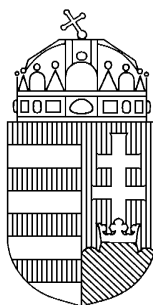

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2001. szeptember 14.

péntek

100. szám
II. kötet

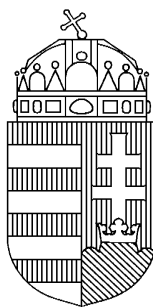
Ára: 4844,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

30/2001. (IX. 14.) OM r.

A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet módosításáról

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2001. szeptember 14.

péntek

100. szám
II. kötet

Ára: 4844,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

30/2001. (IX. 14.) OM r.

A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet módosításáról

Az oktatási miniszter 30/2001. (IX. 14.) OM rendelete

a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló
28/2000. (IX. 21.) OM rendelet módosításáról

A közoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXIX. törvény 94. §-a (1) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló — többször módosított — 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet „NEMZETI, ETNIKAI, KISEBBSÉGI ISKOLAI OKTATÁS EGYES TANTÁRGYAINAK KERETTANTERVEI, TOVÁBBÁ A KISEBBSÉGI OKTATÁS ÓRATERVEI” című 3. számú melléklete az e rendelet *mellékleteként* kiadott

- a) „II. KERETTANTERVEK a horvát kisebbségi oktatáshoz”,
- b) „III. KERETTANTERVEK a szlovén kisebbségi oktatáshoz”,
- c) „IV. KERETTANTERVEK a német kisebbségi oktatáshoz”

fejezetekkel egészül ki.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetést követő nyolcadik napon lép hatályba.

Dr. Pálincás József s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet a 30/2001. (IX. 14.) OM rendelethez

"II.

K E R E T T A N T E R V E K **a horvát kisebbségi oktatáshoz**

HORVÁT TANÍTÁSI NYELVŰ ÉS KÉTNYELVŰ ISKOLÁK

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

Ezen kerettantervben megjelennek azon alaptartalmak és követelmények, amelyekkel a 4. osztály befejezésével a tanulóknak rendelkezniük kell.

A program célja alapozás szintjén biztosítani az 1–4. osztályos tanulók számára a horvát nyelven való önálló kommunikálás szintjét szóban és írásban egyaránt, beleértve a közlés minden eszközét (beszéd, olvasás, írás).

- A horvát irodalmi nyelv elsajátítása, a tanuló felkészítése az irodalmi nyelv szóbeli és írásbeli megértésére és használatára, a mindennapi műveltség szintjén, korosztályok követelményeinek megfelelően.
- Megismerni és elsajátítani a horvát nyelv rendszerének hangtani, szótani, mondattani rendszerét, írásnemt.
- Felismerni a szavak funkcióját különböző közlések formájában.
- Kialakítani a tanulóknál az írás és beszéd használatát.
- Fejleszteni a szóbeli és írásbeli közlésformában a tanuló önálló véleményalkotó képességét a világról.
- Biztosítani a tanulók számára a horvát nyelvi örökség értékeinek megismerését.
- A köznyelv helyes alkalmazása.
- Gondolatait a tanuló egyszerűen és világosan tudja közölni.
- Szóbeli és írásbeli közlések, magyarázatok megértése.
- Válaszadás a feltett kérdésekre.
- Köszöntés, bemutatkozás, köszönetnyilvánítás, kérés, készség szintű elsajátítása.
- Mindennemű napi kommunikációs helyzet megoldása.
- Kapcsolatteremtés, magyarázatok, gondolatok szerkesztése, értesítés.
- Alapvető emberi normák ismerete, nyelvi kontaktus teremtés és kommunikálás esetén.
- Hangok helyes képzése, különböző fajta szövegek folyékony olvasása.
- Elolvasott szövegek készség szintjén való elbeszélése.

- ABC ismerete, szavak szótagolása beszédben és írásban.
- Rendezett olvasható írás, helyesírási szabályok alkalmazásával különböző írásmódok alkalmazásával (tollbamondás, másolás, önálló írás).
- Meghatározni a szófajokat jelentésük szerint (igék, főnevek, melléknevek, névmások, számnevek).
- Alkalmazni a helyesírási normákat mondat írásánál mondatvégi írásjelek, nagy és kisbetűk, személynevek, állatnevek és egytagú földrajzi nevek esetében.
- Megadott téma alapján 6-8 mondatos összefüggő fogalmazás megírása tanult helyesírási normák betartásával.
- Helyesírási szótár használata.
- Ismerje a mindennapi érintkezés legalapvetőbb szókincsét, ismerje és használja a korosztálynak megfelelően a legalapvetőbb irodalmi szakkifejezéseket, az irodalmi nyelv normáinak megfelelően.
- A tanulóknak meg kell felelniük osztályonkénti továbbhaladási feltételeknek 1–4. évfolyam vonatkozásában.

1. évfolyam
Évi óraszám: 259

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Olvasás és írástanulás előkészítése Ismerkedés az iskolai élettel. Magatartás új formáinak kialakítása. A tanuló szoktatás a nyelv legalapvetőbb normáinak betartására. Egyszerű beszélgetések az iskolai életéről, családról, otthonról, mindennapok életéről, játékról, képek és képeskönyvek, alapján. A hangok és szavak tiszta kiejtése. Nagybetűkkel való ismerkedés. A kijelentő és kérdő mondat hanglejtése. A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatai.	Szógyűjtés: tárgyak, személyek, cselekvések, tulajdonságok kifejezései. Rövid szavak szótagok általi alkotása. Szavak szótagokra bontása, szótag bontása hangokra és ellenkezőleg.
Kis- és nagybetűk megismerése. Olvasás gyakorlása Hangok és nyomtatott kisbetűk megismerése. Szövegolvasás nyomtatott és írott kisbetűkkel. Szókincsfejlesztés Témakörök: otthon, haza, család, iskola, játék, ünnepek, utca, közlekedés, környezetünk, állatvilág, mesék. Ügyelni a szövegek rövidségére, érthetőségére, egyszerűségére!	Hangok összeolvasásának gyakorlása. Szótag, szó, mondatok alkotása. Szavak, mondatok olvasása, rövid szövegek olvasása nyomtatott és írott betűkkel. Beszédközbéni helyes légvétel. A beszédrítmus megfigyelése beszédben. Érthető és értelmes beszéd, szavak, szószerkezetek, mondatok helyes ejtésének gyakorlása. Ritmikus nyelvgyakorlatok versek, mondókák, kisszámolók alkalmazásával. Szituációs játékok, köszönés, bemutatkozás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás.
Kifejezőképesség és alkotás, kommunikáció Más beszédének megfigyelésére való szoktatás kialakítása, mint az egymás megértésének feltétele. Alapinformációk továbbítása saját magáról, másokról.	Élmények elmesélése, nyelvi játékok, kérdések és válaszok formájában. Beszéértés gyakorlása mesehallgatás és elmondás segítségével. Tudatos nyelvtanulás, szavak szótagokra,

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Személyek, állatok, növények, tárgyak, érzések, kérések, kívánságok, tetszés, nem tetszés kinyilvánítása.	hangokra bontása és a hangok sorrendjének megfigyelése. Mondatalkotás képek segítségével. Különböző nyelvi szituációk kifejezéseinek gyakorlása.
Írás tanulásának előkészítése Írásfüzetbe való írás orientációja. Nagyság, irányvonal. Betűalkatrészek írásának gyakorlása, írott és nyomtatott kis- és nagybetűk vonatkozásában. Bevezetés a latin írásmód rendszerébe. Írott kisbetűk megismerése. Rövid szavak másolása. Pont, vessző, kettőspont, felkiáltójel, kérdőjel, gondolatjel. Kisbetűs ABC. A nagybetűs ABC megismerése és írása.	Bevezető gyakorlatok, vonalírás, körírás, betűírás. Az íráshoz szükséges helyes testtartásra szoktatás, a megfelelő írásszokások alapozása. Az írástevékenység megkezdése, betűelemek írásának gyakorlása. Szavak, szó szerkezetek, mondatok írása másolással írott vagy nyomtatott mintáról. Legalább két, legfeljebb hat betűből álló szavak írása látó és halló előkészítés után tollbamondásra és önálló írással.
Médiakultúra Szerzők, művek N. Kostalec: Crvenkapica (Piroska és a farkas) B. Ranitović: Srce u snijegu (Szív a hóban) M. Lovrak: Ružno pače: (A rút kiskacsa) Rajzfilmek: tv műsorok gyermekeknek.	A film és tv műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film megtekintése után. Vizuális és auditív élmény.

A továbbhaladás feltételei

Olvasás

Betűk felismerése, szótagalkotás, ismert, fel nem dolgozott szöveg helyes kiejtéssel való olvasása betűkihagyás nélkül. Mondatjelek szabályainak betartása. Az elolvasott mondat és rövidebb szöveg megértése. Az elolvasott szöveg kérdések alapján való feldolgozása.

Írás

A tanulóknak tanév végén helyesen kell kötniük az írott kis és a nagybetűket. Be kell tartaniuk a megfelelő távolságot a betűk és a szavak között, megfelelő betűnagyság és betűformák használatával, szavak, mondatok írott és nyomtatott szövegek másolásakor. Tudniuk kell alkalmazni a nagybetű írásának szabályát személyneveknél, valamint a megfelelő mondatvégi írásjeleket.

Kommunikáció

250-300 kifejezés aktivizálása a szókincsbe.

Tiszta artikuláció, helyes intonáció alkalmazása beszéd közben.

A szavak ismerete egymással való viszonyulásban összhang a beszédben.

A kommunikációban való részvétel képessége.

Versek, játékok, kiszámolók, találós kérdések, közmondások ismerete.

A č, ě, dž, đ, lj, nj helyes kiejtése és írása.

Az ije/je (JAT) helyes alkalmazása az elsajátított kifejezéseknél.

Az „r” mint magánhangzó helyes alkalmazása.

Szerzők és művek

Zlata Gergić: Nudim ti slova (Betűkínálat I)

Učim čitati I (Olvasni tanulok I)

Pisanka I (Írásfüzet I)

Riječ hrvatska: Slikovnica za učenje hrvatskoga jezika (Képeskönyv a horvát nyelv tanulásához)

Stanislav Femenić: Idi pa vidi (Menj és nézd meg)

Zvonimir Balog: Male price o velikim slovima (Kis mesék, nagy betűkről)

Grigor Vitez: A zašto ne bi (Miért ne)

Sunčana Skrinjarić – Nevenka Macolić: Kako sanjaju stvari (Hogyan álmodoznak a tárgyak)

Željka Horvat – Vukelja, Sanja Priblić: Slikopriče (Képes mesék)

Nada Iveljić: Balonijada scenska igra (Baloniáda, drámajáték)

Jadranka Čunčić: Igre sa zmajevima (censka igra) (Játékok a sárkányokkal – drámajáték)

Đuro Franković: Eci peci pec

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala (Trallala, trallala megszólalt a fuvola)

Marko Dekić: Stopama djetinjstva (Gyermekek nyomdokain)

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo... (Nemcsak gyermekeknek...)

2. évfolyam

Évi óraszám: 259

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Az első osztályos anyag ismétlése. Helyesírás: Szavak másolása, szótagokra, betűkre való bontása nagy- és kisbetűk, mondatvégi írásjelek. Nyelvtan, kifejezőképesség, alkotás: – A beszéd és az írás, mint a gondolataink kifejező eszköze. A szép és érthető beszéd alapvető elemei. A mondat fogalma. Mondathatárok beszédben és írásban, nagybetű és a pont. – Személynevek, állatnevek, ünnepek, közeli környezet, földrajzi nevek neveinek helyesírása. Mondatok összekötése kérdőszavakkal. Hangok jelölése a mondatban. – A hang és a betű. A hangok rendje az ABC. Magán- és mássalhangzók megkülönböztetése, az „r”, mint magánhangzó. – A „je/ije” kiejtése a gyakran használt kifejezésekben. A ć, č, dž, đ, h helyes kiejtése és írása. A helyi tájnyelvben különböző hangok és a standard nyelv. – Szavak szótagokra bontása, elválasztás szabályai, sorvégi elválasztás szabályai. – Élőt és élettelen jelentő kifejezések, cselekvést jelentő szavak. Egyes szám	– Az íráshoz szükséges helyes testtartásra szoktatás, a megfelelő írásszokások alapozása. Az írástevékenység megkezdése, betűelemek írásának gyakorlása. – Szavak, szó szerkezetek, mondatok írása másolással írott vagy nyomtatott mintáról. Legalább két, legfeljebb hat betűből álló szavak írása látó és halló előkészítés után tollbamondásra és önálló írással. – A tanult helyesírási normák gyakorlása. – A beszédben és írásban előforduló különböző mondatok. A mondatvégi írásjelek. – Az összefüggő beszéd gyakorlása. A mondatok helyes másolása. Ismert személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, ünnepek írása tollbamondás után. – A betűk helyes kiejtése segít a helyesírásban. – Az „lj” helyes kiejtése. – A leggyakrabban előforduló hibák szóban és írásban. Szógyűjtés és tematikai csoportosításuk. Rövid mondatok önálló írása, másolása, írásuk tollbamondás után.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
és többes szám megkülönböztetése. Vessző a felsorolásnál. Tulajdonnevek helyesírása. A tanult helyesírási szabályok alkalmazása.	– Helyesírási hibák és szépírási hibák javítása tanári utasításra, önkontrol.
Irodalom, médiakultúra Témakörök: iskola, család, barátok, játékok, állatok, kedvenceim, természet, virágok, fák, erdő, otthon, haza, szülőföld, nevetés, képzelet, évszakok és ünnepeink, munkálatok a természetben, művészet, rövid mesék, kiszámolók, mondókák, versek a témakörök kapcsán. Népköltészeti, műköltészeti alkotások horvát, hazai horvát és idegen szerzőktől. Olvasás Néma olvasás, mint az önálló ismeretszerzés egyik alapja.	A mű témájának eseményeinek szereplőinek megállapítása. A szereplők cselekedeteinek értékelése, következtetés tulajdonságaikra. Az események összefoglalása, a lényeges gondolat kiemelése. A cím és a tartalom összefüggésének megfigyeltetése. Az ismeretlen kifejezések értelmezése. Szógyűjtés az adott témához. Szóbeli és írásbeli válaszok adása a feltett kérdésekre. Tankönyvben történő eligazodás tartalomjegyzék segítségével. Hangos olvasás, figyelembe véve az olvasás tempóját, szüneteket. Olvasás technikájának gyakorlása, figyelembe véve a hangsúlyok betartását. Hangsúlyos olvasás. Hangos, néma és folyamatos olvasás. Hangos olvasás előzetes felkészülés után. A sorvégi átmenetek megszakítás nélküli olvasása. A természetes beszéd tempójának megfelelő hangos olvasás.
Médiakultúra Z. Gergic: Posjet iz svemira (Látogatás a világűrben) W. Disney: Sneguljica, Pepeljuga (Hófehérke, Hamupipőke) Az otthon és iskola tematikájához kapcsolódó televíziós műsorok. Iskola könyvtárban való tájékozódás, mesék olvasása, mesélése, a kölcsönzés rendszere, könyvtárlátogatás. Gyermeklexikonok alkalmazása. Olvasási szokások fejlesztése. Kommunikáció Beszédpartner meghallgatása. Mondatalkotás. Mondatok kapcsolása. Történetek szóbeli megfogalmazása Vázlatkészítés.	A film és a tv műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film megtekintése után. Vizuális és auditív élmény. Könyvkölcsönzés eljárásának gyakorlása. Korosztálynak megfelelő könyvválasztás (képeskönyvek, mesék) Viselkedés normái a könyvtárban. Fogalmak magyarázata gyermeklexikon segítségével. Gyermekfolyóiratok a könyvtárban. Kérdések feltevése és válaszadás. Beszélgetés, a hallottak tovább adása. Címkeresés. Tko? Što? Gdje? Kada? Kako? Zašto? Kérdőszavakkal való ösztönzés, szójátékok.

A továbbhaladás feltételei

Nyelvi jelenségek felismerése definíció nélkül, mondat, szó, szótag, magán- és mássalhangzók, az „r”, mint magánhangzó és mássalhangzó esetében.

Helyesírás

Rövid szöveg helyes másolása. Ismert szavak írása külön-külön és mondatokban tollbamondás után.

Mondatvégi írásjelek helyes használata, szóelválasztás alapvető szabályainak ismerete, tulajdonnevek helyesírásának alkalmazása személynevek esetén.

Önkontroll alkalmazásának kialakítása írott szövegek vonatkozásában. A hibás szövegek nevelő segítségével való javítása.

Irodalom, médiaismeret

Egy-egy rövid mese és két vers megtanulása. Ismert szövegek folyamatos olvasásának elsajátítása, mondathatárok, vesszők szabályának alkalmazásával. Az elsajátított szavak, kifejezések használata. Az elolvasott szöveg tartalmának 3-4 mondatban való elmondása. 250-300 szó aktivizálása a tanuló szókincsébe. Magyarországi horvátok irodalma

Szerzők, művek

Zlata Gergić: Pod duginim lukom 2. r. (Szivárvány alatt 2. oszt.)

Naš lijepi hrvatski

Radna bilježnica

Riječ hrvatska, Slikovnica za učenje hrvatskog jezika

Nada Iveljić: Božićna bajka, Dođi da ti pričam

Sunčana Škrinjarić: Plesna haljina žutog maslačka

Blint Vujkov: Hrvatske narodne pripovijetke

Dubravko Horvatić: Stanari u slonu

Z. Kolarić Kišur: Kristalni zvončići

Đuro Franković: Eci peci pec

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala (Trallala, trallala megszólalt a fuvola)

Marko Dekić: Stopama djetinjstva (Gyermekkor nyomdokain)

Žuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo... (Nemcsak gyermekeknek...)

Sunčana polja – pjesme za djecu (Napos mezők – gyermekversek)

3. évfolyam

Évi óraszám: 259

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A második osztályos anyag ismételése. A mondat és a szó, a beszéd mondatokból áll. A szórend. Kijelentő, kérdő, felszólító mondatok. A mondat fő részei: alany, állítmány (egyszerű állítmány, igei állítmány) Főnevek: élőlények és élettelen tárgyak nevei. Tulajdonnevek és köznevek.	Gyakorlatok: Problémás kifejezések kiejtése, hangsúlyozás (ć, č, lj, h hangok). A je/ije (JAT) helyes alkalmazásának gyakorlása szóban és írásban. A fő mondatrészek felismerése kérdéseik alapján. A „li” szócska helyes használata kérdő mondatoknál beszédben és írásban. Az írás folyamatos gyakorlása, a betűalakok helyes kötésének betartásával.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Személynevek, háziállatnevek, egytagú földrajzi nevek. A főnevek helyesírása (tulajdonnevek nagy kezdő betűjele). A főnevek egyes és többes száma. A főnevek neme (természetes nem élőlényeknél mutató névmások használata nemek megkülönböztetésénél: ovaj, ova, ovo). A főnevek a mondatban toldalékot kapnak, toldalékos főnevek. Főnevek gyűjtése esetek szerint.	Gyakorlatok: A főnevek felismerése tesztek formájában. Hegyek, folyók, tavak, országok, ünnepek nevei. Népek neveinek nagy kezdőbetűs írása – kontrasztja a magyar nyelvtenban. A főnevek csoportosítása nem és szám szerint. Személynevek helyesírása (keresztnev, családi név, különbségek a magyartól).
Igék Cselekvést jelentő szavak. (Az igék megmutatják ki végzi a cselekvést: én, te, ő, mi, ti, ők). Történést és létezést jelentő igék. Hasonló és különböző jelentésű igék. Az igeidők (jelen, múlt, jövő). A jövő idő helyesírása a „TP”-re és „CP”-re végződő főnévi igenévnél. Az ige és segédige különírásának szabálya. A segédige rövid alakjainak különírása. Melléknevek: A tárgyak milyenségét, élőlények tulajdonságait mutató névszók. Hasonló és kontrasztív jelentésű melléknevek.	Gyakorlatok: hasonló és különböző jelentésű igék gyűjtése. Cselekvést, történést és létezést kifejező igék gyűjtése. Jelen, múlt és jövő idejű igék gyűjtése. Igeragozás gyakorlása. Melléknevek felismerése és csoportosítása, tulajdonság, milyenség szerint. Melléknevek nemének és számának gyakorlása.
Irodalom, médiaismeret Témák: Haza, szülőföld, otthon, iskola, ünnepek, gyermekek és felnőttek viszonya, a természet ajándéka, évszakok, a világ jelenségei és csodái, az állatvilágról viccesen. Népköltészeti, műköltészeti alkotások, horvát, hazai horvát és idegen szerzőktől. Rövid mesék, versek megtanulása a témák kapcsán. Ismert, de be nem gyakorolt szöveg folyamatos olvasása. Szavak felismerése toldalékaik változásaival. A mondat intonációja: szünet alkalmazása vessző és mondat végén. Szókincs bővítés új kifejezések begyakorlásával.	Néma olvasás gyakorlása rövid szövegeken, rövid kronológiai tartalommal. Vázlat általi elbeszélés gyakorlása. Beszélgetés kezdeményezése adott témák alapján. Betűalakok arányos kialakítása, kötése a füzetben. Ismeretlen szavak, kifejezések jegyzése, feldolgozása, begyakorlása. Szavak, kifejezések szabatos és helyes kiejtése, különös figyelemmel, különös figyelemmel a „lj” hangra és a „jat” tartalmú szavakra.
Egyenletes írásritmus kialakítása nyolc soros önálló írás szintjével. Fogalmazás írása: – időrend – mondatok tartalmi összefüggése – tartalmi koncentráció és lényegi elemek jegyzése – szóismétlés nélkülözése – tanult kifejezések alkalmazása	– Szavak, szó szerkezetek, mondatok gyűjtése egy adott témára. – Az események időbeni összekapcsolása. Figyelmet fordítani a bevezetés, tárgyalás, befejezés arányosságára. Mondatok bővítése.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Film és médiakultúra M. Blažeković: Palčić (Hüvelyk Matyi) Z. Grgić – A. Zaninović – B. Kolar: Izbor filmova o profesoru Baltazaru (Válogatás Balthazar professzor rajzfilmjeiből) F. Skubonya: Izgubljena olovka (Elveszett ceruza) Tv-filmek a szülőföld tematikájából. Könyvtárismeret: Látogatás egy nagy könyvtárban. Író, könyvcím fogalmak ismerete.	A film és tv-műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film megtekintése után. Vizuális és auditív élmény. Könyvválasztás szabadpolcra szerző és cím szerint. Ismeretlen fogalmak, szavak önálló keresése gyermeklexikon és szótárak használatával.

A továbbhaladás feltételei

Kifejezőképesség, nyelvtan, nyelvhelyesség, irodalom

Szófajták felismerése:

- toldalék nélküli főnevek, tulajdonnevek, köznevek egyes és többes szám
 - igék
 - melléknévek
- A mondat fő részei: alany
állítmány

Az ismert, de be nem gyakorolt szöveg folyamatos néma olvasása megfelelő hangsúlyozással, megfelelő szünetek betartásával, írásjelek alkalmazásával. Egy-két vers és egy rövid prózai szöveg megtanulása. A tartalom rövid elmondása olvasás alapján (3-4) mondat. Az olvasmány kifejezéseinek használata idegen szavak elkerülésével, magyar kifejezésekkel való keverés nélkül. Vázlat alapján az olvasmány bemutatása.

A 250-300 új kifejezés aktivizálása a tanuló szókincsében.

A magyarországi horvátok népköltészetéből és műköltészetéből, irodalmából feldolgozandók a mesék, tündérmesék, versek, kiszámolók, figyelembe véve a feldolgozott témákat

Szerzők, művek

Zlata Gergić: U zemlji snova 3. (Álmok földjén)

Naš lijepi hrvatski 3. (Szép horvát nyelvünk 3.)

Riječ hrvatska: Slikovnica za učenje hrvatskog jezika (Képes horvát szótár nyelvkönyv a horvát nyelv tanuláshoz)

Luko Paljetak: Miševi i mačke naglavačke (Egerek és macskák fejtetőn)

Sunčana Škrinjarić: Kaktus bajke (Kaktusz mesék)

Dzvonimir Balog: Zeleni mravi (Zöld hangyák)

Anto Gardaš: Ljubičasti planet (Ibolyaszínű bolygó)

Dubravko Horvatić: Grčki top (Görög ágyú)

Đuro Franković: Eci peci pec (Eci peci pec)

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala (Trallala, trallala megszólalt a fuvola)

Marko Dekić: Stopama djetinjstva (Gyermekkor nyomdokain)

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo... (Nemcsak gyermekeknek...)

Sunčana polja – pjesme za djecu (Napos mezők – gyermekversek)

4. évfolyam
Évi óraszám: 222

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A harmadik osztályos anyag ismétlése Nyelvtan – Az idézet, idézés szabályai szövegek alapján	– Idézett szöveg átalakítása – Élmény elbeszélése idézet gyanánt – Az idézet jegyzése a mondatban – Tollbamondás
Főnevek – Tanultak ismétlése, kiegészítése – Köznevek és tulajdonnevek – Főnevek neme, száma (hímnem, nőnem, semleges nem, – egyes szám, többes szám) – Gyűjtőnév fogalma – Főnevek ragozása – Egy- és többtagú elnevezések rövidítései Névmások, személyes névmások 1. 2. 3. személy fogalma. A nemek szerinti eltérések az egyes és többes szám harmadik személyében.	Gyakorlatok – A főnév felismerése a szövegben, nemek meghatározása – Hasonló jelentésű főnevek gyűjtése – A főnevek száma és gyűjtőnév megkülönböztetése – Köznevek és tulajdonnevek csoportosítása tollbamondás alapján – Egyes számú főnevek többes számba való átírása és ellenkezőleg hangváltoztatás figyelembevételével – JAT szavak helyes kiejtése és helyesírása – Főnevek ragozása hangváltakozások figyelembevételével egyes eseteknél – Személyes névmások felismerése – Eltérő nemű főnevek személyes névmásokkal történő helyettesítése egyes és többes szám harmadik személyében különböző esetekben.
Igék – Cselekvést, történést, létezést jelentő igék – Segédigék, jelen, múlt, jövő idő – Igékről tanultak összefoglalása	Gyakorlatok – Igék felismerése – Hasonló jelentésű igék gyűjtése Tollbamondások – Kijelentő, kérdő, felszólító mondatok és az igeidők – Jövő idő helyesírása
Melléknévek – Tulajdonságot jelentő melléknévek – Birtokos melléknévek – Melléknévek fokozása – Főnév és melléknév egyeztetése nemben, számban, esetben – Melléknévekről tanultak összefoglalása.	Gyakorlatok – Tanult szófajok felismerése, elemzése, nyelvtani kategóriák alapján nem, szám eset vonatkozásában – Birtokos melléknévek alkotása személynevekből, helyesírásuk – Főnév, melléknév egyeztetése nemek szerint.
Számnevek – A tőszámnevek helyes kiejtése és írása – Sorszámnevek és helyesírásuk dátumozásnál	– Tőszámnevek, sorszámnevek kiejtésének és írásának gyakorlása és megkülönböztetése

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
– Különbözőségek a DVOJE, DVOJICA, DVIJE kifejezéseknél (kétneműek, egyneműek)	
Fő mondatrészek kiegészítői – A mondat nyelvtani szerkezete – Mellékmondatrészek	– Főnévi alany és igei állítmány mellékmondatrészei írásban és szóban – „S” és a „SA” előjáró helyes használata társaságot jelentő határozónál
Irodalom, olvasás, írás, médiakultúra Témák: Haza, szülőföld, tájegység, állami és egyházi ünnepek, természet, évszakok prózai és vers alakban, a játék és a valóság világa, sport, foglalkozások, állatok mozgásban Népköltészeti, műköltészeti alkotások horvát, hazai horvát és idegen szerzőktől. Rövid prózai művek részletek, versek elsajátítása Fenti témakörök szóbeli és írásbeli feldolgozása Lírai szöveg olvasása Szókincsfejlesztő tevékenység fokozása helytelen kiejtés és szó jelentése kapcsán. Tündérmese, elbeszélés, színjáték, állatmese, ifjúsági regény, kifejezések felismerése és használata megnevezés alapján. A mesélő (előadó) mint közvetítő az író és az olvasó között Írás A betűalakok helyes alakítása és kötése Fogalmazás írása Önálló elbeszélő fogalmazás, a levél 6-8 mondatban	Folyamatos olvasás elérése egyenletes beszéd szintjén a harmadik osztályban alkalmazott módszerek alapján Tartalmilag ismert olvasmány megszakítás nélküli olvasása Szünetek alkalmazása az olvasmány követelményeihez igazodva Tempóváltás, hangsúly és hangszínváltásokkal a szöveg tartalma szerint. Rövidebb olvasmányok néma olvasása Olvasmány tartalmának elmondása közös vázlat készítés alapján A szöveg kérdések alapján való feldolgozása. Új szavak és kifejezések begyakorlása és használata. Megadott témák alapján való beszédgyakorlás Az elolvasott mű mondanivalójának megértése Rövid mese leírása megtörtént esemény alapján Egyenletes írásritmus kialakítása nyolc-tíz sor önálló írással Megadott témák alapján a fogalmazás szerkezeti elemeinek ismerete, bevezetés, tárgyalás, befejezés részek alkalmazásával.
Médiakultúra Film és tv kultúra M. Relja: Vlak: Vlak u snijegu (Vonat a hóban) M. Blažeković: Čudesna šuma (Csodaerdő) D. Vuković: Piccolo (Piccolo) Hazát követő témájú dokumentumfilmek Enciklopédia, szótár használata, folyóiratok és újságok olvasása	A film és tv műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film megtekintése után. Vizuális és auditív élmény.

A továbbhaladás feltételei

Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás:

A következő nyelvtani jelenségek felismerése, megkülönböztetése

- nyelvtani ne, főnevek száma,
- személynévmások neme személye,
- igeidők – jelen, múlt, jövő,
- tőszámnevek és sorszámnevek,
- főmondatrészek,

A többi nyelvtani jelenséget felismerés szintjén nevelő segítségével.

Helyesírás:

- „h” hang a szó elején és végén.
- Az igeik jövő ideje (nosio, bio, vidio).
- Kis- és nagybetűk helyes használata: nagy kezdőbetű
egytagú tulajdonnevek.
- Személynevekből alkotott birtokos melléknevek.
- Tulajdonnevekből alkotott birtokos melléknevek.
- Helyesírási hibák felismerése és önálló javítása írásban.

Irodalom, médiakultúra

- Folyamatos, szabatos, egyenletes tempójú megszakítás nélküli hangos és néma olvasás.
- Önálló elbeszélés.
- A tartalom önálló elmondása képek alapján öt-hat mondatban.
- Önálló fogalmazás, rövid leírás, levél írása.
- Fogalmak: tündérmese, állatmese, elbeszélés, ifjúsági regény, főszereplő, mesélő, színjáték.
- 250-300 új szó aktivizálása.
- A magyarországi horvátok népköltészetéből és műköltészetéből regény, mesék, tündérmesék, versek, mondókák, közmondások feldolgozása megadott témakörök alapján.

Szerzők és művek

Zlata Gergić: Mjesečeva prica 4. r. (A hold meséje 4.)

Naš lijepin hrvatski (A mi szép horvát nyelvünk 4.)

Riječ hrvatska, Slikovnica za učenje hrvatskoga jezika
(Horvát szó, Képeskönyv a horvát nyelv tanulásához)

Ivana Brlić Mažuranić: Čudnovate zgode šegrta Hlapića

(Hlapić segéd csodálatos kalandjai)

Priče iz davnine (Régi idők meséi)

Mato Lovrak: Vlak u snijegu (Vonat a hóban)

Gustav Krklec: Telegrafske basne (Távíratí stílusú mesék)

Zvonimir Balog: Nevidljiva Iva (Láthatalan Iva)

Nikola Puljić: Ključić oko vrata (Kulcs a nyakban)

Đuro Franković: Eci, peci, pec (Eci, peci, pec)

Stipan Blažetin Tralala, tralala propjevala svirala

(Trallala, trallala, megszólalt a fuvola)

Marko Dekić: Stopama djetinjstva (Gyermekkorom nyomdokain)

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo...(Nemcsak gyermekeknek...)

Sunčana polja (Napos mezők)

Stipan Blažetin: Bodoljaši I. (Bodolyaiak I.)

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

Az 5–8. évfolyamok kerettantervének célja irodalomművészeti alkotások tartalmának irodalmi nyelvi szintű feldolgozása, nemzeti identitástudat fejlesztésének szintjén. Ezek alapján az oktatás nyelvi, irodalmi, filmművészeti tartalmak feldolgozása, elsajátítása komplex módon történjék

- A tanulót képessé tenni beszédhelyzetnek megfelelő információk mind egyszerűbb kifejezésére a beszédhelyzetnek megfelelően.
- Az olvasottak lényegét tudja megfelelő logikai sorrendben, folyékonyan és pontosan elmondani.
- Ki kell egészíteni tudását a horvátok történetéből, Horvátország földrajzából, az egész horvátsági anyagi és szellemi kultúráját illetően, különös tekintettel a Magyarországon élő horvátokra.
- Fejlesztendő a tanulóknak a teljesség igényével az irodalmi művek feldolgozása, nem elhanyagolva a lehetőséget egyes irodalmi korok és irányzatok megismerésére.
- Érzelmi, esztétikai és etikai élmények és ismeretek felkeltése.
- Tolerancia tudatának fejlesztése, rámutatva a multikulturális környezetek értékeire, kiemelten kezelve a horvátok örökségét.
- Rámutatni a nemzeti és etnikai kisebbségek jelentőségére a nemzetközi kapcsolatokban, különös figyelemmel a horvát-magyar kapcsolatokra.
- Megismertetni a tanulókat a nemzetiségi intézményekkel, rámutatva jelentőségükre, megismerve a magyarországi nemzeti etnikai kisebbségek jogait.

Fejlesztési követelmények

- A tanulót képessé kell tenni a kis közösségben való kommunikációra.
- A tanulónak különböző beszédhelyzetekben tudnia kell alkalmazni a megfelelő hangnemet, stílust.
- Tudnia kell a beszélő szándéka szerinti mindennapi beszédhelyzetet felismerni, alkalmazni, gondolatait lejegyezni, törekedni mások álláspontjának megértésére, kialakítva a kulturált vita képességét.
- Elemezni a mondatot tapasztalat alapján.
- Érthető, folyékony olvasás képességének kialakítására különböző irodalmi művek alapján.
- Néma olvasás képességének kialakítására szövegértéssel.
- Törekedni az irodalmi alkotások bemutató olvasására.
- Gondolatainak világos megfogalmazására beszédben és írásban, írásban alkalmazni a különböző formákat: elbeszélést, leírást, jellemzést, levélformát, összegezni a rövid egyszerű szövegek tartalmát.
- Írásbeli készségének megfelelő szinteken kell állnia a megemelt követelmények szellemében, legyen olvasható és rendezett.
- A tanulónak biztosnak kell lennie alapvető helyesírási szabályokkal, a horvát nyelv helyesírás szabályainak önálló alkalmazásában, önkontrol helyesírási szótár használatával.
- Ismernie kell az alapvető nyelvtani szabályokat, alkalmazva azokat beszédben és írásban.
- Rendelkeznie kell a fogalmazás írásának alapvető követelményeivel, szóbeli és írásbeli szövegalkotással, különböző stílusaival megadott témák alapján.
- Beszéd és írás közben tudnia kell gondolatait érthetően és összefüggően kifejezni.
- Képesnek kell lennie jegyzetek készítésére rövidített formában.
- Különböztesse meg a népköltészetet a műköltészettel.

- Önálló véleményalkotásra kell törekednie az elolvasott művek alapján.
- Határozottan kell alkalmazni a leírást, elbeszélést, jellemzést, levélírást.
- Ismernie kell a feldolgozott legjelentősebb alkotók élettrajzát.

5. évfolyam
Évi óraszám: 185

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás Az 1–4. osztályos anyag ismétlése, rendszerezése, ellenőrzése. – A mondat egyszerű és összetett mondatok közötti különbségek – Egyszerű mondatok fajtái a beszélő szándéka szerint – Fő mondatrészek, fogalmak: tárgy. Jelző, határozók, „közeli” tárgy a jelző egyszerű alakja, hely, idő, módhatározók	Gyakorlatok – Írásjelek a mondat végén – Vessző írása a mellérendelt összetett mondatoknál „a”, „ali”, „nego”, „veé” gyakorlat szerint elméleti magyarázatok nélkül
Nyelvhelyesség – Értelmes és szabatos beszéd – A mondatok helyes hangsúlyozása – Szókincsfejlesztés, fogalmazás – mondatbővítés főnévi és igei mellékmondatrészek – Mindennapi érintkezés mondatai egyszerű, bővített és összetett szerkezetben – A mondatok szerepe tartalmuk szerint a mindennapi beszédben, a családban, az iskolában – Hangok és a hangsúly - hangok és a betűk – A szó részei: szótag, hang (betű), magánhangzók, mássalhangzók – A beszéd szervei – Az „r”, mint magánhangzó – Zöngés és zöngétlen mássalhangzók – A hangsúly fogalma, hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok, szócskák	Gyakorlatok – Helyesírás: szavak elválasztása a sorok végén – Szócskák különírásának szabálya – Nyelvhelyesség: a é, ő, í, j mássalhangzók helyes kiejtése – Különböző hangsúlyozású szavak helyes hangsúlyozása – Az „r” helyes kiejtése magánhangzó szerepében – Je/ije változatú szavak kiejtésének gyakorlása
A szó – A szó jelentése: átvitt értelmű, hasonló jelentésű, hangutánzó szavak – Szó, szóképzés, szótő, toldalék utótag, előtag hangváltozások nélkül, de azok jelölésével	Gyakorlatok – Helyesírás: különbségek a beszédben és írásban, egyes szavak helyesírásánál, szóképzésnél – Elöljárók külön írása – Elöljárós igék helyesírása (előtagos igék) pl.: leírni, bedobni

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
	Nyelvhelyességi gyakorlatok – Többjelentésű szavak megkülönböztetése a mondatban – Hasonlatokat képző szavak, képszerű beszéd – Ellentétes jelentésű szavak – szógyűjtés – Szóképzés analitikus és szintetikus gyakorlatok, szóelemzés, szavak részeire való bontással és elemek szerinti összeállításával
Névszók Főnevek – A főnév fogalma, köznevek, tulajdonnevek „kisebbitett”, „nagyobbított” főnevek, gyűjtőnevek – Nem, szám, főnévragozás Névmások – Névmások fogalma, fajtái – Személyes névmások ragozása, hangsúlyos és hangsúlytalan alakjaik, szerepük a mondatban – Visszaható és birtokos névmások és ragozásuk Számnevek – Számnevek fogalma, tőszámnevek és sorszámnevek – Sorszámnevek ragozása – Számnevek helyesírása	Gyakorlatok – Helyesírás: - a.) Tulajdonnevek és köznevek helyesírása (kis- és nagybetű használata) gyakoribb egytagú és többtagú főnevek helyesírása - b.) Vokativusz vesszővel való elválasztása - c.) Névmások rövidített alakjainak különírása - d.) Számnevek helyesírása Nyelvhelyességi gyakorlatok – Nevek és utónevek alakjai vokativuszban – A „s” és „sa” helyes alkalmazása eszközhatározós esetről – „svoj” névmás helyes használata – főnevek és tőszámnevek egyeztetése Szókincsfejlesztés – Hasonló és ellentétes jelentésű főnevek gyűjtése – Névmások használatának gyakorlása egyes- és többes számban
Hangváltozások – A főnévragozás hangváltozásai – Néhány példa a többi névszóhoz – A „vándorló” „a”, „l”, „o”-ba való átmenete, palatalizáció, szibilarizáció, jésítés, zöngés és zöngétlen mássalhangzók hangváltozása – Képzés szerinti változás, mássalhangzók „kiejtése” – Hangváltozások helyesírása	Gyakorlatok – Helyesírás: hangváltozások a helyesírásban – Nyelvhelyesség: a hangváltozás szóalakzat helyes használata Szókincsfejlesztés – Mondatalkotás hangváltozásokkal
Irodalom, médiakultúra – Témák: A haza. Legendák és	Témafeldolgozás – Szóbeli és írásbeli feldolgozás

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
történelmi események. Álom és valóság. Irodalomtól a drámához és filmművészethez. Magyarországi horvátok irodalma – Néhány vers, prózai szöveg (5-6 mondat) 5-6 közmondás, találós kérdés megtanulása Népköltészet Népmesék – Keletkezésük, terjedésük – A jó és a rossz harca, erkölcsi értékek – A mesék világnézete – Tündérmesék és reális mesék – különbségek – A mesék főhősei, a népmesék humora – Mese feldolgozása a horvát népköltészetből – Állatmesék – különleges státuszuk a mesék között – emberi tulajdonságok – tanulság, mint üzenet – Rövid népköltészeti alkotások: találós kérdések, közmondások – Magyarországi horvátok irodalma – A népi bölcsesség, tapasztalat és erkölcsi hozzáállás – Különböző fajtáik, csoportosításuk a tudományról, hűségről, hazaszeretetről, mindennapok élettapasztalatairól – Fogalmak elsajátítása: cselekmény és részei: bevezetés, bonyodalom, tetőpont, megoldás, tündérmese, realisztikus mese, találós kérdés, közmondás, kérdések, fő- és mellékszereplők – Ifjúsági regény, drámajáték	– Beszédértékek prózai és lírai szövegek olvasásakor – Hangos olvasás, csökkentett hangvételű olvasás, néma olvasás, olvasás szereposztás szerint – Mondatfűzés beszélő szerepben – Három iskolai dolgozat megírása javítással Témafeldolgozás – Állandó jelleggel szókincsfejlesztő tevékenység – Beszédképesség és írás fejlesztése – Rövid vázlat szerkesztése – Cselekmény: bevezetés, bonyodalom, cselekmény bonyolítása, tetőpont, megoldás – Fő- és mellékszereplők – A szereplők jellemzése, mesélő – Belső és külső tér leírása – Történet elmondása egyes szám első személyben Fogalmazás – Gyűjtőtevékenység: élmény, megfigyelés tapasztalat, olvasás és tanulás alapján – A fogalmazás címe, témája, harmóniája, elrendezése, szerkezet – Az irodalmi nyelv normái – A fogalmazás rövid vázlata: bevezetés, tárgyalás, befejezés fogalma – Elbeszélő és leíró fogalmazás
Film és tv-kultúra, médiakultúra – Mi a film? – Bevezetés a filmművészetbe – A film felfedezése, fejlődése – Játékfilmek, dokumentumfilmek, rajzfilmek – V. Tadej: Družba Pewre Kvržice (Kvrzsica Péter csapata) – Z. Sudović: Grad ptica u gradu ljudi (Madarak városa az emberek városában)	Filmek műfajuk szerinti megkülönböztetése A film feldolgozásához szükséges fogalmak megismerése

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
– Színházi séták: a színen és a kulisszák mögött	
Könyvtárismeret – Könyvek elrendezése a könyvtárban – A könyvtári rendszer – Kívánt művek kiválasztása – Jegyzet készítése olvasás alapján	– Könyvek műfajuk szerinti megkülönböztetése. – Enciklopédiák, szótárak használata.

A továbbhaladás feltételei

Nyelvtani, nyelvhelyességi helyesírási követelmények

1. A tanuló ismeret szintjén sajátítsa el:
 - a) a mondat, egyszerű mondat, a mondat fő részei: alany, állítmány, hiányos mondat,
 - b) magán- és mássalhangzók, szótag fogalma, „r” magánhangzó szerepében, zöngés és zöngétlen mássalhangzók,
 - c) főnév fogalma, fajtái: köznevek, tulajdonnevek, főnevek neme, száma, főnévragozás, „kisebbitett”, nagyobbított” alakjaik,
 - d) névmások: fogalma, fajtái,
 - e) tőszámnevek, sorszámnevek.
2. Szabályismeret nélkül megkülönböztetendő:
 - a) egyszerű és bővített mondat,
 - b) hangsúlytalan és hangsúlyos szótag,
 - c) szótő és toldalékok (előtag, utótag, morfém),
 - d) mássalhangzók rendszerezése képzésük szerint,
 - e) hét eset nyelvi szerepe.
3. A tanultak alkalmazása szóban és írásban, alkalmazás szintjén használni azon szavakat, kifejezéseket, amelyek nem tartalmaznak eltéréseket beszédben és írásban.

Alkalmazás szintjén

- a) Különböző eltérések beszédben és írásban.
- b) Nagy kezdőbetű, a horvát és magyar helyesírás összevetése kapcsán.
- c) A „je, ije, jat” előforduló kifejezések kiejtés és írás vonatkozásában.

Irodalom, médiakultúra

- A tanulók írása rendezett, tiszta, olvasható legyen.
- Folyékony, értelmes, helyes kiejtésű olvasás elérése egyszerű prózai műveknél.
- „íjező” beszéd következetes használata.
- Egyszerű mondatokkal tudjanak nyilatkozni az 5. osztály tananyagáról.
- Tudniuk kell megnevezni a fontosabb írókat és alkotásaik címeit, olvasmányok rövid tartalmát.
- Érzelmi azonosuláson alapuló témafeldolgozás követése.
- Az elsajátított lexikai egységek használata beszédben és írásban.
- 250-300 szó, kifejezés aktivizálása .
- A magyarországi horvátok nép- és műköltészetéből feldolgozandók a megfelelő témákhoz, a tanulók életkorához idomuló alkotások, a nevelő kiválasztása szerint.

Szakkifejezések: tündérmese, valóságos mese, állatmese, találós kérdés, közmondás, ifjúsági regény, színjáték

Megtanulandó: 5-6 mondat prózai szöveg
5-6 találós kérdés, közmondás

Megírandó: három iskolai dolgozat (leírás, levél)

Szerzők, művek

Ante Bežen – Olga Jambrec: Hrvatska čitanka 5. r. Horvát olvasókönyv 5.
Stjepko Težak: Jezik izražavanje, stvaranje 5. r. (Nyelvtan, kifejezőskultúra, alkotás 5.)
Stefica Benček: Razgovor s knjigom (Társalgás könyvemmel)
Judita Škrapić – Garger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju (Horvát nyelv középfokon)
Šaljive narodne pripovijetke (Humoros népmesék)
Bajke (Tündérmesék/válogatás)
Z. Krilić: Pripovijetke (Népmesék)
Z. Balog: Veseli zemljopis (Vidám földrajz)
A.Šenoa: Čuvaj se senjske ruke (Óvakodj Sény kezétől)
B. Vujkov: Zlatni prag (Aranyküszöb)
Ž. Mandić: Latice ivancice (Ivancica szirmai)
J. Skok: Antologija hrvatske usmene poezije i proze za djecu (Horvát népköltészet és gyermekpróza antológiája)
Đ. Franković: Drvo nasred Podravine (Fa a Dráva mentén)
Dr. Mijo Karagić: Slobodni putevi (Szabad utak)
Stipan Blažetin: Srce na dlanu, Korenje (Szív a tenyéren, Gyökerek)
Marko Dekić: S bačvanske ravnice (Bácska síkságáról)
Đ. Franković: Na vo mlado ljeto (Ezzel az új évvel)
Mate Šinković: Na našoj gori (A mi hegyeinken)
Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu (Visszatérés Drávamentére)
Đušo Šimara Pužarov: Stojim pred vama (Állok előttetek)
Jolanka Tišler: V modrini neba (Az ég kékjében)
Matilda Blč: Jantaska cesta (Borostyánút)
Ljudevit Škrapić: Droptine (Forgácsok)
Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918 do danas (Magyarországi horvátok irodalma 1918-tól napjainkig)

6. évfolyam
Évi óraszám: 148

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás Ötödik osztályos tartalmak ismétlése Nyelvtan Melléknevek: – melléknevek fogalma – birtokos melléknevek, ragozásuk – melléknevek fokozása, hangváltozások – melléknevek szerepe a mondatban – jelzők	Gyakorlatok: – helyesírás = melléknevek szuperlatívuszban (felsőfok) = kezdő „j”-vel való kettőzés (pl: najjaci). – „H” a szó végén, többes szám genitívuszban (dobrih, marljivih). – tulajdonnevekből alkotott melléknevek és toldalékaik -ov, -ev, -in

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Igék fogalma (ismétlés, kiegészítés): – igék jelentésük szerint – igék szemléletük szerint: befejezett, folyamatos, visszaható – igék a cselekvés tárgya szerint – igehelyzetek: munkáltató, szenvedő – igealakok: összetett és egyszerű (fogalma) – főnévi igenév („ti”-re és „ci”-re) – igeidők: jelen, múlt, jövő idő – segédigék – igemódok: felszólító mód „kondicional” feltételes mód Ragozhatatlan szófajták Határozószók fogalma fajtái: hely, idő módhatározók – módhatározók fokozása – elöljárók fogalma, leggyakoribb elöljárók – kötőszók fogalma, leggyakoribb kötőszók – indulatszók fogalma, leggyakoribb indulatszók – szócskák – szerepük, leggyakoribb szócskák	Nyelvhelyesség: – szókincsfejlesztés – hasonló és ellentétes jelentésű melléknevek gyűjtése – melléknevek jelentés szerinti felosztása (leíró, birtokos) – anyagösszetételt jelentő melléknevek gyűjtése – birtokos melléknevek képzése, gyűjtése Gyakorlatok: – helyesírás: munkáltató melléknévi igenév hímnemben – rövidített igealakok külön írása és kivételek – jövő idő helyesírása – segédigék írása tagadószóval – „h” betű írása segédigéknél „kondicional” esetében – „htjeti” segédige teljes alakjának helyesírása – nyelvhelyesség: melléknévi igenevek helyes kiejtése irodalmi nyelvi eltérések a tájnyelvektől – a „biti” (lenni) segédige helyes használata 1. és 2. személyben (mi biste, vi biste) Gyakorlatok: – helyesírás: határozók helyesírása elöljárók helyesírása s(a) k(a) – mondatvégi írásjel indulatszavaknál Nyelvhelyesség: – hasonló és ellentétes jelentésű határozószók gyűjtése – határozószó szerepe a mondatban – indulatszó megszólításnál
Irodalom, médiakultúra Témák: – népköltészet lírai, epikai népdalok, balladák – ezeréves otthon – gyermekkor fényei és árnyai – a természet csodálatos világa – képzelet és valóság színterei Magyarországi horvátok irodalma Próza: fajtái: karcolat, anekdota, életrajz, legenda	A témák írásbeli és szóbeli feldolgozása: – hangos olvasás, a szünet. A hangszín magassága, erőssége, az olvasás tempója, a hangszín, mint érték a szöveg olvasásánál – kifejező és emocionális olvasás – a szöveghallgatás kultúrájának fejlesztése – előadás, a tartalom lényege, alapelemeire bontása: bevezetés, bonyodalom, kibontakozás, tetőpont, megoldás

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Regényfajták: kalandregény, történelmi regény, tudományos, fantasztikus regény Dráma: – Színjáték – Kompozíció jelenet, kép, rész – Monológ, dialógus, írói utasítások Költészet: – népköltészet, lírai és epikai művek – verselés fajtái: versszak, verssor: kétsoros, háromsoros, négysoros, öszi tizes – ritmus: gyors, lassú, szünet, intonáció – a szó hangsúlya – rím és szerepe a verssor kialakításában – a stílus elemei: hasonlat, kontrasztok, metafora – lírai népdal fajtái: mitológiai, munkadal, szokásdal, egyházi, humoros – lírai epikai népdal – epikai népdal Elsajátítandó kifejezések: Lírai népdal, lírai – epikai népdal, ritmus, rím, verssor, hasonlat Folyóiratok, újságok	– a portré, mint a jellemzés eszköze a 3. személyben való elbeszélés – az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum felismerése – prózai és verses irodalmi alkotások elemzése – jellemábrázolás – költői eszközök felismerése és alkalmazása – irodalmi művek dramatizálása, improvizálás és utánzás Írásbeli feldolgozás: – fogalmazás – a fogalmazás szerkesztés szabályai – anyaggyűjtés az elbeszélő fogalmazáshoz – bonyodalom, kibontakozás, tetőpont, megoldás – szereplők jellemzése (külső és belső tulajdonságok) – dialógus beépítése, szereplők cselekedetei – egyszerű, értelmes mondatalkotás – folyamatos szókincsfejlesztés elsajátított szókincs használatával
Film- és televízió-kultúra: – dokumentumfilmek, játékfilmek, filmsorozatok – a televízió szórakoztató, oktató, tudományos műsorai – a film kifejező eszközei P. Krelja: Povratak Vrijeme igre (Visszatérés, A játék ideje) B. Marjanović: Blago mora (A tenger kincse) Grgić – Ranitović: Tolerancija (Tolerancia) Književna baština Hrvata u Mađarskoj umjetnička riječ I. II. Džuretin – Blažetin Dekić – Pužarov	A film és tv-műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film megtekintése után. Vizuális auditív élmény.
Könyvtárismeret: – kötelező olvasmány – óra a könyvtárban – folyóiratok, újságok	– A téma feldolgozása során lexikonok és kézikönyvek használata – Önálló beszámoló készítése sajtótermékek segítségével – Katalógus használata

*A továbbhaladás feltételei*Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás

Elsajátított nyelvtani szabályok alapján felismerendők és meghatározandók a következő nyelvtani elemek és összefüggések:

- Melléknevek, fajtái, ragozásuk, fokozásuk.
- Igék fogalma, jelentésük szerint, főnévi igenév, segédigék, igeidők, igemódok és szerepük.
- Határozószók fogalma, leggyakoribb fajtái.
- Elöljárók fogalma, funkciójuk.

Felismerés szintjén

- Melléknévi genevek, igék a cselekvés tárgya szerint.
- Ragozások és az ige fokozások hangváltozásai.
- Melléknevek és határozószók szerepe a mondatban.

Nyelvtani szabályok tudatos alkalmazása szóban és írásban

- Helyesírási szabályok betartása elsajátított szókincs használatakor.
- A 'ne' szócská és segédigék használatának alkalmazása beszédben és írásban.
- A „h” hang ejtése és írása egyes igealakoknál.
- Felszólító mód helyesírása.

Irodalom, médiakultúra

- A tanulók írása rendes, tiszta, olvasható legyen.
- A tanuló olvasása folyamatos, érthető és helyes kiejtéssel bíró legyen, a szöveg első olvasása alkalmával.
- A közösen feldolgozott szöveg alapján folyamatos beszéd használatával fejtsse ki véleményét.
- Tudja jellemezni röviden a művek főszereplőit.
- A szereplőkről, történekekről saját véleményével rendelkezzen.
- Irodalmi művek feldolgozásakor tudja használni az irodalom szakkifejezéseit, ismerje fel az írott mű fajtáját.
- Legyen képes leíró és elbeszélő fogalmazás megírására, három alkalommal.
- Sajátítsa el és aktivizáljon újabb 250-300 kifejezést a magyarországi horvátok népköltészetéből és műköltészetéből.
- Tudjon könyv nélkül két lírai népdalt és egy epikai népdalt vagy ballada részletét.
- Szakkifejezések: lírai költemény, lírai-epikai költemény, epikai költemény, metafora, életrajz, regény.
- Ritmus, rím, verssor, versszak, hasonlat feldolgozandók a témakörökhöz idomuló alkotások.

Szerzők és művek

P. Kanižaj: Izbor dječje poezije

D. Tomaš: Dobar dan tata

M. Majer: Dolazak Hrvata

A. Majetić: Omiški gusari

A. Šenoa: Povjestice (Versek, történetek)

J. Kožarac: Izabrane pripovijesti (Válogatott elbeszélések)

J. Skok: Čudesan grad (Csodálatos város)

Skok – Diklić – Bežen: Hrvatska čitanka 6. (Horvát olvasókönyv 6.)

Težak – Diklić: Jezik izražavanje, stvaranje (Nyelvtan, kiejtés, alkotás)

Judita Škrapić – Garger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju (Horvát nyelv középfokon)

Stefica Benčik: Razgovor s knjigom (Társalgás a könyvvel)

Dr. Mijo Karagić: Slobodni putovi (Szabad utak)
 Stipan Blažetin: Srce na dlanu, Korenje (Szív a tenyéren, Gyökerek)
 Marko Dekić: S bačvanske ravnice (Bácska síkságáról)
 Đuro Franković: Na našoj gori (A mi hegyeinken)
 Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu (Visszatérés Drávamentére)
 Đuso Šimara Pužarov: Stojim pred vama (Állok előttetek)
 Jolanka Tišler: V modrini neba (Az ég kékjében)
 Matilda Bolč: Jantarske ciesta (Borostyánút)
 Ljudevit Škrapić: Droptine (Forgácsok)
 Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918 do danas (Magyarországi horvátok irodalma 1918-tól napjainkig)

7. évfolyam
Évi óraszám: 148

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás 5-6. osztályok anyagának ismétlése Nyelvtan Mondat: – a mondat nyelvtani szerkezete – a mondatok tartalmuk szerint – egyszerű és egyszerű bővített mondat – alany, állítmány, alanyhoz és állítmányhoz tartozó bővítmények – hiányos mondat – igei, melléknévi és főnévi mellékmondatrészek – a mondatról tanultak ismétlése, bővítése – összetett mondat: mellérendelt, alárendelt mondatok – főmondat és mellékmondat, sorrendiség, fordított sorrendiség – alárendelt mondatok fajtái: állítmányi, alanyi, tárgyi, jelzői, hely- idő- ok- módhatározói, feltételes mondat – betoldott mondat – mellérendelt mondat fajtái: kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó – kötőszó szerepe és szavak szerepe kötőszó szerepében – többszörösen összetett mondat Irodalom Horvát nemzeti újjáébredés – az anyag felosztása irodalmi műfajok szerint – próza – lírikus költészet	– Szóbeli és írásbeli mondatelemzés egyszerű és bővített mondatok. – Az összetett mondatok felismerése, elemzése és helyes alkalmazásuk szóban és írásban. A tanult összetett mondatok önálló képzése. – Helyes kérdésfeltevés a mondatelemzésnél. – Összetett mondatok alkalmazása fogalmazás írása során. Gyakorlatok: – mondatvégi írásjelek – helyesírás: vessző használata és mellérendelt és alárendelt mondatokkal kapcsolatosan, a magyar és horvát helyesírás kontrasztjai – nyelvhelyesség: = szókincsfejlesztés, fogalmazás = egyes mondatfajták szerepe az elbeszélő és leíró fogalmazványokban = gondolatok kifejtése alárendelt összetett mondatokkal Témák feldolgozása Próza: – cselekmény, a történések időrendi sorrendisége – a cselekmény átvitele – a cselekmény fajtája, bonyolítása,

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
– dráma, színház, film, képregény – írók, költők: Ljudevit Gáj, Antun Mihanović, Petar Preradović, Ivan Mažuranić, August Šenoa, Josip Kozarac, Ante Kovačić – magyarországi horvát irodalom történeti áttekintése: Ivan Česmički, Lavro Bračuljević, Matija Petar Katančić, Grgur Peštalić, Ivan Antunović, Mijo Mandić – három, négy vers feldolgozása, megtanulása a nemzeti újjászületés irodalmából, néhány részlet prózai művekből, leírás – a horvát himnusz – Hrvatska domovina – teljes feldolgozása első kettő és utolsó kettő versszak megtanulása	– leállítása, szerkezete, tartalma, epizód fogalma, az elbeszélésben és a regényben szereplők bemutatásának eszközei – szereplő: karikírozott szereplő, eszközök, amellyel egy meghatározott jelen bemutatásra kerül az irodalmi alkotásban
Irodalmi művek: – regény (szociális, történelmi, útleírás, napló, dráma) – dráma cselekménye – szerkezet: bevezetés, bonyodalom, tetőpont, megoldás, epilógus – drámafajták: vígjáték, tragédia, komikus és tragikus kifejezések fogalma – irodalmi művek színházi adaptálása Költészet: szerkezet a költemény grafikai alakja: – versszakok rendszere, verssorok helyzete, – versszak fajták: tercina, katren, hármas, négyes, hatos, nyolcas – a motivumok funkciója – ritmus: tempó intenzitása a verssorok mondásakor, szünet – stílustani: fokozás, költői kérdés, megszólítás, metafora, allegória, ismétlés – lírikus költemény fajtái: himnusz, óda, szonett Tartalmuk szerint: szerelmes, szociális, hazaszerető, leíró, elmélkedő, ballada, románc, eposz Az olvasott irodalmi mű önálló bemutatása, kitérve a lényegi pontokra. Verselemzésnél költői eszközök alkalmazása	Olvasás: – interpretatív olvasás, szöveg olvasása szerepek szerint, tempóváltásokkal, szünetekkel, a mondatvégi jelek alapján hatásszünet – néma olvasás spontán jelleggel és szöveg feldolgozás gyanánt – analitikus és szintetikus olvasás – kifejezőképesség fejlesztése beszélgetés útján – beszélgetés az irodalmi mű mondanivalójáról, szereplők és a mű elemzése a tanult irodalmi fogalmak segítségével – események elbeszélése olvasott szöveg alapján önálló elbeszélés alkotása – tudósítás eseményről – vita az olvasott művekről, állítás, tagadás, jegyzetelés – véleményalkotás az elolvasott irodalmi műről – a meghallgatás kultúrájának fejlesztése irodalmi művek előadása kapcsán Írásbeli feldolgozások, fogalmazás: – a tanultak kiegészítése a fogalmazás írásról – a szereplők jellemzésének, a környezet tájleírásának szerepe összetétel alapján – levél írásának gyakorlása, magyarázatok, tagadások, tárgyalások, viták – elbeszélő és leíró fogalmazások gyakorlása jellemzéssel

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Film- és televízió-kultúra: Z.Bourek: Bećarac (Betyárdal) A. Zaninović: Zid (Fal) P. Krelja: Privatna stanica (Magánállomás) Kreso Golik: Tko pjeva zlo ne misli, Biskup Ivan Antunović (Nem gondol rosszra aki énekel, Antunović püspök) Tv-dráma, rádiódráma, forgatókönyv, képek könyv	A film és tv-műsorok nézésének szóbeli előkészítése. Beszélgetés a film után. Vizuális, auditív élmény.
Könyvtárismeret: – Szakirodalommal való témafeldolgozás – horvát helyesírási szótár és leíró szótár használata – lexikonok, enciklopédiák használata	

A továbbhaladás feltételei

Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás

A tanulóknak az elsajátított nyelvtani, nyelvi szabályok alapján fel kell ismerniük, meg kell határozniuk a következő nyelvtani, nyelvi elemeket és összefüggéseket:

- a) egyszerű mondat, hiányos mondat,
- b) összetett mondatok, mellérendelt összetett mondatok fajtái.

Felismerés és megkülönböztetés szintjén szabályismeret nélkül

- a) alárendelt összetett mondatok, a főmondat és mellékmondat összefüggése, fordított mondatkapcsolat,
- b) állítmányi, alanyi, tárgyi, jelzői, határozói (hely, idő, mód) alárendelt mondatok.

Az elsajátított nyelvtani tartalom és szabályok tudatos alkalmazása beszédben és írásban.

Irodalom, médiakultúra:

- A tanuló írása rendezett és áttekinthető legyen.
- Olvasása folyékony, érthető első alkalommal olvasott prózai szöveg alapján.
- Begyakorlás alapján képes legyen az irodalmi művek bemutató jellegű előadására.
- Irodalmi nyelv használatával képes legyen egyszerű módon beszélni a mindennapi élet témáiról (iskola, otthon, család, falu, város, munka stb.).
- Képes legyen az elolvasott művek fő mondanivalójának felfedezésére, szereplők jellemzésére, tanult ismeretek alapján a mű elemzésére.
- Költői alkotásoknál tanári segítséggel ismerje fel a költői képeket.
- Képes legyen önálló álláspont kialakítására az irodalmi művel kapcsolatban megfelelő magyarázattal, bizonyítással, tagadással.
- Sajátítsa el és aktivizáljon újabb 250-300 kifejezést.
- Ismerje fel a tanult irodalmi művek fajtáit, számoljon be röviden írók életrajzáról, képes legyen műveik bemutatására.
- Tudjon három költeményt a horvát nemzeti újjászületés költészetéből.
- Antun Mihanović: Hrvatska domovina első és utolsó kettő versszakát tudja könyv nélkül.
- Egy leírást prózai művekből.

Szakkifejezések: dialógus, karcolat, dráma, epizód, vígjáték, monológ, szonett, rímfajták, ballada, románc. A tanév során három iskolai fogalmazás megírása, javítása, elbeszélés, leírás, jellemzés.

A magyarországi horvátok irodalmának története témakörből ismerje meg a magyarországi horvátok irodalmának fejlődési szakaszait tanári válogatás szerint, egyes alkotókat és műveiket.

Szerzők és művek

Horvát irodalom a nemzeti újjászületéstől Krančević-ig.

Diklić – Skok: Hrvatska citanka 7.r. (Horvát olvasókönyv 7.)

Težak – Brigljević: Hrvatska jezik na srednjem stupnju (Horvát nyelv középfokon)

A. Šenoa: Branka, Zlatarevo zlato, Prosjak Luka (Bránka, Aranyműves aranya, Luka a koldus)

Z. Balog: Bosonogi general (Mezítlábas tábornok)

V. Majer: Dnevnik malog Perice (Kis Perica naplója)

M. Zagorka: Kći Lotrščaka (Lotrscsák leánya)

V. Novak: Iz velegradskog podzemlja (Nagyvárosi barakokból)

H. Hitrec: Smogovci (Szmogosok)

D. Cesarić: Pjesme (Versek)

D. Tadijanović: Srebrne svirale (Ezüst fuvolák)

A. Sekuli: Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju (Magyar Dunamente horvát írói)

Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju
(Horvát újjászületés irodalma a magyar Dunamentén).

8. évfolyam Évi óraszám: 148

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Nyelvtan nyelvhelyesség, helyesírás 5., 6., 7. osztály anyagának ismételése, ellenőrzése Nyelvtan: – a horvát nyelv tájszólásai – standard horvát nyelv – a horvát nyelv fejlődése Baščanska ploča idejétől napjainkig – horvát írásformák (glagolita, bosančica, latin) – horvát irodalmi nyelv alapjai és fejlődésének útja – ŠTO, KAJ, ČA nyelvjárás és területeik Horvátországban és Magyarországon – A ŠTO nyelvjárás „íjező”, „ező”, „iző” formái – a tanuló nyelvjárása – szógyűjtés – a zsargon, idegen szavak, szakszavak – médiák nyelve, kifejezései – hangsúlyozás és intonáció – hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok – a hangsúlyok fajtái – hangsúly a mondatban, intonáció	Gyakorlatok: – helyesírás: előtagú és utótagú toldalékok külön írása a szavaktól, amelyek előtt vagy után állnak – hangsúly szótárakban – nyelvhelyesség: helyes kiejtés a szó kimondásakor – kiejtés gyakorlása hangsúllyal jelzett szavak alapján – szókincsfejlesztés: azonos alakú, de különböző jelentésű szavak gyűjtése, azokkal való mondatalkotások Gyakorlatok: – helyesírás – az elsajátított helyesírási szabályok a hangváltozások, ragozások, fokozások, igealakok kapcsán – nagybetű használata – leggyakoribb rövidítések – vessző használata

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Szófajták szerepe beszédben és írásban: – névszók a mondatban – igék szerepe a mondatban, igeidők, igemódok – ragozhatatlan szavak a mondatban: határozószók, elöljárók, kötőszók, indulatszók, szócskák	
Irodalom: A 19–20. század írói íróinak műveiből – irodalmi műfajok szerinti feldolgozás – próza, – lírai, epikai költészet – dráma, színház, film (képregény) – a magyarországi horvátok irodalomtörténetének áttekintése: Ante Mirosljub Evetović, Ivan Petreš, Antun Karagić, Mišo Jelić, Mate Meršić Miloradić, Mate Šinković – a témakörből három-négy költemény, egy monológ megtanulása – realisztikus és allegóriás elbeszélés, humoreszk, novella útleírás, memoár, bűnügyi regény – dráma technikája, drámai izgalom, összeütközés összecsapás megoldása, katarzis, rendezés, zenedráma	Témák feldolgozása: – rövidített cselekmény viszonya a történethez – leírás szerepe a cselekmény bonyolításában és megszüntetésében – lényeges részletek és az epizódok bemutatása – eltérés a lényegestől – leírás formáinak gyakorlása – a szereplők jellemzésének különböző fajtái: pszichológiai, szociológiai, elbeszélő történeti stb.
Költészet: – szerkezet: motívum, kompozíció, téma, ötlet, intim és általános emberi motívumok – ritmus: gyors, lassú, egyenletes, szünet ideje a verssorban – stílusjegyek: allegória, refrén, retorikai kérdés, ellentétel, csodák – fajták: szerelmes, leíró, egyházi Írók életrajzának és műveiknek ismerete: Dinko Šimunović, Mile Budak, Vladimir Nazor, Slavko Kolar, Eugen Kumičić, Miroslav Krleža, Silvije Strahimir Kranjčević, Vesna Parun, Mate Balota, Antun Branko, Šimić, Jure Kaštelan, Antun Gustav Matoš, Tin Ujević, Vladimir Vidrić, Dragutin Tadijanović, Ivan Aralica, Ranko Marinković, Vladan Desnica Összefoglalás a horvát irodalom korszakairól.	Olvasás: – hangos, logikus előadásmód szerint, analitikus – különböző stílusú (irodalmi, média, adminisztratív) szövegek olvasása – kifejező olvasás: érzéki, érzelmi, artikuláció, hangsúly, tempó intenzitás, hangszín, szavak kiemelése, hangsúlyozása – költői képek megértése, a népköltés és műköltészet megkülönböztetése – monológ és dialógus szerkezete a szereplők pszichológiai jellemzése – különböző irodalmi szövegek megkülönböztetése tekintettel a közlés szándékára – irodalmi művek időben és térben való elhelyezése – történelmi környezet, amelyben a cselekmény bonyolódik, és amelyekben a mű íródott

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
	Fogalmazás: – a fogalmazás ismereteinek állandó és tervezett használata – az elsajátított mondattani ismeretek alkalmazása – szókincsbővítés fejlesztése – helyes mondatfűzés – mindennapi témák és irodalmi olvasmányok felhasználása – logikus nyelvtani és stilisztikai szerkesztés – az írás rendes, tiszta, olvasható szintje
Film és televíziós kultúra: – filmek a „Mi a film” sorozatból – bevezetés a filmek fajtáiba – montázs – színjáték a filmben Filmek A. Babaja: Breza, Pravda (Nyírfa, Igazság) Z. Grgić: Muzikalno prase (Zenemalac) D. Vuković: Surogat (Szurogat) I.Škrabalo: Slamarke divojke (Szalmaművész asszonyok) K.Papić: Specijalni vlakovi (Speciális vonatok) Z.Sremac: Zelena ljubav (Zöld szerelem)	A film és tv-műsorok nézésének szóbeli előkészítése Beszélgetés a film után. Vizuális, auditív élmény.
Könyvtárismeret: – a szakirodalom önálló használata – nyelvi kézikönyvek önálló használata – katalógus használat a könyvtárban önálló írásbeli feladat elkészítéséhez, kártyákra történő jegyzetelés, vázlat, felhasznált szakirodalom	

A továbbhaladás feltételei

Nyelvtan, nyelvhelyesség, helyesírás

Nyelvtan

A nyelvtan szabályainak önálló felismerése és definíciója

- hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok, elő és utótagok,
- főnév, ige, névmás, melléknév, határozószó szerepe a mondatban.

Felismerés és megkülönböztetés szintjén

- előjárók, kötőszók, indulatszók, szócskák szerepe a mondatban,
- horvát nyelv nyelvjárásai,
- hangsúlyok fajtái és írásbeli jelölésük.

A horvát irodalmi nyelv fejlődésének útja.

Irodalom, médiakultúra

A tanuló olvasása legyen folyamatos, érthető és egyenletes ismeretlen szöveg olvasásakor.

Előzetes áttanulmányozás alapján képesnek kell lennie irodalmi művek előadás stílusú interpretálására.

A tanulónak összefüggően kell megnyilatkoznia az írók műveiről, írókról, akikkel megismerkedett hetedik és nyolcadik osztályokban. A magyarországi horvátok irodalma c. témakörből ismernie kell az irodalom fejlődésének útját, tanári válogatások alapján egyes írók, költők tevékenységét.

El kell sajátítania és aktivizálnia újabb 250-300 kifejezést. Biztonsággal kell felismernie az irodalmi művek fajtáit, ismerni tulajdonságait, főbb jellemzőit.

Tudjon határozottsággal nyilatkozni az irodalmi mű üzenetéről, mondanivalójáról, elemezni a szereplőket, felfedni az irodalmi mű legfőbb jellemzőit az elsajátított irodalmi fogalmak és szakkifejezések használatával.

Képes kell, hogy legyen három dolgozat megírására (leírás, jellemzés, elbeszélés), javítás módjainak ismeretével.

Megtanulandó három költemény a kortárs horvát irodalmi alkotásokból, valamint egy monológ.

Szakkifejezések: szereplők pszichológiai jellemzése, humor, irónia, szatíra, novella, útleírás, szimbólum, metafora, hősköltemény, tragédia.

Szerzők, művek

Skok Bezen: Hrvatska citanka 8. r. (Horvát olvasókönyv 8.)

Težak-Brigljević: Hrvatski jezik 8. r. (Horvát nyelv 8.)

Judita Škrapić Garger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju (Horvát nyelv középfokon)

D.Šimunović: Alkar (Alkazó)

Izbor iz hrvatske lirike (A. B. Šimić, T. Ujević, N. Šop, J. Pupačić) Válogatás a horvát költészetből

S. Kolar: Breza (Nyírfá)

M. Krleža: Bitka kod Bistrice Lesne (A bisztricei csata)

A. G. Matoš: Okok Lobora (Lobor körül)

P. Budak: Mečava (Zivatar)

„Biserno uresje” Válogatás a horvát népköltészet szerelmes dalaiból.

Ante Sekulić: Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju (Magyar Dunamente horvát írói)

Ante Sekulić: Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju do 1918. (Horvát újjászületés irodalma a magyar Dunamentén 1918-ig)

Juraj Lončarić: Hrvati u Mađarskoj i trianonski ugovor (Magyarországi horvátok és a trianoni béke)

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

A nyelv az emberi kultúra egyik legjelentősebb és legelterjedtebb közvetítője, s egyben a nemzeti identitástudat egyik elengedhetetlen feltétele. Általa kerül az ember kapcsolatba a többi emberrel, képes kifejezni a személyes tartalmait, ért meg másokat.

A nyelv nemzetfenntartó szerepének tudatosítása és a nemzeti hovatartozás kifejezésében betöltött funkciójának jelentősége különös fontossággal bír a nemzetiségek életében. Az anyanyelv tanulása valamint az anyanyelven való tanulás hozzájárul az egyén hatékonyabb érvényesüléséhez személyes és társadalmi kapcsolataiban. Ezért szükséges kialakítani a tanulóban a nyelvismeretnek (normatív horvát nyelv), illetve beszéd- és magatartáskultúrának azt a fokát, amelynek birtokában a szóbeli és írott szövegek megértése és a közlés terén lehetősége nyílik az ismeretszerzésre, valamint a társadalmi életben érdekeinek érvényesítésére.

Az irodalom szerves része a nemzeti kultúrának. Hordozója és közvetítője különböző életformáknak, magatartásformáknak, gondolatoknak, amelyek megismerése kihat személyiségünk formálására: a különböző élethelyzetek, sorsok megannyi lehetőséget, mintát kínálnak számunkra, tájékozódást nyújtanak a hasonló helyzetekben való helyes magatartás kiválasztásában. Az irodalom esztétikai élményforrás is.

A tanulók az irodalom tanulása során megismerkedhetnek az anyanyelv kifejező módjaival, elsajátíthatják azokat a lehetőségeket, melyek igényesebbé tehetik megnyilatkozásukat.

Feladatok

a) Horvát irodalom

- Olvasásra ösztönözni az igényes ízlésnek és célnak megfelelő válogatással.
- Művészeti élményei révén a tanuló szerezzon tapasztalatot az emberi életről: érzelmekről, eszmékről, gondolatokról, élethelyzetekről, konfliktusokról, cselekedetéről.
- Fejleszteni a tanuló esztétikai, etikai értéktudatát.
- A tanuló kritikai gondolkodásmódjának fejlesztése a különböző irodalmi művek elemzése során.
- A nemzeti és egyetemes kultúra értékeinek ismeretével erősíteni a nemzeti identitástudatot s egyidejűleg a nemzeti és más kultúrák értékeinek megbecsülését.
- A különböző korszakokra jellemző látásmódokban, világfelfogásokban meglévő hasonlóságok és különbségek felfedezésére, felismerésére valamint az értékválasztásra való képesség fejlesztése.
- A különböző irodalmi szövegekkel végzett elemző-értelmező tevékenységek révén fejleszteni a tanuló ítéletének és érzelmeinek szóbeli és írásbeli kifejezőképességét.
- A horvát nyelv és irodalom iránti szeretet és nyelvművelés erősítése.

b) Horvát nyelv

- A nemzeti nyelvi és kulturális identitás megőrzése és fejlesztése.
- A normatív horvát nyelv elsajátítása, a kulturált nyelvi magatartás kialakítása.
- A tanuló önbizalmának fejlesztése abban, hogy biztonsággal alkalmazza az anyanyelvét valamennyi kommunikációs szituációban.
- Képessé tenni a tanulót a különböző tartalmú anyanyelvi szövegek olvasására (könyvek, újságok, egyéb publikációk).
- A tanulók felkészítése a másokkal való kommunikációra szóban és írásban.
- A tanuló ösztönzése művészi kifejezésre.
- Az anyanyelv nemzetfenntartó szerepének tudatosítása és ápolása.
- A tanuló helyesírása feleljen meg a horvát nyelv helyesírási szabályainak.
- A tanuló beszéde feleljen meg a horvát nyelv hangzásbeli és nyelvhelyességi sajátosságainak, a mindenkori beszédhelyzetnek.
- A szótárhasználatban való gyakorlottság kialakítása a tanulóban.
- A két kultúrához, a kétnyelvűséghez való tartozás tudatosítása.
- A kétkultúrásághoz és kétnyelvűséghez való tartozás előnyének tudatosítása.

Fejlesztési követelmények

1. Felkészítés az együttműködéshez szükséges nyelvi képességekre, a kulturált nyelvi magatartásra
 - a) Mélyüljön el az adott nyelven való kommunikáció képessége és igénye.
 - b) A tanuló anyanyelvét tudja használni minden helyzetben mint a közlés eszközét. Ismerje fel a kétnyelvűség előnyét.

- c) Legyen képes adott nyelven a közlés tartalma és a beszélő szándéka közötti kapcsolat felismerésére.
- 2. Az anyanyelvű, kisebbségi nyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó szövegalkotás elsajátítása.
 - a) Használja a tanuló az írást az önkifejezés eszközeként.
 - b) Alkalmazza tudatosan a horvát nyelv hangtani, szótani és mondattani szabályait.
 - c) Legyen képes a horvát nyelv nyelvtani struktúráinak, kategóriáinak használatára.
 - d) Az írásbeli közlés során használja biztonságosan a helyzetnek, szándéknak megfelelő stílust, formát.
- 3. Szövegértés fejlődése, mely köznapi és irodalmi műfajok szövegfeldolgozását jelenti.
 - a) Ismerje a tanuló a horvát irodalom kialakulását, fejlődését.
 - b) Ismerje a legjelentősebb írók, költők életét és műveit. Legyen tájékozódott a horvát népcsoporthoz tartozó alkotókat és műveiket illetően.
 - c) Legyen képes a tanuló a művek önálló elemzésére, saját vélemények kifejtésére.

9. évfolyam

Évi óraszám: 148 (nyelv: 54, irodalom: 94).

Belépő tevékenységformák

A horvát nyelv fonémarendszerének felismerése a szavak és szóalakok felépítésében. Gyakorlatok a č-ć, đ-dž, lj, magánhangzós r hangok helyes kiejtésének elsajátítására.

A horvát nyelv történeti korszakáról szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti ismeretekkel.

A kommunikációs helyzetnek (ki, kinek, milyen céllal, milyen formában) megfelelő szövegalkotás: felépítettség, tartalmasság, kifejtettség, kifejezőmód, műfaj figyelembevételével.

Példák keresése hangtani szabályokra.

Nyelvjárási szövegek elemzésén és összehasonlításán keresztül a legfőbb hangsajátosságok felismerése és megállapítása.

Gyakorlatok a helyes szóhangsúly elsajátítása céljából. A hangsúlytalan szavak (enklitikák, proklitikák) helyes írását szolgáló hibás mondatok kijavításának képessége. Példák gyűjtése a mondanivalót árnyaltabbá tévő hanglejtést kifejező nyelvtani és mondatfonetikai eszközökre.

Aktuális nyelvhelyességi jelenségek megvitatása a grammatikai szabályok és nyelvhasználati normák szempontjából (nyelvjárási alakok és magyaros szerkezetek a köznyelvben).

Példák gyűjtése a nyelvhasználati normákra a magyar nyelvben, és összevetésük a horváttal (például zöngéesség szerinti hasonulás).

Szabályok, normák, összefüggések felfedezése és megfogalmazása.

A művek szereplőinek jellemzése, jelenetek előadása hangnemváltással.

A leírás és elbeszélés, monológ és dialógus jellemzőinek ismerete és önálló szövegalkotás e műfajokban.

Az olvasott szépirodalmi szövegek szó szerinti és a kommunikációs helyzetből, illetve a szöveg sajátos szervezettségéből adódó többletjelentéseinek tudatos megkülönböztetése.

Legalább két azonos témájú költemény bemutatása során a különböző kifejezőmódok, attitűdök felismerése.

Tapasztalatszerzés az antik görög és római irodalom valamint a Biblia hatásáról és utalási rendszerként való továbbéléséről.

Eseményszerkezet és szövegszerkezet (fabula és szűzsé) viszonyának vizsgálata.

A leírások funkciójának értelmezése, a jellemzés eszközeinek azonosítása.

Lírai művekben a költő életrajzi alakjának és a versben megszólaló „én”-nek megkülönböztetése.

A lírai költemény hangnemének, műfajának, verstípusának megnevezése.

A versritmus és a rímelés jellegének és hangulati hatásának, valamint néhány versformának ismerete.

A dráma műnemének, sajátosságainak meghatározása; a cselekmény elemeinek és szerkezetének bemutatása; szövegtípusok azonosítása a drámában.

Idő-, tér- és cselekménykezelés felismerése a tanult drámákban.

A tragédia, a tragikus hős meghatározása, jellemzése. A komédia, a komikus hős meghatározása, jellemzése.

A dráma és színház kapcsolatának, kölcsönhatásának jellemzése.

Irodalmi és művelődéstörténeti ismeretek alapján tájékozódás az irodalom kronológiájában és földrajzában.

Az olvasott művek elhelyezése korban, néhány fontos részlet felidézése az alkotók életrajzából.

Korhoz kötődő témák, problémák meglátása a tanult irodalmi művekben.

Egy-egy irodalmi mű fogadtatásának ismerete saját korában, jelentősége az utókor szemében.

Kapcsolatok felismerése az európai irodalom és későbbi horvát irodalmi alkotások között

Az irodalom és más művészeti ágak közti összefüggések felfedezése a tárgyalt művekben.

A művekben megjelenő emberi szerepek, magatartásnormák, értékek felismerése és azonosítása.

Az eltérő és egymással szemben álló igazságok, ugyanazon jelenségre különbözően megnyilvánuló magatartásnormák jellemzése.

Állásfoglalás írása a mű egy szereplőjének vagy egészének értékrendjéről.

Horvát nyelv

Témakör	Tartalom
Kommunikáció	A kommunikációs folyamat tényezőinek és funkcióinak áttekintése.
Általános ismeretek a nyelvről	A nyelv mint jelrendszer
Hangok és hangváltozások	Általános ismeretek a hangokról: a horvát nyelv hangállománya, hangváltozások, a horvát nyelv hangsúlyrendszere.
A horvát nyelv története a 15. század végéig	Az indoeurópai nyelvcsaládok. A szláv nyelvek osztályozása. A horvát nyelv változásai. Az irodalmi nyelv és a nyelvjáráások
Szövegalkotás	A leírás, az elbeszélés, magyarázat, monológ, párbeszéd jellemzői.

Fogalmak

A kommunikáció tényezői. Jel, jelrendszer. A hangváltozások fajtái. Hangsúlyfajták. Mondatfonetikai eszközök. Összláv nyelv, ószláv nyelv, egyházi szláv nyelv; nyelvemlékek: Bašćanska ploča, Red i zakon, Šibenska molitva. Glagolita és cirill írás. Szövegfajták.

Horvát irodalom

Témakör	Tartalom
Művészet és valóság	Művészeti ágak. Alkotás és befogadás.

Témakör	Tartalom
	A szépirodalom fogalma és felosztása. Az irodalom és a nyelv (művészi nyelv).
Műnemek	A műnemek és jellemzőik. Műfajok. Verstani alapfogalmak.
Klasszikus irodalom	Biblia, Talmund, Korán. Bibliai témák és műfajok a horvát irodalomban.
Antik (görög, római) irodalom	Szemelvények a görög és római irodalomból.
A középkor irodalma	Szemelvények a középkori világirodalomból. A horvát középkori irodalom: az írás kezdetei, Cirill és Metód, irodalmi műfajok, történelmi és jogi iratok.
Reneszánsz kultúra	Szemelvények a reneszánsz világirodalomból. A horvát irodalom: a horvát reneszánsz kultúra. Marin Držić portréja. Horvát petrarkisták: Šiško Mentečić, Džore Držić portréja.

Fogalmak

Művelődéstörténeti korszak, korstílus, antikvitás, középkor, humanizmus, reneszánsz; zsoltár, evangélium, példázat, eposz, eposzi kellék, in medias res, legenda, trubadúrköltészet, misztérium, apokrif, szonett, komédia, pásztorjáték, farsza, maszkarád, költői levél, vallásos-allegorikus eposz; régi lírai műfajok, verselési fogalmak, költői képek.

Memoriter

Versek (5 vers) és prózarészletek (15 sor) szöveghű felidézése, az idézet célnak és szövegkörnyezetnek megfelelő alkalmazása szóban és írásban.

Szerzők és művek

Néhány történet a Bibliából; néhány szemelvény az antik görög és római irodalomból; néhány vers a petrarkista költészetből, részletek Petar Zoranić: Planine és Petar Hektorović: Ribanje i ribarsko prigovaranje c. művéből; Marin Držić: Dundo Maroje.

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje a horvát nyelv eredetét és helyét az indoeurópai és szláv nyelvcsaládban.
- Ismerje a kommunikációs tényezőket. Tudjon a kommunikációban a beszédhelyzethez, a témához, a partnerhez igazodni mind a nyelvi jelek, mind a nem nyelvi jelek használatában. Ismerje a monológ és a dialóg szerkesztésének főbb sajátosságait.
- Ismerje a jelek típusait, összetevőit és a kommunikációban betöltött szerepüket, a nyelv és a gondolkodás kapcsolatát. Tudjon különbséget tenni a nyelv és a beszéd fogalma között.
- Ismerje a hangok képzésének a sajátosságait, a hangok csoportosításának szempontjait, az alapvető hangváltozásokat. Ezeknek ismereteit tudatosan használja íráskor. Tudjon szabályosan hangokat képezni.
- Ismerje a horvát nyelv szóhangsúlyának fajtáit és jelölésüket. Törekedjen a helyes szóhangsúlyra.
- Legyen képes hallott és írott szövegek alapján a lényeg kiemelésére, ismerje a jegyzetelés technikáját, a szövegszerkesztés menetét.
- Ismerje fel és nevezze meg a leírás, elbeszélés fajtáit, nyelvi és stiláris jegyeit, tudjon önállóan leírást, elbeszélést készíteni saját élményei, valamint olvasmányai alapján.

- A művészet funkciói és hatása. A műalkotás mint esztétikai üzenet. A szépirodalom fogalma és felosztása. Az irodalom és a nyelv. Az irodalom és a társadalom kapcsolata.
- Az irodalmi műnemek, megkülönböztető jegyeik, az irodalmi műfajok és változásai.
- Az epikus, a lírai és a drámai közlésmód sajátosságai. Az értekező próza.
- A kompozíció.
- Szóképek és funkcióik.
- A verselés és fajtái.
- A rím és fajtái.
- A strófaszerkezet és fajtái.
- A ritmus fogalma, funkciói, ritmuselvek.
- A Biblia.
- Az antik irodalom legfontosabb jellemzői és képviselői. Az antik tragédia, az antik eposz.
- A középkor irodalmának legfontosabb jellemzői. A horvát írás kezdetei.
- A humanizmus. A reneszánsz kultúra általános jellemzői. A horvát petrarkisták (Šiško Menčetić, Džore Držić), Marin Držić alkotói portréja.
-

10. évfolyam

Évi óraszám: 148 (nyelv: 54, irodalom: 94)

Belépő tevékenységformák

A különböző korstílusokat reprezentáló szövegek megértése, stílussajátosságainak felismerése és értelmezése.

A kifejezőmódok, stílusesszókók funkcióinak megfigyelése, értelmezése: különböző stílusrétegek és a közöttük levő viszony (például ellentét) bemutatása a tanult irodalmi művek szövegein keresztül.

Az érvelés technikájának tudatos alkalmazása irodalmi beszámolóknak, mindennapi kérdések megválaszolásában szóban és írásban.

Az irodalmi művekben megjelenő álláspontok követése, a megértés visszaigazolása, a saját és az eltérő vélemény összevetése az irodalmi művekről folytatott beszélgetés alkalmával.

Gyakorlatok a szófajok jelentésének, ragozásának és funkciójának köréből (befejezett – folyamatos igék, melléknévfokozás, számnevek viselkedése).

A horvát helyesírás alapelveinek ismeretében készség az önkontrollra. A helyesírás értelem tükrözőtető lehetőségeinek ismerete és felhasználása. A horvát és magyar helyesírás összevetése, különbségeinek tudatos alkalmazása (például népnévek, intézménynevek írása).

Az életrajz jellemzőinek ismerete és önálló szövegalkotás e műfajban.

Önálló műelemzés készítése előre megadott szempontok szerint.

Önálló adatgyűjtés, a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia összeállítása.

Az idézés technikai szabályainak ismerete és alkalmazása.

A népköltészet hatásának felismerése a műköltészetre, motívumok, rímelés, stílusesszókók, sorfajták keresése.

Ismeretek szerzése és megfogalmazása a horvát és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, a szerző, a mű, az olvasó történetileg változó kapcsolatáról.

Néhány alapmű kortársi hatásának önálló ismertetése.

A korabeli társművészetekkel való kapcsolatok, párhuzamok néhány alapvető példájának bemutatása (például barokk festészet és barokk költészet).

Az újonnan szerzett műfaji ismeretek, fogalmak biztos alkalmazása a műértelmezésben.

A tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok szemléleti és stíláriis sajátosságainak bemutatása az elsajátított fogalmak alkalmazásával.

Az olvasott művek elhelyezése különböző kontextusban, például a horvát irodalom történetében, az alkotói életpályában.

A tanult epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának, esztétikai elemeinek feltárása különféle szövegelemző eljárásokkal, műfajelméleti ismeretek alkalmazásával.

A tanult epikus és drámai művekben a szereplők rendszerének társadalmi és lélektani motivációjának bemutatása.

A művek szereplőit vezérlő értékek és viselkedési minták azonosítása.

Horvát nyelv

Témakör	Tartalom
Alaktan	Szóelemek, szótő, toldalékok. Nyelvtani kategóriák. Szófajtan: a szófaj fogalma és a szófaji rendszer.
Helyesírás, fordítás	A különböző szófajú szavak helyesírása.
Szövegalkotás	Az életrajz, az önéletrajz ismertetés és érvelés jellemzői.
A horvát irodalmi nyelv története a 16. századtól a 19. századig	A latin írás elterjedése, könyvnyomtatás. Az első horvát grammatika és szótárak. Törekvések az egységes irodalmi nyelv megalkotása. A horvát normatív nyelv kezdete.

Fogalmak

Morfémák jelentésük, helyük és funkciójuk szerint. Etimológia. Főnévi és igei tövek.

Nyelvtani kategóriák: nem, szám, eset, természetes és nyelvtani nem, személy, igeidő, igemód. Szövegalkotás: életrajz, önéletrajz, ismertetés, érvelés. Az újstokáv nyelvjárás irodalmi stilizációja.

Horvát irodalom

Témakör	Tartalom
Barokk irodalom	– reformáció és ellenreformáció – a jezsuiták szerepe – a barokk irodalom fő jellemzői, képzőművészet, zene, – vallásosság – gongorizmus, marinizmus, horvát barokk – műfajok: eposz, lírai költemény, poéma, pásztorjáték – a barokk eposz jellemzői – törekvések az egységes horvát irodalmi nyelvmegteremtéséért – képviselők és műveik
A felvilágosodás irodalma	Világirodalom: – klasszicizmus, a klasszicizmus esztétikája – racionalizmus – endiklopedisták

Témakör	Tartalom
	– műfajok: tragédia, komédia, pikareszk regény – „hármasság” a hely, idő és a cselekmény egysége – példakép: antik görög irodalom – képviselők és műveik A horvát irodalom: – társadalmi, politikai és gazdasági háttér – jozefinizmus – Zágráb és Észak Horvátország mint új kulturális központ – didaktikusság (tanítói célzat) – törekvések az egységes horvát, irodalmi nyelv megteremtéséért – műfajok: iskoladrámák, komédia, epikus költemény, lírai költemény – képviselők és műveik
Népköltészet	– keletkezése és jellemzői – a népköltészet és jellemzői – a népköltészet szerepe (jelentősége) – a népköltészet hatása a műköltészetre – motívumok, ritmus, stílus eszközök, sorfajták – lírai költemény, epikus költemény, tündérmese, állatmese, legenda, ballada, találós kérdés, közmondás – valóság, fantasztikum, a szereplők polaritás, szimbolikusság – a magyarországi horvátok népköltészete
Romantika	– európai romantika: preromantika, fő jellemzők, „tavi költők, a népköltészet és történelem iránti érdeklődés, természetkultusz, „világfájdalom”, hősök, egzotikus tér, nyelv és stílus, műfajok: történelmi regény, levélregény, verses regény, tündérmese, lírai költemény, ballada, tragédia, eposz, poéma – illírizmus, a horvátok nemzeti romantikája: kormeghatározás, történelmi háttér, harc a nemzeti öntudatért és nemzeti nyelvért az irodalom szerepe a nemzeti öntudat ébresztésében, kulturális intézmények, folyóiratok, műfajok: lírai költemény, dráma, poéma, eposz, útleírás, kritika, „davoria”, „budnica”, „gazella”, képviselők, nyelvtudomány, zene, színház

Témakör	Tartalom
Protorealizmus	– protorealizmus (Šenoa kora) – kormeghatározás, társadalmi, történelmi háttér, – műfajok: regény, elbeszélés, eposz, vers, kritika, esszé – „Vijenac” folyóirat

Fogalmak

Reformáció, ellenreformáció, barokk, barokk eposz, klasszicizmus, felvilágosodás, „hármasság”, enciklopédia, jozefinizmus, népköltészeti műfajok, preromantika, romantika, illírismus, természetkultusz, „világfájdalom”, egzotikus tér, történelmi regény, levélregény, verses regény, versfajták: davoria, budnica, gazella.

Memoriter

Versek (5 vers), és prózarészletek (15 sor) szöveghű felidézése, a memoriter helyénvaló alkalmazása szóban és írásban egyaránt.

Szerzők és művek

Ivan Gundulić: Osman (részletek), Dubravka (részlet), Suze sina razmetnoga (részlet), Ivan Bunić Vučić két vers, Fran Krsto Frankopan: Napojnice pri stolu, Človičstvo zove se prava lipota, Ana Katarina ZrinskiVsakomu onomu, ki štal bude ove knjižice, Antun Kanižlić: Sveta Rožalija (részlet), Matija Petar Katančić: Vinobera u zelenoj Molbice dolini, Matija Antun Reljković: Satir iliti divji čovik (részlet), Tituš Brezovački: Matijaš Grabancijaš dijak (részlet), egy-két mű a világirodalmi romantikából, Pavao Štoos: Kip domovine vu početku leta 1831., Ljudevit Gaj:Horvatov sloga i zjedinjenje, Ivan Mažuranić: Smrt Smail-age Čengića, Stanko Vraz: Đulabije (egy vers), Ždral putuje k toplom jugu, Petar Preradović: Zora puca, Putnik, Mrtva ljubav, Ljudsko srce, Matija Mažuranić: Pogled u Bosnu (részlet), August Šenoa: budi svoj, Zlatarovo zlato, egy novella, például Prosjak Luka.

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje a szavak szerkezetét, tudja megkülönböztetni a szóelemeket, osztályozásuk szempontjait.
- Ismerje a különböző szófajok nyelvtani kategóriáit.
- Tudja a különböző szófajú szavak fajtáit, jellemezni alaki viselkedésüket. Ismerje a hozzájuk kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi és szövegszerkesztési tudnivalókat.
- Ismerje a horvát helyesírás rendszerét, a törvényszerűségeket. Legyen képes a tanult helyesírási szabályokat felidézni, helyesen alkalmazni. Tudja a helyesírási szabályzatot önállóan használni. Legyen képes munkáiban a helyesírási hibákat a szabályzat és szótár segítségével kijavítani, munkáiban törekedjen a rendezett írásképre.
- Ismerje a véleménynyilvánítás udvarias formáit, megfelelően alkalmazza azokat. Ismerje és használja helyesen az érvelés, a kiegészítés, a cáfolat eljárásait a kommunikációs helyzetekben.
- Legyen képes kommunikációs körülményekhez igazodó bemutatás és bemutatkozás megfogalmazására, önéletrajz írására.
- Ismerje és nevezze meg a könyvismertetés nyelvi, stiláris jegyeit, tudjon könyvismertetést tartani.
- A reformáció és az ellenreformáció. A barokk irodalom fő jellemzői. A barokk eposz. Ivan Gundulić alkotói pályaképe.

- A felvilágosodás irodalmának fő jellemzői. A klasszicizmus és a racionalizmus fogalma. A klasszicista dráma. Tanítói célzat. A horvát felvilágosodás jellemzői és képviselői. Andrija Kačić Miošić alkotói pályaképe.
- A népköltészet keletkezése, jellemzői és jelentősége. Egy-egy jellemző mű bemutatása. A magyarországi horvátok népköltészetének bemutatása.
- Az európai és a horvát romantika fő jellemzői. Ivan Mažuranić és Petar Preradović alkotói portréja. A romantikus eposz, „davoria”, „budnica”.
- Šenoa kora. A történelmi regény. August Šenoa alkotói portréja.
- Az olvasott művek leírásához, elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges esztétikai, poétikai, történeti, stilisztikai fogalomkészlet eszközeinek biztonsággal való alkalmazása.

11. évfolyam

Évi óraszám: 148 (nyelv: 54, irodalom: 94)

Belépő tevékenységformák

Példák gyűjtése a horvát nyelvre, illetve a magyar nyelvre specifikusan jellemző és a mindkettőben megjelenő jelenségekre (például egyeztetés, határozott és határozatlan melléknév).

A nyelv különböző szintjei közötti kapcsolat értelmezése szóalakok és mondatok alkotásával.

A szórend az aktuális tagolás és a jelentés összefüggésének figyelembevételével.

Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.

Szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stiláris egység, a kifejtettség és információs gazdagság felismerése.

Művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempont követésével szóban és írásban.

Lényegre törő, világos felépítésű kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző közlésformák valamelyikében.

Az esszé műfaji sajátosságainak ismerete és önálló szövegalkotás e műfajban.

Önálló műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról többféle elemzési szempont alkalmazásával.

Nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli bemutatása különböző nézőpontból.

Szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezése, a hibák önálló javítása.

Az ismeretterjesztő (például) műelemző, művelődéstörténeti, nyelvészeti) irodalom alkotó felhasználása feljegyzés, beszámoló, kiselőadás, hozzászólás formájában.

A hagyományos műnemi és műfaji keretek átalakulásának, megszűnésének megfigyelése, megnevezése és értelmezése: új regénytípusok és regényszerkezetek, az összetett hangneműség, a groteszk és az irónia szerepe.

Művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempontok követésével.

Jellemző hőstípusok, jellegzetes élethelyzetek, konfliktushelyzetek felfogása, értelmezése, megvitatása.

Társadalomkritikai, filozófiai hatások megfigyelése az életművekben, az egyes alkotásokban.

Horvát nyelv

Témakör	Tartalom
Mondattan	Paradigmatikus és szintagmatikus viszonyok a mondatban. A mondatok osztályozása, mondatrészek.

Témakör	Tartalom
	Szószerkezetek. Szórend. Írásjelek a mondatban és a szövegben.
Szövegalkotás	A szóbeli előadás a közlemény és az esszé jellemzői.
Horvát nyelv a 19. században	Illírek és a horvát nyelv. Filológiai iskolák. (Zádári, Rijékai, Zágrábi)

Fogalmak

Mondattan szintagmatikus viszonyok, modális igék. Aktuális tagolás: ismert és új közléselem (téma, réma). Mondatfajták. Írásjelek: vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, pontosvessző, kettőspont, három pont, gondolatjel, kötőjel, zárójel, idézőjel.

Szórend: egyenes, fordított és mechanikus. Szövegalkotás: előadás, közlemény, esszé.

Egységes nyelv megteremtése: kiejtés szerinti helyesírás, diakritikus jelek.

Horvát irodalom

Témakör	Tartalom
Realizmus	– Európai realizmus, kritikai realizmus, kormeghatározás, a társadalom- és természettudományok felvirágzása, pozitívizmus, darwinizmus, tematika, a valósághoz való kritikus viszonyulás, érvényesülési vágy, a történet szociális-lélektani motiváltsága, a szereplők lélektani jellemzése, az epikai közlés fajtái – Horvát realizmus: kormeghatározás, társadalmi-politikai háttért, irodalmi minták, a realizmus teoretikusai, tematika, (történelem, polgári világ, elszegényedő nemesség, falusi valóság, általános emberi témák), irodalmi regionalizmus, műfajok (regény, elbeszélés, vers).
Naturalizmus	– Az irodalom és tudomány kapcsolata, Taine hatása, a környezet, a történeti időpont és az öröklés mint szellemi kultúra meghatározói, az epikai közlés fajtái, műfajok, verizmus.
Modernizmus – modern irányzatok	– Kormeghatározás, új irányzatok (dekadencia, parnasszizmus, szimbolizmus, impresszionizmus, szecesszió, bécsi modernizmus) új költői sors, bohém élet, analitikus dráma, cselekmény nélküli regény (filozófiai-ideológiai regény), dialektális költészet, folyóirat.

Fogalmak

Realizmus, kritikai realizmus, pozitivizmus, darwinizmus, részletező leírás, groteszk, portréábrázolás, lélektani jellemzés, a történet szociális- lélektani motiváltsága, nyelvi jellemzés, jellemregény, társadalmi regény, lélektani regény, hangulati elbeszélés, jellemnovella, dekadencia, parnasszizmus, arisztokratizmus, esztétizmus, szimbolizmus, impresszionizmus, szecesszió, bécsi modernizmus, prágai és bécsi csoport, l'art pour l'art, a forma kultusza, szabad vers, szimbólum, szinesztézia, költői szenzibilitás, spleen, analitikus dráma, dialektális költészet, cselekmény nélküli regény (filozófiai, ideológiai).

Memoriter

Versek (5 vers) és prózarészletek (15 sor) szöveghű felidézése, a memoriter helyénvaló alkalmazása szóban és írásban egyaránt.

Szerzők és művek

Ante Kovačić: U registraturi, Vjenceslav Novak: Posljednji Stipančići, U glib, Iz velegradskog podzemlja, Ksaver Šandor Đalski: Pod starim krovovima, Eugen Kumičić: Začudeni svatovi, Josip Kozarac: Mrtvi kapitali, Slavonska šuma, Oprava vagy Mira Kodolićeva, Tena, Silvije Strahimir Kranjčević: Izbor iz poezije, Antun Gustav Matoš: Izbor pjesama, Camao vagy Balkon, Cvijet sa raskršća, Ivo Vojnović: Suton, Vladimir Vidrić: Izbor pjesama, Vladimir Nator: Izbor pjesama, Dragutin Domjanić: Izbor pjesama, Fran Galović: Izbor pjesama, Dinko Šimunović: Duga, Mrkodol, Janko Polić: Pjesma nad pjesmama.

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje és nevezze meg a nyelvi rendszer főbb kategóriáit, legfontosabb jellemzőit. Fogalmazza meg a nyelvi szintek egymásra épülésének szabályait. Alkalmazza a mondat- és szövegszerkesztés eddig ismert eljárásait.
- Ismerje fel és nevezze meg a szószerkezetek fajtáit, ismereteit legyen képes tudatosan alkalmazni a mondatelemzési, mondatszerkesztési gyakorlatban.
- Ismerje a mondatok osztályozásának szempontjait, tudja a különféle mondatfajtákat felismerni és megalkotni. Legyen képes fogalmazásaiban a szöveg témájához, típusához, a szövegalkotás céljához illő mondatokat kiválasztani. Helyesen alkalmazza a különböző mondatfajták hanglejtését a beszédben. Szövegalkotás közben alkalmazza az összetett mondatokkal kapcsolatos helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat.
- Ismerje fel és nevezze meg a mondatrészeket. Tudja a fajtáikat és kifejezőeszközeiket meghatározni. Képes legyen az alany és állítmány helyes egyeztetésére.
- Ismerje és helyesen alkalmazza a horvát nyelv szórendjének jellemzőit.
- Ismerje az írásjelek használatának főbb szabályait a mondatban és a szövegben, megfelelően alkalmazza őket írásbeli munkáiban.
- Legyenek alapismeretei a horvát irodalmi nyelv kialakulásáról.
- Ismerje fel az esszé műfaji sajátosságait, tudjon olvasmányai alapján esszét írni.
- Ismerje az előadás szerkezetét, tudjon önállóan előadást szerkeszteni.
- Az európai és horvát realizmus legfontosabb jellemzői. A természettudományok hatása az irodalmi alkotásra. A történet szociális-lélektani motiváltsága, a szereplők lélektani jellemzése. A valósághoz való kritikus viszonyulás. A regény és a novella mint jellemző irodalmi műfaj. Silvije Strahimir Kranjčević, Ante Kovačić és Ksaver Šandor Gjalski alkotói portréja.
- A naturalizmus fogalma és képviselői.

- A modern irányzatok legfőbb jellemzői és képviselői a világ- és a horvát irodalomban. Új költői kifejezőmód, műfajok. A horvát dialektikus költészet. Antun Gustav Matoš alkotói portréja, Vladimir Vidrić költészete Dinko Šimunović novellái.
- A tanuló legyen képes különböző megközelítési módokra; tapasztalatait, ismereteit különböző műértelmezési szempontokhoz tudja rendelni, képes feltárni és kifejezni az irodalmi alkotásokban megjelenített erkölcsi tartalmakat, esztétikai értékeket.

12. évfolyam

Évi óraszám: 148 (nyelv: 54, irodalom: 94)

Belépő tevékenységformák

A nyelvváltozatok felismerése írott és beszélt nyelvi szövegekben.

A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének tudatos használata.

Különböző témájú és műfajú szóbeli megnyilatkozás különböző kommunikációs helyzetekben.

A szó jelentése és hangalakja közötti összefüggés felismerése; az egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavak és homográfok megfelelő használata szóbeli és írásbeli közlésben. A konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértése.

A stílust meghatározó tényezők, valamint a nyelv és stílus összefüggéseinek felismerése. A főbb stílusrétegekbe tartozó szövegek jellemzése. Gyakorlatok az egyes szófajok és állandósult szókapcsolatok stílusértékként való használatára.

A horvát nyelvű szövegekben szereplő idegen szavak kiejtése és helyesírása.

A vonzatok használatával és az igeragozással kapcsolatos nyelvhelyességi hibák gyűjtése, magyarázata és javítása.

Egyszerűbb irodalomelméleti, nyelvészeti szakszövegek olvasása, feldolgozása, ismeretanyaguk beépítése a tanult anyagba.

A hír, a tudósítás, a hirdetés műfaji sajátosságainak megnevezése és alkalmazása a szövegalkotásban.

A köszöntés, a köszönetnyilvánítás, részvétnyilvánítás szóbeli és írásbeli formáinak használata a közlőhelyzetnek megfelelően.

Gyakorlatok a beszámoló készítése fázisainak elsajátítására és a jegyzetelés technikájának elsajátítására. A szövegszerkesztéshez gyűjtött anyag logikus elrendezése.

A nyelvművelés kérdéseinek és jelentőségének felismerése, napjaink nyelvművelési feladatainak megismerése.

Az olvasott művekben a téma, a kompozíció, a nyelvhasználat, a motívumok összefüggései.

Következtetések megfogalmazása az újonnan olvasott művek műnemi, műfaji sajátosságaiból, irányzati, egyedi stílusbeli jellemzőkből, előadásmódból, versformákból szakszerű fogalomhasználattal.

Különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú összevetése, történeti változásainak vizsgálata.

Stílusirányzatok jellemző, esetleg mozgalmyszerű vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban.

Irányzatok korszakolása, csoportosítása, jellemző vonások, jellegzetes műalkotások társítása.

A művészeti ágak kölcsönhatásának bemutatása példákkal.

Életművek, szerzői portrék ismeretének bizonyítása.

Néhány példával bizonyítása annak, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány.

A horvát irodalom korszakainak főbb jellemzői: tények és példák az olvasott művekből.

Életművek és műalkotások gondolati, tematikus, motivikus összevetése.

A szórakoztató irodalom vonzerejének és csapdáinak megfigyelése, értelmezése, tipikus műfajainak, helyzeteinek motívumainak bemutatása.

Horvát nyelv

Témakör	Tartalom
Szótan	Jelentéstan: hangalak és jelentés viszonya.
Nyelvváltozatok	A nyelvváltozatok eltérő kifejezési formái, tartalmi és magatartásbeli követelményei. A stílusrétegek. Purizmus és nyelvi kultúra.
A nevek világa	Személy- és ragadványnevek, népnevek, helynevek.
Szóalkotás	A szókészlet gazdagításának módjai. A főnév-, ige-, melléknév, határozószó képzés.
Szövegalkotás	Közlésfajták. A beszámoló készítésének fázisai. A felhasznált irodalom idézésének módjai, jegyzetelés.
Horvát nyelv a 20. században	A társadalmi és politikai tényezők hatása a nyelvre. „Mozgalom a horvát nyelvért”. Új grammatikák, „különbözeti” szótár, Anić szótára

Fogalmak

Jelentéstan: névátvitel, alapjelentés és elsődleges jelentés, mellékjelentés; egy- és többjelentésű szavak. Nyelvi norma, nyelvváltozatok, a nyelv vízszintes és függőleges tagolódása: standard, köznyelv, nyelvjárás, regionális köznyelv. Frazeológia idegen eredetű szavak. Stílus: szépirodalmi, publicisztikai, tudományos, hivatalos, társalgási stílus; kollokvializmusok, zsargon, vulgarizmusok, poétizmusok. A szóalkotás módjai, szóképzés. Szövegalkotás: közlésfajták, hír, tájékoztatás, hirdetmény, reklámszöveg, köszönet (köszönőlevél), meghívó, részvétnyilvánítás, beszámoló.

Horvát irodalom

Témakör	Tartalom
Az avantgarde modern művészeti mozgalmak	– kormeghatározás, avantgarde, társadalmi-politikai háttér, szembefordulás a hagyományokkal, elidegenedés, magány érzése, nyugtalanság érzése, a művészetek elszemélytelenedése, a mondat és szerkezetek szétrombolása, mechanikus írás, a költemény tipográfiai új megjelenítése, kalligramma, expresszionizmus, futurizmus, szürrealizmus, dadaizmus, kubizmus, imazsizmus, szocialista realizmus, műfajok (roman- rijeka, roman

Témakör	Tartalom
	struje svijesti, vers prózában, modern dráma).
Horvát irodalom a modernizmustól az 1950-es évekig	– horvát expresszionisták: irodalmi viszonyok a modernizmus után, Ulderiko Donadini szerepe, irodalmi folyóiratok (Kokot, Vijavica, Juriš, Plamen), stilisztikai jellemzők – irodalom 1929 és 1952 között: politikai háttér, a politika hatása a irodalomra, irodalmi folyóiratok (Hrvatska smotra, Hrvatska prosvjeta, Savremenik), realista témák, szocialista realizmus, ruralitás, regionalizmus, dialektális költészet mitikus realizmus – világirodalom: az abszurd filozófiája, „abszurd regény”, antidráma, abszurd színház, szorongás, aggódás az ember sorsáért, egzisztencializmus.
Második modernizmus a horvát irodalomban (1952–1968.)	– a második modernizmus jellemzői: visszatérés a tradíciókhoz és az európai irodalmi áramlatokhoz, a Krug és a Razlog folyóiratok köré csoportosuló irodalmárok, a történet, a helyszín és az idő elmosódása, a filozófiához való vonzódás, irodalmi folyóiratok (Krug, Razlog).
Jelenkori horvát irodalom	– a „Hrvatsko proljeće” mozgalom jelentősége, a stílusok sokszínűsége, „próza farmernadrágban”.
A magyarországi horvátok irodalma	– a hazai horvát alkotók helye az összhorvát irodalomban és annak jelentősége, műfajok, „Riječ” folyóirat, dialektális költészet

Fogalmak

Avantgarde, expreszionizmus, futurizmus, szürrealizmus, kubizmus, imazsizmus, konstruktivizmus, szocialista realizmus, kalligramma, roman – rijeka, roman struje svijesti, mechanikus írás, elidegenedés, a művészetek elszemélytelenedése, mitikus realizmus, pluralitás, regionalizmus, az abszurd filozófiája, „abszurd regény”, antidráma, abszurd színház, egzisztencializmus, „krugovások”, „razlogások”, meg nem nevezett helyszín, abszolút idő, a filozófiához való vonzódás, „Hrvatsko proljeće” mozgalom „próza farmernadrágban”.

Memoriter

Versek (5 vers) és prózarészletek (15 sor) szöveghű felidézése, a memoriter helyénvaló alkalmazása szóban és írásban egyaránt.

Szerzők és művek

Műrészletek a világirodalom első negyedének korából; Antun Branko Šimić: Pjesnici, Moja preobraženja, Opomena, Smrt i ja Ručak siromaha; Miroslav Krleža: Baraka Pet Be, Gospoda Glembajevi, Povratak Filipa Latinovicza, Khevenhiller; Tin Ujević: Svakidašnja jadikovka, Kolajna, Visoki jablani, pobratimstvo lica u svemiru; Dobriša Cesarić: Oblak, Povratak, Balada iz predgrađa; Dragutin Tadijanović: Dugo u noć u zimsku bijelu noć, és még legalább egy verse; Ivan Goran Kovačić: Moj grob, Jama; Szemelvények a világirodalomból (1927–1952); Ranko Marinković: Ruke; Jure Kaštelan: Tvrdava koja se ne predaje, Jadikovka kamena; Vesna Parun: Mati čovjekova, Ti koja imaš nevinije ruke; Josip Pupačić: Tri moja brata, More; a kortárs horvát irodalomból néhány műrészlet és vers, szemelvények és művek a magyarországi horvát irodalomból.

A továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje fel a szó jelentése és hangalakja közti összefüggést, megfelelően használja az egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavakat, homográfokat a szóbeli és írásbeli közlésben.
- Ismerje a főbb nyelvváltozatokat.
- Tudja rutinszerűen használni az értelmező és a frazeológiai szótárt.
- Ismerje fel a nyelv és stílus összefüggéseit, valamint a stílust meghatározó tényezőket. Ismerje fel és legyen képes jellemezni a főbb stílusrétegekbe tartozó szövegeket. Ismerje fel az egyes szófajok és állandósult szókapcsolatok használatának stílusértékét a szövegben. Ismerje fel a művészi kommunikáció sajátosságait.
- Ismerje az idegen szavak helyesírásának főbb szabályait, megfelelően alkalmazza őket. Tudja helyesen leírni a különféle tantárgyakban megismert idegen szavakat.
- Ismerje fel a nyelvművelés kérdéseit és jelentőségét, értse és érzékelje a társadalmi viszonyulásokat a nyelv változásaihoz. Tegyen szert alapismeretekre napjaink nyelvművelési feladataival kapcsolatban. Írásbeli és szóbeli megnyilatkozásaiban törekedjen a szabatos, a kommunikációs körülményekhez igazodó nyelvhasználatra.
- Ismerje fel a szóalkotásmódokat, főbb sajátosságaikat.
- Az avantgárd mozgalmak születésének politikai-társadalmi háttere; jellemzőik és képviselőik. Jellegzetes alkotói módszerek és műfaji jellemzők.
- A horvát expresszionizmus. Az 1929 és 1952 közötti évek horvát irodalmának jellemzői. Az egzisztencializmus filozófiájának hatása az irodalomra. Antun Branko Šimić, Miroslav Krleža, Tin Ujević alkotói portréja.
- A második modernizmus jellemzői a horvát irodalomban (1952–1968). Ranko Marinković, Jure Kaštelan alkotói portréja
- A jelenkori horvát irodalom jellemzői. Egy jelenkori horvát író vagy költő alkotói portréja.
- A magyarországi horvát irodalom áttekintése, képviselői.
- A megismert művelődéstörténeti korszakok, alkotói életutak, pályaképek és műelemzések alapján a tanuló tudjon tárgyyszerűen tájékozódni irodalmi folyamatokban, a horvát irodalom történetében, ismerje a tanult korszakok legfontosabb jellemzőit és megkülönböztető jegyeit.
- A tanuló legyen képes az egyes műveket összevetni, s a műelemzésben egyéni ízlését érvényre juttatni.

HORVÁT NEMZETISÉGI NÉPISMERET

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A horvát nemzetiségi népismeret tanításának célja és feladata, hogy a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével fejlessze és erősítse a nemzeti kisebbségi identitástudatot.

Az 1–4. évfolyam alapfeladata a horvát kultúra megszerettetése, lakóhelye múltjának, hagyományainak megismerése és alapelemeinek elsajátítása.

A megismert hagyományok ápolása és gyakorlása módot ad a nyelvi – magyarországi horvát tájszólások és beszédvariánsok –, a vizuális kultúra – népművészeti és képzőművészeti alkotások –, az ének-zenei és tánc kultúra, a népi eszközök és tevékenységek megőrzéséhez.

A népismeret témakörei felkeltik a tanulók érdeklődését a maradandó értékek megőrzéséhez a művészetekben, építészetben és gazdaságban.

Az alsó tagozatra jellemző nyelvi és irodalmi képességek fejlesztése a megismert és megtanult népköltészeti alkotásokon keresztül. A találós kérdések, közmondások, kiszámolók, köszöntők, mesék, legendák, imák, népdalok és egyházi énekek olvasása, emlékezetből való megtanulása, dramatizálása alkalmat nyújt a tanulók szókincsének bővítéséhez, kifejezőképességének fejlesztéséhez.

Az életkori befogadóképességnek megfelelően az önálló ismeretszerzés különböző forrásainak használata, mint régi dokumentumok, lexikonok, enciklopédiák, médiakultúra (rádió, televízió, újságok).

Saját gyűjtőmunka elindítása a még meglévő anyagi és szellemi emlékek, értékek megmentése.

Népünk kultúrájának helyi és tájegységi ismerete erősíti a nemzeti kisebbségi azonosságtudatot, a horvát néphez való tartozás érzését, fejleszti a tanulók személyiségét, ösztönzi az értékek megőrzésére, neveli a környezetért érzett felelősségre.

Fejlesztési követelmények

A magyarországi horvátok kultúrájáról és hagyományairól szerzett ismeretek elmélyítése, különösen a lakóhelyi és szűkebb régió jellemzői. A gyermekjátékok, néptáncok, népdalok, népszokások ismerete, dramatizálása, előadása.

A helyi népviselet és népi motívumok ismerete, gyűjtése, felhasználása az ajándékok készítésekor, díszítésben, illusztrálásban.

A népi humor és bölcsesség valódi elemeinek felismerése a horvátság kultúrájában, hagyományaiban és irodalmi alkotásaiban. Szókincs bővítése és kifejezőképesség fejlesztése a tanult közmondásokkal, szólásokkal, szófordulatokkal.

A természetben bekövetkező változások megfigyelése és rögzítése, ezek összehasonlítása a naptárral, a munkavégzéssel és az éves ünnepekkel.

A magyarországi horvátok ünnepeinek szerepéről és jelentőségéről szerzett ismeretek elmélyítése. A lakóhelyi ünnepek megünneplése, az ünnepi szokások felélesztése ételek, ajándékok, díszek készítésével, gyermekjátékok, népszokások, dramatikus játékok előadásával, bemutatásával.

A munkában használt eszközök és szerszámok felismerése és megnevezése.

A kézügyesség fejlesztése a természetes anyagokból házilag elkészíthető ajándék, dísz, tárgy, eszköz, játék elkészítésével.

Lakóhelyének és tájegységének a helyét ismerje fel a térképen, tudja lakóhelyének irodalmi, történelmi, művészeti nevezetességeit.

Az anyagi és a szellemi kultúra értékeit ismerje fel, a még meglévő tárgyait, tárgyi emlékeit, népszokásait gyűjtse.

Hazája és anyországa szimbólumait ismerje és tisztelje.

1. évfolyam
Évi óraszám: 18

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Ünnepek Mindenszentek, Szent Miklós, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, György nap	Az ünnepek jelentősége, rövid tartalma. Saját élmény elmondása az ünnepről. Rövid imák, köszöntők megtanulása. Párbeszéd, szituációs játék gyakorlása köszöntéssel, mozgással. Karácsonyi díszek, álarc készítése, tojásfestés.
Népköltészet, népművészet Közmondások, találós kérdések, kiszámlók, köszöntők, üdvözlések, gyermekjátékok, dalok	A szókincs bővítése a megtanult szavakkal, kifejezésekkel. Érzelmek kifejezése némajátékkal. Szituációs játék előadása, a köszöntés, ajándékozás formáinak gyakorlása. A gyermekjátékok, dalok összekapcsolása mozgással, bábozással.
A természet változásainak megfigyelése évszakok, termések	Az évszakok közötti különbségek megfigyelése. Az évszakok és az ünnepek közötti kapcsolat tudatosítása. Az évszakokhoz kötött termések és gyermekjátékok megtanulása.
Munkaeszközök és szerszámok iskolai felszerelés, háztartási eszközök	Az iskolai felszerelés, háztartási eszközök bemutatása régen és ma, különbségei gyűjtött fotók, tárgyak, illusztrációk, beszámolók segítségével.

A továbbhaladás feltétele

A kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételt, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

2. évfolyam
Évi óraszám: 18

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Ünnepek Mindenszentek, Szent Márton, Szent Miklós, Szent Luca, Karácsony, Újév, Farsang, Virágvasárnap, Húsvét	Egyházi imák, énekek tanulása, otthoni gyűjtése. Ünnepi köszöntők, üdvözlések gyűjtése, tanulása és gyakorlása szituációs játékok során. Saját élmény elmondása az adott ünnepről, megünnepléséről a családban. A karácsonyi asztalteríték, a díszek és jellegzetes ételek a lakóhelyen. A húsvéti tojásfestés technikája és kipróbálása, motívumainak gyűjtése. A jellegzetes húsvéti ételek és áldásuk jelentősége

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Népköltészet, népművészet Közhiedelmek, találós kérdések, kiszámolók, szövegek, köszöntők, üdvözlések, népszokások, lakóhelyi gyermek és néptáncok, népdalok	A szókincs bővítése és a kifejezőképesség fejlesztése a megtanult népköltészeti alkotásokkal. Érzelmek kifejezése némajátékkal. A köszöntők, üdvözlések érzelmi hangsúlya A helyi gyermek és néptáncok, népdalok gyűjtése, tanulása mozgással, dramatizálással.
A természet változásainak megfigyelése Évszakok, hónapok A termések és betakarításuk ideje	Az évszakok jellemzőinek megfigyelése, a közöttük lévő különbségek tudatosítása. A hónapok sorrendje, horvát elnevezésük megtanulása. Az ünnepek összekapcsolása az évszakokkal és a naptárral. A termések és betakarításuk, valamint az ünnepi ételek, díszek kapcsolatának tudatosítása.
(Népismeret kerettanterv 2. évfolyam) Munkaeszközök, szerszámok Eszközök, tárgyak, szerszámok a ház körül és a kerti munkában	A ház körüli és a kerti munkához szükséges eszközök megnevezése, használatuk bemutatása mozgással, imitálással. A munkavégzés fázisainak felsorolása. A munkavégzéssel kapcsolatos népdalok tanulása (pl. Ja posijah lan...). Régi eszközök gyűjtése, bemutatása.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon ismereteket meríteni saját népcsoportjából, lakókörnyezetéből, családjából. Tanuljon meg saját tájszólásán ünnepekhez kötődő köszöntőket, üdvözléseket, imákat, közmondásokat, találós kérdéseket, kiszámolókat, szövegeket. Tudja a helyben legismertebb gyermek-, népdalokat, táncokat.

Ismerje lakóhelye legjellegzetesebb terméseit, betakarításuk idejét. Ismerje a termések szerepét és jelentőségét, az ünnepi ételeket (karácsonyi és húsvéti).

Ismerje a munkaeszközöket és szerszámokat a ház körül és a kertben. Képes legyen ajándékokat, díszeket készíteni az ünnepekre.

A tanuló ismerje az adott ünnepek szimbolikáját, legfontosabb jellemzőit, kapcsolja össze azokat a naptárral.

3. évfolyam

Évi óraszám: 18

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Ünnepek Nagyboldogasszony, Kisboldogasszony, a lakóhely ünnepe, Mindenszentek,	Az egyházi ünnepekhez kapcsolódó énekek (Mária énekek), imák (Keresztút) gyűjtése, tanulása.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Szent Katalin, Szent Miklós, Karácsony, Szent István, Aprószentek, Szilveszter, Farsang, Virágvasárnap, Nagypéntek, Nagyszombat, Húsvét	A népszokások tanulása, felelevenítése (betlehemezés, locsolás). Az ünnepek jelentősége, az alkalmi köszöntők tartalma, az ünnepekhez kapcsolódó szólások, közmondások tanulása, eljátszása. Az ünnepek leírása a népmesékben. Az ünneplés régi és mai jellegzetességei, azonos és különböző jegyei megfigyelése.
(Népismeret kerettanterv 3. évfolyam) Népköltészet, népművészet Mesék, állatmesék, lakóhelyi, tájegységi népszokások, népdalok és néptáncok	A szókincs bővítése és a kifejezőképesség fejlesztése az olvasott népköltészeti alkotások során. Ismert mese elmondása. A nép (állatok) életének megfigyelése. A táj és az eszközök leírásának megfigyelése. A népi kifejezések, szólások gyűjtése. A lakóhelyi és tájegységi népszokások, népdalok, néptáncok tanulása, gyűjtése.
A természet változásainak megfigyelése A természet változásai a népköltészetben és a népszokásokban	Az ünnepek és népszokások kapcsolata a naptárral, évszakonkénti jellegzetes elemei megfigyelése. A mezőgazdasági munkák és a természet változásainak kapcsolata, megfigyelése.
Munkaeszközök, szerszámok Mezőgazdasági munka a határban	A munkaeszközök, a munkafolyamat megfigyelése, sorrendjének tudatosítása. Munkaeszközök, szerszámok, tárgyak gyűjtése, javítása.
Lakóhelyismeret Jellegzetes épületek: iskola, kultúrház, polgármesteri hivatal, templom, kereszt, kápolna, temető	Tájékozódás a lakóhely meglévő és történelmi épületeiről, azok történetéről, régi és új állapotáról. Adatok, fényképek, történetek gyűjtése. Illusztráció készítése a lakóhelyi értékekről. Kiállítás rendezése az összegyűjtött tárgyakból, dokumentumokból, tanulói illusztrációkból.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon ismereteket meríteni lakóhelyéről, tájegységéből. Tanuljon meg imákat, népmeséket, állatmeséket, népszokásokat. A népszokások előadásában, dramatizációjában vegyen részt. Tudja a legismertebb népdalokat, néptáncokat. Ismerje az évszakok és a népszokások közötti összefüggéseket, azok szerepét és jelentőségét. Ismerje a leggyakrabban használt mezőgazdasági eszközöket.

(Népismeret kerettanterv 3. osztály)

Legyen képes felismerni az anyagi és szellemi kultúra értékeit, részt venni a gyűjtőmunkában. A tanuló ismerje az ünnepek jelentőségét, jellemzőit, kapcsolja össze a naptárral.

4. évfolyam
Évi óraszám: 18

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Ünnepek Mindenszentek, Szent Márton, Szent Miklós „Tavelić”, Szent András, Szent Miklós, Advent, Karácsony, Újév, Háromkirályok, Farsang, Nagyböjt, Húsvét, Pünkösöd, „Kraljice”, „Dodole”, Szent István” Alkotmány napja	Az ünnepekhez kapcsolódó versek, mesék, legendák, történetek olvasása, tanulása, dramatizálása. Népszokások, szerepjátékok tanulása, előadása az ünnep napján. A népviselet, az öltözködés részei megfigyelése különböző ünnepeken. Az ünnepek sorrendbe állítása, összefüggése a naptárral. Beszámoló saját élményről a családi, lakóhelyi ünnep kapcsán.
Népköltészet, népművészet Lakóhelyi és a szűkebb régió versei, meséi, legendái, népdalai, néptáncai, népviselete	A népi humor megjelenítése a népköltészetben, jellegzetes szólások, nyelvi fordulatok gyűjtése, tartalom rövid elmondása. A lakóhely, a régió legjellegzetesebb népszokásai dramatizálása, néptáncai előadása. Lakóhelye, tájegysége irodalmi vonatkozásainak gyűjtése. A népviselet részei, a népművészet jellegzetes motívumai gyűjtése, felhasználása az illusztrációkban.
A természet változásainak megfigyelése A népi hiedelem és a tudományos tények különbözősége (Népismeret kerettanterv 4. évfolyam)	A tanult ünnepek, népszokások, népmesék és legendák tartalmaiban előforduló hiedelmek összevetése a tudományos tényekkel, azonos és különböző megfigyelések a természeti jelenségekkel, a természet változásaival kapcsolatban.
Munkaeszközök, szerszámok Kisiparosok a lakóhelyen, legismertebb eszközeik	A fa, a fém, textília, agyag, stb. megmunkálásának fázisai és eszközei, kipróbálásuk a gyakorlatban. A tájegységre legjobban jellemző tevékenység gyakorlása.
Lakóhelyismeret Köztéri épületek, szobrok, emlékművek, a temető és a temetői feliratok egyéb művészeti értékek, állami, lakóhelyi jelképek	Tájékozódás a lakóhely irodalmi, történelmi, népi- és képzőművészeti értékeiről. Adatok, fényképek, tárgyak gyűjtése, rendszerzése. Kiállítás rendezése az összegyűjtött anyagból. Magyarország és Horvátország, valamint lakóhelye jelképeit ismerje fel (zászló, címer).

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon ismereteket meríteni saját lakóhelyéről és tájegységéből. Tanuljon meg imákat, meséket, legendákat, népszokásokat. Tudja a legismertebb népdalokat, néptáncokat. Tudja a természeti jelenségekhez és az ünnepekhez kötődő népszokásokat, vegyen részt azok

előadásában. Ismerje fel és nevezze meg a leggyakrabban használt munkaeszközöket és szerszámokat.

Tudja meghatározni a lakóhelye és a régió helyét a térképen, ismerje lakóhelye nevezetességeit. Tudja felismerni az anyagi és a szellemi kultúra értékeit, képes legyen részt venni a gyűjtőmunkában.

A tanuló ismerje az ünnepek jelentőségét és jellemzőit, kapcsolja össze a naptárral. Ismerje fel és nevezze meg Magyarország, Horvátország és lakóhelye jelképeit (címer, zászló).

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A horvát nemzetiségi népismeret megismerteti a tanulókat lakóhelyük, régiójuk, más horvát népcsoportok és az anyanemzet legjellemzőbb néprajzi hagyományaival, kultúrájával, történelmével, társadalomföldrajzával. A horvát nemzetiségi népismeret tanításának célja a tanulók érdeklődésének felkeltése a magyarországi horvátok és az egész horvátság anyagi és szellemi kultúrája iránt fejlesztve ezzel a horvát kisebbségi identitástudatot. Az 5–8. évfolyam feladata a korábban megszerzett ismeretek elmélyítése és fokozatos bővítése. Az 5. évfolyamon a lakóhely és a szűkebb régió, a 6. évfolyamon a magyarországi horvát népcsoportok, a 7. évfolyamon egy horvátországi régió, 8. évfolyamon pedig egész Horvátország néprajzi, történelmi, földrajzi, művelődéstörténeti és gazdasági sajátosságaival ismerkedik meg a tanuló. Ösztönözzük a tanulókat önálló tevékenységre különböző forrásokból történő információgyűjtés és a még fellelhető tárgyi és szellemi értékek megmentését szolgáló gyűjtőmunka révén. A horvát nemzetiségi népismeret tanítása során alakuljon ki a tanulóban a helyes értékrend a népi értékek és a nyelvjárások megbecsülése és tisztelete. Törekedni kell a néphagyomány élményszerű megismerésére, pl. dramatizálás, beszélgetés idős emberekkel, tájház meglátogatása útján. A 8. évfolyam feladata a kisebbségek jogainak és intézményrendszerének megismertetése ösztönözve ezzel a tanulót, hogy nemzetisége öntudatos tagjává váljon.

Fejlesztési követelmények

A magyarországi horvát népcsoportok alapvető sajátosságainak összehasonlítása képek, leírások, elbeszélések alapján, bemutatva a horvát népi kultúra gazdagságát, kiemelve a közös vonásokat. Értse meg a tanuló példák segítségével, hogyan határozza meg a földrajzi elhelyezkedés a régiók építészetét, gazdálkodását, a településformát és az életmódot. Ismerje fel az életmód az építészet és a berendezés formavilága közti kapcsolatot. Ismerje meg a magyarországi horvátok és az anyanemzet történelmét, irodalmi és képzőművészeti alkotásait. Fejlődjön a tanuló fogékonysága az irodalmi és képzőművészeti értékek iránt. Legyen képes beszámolót, kiselőadást tartani önállóan megszerzett információk alapján. Ismerje a horvát népcsoportok alapvető díszítő motívumait és azok technikáját. Ismerje a horvátok karácsonyi, farsangi és húsvéti népszokásait és a hozzájuk kötődő népköltészeti alkotásokat és népi hiedelmeket. Legyen képes a térképen elhelyezni a tanult topográfiai fogalmakat.

5. évfolyam
Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Lakóhelyünk néprajzi jellemzői A lakóhely földrajzi fekvése, fontosabb létesítmények. A helyi dialektus összehasonlítása a szomszédos horváttal. Települések tájnyelvével és az irodalmi horvát nyelvvel. A lakóhely népviselete: jellemző alapanyagok, színek, motívumok. Hétköznapi és ünnepi viselet. Életkorok szerinti öltözködés. Gyermekruházata. A lakóhely népművészeti alkotásai, dalai, táncai, népzeneje.	A lakóhely megkeresése Magyarország térképén. Tájnyelvi szavak gyűjtése. A népviseletre jellemző motívumok ábrázolása. Népmesék, népdalok előadása. Alapvető tánc lépések gyakorlása.
Lakóhelyünk természeti adottságai, gazdasági jellemzői A lakóhely természeti környezete. Gyűjtögetés, növénytermesztés, állattenyésztés, halászat. Hagyományos falusi mesterségek.	A hagyományos gazdálkodáshoz kötődő, ma már nem használatos eszközök megtekintése. A még fellelhető tárgyak gyűjtése. Beszélgetés még élő mesterekkel.
A lakóház A természeti környezet hatása az építkezés módjára. A falusi házak beosztása. Hagyományos berendezés, bútortart. Házi textíliák: hétköznapi és ünnepi lakástextíliák motívumai, díszítettsége. Használati és dísz tárgyak. A berendezés anyaga, elkészítésének módja.	Tájház megtekintése. A textíliák, berendezési tárgyak díszítő motívumainak ábrázolása. Fényképgyűjtés a lakóház, lakásbelső megváltozásáról.
Az emberi élet fordulóihoz kötődő népszokások A gyermekszületéshez kapcsolódó népszokások. A házasságkötés: leánykérés, lakodalmi előkészületek, lakodalmi menet, hagyományos ételek. A rokonsági kapcsolatok terminológiája a helyi dialektusban.	Gyermekdalok, altatódalok, kiszámolók, népi imák tanulása. Lakodalmi szokások dramatizálása. A helyi nyelvjárás rokonsági terminológiájának összehasonlítása az irodalmi nyelv kifejezéseivel.
Karácsonyi népszokások A karácsonyt megelőző ünnepek és a hozzájuk kapcsolódó hiedelmek. Karácsonyi előkészületek. Hagyományos ételek. Karácsonyi dalok, köszöntések.	A szenteste dramatizálása.
A farsang A farsang idejének kiszámítása. A mulatságok hangulatának, álarcosok felvonulásának felidézése. A farsangot követő nevezetes napok, hagyományos ételek.	Álarckészítés

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Húsvéti ünnepkör Nagypéntekhez és nagyszombathoz kötődő szokások. Húsvétvasárnapi ételszentelés.	Húsvéti gyermekjátékok dramatizálása
A horvát nép története az államalapításig A horvátok letelepedése. A Trpimirović dinasztia uralkodása. Szláv népek Pannónia területén a magyarok bejövetele előtt.	Történelmi események időrendi sorrendbe állítása. A tanult topográfiai fogalmak megkeresése a térképen.
A Horvát Köztársaság államiségének jelképei A horvát zászló, címer, himnusz. A horvát címer keletkezésének legendája.	A horvát nemzeti zászló rajzolása, festése. A horvát himnusz hallgatása, éneklése.

A továbbhaladás feltételei

A lakóhelyre jellemző népművészeti tárgyak, viseletek motívumainak felismerése. A legfontosabb népszokások ismerete, részvétel a karácsonyhoz és húsvéthoz kapcsolódó szokások dramatizálásában. Néhány dal, kiszámoló, népi ima elsajátítása tanári vagy tanulói választás alapján. Az alapvető gazdálkodási ágak és azok eszközeinek felismerése, használatuk ismerete. A Horvát Köztársaság jelképeinek felismerése és tisztelete.

6. évfolyam

Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A Magyarországon élő horvát népcsoportok nyelvi és néprajzi jellemzői A népcsoportok elnevezése, földrajzi elhelyezkedésük. Az egyes régiók nyelvjárásai, népviselete, jellemző dalai, táncai, hangszerei. Nevezetes népszokások, ünnepek. A sorsfordulókhoz (születés, házasságkötés, elhalálozás, temetkezés) kapcsolódó szokások.	A népcsoportok megnevezése. A régiók elhelyezése Magyarország térképén, nagyobb városok, települések megnevezése. A nyelvi sajátosságok régiónkénti összevetése, ill. összehasonlítása az irodalmi nyelvvel. Dal- és táncstanulás. A jellegzetes népszokások felelevenítése, eljátszása.
A magyarországi horvátok települései, népi építésze A tájegységek településformái. A természeti környezet és a településformák, építkezési módok kialakulásának összefüggése. A paraszti lakóházak. A gazdasági épületek funkciója, helye a paraszti portán. A régiók berendezési és használati tárgyai, bútortípusok, textíliák. Az életmód és az építkezés technikájának összefüggései.	Lakóház, szobabelső, népművészeti motívumok, berendezési tárgyak, eszközök rajzolása. A lakóház, illetve a paraszti porta alaprajzának elkészítése.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Élet a családi közösségben, gazdálkodás Nemek és életkor szerinti munkamegosztás. A családtagok helyzete, rangsora. Gyermekek a családban, gyermekjátékok. Az étkezés rendje. Állattenyésztés, földművelés. A földművelés módjai és fázisai. Méhészkedés, halászat. A gazdálkodás eszközei.	Beszámoló, fogalmazás készítése arról, hogyan változott meg napjainkban a falusi emberek életmódja és a gazdálkodás. Egy-egy élethelyzet eljátszása. Önálló információgyűjtés idős emberektől arról, hogyan éltek régen a családban. Munkaeszközök lerajzolása.
A magyarországi horvátok népköltészete Gyermekek dalok, kiszámolók, népi imák, mondókák, altatódalok, népmesék, népdalok.	A népköltészeti alkotások összehasonlítása. A variánsok régiók szerinti összevetése.
A magyarországi horvátok történelme A magyarországi horvát népcsoportok származása, őshazái. Letelepedés Magyarországon.	A tanult helyek megkeresése a térképen.
A horvát nép története a Rákóczi-szabadságharcig. A horvát–magyar államközösség. A horvát főúri családok felemelkedése. Anjou-házi királyok a horvát–magyar államközösség élén. Mátyás király uralkodása. Törökellenes küzdelmek a 15–16. században. A Habsburgok központosítási törekvései és a Zrínyi–Frangepán összeesküvés. Törökellenes felszabadító harcok a 17. sz. végén. A Rákóczi-szabadságharc. A magyar és a horvát nemesség érdekellentétei.	A magyar és a horvát történelem párhuzamba állítása. Események időrendbe állítása. A tanult helyek megkeresése a térképen.
A Horvát Köztársaság államiségának jelképei A horvát zászló, himnusz és címer.	A himnusz éneklése, az első és az utolsó versszak megtanulása. A magyar és a horvát himnusz tartalmi összehasonlítása.

A továbbhaladás feltételei

Tudja a tanuló megnevezni a magyarországi horvát népcsoportokat. Ismerje fel a nyelvjárások közti különbségeket. Vegyen részt népköltészeti alkotások és népszokások bemutatásában, dramatizálásában. Tanuljon meg néhányat régiója népköltészeti alkotásaiból. Sajátítsa el a nyelvjárására jellemző karácsonyi és húsvéti népszokásokról tanultakat. Tudja melyek azok a népszokások, ünnepek, melyek csak az ő nyelvcsoporthoz jellemzőek. Ismerje népcsoportja származását, alapvető gazdálkodási és építészeti sajátosságait, díszítő motívumait. Ismerje és tisztelje a Horvát Köztársaság jelképeit, tanulja meg a horvát himnusz első és utolsó versszakát.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Horvátország Horvátország természeti és társadalmi földrajza.	Tanulói kiselőadás, beszámoló készítése Horvátország természeti szépségeiről. A természeti adottságok és a gazdasági élet kölcsönhatásának bemutatása.
A lakóhelyhez legközelebbi horvátországi régió vagy a testvériskola térsége Az adott régió természet- és társadalom-földrajza. A régió néprajzi sajátosságai: nyelvjárás, népviselet, népzene, néptánc, népdalok, népszokások, kiemelten a karácsonyi, farsangi és húsvéti népszokások.	Tablókészítés az adott térségről A régió néprajzi sajátosságainak összehasonlítása a lakóhely néprajzi jellegzetességeivel.
A horvát nép története a századfordulóig II. József reformtörekvései Az 1790. évi országgyűlés és a nyelvkérdés A Napóleoni háborúk, francia fennhatóság Horvátország déli részén Nemzeti újjászületés, az illirizmus Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc a horvát történelemben Az abszolutizmus Horvátországban Az 1861. évi országgyűlés A horvát–magyar kiegyezés (1868) és hatása a társadalmi, politikai és gazdasági életre	Történelmi események elmesélése időrendi sorrendben. Egyazon történelmi esemény, illetve személyiség megítélésének összevetése a magyar és a horvát történelemben. A magyar és horvát történelmi események párhuzamba állítása.
Horvátország művészeti kincsestára Feldolgozandó művészeti alkotások: Ivan Meštrović: Karitijade Splitska krstionica Hrvatski vladar Hrvojević misal Katedrala u Šibeniku Sveti Donat iz Zadra Slava Raškaj Ozalj Katedrala u Trogiru Frano Kršinić: Poslije kupanja Oton Iveković: Dolazak Hrvata na more Krunidba kralja Tomislava	A műalkotások elemzése, művészeti stílusok, műfajok megismerése.
A magyarországi horvátok történelme A magyarországi horvát népcsoportok származása, őshazái. A magyarországi letelepedés korszakai. A magyarországi horvátok társadalmi, gazdasági helyzete a 17–19. században. A magyarországi horvátok hitélete.	Származás kutatása anyakönyvek, dokumentumok segítségével. Családfakészítés.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A magyarországi horvátok irodalma Matija Petar Katančić, Ivan Antunović, Ante Evetović Miroljub, Mišo Jelić, Mate Meršić Miloradić, Mate Šinković élete és munkássága	Az alkotók életének, műveinek megismerése, részletesen a régió
A magyarországi horvátok kortárs irodalma Stipan Blažetin, Marko Dekić, Mijo Karagić, Lajoš Škrapić, Roza Vidaković, Mate Šinković, Josp Gujaš – Džuretin élete és munkássága	Az irodalmi alkotások megismerése, értelmezése, a fő témák kiemelése, összevetése
A magyarországi horvátok képzőművészete Katica Jasenović Karagić, Đuro Šarkić, Ana Šnajderić művei	A képzőművészeti alkotások elemzése Fő témák, ábrázolási technikák megfigyelése, összehasonlítása
Horvát intézmények, egyesületek lakóhelyünkön A kisebbségi önkormányzat feladatai, működése.	Beszélgetés önkormányzati képviselőkkel Kulturális és sportegyesületek

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudja Horvátország földrajzi elhelyezkedését Európában, valamint a tanult régió elhelyezkedését Horvátországon belül. Ismerje fel a tanult régió legjellemzőbb néprajzi sajátosságait. Tudjon információt gyűjteni adott témában. Tudja a magyarországi horvátok és az anyanemzet történelmének legfőbb sorsfordulóit, azok idejét. Tanuljon meg néhány verset saját vagy tanári választás alapján.

8. évfolyam Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Horvátország Horvátország tájegységei, megyék, megyeközpontok, nagyobb városok	Tablókészítés az ország idegenforgalmi látványosságairól
Horvátország fővárosa: Zágráb A főváros részei, fő létesítmények, emlékművek, nevezetességek	Útikalauz készítése Zágrábról
Horvátország régióinak néprajzi sajátosságai A régiók jellegzetes népszokásai, viseletei, dalai, táncai, zenéje. A népszokások közül részletesen foglalkozunk a karácsonyi, farsangi és húsvéti népszokásokkal.	A néprajzi jellemzők összehasonlítása
Horvátország történelme Horvátország részvétele az első világháborúban A Szerb–Horvát–Szlovén Királyság megalakulása	A korabeli horvát és magyar események párhuzamba állítása Történelmi események időrendi sorrendbe állítása
A Horvát Paraszt Párt és Stjepan Radić küzdelme a szerb központosítási törekvések ellen	A tanult topográfiai fogalmak megkeresése a térképen

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Merénylet a horvát képviselők ellen Belgrádban (1928) Sándor király diktatórikus kormányzásának kezdete (1929. jan. 5.) A második világháború és a független horvát állam A polgárháború és a felszabadító harcok A Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság megalakulása A horvát tavasz – reformtörekvések 1971-ben. Jugoszlávia széthullásának kezdete A többpártrendszer kialakulása, demokratikus választások (1991) A Horvát Köztársaság függetlenségének elismerése (1992. jan. 15.)	Az ország területének módosulását követni korabeli térképeken
Horvátország kulturális öröksége Építészet, szobrászat, zene Feldolgozandó művészeti alkotások: Oton Iveković: Matija Gubec Krsto Hegedušić: Suša Miljenko Strančić: Svirači Zlatko Šulentić: Posljednja večera	Művészeti stílusok, műfajok megismerése, műalkotások elemzése
A magyarországi horvátok történelme A trianoni békekötés következményei Rövid idejű újjászületés a második világháború után Az asszimiláció folyamata Az 1989/90. évi rendszerváltás és hatása a horvátok helyzetére	Információgyűjtés arról, hogyan hatottak a tanult folyamatok, események a lakóhely életére
A horvát kisebbség helyzete és intézményei Magyarországon Az 1993. évi törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól Intézmények: kisebbségi önkormányzatok, óvodák, általános iskolák, gimnáziumok, tanszékek; Horvát Klub, Magyarországi Horvátok Szövetsége, Horvát Színház, Horvát Intézet, rádió, televízió, Hrvatski glasnik, múzeumok, báziskönyvtárak	Információgyűjtés különböző információhordozókból a kisebbségi intézmények tevékenységéről Ismerkedés a horvátok kiemelkedő tisztségviselőivel Látogatás az intézményeknél
<i>A magyarországi horvátok irodalma</i> Mihajlo Radnić, Lovro Bračuljević, Emerik, Pavić, Grgur Peštalić, Ignacije Dominik, Martinović, Ivan Mihajlović, Blaž Modrošić, Mijo Mandić, Ivan Petreš, Antun Karagić, Grgur Čevapović, Stipan Grdenić, Marijan Jaić, Franjo Stazić, Stipan Grgić Krunoslav, Stjepan, Parmačević munkássága és művei	Ismerkedés az alkotók életével, alkotásaival, részletesebben az adott régió képviselőivel

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Magyarországi kortárs horvát írók, költők munkássága Đuso Šimara Pužarov, Stjepan Blažetin, Jolanka Tišler, Ladislav Gujaš, Matilda Bölcs művei	Ismerkedés az alkotók életével, műveivel, részletesen az adott nyelvjárás képviselőivel Lehetőség szerint író–olvasó találkozó szervezése
<i>A magyarországi horvátok képzőművészete</i> Luj Brigović, Stipan Kubatov, Ruža Kubatov művei	A képzőművészeti alkotások elemzése Témák, ábrázolási technikák megfigyelése

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudja meghatározni Zágráb földrajzi fekvését. Ismerje Horvátország legjellemzőbb néprajzi sajátosságait. Tudja a 20. századi horvát történelem legfontosabb fordulópontjait, azok idejét. Tudja megnevezni a magyarországi horvátok hetilapját és tévéműsorát. Legyen tisztában az alapvető kisebbségi jogokkal. Tanuljon meg néhány verset saját vagy tanári választás alapján.

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

A horvát nemzetiségi népismeret tanításának célja és feladata, hogy a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével fejlessze és erősítse a nemzeti kisebbségi identitástudatot.

A magyarországi horvátok és az egész horvátság anyagi és szellemi kultúrájának, lakóhelye, régiója történelmi, földrajzi, művészeti és a mindennapi élet elemeinek megismerése és elsajátítása. A hagyományok megőrzése, ápolása, továbbfejlesztése alkalmat ad a saját népcsoportja, a magyarországi horvátok és a horvátság nyelvének, nyelvjárásainak megőrzését, a nyelvi variánsok megismerését.

A tanulók szókincsének bővítése, a nyelvi és irodalmi képességeinek fejlesztése, a sztandard horvát nyelv normáinak megfelelően. A szakkifejezések használata a népismeret, történelem, földrajz, művészetek témakörben.

A Magyarországon élő nemzeti kisebbségek anyagi és szellemi kultúrájának megismerése lakóhelyén, régiójában és az országban.

Az önálló ismeretszerzés különböző forrásainak használata a tanuló életkori befogadóképességének és érdeklődésének megfelelően, mint lexikonok, enciklopédiák, dokumentumok, médiakultúra (rádió, televízió, újság, komputer).

Fejlesztési követelmények

A tanuló képes legyen különböző forrásokból ismereteket meríteni népcsoportjából, amelyhez tartozik, a hagyományos népi kultúra forrásanyagából, családjá, környezete gyökereit, nyelvi kifejezőmódját ünnepeit, anyanemzete, kisebbsége szimbólumait, kisebbsége helyzetét ismerni.

A tanuló képes legyen elsajátítani kisebbsége, anyanemzete kulturális életének kiemelkedő eseményeit, kulturális örökségét, országos, regionális fesztiváljait, kisebbsége kiemelkedő egyéniségeit, művészeit.

Sajátítsa el anyanemzete történelmét, eseményeit, politikai földrajzát.

Hazánk emberi és kisebbségi jogainak rendszerét, a kisebbségi önkormányzati rendszert, az országos jellegű kisebbségi szervezetek létezését és működését, kisebbsége létezését a világban, kisebbsége nemzetközi kapcsolatait ismerje.

A megszerzett ismereteket megfelelő formában rögzítse, azok alapján vitatkozni, érvelni, következtetéseket levonni, saját álláspontját az eseményekről, jelenségekről képes legyen kifejtteni.

A tanuló képes legyen megérteni, hogy a népcsoportja megteremtett hagyományait a népek és nemzetek közös történetének részeként összekötik őt népe múltjával segítve orientálódását a mában, előrevetítve a jövőképet a különböző nemzetek és nemzetiségek közös életében.

„Becsüld a másét, s légy büszke sajátodra” horvát népi mondás szerint a horvát kulturális örökség, mint világörökség megismerése és elsajátítása által erősödnek nemzeti öntudata.

A megszerzett ismereteket képes legyen kifejtteni szóbeli és írásbeli formában a standard horvát nyelv normáinak megfelelően.

9. évfolyam Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A horvát anyagi és szellemi kultúra Az általános iskolában tanultak nivellálása Az <i>etnográfia és etnológia tudomány</i> fogalma, történelmi fejlődése, a mindennapi élet művészete, a falusi lakóház típusai, a kézművesség	A fogalmak elsajátítása, használata. A művészeti értékek felismerése, gyűjtése, a tanuló ízlésének, látásmódjának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli műelemzés. A horvátok lakta régiók lakóházainak jellegzetességei, felismerése a felhasznált építőanyagok alapján. A kézműves foglalkozások megismerése, munkafolyamatai, szerszámai, felhasznált anyagok megnevezése. A jellegzetes motívumok gyűjtése, felhasználása a mindennapi életben.
Antik és középkori városok, műemlékek Pula, Zadar, Split későantik palota, középkori város, várszerkezet, amfiteátrum, mauzóleum, katedrális, szarkofág, oltárkerítés, festett feszület	A műemlékek megismerése, részeinek megnevezése, szóbeli és írásbeli műelemzés tanult szakkifejezések használatával.
Horvátország földrajza Térbeli elhelyezkedése, területe, határai, éghajlata, vízrajza, felszíne, régiók és megyék rendszere, gazdasági és közlekedési orientáltsága	A földrajzi szakkifejezések elsajátítása, használatuk szóbeli és írásbeli beszámolók során. A tipográfiai ismeretek elmélyítése. Önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése. A földrajzi adottságok hatásának felismerése a gazdaságra és a társadalomra.
A magyarországi horvát kisebbség földrajzi helyzete A megyei, regionális, kistérségi rendszer, gazdasági és közlekedési orientáltság	Az általános iskolában tanultak összegzése, (Népismeret kerettanterv 9. évfolyam) új ismeretek szerzése, önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.
Horvátok történelme I. Horvátok vándorlása, letelepedésük, államalapítás.	A történelmi tények és szakkifejezések megismerése, megtanulása, használata szóbeli és írásbeli beszámolók során. Önálló munka

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Trpimirovićok dinasztiaja. Szlávok Pannónia területén a magyarok honfoglalása előtt.	képességének fejlesztése forrásmunkák, dokumentumok, legendák olvasása során.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes a horvát anyagi és szellemi kultúra alapvető értékei elemeinek elsajátítására. Ismerje az etnográfia és etnológia tudomány fogalmát, történelmi fejlődését. Tudja a mindennapi művészeti értékeket az antik és a középkorból. Sajátítsa el a műelemzés legalapvetőbb szakkifejezéseit az alkalmazás szintjén.

Tudja Horvátország legalapvetőbb földrajzi adatait, a magyarországi horvátok földrajzi helyzetét, legyen képes önálló ismeretszerzésre. A földrajzi szakkifejezések elsajátítása az alkalmazás szintjén.

Horvátország történelmi ismereteinek ismerete a Trpimirović dinasztia kihalásáig, Pannónia területén élő szláv népek életvitelének megismerése. A történelmi szakkifejezések elsajátítása az alkalmazás szintjén.

10. évfolyam Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Kolostori komplexum A ferences rendi kolostori élet, a kolostorokban található műemlékek: a trogori Radovan portál, Split buvini portál, zágrábi evangélium a 11. századból, Szt. Foska faliképei Peroj mellett, Szt. Mária Skrilián Brémában	A közös élet szervezeti formájának megismerése összevetése a bibliai eseményekkel. Szakkifejezések használata a szóbeli-írásbeli műelemzés során. Forrásmunkák önálló felkutatása, feldolgozása.
Dubrovnik a középkori reneszánsz város A dubrovniki városállam, Dubrovnik épületei, művészeti élete, tudományos élete Juraj Dalmatinac egy-egy műve Božidarević Triptih na Dančama, Robbin oltára, Križevaci szt. feszület	A város, életvitele, utcái, terei, várfalai, műemlékei leírása. Az antik és középkori életvitel összevetése a reneszánszsal A tanult szakkifejezések használata szóbeli és írásbeli műelemzés során.
Horvátország földrajza Természetes és igazgatási régiói rendszere, változások a földművelés, gazdaság, közlekedés, turizmus, a kultúra, egészségügy, nevelés-oktatás és a népességben	Új ismeretek szerzése, a változások, a fejlődés és okainak felismerése. Szakkifejezések használata beszámolók során. Önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése, forrásmunkák felkutatása, önálló feldolgozása.
Horvátok történelme II. Magyar–Horvát közös állam 10–12. sz. Horvát állam a 12–14. században Késői középkor 14–15. század Újkor 16–18. század	A közös magyar–horvát múlt azonos és eltérő jegyeinek tudatosítása. A közös történelmi hősök szerepének megismerése (Hunyadiak, Zrínyiek stb.). Új ismeretek szerzése, történelmi

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Horvát államok a 18. században. A horvát nemzeti újjászületés mozgalma (Népismeret kerettanterv 10. évfolyam)	szakkifejezések használata szóbeli és írásbeli beszámolók során. Történelmi forrásmunkák önálló feldolgozása. A nemzeti újjászületés, a nemzeti érdekek tudatosítása, párhuzamossága.
A magyarországi horvátok etnikai csoportjai Származásuk, nyelvük, kulturális történelmi, népismeretei jellemzőik	Az eddig tanultak összegzése, tudatosítása. A népcsoportok közötti azonos és eltérő jegyek tudatosítása, felismerése. A nyelvjárások közötti különbségek felismerése.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló képes legyen elsajátítani a kolostori közös életvitel és a középkori reneszánsz, barokk város életvitelének ismereteit.

Rendelkezzék a Horvátország természeti, igazgatási régióinak, népessége struktúrájának, földművelésének, gazdaságának, közlekedésének, oktatásának, egészségügyének, idegenforgalmának ismereteivel.

Tudja a horvát–magyar államszövetség kulcsfontosságú történelmi eseményeit a horvát nemzeti újjáéledés mozgalmaig. Tudja a történelmi eseményeket a magyarországi horvátok történelméből az etnikai csoportok jellemzőivel.

Képes legyen használni a forrásmunkákat, dokumentumokat és a történelmi, földrajzi, művészeti szakkifejezéseket a szóbeli és írásbeli beszámolóiban.

11. évfolyam
Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A kulturális örökség A műalkotás: festmény, szobor, köztéri alkotás, hortikultúra Kulturális intézmények: színház, múzeum, galéria köztéri alkotás, park A műemlékvédelem	A kulturális örökség károsításának aktív és passzív formái felismerése, elemei, a károsítás elleni harc fontosságának tudatosítása. A kulturális intézmények szerepének, jelentőségének tudatosítása. Érvelés, vitakészség fejlesztése a kultúráról és a műemlékvédelemről.
Erődítmény, villa, kastély Az arisztokratikus életforma színterei: Veliki Tabor, Sorkocsevicsok nyaralója, Bistra a zágrábi Moderna galerija alkotásai: Kraljević, Vidović, Tartaglia Herman, Gliha, Murtić, Knifer, Meštrović a horvát naiv festészet	Az építmények funkciója, működésének leírása Egy-egy alkotás elemzése szóban és írásban a szakkifejezések használatával. Önálló műelemzés képességének fejlesztése. Saját álláspont kialakítása, vitakészség fejlesztése.
A magyarországi horvátok nevelési és oktatási rendszere Országos és regionális jellegű civil szervezetek, médiák, közalapítványok Óvodai, általános és középiskolai, főiskolai,	A jogok, törvények, rendeletek, megismerése, tudatosítása. Mindennapi életből példák gyűjtése. A lehetőségek tudatosítása a mindennapi életben, a pályaválasztás, az informálódás terén.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
egyetemi nevelés-oktatási modell Az alkotmányos és törvényes jogok, kormány és minisztériumi rendeletek, a kisebbségi önkormányzati rendszer	
A horvátok történelme III. a nemzeti újjászületés mozgalmától az Osztrák–Magyar Monarchia széteséséig: az abszolutizmus kora, a horvát–magyar kiegyezés és revíziója, az I. világháború. A Magyar Vasúti Szabályzat A Szerb–Horvát–Szlovén Királyság (Népismeret kerettanterv 11. évfolyam)	Az azonos és eltérő jegyek megfigyelése, tudatosítása. A történelmi tényeken alapuló vitakészség fejlesztése. A kor zenei – népi, komoly és szórakoztató – irányzatai, jellemzői megismerése.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló képes legyen a kulturális örökség aktív és passzív károsítása különböző módozatainak, átalakításainak, revitalizációs folyamatainak megismerésére, elsajátítására. Tudja a városok, települések műalkotásainak, a köztéri alkotások, hortikultúra szerepét, jelentőségét, az erre utaló ismereteket elsajátítani a műemlékvédelem tevékenységformáinak cselekvő részeseként.

Az arisztokratikus életforma színtereit, azok funkcióit felismerni.

A közéletben való alkalmazás szintjén tudja a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek alkotmányos és törvényes jogait, a magyarországi horvátok önkormányzati rendszerét.

Ismerje meg a kulcsfontosságú sorsfordulókat a horvát nemzeti újjászületéstől a magyar–osztrák monarchia széthullásáig.

Alkalmazza szóbeli és írásbeli munkáiban a feldolgozott témák szakkifejezéseit.

Legyen képes vitatkozni, érvelni, megvédeni saját álláspontját.

Tájékozódjon a kor nép-, komoly- és szórakoztató zenei örökségében.

12. évfolyam Évi óraszám: 37

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
Az ember és a természet kapcsolata Természetvédelem Horvátország turisztikai térképe, nemzeti parkjai, a turizmus szerepe az identitástudat fejlesztésében. Az új lakótelepeken való életvitel, a lakóterület modern berendezése. A magyarországi horvátok lakta területek, települések. A zágrábi Moderna galéria egy-egy műve A horvát naiv festők egy-egy műve Újszerű törekvések, irányzatok, stílusok a művészetekben.	A természetvédelem jelentőségének tudatosítása, felismerése. A fejlődés elemeinek megfigyelése és hatásuk az élet minőségére. A modern eszközök használata és a megnövekedett szabadidő közötti kapcsolat, az értelmes szabadidő eltöltése igényének felébresztése. Műelemzés, tájékozódás a kortárs művészeti irányzatokban. Múzeum, tárlatlátogatás igényének kialakítása Önálló műelemzés képessége szakkifejezések használata.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK
A horvát kisebbségi önkormányzatok rendszere, programjai A horvát nyelvű főiskolai, egyetemi rendszer hazánkban, tanulás és ösztöndíjazás lehetőségei Horvátországban Magyar és Horvát Köztársaság kisebbségvédelmi megállapodásai	A programok megismerése, látogatása igényének kialakítása. Pályaorientáció.
Horvátok történelme IV. 1918-tól 1991-ig, az önálló Horvát Köztársaság kikiáltásáig. A két világháború közötti események A II. világháború benne a polgári és felszabadító háború, Tito szerepe. II. Jugoszlávia megalakulása Horvát tavasz 1971. A kommunizmus bukása, Jugoszlávia szétesése, többpárti választások Horvátországban, Horvátország elleni háború, Horvátország függetlenségének elismerése: ENSZ 1992. (Népismeret kerettanterv 12. évfolyam)	A történelmi tények megismerése, összehasonlítása, elemzése, az összefüggések felismerése. Az események hatása a magyarországi horvátok életére. Forrásmunkák önálló feldolgozása, szóbeli és írásbeli értekezések, viták a korszakról. Interjú készítése szemtanúkkal. A standard horvát nyelv használata. Tájékozódás a kor nép-, komoly-, szórakoztató zenei örökségében, irányzataiban. Az események zenei megfogalmazása.
A magyarországi horvátok legújabbkori történelme A Délszláv Szövetség széthullása A Horvát Szövetség megalakulása A kisebbségi önkormányzati rendszer	A törekvések megismerése, az ok-okozati összefüggések felismerése, a horvátországi események hatása a magyar–horvát kapcsolatokban és a magyarországi horvátok életére.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló képes legyen elsajátítani az ember és a természet kapcsolatának, jelentőségének ismeretét az aktív természetvédelem érdekében.

Rendelkezzen ismeretekkel Horvátország legismertebb nemzeti parkjairól és a kulturális örökség műemlékeiről Horvátországban és Magyarországon.

Tájékozódjon a 20. századi építészeti irányzatokról, stílusainak jellemzőiről, a korszerű lakáskultúráról.

Cselekvő részeseként ismerje a turizmus jelentőségét az identitástudat fejlesztésében.

Rendelkezzen ismeretekkel a Horvát Kisebbségi Önkormányzat működésének rendszeréről, a horvát kulturális és oktatási intézmények működéséről hazánkban és Horvátországban, a két állam közötti megállapodásokról.

Sajátítsa el a horvátok történelmének sorsfordulóit 1918-tól napjainkig.

Tájékozódjon a nép-, komoly- és szórakoztató zenei örökségében, irányzataiban.

A népismereti, történelmi, földrajzi és egyéb dokumentumok és források szakkifejezéseit ismerje, a szóbeli és írásbeli értekezésekben, vitákban, érvelések során használja a standard horvát nyelv normáinak megfelelően.

A tanuló képes legyen az ismeretek érettségi szintű elsajátítására.

Szerzők és művek:

- A Horvát Köztársaság földrajzi atlasza (Zemljopisni atlas Republike Hrvatske)
Leksikografski zavod M. Krleža – Školska knjiga Zagreb 1993.
Történelmi térképek (sorozat) [Povijesni zemljovid (sorijal)]
Hrvatska školska kartografija Zagrebkart 1997.
Đuro Šarošac: Az ezerszázéves horvát–magyar kapcsolatok
Hrvatska matica iseljenika 1999.
Agačić–Feletar–Filipčić–Jelić–Stiperski: Povijest i zemljopis Hrvata
(Priručnik za nastavu povijesti i zemljopisa za Hrvate u dijaspori)
Agencija za komercijalne djelatnosti, Zagreb 2000.
Horvát lexikon I–II. Globus Zagreb 1997. (hrvatski leksikon)
Sokcsevics Dénes–Szilágyi Imre–Szilágyi Károly: Déli szomszédaink története. Bereményi
kiadó 1997.
Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas. Neotradicija Osijek
1998.
Zlatko Vince: Putovima hrvatskog književnog jezika Liber Zagreb 1980.
Josip Rudolf: Kultura Hrvata kroz 1000. godina I–II./1980.
Horvát népi művészet (Hrvatska izvorna umjetnost)
Grafčki zavod Hrvatske 1973.
Monografija Hrvatske – sorijal
Prirodne znamenitosti Hrvatske Školska knjiga zagreb 1972.
Đuro Vidmarović: Gradišćanskohrvatske teme Libellus Rijeka 1996.
Književna baština Hrvata I–II. (OKONEKI)
A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény
A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
A Horvát Kisebbségi Önkormányzat koncepciója az óvodai és iskolai nevelésről és oktatásról
32/1997. (XI. 5.) és a 14/1998. (III. 25.) MKM rendelet: Irányelvek és a horvát nyelv,
irodalom és népismeret követelményei

HORVÁT NYELV A NYELVOKTATÓ ÁLTALÁNOS ÉS KÖZÉPISKOLÁK SZÁMÁRA

A horvát nyelv oktatásának céljai

A horvát nyelv oktatásának tantervi követelményeit összehangoltuk az állami nyelvvizsgarendszer alap és középfokának követelményeivel (nem tévesztette szem elől a helyi beszéd oktatásának szükségességét). Olyan témák feldolgozására nyílik mód ezáltal, amelyek átfogják a mindennapok nyelvi valóságát (a tanulók ismereteinek szintjén). Mindenekelőtt természetesen fel kell készíteni a tanulókat a beszédre, olvasásra és írásra. Ennek keretében meg kell ismerniük és el kell sajátítaniuk a horvát nyelv hangzó- és betűrendszerét, morfológiai és szintaktikai szerkezetét. Meg kell ismerkednünk a szavak szerepével a különböző közlési eszközökben és szövegkörnyezetekben. A tanulókat fel kell készíteni a szóbeli és írásos kommunikációra. Fejleszteni kell az egyetemes léttel szembeni egyéni állásfoglalás írásos és szóbeli kifejtésének képességét. Képessé kell tenni a tanulókat arra, hogy gondolataikat, véleményüket, ismereteiket minél világosabban, egyszerűbben, a beszédhelyzetnek megfelelően fejtsek ki. Az olvasottak elmondása során törekedjenek a kronológiai és logikai rend betartására, a pontos és folyamatos beszédre.

A horvát nyelv oktatása át kell hogy hassa, magába foglalja az iskolai oktatási folyamat egyéb szegmenseit is, hogy minél teljesebb képet alkothassunk a horvát nép kultúrájáról (történelem, földrajz, zenekultúra stb.). Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók megismerkedhessenek a horvát nép (minél teljesebb) kulturális örökségével és szellemi értékeivel. Bővíteni kell a tanulók ismereteit a horvát nép történelméről, Horvátország földrajzáról illetve az egyetemes horvátság anyagi és szellemi kultúrájáról. Fejleszteni kell a tanulók képességeit az irodalmi művek minél kompaktabb megközelítése érdekében.

Nagyon fontos kihasználni minden lehetőséget a nyelvi ismeretek minél magasabb szintre emelése érdekében a nyelv kommunikatív és informatív értékeinek széleskörű felhasználásával (könyvtár, médiakultúra, filmkultúra, tömegtájékoztatási eszközök).

A tantervi anyag elősegíti és biztosítja

- a horvát (standard) köznyelv elsajátítását
- a horvát nemzethez való tartozás érzésének erősítését és fejlesztését (nemzeti identitástudat erősítése).

Ezen tanterv az oktatás és nevelés három pillérén nyugszik: az anyanyelvi-, irodalmi- és médiakultúrán. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy más műveltségterületeket kizárnánk a tantervi célkitűzések megvalósításából (pl. ének-zene stb.).

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A horvát nyelvoktatás legalapvetőbb célja, hogy felkészítse a tanulókat a beszédre, olvasásra, írásra és kommunikációra (az életkori sajátosságoknak megfelelően).

Fontos cél, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a horvát nyelv hang-, betű-, morfológiai és szintaktikai rendszerét (az előírt normáknak megfelelően).

Fontos továbbá megismerniük a szavak szerepét a különböző tájékoztató eszközökben és szövegösszefüggésekben (köznapi, szépirodalmi).

Alapvető feladat a tanulók kifejezőképességének komplex fejlesztése memoriter, dramatizálás és szókincsfejlesztés útján.

Kiemelkedően fontos a nyelvtudás fejlesztése, elősegítése mindennapi élethelyzetek és játék segítségével.

Személyiségük fejlődése érdekében fontos erkölcsi és esztétikai érzékenység és kifinomultság fejlesztése.

Képes gyermekenciklopédiák, szótárak, lexikonok használatával meg kell alapozni az önálló ismeretszerzést.

Fejlesztési követelmények 1–4. évfolyamig

Beszédértés készség, beszédértés

Meg kell alapozni a tanulók nyelvi magabiztosságát, merjenek az adott nyelven megszólalni, fokozatosan növekedjen beszédbátorságuk és önbizalmuk.

Értsék meg és tudják követni a tanár egyszerű utasításait. Gyakoroltatás után tudjanak egyszerű módon kérdezni, válaszolni, információt adni, kérni valós beszédhelyzetekben. Nagyon fontos, hogy képessé váljanak hallás utáni értési feladatok megoldására. Megértési problémák esetén tudjanak segítséget kérni. Meg kell tanulniuk, és el kell tudniuk mondani emlékezetből néhány dalt, mondókát, verset az adott nyelven.

Olvasásértési készség. Fel kell kelteni a tanulók érdeklődését népcsoportjuk kultúrája iránt. Fontos, hogy ismerjék fel és értsék a leírt ismert szavakat, kifejezéseket. A megértést cselekvéssel, szóban vagy írásban jelezzék vissza. El kell érni, hogy legyenek képesek az adott nyelven szöveg felolvasására életkoruknak megfelelően. Képessé kell tenni őket arra, hogy tudjanak szövegből egyszerűen információkat kiemelni. Gyakorlatot szereznek először látott, ismert nyelvi elemekből álló szöveg néma olvasással való megértésében.

Írásbeli készség. Folyamatos gyakoroltatással képesek a tanulók adott nyelven egyszerű szöveg lemásolására és tollbamondás utáni helyes leírására. Az írás automatizálásával képesek egyszerű, tényszerű információkat írni az adott nyelven. Az írás eszközként való alkalmazása révén képesek minta alapján több mondatból álló, összefüggő szöveget írni (párbeszéd, üzenet, üdvözlő képeslap, bemutatkozás).

1. évfolyam Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Én és az én világom: Ki vagyok én? Hogy hívnak? Hogy hívnak téged? Mit szeretsz? Iskola: Az iskola épülete, tantermek és felszereltségük. Iskolai eszközök: tankönyvek és taneszközök. Osztálytársak. Iskolai személyzet: igazgató, tanárok, tanítók, takarítók, konyhai dolgozók stb. Otthon: Család, a család barátai. Családtagok. A ház és a lakás berendezése, környéke, növények és állatok a lakásban és körülötte. Otthontól az iskoláig: utazás és közlekedés az iskoláig. Vásárlás, üzletek és boltok.	Dialógus, kérdés válaszadás gyakorlása. Szituációs játékok: köszönés, bemutatkozás, kérdezés Felelgetés A szókincs bővítése monda? Sémák, kérdés-felelés gyakorlásával. Mondatimitáció helyes kiejtés gyakorlása kijelentő mondatokban.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Környezetismeret: Időjárás, időmérés, évszakok, hónapok, a hét napjai. Kirándulás, mezők, erdők és fák. Ünnepek és szokások: Karácsony, Húsvét, Farsang, Anyák napja. Versek és énekek: Megfelelő versek és énekek és játékok az egyes témakörökhöz. Olvasás és írás, írásbeli kifejezés, helyes beszéd, helyesírás Kezdő olvasás: ismerkedés a betűkkel, a betűk felismerése, valamint eltérése a magyar nyelvtől artikulációs sajátosságok. Beszéd: Alapvető szabályok a beszélgetésben (kérdésfeltevés és válaszolás).	A magyar hangkészlettől eltérő hangok helyes kiejtésének gyakorlása, betűhasználat gyakorlása. Analizáló-szintetizáló gyakorlatok: hangok felismerése, szavak alkotása. A szavak globális olvasása, szókapcsolatok, mondatok, hang, szó, mondat (értelmezése), számok húszig. A kimondott mondatok, szavak és hangok felismerése. Pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző felismerése. Hangok helyes kiejtése (č-Ć, dž-đ, lj, nj), betűcsoportok ije/je. Beszélgetés a gyermek mindennapjairól. Mesélés, kép leírása és elmesélése, az olvasás szövegértésének ellenőrzése, értő olvasás.

Szerzők és művek:

Kiszámoló, versek (gyermekirodalom, helyi)

Stanislav Femenić: Puž na ljetovanju, zbirka pjesama

Zvonimir Balog: Pjesme sa šlagom, zbirka pjesama

Grigor Vitez: Pjesme

Sunčana Škrinjarčić: Kuća od slova, zbirka pripovijedaka

Toma Podrug: Od Solina do Solina, zbirka pjesama

– pjesma, stih

– Iz domaće književne baštine: brojalice, pitalice, zagonetke, poslovice iz knjige Đure

Frankovića: „Eci, peci, pec...”; pjesme uz blagdan „Na vo mlado ljetu...”

Média kultúra: rajzfilmek (válogatás lehetőség szerint)

A továbbhaladás feltételei

200-250 szó elsajátítása (ebből 10% szakszó), 50 receptív lexikai egység.

Beszédhelyzetek megteremtése, a témák a gyermek mindennapjaiból, kapcsolódó témák az otthonhoz és az iskolához.

Versek és énekek, játékok, kiszámoló tanulása saját környezetükről.

A gyermekek felkészítése a legalapvetőbb kommunikációs eljárások elsajátítására (szocializáció iskolai utasítások).

Felkészítés a beszélgetésre (gyakorlás: hallgatás és beszéd, mesélés, leírás, artikuláció, kiejtés).

2. évfolyam
Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Otthon és a család: Az első osztály témakörének kibővítése. Otthoni munkák és a ház körüli munkák. Kikapcsolódás a családban. Étkezés, ételek. Rokonság, közeli rokonok. Vendéglátás, vendégvárás. Születésnap, névnap. Iskola és környezete: Az első osztály témakörének kibővítése. Iskolai készlet. Iskolai munka és pedagógusok. Munkák az iskolában és körülötte. Szabadfoglalkozások az iskolában. Diákönkormányzat. Sport és kulturális tevékenységek, szolgáltatások: egész napos iskola, napközi, könyvtár, ebédlő. Otthontól az iskoláig: Falusi ház és környéke: udvar, kert, utca. Közlekedés az utcán és közlekedési eszközök. Kommunális intézmények. Város és közlekedés a városban, gyalogátjáró, közlekedési lámpa, közlekedési rendőr. Környezetismeret: Erdő, mező, állatok. Időjárás, év, hónap. Évszakhoz kapcsolódó munkák. Téli örömei és nyári élmények. Szabadidő a természetben. Egészségügyi és higiéniai ismeretek: Egészség és betegség. Orvosi rendelő. Egészségügyi dolgozók (orvos, ápolónő, védőnő). Higiéniai eszközök. Sport és játék. A témakör kibővítése az egészségvédelemről (prevenció). Közösségi és kulturális élet: Közösségi és vallási ünnepek. (A témakör kibővítése első osztályból). Köszönések és óhajok. Olvasás, írás, írásbeli kifejezés, helyes beszéd és helyesírás Olvasás: Hangos olvasás. Olvasás gyorsasága. Helyes beszéd és helyesírás: A magyartól eltérő hangok. A szavak elválasztása a sor végén.	Intonációs gyakorlatok kérdő mondatokkal. Szógyűjtés adott témakörből. Rövid mondatok alkotása adott témáról. Az ételek megnevezése. A vendéglátás tennivalóinak megnevezése. Iskolai eszközök, használati tárgyak, alapvető helyviszonyok megnevezése. Udvari. játékok megismerése A környezetszépítés műveletei, eszközei. Falusi környezet jellemző tárgyainak megnevezése. Tájékozódás a lakóhelyen. Városi közlekedési ismeretek számbavétele. A vadon élő és a ház körüli állatok megismerése. A természetben végzett munka szakaszainak megismerése, felsorolása. Az egészség megőrzése legalapvetőbb formáinak megnevezése. „Egészség receptek” gyűjtése. Az ünnepi készülődés tennivalói. A hangos olvasás gyakorlása. Folyamatos olvasás, hangsúlyok és írásjelek A č-ć, lj-nj, ije -je helyes kiejtése és leírása. A „li” kérdő szócska helyes kiejtése és írása a mondatban. Kérdés feltevése és válaszolása. Mondatok alkotása képről. Rövid tartalom elmondása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Leírás. Mesélés és elmesélés. A horvát írás elsajátítása. Szép külalak. – Nemek és számok. – Ige fogalma. – Jelen idő (múlt idő).	Gyakorlás: diktálás, szógyakorlatok, mondatok bővítése. Írásbeli feleletek kérdésekre. Írásbeli leírása a képnek, főnév fogalma. Szókapcsolatok alkotása. Gyakorlatok jelen idejű igealakokkal. Gyakorlatok állító és tagadó mondatokkal.

Szerzők és művek:

Pajo Kanižaj: Šarabara, pjesme

Stanislav Femenić: Krijesnice, pjesme

Zvonimir Balog: Male priče o velikim slovima, pjesme

Gustav Krklec: Majmun i naočale, pjesme

Iz domaće književne baštine:

Stipan Blažetin: Tralala tralala propjevala svirala, pjesme

Zbirka dječjih pjesama: Sunčana polja

Tündérmesék, népmesék és más népköltészet a helyi nyelvjárásból merítve.

Rajzfilmek lehetőség szerint és ifjúsági és gyermekfilmek.

Beiratkozás a könyvtárba, kölcsönzés és a könyvek visszaszolgáltatása. A gyermekek könyvtári látogatása alatt fel kell hívni a figyelmet a képes illusztrált enciklopédiákra.

A továbbhaladás feltételei

200-250 új szó elsajátítása (lexikai aktív) ebből 10% szakszó és 40 receptív lexikai összetétel. Beszédszituációk létrehozása a beszédgyakorlatokban (témák melyek kapcsolódnak az iskolai és otthoni élethez).

Találós kérdések, közmondások, kiszámolók és mesék ismerete, énekek, versek, játékok ismerete a helyi népköltészetből.

3. évfolyam Éves óraszám: 148 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Otthon és család: Az ismert anyag kibővítése. A lakás részei (helyiségek, bútorkészítés). Család (családtagok foglalkozása). Pihenés és életritmus a családban. Családi ünnepek. Az otthon környezete: Háziállatok. Kirándulás a természetbe: barátok, élmények, vadállatok. Mezők, erdők, gyümölcsösök, szántások.	Mondat és szövegfonetikai eszközök és elemek alkalmazása a beszédben. Ellentétes jelentésű szavak és rokon értelmű párok gyűjtése, csoportosítása. Mondatok alkotása, hiányos mondatok kiegészítése. Kommunikációs eljárások: Dialógus (tanuló tanulóval) megadott témára. Egyes témák feldolgozása párban. Egyes

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Falu, város (utcák, terek, üzletek, közintézmények). Közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Iskola és iskolai élet: Egy nap az iskolában. Órarend (tanulás, órák, szünetek). Udvar, játék az udvaron. Hetes és barátok az osztályban. Környezetismeret, természet: Változások a természetben kapcsolódva a négy évszakhoz. Ősz: rövid, hűvösebb napok, levélhullás, csapadék. Munkák a kertben, szőlőben, gyümölcsösben és a mezőkön. Állatvilág készülődése a télre. Költöző madarak, erdei állatok. Tél: időjárás, csapadék. Téli élmények: szánkózás, hógolyózás, hóember, madáretetés. Tavaszi: a természet ébredése. A tavasz sajátosságai, a költöző madarak visszatérnek, első virág, bimbók. Hóolvadás. Kirándulás. Tavaszi munkák. Nyár: nyári munkák, aratás, munkák a szőlőben, a mezőn. Nyári örömek, nyári szünet, fürdés, úszás. A Balatonon. Egészségügyi–higiéniai témák: Új ismeretek. Munka, szórakozás a higiéniai kereteken belül. A tanulás higiénája. Egészségvédelem. Szabadidős foglalkozás: Szabadidő, mozi, televízió, sport, olvasás. Telefonbeszélgetés, levél (rövid). Közös és vallási ünnepek. Olvasás és írás, írásbeli kifejezés, helyes beszéd és helyesírás Olvasás: – folyékony olvasás – tiszta artikuláció (ije, r, č-č, j-lj, d-dž) Helyes beszéd és helyesírás: č-č, j-lj, d-dž hangok és betűk megkülönböztetése. Nagybetű helységnevekben, folyók, tavak és hegységek neveiben, személynevekben, állatok nevében, könyvek, filmek, újságok,	témák feldolgozása kis csoportokban. Beszélgetés személyes élményekről (játék, sport, hobbi). Az utazással kapcsolatos tudnivalók számbavétele: megállóhely, felszállás, udvarias magatartás stb. Időjárási jelenségek megfigyelése, felsorolása. A természet változásának és a hozzá igazodó ember munkájának megfigyelése. Állatok életmódjának, viselkedésének megfigyelése, számbavétele. Élmények mesélése rövid egyszerű mondatokkal. A tanuláshoz szükséges jó közérzet feltételeinek megteremtése, gyakoroltatása. Hasznos szabadidős tevékenységek számbavétele. Az emberek közti kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás alapvető elemeinek gyakoroltatása. Dalok, mondókák tanulása egy-egy ünnephez kapcsolódóan. Mondat és szövegfonetikai eszközök alkalmazása olvasáskor. A č-č, j-lj, d-dž, hangokat, betűket tartalmazó szavak helyes kiejtése és írása. A nagybetű használata a helységnevekben, a személynevekben stb. A felsorolás tagolásának gyakorlása. Képi anyag mondattá, szöveggé formálása. Mondatmodellek begyakorlása. Dialógus, a

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
versek címeiben és etnikumok nevében. Vessző a felsorolásban. Önálló mondatalkotás kép alapján, illusztráció vagy rajzfilm alapján. Melléknevek (mint fogalom), névmások (mint fogalom) birtokos névmás (fogalom) igék „van-nincs”, jelenés múlt idő. Határozószók. Kongruencia.	beszélgetés alakítása. Élménybeszámoló, olvasottak elmesélése. Nyelvi játék. A betűk helyes és szép alakítása. Nyomtatott vagy írott szövegről való másolás. Diktálás, tollbamondás.

Szerzők és művek :

Találós kérdések, versek.

Luko Paljetak: Miševi i mačke maglavačke

Sunčana Škrinjarić: Kaktus bajke

Gustav Krklec: Prvi snijeg

Zlata Kolarić-Kišur: Tko bi svima ugodio

Stjepan Jakševac: Ima jedan razred

Grigor Vitez: A zašto ne bi

Zvonimir Golob: Čemu služe roditelji

Stanislav Femenić: Krijesnice

Puž na ljetovanju (pjesme iz zbirki)

Mladen Kušec: Volim te

Tündérmesék, állatmesék és más népmesék

Helyi népköltészet

Lehetőség szerint rajzfilmek, gyermek és ifjúsági filmek.

Az iskolai könyvtár állománya, Könyvek gyermekeknek (képes könyvek, illusztrált tündérmesék, versek)

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó elsajátítása (aktív szókincs), ebből 10% frekventív szintagma, 50 receptív lexikai csoport.

Helyes kiejtés és intonáció begyakorlása.

Folyékony olvasás.

Szép külalalak, a betűk helyes kapcsolása.

Beszédshituációk létrehozása (mindennapi témák kibővítésével: idő, évszakok, kirándulás, utazás).

Új versek ismerete.

Találós kérdések, kiszámolók, közmondások és tündérmesék ismerete.

Helyi népdalok ismerete.

4. évfolyam
Éves óraszám: 148 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Családi otthon: Helyiségek a lakásban. A lakás berendezése, műszaki felszereltsége. Élet a családi házban. Házirend a családban. Pihenés, kikapcsolódás. Az én otthonom. Nyári élményeim. Mi az ebéd. Testápolás. Iskola: Iskola épülete, udvar. Iskolai napirend. Órarend. Ismét az iskolában. Iskolai ünnepek. Készülődés az iskolai ünnepekre. Falu: Élet falun. A falu lakossága. A falu képe, mezőgazdasága. Falusi szokások. Város: Közlekedés a városban, az utcán. A vasútállomáson. Gazdaság, foglalkozások a gazdaságban. Üzletek. A piacon. A természet: Évszakok és jellemzőik. Természeti jelenségek. Égitestek. Az ember kapcsolata a természettel. Természetvédelem. Közösségi és kulturális élet: A falu (történelmi adatok) történelme. Közösségi, vallási és családi ünnepeink. Irodalom: Versek, elbeszélések, találós kérdések (párhuzamosan a helyi irodalommal). Olvasás és írás, írásbeli kifejezés, helyes beszéd, helyesírás Olvasás: Begyakorolt szöveg folyékony olvasása. Írásjelek figyelembevételével, mondathangsúly. Helyes beszéd és helyesírás: Kérdő mondatok, intonáció, mondathangsúly. Szép külalak és olvashatóság. Nagy- és kisbetűk készsége szintű használata. Beszélgetés a tankönyvben lévő témákról.	Mondat- és szövegalkotás a képről. Egyszerű szóbeli és írásos közlések és beszámolók gyakorlása. Új szavak, szó szerkezetek használata, gyakorlása. A lakáshoz tartozó technikai eszközök működtetésével kapcsolatos kifejezések elsajátítása. Rövid műsor összeállítása egy-egy iskolai ünnepélyre. Régi szokások számbavétele, egy-egy köszöntő, vers elsajátítása. A gyalogos közlekedés szabályainak elsajátítása, gyakorlása. Természet és időjárás megfigyelése. Néhány természeti és időjárási jelenség megnevezése, rövid leírása. A helyi hagyományt ismerő idős emberek megszólaltatása. Szövegolvasás gyakorlása. Helyes hanglejtés gyakorlása, kijelentő, kérdő és felkiáltó mondatokban. Szerepek szerinti olvasás. Artikuláció és hangsúlyozás. Tulajdonnevek nagybetűvel való írása. A magyar helyesírással való összehasonlítás. Mondatmodellek begyakorlása. Beszédszituáció alkotása. Mesélés és elbeszélés. Rendezett tiszta írás gyakorlása. Írásbeli gyakorlatok. A téma feldolgozása párokban, kis csoportokban és önállóan.

Szerzők és művek:

Ivana Brlić Mažuranić: Priče iz davnine

Zvonimir Balog: Nevidljiva Iva, 365 braće

Gustav Krklec: Telegrafske basne

Nada Iveljić: Dođi da ti pričam

Sunčana Škrinjarić: Kakva je to ljubav bila

Grigor Vitez: Neposlušne stvari

Tündérmesék, állatmesék és mondókák, találós kérdések a helyi népköltészetből.

Könyvtár és médiakultúra.

Lehetőség szerint rajzfilmek, ifjúsági és gyermekfilmek. Szereplők és alapvető etikai jellemzésük: Jó-rossz, bátor-bátortalan stb.

A könyvtár állománya, szépirodalom és tudományos-ismeretterjesztő irodalom.

A továbbhaladás feltételei:

Az előbbi osztályok témáinak teljes kibővítése (olvasmányok és beszédgyakorlatok). Résztétel a teljes témakör feldolgozásában, kérdésekre adott rövid válaszokkal.

Nyelvtani ismeretek kibővítése – igék (jelen, múlt idő, egyes szám), főnevek (tulajdonnevek, főnevek, köznevek, nemek) ismerete.

A tulajdonnevek és a múlt idei igealakok helyesírásának ismerete.

300 új szó elsajátítása (10 receptív lexikai egység).

Beszédhelyzet kialakításának, fenntartásának képessége.

Új versek és játékok ismerete, a helyi népköltészet alapvető műveinek ismerete.

5–8. évfolyamon

Célok és feladatok

Alapvető feladat a tanuló beszéd- és írásos kommunikációjának elősegítése és továbbfejlesztése. Kifejezetten fontos a tanuló azon képességének fejlesztése, amelyek nélkülözhetetlenek a nyelvtanulásban, a nyelvi készségek fejlesztése (nyelvi transzfer, interferencia).

Kiemelkedő feladat szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése meghatározott témájú irányított és szabad fogalmazásokkal.

Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy gondolataikat, véleményüket, az információkat minél egyszerűbben és világosabban fejezzék ki (a beszédhelyzetnek megfelelően).

Képessé kell tenni a tanulókat arra, hogy az olvasottak elmondása során ragaszkodjanak a kronológiai, logikai rendhez, tudjanak szépen, folyamatosan és pontosan beszélni.

Érzelmi, esztétikai és etikai élményeik gyarapításával, ismereteik fejlesztésével segíteni kell őket személyiségük kibontakoztatásában.

Grammatikai rendszerek és funkciók tudatosítása révén meg kell alapozni tudatos nyelvhasználatukat.

Fejlesztési követelményekBeszédértés, beszédképesség

A tanuló tudja használni a kisebbség nyelvét hétköznapi kommunikációs helyzetben. Legyen képes mondanivalóját a tartalomnak megfelelően formába megfogalmazni. Tudjon beszélgetést kezdeményezni és fenntartani, élményeiről beszámolni, információkat kérni és adni.

Olvasásértési készség

Tudjon a tanuló nyelvileg összetettebb szöveget is megérteni, feldolgozni (tanórán tanári segítséggel, illetve házi olvasmányként). Ismerjen meg néhány irodalmi alkotást (verset, novellát, elbeszélést, regényt) az adott népcsoport kultúrájából. Legyen igénye a kisebbség nyelvén való olvasásra. Legyen képes a tanultak köréből bármely típusú szöveget kifejezően felolvasni (megfelelő hangsúlyokkal, a szöveg lényegének visszaadásával).

Írásbeli készség

Legyen képes a tanuló az adott nyelv alapvető nyelvi és nyelvhelyességi törvényszerűségeinek alkalmazására. Tudjon összehasonlítást tenni a magyar és a kisebbség nyelve között. Az adott nép kultúrájáról szóló alkotásokon keresztül ismerje meg annak a népnek szellemiségét, a kétnyelvűség előnyeit. Legyen képes tudásszintjének megfelelően egyszerűbb szövegek fordítását megoldani. Legyen képes visszaadni írásban is egy-egy irodalmi alkotás lényegét, mondanivalóját.

5. évfolyam
Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Családi otthon: Tisztaság, rend a lakásban. A háztartás felszereltsége (háztartási eszközök). Házimunkák. Vasárnap a családban. Vendégvárás. Névnep és születésnap ünneplése. Vendégek Horvátországból. Iskola és környéke: Osztály, nevelői szoba, igazgatói iroda, és helyiségek és rendeltetésük az iskolában. Iskolai személyzet és munkájuk. Tanulás, munka a tanulószobában. Egészségügyi–higiéniai témák: Egészségvédelem. Munka, pihenés, rekreáció, sport. Egészségügyi szolgálat: orvosok, mentő, kórház. Beteglátogatás. Szabadidő: Szórakozás – könyvtár, mozi, színház, kirándulás, utazás, turizmus. Falu: Mezőgazdaság, földművelés. Munkahely. Épületek és közintézmények. A falu történelme és jelene. Népi jellegzetességek. A horvát lakosság történelme (a faluban). Város: Élet a városban. A város és a falu kapcsolata. Kereskedelem. Az áruházban. Ajándékok vásárlása. A gyárban. Barátomnál a városban. Város – gazdasági és kulturális központ.	Egy-egy témáról rövid 5-6 mondatos beszámoló készítése szóban. A szókincs gyarapítása a társadalmi érintkezés egyre szélesebb területeiről. Ismert, illetve új kifejezések mondatba-ágyazásának gyakorlása, alany-állítmány sorrendje. A vendégvárás, vendéglátás tennivalóinak önálló megfogalmazása néhány mondatban. Beszámoló az iskolai munkáról. Az egészségvédelem legalapvetőbb teendőinek felsorolása, rövid pár mondatos ismertetése. Könyvtárlátogatás, mozilátogatás (film megtekintése). Mezőgazdasági munkák megnevezése, sorrendje. Interjú készítése a régi paraszti életéről. Üzem- vagy gyárlátogatás, látottak rögzítése néhány mondatban. A természetrombolás példáinak felsorolása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
A természet világa: A természet alakítása – földművelés, mechanizáció. Földrajzi alapfogalmak. Technikai találmányok. Közösségi és kulturális élet: Nemzeti és vallási ünnepek. Levelezések. Képeslap, gratuláció, levelezőlap. Irodalom: Versek, rövid prózai alkotások a gyermekirodalomból. A hazai irodalomból (Dékity Márk, Blazsetin István stb.). Olvasás és írás, írásbeli kifejezőkészség, helyes beszéd és helyesírás Olvasás, szövegértés: Folyékony olvasás (ismeretlen szöveg). Vers olvasása (érthetően, tagoltan). Az olvasott szöveg összefoglalása, tömörítése. Helyes beszéd és helyesírás: A „ját” reflexei. Irodalmi nyelv, regionális nyelv, nyelvjárások. Segédigék rövidített alakja. A szavak elválasztása, a szótagok átvitele a következő sorba. A nemek és a szófajok kapcsolata. Írásbeli kifejezőkészség: Az elbeszélő fogalmazás. Szövegek lényegének kiemelése.	Néhány technikai találmány megnevezése. Leírás gyakorlása. Először látott szöveg folyamatos olvasásának gyakorlása. A vers élményanyagának megjelenítése olvasásgyakorlatokkal. Az olvasottak megértésének igazolása elmondással. A „ját” reflexei helyes kiejtésének gyakorlása. Nyelvjárási szövegek néhány sajátosságának megfigyeltetése. A segédigék rövid alakjainak helyes kiejtése és írása. A mássalhangzó torlódásos szavak elválasztásának gyakorlása. A nemek és a szófajok formai jegyeinek megfigyeltetése. Rövid fogalmazás írása saját élményről vagy olvasmány alapján. Felmérések írása a lényegkiemelés bizonyítására. Két iskolai írásbeli munka készítése az önálló szövegalkotás igazolására.

Szerzők és művek:

Irodalom:

Milivoj Matošec: Pustolovina u dimnjaku
Pajo Kanižaj: Prsluk pucam, Zeleni brkovi
Grigor Vitez: Pjesme
Zvonimir Balog: Veseli zemljopis
Luko Paljetak: Roda u drugom stanju

Helyi irodalom:

Hazai horvát irodalom:

Jolanka Tišler: V modrini neba
Stipan Blažetin: Srce na dlanu

Film és médiakultúra

A lehetőségek szerint rajzfilmek, gyermek- és ifjúsági filmek. tv-műsorok gyerekeknek, (tudományos kisfilmek). Animációs és bábfilmek.

Iskolai könyvtár: Kézikönyvek, enciklopédiák, lexikonok és szótárak használata. A tartalomjegyzék használata.

A továbbhaladás feltételei:

350 új szó elsajátítása (ebből 10% frekventív szintagma, 10% receptív lexikai csoport).

Az ismert nyelvtani modellek használata.

Egyes kategóriák rendszerezése (főnévragozás leggyakoribb eseteinek ismerete).

Személyes élmény vagy olvasmány ismertetése 5-7 összefüggő mondatnál.

Rendezett olvasható írás.

Mondatkezdő betűk, mondatzáró írásjelek használata, a jövő idejű igealakok helyesírásának ismerete.

Ismert szöveg fölkészülés utáni folyamatos olvasása.

6. évfolyam

Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Család és otthon: Barátok érkezése, látogatók. Rokoni kapcsolatok. Étkezés – élelmiszerek. Az ebédlőben, az asztalnál (viselkedés). Iskola: Barátok az osztályban. Együtt a nyaraláson. Iskolai kirándulás. Iskolai ünnep. Égészségügyi és higiéniai témák: Égészséges étkezés. Öltözködés megfelelően a higiéniaáknak és praktikusságnak. A ruházat tisztán tartása. Mentő. Szabadidő: Közösségi és egyéni játékok. Levelezés. Olvasás, tévzés, zene, rádió, színház, mozi, videó, számítógép. Sport – kikapcsolódás. Falu: A falunk sajátosságai. Közintézmények és funkciójuk. Népi szokások és tradíciók. Mezőgazdasági munkák, néhány jellemző termék. Mechanizáció és kézimunka. Város: A falu és a város kapcsolata. Gazdasági termékek. Látogatás egy gazdasági cégnél. Városnézés. Az étteremben. Szabadidő, szórakozás, kultúra. Városkörnyék. A természet világa: Növény- és állatvilág a lakóhely környékén, a lakóhely domborzati képe. Az ember viszonya a természethez. Az ember változtatja környezetét. Horvátország térképe előtt.	Eseménykép bemutatása 6-8 egyszerű mondatban. Szóértelmezés rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavakkal illetve körülírással. Mondatok bővítése a mondanivaló (pontos) kifejezése érdekében. Iskolai kirándulás tervezése. Az öltözködés, a külső megjelenés szabályainak ismerete. Szabadidő tervezése néhány egyszerű mondatban. Kedvenc sportom rövid leírása. Közintézmények felsorolása, rövid bemutatása. Néhány mezőgazdasági szakszó ismerete. Az éttermi viselkedés szabályai, gyakorlása. Beszámoló a lakóhely növényi és állatvilágáról 10-15 mondatban.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Közösségi és kulturális élet: Nemzetiségek Magyarországon. Gyökereink. Olvasás és írás, írásbeli kifejezőképesség, helyes beszéd és helyesírás Olvasás: Folyékony olvasás (a hang intenzitása, gyorsaság, pszichológiai és fiziológiai szünetek). A mesék jellemző motívumai, hősei. Helyes beszéd és helyesírás: Az olvasmány tömör összefoglaló ismertetése, önállóan. Beszédszituáció teremtése, dialógus. Beszélgetés – összetett mondatok segítségével. Szűkebb környezet leírása szóban. Magyar szókapcsolatok horvát megfelelői. A főnévragozás leggyakoribb esetei. Az „u” előjáró helyes használata. A számos főnevek. A jövő idő helyesírása. A „h” betű a többes számú melléknév genitívusában. Írásbeli kifejezőképesség: A leírás. Köszöntés, üdvözlés.	Néhány nemzetiségi régió ismerete, megnevezése. Különböző műfajú, eltérő ritmikájú alkotások (regék, műmesék) feldolgozása. Az olvasott művek jellemző motívumainak megnevezése. Gyakorlatok az olvasottak lényegének önálló kiemelésével. A kapcsolatfelvétel, az udvariassági formák, egyéni elemei. A gondolatok, vélemények árnyalt kifejezése. A leírás gyakorlása szóban. Gyakorlatok a magyaros szóhasználat kiküszöbölésére. Gyakorlatok az „u” előjáró ritkább eseteivel. A „számos” főnevek hímnemű, nőnemű és kevert nemű változatának megismerése. Gyakorlatok a jövő idő igealakjaival. Üdvözlés, köszöntő gyakorlása szóban és írásban.

Szerzők és művek:

Hazai irodalmárok és helyi irodalom

Ivana Brlić - Mažuranić: Čudnovate zgrade šegrta Hlapića

August Šenoa: Povjestice

Nada Iveljić: Konjić sa zlatnim sedlom

Gustav Krklec: Pjesme

Zdenka Jušić-Seunik: Vode su pjevale

Dobriša Cesarić: Voćka poslije kiše

Iz naše književne baštine:

Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu

Lajoš Škrapić: Droptine

Könyvtár és médiakultúra:

A lehetőségek szerint rajzfilmek, gyermek- és ifjúsági filmek. Játékfilmek fajtái:

kalandfilmek, tudományos-fantasztikus filmek, western.

Iskolai könyvtár: gyermekenciklopédiák használata, önálló munka a könyvtárban.

A továbbhaladás feltételei:

300 új szó elsajátítása.

Az „u” előjáró helyes használata, A (tárgyeset) és L (helyhatározó esetben).

Résztétel a dialógusokban. Az egyszerű okfejtő mellékmondatok használata.

A számos főnevek gyakoribb hímnemű és nőnemű alakjainak felismerése. A jövő idejű igealakok helyesírása.

Köszöntés, üdvözlés írása, személyes jókívánságok tolmácsolása.

Új versek és rövid prózai szövegek ismerete a helyi irodalomról.

50-60 sornyi verses vagy prózai szöveg megtanulása.

7. évfolyam
Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Otthon: A lakás berendezése és technikai felszereltsége: vízvezeték, elektromosság, fűtés. Háztartási eszközök használata és karbantartása. Iskola: Környékbeli iskolák. Versenyek egyes tantárgyakból. Szakkörök, sportolási lehetőségek. Egészségügyi–higiéniai témák: Az emberi test fő részei, belső szervek és működésük. Egészségvédelem, egyes általános betegségek. Az orvosnál és a gyógyszerárban. Szabadidő: A színházban. Múzeumok, kiállítások a környéken, Budapesten és Zágrábban. Közös kirándulások és játékok. Falu: A falu képe. Élet és változások a falun. Falusi rendezvények. Nemzetiségi szokások. Város: Közlekedés (téma kibővítése). Vasúti és országúti közlekedés. Közlekedési szabályok. A gyárban. A természet világa: Az élet feltételei: Víz, levegő, meleg. Az ember mint társas és természetes lény. Technikai találmányok. Az ember és az űr. Közösségi és kulturális élet: A magyar és horvát nép ezeréves közös múltja. A mi hőseink. A mi ünnepeink. Nyelvi–kommunikációs ismeretek Főnévi igenév használata. Igeszemplélet. Instrumentális a főneveknél, elöljáróval és nélkül. Akuzativus használata az igékhez. Genitivus. Befejezett és befejezetlen igék. Az instrumentális lehet helyhatározószó is. Akuzativus mint tárgy a mondatban. Genitivus elöljáró nélkül. Szóalkotás.	Tanári irányítással kérdések megfogalmazás egy-egy témához kapcsolódóan. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel. Közmondásokkal, szólásokkal, állandó szókapcsolatokkal végzett kommunikációs gyakorlatok. Beszámolók az alapvető emberi szervek működéséről néhány rövid mondatban. Múzeumok, kiállítások látogatása, élményanyag rögzítése 8-10 mondatban. Rövid beszámoló egy-egy nemzetiségi szokásról. Az anyaország és hazánk vasúti közlekedési kapcsolatainak, főbb irányainak számbavétele. A természetvédelem fontosságának főbb érvei: okfejtés a levegő, víz védelméről. A két nép közös történelme Hőseinek ismerete, történelmi jelentőségük felvázolása. Gyakorlatok a célhatározói szerepű főnévi igenévvel. A folyamatos és befejezett igék felismerése. A főnevek instrumentálisában használatos „s, sa” elöljárószó alternációja. Gyakorlatok az A (tárgyesettel) élőlények és élettelen dolgokat kifejező hímnemű főnevek kapcsán. A G (birtokos eset) használata sokszínűségének megfigyeltetése. A befejezettség, folyamatosság kifejezésének megfigyeltetése. Gyakorlatok az eszközhatározóval. A G, A, I egyéb funkcióinak megfigyeltetése. A leggyakoribb szóalkotásmódok megfigyeltetése.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Olvasás és írás, írásbeli kifejezőkészség, helyes beszéd és helyesírás Olvasás: Különböző műfajú olvasmányok értelmes olvasása. Nézőpont az elbeszélésben. Alapvető emberi jellemvonások, emberi kapcsolatok, lélekábrázolás. Írásbeli kifejezőkészség: A levél. A főnevek helyesírása: tulajdonnevek. Dátum írása. Mondatintonációk. Főnevek alakváltozása: fül-fülek. Instrumentalis, vokativus. A „számos” főnevek.	Saját élmények elmesélése időrendben és véleményezése más nézőpontból. A nyelvtani összefüggések használata (esetek, igealakok). Irodalmi művek emberi aspektusainak megfigyeltetése, előadása. Fő- és mellékszereplők felismerése, tájleírás, kompozíció felismerése. A levél formai jegyeinek megfigyeltetése. A V. használata. A személyes hangvétel jellemző eszközeinek megfigyeltetése. A magyar helyesírástól eltérő alakok gyakoroltatása. Az átlagtól eltérő ragozású alakok megfigyeltetése. A „s” és „sa” használata névmásokkal. A V. használata levélbeli megszólításban. Gyakorlatok a számos főnevek különböző változataival.

Szerzők és művek:

Néhány rövidebb mű a horvát népköltészetből és a klasszikus olvasmányokból: népdal, vers, népmese.

Petar Preradović

Ivana Brlić Mažuranić

Hazai horvát irodalom: Stipan Blažetin: Bodoljaši

Marko Dekić: S bačvanske ravnice

Helyi népköltészet

Könyvtár és médiakultúra:

A lehetőségek szerint játékfilmek, rajzfilmek, gyermek és ifjúsági filmek.

A film akusztikus és vizuális elemei.

Iskolai könyvtár: a szakkönyvek használata (szótár és helyesírási szótár).

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó, állandósult szókapcsolat elsajátítása egy téma kapcsán.

A szó szerinti és az átvitt jelentés alapvető eseteinek felismerése.

A főnévi igenév célhatározói használata. Az instrumentális alkalmazása eszköz, illetve társhatározóként.

A számos főnevek hímnemben és kevert neműek estén.

Önálló szótárhasználat.

Néhány horvát irodalmi alkotás ismerete. A helyi irodalom egy-egy alkotásának ismerete.

50-100 sor vers vagy prózai szöveg megtanulása.

8. évfolyam
Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Otthon: A család bevételei, takarékoskodás. Családi ünnepek. Népi hagyományok a családban.	Gyakorlatok az együttműködés (hatékonyasága) fejlesztésére feladatok megoldása, beszélgetés és vita során.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Iskola: Iskolai ünnepek. Kollektív rendezvények. Továbbtanulás. Egészségügyi–higiéniai témák: Egészségbiztosítás, szociális segély. Egészségügyi intézmények: orvosi rendelő, kórház, gyógyszerár. Foglalkozások és egészségügyi szakok. Szabadidő: Sport fajtái. Kikapcsolódás zenével. Könyvtár. Falu: A falusi ember élete. A természet világa: Energiaforrások. Környezetvédelem. Takarékoskodj az energiával. Közösségi és kulturális élet: A magyarországi horvátok életéből. Magyarországi Horvátok Szövetsége, Országos Horvát Önkormányzat. Újságok, horvát kiadványok: Hrvatski glasnik, Riječ. Nyelvi–kommunikációs ismeretek: A közbeékelt mondatok mondatfonetikai jellemzői. Logikai alany és alany nélküli mondatok. Dativus előjáró nélkül. A cselekvés helye (dativus, instrumentalis) Szintagma beékelése a mondatba, okhatározói mondat. Személytelen mondat. Igei rekció. Szóalkotás. Olvasás és írás, írásbeli kifejezőkészség, helyes beszéd és helyesírás Olvasás: Szépirodalmi szövegek kifejező olvasása. Beszéd és helyesírás: Az élmény mint az élet fűszere (sava-borsa). Mesélés képzelőerő alapján. Saját érzéseinek és véleményének elmondása egyszerű és összetett mondatokkal. Igei rekció. A múlt idő. Óhajtó igék. A „moći” ige használata. A je/i alternáció.	Az érvelés, a véleménynyilvánítás, egyéni álláspont kifejtése mindennapi kommunikációs helyzetekben egyszerű szavakkal, közérthetően. A felszólítás, hozzászólás gyakorlása. Egyéni illetve családi költségvetés készítése. Pályaválasztás, továbbtanulás tervezése érveléssel, indoklással. Egy-két foglalkozás alaposabb. Horvát zenei hagyomány néhány darabjának megismerése. A mai nemzetiségi lét alapvető szervezeti és működési kereteinek megismerése. ismerete, részletező leírása. A közbevetés, a közbeékelt mondatok leggyakoribb változatainak gyakorlása. Az alany mondatbeli szerepének megfigyeltetése. A D. mondatbeli sokszínűségének megfigyelése. Változatos gyakorlatok az egyszerű és a leggyakoribb összetett mondatok tárgyköréből. A legalapvetőbb szóalkotási módok használata. Feladatok a szépirodalmi szövegek jelentésének feltárására. Saját élmények elmesélése vagy elolvasott művek összegzése a kommunikációs alkalomnak megfelelően. Gyakorlatok a kreativitás fejlesztésére. Gyakorlatok a hozzászólás, felszólás, érvelés alapvető formáival. A magyar reakció kiküszöbölése. Gyakorlatok a múlt idejű igealakok helyes kiejtésével. Feladatok az óhajtó mondatokkal. Változatos gyakorlatok a „moái” ige különböző alakjaival.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Írásbeli kifejezőképesség: Olvashatóság és funkcionalitás. Írásbeli szövegalkotás, fogalmazás. Helyesírás: A közbeékelte mondatok. A jövő idő helyesírása. A feltételes mód, kondicionál. Határozószók helyesírása. Igéek befejezett és befejezetlen alakja, igeidők, igemódok. Változatlan alakú szófajok. Összetett mondatok: alárendelő, mellérendelő összetett mondatok, leggyakoribb kötőszók.	A szövegalkotás, az írás rendezettség és a helyesírás összehangolása gyakorlással. Elbeszélés, leírás készítése előzetes felkészítéssel, megfigyeléssel. Feladatok a közbeékelte mondatok, helyesírási jellemzőinek megfigyelésére. A „h” betű a kondicionálban, leggyakoribb alakok fejezetlen alakja, igeidők, igemódok helyesírása. Feladatok a határozószók szerepének, sokszínűségének megfigyeltetésére, helyesírásuk rendszerezésére. Változatos gyakorlatok a szófajokkal kapcsolatos tudnivalók rendszerezésére. Feladatok, gyakorlatok a mondattani anyag áttekintésére, rendszerezésére.

Szerzők és művek:

Néhány rövidebb mű a horvát klasszikus irodalomból, a 19. és a 20. századi irodalomból.

Klasszikus gyermekirodalom

Marija Jurić Zagorka

Ivan Goran Kovačić

Slavko Kolar

Dragutin Tadijanović

Miroslav Krleža

Dobriša cesarić

A hazai horvát irodalom:

Matilda Belč: Jantarska ciesta

Jolanka Tišlet V zrcalu rodice

Ladislav Gujaš: Dodir vremena

Könyvtár és médiakultúra:

Filmek lehetőség szerint: rajzfilmek, gyermek- és ifjúsági filmek, játékfilmek, dokumentumfilmek.

Kamera beállítás, vágás, szerkesztés.

Könyvtár: katalógushasználat, könyvek önálló használata.

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó elsajátítása.

Egyéni véleménynyilvánítás képessége a tanult témakörök anyagán belül. A leggyakoribb egyszerű és összetett mondatok használatával 10-14 mondatos fogalmazás összeállítása (elbeszélés, leírás, levél).

Az elsajátított nyelvtani anyag rendszerezése: szó és mondattani jelenségek fogalmi szintű megnevezése, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása.

A horvát irodalmi művek olvasása (klasszikus olvasmányok).

A hazai horvát költők és írók műveinek ismerete és olvasása.

70-120 sor vers vagy prózai mű megtanulása.

9–12. évfolyamon

Célok és feladatok

Lehetővé kell tenni a tanulók számára, hogy a lehető legsokoldalúbban ismerkedjenek meg a horvát kultúra kincseivel, a horvát nép szellemi értékeivel.

Tökéletesíteni kell a tanulók tudását a horvát nép története, Horvátország földrajza, az egyetemes horvátság anyagi és szellemi kultúrájából.

Fejleszteni kell a tanulók képességeit, készségeit, bővíteni ismereteiket az irodalmi mű minél összetettebb megközelítése érdekében.

Fejleszteni kell a tanulók szókincsét, lexikai tudását, nyelvi-kommunikációs kompetenciáját.

Képessé kell tenni őket arra, hogy gondolataikat, véleményüket minél világosabban, ismereteiket pedig minél pontosabban fejtse ki.

Tovább kell fejleszteni a tanulók nyelvi tudatosságát, amelyek révén megerősödik problémamegoldó képességük, képessé válnak az oksági viszonyok megértésére, az ellentétek és a párhuzamok feltárására, a kritikai gondolkodás kialakítására.

Fel kell készíteni a tanulókat a nyelvvizsgára, érettségire.

Általános fejlesztési követelmények

Beszédértés, beszédképesség

A mindennapi beszédhelyzetekben a tanulónak megfontoltan kell tudnia megnyilatkozni. Képesnek kell lennie saját gondolatait a beszédhelyzetnek megfelelően árnyaltan kifejezni. Tudnia kell spontán módon, illetve kezdeményezett beszédtevékenységre reagálni, beszélgetésben részt venni, mesélni, magyarázni – beszédtevékenységét a célszerűség jellemezze.

Értő olvasás készsége

A tanulónak meg kell értenie az összetett szövegeket, tudnia kell elemzés útján feldolgozni azokat (tanítási órán, illetve háziolvasmányként önállóan). Ismernie kell a legjelentősebb irodalmi (lírai, epikai, drámai) alkotásokat, a legismertebb írókat, költőket (az anyaországbeli, illetve a hazai irodalomból). Az értékek tekintetében legyen kritikai viszonya, legyen igénye az értékes irodalom olvasására. Legyen képes kifejezően olvasni.

Írásképesség

A tanuló legyen képes az írásos kommunikációra, alkalmazza néhány funkcionális nyelvi stílus jegyeit (köznapi, publicisztikai, irodalmi). Legyen képes szövegfordításra (köznapi, publicisztikai és tudományos-ismeretterjesztő stílus tárgykörében). Legyen képes rövid írásos elemzés formájában az irodalmi mű üzenetének kiemelésére, kifejeznie saját álláspontját, illetve bíráló véleményét.

9. évfolyam

Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Család és egyén: Bemutatkozás. Adatok a személyi igazolvány alapján. Ismerjétek meg a családot!	Változatos gyakorlatok a témának, kommunikációs helyzeteknek leginkább megfelelő kifejezőmód megtalálására. Saját álláspont megvédése szakszókinccsal alkalmazásával, felkészüléssel. A megbeszélés kiscsoportonkénti gyakorlása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Otthon és lakóhely: Tartózkodási hely, falu, városrész. A ház, melyben élek (elhelyezkedése, környéke, melléképületek). Az otthonom (nagysága és felszereltsége). Munkahely, munka: Foglalkozás, elhelyezkedés, munkahely. Egy munkanap. Étkezés: Reggeli, ebéd, vacsora (élelmiszerek). Étkezés a munkahelyen. Az éttermi és az otthoni étkezés előnyei és hátrányai. Egészség, sport és idő: Betegségek, a betegségek tünetei. Kedvelt sportágak hazánkban és külföldön. Közlekedés: Utazás leírása, művelődés, kikapcsolódás. Hivatalos felkészülés a külföldi utazásra (útlevél, vízum, valuta). Szabadidő: Szabadidő eltöltése művelődéssel és pihenéssel színház, mozi, tévé, zenehallgatás, olvasás). A mi hazánk, Magyarország: Földrajzi adatok (klímája, elhelyezkedése, területe, lakossága). Irodalom: Középkori irodalom (horvát). Humanizmus és reneszánsz, barokk, felvilágosodás a horvátoknál. Népköltészet. Nyelvi-kommunikációs ismeretek Mondatmodellek: Alany és állítmány. Idő nélküli múlt idő gnómius múlt. Felszólító mód. Idő nélküli felszólító mód. Olvasás és írás, írásbeli kifejezés, helyes beszéd, helyesírás, nyelvtan. Olvasás, irodalom: A többletjelentés nyelvi kifejezőeszközei. Az elbeszélő művek szerkezete. Kifejezőképesség: Az állítmány (az igék) kifejező ereje. A főnévi számnév a közlésben.	A család bemutatása különböző szempontok alapján (leírás, jellemzés, stílus). Az otthon és a munkahely bemutatása, leírása. Vita az otthoni és az éttermi étkezésről, előnyeiről, illetve hátrányairól. Látogatás az orvosi rendelőben vagy az SZTK-ban. Egy utazás bemutatása. Egy tévé- vagy rádióprogram rövid ismertetése. Földrajzi szakszókincs bővítése. A fontosabb irodalomtörténeti fogalmak, tények, adatok megismerése. Az alany és állítmány mondatsszervező szerepének megfigyeltetése. Gyakorlatok a múlt, a jövő idő, a felszólító mód alapvető szerepén túli sajátosságainak megfigyelésére. A helyes kiejtés és intonáció gyakorlása. Az igeidők, igemódok sajátos szerepének megfigyeltetése. A cselekmény, a szereplők megfigyelése, jellemzése, a szerkezeti egységek megnevezése. Változatos gyakorlatok, felmérő írása. Az alapvető jelentésen túli többlettartalom megfigyeltetése. Kevésbé frekvens kifejezések, szókapcsolatok, mondatmodellek begyakorlása. A főnévi számnevek gyakorlása. Meghallgatott szöveg megértésének bizonyítása, feladatmegoldása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Helyes beszéd és helyesírás: Tömegtájékoztató eszközök. Irodalmi alkotások. A horvát nyelv nyelvjárásai. Hangrendszer. Hangváltozások. Főnév. Melléknév.	Beszédszituáció teremtése új, eddig még nem tárgyalt témakörrel kapcsolatban (jellemzés – erkölcsiség – jellemfejlődés). Gyakorlatok a horvát nyelv változatai sajátosságainak megfigyelésére. A legalapvetőbb hangváltozások megnevezése. A főnév és fajtáinak meghatározása, a legalapvetőbb helyesírási tudnivalók alkalmazása, a főnévragozás leggyakoribb változatainak ismerete, alkalmazása. A melléknév és fajtáinak megnevezése, esetragozásának használata.

Szerzők és művek:

Sunčana Škrinjarić: More, ljubav, rat i...

Josip Pupačić: More

Dragutin Tadijanović: Večer nad gradom

August Šenoa: Zlatarevo zlato

Iz domaće književne baštine:

Mijo Karagić: Slobodni putovi

Branko Filaković: Zatajiti korijene tuge i duge

Ruža Begovac: Idem spati Boga zvati

Fogalmak

Irodalmi műfajok: vers, novella

A mű kompozíciója: expozíció, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplők

Stílusképek: metafora, megszemélyesítés, hasonlat

Könyvtár és médiakultúra:

Film elemei: montázs, kamera mozgása.

Iskolai könyvtár: önálló munka kézikönyvekkel. Szakkönyvek használata.

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó, állandósult szókapcsolat elsajátítása.

Beszámoló készítése önállóan, egyéni felkészülés alapján.

A nyelvi rugalmasság, a szavak mondatba szerkesztése terén. Az alany és állítmány felismerése, megnevezése.

A leggyakoribb igealakok megnevezése, mindennapi beszédhelyzetben való használata.

A legalapvetőbb hangváltozások felismerése.

A főnév és a melléknév meghatározása, fajtáik megnevezése, esetragozásuk használata.

A 20. századi horvát irodalom néhány kiemelkedő egyénisége egy-két művének ismerete.

80–120 sor vers, illetve prózai szöveg megtanulása.

10. évfolyam

Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Család: Élet a családban. Ünnepek, családi ünnepek.	Egy-egy téma, dialógus páros csoportokban történő feldolgozása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Otthon és lakóhely: A helység és környéke. Intézmények és szolgáltatások (áruszállítás, kölcsönzés, tisztító, fodrász stb.). Postai szolgáltatások (levelek, távirat, csomag, pénzküldemény). Telefonálás. Üzletek fajtái: önkiszolgáló, áruház, piac stb. Egészség: Egészségügyi ellátás. Házi orvos, szakrendelés, kórház, szanatórium, mentő. Orvosi rendelőben. Közlekedés: Közlekedési eszközök (vasúti, vízi közlekedés. Menetrend, menetjegy, indulás, érkezés. Tömegközlekedési eszközök és használatuk. Utazás. Szabadidő: Mozi, televízió, rádió. A tévé szerepe, néhány ismertebb műsor jellemzője. A rádió szerepe, leghallgatottabb műsorai. A horvát nemzetiség rádiós és televíziós műsorai. Hazánk, Magyarország: Földrajzi adatok. A magyar gazdaság, a legfontosabb ipari termékek. Mezőgazdaság, fontosabb mezőgazdasági termékek. Iskolaügy, iskolatípusok. Irodalom: A romantika kora. Horvát népi megújulás. Realizmus. Nyelvi-kommunikációs ismeretek Modatmodellek: Kondicional II. Gnómius prezent. Melléknevek fokozása. Főnevek (esetek szerepe a mondatban). Szófajok (a szavak morfológiája, nemek, számok, esetek, személy, idő, mód). Névmások. Olvasás és írás, írásbeli kifejezőképesség, nyelvhelyesség, helyesírás Olvasás, irodalom: A dráma, a komikum. A petrarkista líra. Kifejezőképesség: Szövegalkotás: főnevek, melléknevek, igék a mondatban.	A tömegkommunikáció alapvető eszközei, néhány fontosabb műfaja, hatása a mindennapi emberi kapcsolatokra. Telefonos kapcsolatfelvétel gyakorlása. Kiselőadás tartása az ünnepek szerepéről, fontosságáról. Postai űrlapok kitöltése. Elképzelt látogatás egy orvosi rendelőben, betegek kikérdezésével. Menetrend készítése, útvonal tervezése. Egy-két nemzetiségi műsor meghallgatása kapcsán vitafórum rendezése. A beszélgetés mint az önkifejezés egyik formája. Az ipari, gazdasági szakszókincs bővítése. A romantika korát megelőző irodalom rövid áttekintése. A 19. századi irodalom sajátos korszakalkotásainak megismerése. Változatos gyakorlatok a feltételes módú igealakokkal. A gnómius prezent hangulatfokozó erejének megfigyeltetése. Változatos gyakorlatok, feladatok a leggyakoribb melléknevek fokozásával. Változatos példák, feladatok a főnevek eset-alakjainak mondatbeli szerepeiről. Egy vígjáték feldolgozása a dubrovnikai irodalomból. A helyzet- és a jellemkomikum jegyeinek megfigyeltetése. Improvizáció, dramatizálás. Nyelvtani ellenőrző dolgozat írása a feltételes módú igealakok, a fokozott melléknevek és a főnevek mondatbeli szerepéről.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Nyelvhelyesség és helyesírás: Szövegek, témák feldolgozása. A horvát irodalmi nyelv története.	Cselekménymondás, beszámolók összetett mondatok alkalmazásával. Irodalmi szöveg és mű interpretációja (tömören). Részvétel beszélgetésben, együttműködés a beszédpartnerrel. Az alapvető nyelvtörténeti tények és a mai nyelvállapot ismerete.

Szerzők és művek:

Petrarkisták

Marin Držić: Dundo Maroje

Marko Marulić: Judita (ulomak)

Ivan Gundulić: Osman

Petar i Nikola Zriski

Hazai horvát irodalomból:

Stipan Blažetin: Korenje

Ivan Petreš: Dva bila gavrana

Fogalmak:

Irodalmi korszakok: humanizmus és reneszánsz, barokk, felvilágosodás

Irodalmi műfajok: eposz, dráma, komédia, felépítésük, idő és hely, dialógus, monológ, szereplők jellemzése.

Megismerkedés a színházzal. Pécsi horvát színház.

Könyvtár és médiakultúra:

Könyvtári gyűjtőmunka. Önálló felkészülés egy-egy témából. Az elektronikus információhordozók. A tárgyalt témákhoz adalékok, információk keresése az elektronikus információhordozók felhasználásával.

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó, állandósult szókapcsolat elsajátítása.

Együttműködés a beszélgetőpartnerekkel a mindennapi helyzetekben.

Önálló fordítás szótár használatával – horvátról magyarra.

A legismertebb 19. század előtti horvát irodalmárok munkásságának ismerete.

A horvát nyelv alapvető dialektusainak ismerete.

Összetett mondatok helyes használata (kötőszók helyes használata).

A leggyakoribb igék, névszók adekvat helyes alkalmazása.

100-150 sornyi terjedelmű verses, illetve prózai szöveg megtanulása.

11. évfolyam
Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Család, egyén: Örömei és gondok a gyermeknevelésben (bölcsőde, óvoda, napközi otthon). Gondoskodás a gyermekekről.	Feladatok, gyakorlatok az egyes témák önálló feldolgozásához anyaggyűjtéssel, rendszerezéssel. Ellenvélemény mérlegelése, cáfolat kifejtése a mindennapi élethelyzetekben, illetve a

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Otthon és lakóhely: Az én otthonom (fűtés, felszereltsége). A lakás és berendezéseinek modernizálása. Táplálkozás: Mivel kínáljuk meg a vendéget különböző alkalmakkor? Vendéglátás, vendéglátóhelyek (étterem, cukrászda, kávézó, kocsma stb.) Közlekedés: Közlekedési nehézségek, csúcsforgalom. Utazás: Vendégfogadás (hotel, egyéni szálláslehetőség). Vám- és okmányellenőrzés. Nyelvi-kommunikációs ismeretek: Mondatmodellek: Appozíció Passzív igei alakok Többszörösen összetett mondat. Szóalkotás Olvasás és írás, írásbeli kifejezőkészség, nyelvhelyesség és helyesírás Olvasás, irodalom: Különböző műfajú, stílusú szövegek. Az epikai mű. Kifejezőkészség: Szövegelemző eljárások. Könyvtári anyaggyűjtés. Szótárak lexikonok a fordításhoz. Nyelvhelyesség és helyesírás: Nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek rendszerezése.	kommunikációs témakörökhöz kapcsolódóan. A tervezés, előrelátás, gondoskodás nyelvi kifejezésformáinak megismerése. Vita a gyereknevelés örömeiről, gondjairól. Útbaigazítás kérése. Útiterv készítése, készülődés. Gyakorlatok az appozíció különböző fajtáinak megismerésére. A passzív igei állapotot kifejező alakok megismerése. Néhány fontosabb többszörösen összetett mondat szerkezetének megismerése. A leggyakoribb szóalkotási módok ismerete. Stíluskött szövegek kifejező olvasása (gyakorlással). Az epikai mű szerkezetének bemutatása. Olvasott, illetve hallott szakmai-tudományos szöveg értelmezése és annak ellenőrzése. Írásbeli, szóbeli fogalmazás (tartalommondás, elbeszélés, beszámoló, leírás) Előkészítése anyaggyűjtéssel. Fordításgyakorlatok tanári segítséggel. Az appozíció írása és helyes használata. A passzív helyes használata (aktív, passzív, személytelen mondatok). Helyes szórend alkalmazása a mondatokban. Egyeztetés helyes használata. Névszói bővítmények helyes használatának gyakorlása. Attributum, appozíciós halmaz felismerése, alkalmazása. A cselekvő – a szenvedő alany funkcióinak, különbözőségeinek ismerete. Többszörösen összetett mondatok kapcsolatának ábrázolása.

Szerzők és művek:

Ivan Mažuranić: Smrt Smail – age Čengića
 Petar Preradović – pjesme
 August Šenoa : Seljačka buna

Silvije Strahimir Krančević – pjesme

Választható:

Vjenceslav Novak

Josip Kozarac: Mrtvi kapitali

Ksaver Šandor Đalski – pripovijesti

A hazai horvát irodalomból:

Ivan Petreš

Mate Šinković: Na našoj gori

Ivan Mažuranić

Petar Preradović

August Šenoa

Silvije Strahimir Krančević

Vjenceslav Novak

Josip Kozarac

Ksaver Šandor Đalski

Ivan Petreš

Mate Šinković

Fogalmak:

Irodalmi korszakok: Horvát népi-nemzeti megújulás, realizmus.

Irodalmi műfajok: novella, regény, kompozíciójuk.

Könyvtár és médiakultúra:

Lehetőségek szerint és válogatás alapján művelődési programok, dokumentumfilmek a tévé-műsorából: Hogyan szólnak hozzánk?

Önálló munka a könyvtárban, kézikönyvek és szakirodalom használatával.

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó, állandósult szókapcsolat elsajátítása.

Útiterv, táplálkozási terv, lakásterv készítése.

Be nem gyakorolt különféle stílusú szövegek folyékony olvasása.

Élmény elbeszélése 15-20 mondatban.

Az elsajátított nyelvtani anyag: aktív, passzív, appozíció helyes alkalmazása.

Néhány lírai költemény ismerete, rövid értelmezése.

Az anyaországbeli és hazai szerzők ismerete, megnevezése.

100-150 sornyi terjedelmű verses, illetve prózai szöveg megtanulása.

12. évfolyam

Éves óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
Kommunikáció Család, egyén: Örömök és gondok a családban. A dolgozó nők problémái. Háztartási gépek a házimunkák megkönnyítésére, fehér technika a házban. Munka: Munkalehetőség fajtái. Továbbképzések fontossága és fajtái. Lehetőségek az elhelyezkedésben. Szolgáltatások és üzletek: Napi bevásárlás,	A kommunikációs gyakorlatok, témák önálló feldolgozása, levezetése. Egyéni – közösségi – társadalmi problémák, tennivalók nyelvi kifejezése. Szókincsfejlesztő gyakorlatok történelmi – földrajzi ismeretek, sport és turizmus témakörben. Vita a dolgozó nők problémáiról, az

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységformák
hétvégi bevásárlás. Tartós fogyasztási cikkek vásárlása (részletre, kedvezmény). Ruházat vásárlása és varratása. Egészség, sport és idő: Sportolási lehetőségek. Tömegsport, versenysport. Nemzetközi sportesemények, olimpia, világbajnokság. Nyaralás, kirándulás, kempingezés, turizmus. Idő. Hazánk, Magyarország: történelmi nevezetességek Budapesten és a lakóhely környékén. Pihenő- és kirándulóhelyek. Fejlesztési tervek. Budapest megtekintése vagy más városoké. Anyország megismerése: Földrajzi adatok. Természeti kincsei és turizmusa. Nyaralás az Adriai tengeren. Horvátország fővárosa, Zágráb. Nyelvi-kommunikációs ismeretek: Esetek a mondatokban. Igék a mondatokban. Olvasás és írás, írásbeli kifejezőkészség, nyelvhelyesség és helyesírás Olvasás, irodalom: Líra, epika, dráma. Néhány mű a 20. századi horvát irodalomból. Kifejezőkészség: Az irodalom, a művészet témái. Könyvtári anyagok segédletek. Nyelvhelyesség és helyesírás: Szóalkotási módok. Mondattani ismeretek rendszerezése.	elhelyezkedési és munkalehetőségekről. Tartós fogyasztási cikkek próbavásárlása. Sportközvetítés megtekintése, eszmecsere a látottakról. Beszámoló készítése Magyarország turisztikai nevezetességeiről, illetve a fellelhető horvát vonatkozásairól. Kirándulás Horvátország nevezetességeinek megtekintésével. Gyakorlatok, feladatok a névszók és igék mondatbeli szerepéről. Az egyes műnemek sajátosságainak megnevezése. A 20. századi horvát irodalom legalapvetőbb sajátosságainak megismerése. Olvasott művek, filmek, színházi előadások önálló bemutatása. Beszélgetés, dramatizáció összetett mondatok használatával. Irodalmi mű önálló interpretációja. Írásbeli fogalmazások (elbeszélés, leírás és beszámoló) készítése. Önálló fordítás magyarról horvátra és viszont. Képzett és összetett szavak helyes használata, írása. Összetett mondatok helyesírása (összevetése a magyar helyesírással). A mondat nyelvtani szerkezetével kapcsolatos gyakorlatok. Esetek s igék a mondatban, a ragozhatatlan szavak, szófajok mondatbeli szerepének megismerése.

Szerzők és művek:

Néhány irodalmi mű a 20. század elejétől a mai napig (válogatás).

Ivan Goran Kovačić: Jama

Dobriša Cesarić

Vesna Parun – pjesme
Miroslav Krleža: Glembajevi po izboru
Dragutin Tadijanović – pjesme
Ranko Marinković : Novele
Mirko Božić
Hazai horvát irodalomból:
Timea Horvat - pjesme
Stjepan Blažetin – pjesme

Könyvtár és médiakultúra:

A lehetőségek szerint művelődés műsorok a tévéből és dokumentumfilmek: informálás, dokumentálás – mire való?

Önálló munka a könyvtárban kézikönyvekkel, szakkönyvekkel és elektronikus információhordozók használatával.

A továbbhaladás feltételei:

250 új szó, állandósult szókapcsolat elsajátítása.

A 20. századi horvát irodalom néhány kiemelkedő egyénisége, munkásságának ismerete.

Szépirodalmi szövegek gyakorlás utáni kifejező olvasása.

Cselekménymondás (részletesen, tömören, a cselekmény alapvető elemeire bontva).

Érzések, gondolatok kifejezése az olvasott művek, szövegek olvasmányok interpretációi alapján.

Film és színházi előadás tartalmának ismertetése.

Az elsajátított nyelvtani anyag helyes használata.

A köznyelv és a tanult szaknyelv beszédhelyzethez igazodó használata.

Önálló fordítás szótárhasználattal – horvátról magyarra és viszont.

130-180 sornyi terjedelmű verses vagy prózai szöveg megtanulása.

II.

K E R E T T A N T E R V E K a horvát kisebbségi oktatáshoz

OKVIRNI PROGRAMI HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI ZA DVOJEZIČNE ŠKOLE

1-4. razred

Ciljevi i zadaci

Ovim su programom iskazane temeljne programske odrednice i razine znanja koje bi učenici od 1. do 4. razreda obrazovanja morali savladati. Cilj ovog programa je na razini opće naobrazbe osposobiti učenike od 1. do 4. razreda za uporabu hrvatskog standardnog jezika tako da učenika osposobimo za sve vidove samostalne komunikacije (govorenje, čitanje i pisanje) u svim tekstovnim vrstama i sredstvima priopćavanja.

- Usvojiti hrvatski književni jezik, osposobiti učenika za usmeno i pismeno razumijevanje književnog jezika te za uporabu na razini obrazovnog svakodnevnog govora
- Upoznati i usvojiti fonemski, grafemski, morfološki i sintaktički sustav hrvatskog jezika.
- Spoznati funkcije riječi u različitim priopćajnim sredstvima i kontekstima.
- Osposobiti učenike za govornu i pisanu komunikaciju.
- Razvijati usmeno i pismeno izražavanje osobnog stava spram sveukupne stvarnosti.
- Omogućiti učenicima da se upoznaju što potpunije s baštinom hrvatskog naroda.
- Uporaba pravilnog govornog jezika
- Svoje misli učenik treba formulirati jasno i jednostavno
- Razumijevanje usmenih uputa i tumačenja
- Davanje odgovora na postavljena pitanja
- Pozdrav, predstavljanje, zahvaljivanje, molba na razini navike
- Snalaženje u svakodnevnim komunikacijskim situacijama
- Stvaranje kontakta, izjašnjavanje, formuliranje mišljenja, obavješćavanje
- Poznavanje osnovnih normi uljudnog ponašanja pri stvaranju kontakta i tijekom komuniciranja.
- Pravilna tvorba glasova. Tečno čitanje različitih vrsta tekstova. Prepričavanje u sebi pročitano teksta na razini umješnosti.
- Poznavanje abecede, rastavljanje riječi na slogove u izgovoru i pisanju
- Uredno i čitko pisanje uz uporabu pravopisnih pravila u raznim načinima pisanja diktat, prepisivanje, samostalno pisanje.
- Odrediti vrste riječi po značenju: glagole, imenice, pridjeve, zamjenice, brojeve
- Pravopisne norme pisanja rečenice, interpunkcija, velika i mala slova: osobna imena ljudi, imena životinja i jednočlanih zemljopisnih naziva.
- Pisanje 6 do 8 logički povezanih rečenica o zadanoj temi uporabom naučenih pravopisnih normi.
- Uporaba pravopisnog rječnika.
- Jezično blago najosnovnije svakodnevne komunikacije. Poznavanje i uporaba najosnovnijih stručnih i književnih riječi prema uzrastu po normama književnog jezika.
- Učenici trebaju udovoljiti minimalnim razvojnim zahtjevima po razredima od 1. do 4. razreda.

1. razred
Predviden godišnji broj sati: 259

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Priprema za učenje čitanja: Upoznavanje sa školskim životom. Stvaranje novih oblika ponašanja. Privikavanje učenika na najosnovnije norme hrvatskoga jezika. Jednostavni razgovori o školskom životu, obitelji, domu, svagdašnjici, igri na osnovu slika, slikovnica. Pravilan izgovor glasova i riječi. Upoznavanje sa velikim slovima. Intonacija izjavnih i upitnih rečenica. Usvajanje i uporaba svakidašnjih jezičnih normi u međusobnim kontaktima	Prikupljanje riječi koje označavaju predmete, osobe, radnje, osobine. Razdvajanje kratkih riječi na slogove, te spajanje slogova u riječi. Razdvajanje riječi na slogove, slogove na glasove i obrnuto.
Upoznavanje malih i velikih slova. Vježba čitanja. Upoznavanje učenika s glasovima i malim tiskanim slovima. Čitanje tekstova tiskanim i pisanim malim slovima. Upoznavanje s velikim slovima. Teme: dom, domovina, obitelj, škola, igra, blagdani, ulica, promet, okoliš, životinje, priče. Pripaziti na kratkoću, razumljivost i jednostavnost tekstova.	Vježbe spajanja glasova. Od slova stvaranje slogova, te riječi i rečenica. Čitanje riječi, rečenica, kratkih tekstova tiskanim i pisanim slovima. Pravilno uzimanje zraka, pri govoru. Odgovarajući ritam govora i artikulacija. Razuman čist govor vježbanje izgovaranja riječi, skupova riječi i rečenica. Ritmičke vježbe putem pjesmica, brojalica. Situacijske igre: predstavljanje, pozdravljanje, zamolba, zahvala.
Izražavanje i stvaranje – komunikacijski postupci Upućivanje na slušanje drugoga, slušanje drugoga kao uvjet sporazumijevanja, razgovor kao oblik međusobnog sporazumijevanja. Traženje i davanje osnovnih podataka o sebi i drugima, opis osoba, životinja, biljaka, predmeta, izražavanje osjećaja, molbe, želje, dopadanja i nedopadanja.	Pričanje doživljaja, jezična igra, pitanja i odgovori. Vježbanje razumijevanja govora pomoću slušanja i prepričavanja priča. Svjesno učenje jezika, podjela riječi na slogove i glasove zapažanje redoslijeda glasova. Stvaranje rečenica pomoću slika. Vježbanje izraza raznih jezičnih situacija.
Pripreme za učenje pisanja Orijentacija učenika u bilježnici. Veličina i smijer pri pisanju. Vježbanje pisanja dijelova pisanih i tiskanih malih i velikih slova. Uvođenje u pisanje latiničkog pisma. Upoznavanje pisanog malog slova. Prepisivanje kratkih pisanih riječi. Pisanje točke, zareza, dvotočke, uskličnika, upitnika i crtice. Mala abeceda. Upoznavanje sa velikim slovima, pisanje velikih slova. Velika abeceda.	Uvodne vježbe, pisanje linija, krugova, pisanje slova. Privikavanje na pravilno držanje tijela. Utemeljenje odgovarajućih navika pri pisanju. Pisanje sastavnih elemenata slova. Vježbanje pravilnog oblikovanja i vezivanja svih vrsta slova. Prepisivanje riječi, skupova riječi, rečenica prema pisanom i tiskanom i uzorku teksta. Pisanje riječi od 2 do 6 slova putem diktata nakon čujne i pročitane pripreme.
Filmska i televizija kultura/medijska kultura Tematski krugovi, sadržaji N. Kostalec: Crvenkapica	Usmena priprema za gledanje filma, TV programa. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
B. Ranitović: Srce u snijegu M. Lovrak: Ružno pače Animirani filmovi. Televizijske emisije za djecu.	

Uvjeti napredovanja

Čitanje:

Prepoznavanje slova. Spajanje slova u slogove. Poznat ali neobrađen tekst čitati pravilnim izgovorom bez zamjene i izostavljanja slova. Održati pravila interpunkcije.

Razumijevanje pročitane rečenice i kraćeg teksta.

Dati logičan odgovor. na postavljena pitanja u vezi s pročitanim štivom.

Pisanje:

Učenici na kraju školske godine trebaju pravilno pisati i povezivati pisana mala i velika slova. Održavanje odgovarajućeg razmaka među slovima i riječima, odgovarajući omjer slova pri prepisivanju riječi i kratkih rečenica sa pisanog teksta. Pravilno prepisivanje tiskanog teksta pisanim slovima.

Početno veliko slovo u rečenici te kod vlastitih imena. Odgovarajuće interpunkcije na kraju rečenice.

Pravogovor:

Usvajanje 250-300 riječi u aktivan leksički fond.

Čista artikulacija, pravilna intonacija pri izgovoru riječi, rečenica.

Razumijevanje riječi u kontekstu, skladnost u govoru.

Sposobnost sudjelovanja u razgovoru.

Učenje pjesmica, igara, brojlica, pitalica, poslovice.

Pravilan izgovor i pisanje glasova č, ć, dž, đ, lj, nj, h.

Pravilna uporaba skupova ije/je kod naučenih riječi.

Pravilan izgovor riječi sa samoglasno "r".

Autori i djela:

Zlata Gergič: Nudim ti slova 1. r.

Zlata Gergič: Učim čitati 1. r.

Zlata Gergič: Pisanka 1. r.

Riječ hrvatska Slikovnica za učenje hrvatskog jezika

Stanislav Femenić: Idi pa vidi

Zvonimir Balog: Male priče o velikim slovima

Grigor Iva Vitez: A zašto ne bi

Sunčana Škrinjarić-Nevenka Macolić: Kako sanjaju stvari

Željka Horvat-Vukelja, Sanja Priblić: Slikopriče

Nada Iveljić: Balonijada (scenska igra)

Jadranka Čunčić: Igre sa zmajevima (scenska igra)

Đuro Franković: Eci peci, pec...

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala

Marko Dekić: Stopama djetinjstva

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo...

2. razred
Predviden godišnji broj sati: 259

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Ponavljanje gradiva prvog razreda. Pravopis: Prepisivanje riječi, podjela riječi na slogove i slova, velika i mala slova, interpunkcija. Jezik, izražavanje i stvaranje: – Govor i pismo kao oblici za izražavanje misli. Osnovni elementi lijepog i razumnog govora. Pojam rečenice. Granice rečenica u govoru i pismu. Veliko slovo i točka. – Pravopis imena osoba, životinja, imena blagdana i zemljopisnih imena iz bliže okolice učenika. – Povezivanje rečenica upitnim riječima. – Označavanje glasova u riječima. – Glas i slovo. Red slova – abeceda. Razlikovanje samoglasnika i suglasnika, "r" kao samoglasnik. – Skupovi ije/je u češće upotrebljavanim riječima. Pripaziti na izgovor i pisanje glasova č, ć, dž, đ, h. Razni glasovi u lokalnom dijalektu i standardnom jeziku. – Rastavljanje riječi na slogove, na kraju retka. Riječi koje označuju živa bića i predmete. Riječi koje znače radnju. Razlikovanje jednine i množine. Zarez kod nabiranja. Pravopis vlastitih imenica. Koristiti naučena pravopisna pravila pri pisanju.	– Privikavanje na pravilno držanje tijela kod pisanja. Utemeljenje odgovarajućih navika pri pisanju. Početak pisanja, vježba pisanja elemenata slova. – Utvrđivanje poznavanja slova. Prepisivanje riječi, skupova riječi, rečenica prema pisanom i tiskanom uzorku teksta. Pisanje riječi od 2 do 6 slova putem diktata nakon čujne i pročitane pripreme. – Uvježbavanje učenih pravopisnih pravila. – U govoru i pismu upotrebljavamo različite rečenice. Interpunkcije na kraju rečenice. – Vježbanje razumnog povezanog govora usmeno i pismeno. Pravilno prepisivanje rečenica. Pisanje poznatih imena osoba, životinja, zemljopisnih imena i imena blagdana putem diktata. – Pravilan izgovor pomaže pri pravopisu. – Pravilan izgovor glasa "lj". – Sakupljanje i tematsko grupiranje riječi. Pisanje kratkih rečenica samostalno, prepisivanje, diktat. – Popravak pravopisnih grešaka i grešaka u krasopisu na upute nastavnika, samokontrola.
Književnost: Teme: Škola, obitelj, prijatelji, igra, igračke, životinje, ljubimci, priroda, cvijeće, drvo, šuma, dom, domovina, zavičaj, smijeh, mašta. Godišnja doba i blagdani, radovi u prirodi. Umjetnost kratke priče, brzalice, recitacije birane iz datih tema prema uzrastu učenika. Narodna i umjetnička književna ostvarenja hrvatskih, stranih i domaćih hrvatskih autora. Čitanje: nijemo čitanje kao priprema za samostalno učenje.	Određivanje teme, sadržaja, likova djela. Ocjena postupaka likova i preko toga ukazati na njihove osobine. Sumiranje djela, isticanje važnih misli. Zapažanje povezanosti naslova i sadržaja. Poimanje nepoznatih izraza. Sakupljanje riječi na datu temu. Davanje pismenog i usmenog odgovora na pitanja. Orijentacija u knjizi putem sadržaja. Glasno čitanje s obzirom na stanke i brzinu. Vježbanje tehnike čitanja pripaziti pravilno naglašavanje. Naglašeno čitanje. Glasno, nijemo, tečno čitanje. Glasno čitanje poslije pripreme. Neprekidno čitanje prijelaza na kraju reda.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Filmska i televizijska /medijska kultura: Z. Grgić: Posjet iz svemira W. Disney: Snjeguljica, Pepeljuga Televizijske emisije tematikom doma i škole. Posjeta knjižnici, razne usluge knjižnice. Pričanje priča, čitanje bajki, razvijanje ljubavi prema čitanju. Posudba, čuvanje i vraćanje knjiga, uporaba dječjeg leksikona. Razvijanje čitalačkih navika. Razgovor Slušanje sugovornika. Stvaranje rečenica. Povezivanje dvije rečenice. Usmeno stvaranje priče. Pisanje skice.	Glasno čitanje tempom prirodnog govora. Usmena priprema za gledanje filma. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj. Vježbanje postupka posuđivanja knjige. Biranje knjiga po uzrastu (slikovnice, priče, bajke, knjige za djecu). Pravila ponašanja u knjižnici. Tumačenje pojmova pomoću dječjeg leksikona. Dječji listovi u knjižnici. Postavljanje pitanja i odgovor na pitanja. Pričanje i prepričavanje. Traženje naslova za priču. Poticanje upitnim riječima tko?, što?, gdje?, kada?, kako?, zašto? Jezične igre.

Uvjeti napredovanja:

Prepoznavanje jezičnih pojava bez toga da se traži definicija: rečenica, riječ, slog, samoglasnici, suglasnici, "r" kao samoglasnik i suglasnik.

Pravopis

Pravilno prepisivanje kratkog teksta.

Pisanje poznatih riječi posebno i u rečenicama putem diktata.

Pravilna uporaba interpunkcija, rastavljanja riječi, pravilno pisanje poznatih vlastitih imenica.

Uporaba samokontrole pri pisanim tekstova. Učenici sami ispravljaju greške diktata, uspoređuju tekst s originalom. Pravilan ispravak teksta uz pomoć nastavnika.

Književnost, medijska kultura:

Naučiti jednu kratku priču i dvije recitacije iz zadanih tema.

Neka učenici do kraja školske godine usvoje tečno čitanje poznatih štiva. Za vrijeme čitanja kod zareza u rečenici i na kraju rečenice neka održe stanku.

Pročitano i obrađeno štivo povezano znati prepričati u tri-četiri rečenice.

Usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.

Književnost Hrvata u Mađarskoj.

Autori i djela:

Zlata Gergić: Pod duginim lukom 2. r.

Zlata Gergić: Naš lijepi hrvatski 2. r.

Zlata Gergić: Radna bilježnica 2. r.

Riječ hrvatska Slikovnica za učenje hrvatskog jezika

Nada Iveljić: Božićna bajka, Dođi da ti pričam

Sunčana Škrinjarić: Plesna haljina žutog maslačka

Balint Vujkov: Hrvatske narodne pripovijetke

Dubravko Horvatić: Stanari u slonu

Z. Kolarić-Kišur: Kristalni zvončići

Đuro Franković: Eci peci, pec...

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala

Marko Dekić: Stopama djetinjstva

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo...

Sunčana polja – pjesme za djecu

3. razred

Predviđen godišnji broj sati: 259

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Ponavljanje gradiva drugog razreda. Rečenica i riječ: govor se sastoji od rečenice. Poredak riječi u rečenici. Izjavna, upitna, usklična rečenica. Glavni dijelovi rečenice: subjekt i predikat. Predikat jednostavnog oblika, (glagolski predikat) Imenice: imena živih bića i predmeta. Vlastite i opće imenice. imena ljudi, domaćih životinja, i jednoriječni zemljopisni nazivi. Pravopis imenica (veliko početno slovo vlastitih imenica). Jednina i množina imenica. Rod imenica (počevši sa prirodnim rodом živih bića, uporaba pokaznih zamjenica za određivanje roda: ovaj, ova, ovo). Imenice u rečenici često dobiju nastavke. Prikupljanje imenica raznih padežnih oblika.	Vježbe: Izgovaranje problematičnih riječi, naglašavanje (glasovi č, ć, lj, h). Kod govora i pisanja posebnu pozornost posvetiti pravilnoj uporabi refleksa jata je/ije. Prepoznavanje vrsta rečenica, pravilan izgovor i naglašavanje. Prepoznavanje glavnih dijelova rečenice pomoću pitanja. Pravilna uporaba čestice "li" u upitnim rečenicama, izgovor, pismo. Pisanje se vježba tijekom cijele godine. Pripaziti na pravilno povezivanje slova. Vježbe: Prepoznavanje imenica u testovima. Pravopis imena planina, rijeka, jezera, država, blagdana. Imena naroda pišemo velikim početnim slovom – ukazati na razliku u mađarskom jeziku. Grupiranje imenica po rodu i broju. Pravopis imena i prezimena ljudi (ime prezime) – ukazati na razliku u mađarskom jeziku.
Glagoli riječi koje označavaju radnju živih bića. (Glagoli nam pokazuju tko vrši radnju: ja, ti, on, mi, vi, oni.) Riječi koje označavaju zbivanje, riječi koje označavaju stanje. Glagoli srodnog suprotnog značenja. Glagolska vremena (prezent, perfekt, futur). Pravopis futura kod infinitiva glagola na "ti" (pisat ću), kod infinitiva glagola na "ći" (doći ću). Odvojeno pisanje glagola i pomoćnog glagola. Enklitički oblici pomoćnog glagola pišu se odvojeno. Pridjevi: prikazuju kakvoću stvari i osobine živih bića Pridjevi srodnog i suprotnog značenja.	Vježbe: prikupljanje glagola srodnog i suprotnog značenja Prikupljanje glagola stanja, radnje i zbivanja. Glagoli u sadašnjem prošlom i budućem vremenu. Vježbe mijenjanje glagola po licima i broju. Prepoznavanje pridjeva. Grupiranje pridjeva po obliku, po boji po materijalu. Vježbanje roda i broja pridjeva.
Književnost: Teme: domovina, zavičaj, dom, škola, blagdani, djeca i odrasli, darovi prirode, godišnja doba, pojave i čuda života, o	Vježbanje čitanja u sebi na kratkim tekstovima koji prikazuju kronološku radnju. Prepričavanje sadržaja pomoću skice koju

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
životinjama šaljivo Narodna i umjetnička književna ostvarenja hrvatskih, stranih i domaćih hrvatskih autora. Naučiti: kratke priče i recitacije birane iz zadanih tema prema uzrastu učenika. Tečno čitanje sadržajno poznatog ali neuvježbanog teksta. Prepoznati riječi iako im se nastavci mijenjanju. Rečenična intonacija: održavanje stanke kod zareza u rečenici i na kraju rečenice. Razvijanje leksičkog blaga učenika, nove riječi uvježbati.	zajedno sastavljaju nastavnik i učenici ili sam nastavnik. Pripaziti na pravilno oblikovanje slova, povezivanje i srazmjer u bilježnici. Nepoznate i druge riječi prije čitanja obilježiti, objasniti i uvježbati. Pripaziti na izgovor glasa lj i riječi u kojima se nalazi jatov refleks.
Razgovor na zadane teme. Do kraja godine postići samostalno pisanje do osam redaka Pisanje sastava: – paziti na vremenski slijed prikazanih događaja – rečenice trebaju biti sadržajno povezane – koncentrirati i zapisati bitne detalje sadržaja – pripaziti na suvišno ponavljanje riječi – služiti se naučenim izrazima	– Prikupljanje riječi, skupova riječi, rečenica na datu temu. – Vremensko povezivanje događaja. Pripaziti na ravnomjernost uvoda, razrade, završetka. Proširivanje rečenica.
Filmska i televizijska kultura M. Blaženковиć: Palčić Z. Grgić – A. Zaninović-B. Kolar: Izbor filmova o profesoru Baltazaru F. Skubomja: Izgubljena olovka Filmovi i televizijske emisije sa zavičajnom tematikom Školska knjižnica: Posjet većoj knjižnici. Usvajanje pojmova: pisac, naslov knjige.	Usmena priprema za gledanje filma. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj. Biranje knjiga sa slobodne police po autoru i naslovu. Samostalno traganje za nepoznatim riječima pojmovima u dječjoj enciklopediji i rječnicima.

Uvjeti napredovanja

Jezik, pravogovor, pravopis, književnost

Prepoznavanje sljedećih vrsta riječi:

1. a) imenice bez nastavka (vlastite, opće, jednina, množina)
- b) glagoli
- c) pridjevi

2. glavni dijelovi rečenice: subjekt,
predikat

Na kraju školske godine učenici trebaju tečno čitati sadržajno poznat, ali neuvježban tekst tihim i nijemim čitanjem. Kod čitanja neka znaju naglašavati. Odmorom i pravilnim izgovorom sugerirati interpunkcijske znakove u rečenici i na kraju rečenice.

Naučiti jadan-dvije pjesmice i jedan kratak prozni tekst u skladu s uzrastom kratko prepričavanje sadržaja (3-4 rečenice) pročitano štiva uporaba riječi iz štiva. Izbjegavanje stranih riječi, miješanje jezika.

Pomoću skice dati prikaz pročitano usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.

Iz usmenog i pismenog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj obraditi priče, bajke pjesme, brojalice na date teme iz književnosti prema uzrastu učenika

Autori i djela:

Zlata Gergič: U zemlji snova 3. r.

Zlata Gergič: Naš lijepi hrvatski 3. r.

Riječ hrvatska Slikovnica za učenje hrvatskog jezika

Luko Paljetak: Miševi i mačke naglavačke

Sunčana Škrinjarić: Kaktus bajke

Zvonimir Balog: Zeleni mravi

Anto Gardaš: Ljubičasti planet

Dubravko Horvatić: Grički top

Đuro Franković: Eci peci, pec...

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala

Marko Dekić: Stopama djetinjstva

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo...

Sunčana polja – pjesme za djecu

4. razred

Predviđen godišnji broj sati: 222

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Ponavljjanje gradiva iz 3. razreda. Gramatika: – Upravni i neupravni govor.	– Razlikovanje upravnog i neupravnog govora pomoću teksta – Pretvaranje neupravnog govora u upravni - prepričavanje doživljaja upravnim govorom – Označavanje upravnog govora u rečenici – Diktat
Imenice – ponavljanje i dopuna učenog o imenicama – opće i vlastite imenice – rod i broj imenica: muški, ženski, srednji rod, - množina imenica – pojam zbirne imenice – deklinacija imenica – kratice jednočlanih i višečlanih naziva	Vježbe – prepoznavanje imenica u tekstu, određivanje roda, – prikupljanje imenica srodnog značenja, – razlikovanje množine i zbirnih imenica, - grupiranje općih i vlastitih imenica nakon diktata, – imenice u jednini staviti u množinu i suprotno, pri tome paziti na pravilnost kod glasovnih promjena,

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Zamjenice: lične zemjenice. Pojam 1., 2. i 3. lica. Razlikovanje rodova u trećem licu jednine i množine.	– vježbanje naglašavanja, – pravopis i pravogovor riječi u kojima se nalazi refleks jata, – deklinacija imenica – pripaziti na glasovne promjene kod pojedinih padeža – prepoznavanje ličnih zamjenica, – zamjena imenica različitih rodova sa ličnim zamjenicama trećeg lica jednine i množine u raznim padežima
Glagoli – Glagoli radnje, stanja i zbivanja. – Pomoćni glagoli, prezent, perfekt, futur. – Sumiranje naučenog o glagolima.	Vježbe – prepoznavanje glagola, – prikupljanje glagola srodnog značenja, Diktat – izjavnih, upitnih i uskličnih rečenica radi vježbanja glagola u raznim vremenima. – Pripaziti na pravopis futura.
Pridjevi – - pridjevi koji označavaju osobine – posvojni pridjevi – komparacija pridjeva – slaganje imenica i pridjeva u rodu, broju i padežu – sumiranje naučenog o pridjevima	Vježbe – prepoznavanje naučenih vrsta riječi, njihova analiza prema gramatičkim kategorijama: roda, broja, padeža – tvorba posvojnih pridjeva od ličnih imena, pravopis posvojnih pridjeva – slaganje imenice i pridjeva u rodu
Brojevi – pravilan izgovor i pravopis glavnih brojeva – pravopis rednih brojeva kod datuma – razlika u značenju dvoje, dvojice i dvije	– Vježbanje pisanja i izgovora glavnih i rednih brojeva te razlikovanja rednih i glavnih brojeva.
Imeničke i glagolske dopune – gramatičko ustrojstvo rečenice – na koja pitanja odgovaraju dopune imenica i dopune glagola	– dopuna rečenica imenskog subjekta i glagolskog predikata usmeno i pismeno – pravilna uporaba prijedloga s, sa, kod priloške oznake društva
Književnost, čitanje, pisanje Teme: domovina, zavičaj, krajolik, državni i vjerski blagdani, priroda, godišnja doba u prozi i stihu svijet igre i zbilje, šport, zanimanja životinje u pokretu narodna i umjetnička književna ostvarenja hrvatskih, stranih i domaćih hrvatskih autora naučiti: - kratka prozna djela ili ulomke Usmena i pismena obrada gore navednih tematskih krugova. Čitanje lirskog teksta.	Postići tečno čitanje na razini uravnoteženog govora oslanjajući se na metode čitanja iz trećeg razreda. Čitanje sadržajno poznatog štiva bez prekida. Održavanje stanki pri čitanju prema smislu štiva. Mijenjanje tempa, naglasaka i tona čitanja prema sadržaju teksta. Nijemo čitanje kraćih štiva. Prepričavanje štiva na temelju zajednički napisane skice.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Razvijanje jezičnog blaga ukazavši na nepravilnosti izgovora i značenja riječi. Prepoznavanje i uporaba pojmova, bajka, pripovjetka basna, kazališna igra, omladinski roman. Pripovjedač kao posrednik između pisca i čitatelja. Pisanje Pravilno oblikovanje i vezanje slova. Pisanje sastava Samostalni pripovjedni sastav, pismo u 6-8. rečenica.	Obrada štiva pomoću pitanja. Uvježbavanje i uporaba novih riječi i izraza. Vježbanje govora na zadanu temu. Razumijevanje poruke pročitane djela. Opis kratke priče prema istinitom događaju. Stvaranje ravnomjernog ritma pisanja. Samostalnim pisanjem od osam do deset reda. Prema zadanoj temi poznavanje strukture, sastava uporabom dijelova uvod, razrada, završetak.
Filmska i televizijska kultura M. Relja: Vlak u snijegu M. Blažeković: Čudesna šuma D. Vuković: Piccolo Dokumentarne televizijske emisije s tematikom domovine. upoznavanje i uporaba enciklopedija, rječnika čitanje časopisa i novina	Usmena priprema za gledanje filma, i TV programa. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj.

Uvjeti napredovanja

Jezik pravogovor i pravopis

Prepoznavanje i određivanje slijedećih gramatičkih pojava:

- gramatički rod, broj imenica
- rod i lice ličnih zamjenica
- glagolska vremena (prezent, perfekt, futur)
- glavni i redni brojevi
- glavni dijelovi rečenice

Ostale naučene gramatičke pojave znati prepoznati uz nastavnikovu pomoć

Pravopis

- glas "h" na početku i na kraju riječi
- futur glagola (posebno pripaziti na pravopis glagolskog pridjeva radnog za muški rod: npr: nosio, bio, vidio)
- pravilna uporaba malih i velikih slova: početno slovo rečenice
jednočlane vlastite imenice
- posvojni pridjevi tvoreni od ličnih imena
- posvojni pridjevi tvoreni od ostalih vlastitih imenica
- prepoznavanje i samostalan popravak pravopisnih grešaka u pismu

Kjiževnost, medijska kultura:

- tečno, pravilno, razgovjetno čitanje bez prekida, ujednačenim tempom
- glasno i nijemo čitanje
- samostalno prepričavanje sadržaja na osnovu slike u pet-šest rečenica
- samostalan sastavak, kratki opis, pisanje pisma
- termini: bajka, basna pripovijetka, dječji roman, glavni lik, pripovjedač, igrokaz

- usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond
- Iz usmenog i pismenog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj, obraditi roman, priče, bajke pjesme, brojalice na date teme iz književnosti prema uzrastu učenika.

Autori i djela

Zlata Gergič: Mjesečeva priča 4. r.

Zlata Gergič: Naš lijepi hrvatski 4. r.

Riječ hrvatska Slikovnica za učenje hrvatskog jezika

Ivana Brlić:-Mažuranić: Čudnovate zgode šegrta Hlapića, Priče iz davnine

Mato Lovrak: Vlak u snijegu

Gustav Krklec: Telegrafske basne

Zvonimir Balog: Nevidljiva Iva

Nikola Puljić: Ključić oko vrata

Đuro Franković: Eci peci, pec...

Stipan Blažetin: Tralala, tralala propjevala svirala

Marko Dekić: Stopama djetinjstva

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo...

Sunčana polja – pjesme za djecu

Stipan Blažetin: Bodoljaši

Iz usmenog narodnog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj: priče, bajke, brojalice

5-8. razred

Ciljevi i zadaci

Ovim su programom iskazane temeljne programske odrednice i razine znanja koje bi učenici od 5. do 8. razreda obrazovanja morali savladati.

Cilj okvirnog programa hrvatskog jezika i književnosti od 5. do 8. razreda je u sažimanju i interpolaciji književnoumjetničkih sadržaja i usvajanju standardnog hrvatskog jezika na razini obilježavanja nacionalnog identiteta. Stoga valja paralelno realizirati i usvajati nastavne sadržaje jezične, književne i filmske kulture.

- Osposobiti učenike da svoje misli, mnijenje (i informacije) što jasnije i jednostavnije izražavaju(izraze) sukladno s govornom situacijom.
- Osposobiti učenike da se u prepričavanju pročitanoga drže kronološkog, logičnog redoslijeda i da znaju tečno i točno govoriti.
- Upotpuniti znanje učenika iz povijesti Hrvata, iz geografije Hrvatske, proširiti spoznaje, glede materijalne i duhovne kulture cjelokupnog hrvatstva s posebnim osvrtom na baštinu Hrvata u Mađarskoj.
- Razvijati učeničke sposobnosti radi što kompaktnijeg prilaženja književnom djelu ne izostavljajući mogućnost upoznavanja pojedinih književnih razdoblja i pravaca.
- Probuđivanje i razvijanje emotivnih, estetskih i etičkih doživljaja i spoznaja.
- Razviti svijest tolerancije ukazujući na vrijednosti multikulturalnih sredina a u okviru toga istaknuti mjesto svekoliko hrvatske baštine.
- Ukazati na važnost nacionalnih manjina u međunarodnim odnosima, pogotovo u odnosima matične zemlje i Mađarske
- Upoznati učenike sa nacionalnim institucijama, ukazati na njihov značaj, te upoznati učenike s pravima nacionalnih manjina u Mađarskoj.

Razvojni zahtjevi

- Učenika treba osposobiti za komunikaciju u malim zajednicama.
- Učenik treba u odgovarajućim govornim situacijama upotrijebiti odgovarajući ton i stil pri govorenju i obraćanju.
- Spoznaja prave namjere govornika u svakodnevici u raznim govornim situacijama
- Sposobnost formuliranja mišljenja te razviti sposobnost kulturnog raspravljanja, argumentirati svoje mišljenje, truditi se razumjeti stav drugih.
- Analiza rečenice na razini iskustva.
- Razumno i tečno čitanje tekstova iz raznih književnih vrsta.
- Čitanje u sebi s razumijevanjem teksta.
- Truditi se interpretativno čitati književne tekstove.
- Jasno formuliranje misli pri govoru i pismu. U pismu služiti se raznim naučenim oblicima: pripovijedanje, opisivanje, karakterizacija, pismo. Sumiranje kratkih jednostavnih tekstova.
- Sposobnost pisanja treba biti u skladu sa povećanim zahtjevima, čitko i uredno.
- Učenik treba biti siguran u pravopisu.
- Samostalna uporaba pravopisnih pravila hrvatskog jezika.
- Samokontrola, uporaba pravopisnog i hrvatskog rječnika.
- Sumiranje gramatičkog znanja, poznavanje gramatičkih pravila i njihova primjena u govoru i pisanju.
- Pisanje sastava prema zahtjevima po razredima.
- Usmeno i pismeno stvaranje tekstova temom iz svakodnevice u raznim stilovima.
- Pri pisanju i govorenju treba razumljivo i povezano iznositi misli.
- Pisanje i uporaba bilješki u sažetom obliku.
- Razlikovanje narodne i nenarodne književnosti.
- Stvaranje samostalnog mišljenja u zajednici i o čitanim književnim djelima.
- U pisanom i usmenom obliku izvijestiti o pročitanim djelima i književnicima.
- Sa sigurnošću upotrijebiti opis, prepričavanje i karakterizaciju: pisanje pisma.
- Kratak životopis najznačajnijih autora čijim se djelima ili ulomcima upoznao učenik.

5. razred**Predviđen godišnji broj sati: 185**

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Jezik, gramatika, pravopis: Ponavljanje i provjera gradiva od 1. do 4. razreda, rečenica: – razlika između jednostavnih i složenih rečenica – jednostavne rečenice po sadržaju (priopćajnoj svrsi) ponavljanje na temelju naučenog u nižim razredima – glavni d – ijelovi rečenica, pojmovi: objekt, atribut, priložna oznaka – izravni objekt, jednostavni oblik atributa, priložne oznake mjesta, vremena, načina	Vježbe – Pravopis. Interpunkcija na kraju rečenice. – Zarez u nezavisno složenim rečenicama ispred veznika "a", "ali", "nego", "već" samo na razini prakse bez teorijskog obrazloženja

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Pravogovor – razuman i razgovjetan govor – pravilna intonacija rečenice – Razvijanje leksičkog blaga, sastavak: - proširivanje rečenice, imeničke i glagolske dopune – rečenice iz svakodnevnog života, proširene i kratke složene rečenice – uloga rečenica po sadržaju u svakodnevnom govoru u obitelji i školi – glasovi i naglasak: - glasovi i slova – dijelovi riječi: slog i glas, samoglasnici i suglasnici (ponavljanje) – govorni organi – "r" kao samoglasnik – zvučni i bezvučni suglasnici – pojam naglasaka, naglašeni slogovi, nenaglašeni oblici, enklitike	Vježbe – pravopis: rastavljanje riječi na kraju reda – rastavljeno pisanje enklitika – pravogovor: pravilan izgovor suglasnika č, ć, lj – pravilno naglašavanje riječi različitih naglasaka – vježbe izgovora glasa "r" kao samoglasnika – izgovaranje riječi sa glasnom skupinom ije/je
Riječ – značenje riječi: prenesenog značenja, srodno značenje, onomatopejske riječi – tvorba riječi: korijen, osnova, tvorbeni nastavak (sufiks), gramatički morfem, predmetak (prefiks), složenice (Tvorbu riječi prikazati riječima bez glasovnih promjena. Na glasovne promjene samo ukazujemo.)	Vježbe – pravopis: razlika kod izgovora i pisanja pojedinih riječi pri tvorbi odvojeno pisanje pridjelog pravopis glagola tvorenih pridjedlozima (predmecima) npr. Napisati, ubaciti Jezične vježbe – razlikovanje višeznačnih riječi u rečenici – riječi koje služe za uporabu – slikoviti govor – riječi suprotnog značenja – sakupljanje takvih riječi – analitičke i sintetičke vježbe tvorbe riječi – rastavljanje na tvorbene dijelove i sastavljanje riječi
Imenske riječi Imenice – pojam imenice, opće i vlastite imenice umanjnice, uvećanice i zbirne imenice – rod, broj, deklinacija imenica Zamjenice: – pojam zamjenice, vrste – deklinacija ličnih zamjenica: naglašeni i nenaglašeni oblici i uloga u rečenici	Vježbe – pravopis: a) pravopis vlastitih i općih imenica (malo i veliko slovo) pravopis jednočlanih i vešćčlanih imenica koje se češće javljaju pri učenju b) odvajanje vokativa zarezom u rečenici c) odvojeno pisanje enklitičkih

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
– povratne i posvoje zamjenice, njihova deklinacija Brojevi – Pojam brojeva. – glavni i redni brojevi deklinacija rednih brojeva – pravopis brojeva	oblika zamjenica d) pravopis brojeva Jezične vježbe – oblici imena i prezimena u vokativu – pravilna uporaba "s", "sa" u instrumentalu – pravilna uporaba zamjenice "svoj" – slaganje imenica i glavnih brojeva Razvijanje leksičkog blaga – prikupljanje srodnih imenica i imenica suprotnog značenja – vježbe zamjenicama u jednini i množini
Glasovne promjene – glasovne promjene pri deklinaciji imenica – nekoliko primjera za ostale imenske riječi – nepostojano "a", prelaženje "l" u "o", palatalizacija, sibilizacija, jotovanje, jednačenje po zvučnosti i mjestu tvorbe, ispadanje suglasnika – pravopis jednačenja suglasnika	Vježbe – pravopis: glasovne promjene u pravopisu – pravogovor: pravilna uporaba oblika riječi promijenjenih glasovnim promjenama Razvijanje leksičkog blaga – stvaranje rečenica riječima u kojima dolazi do glasovnih promjena
Književnost – Teme: Domovina. Legende i povijesna zbivanja. San i stvarnost. Od književnosti k scenskoj i filmskoj umjetnosti. – Naučiti: nekoliko pjesama i ulomaka poznatog teksta (5-6 rečenica), 5 ili 6 zagonetki i poslovice. Književnost Hrvata u Mađarskoj. Usmena književnost – Pripovijetke nastanak i širenje. – Borba dobra i zla. Moralni pristup, svjetonazor u pripovijetkama. – Bajke i realističke pripovijetke – razlika. – Glavni likovi u obje vrste. – Humor u narodnim pripovijetkama. – Obrada pripovijedaka iz hrvatske narodne baštine. – Basne – zasebna vrsta pripovijedaka. Ljudske osobine, pouka. – Kratke usmenoknjiževne vrste: pitalice, zagonetke, poslovice. – Narodna mudrost, iskustvo i moralni	Obrada tema – usmena i pismena obrada – govorne vrednote pri čitanju proznog, lirskog i dramskog teksta – glasno čitanje, poluglasno čitanje, čitanje u sebi, čitanje po ulogama – povezivanje rečenica u pripovijedanju – prepričavanje, scenske igre – pisanje triju školskih zadaća tijekom školske godine s ispravicama Obrada tema – Pripaziti na stalno razvijanje leksičkog blaga učenika. – Razvijanje dara govora i pisanja. – Kratko samostalno skiciranje štiva. – Fabula: uvod, zaplet, vrhunac, rasplet. – Glavni i sporedni likovi – karakterizacija likova, pripovjedač. – Opis vanjskog i unutarnjeg prostora. – Pripovijedanje u 1. licu. Pismena obrada, sastavak – Sakupljanje građe: doživljaj, zapažanje, iskustvo, zamisao na osnovu čitanja i učenja.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
pristup. – Razne vrste o znanju, vjernosti, domoljublju, svakodnevicu. – Usvajanje termina: Fabula i elementi fabule: uvod – zaplet – vrhunac – rasplet, bajka, basna, realistička pripovjetka, zagonetka, pitalica, poslovice, glavni i sporedni likovi, roman za mladež, igrokaz.	– Naslov i tema sastavka. Povezanost. – Raspoređivanje građe. Govor i pismo trebaju udovoljavati normama književnog jezika. Kratka skica sastavka: uvod – razrada – završetak. – Pripovijedni i opisni sastavi.
Filmska i televizijska kultura – Što je film? Uvod u filmsko stvaralaštvo – Otkriće i razvoj filma – Igrani, animirani dokumentarni film – V. Tadej: Družba Pere Kvržice – Z. Sudović: Grad ptica u gradu ljudi – Šetnja kazalištem, na pozornici i iza nje	Razlikovanje raznih filmskih žanrova. Poznavanje pojmova potrebnih za obradu filma.
Školska knjižnica – Raspored knjiga u knjižnici – Kako pronaći željenu knjigu – Kako voditi bilješke za vrijeme čitanja knjige	Razvijanje upućenosti razlikovanja knjiga raznih žanrova. Korištenje priručnika, lexikona, riječnika.

Uvjeti napredovanja

Jezični pravogovorni pravopisni zahtjevi

1. Znati na stupnju poznavanja:

- a) Rečenica: jednostavna rečenica, glavni dijelovi rečenice: subjekt i predikat. Krnja rečenica.
- b) Samoglasnici i suglasnici. Pojam sloga, "r" kao samoglasnik, zvučni i bezvučni suglasnici.
- c) Imenice, pojam imenice, podjela: vlastite i opće. Rod, broj, deklinacija imenica, umanjenice, uvećanice
- d) Zamjenice: pojam i vrste
- e) Glavni i redni brojevi

2. Bez definicije znati razlikovati:

- a) jednostavna i složena rečenica
- b) naglašeni i nenaglašeni slog
- c) riječ, korijen, osnova, nastavak (gramatički morfem, sufiks)
- d) podjela suglasnika po mjestu i načinu tvorbe
- e) sedam padeža

3. Uporaba naučenog u pismu i govoru. Na nivou umješnosti upotrijebiti riječi u kojima nema razlike u pismu i izgovoru.

Na razini uvježbanosti treba koristiti:

- a) razlike u pismu i izgovoru

- b) veliko početno slovo u hrvatskom i mađarskom pravopisu
- c) pravila pri pisanju i izgovoru jata.

Književnost, medijska kultura

- Pisanje učenika treba biti uredno, čisto i čitko.
- Treba znati pravilnom izgovorom i naglaskom tečno i razumno čitati jednostavna prozna djela.
- Dosljedno upotrebljavati ijekavski izgovor.
- Jednostavnim rečenicama govoriti o gradivu petog razreda.
- Znati imenovati glavniye autore i naslove. Dati kratak sadržaj pročitanih štiva.
- Pri obradi tema posebnu pozornost posvetiti osjećajima učenika.
- Tijekom govora i pisanja upotrijebiti naučene nove riječi.
- Usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.
- Iz usmenog i pismenog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj obraditi djela na date teme iz književnosti prema uzrastu učenika i izboru nastavnika.

Stručni termini: bajka, basna, realistička pripovijetka, zagonetka, pitalica, poslovice, roman za mladež, igrokaz.

Naučiti: 5 – 6 rečenica iz proznog teksta

5 – 6 zagonetki, poslovice

Tijekom školske godine napisati tri pismena sastava.

Autori i djela:

Ante Bežen-Olga Jambrec: Hrvatska čitanka 5. r.

Stjepko Težak: Jezik izražavanje i stvaranje 5. r.

Štefica Benček: Razgovor s knjigom

Judita Škrapić: Garger

Hrvatski jezik na srenjem stupnju.

Šaljive narodne pripovijetke

Bajke (izbor)

Z. Krilić: Pripovijetke

Z. Balog: Veseli zemljopis

A. Šenoa: Čuvaj se senjske ruke

B. Vujkov: Zlatni prag

J. Skok: Antologija hrvatske usmene poezije i proze za djecu

Ž Mandić: Latice ivančice

M. Lovrak: Družba Pere Kvržice

Đ. Franković: Drvo nasred Podravine

Dr. Mijo Karagić: Slobodni putovi

Stipan Blažetin: Srce na dlanu, Korenje

Marko Dekić: S bačvanske ravnice

Đuro Franković: Na vo mlado ljeto

Mate Šinković: Na našoj Gori

Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu

Đuso Šimara Pužarov: Stojim pred vama

Jolanka Tišler: V modrini neba

Matilda Bölcs: Jantarska ciesta

Ljudevit Škrapić: Droptine

Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918 do danas

6. razred
Predviđen godišnji broj sati: 148

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Jezik, gramatika, pravopis Ponavljjanje i provjera znanja gradiva iz petog razreda Gramatika Pridjevi: – pojam, – posvojni pridjevi, deklinacija – komparacija pridjeva, glavosne promjene usred komparacije – najznačajnija uloga pridjeva u rečenici – atribut Glagoli pojam glagola (ponavljanje, dopuna) – glagoli po značenju – glagoli po vidu: svršeni, nesvršeni – glagoli po predmetu radnje: prelazni, neprelazni i povratni – glagolska stanja: radno i trpno stanje – glagolski oblici: složeni i jednostavni – pojam – infinitiv na "ti"/!ći" – glagolska vremena: prezent, perfekt, futur – pomoćni glagoli – glagolski načini: imperativ, kondicional Nepromjenljive vrste riječi Prilozi: pojam i vrste: mjesni, vremenski, načinski, komparacija načinskih priloga Pridjelozi: pojam, najčešći pridjelozi Veznici: pojam, najčešći veznici Uzvici: pojam, najčešći uzvici Čestice: uloga čestice, najčešće čestice	Vježbe – pravopis: - pridjevi u superlativu s početnim - slovom "j" pišu se dvojno npr. najjači – "h" na kraju riječi u genitivu množine npr. dobrih, marljivih – pridjevi tvoreni od vlastitih imena sa nastavcima -ov, -ev, -in. Pravogovor – razvijanje leksičkog blaga – sakupljanje pridjeva srodnog i suprotnog značenja – podjela pridjeva po značenju: opisni, posvojni – prikupljanje gradivnih pridjeva – tvorba posvojni pridjeva Vježbe – pravopis: glagolski pridjev radni muški rod npr. bio, nosio bez glasa j – odvojeno pisanje enklitičkih oblika pomoćnih glagola i iznimke – pisanje futura – pisanje pomoćnih glagola s niječicom: nisam, neću – pisanje slova "h" kod pomoćnog glagola biti u kondicionalu – potpuni oblik pomoćnog glagola htjeti piše se sa "h": hoću, hoćeš – pravogovor: - pravilan izgovor glagolskih pridjeva: došao, imao – odstupanje od narodnog govora – pravilna uporaba pomoćnog glagola biti u 1. 2. licu množine: mi bismo, vi biste Vježbe – pravopis: sastavljeno i rastavljeno pisanje priloga – pravopis pridjedloga s(a), k(a) – interpunkcija kod uzvika Pravogovor – prikupljanje priloga srodnog i suprotnog značenja – uklapanje priloga u rečenicu – uporaba uzvika pri oslovljavanju

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Književnost Teme – usmena književnost: lirske, epske pjesme, balade – tisućljetni dom – svjetlosti i sjene djetinstva – čudesni svijet prirode – prostori mašte i istine književnost Hrvata u Mađarskoj Proza: vrste: - crtica, anegdota, životopis, legenda, romani: pustolovni, povijesni, znanstveno-fantastični Drama: – igrokaz – kompozicija: prizor, slika, čin, – monolog, dijalog i didaskalije Pjesništvo – usmeno lirsko i epsko pjesništvo – versifikacija, vrste: strofa, stih, dvostih, tercina, katren, deseterac – ritam: brz, spor, stanka, intonacija – naglasak riječi – rima i njezina uloga u oblikovanju stiha – stilsko sredstva: inverzija, vrsta epiteta, kontrast, metafora – usmena lirska pjesma: mitološka, poslenička, šaljiva, običajna, duhovna – usmena lirsko-epska pjesma – usmena epska pjesma Usvajanje termina: – lirska pjesma, lirsko epska pjesma, epska pjesma	Obrada datih tema - usmena i pisana obrada – čitanje naglas: - stanka, visina, jačina, brzina, boja glasa kao vrednote govorenog jezika pri čitanju teksta – izražajno i emotivno čitanje – razvijanje kulture slušanja – prepričavanje: - sažimanje fabule na temeljne elemente: uvod, zaplet, razvoj, vrhunac, rasplet – portret kao sredstvo karakterizacije – pripovijedanje u 3. licu Na osnovu pročitanih književnih djela prepoznavanje i prikazanje teme, motiva. <i>Analiza književnog djela u prozi i stihu.</i> Karakterizacija likova. Prepoznavanje i uporaba stilskih figura. Dramatizacija teksta, improvizacija i oponašanje. Pismena obrada sastavak – pravilna uporaba naučenih pravila pri pisanju sastavka – prikupljanje građe za pripovjedni sastav – dalja podjela razrade: zaplet – razvoj – vrhunac – rasplet – karakterizacija likova (vanjski opis, unutarnje osobine) – ugraditi dijalog, prikaz djelovanja likova – jednostavne i razumne rečenice – tijekom cijele godine treba razvijati leksičko blago učenika – navoditi učenike na uporabu naučenih novih riječi
Filmska i televizijska kultura – dokumentarni film, igrani film, serijski film – televizija: zabavne, nastavne, popularno znanstvene emisije – filmska izražajna sredstva P. Krelja: Povratak, Vrijeme igre B. Marjanović: Blago mora Grgić-Ranitović: Tolerancija Književna baština Hrvata u Mađarskoj umjetnička riječ I. II.	Usmena priprema za gledanje filma. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Josip Gujaš Džuretin, Stipan Blažetin Marko Dekić, Đuso Šimara Pužarov	
Školska knjižnica – sat lektire u školskoj knjižnici – časopisi i listovi	– Pri obradi lektire služiti se leksikonima, priručnicima. – Priprema samostalnog referata pomoću uporabe časopisa i dnevnih listova. – Uporaba abecednog kataloga.

Uvjeti napredovanja

Jezik, pravogovor, pravopis

Učenici na osnovu naučenih gramatičkih pravila trebaju prepoznati i odrediti slijedeće gramatičke elemente i povezanost:

- pridjevi: vrste, deklinacija, komparacija
- glagoli: pojam, glagoli po značenju, infinitiv, pomoćni glagoli, glagolska vremena, glagolski načini i njihova uloga
- prilozi: pojam i glavne vrste
- pridjelozi: pojam, funkcija pridjedloga

Gradivo na razini prepoznavanja

- glagoli po vidu, glagolski pridjevi, glagoli po predmetu radnje
- glasovne promjene pri deklinaciji i komparaciji pridjeva
- uloga pridjeva i priloga u rečenici

Svjesna uporaba gramatičkog znanja pri pisanju i govoru

- uporaba pravopisnih pravila na razini umješnosti u krugu aktivnog jezičnog blaga
- razina umješnosti u govoru i pisanju slijedećih oblika:
- uporaba niječnice "ne" kod pomoćnih glagola
- pisanje i izgovor glasa "h" u nekim glagolskim oblicima
- pisanje slova u imperativu glagola

Književnost, medijska kultura

- pisanje učenika treba biti uredno, čisto i čitko
- učenik treba znati tečno, razumno, pravilnim izgovorom čitati prvi puta viđeni prozni tekst
- povezano govoriti o zajednički obrađenom tekstu s uporabom novih riječi
- kratka karakterizacija glavnih likova
- učenik treba iznositi svoje viđenje o likovima i o pročitanim događajima
- pri obradi književnih djela znati pravilno upotrijebiti naučene književne termine, prepoznati vrstu, analiza pjesama na naučenoj razini
- pisanje opisnog i pripovjednog sastavka, tri sastavka tijekom godine
- usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.
- iz usmenog i pismenog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj obraditi djela na date teme iz književnosti prema uzrastu učenika i izboru nastavnika.
- naučiti dvije lirske pjesme jedan ulomak iz epske pjesme ili balade
- stručni termini: lirska pjesma, lirsko-epska pjesma, epska pjesma, epitet, ritam rima, stih, strofa, usporedba, personifikacija, životopis, roman.

Autori i djela

P. Kanižaj: Izbor dječje poezije

S. Tomas: Dobar dan, tata

M. Majer: Dolazak Hrvata

A. Majetić: Omiški gusari

A. Šenoa: Povjestice

J. Kozarak: Izabrane pripovijesti

J. Skok: Čudesan grad

Skok-Diklić-Bežen: Hrvatska čitanka 6. r.

Težak-Diklić: Jezik izražavanje i stvaranje 6. r.

Judita Škrapić Gerger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju

Štefica Benček: Razgovor s knjigom

Dr. Mijo Karagić: Slobodni putovi

Stipan Blažetin: Srce na dlanu, Korenje

Marko Dekić: S bačvanske ravnice

Đuro Franković: Na vo mlado ljeto

Mate Šinković: Na našoj Gori

Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu

Đuso Šimara Pužarov: Stojim pred vama

Jolanka Tišler: V modrini neba

Matilda Bölcs: Jantarska ciesta

Ljudevit Škrapić: Droptine

Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918 do danas

7. razred**Predviđen godišnji broj sati: 148**

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Jezik: - pravogovor, pravopis ponavljanje i provjera gradiva petog i šestog razreda Gramatika: Rečenica: - gramatičko ustrojstvo rečenice - rečenice po sastavu - jednostavna neproširena i jednostavna proširena rečenica - subjekt i predikat, subjektni i predikatni skup - krnja rečenica - glagolske, pridjevske i imeničke dopune - ponoviti i proširiti znanje učenika o rečenici - složena rečenica: nezavisno i zavisno složena - glavna i zavisna rečenica, poredak rečenica, inverzija - vrste zavisnih rečenica: predikatna, subjektna, objektna, atributna, priložna	- Usmena i pismena analiza jednostavno neproširenih i jednostavno proširenih rečenica po rečeničnim dijelovima. - Usmeno i pismeno prepoznavanje, analiza i pravilna uporaba nezavisno i zavisno složenih rečenica. - Uporaba pitanja pri analizi složenih rečenica. - Samostalno stvaranje učenih vrsta složenih rečenica. - Uporaba složenih rečenica pri pisanju sastava. Vježbe - pravopis: - interpunkcija na kraju rečenice - uporaba zareza kod razdvajanja rečenica u zavisno složenim i nezavisno složenim rečenicama, ukazati na razlike mađarskog i hrvatskog pravopisa pri razdvajanju rečenica - pravogovor: - razvijanje leksičkog blaga, sastavak

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
mjesna, vremenska, uzročna, namjerna, pogodbeni, načinska, posljedična, dopusna – umetnuta rečenica – vrste nezavisno složenih rečenica: sastavna, rastavna, suprotna, isključna, zaključna – uloga veznika i riječi u službi veznika – rečenični niz	- uloga pojedenih vrsta rečenica u oživljavanju pripovjednog i opisnog sastavka - iznošenje misli zavisno složenim rečenicama
Književnost hrvatski preporod – podjela gradiva po književnim vrstama: - pripovjedna proza – lirsko pjesništvo – drama, kazalište, film i strip – posvetiti pozornost autorima: - Ljudevit Gaj, Antun Mihanović, Petar Preradović, Ivan Mažuranić, August Šenoa, Josip Kozarac, Ante Kovačić – povijesni pregled književnosti Hrvata u Mađarskoj– Ivan Česmički, Lovro Bračuljević, Matija Petar Katančić, Grgur Peštalić, Ivan Antunović, Mijo Mandić – Naučiti tri do četiri pjesme iz razdoblja preporoda – nekoliko ulomaka iz proznih djela, opis – obavezno naučiti prve i zadnje dvije kitice iz "Hrvatske domovine" A. Mihanovića Vrste – roman (socijalni, povijesni), putopis, dnevnik – drama: - dramska radnja – kompozicija: uvod, zaplet, vrhunac, rasplet, epilog – dramske vrste: komedija, tragedija, pojam komično, tragično – kazališne prilagodbe književnih djela - Pjesništvo: - kompozicija: - grafički oblik pjesničkog djela (raspored strofa i stihova u pjesmi) – strofe: tercina, katren, sestina, oktava – funkcija motiva – ritam: - tempo, intenzitet pri izgovaranju stihova, stanka – stilska sredstva: - metafora, alegorija, ponavljanje, gradacija, pjesničko pitanje,	Obrada tema Proza – fabula kronološki slijed zbivanja – retrospekcija – uokvirena fabula – radnja jednostavna (nerazvijena), složena (razvijena), pokretanje radnje, zaustavljanje radnje – sastav, kompozicija: - epizoda u pripovijesti i romanu - lik: - karikirani lik - sredstva kojima je određen karakter prikazan u književnom djelu Čitanje: - inetrpretativno čitanje, čitanje teksta po ulogama (dijalog, izazivanje napetosti) mijenjanje tempa čitanja, očekivanje stanka na temelju rečeničnih znakova, psihološka stanka – čitanje u sebi može biti spontano i usmjereno radi obrade teksta – analitičko i sintetičko čitanje – razvijanje izražajnih sposobnosti putem govorenja – govoriti o poruci književnog djela, analiza likova i djela pomoću učenih književnih pojmova – prepričavanje događaja ili sadržaja pročitano teksta, samostalno stvaranje priče – izvješćivanje o nekom događaju – rasprava o pročitanim djelima ili filmu, argumentiranje, demantiranje – formuliranje mišljenja o književnom djelu – razvijanje kulture slušanja umjetničkih

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
oslovljavanje – vrste: - oblici lirskih pjesama: himna, oda, sonet – lirska pjesma po sadržaju: ljubavna, socijalna, domoljubna, opisna, misaona – balada, romanca, junački spjev	izvođenja književnih djela – samostalan prikaz pročitano djela, naglaskom na bitnim točkama – kod analize pjesničkih ostvarenja prepoznati i služiti se pjesničkim slikama Pismena obrada, sastavak – dopuna znanja o pisanju sastavka – proširivanje znanje o karakterizacija likova, okolice, uloga opisa prirode u karakterizaciji, karakterizacija putem usporedbe – vježbe pisanja pisma, obrazloženja, demantiranja, rasprave – vježbanje pisanja pripovjednog, opisnog sastava i karakterizacija
Filmska i televizijska kultura Z. Bourek: Bećarac Ante Zanimović: Zid Petar Krelja: Privatna stanica Krešo Golik: Tko pjeva, zlo ne misli, Biskup Ivan Antunović Teme za obradu: televizijska drama, radiodrama, scenarij, scenografija, strip	Usmena priprema za gledanje filma. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj.
Školska knjižnica – služenje stručnom literaturom pri obradi zadane teme – uporaba pravopisa i rječnika hrvatskog jezika – uporaba leksikona, enciklopedija	

Uvjeti napredovanja

Jezik, pravogovor, pravopis

Učenici na osnovu naučenih gramatičkih pravila trebaju prepoznati i odrediti sljedeće gramatičke elemente i povezanosti:

- jednostavna rečenica, krnja rečenica
- složene rečenice, vrste nezavisno složenih rečenica

Gradivo na razini prepoznavanja, razlikovanja i uporabe bez definicije:

zavisno složene rečenice, povezanost između glavne i zavisne rečenice, inverzija

- predikatne, subjektne, objektne, atributne, priložne zavisne rečenice: mjesne, vremenske, načinske
- Svjesna uporaba gramatičkog znanja i naučenih pravopisnih pravila pri pisanju i govoru

Književnost, medijska kultura

- Pisanje učenika treba biti uredno i pregledno.
- Učenik treba znati tečno, razumno pročitati prvi put viđen jednostavan prozni tekst.
- Nakon uvježbavanja interpretativno čitati prozna i pjesnička djela.
- Uporabom književnog jezika kratko na jednostavan način govoriti o svakodnevnim temama (škola, dom, obitelj, grad, selo, rad).

- Samostalan prikaz pročitanih djela, s naglaskom na bitnim točkama.
- Govoriti o poruci književnog djela, analiza likova, analiza djela na osnovu naučenih književnih pojmova.
- Kod analize pjesničkih ostvarenja uz pomoć nastavnika prepoznati pjesničke slike.
- Formulirati mišljenje uz pomoć nastavnika o književnom djelu. Obrazloženje, argumentiranje, demantiranje.
- Usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.
- Prepoznavanje naučenih književnih vrsta.
- Kratak životopis i prikaz najznačajnijih djela.
- Pisanje i popravak tri sastavka tijekom godine: opis, karakterizacija, prepričavanje.
- Naučiti: - tri pjesme iz narodnog preporoda
- Antun Mihanović: Hrvatska domovina prve i zadnje dvije kitice
- jedan ulomak iz proznog djela (opis)

Stručni termini: dijalog, crtica, drama, epizoda, komedija, monolog, sonet, vrste rima, balada, romanca. Pisanje i popravak tri sastavka tijekom godine: Opis, karakterizacija, prepričavanje.
Iz tematskog kruga povijesni pregled književnosti Hrvata upoznati razvojni put književnosti Hrvata u Mađarskoj i po odabiru nastavnika upoznati djelatnost pojedinih autora.

Autori i djela

Hrvatsko pjesništvo od preporoda do Kranjčevića.

Diklić-Skok: Hrvatska čitanka 7. r.

Težak- Brigljević: Hrvatski jezik 7. r.

Judita Škrapić Garger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju

A. Šenoa: Branka, Zlatarevo zlato, Prosjak Luka

Z. Balog: Bosonogi general

V. Majer: Dnevnik malog Perice

M. Zagorka: Kći Lotrščaka

V. Novak: Iz velegradskog podzemlja

H. Hitrec: Smogovci

D. Cesatić: Pjesme

D. Tadijanović: Srebrne svirale

Ante Sekulić: Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju

Ante Sekulić: Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju do 1918.

8. razred
Predviden godišnji broj sati: 148

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Jezik, pravogovor, pravopis Ponavljjanje i provjera znanja petog, šestog i sedmog razreda. Gramatika – narječja hrvatskog jezika: -dijalekti i govori – suvremeni hrvatski jezik – razvoj hrvatskog književnog jezika od Bašćanske ploče do danas – hrvatska pisma (glagoljica, bosančica, latinica) – osnove književnog jezika i razvojni put – štokavsko, kajkavsko, čakavsko narječje, teritorij gdje se govore narječja u Hrvatskoj i Mađarskoj – ijekavski, ekavski, ikavski izgovor štokavskog narječja – narječja i izgovor tvoga kraja, prikupljanje riječi – žargon, tuđice, stručni nazivi – riječi u sredstvima javnog priopćavanja – naglasci: - naglasak i intonacija – naglašeni i nenaglašeni slogovi – vrste naglasaka – naglasak u rečenici, intonacija Uloga vrste riječi u govoru i pismu – imenske riječi u rečenici – uloga glagola u rečenici, glagolska vremena, načini – nepromjenljive riječi u rečenici: prilozi, pridjedlozi, veznici, uzvici, čestice	Vježbe – pravopis: proklitike i enklitike se pišu odvojeno od riječi ispred ili iza koje stoje – naglasci u rječnicima – pravogovor: - pravilno naglašavanje pri izgovoru riječi – vježbanje izgovora naglaskom obilježenih riječi – razvijanje leksičkog blaga: prikupljanje riječi istog oblika i različitog značenja, sastavljanje rečenica riječima istog oblika i različitog značenja Vježbe – pravopis – uvježbanje naučenih pravopisnih pravila vezanih za glasovne promjene deklinacije, konjugacije, komparacije i glagolske oblike – uporaba velikog slova – najčešće skraćenice – uporaba zareza
Književnost Gradivo: djela hrvatskih književnika i književnici 19. i 20. stoljeća – obrada po književnim vrstama – pripovjedna proza – lirsko i epsko pjesništvo – drama, kazalište, film i strip – povijesni pregled književnosti Hrvata u Mađarskoj – Ante Miroljub Evetović, Ivan Petreš, Antun Karagić, Mišo Jelić, Mate Meršić Miloradić, Mate Šinković Naučiti tri do četiri pjesme suvremenih hrvatskih autora – jedan monolog	Obrada datih tema – proza: fabula: siže i odnos sižea prema fabuli – funkcija opisa u zaustavljanju ili pokretanju radnje – pripovijedanje bitnog događaja i nizanje epizoda, – odstupanje od bitnoga – vježba vrsta opisivanja – razne vrste karakterizacija likova: psihološka, sociološka, govorna i povijesna

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
– vrste: - realistička i alegorijska pripovijetka – humoreska, novela, putopis, memoar, kriminalistički roman – drama: dramska tehnika, dramska napetost, razrješenje sukoba, katarza, režija, dramsko glazbeno djelo	
Pjesništvo – kompozicija: motiv, tema, ideja, intimni i općeljudski motivi – ritam: brzi, spori, ujednačeni, trajanje stanke u stihu, cezura – stilska sredstva: alegorija, refren, retoričko pitanje, antiteza, hiperbola (određenje i služba) – vrste: ljubavna, reflektivna, duhovna pjesma Životopis istaknutih hrvatskih književnika čija se djela obrađuju: Dinko Šimunović, Mile Budak, Vladimir Nazor, Slavko Kolar, Eugen Kumičić, Miroslav Krleža, Silvije Strahimir Kranjčević, Vesna Parun, Mate Balota, Antun Branko Šimić, Jure Kaštelan, Antun Gustav Matoš, Tin Ujević, Vladimir Vidrić, Dragutin Tadijanović, Ivan Aralica, Ranko Marinković, Vladan Desnica Samostalno sumiranje učenog o hrvatskim književnim razdobljima.	Čitanje – glasno, logično, interpretativno, analitičko čitanje – čitanje tekstova pisanih različitim stilom (književnoumjetnički, znanstveni, novinarski administrativni) – izražajno čitanje, artikulacija, naglasak, tempo, intenzitet, ton, isticanje riječi – razumijevanje pjesničkih slika, razlikovanje pjesničkog jezika stila i vrsta usmenog i pisanog pjesništva – ustrojstvo monologa i dijaloga u govornoj i psihološkoj karakterizaciji likova – razumijevanje i razlikovanje raznih vrsta tekstova s obzirom na priopćajnu namjeru – znati postaviti u vrijeme i prostor književna djela – povijesne okolnosti pod kojima se odvija radnja i pod kojima nastaje određeno književno ostvarenje Pisanje sastava – neprekidna i planska uporaba stečenih znanja iz pisanja sastavaka – naučena pravila u rečenici svjesno upotrijebiti tijekom pisanja sastava – razvijanje leksičkog blaga – pravilno nizanje rečenice uzevši u obzir pravila pisanja sastava – teme iz svakodnevice i čitanih književnih djela – logična, gramatička i stilsko-kompozicijska organizacija teksta – pisanje učenika treba biti uredno, čisto i čitko
Filmska i televizijska kultura – filmovi iz serije "Što je film" – uvod u filmske vrste – filmska montaža – gluma u filmu	Usmena priprema za gledanje filma. Razgovor nakon projekcije. Vizualni i auditivni doživljaj.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Filmovi: A Babaja: Breza, Pravda Z. Grgić: Muzikalno prase D. Vuković: Surogat I. Škrabalo: Slamarske divojke K. Papić: Specijalni vlakovi Z. Sremac: Zelena ljubav	
Školska knjižnica – samostalna uporaba stručne literature – samostalna uporaba jezičnih priručnika – uporaba kataloga u knjižnici pri izradi samostalnog pismenog uratka, ispisavanje na kartice. – sastavljanje skice i literature uratka	

Uvjeti napredovanja

Jezik pravogovor, pravopis

Samostalno prepoznavanje i definiranje gramatičkih pravila i pojmova

- naglašeni i nenaglašeni slogovi, enklitike i proklitike
- uloga imenice, glagola, zamjenice, pridjeva, priloga u rečenici

Gradivo na razini prepoznavanja i razlikovanja

- uloga prijedloga, veznika, uzvika i čestice u rečenici
- narječja i govori hrvatskog jezika
- vrste naglaska i označavanje u pismu

Razvojni put hrvatskog književnog jezika

Književnost, medijska kultura

Čitanje učenika treba biti tečno, razumno i ujednačeno pri čitanju nepoznatog jednostavnog teksta. Nakon prethodnog proučavanja učenik treba znati izražajno čitati književna djela.

Učenik treba povezano govoriti o književnim djelima i piscima koje je upoznao tijekom sedmog i osmog razreda.

Iz tematskog kruga povijesni pregled književnosti Hrvata upoznati razvojni put književnosti Hrvata u Mađarskoj i po odabiru nastavnika upoznati djelatnost pojedinih autora.

Usvajanje 250-300 riječi u aktivni leksički fond.

Učenik sa sigurnošću treba prepoznati književne vrste i poznavati njihove osobine.

Sa sigurnošću govoriti o poruci koju prepoznaje u književnom djelu, treba znati analizirati likove i književno djelo na temelju naučenih književnih pojmova.

Pisanje i popravak tri sastavka tijekom godine: opis, karakterizacija, prepričavanje

Naučiti: - tri pjesme suvremenih hrvatskih književnika

- jedan monolog

Stručni termini: psiholška karakterizacija likova, humor, ironija, satira, novela, putopis, simbol, metafora, poema, tragedija

Autori i djela

Skok Bežen: Hrvatska čitanka 8. r.

Težak-Brigljević: Hrvatski jezik 8. r.

Judita Škrapić Garger: Hrvatski jezik na srednjem stupnju

D. Šimunović: Alkar

Izbor iz hrvatske lirike (A.B. Šimić, T. Ujević, N. Šop, J. Pupačić)

S. Kolar: Breza

M. Krleža: Bitka kod Bistrice Lesne

A.G. Matoš: Oko Lobora

P. Budak: Mećava

Izbor iz hrvatskog usmenog ljubavnog pjesništva prema antologiji "Biserno uresje"

Ante Sekulić: Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju

Ante Sekulić: Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju do 1918.

Juraj Lončarić: Hrvati u Mađarskoj i trianonski ugovor.

9-12. Razred

Ciljevi i zadaće

Jezik je jedan od najznačajnijih i najrasprostranjenijih prijenosnika ljudske kulture, a ujedno i neophodan uvjet nacionalnog identiteta. Da bi čovjek mogao stupiti u dodir s drugim ljudima i mogao prenijeti svoje osobne sadržaje te razumjeti druge, potreban mu je jezik kao komunikacijski sustav.

Probudivanje svijesti o samobitnosti materinskoga jezika te njegova značajna uloga u izražavanju nacionalne pripadnosti veoma su važni činitelji života narodnosti. Učenje materinskog jezika te učenje na materinskom jeziku doprinosi učinkovitijoj afirmaciji pojedinca u njegovim društvenim vezama. Stoga je potrebno razviti u učeniku visoki stupanj poznavanja jezika (normativnog hrvatskog jezika) odnosno komunikacijske kulture, te kulturnog ponašanja pomoću kojih će biti u situaciji razumjeti usmene i pismene tekstove, doći do spoznaja, ostvariti osobne interese u društvenom životu. Knjizevnost čini organski dio nacionalne kulture. Nositelj je i posrednik raznih životnih oblika, vidova ponašanja, misli, koji utječu na formiranje ljudske ličnosti: razne životne situacije, sudbine nude nam mnoge mogućnosti, primjere i služe nam za snalaženje u sličnim situacijama. Književnost nam pruža i estetski doživljaj.

Učenici se preko učenja književnosti mogu upoznati s načinima izražavanja na materinskom jeziku, usvojiti jezične mogućnosti pomoću kojih njihovo izražavanje može biti zahtjevnije.

Zadaci

a) Hrvatska književnost

- Poticati na samostalno čitanje na temelju adekvatnog odabira koji je u službi biranog ukusa i cilja.
- Posredstvom književnog djela sticanje spoznaje o ljudskom životu (čovjekovoj zbilji): o njegovom emocionalnom svijetu, idejama, mislima, životnim okolnostima, konfliktima, postupcima i dr.
- Razvijanje sposobnosti za estetsko, etičko i kulturološko vrednovanje.
- Razvijanje sposobnosti za kritičko mišljenje učenika u pogledu prosuđivanja raznovrsnih umjetničkih djela.
- Upoznavanje kulturne baštine, vrednota nacionalne i sveopće kulture s ciljem obogaćivanja nacionalne samobiti i ujedno poštivanje nacionalne i inih kultura.
- Razvijanje sposobnosti za prepoznavanje i prihvaćanje sličnosti svjetonazora u pojedinim razdobljima.

- Preko analize i interpretacije raznih književnih tekstova razvijanje sposobnosti usmenog i pismenog izražavanja osobnog suda, osjećaja.
- Razvijanje i učvršćivanje brige i ljubavi za hrvatski jezik i književnost.

b) Hrvatski jezik

- Očuvanje i razvijanje nacionalnog jezičnog i kulturnog identiteta.
- Usvajanje standardnog hrvatskog jezika te kulturnog jezičnog ponašanja.
- Razvijanje samopouzdanja i sposobnosti u služenju materinskog jezika u svim jezičnim djelatnostima.
- Osposobljavanje učenika za čitanje knjiga raznog sadržaja, novina i drugih publikacija na materinskom jeziku.
- Osposobljavanje učenika za pisanu i usmenu komunikaciju s drugim ljudima.
- Poticanje učenika na stvaralačko izražavanje.
- Razvijanje svijesti o samobitnosti materinskog jezika i njegovo očuvanje.
- Pravopis učenika treba biti prilagođen pravopisnim pravilima hrvatskog jezika.
- Govor učenika treba biti prilagođen ortoepskim pravilima hrvatskog jezika i datoj govornoj situaciji.
- Učenika valja pripremiti da stekne rutinu u korištenju rječnika.
- Razvijanje svijesti o pripadnosti dvjema kulturama i dvama jezika.
- Razvijanje svijesti o prednostima dvojezične i dvokulturne kompetencije.

Opći razvojni zahtjevi

1. Pripremanje na jezične vještine potrebite za suradnju sa sugovornikom, pripremanje na jezičnu kompetenciju.
 - a) Treba probuditi sposobnost i želju za komuniciranjem na hrvatskom jeziku.
 - b) Učenik treba rabiti svoj materinski jezik kao sredstvo priopćavanja u svim situacijama. Treba spoznati prednosti dvojezičnosti.
 - c) Treba biti sposoban prepoznati srodnosti sadržaja priopćavanja i namjere govornika.
2. Usvajanje sposobnosti stvaranja teksta sukladno normama pismenosti materinskog jezika.
 - a) Učenik treba koristiti pismo kao sredstvo samoizražavanja.
 - b) Treba svjesno primjenjivati morfološka, leksička i sintaktička pravila hrvatskog jezika.
 - c) Pri pismenom priopćavanju treba pouzdano rabiti ogovarajući stil i formu primjereno situaciji i svrsi.
3. Razvijanje sposobnosti razumijevanja teksta, što znači steći sposobnost obrade tekstova književnih vrsta i tema iz svakodnevnice.
 - a) Učenik treba poznavati postanak i razvoj književnosti na materinskom jeziku.
 - b) Treba poznavati djela i život najznačajnijih pisaca i pjesnika. Treba biti upućen u stvaralaštvo pripadnika hrvatske manjine.
 - c) Treba biti sposoban samostalno interpretirati djela, iznijeti osobni stav.

9. Razred
Godišnji fond sati: 148 (jezik: 54, književnost: 94)

Novi oblici djelatnosti

Prepoznavanje fonemskog sustava hrvatskog jezika u oblicima riječi. Vježbe za pravilno izgovaranje glasova č-ć, đ-dž, lj i samoglasničkog r.

Povezivanje znanja stečenog iz povijesti hrvatskog jezika sa znanjem iz područja povijesti književnosti.

Formuliranje teksta prilagođeno govornoj situaciji (tko, komu, s kojom namjerom, u kojem obliku): uzevši u obzir strukturu teksta, sadržaj, razvijenost teksta, način izražavanja, vrstu teksta.

Traženje primjera za glasovne promjene.

Prepoznavanje i ustanovljenje najznačajnijih glasovnih karakteristika kroz analizu i upoređivanje dijalekatskih tekstova.

Vježbe radi usvajanja pravilnog naglašavanja. Sposobnost ispravljanja nepravilnih rečenica radi usvajanja pravilnog pisanja nenaglasnica (enklitika i proklitika). Skupljanje primjera za intonativna i gramatička sredstva koja utječu na sadržaj teksta.

Raspravljanje o aktualnim pravojezičnim pojavama u pogledu gramatičkih pravila i normi jezične uporabe (dijalektizmi i mađarske strukture u razgovornom jeziku).

Skupljanje primjera za norme jezične uporabe u mađarskom jeziku i njihova uporedba s hrvatskim jezikom (primjerice jednačenje po zvučnosti).

Prepoznavanje i formuliranje pravila, normi i povezanosti.

Karakterizacija likova, prikazivanje prizora u raznom tonu.

Poznavanje značajki opisa, pripovijedanja, monologa i dijaloga te samostalno stvaranje teksta u tim vrstama.

Svjesno razlikovanje višeznačnosti teksta proizlazeće iz osobenog razmještaja, komunikacijske situacije te bukvalnog značenja pročitanih beletrističkih djela.

Prepoznavanje različitih načina izražavanja i ponašanja prilikom prikazivanja dviju pjesama s istom temom.

Sticanje iskustava preko utjecaja i primjera antičke grčke i rimske književnosti te Biblije.

Razmatranje odnosa fabule i sižeja. Tumačenje uloge opisa, poistovjećivanje sredstava karakterizacije.

Razlikovanje bibliografskog lika pjesnika i pjesničkog subjekta koji se javlja u pjesmi.

Imenovanje tona i književne vrste lirske pjesme.

Poznavanje ritma, rimovanja, ugođaja te nekoliko oblika pjesama.

Određivanje dramskog književnog roda i njegovih karakteristika, prikazivanje elemenata i strukture dramske radnje, poistovjećivanje tipova teksta u drami.

Prepoznavanje vremenskog toka, prostora i toka radnje u učenim dramama.

Određivanje tragedije i tragičnog junaka te njegova karakterizacija. Određivanje komedije, komičnog junaka te njegova karakterizacija.

Karakterizacija uzajamne veze između drame i kazališta.

Snalaženje u kronologiji i zemljopisu književnosti na temelju književnih i kulturnopovijesnih spoznaja.

Smještavanje pročitanih djela u književno razdoblje, poznavanje nekoliko važnijih detalja iz životopisa autora.

Opažavanje tema, problema vezanih uz određeno doba u učenim djelima.

Poznavanje primanja ponekog književnog djela u svom dobu, njegov značaj u kasnijim vremenima.

Prepoznavanje veza između europskih i kasnijih hrvatskih književnih djela.

Prepoznavanje povezanosti između književnosti i drugih umjetnosti u određenim djelima.
 Prepoznavanje i poistovjećivanje ljudskih uloga, ponašanja i vrijednosti u književnim djelima.
 Karakterizacija suprotnih istina i normi ponašanja kao reakcija na istu pojavu.
 Pismeno formuliranje osobnog stava o sustavu vrednovanja određenog junaka ili cijelog djela.

Hrvatski jezik

Tematska cjelina	Sadržaj
Komunikacija	Pregled činitelja i funkcija komunikacijskog procesa.
Opće spoznaje o jeziku	Jezik kao znakovni sustav.
Glasovi i glasovne promjene	Opće spoznaje o glasovima: glasovni sustav hrvatskog jezika, glasovne promjene, naglasni sustav hrvatskog jezika.
Povijest hrvatskog jezika do kraja 15. stoljeća	Indoeuropske jezične porodice. Podjela slavenskih jezika. Promjene hrvatskog jezika. Književni jezik i dijalekti.
Oblikovanje teksta	Karakteristike opisa, pripovijedanja, objašnjenja, monologa i dijaloga.

Pojmovi

Činitelji priopćavanja. Jezični znak i znakovni sustav. Glasovne promjene. Vrste naglaska. Intonativna sredstva. Praslavenski jezik, staroslavenski jezik, crkvenoslavenski jezik; jezični spomenici: Bašćanska ploča, Red i zakon, Šibenska molitva. Glagoljica i cirilica. Vrste teksta.

Hrvatska književnost

Tematska cjelina	Sadržaj
Pristup književnosti	Vrste umjetnosti. Stvaranje i primanje. Pojam lijepe književnosti i njena podjela. književnost i jezik (poetski jezik).
Književni rodovi	Književni rodovi i njihova obilježja. Književne vrste. Versifikacija.
Klasična književnost	Biblija, Talmud, Kuran. Biblijski motivi i teme u hrvatskoj književnosti.
Antička (grčka i rimska) književnost	Izbor grčke i rimske književnosti.
Srednjovjekovna književnost	Izbor svjetske srednjovjekovne književnosti. Hrvatska srednjovjekovna književnost: početak pismenosti, Ciril i Metod, književne vrste, povijesni i pravni spisi.
Renesansna kultura	Izbor svjetske renesansne književnosti. Hrvatska književnost: hrvatska renesansna kultura. Portret Marina Držića. Hrvatski petrarkisti: portret Šiška Menčetića i Džora Držića.

Pojmovi

Kulturnopovijesno razdoblje, epohalni stil, antikvitet, srednji vijek, humanizam, renesansa, psalam, evangelij, parabola, ep, elementi epa, in medias res, legenda, trubadurska lirika, misterij, apokrif, sonet, komedija, pastoral, farsa, maskerata, epistola, religiozno-alegorijski ep; stare lirske vrste, pojmovi versifikacije, pjesničke slike.

Memoriter

Usmena interpretacija naučenih recitacija (5 recitacija) i proznih citata (15 redaka) te njihovo uključivanje na odgovarajuće mjesto pri obradi pojedinih književnih djela.

Pisci i djela

Izbor iz Biblije; izbor iz antičke grčke i rimske književnosti; izbor iz petrarkističke lirike, Petar Zoranić: Planine (ulomci), Petar Hektorović: Ribanje i ribarsko prigovaranje (ulomci); Marin Držić: Dundo Maroje

Uvjeti napredovanja

- Poznavanje podrijetla hrvatskog jezika i određivanje njegova mjesta u porodici indoeuropskih i slavenskih jezika.
- Poznavanje komunikacijskih činitelja. U komunikaciji sposobnost prilagođavanja govornoj situaciji, temi, sugovorniku u služenju jezičnim i nejezičnim znakovima. Poznavanje glavnih značajki u formuliranju monologa i dijaloga.
- Poznavanje tipova znakova, njihovih sastojnica kao i njihove uloge u komunikaciji. Poznavanje povezanosti jezika i razmišljanja. Razlikovanje jezika od govora.
- Poznavanje osobnosti tvorbe glasova, aspekata podjele glasova, glasovnih promjena. Svjesna uporaba tih spoznaja pri pisanju. Pravilna tvorba glasova u govorenju.
- Poznavanje vrsta naglasaka hrvatskog jezika i njihovo bilježenje. Učenikovo nastojanje da pravilno akcentuira pri govorenju.
- Sposobnost izlučivanja suštine govorenog i pisanog teksta, poznavanje tehnike bilježenja i postupaka stvaranja teksta.
- Prepoznavanje i imenovanje jezičnih i stilskih elemenata opisa i pripovijedanja, njihovih vrsta, samostalno stvaranje opisa i pripovijedanja na temelju osobnih doživljaja i pročitanih djela.
- Samostalno vođenje dnevnika čitanja o pročitanim književnim djelima.
- Funkcija i djelovanje umjetnosti. Umjetničko djelo kao estetska poruka. Pojam lijepe književnosti i njena podjela. Književnost i društvo.
- Književni rodovi, njihove karakteristike, književne vrste i njihov razvoj.
- Karakteristike epskog, lirskog i dramskog načina izražavanja. Diskurzivni književni rod.
- Kompozicija.
- Tropi i njihova funkcija.
- Pojam versifikacije i njene vrste.
- Pojam rime i njene vrste.
- Strofa i njene vrste.
- Pojam ritma, njegove funkcije.
- Biblija.
- Najvažnije karakteristike i predstavnici antičke književnosti. Antička tragedija i antički ep.
- Glavne značajke srednjovjekovne književnosti. Počeci hrvatske pismenosti.
- Humanizam. Opće značajke renesansne kulture. Hrvatski petrarkisti (Šiško Menčetić, Džore Držić), život i djelo Marina Držića.

10. Razred**Godišnji fond sati: 148 (jezik: 54, književnost: 94)***Novi oblici djelatnosti*

Razumijevanje tekstova koji predstavljaju razne epohalne stilove, prepoznavanje i tumačenje njihovih stilskih značajki.

Zapažanje i tumačenje funkcije stilskih sredstava i načina izražavanja: prikazivanje raznih stilskih slojeva i njihovih međusobnih odnosa (primjerice suprotnost) preko književnih tekstova. Svjesna uporaba argumentiranja prilikom sastavljanja referata, odgovora na svakodnevna pitanja usmeno i pismeno.

Praćenje stavova koji se pojavljuju u književnim djelima, potvrda toga da je učenik shvatio djelo, uspoređivanje osobnog mišljenja s mišljenjima koja odstupaju prilikom razgovora povedenog o književnim djelima.

Vježbe iz područja značenja, deklinacije i uloge vrsta riječi (svršeni- nesvršeni glagoli, komparacija pridjeva, ponašanje brojeva).

Sposobnost samokontrole uz poznavanje pravopisnih načela hrvatskog jezika. Poznavanje i primjena razlikovnih mogućnosti pravopisa. Usporedba hrvatskog i mađarskog pravopisa, svjesna uporaba njihovih razlika (primjerice pisanje etnika, etnonima, imena ustanova).

Poznavanje karakteristika životopisa, samostalno formuliranje teksta u toj vrsti.

Samostalno formuliranje analize prema zadanim smjernicama

Samostalno prikupljanje podataka, odabir odgovarajućih informacija, njihovo svrstavanje; sastavljanje jednostavnije bibliografije.

Poznavanje i primjena pravila pisanja upravnog i neupravnog govora.

Prepoznavanje utjecaja usmene književnosti na umjetničku književnost, traženje motiva, rima, stilskih sredstava i vrsta stihova.

Sticanje spoznaja i njihovo oblikovanje o hrvatskim i svjetskim autorima, o vezi autora, književnog djela, čitatelja koja se kroz povijest mijenja.

Samostalno prikazivanje utjecaja nekolicine temeljnih djela na doba u kojem su nastala.

Prikazivanje nekoliko osnovnih primjera za vezu i paralelnost srodnih umjetnosti istoga razdoblja.

Sigurna primjena novostečenih spoznaja o književnim vrstama u interpretaciji.

Prikazivanje stilskih i aspektnih osobenosti učenih književnopovijesnih razdoblja i stilova primjenom osvojenih pojmova.

Smještavanje pročitanih djela u razne kontekste, primjerice u povijest hrvatske književnosti, u životni opus.

Otkrivanje značenja, moralnog sadržaja, estetskih elemenata raznim načinima raščlambe, primjenom znanja iz književne teorije u učenim epskim, lirskim i dramskim djelima.

Prikazivanje društvene i psihološke motivacije sustava likova u učenim epskim i dramskim djelima.

Poistovjećivanje uzora-ponašanja i vrednota koje potiču na aktivnost likova djela.

Hrvatski jezik

Tematska cjelina	Sadržaj
Morfologija	Morfemi, korijen, osnova, nastavci. Gramatičke kategorije. Vrste riječi: pojam vrste riječi i sustav vrsta riječi.
Pravopis, prijevod	Pravopis raznih vrsti riječi.

Tematska cjelina	Sadržaj
Formuliranje teksta	Obilježja životopisa, autobiografije, prikaza i argumentiranja.
Povijest hrvatskog jezika od 16. do 19. stoljeća	Rasproširenje latinice, tiskanje knjiga. Prva hrvatska gramatika, rječnici. Rad na jedinstvenom hrvatskom književnom jeziku. Počeci hrvatskog normativnog jezika.

Pojmovi

Morfemi po značenju, mjestu i funkciji. Etimologija. Imenska i glagolska osnova. Gramatičke kategorije: rod, broj, padež, prirodni i gramatički rod, lice, vrijeme, način. Oblikovanje teksta: životopis, autobiografija, prikaz, argumentacija. Stilizacija novoštokavskog narječja.

Hrvatska književnost

Tematska cjelina	Sadržaj
Barokna književnost	Reformacija i protureformacija. Uloga isusovaca. Glavne karakteristike barokne književnosti, likovne umjetnosti, glazbe. Religioznost. Gongorizam, marinizam, hrvatski barok. Književne vrste: ep, lirska pjesma, poema, pastoral. Karakteristike baroknog epa. Rad na jedinstvenom književnom jeziku. Predstavници i djela.
Književnost prosvjetiteljstva	svjetska književnost - klasicizam, estetika klasicizma - racionalizam - enciklopedisti - književne vrste: tragedija, komedija, pikareskni roman - jedinstvo mjesta, vremena i radnje - antička grčka književnost kao uzor - predstavnici i djela hrvatska književnost - društvene, ekonomske i političke prilike u Hrvatskoj - jozefinizam - Zagreb i sjeverna Hrvatska kao novo književno središte - didaktičnost - rad na jedinstvenom hrvatskom književnom jeziku - književne vrste: školska drama, komedija, epska pjesma, lirska pjesma - predstavnici i djela

Tematska cjelina	Sadržaj
Usmena književnost	- postanak i karakter - uloga usmene književnosti - utjecaj narodne književnosti na umjetničku književnost - motivi, ritam, stilska sredstva, vrste stihova, - lirska pjesma, epska pjesma, bajka, basna, legenda, balada, zagonetka, poslovice - realitet, fantastika, polaritet likova, simbolika - usmena književnost Hrvata u Mađarskoj
Romantika	- europski romantizam: predromantizam, glavne zanačajke, "jezerski pjesnici", zanimanje za folklor i povijest, kult prirode, "svjetska bol", likovi, egzotični prostor, jezik i stil, književne vrste: povijesni roman, roman u pismima, roman u stihovima, bajka, lirska pjesma, balada, tragedija, ep, poema - ilirizam, nacionalna romantika u Hrvata: vremensko određenje, povijesna zbivanja, borba za nacionalnu samobitnost i nacionalni jezik, uloga književnosti u buđenju nacionalne svijesti, kulturne ustanove i časopisi, književne vrste: lirska pjesma, drama, poema, ep, putopis, kritika, davorija, budnica, gazela; predstavnici; jezikoslovlje, glazba, kazalište
Protorealizam	- protorealizam/Šenoino doba - vremensko određenje, društveno-politički okvir - književne vrste: roman, pripovijetka, ep, pjesma, kritika, esejistika - časopis "Vijenac"

Pojmovi

Reformacija, protureformacija, barok, barokni ep, klasicizam, prosvjetiteljstvo, jedinstvo mjesta, vremena i radnje, enciklopedija, jozefinizam, književne vrste usmene književnosti, predromantizam, romantizam, ilirizam, kult prirode, "svjetska bol", egzotični prostor, povijesni roman, roman u pismima, roman u stihovima, vrste lirske pjesme: davorija, budnica, gazela.

Memoriter

Usmena interpretacija naučenih recitacija (5 recitacija) i proznih citata (15 redaka) te njihovo unošenje na odgovarajuće mjesto pri obradi pojedinih književnih djela.

Pisci i djela

Ivan Gundulić: Osman (ulomci), Dubravka (ulomci), Suze sina razmetnoga (ulomak), Ivan Bunić Vučić: dvije pjesme, Fran Krsto Frankopan: Napojnice pri stolu, Človičstvo zove se prava lipota, Ana Katarina Zrinski: Vsakomu onomu, ki štal bude ove knjižice, Antun Kanižlić: Sveta Rožalija (ulomak), Matija Petar Katančić: Vinobera u zelenoj Molbice dolini, Matija Antun Reljković: Satir iliti divji čovik (ulomak), Tituš Brezovački: Matijaš Grabancijaš dijak (ulomak), nekoliko pjesama svjetskog romantizma, Pavao Štoos: Kip domovine vu početku leta 1831., Ljudevit Gaj: Horvatov sloga i zjedinjenje, Ivan Mažuranić: Smrt Smail-age Čengića, Stanko Vraz: Đulabije (jedna pjesma), Ždral putuje k toplom jugu, Petar Preradović: Zora puca, Putnik, Mrtva ljubav, Ljudsko srce, Matija Mažuranić: Pogled u Bosnu (ulomak), August Šenoa: Budi svoj, Zlatarovo zlato, jedna novela npr. Prosjak Luka.

Uvjeti napredovanja

- Poznavanje strukture riječi, razlikovanje morfema i njihova podjela
- Poznavanje gramatičkih kategorija vrsta riječi.
- Poznavanje vrsta raznih vrsta riječi i njihove promjene. Poznavanje pravopisnih i pravilnosnih načela vezanih uz njihovu uporabu pri formuliranju teksta.
- Poznavanje pravopisnog sustava, zakonitosti hrvatskog jezika. Sposobnost korištenja pravopisnih pravila pripisanju. Samostalno korištenje pravopisnog rječnika. Sposobnost ispravka pravopisnih pogrešaka u pismenim radovima učenika uz pomoć pravopisnog rječnika. Čitko, ujednačeno pisanje.
- Poznavanje učtivih načina iznošenja osobnog mišljenja i njihova odgovarajuća uporaba. Poznavanje i pravilna uporaba dokazivanja, dopune i opovrgnuća u komunikacijskim situacijama.
- Sposobnost prikazivanja samoga sebe i drugih ljudi prilagođenog komunikacijskoj situaciji, pisanje vlastitog životopisa.
- Poznavanje i imenovanje jezičnih i stilskih elemenata prikaza knjige, znati prikazati knjigu.
- Reformacija i protureformacija. Glavne značajke barokne književnosti. Barokni ep. Život i djelo Ivana Gundulića.
- Glavne značajke književnosti prosvjetiteljstva. Pojam klasicizma i racionalizma. Klasicistička drama. Didaktičnost. Karakteristike i predstavnici hrvatskog prosvjetiteljstva. Život i djelo Andrije Kačica Miošića.
- Nastanak, karakter i značaj usmene književnosti. Prikaz po jednog karakterističnog djela. prikaz usmene književnosti Hrvata u Mađarskoj.
- Karakteristike europskog i hrvatskog romantizma. Život i djelo Ivana Mažuranića i Petra Preradovića. Romantični ep, davorija, budnica.
- Šenoa doba. Povijesni roman. Život i djelo Augusta Šenoe.
- Služiti se sa sigurnošću elementima estetike, poetike, povijesti i stilistike pri prikazivanju, analizi i interpretaciji učenih književnih djela.

11. Razred

Godišnji fond sati: 148 (jezik: 54, književnost: 94)

Novi oblici djelatnosti

Skupljanje primjera za specifične pojave hrvatskog jezika i mađarskog jezika te pojave koje susrećemo u oba jezika (kongruencija, određeni i neodređeni pridjevi.

Objašnjenje veze između razina jezika sastavljanjem raznih oblika riječi i rečenica.

Red riječi uzimanjem u obzir obavijesno ustrojstvo iskaza i značenje.

Upućenost u prosuđivanju raznih govornih situacija; Odabir odgovarajućeg stila i ponašanja i u nepoznatim komunikacijskim prilikama.

Prepoznavanje strukturalnog i stilskeg jedinstva, razvijenosti i informacijskog bogatstva u vrednovanju usmenog i pismenog književnog, stručnog, publicističkog teksta.

s Poredba djela na temelju zadanih tematskih, poetskih smjernica pismeno i usmeno.

Stvaranje teksta na sažet način i jasno građeni potpun izričaj u kojoj od sljedećih vrsta: obavijest, argumentacija, uvjerenje.

Poznavanje značajki eseja i samostalno formuliranje teksta u toj vrsti.

Samostalno pisanje analize djela kratke epske vrste i lirskog djela, koji zajednički nije obrađen, primjenom raznih načina raščlambe.

Usmeni i pismeni prikaz dužeg epskog i dramskog djela prema raznom vidu.

Imenovanje problema iz pravopisa i formuliranja teksta, samostalno ispravljanje pogrešaka.

Uporaba naučno-popularnih tekstova (primjerice analize umjetničkog djela, kulturnopovijesnog, lingvističkog) u sljedećim vrstama: referat, predavanje, diskusija.

Zapažanje, imenovanje i tumačenje toga kako se mijenjaju okviri tradicionalnih književnih rodova i vrsta: novi tipovi, strukture romana, složeni ton, uloga groteske i ironije.

Usporedba djela po datim tenatičnim i poetičkim aspektima.

Shvaćanje i tumačenje karakterističnih tipova likova, konfliktnih i životnih situacija.

Zapažanje društvenokritičkih i filozofskih utjecaja u životnim i drugim književnim djelima.

Hrvatski jezik

Tematska cjelina	Sadržaj
Sintaksa	Paradigmatski i sintagmatski odnosi u rečenici. Podjela rečenica, rečenični dijelovi. Spojevi riječi. Red riječi. Interpunkcijski znakovi u rečenici i tekstu.
Formuliranje teksta	Karakteristike usmenog predavanja, priopćenja i eseja.
Hrvatski jezik u 19. stoljeću	Ilirci i hrvatski jezik. Filološke škole (zadarska, riječka, zagrebačka).

Pojmovi

Sintaksa, sintagmatski odnosi, modalni glagoli. Obavijesno ustrojstvo iskaza: poznata i nova obavijest (dano/tema, novo/remat). Rečenice prema ciljnoj usmjerenosti. Interpunkcijski znakovi: zarez, točka, upitnik, uskličnik, točka sa zarezom, dvotočje, tro točje, crtica, spojica, zagrade, navodnici.

Red riječi: osnovni red riječi, obilježeni i automatski red riječi. Formuliranje teksta: predavanje, obavijest, esej. Stvaranje jedinstvenog književnog jezika: fonetski pravopis, dijakritički znakovi.

Hrvatska književnost

Tematska cjelina	Sadržaj
Realizam	– europski realizam: realizam, kritički realizam, vremensko određenje, procvat

Tematska cjelina	Sadržaj
	društvenih i prirodnih znanosti, pozitivizam, darvinizam, tematska usmjerenost, kritički odnos prema stvarnosti, želja za društvenim usponom, psihološka karakterizacija likova, oblici pripovjedne tehnike, – hrvatski realizam: vremensko određenje, društveno -politički okvir, književni uzori, teoretičari realizma, tematika (povijesne teme, građanski svijet, propadanje plemstva, seoska stvarnost, općeljudske teme), književni regionalizam, književne vrste (roman, pripovijetke, pjesma).
Naturalizam	– Znanost i književnost, Taineov utjecaj, naslijeđe sredina i trenutak određuju književni lik, pripovjedna tehnika, književne vrste, verizam,
Modernizam – moderni smjerovi	– Vremensko određenje, novi smjerovi (dekadencija, parnasovstvo, simbolizam, impresionizam, secesija, bečka moderna), nov pjesnički izraz, pjesnička sudbina, bohemski način života, analitička drama, defabularni roman, (filozofsko-ideološki roman) dijalektalno pjesništvo, časopisi

Pojmovi

Realizam, kritički realizam, pozitivizam, darvinizam, detaljizirani opis, groteska, portretiranje, psihološka karakterizacija, socijalno-psihološka motoviranost fabule, govorna karakterizacija, roman karaktera, društveni roman, novela ugođaja, novela karaktera, dekadencija, parnasizam, aristokratizam, estetizam, simbolizam, impresionizam, secesija, bečka moderna, praška i bečka skupina, larpurlartizam, kult forme, slobodni stih, simbol, sinestezija, pjesnički senzibilitet, spleen, analitička drama, dijalektalno pjesništvo, defabulativni roman (filozofski-ideološki).

Memoriter

Usmena interpretacija naučenih recitacija (5 recitacija) i proznih citata (15 redaka) te njihovo unošenje na odgovarajuće mjesto pri obradi pojedinih književnih djela.

Pisci i djela

Ante Kovačić: U registraturi, Vjenceslav Novak: Posljednji Stipančii, U glib, Iz velegradskog podzemlja, Ksaver Šandor Gjalski: Pod starim krovovima, Eugen Kumičić: začuđeni svatovi, Josip Kozarac: mrtvi kapitali, Slavonska šuma, Oprava ili Mira Kodolićeva, Tena, Silvije Strahimir Kranjčević: Izbor iz poezije, Antun Gustav Matoš: Izbor pjesama, Camao ili Balkon, Cvijet sa raskršća, Ivo Vojnović: Suton, Vladimir Vidrić: Izbor pjesama, Vladimir Nazor: Izbor pjesama, dragutin Domjanić: Izbor pjesama, Fran Galović: Izbor pjesama, Dinko Šimunović: Duga, Mrkodol, janko Polić Kamov: Pjesma nad pjesmama.

Uvjeti napredovanja

- Poznavanje i imenovanje glavnih kategorija jezičnog sustava i njegovih temeljnih karakteristika. Znati formulirati pravila kojima se jezične razine grade jedna na drugu. Uporaba već osvojenih postupaka u formuliranju rečenice i teksta.
- Prepoznavanje i imenovanje vrsta spojeva riječi, sposobnost svjesne uporabe tih spoznaja pri analizi i formuliranju rečenica.
- Poznavanje načina podjele rečenica, prepoznavanje pojedinih vrsta rečenica i sposobnost njihova formuliranja. Sposobnost izbora rečenica prema temi, vrsti i cilju formuliranja teksta. Pravilna uporaba intonacije raznih rečenica u govoru. Pri formuliranju teksta svjesna uporaba pravopisnih i pravilnosnih pravila vezanih uz složene rečenice.
- Prepoznavanje i imenovanje rečeničnih dijelova. Određivanje vrsta i izražajnih sredstava rečeničnih dijelova. Sposobnost pravilnog slaganja subjekta i predikata.
- Poznavanje i pravilna uporaba osobenosti reda riječi hrvatskog jezika.
- Poznavanje glavnih pravila rečeničnih i pravopisnih znakova, njihova pravilna uporaba u pisanju.
- Poznavanje povijesti hrvatskog književnog jezika.
- Prepoznavanje osobenosti eseja, znati pisati esej na temelju pročitanih književnih djela.
- Poznavanje strukture predavanja, znati samostalno formulirati predavanje.
- Glavne značajke europskog i hrvatskog realizma. Utjecaj prirodnih znanosti na književno stvaranje. Socijalno-psihološka motiviranost fabule, psihološka karakterizacija likova. Kritički odnos prema stvarnosti. Roman i novela kao tipične književne vrste. Život i djelo Silvija Strahimira Kranjčevića, Ante Kovačevića i Ksavera Šandora Gjalskog.
- Pojam naturalizma i njegovi predstavnici.
- Glavne značajke modernističkih smjerova, njihovi predstavnici u svjetskoj i hrvatskoj književnosti. Život i djelo Anruna Gustava Matoša, poezija Vladimira Vidrića, novele Dinka Šimunovića.
- Sposobnost pristupa književnom djelu na razne načine, svoja iskustva, spoznaje treba prilagoditi raznim aspektima interpretacije književnog djela. Sposobnost otkrivanja i izražavanja etičkih sadržaja i estetskih vrijednosti prikazanih u književnim djelima.

12. Razred**Godišnji fond sati: 148 (jezik: 54, književnost: 94)***Novi oblici djelatnosti*

Prepoznavanje slojeva jezika u pisanim i usmenim tekstovima.

Svjesna uporaba leksika, pravila slojeva jezika prilagođeno komunikacijskoj situaciji.

Usmeno izražavanje o raznim temama u raznim vrstama teksta u raznim komunikacijskim situacijama.

Prepoznavanje povezanosti između značenja i izraza riječi; odgovarajuća uporaba jednoznačnica, višeznačnica, sinonima, antonima i homografa u usmenom i pismenom obavijesnom tekstu.

Potpunije razumijevanje poruke umjetničkog djela otkrivanjem konotativnog značenja.

Prepoznavanje jezičnih jedinica koje određuju stil povezanosti jezika i stila.

Karakterizacija tekstova spadajućih u osnovne tipove stilova. Vježbe za uporabu pojedinih vrsta riječi i ustaljenih izraza kao stilema.

Pravopis i pravilno izgovaranje stranih riječi koje se susreću u hrvatskim tekstovima.

Skupljanje, tumačenje i ispravak jezičnih pogrešaka iz oblasti rekcije i sprežanja.

Čitanje, obrada jednostavnijih književnoteorijskih i lingvističkih tekstova te njihovo uključivanje u učeni sadržaj.

Imenovanje i primjena karakteristika vijesti, izvještavanja, oglasa u formuliranju teksta.

Uporaba usmenih i pismenih oblika zahvalnice, sažalnice u odgovarajućoj komunikacijskoj situaciji.

Vježbe za usvajanje faza formuliranja referata i tehnike bilježenja. Logički razmještaj prikupljenog materijala za formuliranje teksta.

Prepoznavanje problema i važnosti jezičnog purizma, upoznavanje sa suvremenim zadaćama jezičnog purizma.

Povezanost teme, kompozicije, uporabe jezika, motiva u pročitanim djelima.

Koncipiranje zaključaka uporabom stručnih izraza o specifičnostima novopročitano djela: književni rod, književna vrsta, književni smjer, stil, dikcija.

Tematski i poetski usmjerena komparacija, djela nastalih u raznim razdobljima te pručavanje njihovih promjena kroz povijest.

Prikaz karakteristika stilskih smjerova preko književnih djela i djela likovne umjetnosti.

Grupiranje književnih smjerova, povezivanje karakterističnih značajki i karakterističnih djela.

Prikaz uzajamnog djelovanja vrsta umjetnosti s primjerima.

Preko nekoliko primjera dokazivanje toga da je književnost s jedne strane neprekidna, s druge strane promjenjiva tradicija.

Glavne značajke razdoblja hrvatske književnosti: činjenice i primjeri iz pročitanih djela.

Poredba motiva, tematike i misaonosti životnih i književnih djela.

Zapažanje, tumačenje privlačnosti i zamki zabavne književnosti, prikaz njenih tipičnih vrsta, situacija, motiva.

Hrvatski jezik

Tematska cjelina	Sadržaj
Leksikologija	Semantika: odnos izraza i značenja.
Raslojenost leksika	Različiti izražajni oblici jezičnih slojeva, zahtjevi koji se tiču sadržaja i ponašanja. Funkcionalni stilovi. Purizam i jezična kultura.
Imena	Osobna imena, nadimci, etnici, etnonimi, toponimi.
Tvorba riječi	Načini obogaćivanja leksičkog blaga. Tvorba imenica, glagola, pridjeva i priloga.
Formuliranje teksta	Komunikacijski tekstovi. Glavne faze formuliranja referata. Načini navođenja literature i vođenje bilježaka.
Hrvatski jezik u 20. stoljeću	Utjecaj društvenih i političkih činitelja na jezik. Pokret za hrvatski jezik. Nove gramatike, razlikovni rječnik, Anićev rječnik.

Pojmovi

Semantika: preneseno značenje, osnovno (glavno) i prvotno značenje, izvedeno značenje, jednoznačnice i višeznačnice. Jezična norma, varijante jezika, vremenska, područna i funkcionalna raslojenost leksika: standardni jezik, razgovorni jezik, narječje, regionalni jezik. Frazeologija, strane riječi. Stil: književnoumjetnički, publicistički, znanstveni, administrativni, razgovorni; kolokvijalizmi, žargonizmi, vulgarizmi, poetizmi. Tvorbeni načini. Formuliranje

teksta: komunikacijski tekstovi, vijest, obavijest, oglas, reklama, zahvalnica, pozivnica, sažalnica, referat.

Hrvatska književnost

Tematska cjelina	Sadržaj
Avangarda – modernistički pokreti	– vremensko određenje, avangarda, društveno- političke okolnosti, suprotstavljenost tradiciji, otuđenje, osjećaj izgubljenosti, nemir, depersonalizacija umjetnosti, razbijanje sintakse i strukture, automatsko pisanje, gradički izgled pjesme, kaligram, ekspresionizam, futurizam, nadrealizam dadaizam, kubizam, imažizam, socijalni realizam, književne vrste (roman- rijeka, roman struje svijesti, pjesme u prozi, moderna drama)
Hrvatska književnost od moderne do 50-tih godina	– hrvatski ekspresionisti: književne prilike poslije modernizma, uloga Ulderika Donadinija, književni časopisi (Kokot, Vijavica, Juriš, Plamen), stilističke značajke – književnost od 1929. do 1952.: politički okvir, utjecaj politike na književno stvaranje, književni časopisi (Hrvatska smotra, Hrvatska prosvjeta, Savremenik), realističke teme, socrealizam, ruralnost, regionalizam, dijalektalno pjesništvo, mitski realizam – svjetska književnost: filozofija apsurdna, roman “apsurda”, antidrama, apsurdno kazalište, tjeskoba i zabrinutost za sudbinu čovjeka i svijeta, egzistencijalizam
Druga moderna u hrvatskoj književnosti (1952.-68.)	– karakteristike druge moderne: povratak tradiciji i europskim književnim smjerovima, krugovaši i razlogovci, fabularna, prostorna i vremenska nevažnost, filozofska usmjerenost književnosti, književni časopisi (Krugovi, Razlog)
Suvremena hrvatska književnost	– značaj pokreta “hrvatsko proljeće”, raznovrsnost stilova, “proza u trapericama”
Književnost Hrvata u Mađarskoj	– mjesto domaćih književnih djela u cjelokupnoj hrvatskoj književnosti i njen značaj, književne vrste, časopis “Riječ”, dijalektalno pjesništvo

Pojmovi

Avangarda, ekspresionizam, futurizam, nadrealizam, kubizam, imažizam, konstruktivizam, socijani realizam, kaligram, roman rijeka, roman struje svijesti, automatsko pisanje, otuđenje, depersonalizam, mitski realizam, ruralnost, regionalizam, filozofija apsurdna, roman apsurdna, antidrama, apsurdno kazalište, egzistencijalizam, krugovaši, razlogaši, neimenovani prostor, apsolutno vrijeme, filozofska usmjerenost, "hrvatsko proljeće", "proza u trapericama".

Memoriter

Usmena interpretacija naučenih recitacija (5 recitacija) i proznih citata (15 redaka) te njihovo unošenje na odgovarajuće mjesto pri obradi pojedinih književnih djela.

Pisci i djela

Ulomci iz djela svjetske književnosti iz prve četvrtine 20. stoljeća; Antun Branko Šimić: Pjesnici, Moja preobraženja, Opomena, Smrt i ja, Ručak siromaha; Miroslav Krleža: Baraka Pet Be, Gospoda Glembajevi, Povratak Filipa Latinovicza, Khevenhiller; Tin Ujević: Svakidašnja jadikovka, Kolajna, Visoki jablani, Pobratimstvo lica u svemiru; Dobriša Cesarić: Oblak, Povratak, Balada iz predgrađa; Dragutin Tadijanović: Dugo u noć u zimsku bijelu noć: i još najmanje jedna pjesma; Ivan Goran Kovačić: Jama; Izbor iz svjetske književnosti (1927.-1952.); Ranko Marinković: Ruke; Jure Kaštelan: Tvrđava koja se ne predaje, Jadikovka kamena; Vesna Parun: Mati čovjekova, Ti koja imaš nevinije ruke; Josip Pupačić: Tri moja brata, More; Nekoliko ulomaka i pjesama iz suvremene hrvatske književnosti, izbor iz književnosti Hrvata u Mađarskoj.

Uvjeti napredovanja

- Prepoznavanje veze između izraza (fonemskog sastava) i sadržaja riječi, odgovarajuća uporaba jednoznačnica, višeznačnica, homonima, sinonima, antonima, homografa u pismenom i usmenom izlaganju.
- Poznavanje važnijih slojeva leksika.
- Rutinska uporaba jednojezičnog i frazeološkog rječnika.
- Prepoznavanje povezanosti jezika i stila te elemenata koji određuju stil. Prepoznavanje i karakterizacija tekstova koji pripadaju osnovnim tipovima funkcionalnih stilova. Prepoznavanje funkcionalne strane porabe pojedinih vrsta riječi i frazema. Poznavanje karakteristika umjetničke komunikacije.
- Poznavanje glavnih pravila pravopisa stranih riječi i njihova odgovarajuća uporaba. Pravilno pisanje stranih riječi upoznatih u pojedinim nastavnim predmetima.
- Poznavanje značaja jezičnog purizma, opažanje i shvaćanje utjecaja društvenih promjena na promjene u jeziku. Poznavanje temeljnih zadaća skrbi za pravilnost i čistoću hrvatskoga standardnog jezika. U pisanju i govorenju nastojati brižno koristiti jezik i prilagoditi ga komunikacijskoj situaciji.
- Poznavanje načina tvorbe i njihovih glavnih karakteristika.
- Političke i društvene okolnosti rađanja avangardnih pokreta, njihove karakteristike, predstavnici. Karakteristične metode stvaranja i osobnosti književnih vrsta.
- Hrvatski ekspresionizam. Obilježja hrvatske književnosti između 1929. i 1952. godine. Utjecaj egzistencijalističke filozofije na književnost. Život i djelo Antuna Branka Šimića, Miroslava Krleže i Tina Ujevića.

-
- Značajke druge moderne u hrvatskoj književnosti (1952.-68.), Život i djelo Ranka Marinkovića i Jure Kaštelana.
 - Karakteristike suvremene hrvatske književnosti. Život i djelo jednog suvremenog pjesnika ili spisatelja.
 - Pregled književnosti Hrvata u Mađarskoj, njeni predstavnici.
 - Sposobnost snalaženja u književnim tekovinama, u povijesti hrvatske književnosti preko upoznatih kulturoloških epoha, životnih djela i raščlambe umjetničkih djela. Poznavanje glavnih značajki književnih epoha.
 - Sposobnost za komparativni pristup književnih djela i iznošenje osobnih stavova pri njihovoj raščlambi.

OKVIRNI NASTAVNI PROGRAM ZA OSNOVNE ŠKOLE S PREDMETNOM NASTAVOM

Ciljevi nastavnog programa

Pedagoške zahtjeve podučavanja hrvatskog jezika usuglasili smo s zahtjevima državnog sustava jezičnog ispita osnovnog i srednjeg stupnja (imajući u vidu potrebnost podučavanja lokalnog govora). Otvara se mogućnost za obradu takvih tema, koje obuhvaćaju jezičnu stvarnost svakidašnjice (na stupnju znanja učenika).

Osposobiti učenike za govorenje, čitanje, i pisanje u skladu s propisanim normama za pojedine razrede.

Upoznati i usvojiti glasovni, grafemski, morfološki i sintaktički sustav hrvatskoga jezika.

Spoznati funkcije riječi u različitim priopćajnim sredstvima i kontekstima.

Osposobiti učenike za govornu i pismenu komunikaciju.

Razvijati sposobnosti usmenog i pismenog izražavanja osobnog stava spram sveukupne stvarnosti.

Osposobiti učenike da svoje misli, mnijenje (i informacije) što jasnije i jednostavnije izražavaju (sukladno s govornom situacijom).

Osposobiti učenike da se u prepričavanju pročitano drži kronološkog, logičkog redoslijeda te da znaju tečno i točno govoriti.

Omogućiti učenicima da se upoznaju sa (što potpunijom) hrvatskom baštinom i duhovnim vrijednostima hrvatskoga naroda.

Upotpuniti znanje učenika o povijesti Hrvata, o zemljopisu Hrvatske, proširiti spoznaje glede materijalne i duhovne kulture cjelokupnog hrvatstva.

Razvijati učeničke sposobnosti radi što kompaktnijeg prilaženja književnom djelu.

Nastava hrvatskoga jezika treba da prožme, obuhvaća i neka druga područja školskog obrazovnog procesa da se stekne što potpunija slika cjelokupne baštine hrvatskoga naroda (povijest, zemljopis, pjevanje, glazbena kultura itd.)

Veoma je važno iskoristiti sve mogućnosti u jačanju i podizanju nivoa znanja jezika svestranijom uporabom njegovih komunikativnih i informativnih vrijednosti (knjižnica, filmska i televizijska kultura, sredstva javnog informiranja).

Program treba da osigura i omogući učenicima

- usvajanje standardnog hrvatskog jezika
- razvijanje i jačanje osjećaja pripadanja hrvatskome narodu (jačanje nacionalnog identiteta).

Program se zasniva na tri nastavna temelja: na jezičnoj, književnoj i medijskoj kulturi. Ovo međutim ne znači da se drugi obrazovni elementi isključuju iz ostvarivanja programskih odrednica (npr.: pjevanje, likovna umjetnost).

Ciljevi i zadaci od 1. do 4. Godišta

Najosnovniji cilj poučavanja hrvatskoga jezika je osposobiti učenike za govorenje, čitanje, pisanje i komunikaciju (primjereno životnom dobu).

Važno je da učenici upoznaju i usvoje glasovni, grafemski, morfološki i sintaktički sustav hrvatskog jezika (u skladu s propisanim normama).

Bitno je da upoznaju funkcije riječi u različitim priopćajnim sredstvima i kontekstima (svakodnevni, beletristički tekstovi).

Temeljna zadaća je kompleksno razvijanje izražajnih sposobnosti memoriterom, dramatizacijom, razvijanjem rječnika.

Izrazito je važno razvijanje i promicanje znanja jezika svakodnevnim životnim situacijama i igrom.

U interesu razvijanja pojedinca potrebno je razvijanje moralne i estetske osjetljivosti, profinjenosti učenika.

Uporabom ilustriranih dječjih enciklopedija, rječnika, leksikona valja postaviti temelje samostalnom stjecanju spoznaja.

Opći razvojni zahtjevi od 1. do 4. Godišta

Vještina razumijevanja govora, razumijevanje govorenja.

Treba utemeljiti jezičnu kompetenciju učenika. Učenik treba smjelo govoriti na određenom jeziku, treba postupno ojačati govornu smjelost i samopouzdanje.

Treba shvatiti i umijeti pratiti jednostavne upute učitelja.

Putem vježbanja treba znati u stvarnim komunikacijskim situacijama na jednostavan način pitati, odgovoriti, dati informacije i obratiti se sugovorniku.

Vrlo je važno da ih osposobimo rješavanju zadaća razumijevanja nakon slušanja teksta. Pri nastanku poteškoća u razumijevanju treba znati tražiti pomoć.

Trebaju naučiti i znati napamet nekoliko popijevki, brojalice, pjesama na datome jeziku.

Vještina čitanja s razumijevanjem

Treba probuditi interes učenika za kulturom svoje etničke skupine.

Važno je da prepoznaju i shvate poznate pisane riječi, izraze. Poimanje treba obilježiti djelom, govornim činom ili pismeno.

Treba postići da sukladno životnoj dobi budu sposobni pročitati tekst na datome jeziku.

Treba ih osposobiti da znaju iz teksta izdvojiti jednostavne informacije.

Treba postići uvježbanost u poimanju jednostavnog teksta s poznatim jezičnim elementima nijemim čitanjem.

Vještina pisanja

Kontinuiranim vježbama učenik treba biti sposoban ispravno prepisati jednostavan tekst i pisati diktat na određenom jeziku.

Automatiziranjem njihovog pisma trebaju znati pisati na datome jeziku jednostavne, faktografske informacije.

Funkcionalnom uporabom pisanja trebaju biti sposobni po uzorku napisati tekst od više rečenica (dijalog, poruka, čestitke putem razglednica, predstavljanje).

1. Godište

Godišnja satnica:148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Ja i moj svijet: Tko sam ja? Kako se zovem? Kako se zoveš? Što voliš? Škola: Školska zgrada, učionica i oprema. Školska oprema: udžbenici i pribor za učenje. Vršnjaci, razredni drugovi. Školsko osoblje: ravnatelj, učitelji, čistačice, kuhinjski radnici itd.	Dijalog, vježbanje pitanja odgovaranja. Situacijske igre: pozdravljanje, predstavljanje, pitanje, odgovaranje. Obogaćivanje rječničkog blaga vježbanjem rečeničnih modela, pitanjem-odgovaranjem. Vježbanje pravilne rečenične intonacije u izjavnim rečenicama.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Dom: Obitelj, prijatelji. Članovi obitelji (prijateljice). Uređenje kuće i stana, okolica, biljke i životinje u stanu i oko njega. Od doma do škole: Putovanje, prometovanje. Kupovina, trgovina i dućan. Spoznaje o prirodnom okolišu: Vrijeme, vremenska razdoblja i godišnja doba, mjeseci, dani u tjednu. Izlet, polje, šuma i drveće. Blagdani i običaji: Božić, Uskrs, Poklade, Dan majki. Pjesme: Pjesme (popijevke) i igre uz odgovarajuće teme. Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis Početno čitanje: Upoznavanje slova. Uočavanje osobitosti razlike između mađarskog i hrvatskog pisma Artikulacijske osobitosti. Govor: Osnovna pravila u razgovoru (postavljanje pitanja odgovaranje).	Vježbanje izgovora glasova koji odudaraju od mađarskih, vježbanje pisanja Oživljavanje utvrđenoga, prepoznavanje, imenovanje putem slika, slikovnica i filmskih snimaka. Globalno čitanje riječi, skupova riječi, rečenice. Glas, slovo, riječ, rečenice (pojmovno), brojevi do dvadeset. Prepoznavanje izgovorene rečenice, riječi i glasa. Točka, upitnik, uskličnik, zarez (u izgovoru). Izgovor glasova (č-ć, dž-đ, lj, nj). Skupovi ije/je. Razgovor iz dječje svakodnevice. Pripovijedanje, odnosno opisivanje slike ili prepričavanje. Povjeravanje razumijevanja pročitano, razumijevanje pročitano.

Autori i djela

Brojalice, pjesmice (dječja književnost, lokalna)

Stanislav Femenić: Puž na ljetovanju, zbirka pjesama

Zvonimir Balog: Pjesme sa šlagom, zbirka pjesama

Grigor Vitez: Pjesme

Sunčana Škrinjarić: Kuća od slova, zbirka pripovijedaka

Toma Podrug: Od Solina do Solina, zbirka pjesama

- pjesma, stih

- Iz domaće književne baštine: brojalice, pitalice, zagonetke, poslovice iz knjige Đure

Frankovića: „Eci, peci, pec...” ; pjesme uz blagdane „Na vo mlado ljeto...”

Medijska kultura: crtani filmovi (po izboru i prema mogućnostima).

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 200-250 riječi (od ovog 10% specijalnih izraza), 50 receptivnih leksičkih cjelina. Stvaranje govornih situacija, teme uzete iz dječje svakodnevice, vezane za dom i školu.

Učenje pjesmica (popijevaka), igara, brojalica svog zavičaja.

Pripremanje i osposobljavanje učenika za najosnovnije komunikacijske postupke (socijalizacija i školske upute)

Priprava za razgovor/vježbe : slušanje i govorenje, pripovijedanje, opisivanje, artikulacija, izgovor

2. Godište**Godišnja satnica: 148**

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Dom i obitelj: Proširivanje gradiva iz prvog razreda. Radovi u domu i oko njega. Provod, razonoda u obitelji. Prehrana i jela. Rodaci, rodbina. Gostoprimstvo, primanje gostiju. Rođendan, imendan. Škola i njen okoliš: Proširivanje građe iz prvog razreda. Školski pribor. Školski rad i pedagozi. Radovi u školi i oko nje. Slobodne aktivnosti u školi. Učenička samouprava. Športske, kulturne djelatnosti, socijalne usluge: cjelodnevni boravak u školi, popodnevni boravak u školi, knjižnica, blagovaonica. Od doma do škole: Seoska kuća i njena okolica: dvorište, vrt, ulica. Prometovanje na ulici i prometala. Komunalne ustanove. Grad i prometovanje u gradu, pješački prijelaz, semafor, prometnik. Spoznaje o prirodnom okolišu: Šuma, polje, životinje. Vrijeme, godina, mjeseci. Radovi vezani za godišnja doba. Zimske radosti, ljetnji doživljaji. Slobodno vrijeme u prirodi. Zdravstveno - higijenske spoznaje: Zdravlje i bolest. Liječnička ordinacija. Zdravstveni djelatnici (liječnik, medicinska sestra, patronažna sestra). Higijenska sredstva. Šport i igra. Proširivanje građe vezane uz zaštitu zdravlja (preventivna medicina).	Vježbe s intonacijom upitnih rečenica. Sakupljanje riječi iz datih tematskih krugova. Sastavljanje kratkih rečenica na datu temu. Imenovanje jela. Nazivlje djelatnosti pri ugošćivanju. Imenovanje školske opreme, upotrebnih predmeta. Osnovne definicije lokacije. Upoznavanje dvorišnih igračaka, igri. Sredstva i radnje radi uljepšavanja okoliša. Nazivanje karakterističnih sredstava seoskog ambijenta. Orijentacija u prebivalištu. Sumiranje saznanja o gradskom prometovanju. Upoznavanje divljih, kućnih životinja te životinja oko kuće. Upoznavanje nizanje pojedinih etapa radova u prirodi. Imenovanje najosnovnijih oblika zaštite i sačuvanja zdravlja. Sakupljanje „recepta zdravlja”.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Društveni i kulturni život: Društveni i vjerski blagdani.(proširivanje gradiva iz 1. razreda). Pozdravi i želje. Čitanje, pisanje, pravilno izražavanje, pravogovor i pravopis i gramatika Čitanje: Glasno čitanje. Brzina čitanja. Poštovanje naglasaka i intonacije. Pravogovor i pravopis: Glasovi različiti od mađarskog Rastavljanje riječi na kraju retka. Opisivanje. Pričanje i prepričavanje. Usvajanje hrvatskog pisma. Urednost i čitkost. Pojam roda i broja. Glagol (pojam). Sadašnje vrijeme (prošlo vrijeme).	Djelatnosti pripremanja za blagdan. Vježbanje glasnog čita-Bnja. Tečno čitanje:naglasci i pravopis interpunkcija. Izgovor i pisanje č-ć,lj,nj, i je-je. Pisanje i izgovor čestice „li” u upitnim rečenicama. Postavljanje pitanja i odgovaranje. Sastavljanje rečenica o slici. Ispričanje kratkog sadržaja.Vježbanje: diktati,kontrolni diktati, vježbe s riječima, dopunjavanje i proširivanje rečenica.) Pismeni odgovori na pitanja. Pismeno opisivanje slika. Sastavljanje frazema. Vježbe s glagolima u prezentu. Vježbe s jesnim i niječnim rečenicama.

Autori i djela:

Stjepan Jakševac

Pajo Kanižaj: Šarabara, pjesme

Stanislav Femenić : Krijesnice, pjesme

Zvonimir Balog: Male priče o velikim slovima, pjesme

Gustav Krklec: Majmun i naočale, pjesme

Iz domaće književne baštine:

Stipan Blažetin: Tralala tralala propjevala svirala, pjesme

Zbirka dječjih pjesama: Sunčana polja

Bajke, narodne pripovijetke i druge vrste narodnih umotvorina i na dijalektu svoga kraja.

Filmska i TV-kultura: crtani filmovi prema mogućnostima, filmovi za djecu i mladež.

Školska knjižnica: upućivanje učenika na čitanje dječjih knjiga (slikovnice, ilustrirane enciklopedije), upisivanje u knjižnicu, posudba knjiga i njihovo vraćanje.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 200-250 novih riječi (leksički aktiv), od ovoga 10% specijalnih izraza i još 40 receptivnih leksičkih cjelina. Stvaranje govornih situacija u govornim vježbama (teme se vezuju za školski život, obitelj i dom).

Poznavanje nekoliko zagonetaka, pitalica, poslovice, brojalice i pripovijedaka, bajki.

Poznavanje zagonetki, poslovice, brojalice, bajki pjesmica, igara itd. svoga zavičaja.

3. Godište
Godišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Dom i obitelj: Proširivanje gradiva novim temama. Dijelovi stana rostoriije, namještaj). Obitelj (zanimanje članova obitelji). Odmaranje i životni ritam u obitelji. Obiteljski blagdani. Okolica doma: Domaće životinje. Izlet u prirodu: prijatelji, doživljaji, divlje životinje. Polja, šume, voćnjaci, oranice. Selo, grad (ulice, trgovi, trgovine, javne ustanove). Prometovanje, putovanje, Prometala. Škola i školski život: Jedan dan u školi. Raspored sati (učenje, satovi, odmor). Dvorište, igre na dvorištu. Dežuran i prijatelji u razredu. Spoznaje o prirodi, o prirodnom svijetu: Promjene u prirodi vezane uz četiri godišnja doba. Jesen: kraći, hladniji dani, opadanje lišća, padaline. Radovi u vrtu, vinogradu, voćnjaku i na poljima. Životinjski svijet se priprema za zimu. Ptice selice, šumske životinje. Zima: vrijeme, padaline. Zimske radosti: sanjkanje, grudanje, snjegović, hranjenje ptica. Proljeće: budi se priroda. Obilježja proljeća, povratak ptica selica, prvo cvijeće, pupoljci. Otapanje snijega. Izlet. Proljetni radovi. Ljeto: ljetni radovi, žetva, radovi u vinogradu, na polju. Ljetne radosti, ljetni odmor, kupanje, plivanje. Na Balatonu Zdravstveno-higijenske teme: Nove spoznaje. Rad, zabava uz popratne higijenske navike. Higijena učenja. Zaštita zdravlja. Dokolica: Slobodno vrijeme, kino, televizija, šport, čitanje. Telefonski razgovor, pismo (kratko). Društveni i vjerski blagdani.	Uporaba prozodijskih sredstava i elemenata u govoru. Sakupljanje i svrstavanje antonima i sinonima. Stvaranje rečenica, dopunjivanje nepotpunih rečenica. Komunikacijski postupci: Dijalog (učenik s učenikom) na određenu temu. Obrada određene teme u tandemu. Obrada određene teme po malim grupama. Razgovor o osobnim doživljajima (igra, šport, hobi). Sumiranje saznanja o putovanju: stajalište, ulazak, kupnja karata, pristojno ponašanje itd. Promatranje i nabranje vremenskih pojava. Promatranje promjena prirode i djelatnosti čovjeka koji se prilagođuju tome. Promatranje i sumiranje spoznaja o životu i ponašanju životinja. Pričanje doživljaja.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor i pravopis i gramatika Čitanje: Tečno čitanje Čista artikulacija (ije,r,č-ć,j-lj,đ-dž). Pravogovor i pravopis: Razlikovanje glasova i slova č-ć,j-lj,đ-dž. Veliko slovo u nazivima mjesta, sela, gradova, rijeka, jezera i planina, u imenima i prezimenima ljudi, u imenima životinja, u naslovima knjiga, filmova,novina, pjesama i etnika. Zarez u nabranjanju. Samostalno oblikovanje rečenica na osnovu slika, ilustracija, crtanih filmova. Pridjevi (pojam). Zamjenice (pojam), posvojne zamjenice. Glagoli „imam-nemam”. Prezent,perfekt (pojam). Sročnost (kongruencija). Priložne oznake.	Korisne djelatnosti u slobodnom vremenu. Vježbanje uspostave i održavanja kontakata. Učenje pjesama, brojalica uz pojedine blagdane. Uporaba prozodijskih i govornih elemenata tijekom čitanja. Pravilan izgovor i pisanje riječi sa slovima č-ć, j-lj, đ-dž. Uporaba velikih slova u osobnim imenima, u imenima naselja, rijeka, planina. Vježbanje nizanja odjeljivanjem. Oblikovanje, pretvorba slikovne građe rečenice i tekst. Uvježbavanje rečeničnih modela. Dijalozi, sposobnost vođenja dijaloga. Pričanje doživljaja i prepričavanje pročitnog. Jezične igre (sudjelovanje u tim igrama). Pravilno i lijepo oblikovanje slova. Prepisivanje štampanog ili pisanog teksta (riječi, rečenice) Diktati, kontrolni diktat.

Autori i djela

Zagonetke, pitalice, pjesmice po izboru.

Luko Paljetak: Miševi i mačke maglavačke

Sunčana Škrinjarić: Kaktus bajke

Gustav Krklec: Prvi snijeg

Zlata Kolarić-Kišur: Tko bi svima ugodio

Stjepan Jakševac: Ima jedan razred

Grigor Vitez: A zašto ne bi

Zvonimir Golob: Čemu služe roditelji

Stanislav Femenić: Krijesnice

Puž na ljetovanju (pjesme iz zbirki)

Mladen Kušec: Volim te

Vesna Parun: Hoću ljutić, neću mak

Iz domaće književne baštine:

Bajke,basne i druge narodne pripovijetke

Usmena književnost zavičaja

Marko Dekić: Stopama djetinjstva

Đuso Šimara Pužarov: Djeci a ne samo ...

Filmska i medijska kultura:

Po izboru i mogućnostima crtani filmovi, filmovi za djecu i mladež.

Školska knjižnica: Knjižni fond. Knjige za djecu (slikovnice,ilustrirane bajke, pjesmice)

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi (aktivan leksički fond), od ovoga 10% frekventivnih sintagmatskih cjelina, osim toga 50 receptivnih leksičkih cjelina.

Uvježbavanje pravilnog izgovora i intonacije.

Usvajanje tečnog čitanja.

Pravilno pisanje i vezivanje lijepo oblikovanih slova.

Stvaranje govornih situacija (s proširivanjem tema iz svakodnevice: vrijeme, godišnja doba, izlet, putovanje).

Poznavanje novih pjesmica (popijevaka), igara.

Poznavanje zagonetaka, pitalica, brojlica, poslovice i bajki.

Poznavanje pučkih popijevaka svoga zavičaja

4. Godište

Godišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Obiteljski dom: Prostorije u stanu. Uređenje stana i tehnička opremljenost. Život u obiteljskoj kući. Dnevni red u obitelji. Odmor, razonoda. Moj dom. Ljetnji doživljaji. Što ima za objed. Njega tijela. Škola: Školska zgrada, dvorište. Školski dnevni red. Raspored sati. Ponovo u školi. Školske svečanosti. Pripremanje na školsku svečanost. Selo: Život na selu. Žitelji sela. Izgled sela. Poljodjelstvo na selu. Običaji na selu. Grad: Prometovanje po gradu, na ulici. Na kolodvoru. Privreda, zanimanja u privredi. Trgovine. Na tržnici. Svijet prirode: Godišnja doba i njihova obilježja. Prirodne pojave (promatranje). Nebeska tijela. Čovjekov odnos prema prirodi. Zaštita prirode. Društveni, kulturni život: Povijest (povijesni podaci) sela, naselja. Društveni, vjerski i obiteljski blagdani. Iz književnosti: Pjesme, pripovijetke, pitalice (paralelno sa zavičajnom baštinom). <i>Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika</i> Čitanje: Tečno čitanje uvježbanih tekstova. Poštivanje interpunkcije, rečenični naglasak.	Oblikovanje rečenica i stvaranje teksta o nekoj slici. Vježbanje jednostavnih usmenih pisanih priopćenja i izvješća. Vježbanje i uporaba novih riječi i frazeoloških cjelina. Usvajanje izraza vezanih uz rukovanje tehničkih aparata u stanu. Sastavljanje kratkog programa za pojedine školske svečanosti Pribrajanje starih običaja, usvajanje prigodnih Zdravica. Usvajanje i vježbanje pravila pješačkog prometovanja. Promatranje prirode i vremenskih prilika. Nazivanje i kratko opisivanje prirodnih i vremenskih pojava. Ispitivanje starijih ljudi, koji dobro poznavaju lokalnu tradiciju. Vježbanje čitanja tekstova. Uvježbanje pravilne intonacije u izjavnim, upitnim i uskličnim rečenicama.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Pravogovor i pravopis: Upitne rečenice, intonacija, rečenični naglasak. Razgovor o temama iz udžbenika. Urednost i čitkost. Velika i mala slova. Razgovor o temama, koje su u knjizi.	Čitanje po ulogama. Artikulacija i akcentuacija. Veliko slovo vlastitih imenica (gradivo iz trećeg razreda), etnici (automatizacija). Usporedba s mađarskim pravopisom. Uvježbavanje rečeničnih modela. Stvaranje govorne situacije. Pričanje i prepričavanje. Obrada teme po parovima, po mikrogrupama i samostalno.

Autori i djela

Književnost:

Ivana Brlić Mažuranić: Priče iz davnine

Zvonimir Balog: Nevidljiva Iva, 365 braće

Gustav Krklec: Telegrafske basne

Nada Iveljić: Dođi da ti pričam

Sunčana Škrinjarić: Kakva je to ljubav bila

Grigor Vitez: Neposlušne stvari

Iz naše književne baštine:

Usmena književnost svoga zavičaja, bajke, basne, pjesme, popijevke, zagonetke, poslovice

Medijska kultura:

Po izboru i prema mogućnostima crtani filmovi, filmovi za djecu i mladež. Likovi i osnovne
etičke osobine: dobar - zao, hrabar - kukavica itd.

Školska knjižnica: Knjižni fond, lijepa književnost i znanstvenopopularna književnost.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Postupno proširiti teme iz prethodnih razreda (štiva i govorne vježbe).

Sudjelovanje u obradi tematskih krugova kratkim odgovorima na postavljena pitanja.

Upotpunjivanje njihova znanja iz gramatike – poznavanje glagola (prezent, perfekt, jednina),
imenica (vlastite imenice, opće imenice, rodovi).

Poznavanje pravopisa vlastitih imenica i glagola u perfektu.

Učenike treba osposobiti da što više ovladaju jezikom.

Usvajanje 300 novih izraza (10 receptivnih leksičkih cjelina).

Stvaranje govornih situacija

Poznavanje novih pjesama, igara, poznavanje najosnovnijih djela lokalne baštine.

Ciljevi i zadaci od 5. do 8. godišta

Osnovna zadaća je usavršavanje i promicanje govorne i pismene komunikacije učenika.

Izuzetno je važno razvijanje sposobnosti potrebne za svladavanje jezika, uvježbavanje jezičnih
vještina (jezični transfer, interferencija). Istaknuta je zadaća razvijanje usmenog i pismenog
izražavanja vođenim i slobodnijim sastavcima na određene teme.

Treba osposobiti učenike da svoje misli, mnijenje, informacije izraze što jednostavnije i jasnije
(sukladno s govornom situacijom).

Osposobiti učenike da se u prepričavanju pročitano drža kronološkog i logičkog slijeda i da
znaju lijepo, tečno i točno govoriti.

Važno je probuđivanje i razvijanje emotivnih, estetskih i etičkih doživljaja učenika.

Pomoću osvještavanja gramatičkih struktura i funkcije treba utemeljiti svjesno rabljenje jezika.

*Opći razvojni zahtjevi od 5. do 8. godišta**Razumijevanje govora, vještina govorenja*

Učenik treba znati rabiti jezik manjine u svakodnevnim komunikacijskim situacijama (sukladno životnoj dobi).

Treba biti sposoban svoje misli iznijeti sukladno sadržaju.

Treba znati započeti i voditi razgovor, opisati svoj doživljaj, tražiti i davati informacije.

Vještina čitanja s razumijevanjem

Učenik treba razumjeti u jezičnom smislu kompleksnije tekstove, treba ih znati obraditi (na nastavnom satu uz pomoć učitelja, odnosno kao domaću lektiru).

Treba poznavati nekoliko književnih ostvarenja (pjesme, novele, pripovijetke, iz kulture određene etničke skupine).

Treba probuditi u njemu potrebu za čitanjem na jeziku manjine.

Treba biti sposoban interpretativno čitati bilo koji od naučenih tekstova (s odgovarajućim naglascima, s izdvajanjem suštine teksta).

Vještina pisanja

Učenik treba biti sposoban primijeniti temeljne jezične zakonitosti, treba znati usporediti između jezika manjine i mađarskog jezika.

Treba upoznati duhovnost određenog naroda putem ostvarenja temeljnih spoznaja o kulturi toga naroda i prepoznati vrijednost dvojezičnosti. Treba biti sposoban prevoditi jednostavnije tekstove sukladno svom jezičnom znanju.

Treba biti sposoban u pisanom obliku istaknuti suštinu i poruku pojedinog književnog djela.

5. Godište**Godišnja satnica:148**

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija: Obiteljski dom: Čistoća i urednost u stanu. Opremljenost domaćinstva (kućanski aparati). Kućanski poslovi. Nedjelja s obitelji. Očekujemo goste.Slavljenje imendana, rođendana. Gosti iz Hrvatske. Škola i školski okoliš: Razred, učionica, zbornica, ravnatelj ured i druge prostorije u školi i njihova namjena. Školsko osoblje i njihov posao.Učenje, rad u učionici. Znanstveno – higijenske teme: Zdravstvena zaštita. Rad, odmor, rekreacija, šport. Zdravstvena služba: liječnici, hitna pomoć, bolnice. Posjet bolesniku. Slobodno vrijeme (dokolica): Provod - knjižnica, kino, kazalište. Izlet, putovanje, turizam.	Pripremanje kratkog izvješća od 5-6 rečenica o pojedinim temama. Obogaćivanje rječnika iz sve širih područja društvenog kontaktiranja. Vježbe s unošenjem poznatih odnosno novoučenih izraza u rečenicu, redosljed subjekta i predikata. Samostalno oblikovanje rečenica o djelatnostima prigodom ugošćivanja. Izvještaj o školskom radu. Nabrajanje i kratak prikaz najosnovnijih djelatnosti zaštite zdravlja. Posjet knjižnici, gledanje filma.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Selo: Poljodjelstvo, poljoprivreda. Radno mjesto. Stambeni objekti i javne ustanove. Povijest sela i današnjica. Narodnosna obilježja sela. Povijest hrvatskih žitelja u naselju. Grad: Život u gradu. Povezanost sela i grada. Trgovina. U robnoj kući. Kupovina darova. U tvornici. Kod prijatelja u gradu. Grad - privredni i kulturni centar. Svijet prirode: Preoblika prirode - poljodjelstvo, mehanizacija. Osnovni zemljopisni pojmovi. Tehnički izumi. Društveni, kulturni život: Nacionalni praznici, vjerski blagdani. Dopisivanje (pismo prijatelju). Razglednica, čestitka, dopisnica. Iz književnosti: Iz dječje književnosti pjesme, kratki prozni tekstovi (ulomci). Iz domaće baštine (pjesme Marka Dekića, Stipana Blažetina, Jolanke Tišler i drugih). <i>Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravopis i pravogovor i gramatika</i> Čitanje: Tečno čitanje (neuvježbanih tekstova). Čitanje pjesmice (razgovjetnost). Sažimanje sadržaja pročitana djela. Pravogovor i pravopis: Refleksi „jat”-a. Standardni jezik, regionalni govor, narječje. Enklitički oblici pomoćnih glagola. Rastavljanje riječi, Prenosanje dijela riječi u slijedeći red. Rodovi i vrste riječi. Pismeno izražavanje: Pripovjedni sastavak. Izdvajanje suštine teksta.	Nazivanje, slijed poljoprivrednih poslova. Intervju o starom seljačkom životu. Posjet tvornici ili pogonu. Utvrđivanje zapažanja u nekoliko rečenica. Imenovanje nekoliko tehničkih izuma. Nabrajanje primjera uništavanja prirode. Vježbanje pisanja pisma. Vježbanje tečnog čitanja prvi puta viđenog teksta. Predočavanje doživljajne građe pjesme vježbama čitanja. Posvjedočenje razumijevanja pročitana prepričavanjem. Usvajanje pravilnog izgovora riječi sa refleksima „jat”-a. Uočavanje obilježja dijalektalnih tekstova. Ispravan izgovor i pisanje enklitičkih oblika pomoćnih glagola. Vježbanje rastavljanja riječi sa suglasničkim skupom i dvoslovima. Uočavanje formalnih obilježja rodova i vrsta riječi. Sastavljanje kratkog pismenog sastavka o nekom doživljaju ili na osnovi nekog štiva. Pismeni kontrolni zadaci za provjeravanje sposobnosti izdvajanja suštine. Pisanje dviju školskih radova za utvrđivanje spremnosti učenika iz samostalnog stvaranja teksta.

Autori i djela

Književnost:

Milivoj Matošec: Pustolovina u dimnjaku

Pajo Kanižaj: Prsluk pucam, Zeleni brkovi

Grigor Vitez: Pjesme

Zvonimir Balog: Veseli zemljopis

Luko Paljetak: Roda u drugom stanju

Iz naše književne baštine:

Zavičajna književnost

Jolanka Tišler: V modrini neba

Stipan Blažetin: Srce na dlanu

Filmska i medijska kultura:

Po izboru i mogućnostima: crtani filmovi, filmovi za djecu i mladež. TV-emisije s tematikom za djecu (znanstvenopopularne teme). Animirani i lutkarski filmovi. Školska knjižnica: priručnici, enciklopedije, leksikoni i rječnici. Korištenje sadržaja.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 350 novih izraza (od ovoga 10% frekventnih sintagmatskih i 10% receptivnih leksičkih cjelina).

Uvježbavanje poznatih gramatičkih modela. (U svakodnevnim govornim situacijama.)

Sistematiziranje ponekih kategorija (priprema deklinacije imenica).

Prikaz osobnog doživljaja ili pročitano u 5-7 rečenica.

Uredno, čitljivo pismo.

Uporaba velikog početnog slova prve riječi u rečenici te razgodaka na kraju rečenice.

Poznavanje pravopisa glagola u futuru.

Nakon pripreme tečno čitati poznati tekst.

6. Godište**Godišnja satnica:148**

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija: Obitelj i dom: Stižu prijatelji, posjetnici. Rodbinske veze. Prehrana namirnice. U blagovaonici, pri stolu (ponašanje). Škola: Prijatelji u razredu. Zajedno na ljetovanju. Školski izlet. Školska svečanost. Zdravstveno-higijenske teme: Zdrava prehrana. Odijevanje po higijeni i praktično. Njegovanje odjeće. Prva pomoć. Slobodno vrijeme: Društvene igre, individualne igre.	Prikaz slike u 6-8 jednostavnih rečenica. Tumačenje značenja riječi sinonimima, antonimima i opisivanjem. Proširivanje rečenica u interesu što potpunijeg izražavanja sadržaja. Planiranje školske ekskursije. Poznavanje pravila odijevanja, vanjštine. Planiranje slobodnog vremena. Kratak opis svoje najomiljenije sportske grane

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Dopisivanje. Čitanje, TV, glazba, radio, kazalište, kino, video, kompjutor. Šport-provod. Selo: Osobitosti našeg naselja. Javne ustanove i njihove funkcije. Narodnosni običaji i pučke tradicije. Poljoprivredni radovi, nekoliko karakterističnih proizvoda. Mehanizacija i ručni rad (manualni). Grad: veze između grada i sela. Privredna proizvodnja. Posjet privrednom pogonu. Razgledavje grada. U restoranu. Provod, zabava, kultura. Okolica grada. Svijet prirode: Biljni i životinjski svijet u okolini prebivališta. Čovjekov odnos spram prirodi. Čovjek mijenja prirodni okoliš. Pred zemljovidom Hrvatske. Društveni i kulturni život: Narodnosti u Mađarskoj. Naši korijeni. Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor Čitanje: Tečno čitanje (intenzitet glasa, brzina, stanke psihološke i fiziološke). Karakteristični motivi i junaci pripovijedaka. Sažeto prepričavanje štiva iz udžbenika. Stvaranje govorne situacije, dijalog. Razgovor, prepričavanje uporabom složenih rečenica. Odgovarajuće mađarske konstrukcije hrvatskih. Pravilna uporaba prijedloga Pravilna uporaba brojnih imenica. Pravilno pisanje futura. Slovo „h” u genitivu pridjeva u množini. Pismeno izražavanje: Opisivanje, pozdravljanje, čestitke.	Kratak prikaz javnih institucija. Poznavanje nekoliko stručnih izraza iz poljoprivrede. Vježbanje pravila ponašanja u restoranu. Izvještaj u 10-15 rečenica o flori i fauni obitavališta. Poznavanje i imenovanje nekoliko narodnosnih regija. Obrada djela različitih vrsta i raznolike ritmike (povjesnica, pripovijedaka). Imenovanje motiva karakterističnih za pročitana djela. Vježbe sa samostalnim izdvajanjem suštine pročitano. Uspostavljanje kontakata, individualni elementi uljudnosti. Nijansirano izricanje misli i mnijenja. Usmeno vježbanje opisivanja. Vježbe za izbjegavanje mađarske rekcije. Vježbe s rjeđim primjerima prijedloga „u”. Uočavanje oblika brojnih imenica muškog, ženskog, srednjeg roda. Vježbe s glagolima u futuru. Pismene i usmene vježbe: vježbe čestitki u govoru i pismu.

Autori i djela

Književnost:

Iz domaće baštine i zavičajna književnost (dijalektalna književnost).

Ivana Brlić – Mažuranić: Čudnovate zgode šegrta Hlapića

August Šenoa: Povjestice

Nada Iveljić: Konjić sa zlatnim sedlom

Gustav Krklec: Pjesme
 Zdenka Jušić-Seunik: Vode su pjevale
 Dobriša Cesarić: Voćka poslije kiše
 Iz naše književne baštine:
 Josip Gujaš Džuretin: Povratak u Podravinu
 Lajoš Škrapić: Droptine
 Obračun

Filmska i medijska kultura:

Po izboru i mogućnostima crtani filmovi i filmovi za djecu i mladež.
 Vrste igranog filma: pustolovni, znanstvenofantastični, vestern.
 Školska knjižnica: uporaba dječjih enciklopedija. Samostalan rad s rječnicima.

Zahitjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 300 novih izraza.
 Pravilna uporaba prijedloga „u”: s akuzativom i s lokativom.
 Sudjelovanje u dijalogu. Uporaba jednostavnih uzročnih rečenica.
 Prepoznavanje frekventivnih oblika brojnih imenica.
 Pravopis glagola u futuru.
 Prenošnje osobnih želja, čestitki, pozdrava.
 Poznavanje novih pjesama, kraćih proznih tekstova iz zavičajne književnosti (prikladno dječjem uzrastu).
 Učenje napamet 50-80 redaka stihova ili proze.

7. Godište

Godišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Dom: Uređenje i tehnička opremljenost stana: vodovod, rasvjeta, grijanje. Kućanski aparati: rukovanje i održavanje. Škola: Škole u okolnim mjestima. Natjecanja u znanju iz raznih predmeta. Kružok, športske vještine. Zdravstveno-higijenske spoznaje: Čovjekovo tijelo, glavni dijelovi, organi i njihova funkcija. Zaštita zdravlja, neke opće poznate bolesti. Kod liječnika, u ljekarni. Slobodno vrijeme: U kazalištu. Muzeji, izložbe u okolici i Budimpešti, u Zagrebu. Zajednički izleti i igre. Selo: Slika sela. Život i promjene na selu. Seoske priredbe. Narodnosni običaji. Grad: Prometovanje (proširivanje teme). Cestovna i željeznička mreža. Prometna pravila. U tvornici.	Postavljanje pitanja na određenu temu prema uputama nastavnika. Obogaćivanje rječnika sakupljanjem riječi. Komunikacijske vježbe s poslovicama, uzrečicama i frazemima. Opis procesa faza uporabe nekoliko kućanskih aparata i strojeva. Izvještaj od nekoliko glav kratkih rečenica o funkciji i radu najosnovnijih ljudskih organa. Posjećivanje muzeja, izložaba, utvrđivanje dojmova u 8-10 rečenica. Kratak izvještaj o nekom običaju. Pregled pravaca te željezničkih prometnih veza naše domovine i matične nam zemlje.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Svijet prirode: Uvjeti za život: voda, zrak, toplina. Čovjek: društveno i prirodno biće. Tehnički izumi. Čovjek i svemir. Društveni i kulturni život: Tisućljetna zajednička prošlost Hrvata i Mađara. Naši junaci. Naši blagdani. Jezično-komunikacijske spoznaje Uporaba infinitiva/zamjena infinitiva. Glagolski vid / s upućivanjem na glagolsko vrijeme. Instrumental imenica / s prijedlogom i bez prijedloga Uporaba akuzativa uz glagole Akuzativ kao objekt u rečenici Genitiv bez prijedloga. Svršeni vid - nesvršeni vid Instrumental bez prijedloga „s” i „sa”. Instrumental može biti i priložna oznaka mjesta. Akuzativ u službi neizravnog objekta. Genitiv bez prijedloga Tvorba riječi. Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Razgovjetno čitanje štiva različitih vrsta. Gledište u pripovijedanju. Pravogovor: Temeljna ljudska obilježja, ljudski odnosi. Razgovor kao oblik izražavanja. Pravopis: Pismo. Pravopis imenica: vlastita imena. Pisanje nadnevka. Rečenične intonacije. Promjena imenica: oko, uho. Uporaba instrumentala. Uporaba vokativa. Uporaba brojnih imenica (dvoje, troje, dvojica, trojica).	Važniji argumenti zaštite prirode: obrazloženje o zaštiti zraka i vode. Poznavanje junaka zajedničke prošlosti dvaju naroda s naznakama njihovog povijesnog značaja. Vježbe s infinitivom u službi oznake namjere. Prepoznavanje svršenih i nesvršenih glagola. Alternante prijedloga „s,sa” u instrumentalu imenica. Vježbe s imenicama muškoga roda za živa bića i nežive stvari u akuzativu. Uočavanje šarolikosti genitiva. Uočavanje izricanja svršenosti i nesvršenosti. Vježbe s instrumentalom. Uočavanje preostalih funkcija genitiva, akuzativa, instrumentala. Uočavanje najčešćih oblika tvorbe riječi. Pripovijedanje osobnih doživljaja kronološkim redom i iznošenje svojih misli iz drugog aspekta. Uporaba gramatičkih konstrukcija (padeži, glagolski oblici). Uočavanje ljudskog aspekta u književnim djelima. Stvaranje govornih situacija. Uočavanje i izdvajanje glavnih i sporednih likova, opis krajolika, pronalaženje kompozicije. Uočavanje vanjskih obilježja pisma. Uporaba vokativa. Uočavanje sredstava intimnog tona. Vježbanje pravopisnih oblika koji se odudaraju od mađarskog. Opažanje oblika, koji se odudaraju od prosječnog. Uporaba „s, sa” sa zamjenicama. Uporaba vokativa u oslovljavanju primaoca. Vježbe s različitim varijantama brojnih imenica.

Autori i djela

Nekoliko kraćih djela iz hrvatske usmene književnosti i klasične literature: narodne pjesme, popijevke, narodne pripovijetke.

Petar Preradović: Dvije ptice Ivana Brlić Mažuranić: Čudnovate zgrade šegrta Hlapića Iz usmene baštine svoga zavičaja.

Iz domaće književne baštine:

Stipan Blažetin: Bodoljši (dječji roman)

Marko Dekić: S bašvanske ravnice

Po izboru i mogućnostima igrani filmovi, crtani filmovi i filmovi za mladež i djecu.

Akustični i vizualni elementi filma.

Školska knjižnica: uporaba priručne literature (rječnik i pravopis).

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi i izraza po novoj temi.

Prepoznavanje primjera doslovnog i prenošenog značenja.

Uporaba infinitiva u izricanju namjere. Uporaba imenica u instrumentalu za izricanje sredstva odnosno društva.

Brojne imenice i zbirni brojevi.

Samostalna uporaba rječnika.

Čitanje i poznavanje djela iz domaće baštine

Znati napamet od 50 do 100 redaka stihova ili proznog teksta.

8. Godište**Godišnja satnica: 148**

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Dom: Prihodi u obitelji, štednja. Obiteljski blagdan. Narodnosne tradicije u obitelji. Škola: Školske svečanosti, kolektivne priredbe. Usmjereno školovanje. Zdravstveno-higijenske teme: Zdravstveno osiguranje, socijalna skrb. Zdravstvene institucije: liječnička ordinacija, bolnica, ljekarna. Zanimanja, zdravstvene struke. Slobodno vrijeme: Športske grane, discipline. Razonoda i glazba. Knjižnica. Selo: Život seoskih ljudi. Tradicije. Prijatelji iz grada. Grad: Trgovina, privreda. Život u velegradu. Svijet prirode: Izvori energije. Zaštita okoliša. Štedi energiju!	Vježbe za razvijanje suradnje u rješavanju zadataka, tijekom rasprave te razgovora. Obrazloženje, iznošenje mišljenja te osobnog stava u svakodnevnim komunikacijskim situacijama jednostavnim riječima, jasno. Vježbanje sudjelovanja u diskusiji. Pripremanje osobnog te obiteljskog proračuna. Planiranje školovanja nakon 8. godišta s obrazloženjem, argumentacijom. Temeljito poznavanje nekoliko zanimanja, njihov detaljan opis.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Društveni i kulturni život: Iz života Hrvata u Mađarskoj. Savez Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava i lokalne manjinske samouprave. Novine i hrvatska izdanja: Hrvatski glasnik, Riječ itd. Jezično-komunikacijske spoznaje Govorne vrednote u umetnutim rečenicama (apozicije), pravopis (zarezi). Logički subjekt i besubjektne rečenice. Dativ (bez prijedloga). Mjesto radnje (izriče se imenicom u dativu i instrumentalu). Modalno značenje umetaka (sintagmi) koji pokazuju stav govornika spram onome o čemu govori Bezlična rečenica, Glagolska rekcija. Tvorba riječi. Čitanje i pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Izražajno čitanje književnih tekstova. Govorenje i pravogovor: Doživljaj proljepšava život. Pričanje na osnovi mašte. Izricanje osobnih misli i osjećaja pravilno oblikovanim jednostavnim i složenim rečenicama. Glagolska rekcija. Pravilno izgovaranje perfekta. Uporaba glagola „moći”, Alternacija je/i Pismeno izražavanje: Čitkost i funkcionalnost pisanja. Pismeno stvaranje teksta. Pravopis: Pravilno pisanje futura: pitat ću, ću pitati, doći ću, ću doći. Pisanje slova „h” u kondicionalu (1. lice jedn.) i na početku glagola htjeti (hoću, hoćeš). Pisanje priloga (zajedno, odvojeno, s crticom). Glagol: glagolski vid (nesvršeni, svršeni i učestali), glagolska vremena: prezent,	Upoznavanje nekoliko od hrvatskih glazbenih tradicija. Upoznavanje temeljnih organizacijskih i radnih okvira nacionalnog bivstvovanja današnjice. Vježbanje najfrekventnijih vrsta umetnutih izraza i rečenica. Uočavanje uloge subjekta u rečenici. Uočavanje mnogostranosti dativa u rečenici. Raznovrsne vježbe s jednostavnim te najčešćim složenim rečenicama. Uporaba najosnovnijih tvorbenih načina. Pripovijedanje osobnih doživljaja ili prepričavanje čitanih sadržaja sukladno komunikacijskoj prigodi. Vježbe za razvijanje kreativnosti. Vježbe s najosnovnijim oblicima argumentiranja u diskusiji. Izbjegavanje mađarske rekcije. Vježbe s pravilnim izgovorom glagola u perfektu. Vježbe sa zahtjevnom rečenicom. Raznovrsne vježbe s različitim oblicima glagola „moći”. Usklađivanje stvaranja teksta, urednog pisma i pravopisa putem vježbanja. Sastavljanje pripovjednog sastava te opisa nakon zapažanja i prethodnog pripremanja. Zadaci s uočavanjem pravopisnih svojstava umetnutih rečenica. Nastavak „h” u kondicionalu, pravopis najčešćih oblika. Zadaci sa zapažanjem uloge i raznovrsnosti priloga. Sistematiziranje pravopisnih spoznaja. Raznovrsni zadaci s usustavljivanjem vrsta riječi.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
perfekt, futur, glagolski način: imperativ, kondicional I Nepromjenljive vrste riječi: prilozi (mogućnost komparacije načinskih priloga: brzo-brže), prijedlozi, veznici, uzvici Složene rečenice: nezavisno složene rečenice, najčešći veznici, zavisno složene rečenice, veznici i drugi nepravilni veznici: prilozi, zamjenice.	Vježbe, zadaci s pregledom i usutavljivanjem sintaktičke građe.

Autori i djela

Nekoliko kraćih djela iz hrvatske klasične literature iz 19. stoljeća i 20. Stoljeća.

Klasična djela književnosti za djecu.

Marija Jurić – Zagorka: Kći Lotrščaka

Ivan Goran Kovačić (pjesme i novele)

Slavko Kolar: Breza

Dragutin Tadijanović: Srebrne svirale

Miroslav Krleža (poezija i novele)

Dobriša Cesarić: Pjesme

Iz domaće književne baštine:

Matilda Bölc: Jantarska cesta

Jolanka Tišler: V zrcalu roditelja

Ladislav Gujaš: Dodir vremena

Knjižnica i medijska kultura:

Po izboru i mogućnostima crtani filmovi, filmovi za djecu mladež, igrani filmovi.

Kadar, plan, rakurs.

Školska knjižnica. Katalog, samostalno posluživanje knjigom.

Zhatjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi.

Sposobnost unošenja osobnog mišljenja u sklopu tretiranih tematskih krugova.

Stvaranje sastavaka od 10-14 rečenica uporabom najfrekventnijih jednostavnih i složenih rečenica (priča, opis, pismo).

Sistematiziranje usvojene gramatičke građe: pojmovno razlučivanje morfološke i sintaktičke građe, afirmacija jezične pravilnosti.

Čitanje i učenje djela iz hrvatske književnosti (klasična literatura od preporoda do danas, klasična djela hrvatske književnosti za djecu).

Čitanje djela iz domaće hrvatske književnosti.

Naučiti napamet 70-120 redaka stihova ili proznog teksta.

Ciljevi i zadaci od 9. do 12. Godišta

Treba omogućiti učenicima da se upoznaju sa što potpunijom hrvatskom baštinom i duhovnim vrijednostima hrvatskog naroda.

Upotpuniti znanje učenika o povijesti Hrvata, o zemljopisu Hrvatske, proširiti spoznaje o materijalnoj kulturi cjelokupnog hrvatstva.

Treba razvijati učeničke sposobnosti, vještine i znanja radi što kompaktnijeg prilaženja književnome djelu.

Treba razvijati rječnik, leksička znanja, komunikacijsku, jezičnu kompetenciju učenika.

Treba ih osposobiti da svoje misli, mišljenje što jasnije iznose, svoja saznanja pak što točnije izlože.

Valja im razvijati jezičnu kompetenciju da bi se okrijepili u rješavanju problema, da bi postali sposobni shvatiti kauzalne veze, raspoznati suprotnosti i usporednosti, razvijati svoje kritično mišljenje.

Treba ih pripremiti na jezični ispit i maturu.

Opći razvojni zahtjevi od 9. Do 12. Godišta

Razumijevanje govora, vještina govorenja

Učenik treba osmišljeno govoriti u svakodnevnim govornim situacijama.

Treba biti sposoban nijansirano iznijeti svoje misli, sukladno govornoj situaciji ili sadržaju. Mora znati spontano ili na poticaj govorno reagirati, voditi razgovor, pričati (prepričavati, objašnjavati - u govornom mu činu vlada svrhovitost.

Vještina čitanja s razumijevanjem

Učenik treba razumjeti kompleksne tekstove, treba ih obraditi raščlambom (na nastavnom satu samostalno i kao domaću lektiru).

Treba poznavati najznačajnija književna (lirska, epska i dramska) ostvarenja i najpoznatije književnike (iz matične i domaće književnosti).

Treba imati kritički odnos prema vrednotama, imati želju za čitanjem kvalitetne literature.

Treba biti sposoban za interpretativno čitanje.

Vještina pisanja

Učenik treba biti sposoban voditi pisanu komunikaciju, služiti se jezikom u nekim funkcionalnim stilovima (razgovorni, publicistički, umjetnički).

Treba biti sposoban prevoditi tekstove (iz područja govornog, publicističkog i znanstveno-popularnog stila).

Treba biti sposoban kratkom raščlambom u pisanom obliku istaknuti poruku književnoga djela, iznijeti svoj stav i kritičko mišljenje.

9. Godište

Gosišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija: Obitelj i pojedinac: Predstavljanje. Podaci o osobnoj iskaznici. Upoznajte moju obitelj! Dom i mjesto stanovanja: prebivalište, naselje, dio grada. Kuća u kojoj živim (položaj, okolica, komunalije). Moj dom (veličina, opremljenost). Posao, rad: Zanimanje, zaposlenje, namještenje, radno mjesto. Jedan radni dan.	Raznovrsne vježbe radi pronalaženja načina izražavanja najprikladnijeg za datu temu ili komunikacijsku situaciju. Obrana osobnog stava primjenom stručnog leksika, pripremanjem. Vježbanje dogovaranja po malim grupama. Prikaz obitelji na temelju različitih gledišta (opis, karakteriziranje, stil itd.) Prikazivanje, opis doma i radnog mjesta. Rasprava o prednostima i nedostacima

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Prehrana: zajuttrak, objed, večera (živežne namirnice). Prehrana na radnome mjestu. Prednosti i nedostaci prehranjivanja u gostionici ili kod kuće. Zdravstvo , šport i vrijeme: Bolesti,simptomi bolesti. Omiljene športske grane u našoj zemlji i u inozemstvu. Prometovanje: Opis putovanja obrazovanje, razonoda.Prikaz jednog putovanja (službeni, organizirani ili individualni turizam, posjeta). Prikaz službene faze pripreme putovanja u inozemstvo (putovnica, viza, valuta) Slobodno vrijeme: Slobodno vrijeme namijenjeno obrazovanju i rekreaciji (kazalište, kino, tv, slušanje glazbe,čitanje). Kratki prikaz knjige televizijskog ili radijskog programa. Naša domovina, Mađarska: Zemljopisni podaci (klima, položaj,teritorij stanovništvo). Književnost: Srednjovjekovna književnost (hrvatska). Humanizam i renesansa, barok, prosvjetiteljstvo u Hrvata. Usmena baština. Jezično-komunikacijske spoznaje Rečenični modeli: Sročnost. Subjekt-Predikat. Svevremenski perfekt Svevremenski futur Imperativ. Svevremenski imperativ Čitanje i pisanje,pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Izražajna sredstva konotacije. Kompozicija pripovjednih djela. Izražavanje: Izražajna moć predikata. Pravilna uporaba brojnih imenica (dvojica) u komunikaciji.	prehranjivanja u restoranu odnosno kod kuće. Posjet lječničkoj ordinaciji ili poliklinici. Usustavljivanje iskustava. Prikaz putovanja. Kratki prikaz radio-odnosno tv-programa. Obogaćivanje leksika iz zemljopisa. Upoznavanje važnijih pojmova, činjenica, podataka iz povijesti književnosti. Zapažanje uloge subjekta i predikata u stvaranju rečenice. Vježbe za uočavanje nekih obilježja konotativnog značenja u perfektu, futuru te imperativu. Vježbanje pravilnog, čistog izgovora i intonacije. Uočavanje svojstvene uloge glagolskih vremena i načina. Zapažanje radnje, likova, njihova karakterizacija, imenovanje sastavnih dijelova kompozicije. Raznovrsni zadaci, pismeno provjeravanje znanja.Uočavanje konotativnog značenja riječi. Vježbavanje nekih manje frekventnih izraza i rečenica (glagoli za izražavanje svevremenosti). Vježbanje brojnih imenica. Provjeravanje razumijevanja putem slušanoga teksta. Sposobnost stvaranja govorne situacije u svezi s novim tematskim

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Pravogovor i pravopis: Priopćajna sredstva. Književna djela narječja hrvatskoga jezika Glasovni sustav. Glasovne promjene. Imenice Pridjevi	krugom (karakterizacija – moralnost – razvoj karaktera). Vježbe za uočavanje svojstava narječja hrvatskog jezika. Imenovanje najos-novnijih glasovnih promjena. Definicija imenice i vrsta imenica, primjenjivanje najosnovnijih pravopisnih pravila, poznavanje i primjena najčešćih oblika deklinacije. Imenovanje pridjeva i vrsta pridjeva, uporaba padeža.

Autori i djela

Književnost

Sunčana Škrinjarić: More, ljubav, rat i... (Ulomak iz Ulice predaka)

Josip Pupačić: More

Dragutin Tadijanović: Večer nad gradom

August Šenoa: Zlatarevo zlato

Iz domaće književne baštine:

Mijo Karagić: Slobodni putovi

Branko Filaković: Zatajiti korijene tuge i duge

Ruža Begovac: Idem spati Boga zvati

Književni žanrovi: stih, novela,

Kompozicija djela : ekspozicija, zaplet, vrhunac, rasplet; likovi

Pjesničke figure:metafora, personifikacija, poređenje

Filmovi po izboru i mogućnostima.

Elementi filma: montaža, pokreti kamere.

Školska knjižnica: Samostalan rad s priručnicima. Uporaba stručne literature.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi i fraza.

Razvijanje jezične fleksibilnosti učenika.

Prepoznavanje, imenovanje subjekta i predikata.

Imenovanje najfrekventnijih glagolskih oblika, njihova primjena u svakodnevnim govornim situacijama.

Prepoznavanje naojsnovnijih glasovnih promjena.

Definicija imenice i pridjeva, imenovanje vrsta, uporaba padežnih izraza

Poznavanje nekoliko djela najistaknutijih hrvatskih književnika 20. stoljeća .

Učenje napamet 80-120 redaka stihova ili prozog teksta.

10. Godište
Godišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Obitelj: Život u obitelji. Blagdani, obiteljsko slavlje. Dom i mjesto stanovanja: Mjesto i okolina. Usluge, institucije. Važnije trgovinske i druge usluge (dostava robe, posuđivanje, čišćenje, frizer itd.) Poštanske usluge (pismo, brzopis, paket, novčana pošiljka). Telefoniranje. Razni tipovi trgovina: samoposluživanje, robna kuća, tržnica itd. Zdravstvo: Zdravstvena skrb. Kućni liječnik, poliklinika, bolnica, sanatorij, hitna pomoć. Posjet liječničkoj ordinaciji. Prometovanje: Prometna sredstva. Prometala (željeznica, cestovni promet, vodeni promet), vozni red, vozna karta, polazak, dolazak. Prometala za masovni promet, njihova upotreba. Putovanje. Slobodno vrijeme: Kino, televizija, radio. Uloga televizije, karakteristike nekih poznatijih programa. Uloga radija, najslušaniji programi. Vaša omiljena emisija. Programi hrvatskih manjina na televiziji i na radiju. Naša domovina, Mađarska: Zemljopisni podaci. Mađarska privreda. Glavni privredni proizvodi. Poljoprivreda. Važniji poljoprivredni proizvodi. Školstvo i tipovi škola. Književnost: Vrijeme romantizma, hrvatski narodni preporod, realizam. Jezično-komunikacijske spoznaje Rečenični modeli: Kondicional II Svevremenski prezent Komparacija pridjeva Imenice (uloga padeža) Vrste riječi, (morfologija riječi, rodovi, brojevi, padeži, lice, vrijeme, način). Zamjenice.	Obrada pojedinih tema, dijaloga u tandemu. Najosnovnija priopćajna sredstva, nekoliko važnijih vrsta, učinak nasvakodnevnih ljudskih veze. Održavanje kratkog predavanja o blagdanima. Ispunjavanje poštanskih formulara. Vježbanje kontaktiranja putem telefona. Zamišljen posjet jednoj liječničkoj ordinaciji, ispitivanjem pacijenata. Sastavljanje voznog reda, planiranje rute. Praćenje nekoliko manjinskih programa na radiju i televiziji te organiziranje foruma na tu temu. Obogaćivanje leksika iz industrije i gospodarstva. Kratak pregled književnosti prije romantizma. Upoznavanje svojstava književnosti 19. stoljeća. Raznovrsne vježbe u kondicionalu. Uočavanje uloge gnomskog prezenta u pojačavanju ugođaja. Raznovrsne vježbe, zadaci sa stupnjevanjem najfrekventnijih pridjeva.

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Razgovor, kao jedan od oblika samoizražavanja. Čitanje, pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Izražajno čitanje. Drama, komika. Petrarkistička poezija. Izražavanje: Stvaranje teksta: imenice. Pridjevi, glagoli u rečenici. Pravogovor i pravopis Obrada tema, tekstova. Povijest hrvatskoga književnoga jezika.	Raznovrsni primjeri, zadaci o ulozi padeža u rečenici. Interpretacija jedne komedije iz dubrovačke književnosti. Uočavanje značajki situacijske i karakterne komike. Improviziranje, dramatizacija. Pismeno provjeravanje znanja o rečeničnoj funkciji imenica, kompariranih pridjeva te glagola u kondicionalu. Prepričavanje, izvješće, dopis uporabom složenih rečenica. Interpretacija književnog teksta i djela (sažeto). Učešće u razgovoru, surađivanje sa sugovornicima. Poznavanje temeljnih činjenica povijesti hrvatskoga jezika i suvremenog jezičnog stanja.

Autori i djela

Književnost:

Petrarkisti

Marin Držić: Dundo Maroje

Marko Marulić: Judita /ulomak/

Ivan Gundulić: Osman

Petar i Nikola Zrinski

Iz domaće književne baštine:

Stipan Blažetin: Korenje

Ivan Petreš: Dva bila gavrana

Pojmovi:

Književne epohe: humanizam i renesansa, barok, prosvjetiteljstvo

Književni žanrovi: ep, drama, komedija, struktura, mjesto i vrijeme radnje, dijalog, monolog, karakterizacija likova.

Upoznavanje s kazalištem (Hrvatsko kazalište u Pečuhu).

Knjižnica i medijska kultura:

Sakupljački rad u knjižnici. Samostalno

pripremanje iz jedne teme. Elektronski nosači informacije. Dodaci uz aktualnu temu, traženje informacije pomoću korištenja elektronskih nosača informacija.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi i frazema.

Surađivanje sa sugovornicima u svakodnevnim situacijama.

Samostalno prevođenje uporabom rječnika – na mađarski jezik.

Poznavanje najpoznatijih hrvatskih književnika 19. Stoljeća.

Poznavanje najosnovnijih dijalekata hrvatskog jezika.
 Pravilna uporaba složenih rečenica (pravilna uporaba veznika).
 Adekvatna primjena najfrekventnijih glagola te imenskih riječi.
 Učenje napamet od 100 do 150 redaka stihova ili proznog teksta.

11. Godište

Godišnja satnica: 148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Obitelj-pojedinac: Radost i brige u odgoju djece (jaslice, vrtić, poslijepodnevni boravak). Mogućnosti u zbrinjavanju djece. Dom i mjesto stanovanja: Moj dom (grijanje, opremljenost). Mogućnosti za osuvremenjivanje stana i opreme. Prehrana: Čime ponuditi goste raznim prigodama? Ugostiteljstvo, ugostiteljski objekti (restoran, slastičarnica, kavana, krčma itd.). Prometovanje: Teškoće u prometu, prometna špica. Putovanje: Mogućnosti priprema ugošćivanja (hotel, privatni smještaj). Carinska i putnička kontrola. Zadaci i vježbe pri samostalnoj preradi tema sakupljanjem materijala i sistematizacijom. Jezično-komunikacijske spoznaje Modeli rečenica, apozicija, pasivni oblici glagola. Višestruko složena rečenica. Tvorba riječi. Čitanje, pisanje, pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Tekstovi različitih vrsta i stilova. Epska djela. Izražavanje: Tekstološka analiza. Prikupljanje građe u knjižnici. Rječnici, leksikoni za prijevod.	Zadaci, vježbe uz samostalnu obradu pojedinih tema prikupljanjem materijala, sistematiziranjem. Odmjeravanje suprotnog mišljenja, opovrgavanje u svakodnevnom životnim situacijama te uz tematske krugove. Upoznavanje izražajnih sredstava dalekovidnosti, planiranja, brižljivosti. Rasprava o problemima i radošću odgoja djece. Traženje upućivanja. Pravljenje plana putovanja. Vježbe za upoznavanje različitih vrsta apozicije. Upoznavanje oblika pasiva. Upoznavanje ustrojstva nekoliko razvedenijih višestruko složenih rečenica. Upoznavanje najfrekventnijih tvorbenih načina. Stilski obilježen tekst s izražajnim čitanjem (uvježbavanjem). Kompozicija epskog djela. Razumijevanje čitanih odnosno slušanih stručno-znanstvenih tekstova te njihova provjera. Pismeni sastavci (prepričavanje, pričanje, opisivanje)

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Pravopis i pravogovor: Usutavljavanje jezičnih i pravopisnih spoznaja.	Prikupljanje građe. Vježbe prevođenja uz naputke nastavnika. Pravilna uporaba i pisanje apozicije. Funkcionalnost porabe pasiva (aktiv, pasiv, bezlična rečenica). Pravilna uporaba sročnosti. Vježba imeničke dopune (atribut, apozicija). Poznavanje funkcije te različitosti. Prikaz povezanosti višestrukosloženih rečenica. Poznavanje radne i trpne funkcije subjekta, poznavanje različitosti.

Autori i djela

Hrvatski narodni preporod

Ivan Mažuranić: Smrt Smail-age Čengića

Petar Preradović – pjesme

August Šenoa: Seljačka buna

Silvije Strahimir Krančević-pjesme

Po izboru

Vjenceslav Novak

Josip Kozarac: Mrtvi kapitali

Ksaver Šandor Ćalski – pripovijesti

Iz domaće književne baštine:

Ivan Petreš

Mate Šinković: Na našoj gori

Književne epohe: hrvatski narodni preporod, predrealizam, realizam

Književni žanrovi: novele, roman, kompozicija

Filmovi po mogućnostima. Avanturistički filmovi. Montaža.

Po izboru i mogućnostima obrazovne emisije, dokumentarni filmovi TV-programa: Kako mi govore?

Samostalan rad u školskoj knjižnici s priručnicima i sa stručnom literaturom.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi i izričaja.

Sastavljanje plana putovanja, prehrane i stana.

Tečno čitanje neuvježbanih tekstova raznih stilova.

Sposobnost pričanja doživljaja (15-20 rečenica).

Pravilna uporaba usvojene gramatičke građe: aktiva, pasiva, apozicije.

Poznavanje nekoliko lirskih pjesama, kratka interpretacija.

Imenovanje književnika matične domovine i domaćih autora.

Učenje napamet 100-150 redaka stihova ili proznog teksta.

12. Godište
Godišnja satnica:148

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Komunikacija Obitelj - pojedinac: Radost i brige u obitelji. Problemi zaposlene žene. Kućanski aparati za olakšanje kućnih poslova, bijela tehnika u kući. Posao: Tipovi zapošljavanja. Načini i značaj usavršavanja. Mogućnosti i izgledi zaposlenja. Usluge i trgovina: Dnevno kupovanje , kupovanje vikendom. Kupnja trajnih artikala (na rate, rasprodaja). Kupnja odjeće i šivanje. Zdravstvo, šport i vrijeme: Športske mogućnosti. Masovni šport, takmičarski šport. Međunarodne športske priredbe, olimpijada, prvenstvo. Ljetovanje, izlet, kampiranje, turizam. Vrijeme. Naša domovina, Mađarska: Povjesne znamenitosti u Budimpešti i u okolici ili na mjestu prebivališta. Odmarališta i izletištišta Razvojni planovi. Razgledavanje Budimpešte ili nekog drugog grada. Poznavanje matične zemlje: Zemljopisni podaci. Prirodne znamenitosti i turizam. Ljetovanje na Jadranskom moru. Glavni grad – Zagreb. Jezično- komunikacijske spoznaje: Padeži u rečenici Glagoli u rečenici. Čitanje i pisanje pismeno izražavanje, pravogovor, pravopis i gramatika Čitanje: Lirska, epska, dramska književnost. Nekoliko djela iz hrvatske književnosti 20. st.	Komunikacijske vježbe, samostalna obrada i vođenje tema. Izražavanje individualnih – društvenih problema, predstojećih zadataka. Vježbe razvijanje rječnika iz povijesti, zemljopisa te turizma. Rasprava o problemima zapošljavanja žena, mogućnosti zapošljavanja. Pokušaj kupovanja trajne robe. Praćenje športske emisije i rasprava o viđenome. Priprema referata o turističkim znamenitostima Mađarske i njihova povezanost s hrvatskom prošlošću. Izlet u Hrvatsku s posjetom znamenitosti zemlje. Vježbe zadaci u svezi s ulogom glagola te imenskih riječi u rečenici. Imenovanje svojstava pojedinog književnog djela. Zapažanje bitnih značajki hrvatske književnosti 20. st. Samostalno prepričavanje kazališne predstave. Razgovor, dramatizacija s uporabom složenih rečenica. Interpretacija književnog djela. Pismeni sastavci. Prijevod (s hrvatskog na mađarski i obrnuto). Pravilna uporaba izvedenica i složenica. Pravopis složenih rečenica (uporedba s

Tematski krugovi, sadržaji	Novi oblici djelatnosti
Izražavanje: Teme književnosti, umjetnosti. Dokumenti, pomagala u knjižnici. Pravopis i pravogovor Tvorbeni načini. Usustavljavanje sintaktičkih spoznaja.	mađarskim pravopisom). Vježbe u svezi gramatičkog ustrojstva rečenice. Padeži i glagoli u rečenici, zapažanje sintaktičke uloge nepromjenljivih te imenskih riječi.

Autori i djela

Nekoliko ostvarenja (ili ulomaka) hrvatske književnosti od sredine 19. stoljeća do danas

Vladimir Vidrić – pjesme

Antun Gustav Matoš – pjesme

Miroslav Krleža: Glembajevi
po izboru

Vladimir Nazor – pripovijetke

Antun Branko Šimić – pjesme

Tin Ujević – pjesme

Ivan Goran Kovačić: Jama

Vesna Parun – pjesme

Dragutin Tadijanović - pjesme

Ranko Marinković : Novele

Mirko Božić – drama

Iz domaće književne baštine:

Timea Horvat – pjesme

Stjepan Blažetin – pjesme

Po izboru i mogućnostima obrazovne emisije, dokumentarni filmovi.

Samostalan rad s priručnicima i sa stručnom literaturom u knjižnici.

Zahtjevi, uvjeti napredovanja

Usvajanje 250 novih riječi i izričaja.

Poznavanje djelatnosti nekoliko istaknutih ličnosti hrvatske književnosti 20. stoljeća.

Izražajno čitanje uvježbanih tekstova iz lijepe književnosti.

Sposobnost prepričavanja (opširno, sažeto, prepričavanje sažimanjem fabule na temeljne elemente).

Prepričavanje sadržaja filma ili kazališnog komada.

Iznošenje misli i osjećaja u vezi s pročitanim štivom, djelom, interpretacijom djela.

Pravilna uporaba usvojene gramatičke građe.

Samostalan prijevod pomoću rječnika s hrvatskog na mađarski i obrnuto.

Učenje napamet 130-180 redaka stihova ili proznog teksta.

NARODOPIS HRVATA

1-4. godišće

Ciljevi i zadaće

Cilj i zadaća narodopisa Hrvata je da razvija i jača svijest o nacionalnom identitetu uzimajući u obzir uzrast učenika.

Osnovna zadaća je za uzrast 1-4. godišta zavoljeti kulturu Hrvata, upoznati, usvojiti osnovne elemente prošlosti i tradicija svog zavičaja.

Njegovanje i vježbanje učenih tradicija nam pruža priliku za očuvanje jezika - dijalekta, govorne varijante -, vizualnu kulturu - narodna i likovna umjetnost -, glazbenu i plesnu kulturu, tradicionalnih sredstava i radova.

Tematski krugovi narodopisa će probuditi spoznaje o očuvanju trajnih vrednota u umjetnosti, građevinarstvu i gospodarstvu.

Razvijanje jezičnih i književnih sposobnosti karakteristično za niže razrede na upoznatim djelima narodne književnosti. Čitanje pitalica, zagonetki, poslovice, brojalice, čestitki, pripovijedaka, legendi, molitvi, narodnih i crkvenih pjesama, te ih naučiti, dramatizirati, što pruža mogućnost za razvijanje rječničkog blaga i sposobnosti izražavanja učenika.

Samostalna uporaba različitih izvora znanja po načelu uzrasta i učenikova posebnog interesa kao dokumenti, leksikoni, enciklopedije, medijska kultura (radio, televizija, tisak).

Početak sakupljanja još postojećih materijalnih i duhovnih vrednota, spašavanje tih vrednota.

Upoznavanje lokalnih i regionalnih elemenata tradicijske kulture Hrvata jača svijest o nacionalnom identitetu, o pripadnosti hrvatskom narodu, razvija učenikovu ličnost, potiče ga za očuvanje vrednota, odgaja na odgovornost prema svojoj okolini.

Razvojni zahtjevi

Razvijanje, produbljivanje spoznaja o kulturi i tradicijama Hrvata u Mađarskoj naročito lokalnog i regionalnog karaktera. Poznavanje, dramatizacija i izvedba dječjih igara, narodnih plesova, narodnih pjesama, narodnih običaja.

Poznavanje, sakupljanje, lokalne narodne nošnje, narodnih motiva, upotreba motiva pri izradi poklona, ukrasa i u ilustracijama.

Prepoznavanje elemenata narodne mudrosti i humora u kulturi, tradicijama i književnosti Hrvata. Bogaćenje rječničkog blaga, razvijanje jezičnog izražavanja naučenim poslovicama, izrekama, izrazima.

Uočavanje i registriranje promjena u prirodi, dovesti ih u vezu s kalendarom, s radovima i sa godišnjim blagdanima.

Produbljivanje spoznaja o ulozi i značaju blagdana Hrvata u Mađarskoj. Proslaviti blagdan svog zavičaja, održati tradicionalne običaje vezane uz blagdane sa pripremanjem karakterističnih jela, darova, ukrasa, sa prikazanjem, izvedbom dječjih igara, narodnih običaja.

Prepoznavanje i imenovanje pri radu korištenih pribora i alata.

Razvijanje manualnih sposobnosti sa izradom darova, ukrasa, predmeta, pribora, igračaka od prirodnog materijala.

Znati odrediti položaj svog mjesta i regije na zemljovidu, označiti književne, povijesne, umjetničke znamenitosti.

Biti sposoban uočiti vrednote materijalne i duhovne kulture, sakupljati još postojeće predmete, znamenitosti, narodne običaje.

Poznati i štovati simbole domovine i matične zemlje.

1. Razred
Godišnji broj sati: 18

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Blagdani Svi sveti, Sveti Nikola, Božić, Nova godina, Poklade, Uskrs, Đurđevo	Značaj i kratak sadržaj blagdana. Pričanje svog doživljaja o blagdanu. Naučiti kratke molitve i čestitke. Vježbanje dijaloga i dramatizacije s pokretom. Izrada božićnih ukrasa, maske i bojanje pisanica.
Narodna književnost, umjetnost poslovice, pitalice, brojalice, čestitke, pozdravi, dječje igre, pjesme	Bogaćenje rječnika sa naučenim riječima, izrazima. Izražavanje osjećaja s mimikom. Vježbanje situacije, pozdrava, raznih formi darivanja. Spajanje dječjih igara i pjesama pokretom, lutkarskim igrama.
Opažanje promjena u prirodi godišnja doba, plodovi	Uočavanje razlika između godišnjih doba. Prepoznavanje veza između godišnjih doba i blagdana. Naučiti plodove i dječje igre vezane uz blagdane.
Sredstva i pomagala pri radu školski pribor, pribor i alati u domaćinstvu	Prikazati, sakupljati školski pribor, sredstva u domaćinstvu ranije i danas, prepoznati razlike uz pomoć fotografija, predmeta ilustracija, usmenih predaja.

Uvjeti napredovanja

Okvirni program ne predviđa uvjet za napredovanje, prvi i drugi razred smatra jednom razvojnom etapom.

2. Razred
Godišnji broj sati: 18

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Blagdani Svi sveti, Sveti Martin, Sveti Nikola, Sveta Lucija, Božić, Nova godina, Poklade, Cvjetna nedjelja, Uskrs	Naučiti i sakupljati crkvene molitve i pjesme. Sakupljati, naučiti čestitke, pozdrave, vježbati ih u situaciji. Pričanje vlastitog doživljaja o blagdanu, o proslavi blagdana u obitelji. Božićni stol, ukrasi i karakteristična jela u zavičaju. Vježbanje tehnike farbanja jela, sakupljanje motiva. Značaj karakterističnih uskrasnih jela i blagoslov jela.
Narodna književnost, umjetnost poslovice, pitalice, brojalice, izreke, čestitke, pozdravi, narodni običaji, lokalne dječje i narodne igre, pjesme	Bogaćenje rječnika i razvijanje jezičnog izražavanja sa učenim djelima narodne književnosti. Izražavanje osjećaja mimikom. Intonacija osjećaja u čestitkama i pozdravima.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
	Sakupljanje, učenje, dramatizacija lokalnih dječjih, narodnih plesova, pjesama.
Opažanje promjena u prirodi godišnja doba, mjeseci, plodovi i vrijeme ubiranja plodova	Uočavanje obilježja godišnjih doba, osvijestiti razlike između njih. Redoslijed mjeseca, naučenje hrvatskih naziva. Povezati blagdane i godišnja doba s kalendarom. Spoznaja veze između plodova, ubiranja, jela i ukrasa na blagdane.
(Narodopis : okvirni program 2. razred) Sredstva i pomagala pri radu alati, predmeti, pomagala oko kuće i u obrađivanju vrta	Imenovanje i prikaz korištenja alata oko kuće i u vrtu pokretima, imitiranjem. Nabranje faza radova. Učenje narodnih pjesama vezanih uz rad (npr. Ja posijah lan...) Sakupljanje, izložba starih alata.

Uvjeti napredovanja

Učenik treba znati crpiti spoznaje o etničkoj skupini kojoj pripada, o zavičaju i o obitelji. Naučiti na svom dijalektu čestitke, pozdrave, molitve, poslovice, pitalice, brojalice, izreke vezane uz blagdane. Učenik treba znati najpoznatije lokalne dječje i narodne pjesme, plesove.

Treba poznati najkarakterističnije plodove svog kraja i vrijeme ubiranja plodova.

Treba poznati ulogu i značaj plodova, jela na blagdane (božićna, uskrсна).

Treba poznati pribore i alate korištene oko kuće i u vrtu. Treba biti sposoban izraditi darove, ukrase za blagdane.

Učenik treba poznavati simbole i glavna obilježja učenih blagdana i dovesti ih u vezu s kalendarom.

3. Razred **Godišnji broj sati: 18**

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Blagdani Velika Gospa, Mala Gospa, lokalni blagdani, Svi sveti, Sveta Katarina, Sveti Nikola, Božić, Sveti Stjepan, Dan nevine dječice - Šibarovo, Stara godina - Silvestrovo, Poklade, Cvjetnica, Veliki petak, Velika subota, Uskrs	Učenje i sakupljanje crkvenih pjesama (Marijinih), molitava (Križni put). Učenje i dramatizacija narodnih običaja (betlehemari, polijevanje vodom). Značaj blagdana, sadržaj čestitaka, učenje i izvedba izreka, poslovice vezanih uz blagdane. Opis narodnih običaja u narodnim pripovijetkama. Karakteristike starih i današnjih blagdana, uočavanje istih i različitih elemenata.
(Narodopis : okvirni program 3. razred) Narodna književnost, umjetnost pripovijetke, basne, lokalni i regionalni narodni običaji, pjesme i igre	Razvijanje rječničkog blaga i jezičnog izražavanja preko čitanih djela narodne književnosti. Prepričavanje poznate pripovijetke. Uočavanje života naroda (životinja). Uočavanje opisa pejzaža i pribora. Sakupljanje izraza i izreka. Učenje, sakupljanje lokalnih i regionalnih narodnih običaja, pjesama i igara.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Opažanje promjena u prirodi promjena prirode u narodnoj književnosti i u narodnim običajima	Uočavanje karakterističnih elemenata blagdana i narodnih običaja, njihova veza s godišnjim dobima. Uočavanje veze između promjena u prirodi i poljoprivrednih radova.
Sredstva i pomagala pri radu alati poljodjelstva na polju	Uočavanje alata i pribora, redoslijed radova. Sakupljanje, popravak pribora i alata.
Poznavanje okoline karakteristične zgrade u mjestu: škola, dom kulture, poglavarstvo, crkva, križ, kapelica, groblje	Upoznavanje zgrada, njihova povijest, nekadašnje i sadašnje stanje. Sakupljanje podataka, fotografija, priča. Ilustriranje lokalnih vrednota. Uređivanje izložbe od sakupljenih dokumenata, učeničkih ilustracija.

Uvjeti napredovanja

Učenik treba crpiti spoznaje iz svog zavičaja i regije. Treba naučiti molitve, narodne pripovijetke, basne, narodne običaje. Sudjelovati u dramatizaciji i izvedbi narodnih običaja. Znati najpoznatije narodne pjesme igre.

Uočiti vezu, ulogu i značaj između godišnjih doba i narodnih običaja.

Poznati najčešće korištena sredstva poljodjelstva.

(Narodopis: okvirni program 3. razred)

Učenik treba biti sposoban uočiti vrednote materijalne i duhovne kulture, sudjelovati u sakupljanju. Učenik treba poznati simbole i sadržaj blagdana i dovesti ih u vezu s kalendarom.

4. razred

Godišnji broj sati: 18

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Blagdani Svi sveti, Sveti Martin, Sveti Nikola "Tavelić", Sveti Andrija, Sveti Nikola, Advent, Božić, Nova godina, Tri kralja, Poklade, Korizma, Uskrs, Duhovi, Kraljice, Dodole, Ivanjdan, Dan državnosti u Mađarskoj i Hrvatskoj	Učenje, čitanje, dramatizacija pjesmica, pripovijedaka, legendi, događaja. Učenje, izvedba narodnih običaja, dramatiziranih situacija na dan blagdana. Uočavanje elemenata, dijelova narodne nošnje prilikom raznih blagdana. Redoslijed blagdana, dovesti ih u vezu s kalendarom. Pričanje svog doživljaja o blagdanu u obitelji i u mjestu.
Narodna književnost, umjetnost narodne lirske pjesme, pripovijetke, legende, narodne pjesme, plesovi, narodna nošnja mjesta i regije	Uočavanje istinskih elemenata narodnog humora u narodnoj književnosti, sakupljanje izreka, jezičnih izraza, kratko prepričavanje sadržaja. Dramatizacija i izvedba narodnih običaja i plesova najkarakterističnijih u mjestu i regiji. Sakupljanje književnih vrednota mjesta i regije. Sakupljanje djelova i motiva narodne nošnje narodne umjetnosti, korištenje motiva u ilustracijama.
Opažanje promjena u prirodi razlike između narodnog vjerovanja i	Učenik treba znati usporediti razna zapažanja o prirodnim pojavama, promjenama u

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
znastveno utvrđenih činjenica (Narodopis: okvirni program 4. razred)	sadržaju blagdana, narodnih običaja, legenda između narodnog vjerovanja i naučno utvrđenih činjenica.
Sredstva i pomagala pri radu obrtnici u mjestu, najpoznatiji alati obrta	Sredstva i faze obrade drveta, metala, tekstila, raznog materijala, itd., vježbanje izrade. Vježbanje najkarakterističnije djelatnosti regije.
Poznavanje okoline javne zgrade, kipovi, spomenici, groblje, nadgrobni natpisi, druge umjetne vrednote, državni i lokalni simboli	Učenik treba prepoznati književne književne, povijesne, narodne i umjetničke vrednote svog zavičaja. Sakupljanje i registriranje podataka, fotografija, predmeta. Pripremanje izložbe od sakupljenog materijala. Prepoznavanje i imenovanje simbola Mađarske, Hrvatske i svog zavičaja (zastava, grb).

Uvjeti napredovanja

Učenik treba znati crpiti spoznaje o etničkoj skupini kojoj pripada u mjestu i regiji. Treba naučiti molitve, pripovijetke, legende, narodne običaje. Treba znati najpoznatije narodne pjesme, plesove. Treba prepoznati ulogu i značaj narodnih običaja vezanih uz godišnja doba i blagdane, sudjelovati u njihovoj dramatizaciji.

Učenik treba znati prepoznati i imenovati alate i pomagala pri radu.

Treba znati odrediti položaj mjesta i regije na zemljovidu, poznati znamenitosti svog zavičaja. Biti sposoban uočiti vrednote materijalne i duhovne kulture, sudjelovati u sakupljanju.

Učenik treba prepoznati simbole i sadržaj učenih blagdana i dovesti ih u vezu s kalendarom.

Treba prepoznati i imenovati simbole državnosti Mađarske, Hrvatske i svog zavičaja (zastava, grb).

5-8. godišće

Ciljevi i zadaci

Tijekom obuke narodopisa učenici upoznaju najkarakterističnije etnografske značajke, kulturu, povijest, zemljopis svog zavičaja, svoje regije, ostalih hrvatskih etničkih skupina te svog matičnog naroda. Cilj nastave narodopisa je da probudi učenički interes za materijalnu i duhovnu kulturu Hrvata u Mađarskoj i cjelokupnog hrvatstva, razvijajući hrvatski manjinski identitet.

Zadaca 5.-8. godišća je produbljivanje i postepeno proširenje ranije stečenih spoznaja. Učenik upozna etnografska, povijesna, zemljopisna, kulturna i gospodarska obilježja

- svojeg zavičaja i uže regije na petom godišću,
- ostalih hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj na šestom godišću,
- jedne regije u Hrvatskoj (koja se nalazi najbliže dotičnom naselju ili regija zbratimljene škole) na sedmom godišću,
- cijele Hrvatske na osmom godišću.

Potaknimo učenika na samostalan rad pomoću skupljanja informacija iz raznih izvora i još postojećih materijalnih i duhovnih vrednota. Tijekom nastave narodopisa treba razvijati učenikovo poštovanje prema narodnim vrednotama i narječjima. Treba nastojati da upoznavanje narodnih tradicija bude što više doživljajno npr. putem dramatizacije, razgovora sa starim osobama, posjeta zavičajne kuće, izložbe, muzeja.

Zadaća nastave narodopisa na osmom godištu je da upozna učenika sa sustavom manjinskih prava i ustanova Hrvata u Mađarskoj, potičući ga da postane svijestan član svoje manjine.

Razvojni zahtjevi

Poredba osnovnih karakteristika etničkih skupina u Mađarskoj pomoću slika, opisa, prepričavanja, pokazajući bogatstvo hrvatske narodne tradicije istaknuvši zajednička obilježja. Razumijevanje određujuće uloge geografskog položaja na graditeljstvo, gospodarstvo i način života pomoću primjera. Prepoznavanje uzajamne veze između načina života, graditeljstva i pokušstva. Upoznavanje povijesti, književnih i likovnih djela Hrvata u Mađarskoj i matičnog naroda. Razvijanje prijemljivosti učenika prema književnim i likovnim vrijednostima. Osposobljavanje učenika za održavanje izvješća na osnovi samostalno stečenih informacija. Poznavanje osnovnih ukrasnih motiva Hrvata u Mađarskoj i tehniku izrade. Poznavanje božićnih, pokladnih i uskrasnih običaja hrvatstva te narodno stvaralaštvo i vjerovanja vezanih za spomenute blagdane. Pronalaženje učenih mjesta na zemljovidu Mađarske i Hrvatske.

5. godište

Predviđen godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Etnografske karakteristike naselja</i> Geografski položaj naselja, značajni objekti. Poredba lokalnog govora s govorom susjednih naselja i sa književnim hrvatskim jezikom. Narodna nošnja naselja: materijal, boje, motivi. Svakodnevna i svečana nošnja. Odijevanje u razna godišnja doba. Dječja nošnja. Narodna baština, pjesme, plesovi, narodna glazba naselja.	Pronalaženje mjesta naselja na zemljovidu Sakupljanje izraza narječja Crtanje, bojanje motiva narodne nošnje Interpretacija narodnih pjesama i pripovijedaka. Vježbanje osnovnih plesnih koraka.
<i>Prirodne okolnosti, gospodarstvo naselja</i> Prirodna sredina. Sakupljanje biljaka, plodova; uzgoj biljaka, voća i povrća; uzgoj životinja, ribolov. Seoski obrti.	Promatranje tradicionalnog oruđa, sakupljanje još postojećih alata. Razgovor sa starim obrtnicima, majstorima.
<i>Seoska kuća</i> Utjecaj prirodne sredine na način građenja. Raspored prostorija, tradicionalno pokušstvo, namještaj. Tekstilni predmeti: motivi, ukrasi svakidašnjih i svečanih tkanina. Predmeti za svakidašnju upotrebu i za ukrašavanje prostorija. Materijal pokušstva i način izrade.	Posjet zavičajnoj kući. Crtanje, bojanje ukrasnih motiva tekstila i pokušstva Sakupljanje fotografija o promjeni kuće i stambenih prostorija.
<i>Narodni običaji vezani za ljudski život</i> Običaji oko rođenja djeteta. Sklapanje braka, svatovski običaji: prošnja, svadbena povorka, tradicionalna jela. Terminologija rodbinskog nazivlja u lokalnom govoru.	Učenje dječjih pjesama, uspavanki, brojalice i molitvi Dramatizacija svatovskih običaja. Poredba nazivlja lokalnog govora s nazivljem književnog hrvatskog jezika
<i>Božićni običaji</i> Blagdani prije Božića i vjerovanja vezana uz njih. Božićne pripreme. Tradicionalna jela. Božićne pjesme, čestitke.	Dramatizacija badnje večeri

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Poklade</i> Način izračunavanja doba poklada. Prizivanje raspoloženja veselica, povorki masaka. Blagdani poslije poklada, tradicionalna jela.	Izrada maski
<i>Uskrsni blagdani</i> Običaji vezani za Veliki petak i Veliku subotu. Svećenje jela u Uskrsnu nedjelju	Dramatizacija uskrsnih dječjih igara
<i>Povijest hrvatskoga naroda do osnivanja države</i> Doseljavanje Hrvata. Vladavina dinastije Trpimirovića. Slaveni na tlu Panonije prije doseljavanja Mađara.	Stavljanje povijesnih događaja u kronološki red Pronalaženje učenih mjesta na zemljovidu
<i>Simboli državnosti Republike Hrvatske</i> Hrvatska zastava, grb, himna. Legenda o postanku hrvatskog grba	Crtanje, bojanje hrvatske zastave Slušanje, pjevanje hrvatske himne

Uvjeti napredovanja

Prepoznavanje karakterističnih motiva narodnih rukotvorina i nošnje svoga naselja. Poznavanje najvažnijih narodnih običaja, sudjelovanje u dramatizaciji božićnih i uskrsnih običaja. Naučiti napamet nekoliko pjesama, brojalica, molitva po izboru nastavnika ili učenika. Poznavanje najosnovnijih gospodarskih grana i oruđa. Prepoznavanje i štovanje simbola Republike Hrvatske.

6. godišće

Predviđen godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Jezične i etnografske značajke etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj</i> Nazivi etničkih skupina i njihov geografski položaj. Govor, nošnje, pjesme, plesovi i glazbala etničkih skupina. Značajni narodni običaji, blagdani. Običaji vezani za ljudski život (rođenje djeteta, sklapanje braka, smrt, pogreb)	Imenovanje etničkih skupina. Pronalaženje mjesto regija na zemljovidu Mađarske, Imenovanje većih gradova, naselja Usporedba govora regija međusobno i s književnim hrvatskim jezikom Učenje pjesama i plesova Dramatizacija najkarakterističnijih običaja
<i>Seoska naselja i graditeljstvo Hrvata u Mađarskoj</i> Vrste seoskih naselja. Veze između prirodne Sredine i vrsta naselja te načina graditeljstva Seoske kuće. Funkcija, gospodarstvenih zgrada i njihovo mjesto na gruntu. Pokućstvo, oruđe vrste namještaja, tkanine regija. Veze između načina života i izgradnje kuća.	Crtanje kuće, unutrašnjosti prostorija, narodnih motiva, pokućstva, oruđa, tlocrta stambene kuće i seoskog grunta

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Život u obiteljskoj zajednici, gospodarenje</i> Podjela rada po spolu i životnoj dobi . Položaj članova obitelji. Djeca u obitelji, Dječje igre, igračke. Red hranidbe obitelji Stočarstvo, poljodjelstvo. Način i faze zemljoradnje. Pčelarenje, ribolov. Oruđe gospodarenja.	Pisanje izvješća, sastavka o tome kako se promjenio način života i gospodarstvo na selu. Dramatizacija neke situacije iz informacija od starijih ljudi o tome, kakav je svakodnevnog života. Samostalno sakupljanje bio život u obitelji. Crtanje alata.
<i>Narodna književnost Hrvata u Mađarskoj</i> Dječje pjesme, brojalice, molitve, uspavanke, Pripovijetke, pjesme	Usporedba narodnog stvaralaštva po regijama
<i>Povijest Hrvata u Mađarskoj</i> Podrijetlo, prapostojbine hrvatskih etničkih Doseljavanje u Mađarsku	Pronalaženje učenih mjesta na karti skupina
<i>Povijest hrvatskog naroda do Rákóczijeve bune</i> Hrvatsko – ugarska zajednica Uspon dinastičkih obitelji u Hrvatskoj Anžuvinci na hrvatsko – ugarskom prijestolju Doba vladavine kralja Matije Korvina Borbe protiv Turaka u 15. i u 16. stoljeću Habsburški apsolutizam i urota Zrinsko – Frankopanska Ratovi za oslobođenje od Turaka Rákóczijeva buna. Sukob interesa mađarskog i hrvatskog plemstva	Usporedba mađarske i hrvatske povijesti Stavljanje događaja u kronološki red Pronalaženje učenih mjesta na zemljovidu
<i>Simboli državnosti Republike Hrvatske</i> Hrvatska zastava, himna i grb hrvatske himne	Pjevanje hrvatske himne. Naučiti napamet prvu i zadnju strofu Poredba sadržaja mađarske i hrvatske himne

Uvjeti napredovanja

Imenovanje etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj. Prepoznavanje razlika u govoru hrvatskih etničkih skupina. Sudjelovanje u interpretaciji, dramatizaciji narodnog stvaralaštva i običaja. Naučiti napamet nekoliko djela narodnog stvaralaštva svojeg narječja. Osvajanje učenog o božićnim i uskrsnim običajima svoje regije. Učenik treba znati karakteristične običaje svoje regije. Poznavanje podrijetlo, osnovne značajke gospodarstva, graditeljstva ukrasnih motiva svoje regije. Poznavanje i štovanje simbola državnosti Republike Hrvatske. Naučiti napamet prvu i zadnju strofu hrvatske himne.

7. godište

Predviđeni godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Hrvatska</i> Prirodno – i društveno – geografske značajke	Sastavljanje izvješća o prirodnim ljepotama i znamenitostima Hrvatske Prikazivanje uzajamnih utjecaja između prirode i gospodarstva

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Najbliža regija u Hrvatskoj ili regija zbratimljene škole</i> Prirodno - i društveno – geografske značajke dotične regije. Etnografska obilježja regije: narječje, nošnja, glazba, plesovi, pjesme, običaji istaknuvši božićne, pokladne i uskršne običaje	Sastavljanje letka o znamenitostima regije Poredba etnografskih karakteristika dotične regije i svojeg naselja
<i>Povijest hrvatskog naroda do kraja 19. stoljeća</i> Reforme Josipa II. Budimski sabor 1790. g. i sukobi Napoleonovi ratovi, francuska vladavina u južnoj Hrvatskoj Narodni preporod: ilirizam Revolucija 1848/49. i Hrvati Apsolutizam u Hrvatskoj Modernizacija Hrvatske – saziv sabora 1861. g. Hrvatsko – mađarska nagodba 1868. g. i njezin utjecaj na politički i gospodarski život Hrvatske	Prepričavanje povijesnih događaja u kronološkom redu Poredba prosudbe istog povijesnog događaja te povijesne ličnosti u mađarskoj i hrvatskoj povijesti Uspoređivanje mađarskih i hrvatskih povijesnih događaja
<i>Umjetničko blago Hrvatske</i> Likovna djela za obradu: Ivan Meštrović: Karitijade, Splitska krstionica, Hrvatski vladar Hrvojev misal, Katedrala u Šibeniku, Sveti Donat iz Zadra, Slava Raškaj Ozalj, Katedrala u Trogiru Frano Kršinić: Poslije kupanja Oton Iveković: Dolazak Hrvata na more Krunidba kralja Tomislava	Analiza umjetničkih djela, upoznavanje umjetničkih stilova
<i>Povijest Hrvata u Mađarskoj</i> Podrijetlo i prapostojbine hrvatskih etničkih skupina. Razdoblja doseljavanja. Društveno – gospodarski položaj Hrvata u 18. i 19. stoljeću. Vjerski život.	Istraživanje podrijetla svoje obitelji Pomoću dokumenata i matičnih knjiga Sastavljanje obiteljskog stabla
<i>Književnost Hrvata u Mađarskoj</i> Život i djelatnost sljedećih stvaratelja: Matija Petar Katančić, Ivan Antunović, Ante Evetović Mirosljub, Mišo Jelić, Mate Meršić Miloradić, Mate Šinković	Upoznavanje života i djela autora, opširnije onih koji su vezani za dotičnu regiju.
<i>Suvremena književnost Hrvata u Mađarskoj</i> Stvaratelji: Stipan Blažetin, Marko Dekić, Mijo Karagić, Lajoš Škrapić, Roza Vidaković, Mate Šinković, Josip Gujaš – Džuretin	Upoznavanje, tumačenje književnih djela, istaknuvši glavne teme.
<i>Likovna umjetnost Hrvata u Mađarskoj</i> Djela Katice Jasenović Karagić, Đure Šarkića, Ane Šnajderić	Analiza likovnih djela. Uočavanje, uspoređivanje glavnih tema, tehnike izražavanja.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Hrvatske institucije i udruge u užem zavičaju</i> Zadaci, djelovanje manjinske samouprave Kulturne i športske udruge	Razgovor s manjinskim zastupnicima o njihovom radu

Uvjeti napredovanja

Učenik treba znati geografski položaj Hrvatske u Europi te položaj učene regije unutar Hrvatske. Prepoznavanje najosnovnijih etnografskih značajki dotične Hrvatske regije. Skupljanje informacija o nekoj određenoj temi. Učenik treba znati najvažnije preokrete u povijesti Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske te njihovo vrijeme. Naučiti napamet nekoliko pjesama po učeničkom ili nastavničkom izboru.

9. godišće

Predviđen godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Hrvatska</i> Područja, županije, središta županija, Veći gradovi Hrvatske	Sastavljanje letka o turističkim znamenitostima
<i>Zagreb, glavni grad Hrvatske</i> Dijelovi grada, glavni objekti, spomenici, znamenitosti Zagreba.	Sastavljanje vodiča o Zagrebu
<i>Etnografske značajke područja Hrvatske</i> Narodni običaji, nošnje, pjesme, plesovi, glazba Opširnije se bavimo s božićnim, pokladnim i uskršnjim običajima.	Poredba etnografskih značajki
<i>Povijest Hrvatske</i> Hrvatska u prvome svjetskom ratu Proглаšavanje Kraljevine SHS Borba Hrvatske seljačke stranke i Stjepana Radića protiv centralizma Atentat na hrvatske zastupnike u Beogradu 1928. g. Šestosiječanjska diktatura 1929. g. Drugi svjetski rat i proglašenje Nezavisne Hrvatske Države Građanski i oslobodilački rat Proglašenje Federativne Narodne Republike Jugoslavije Hrvatsko proljeće – pokret za reforme 1971. g. Početak raspada Jugoslavije Višestranački izbori u Hrvatskoj 1990. g. Domovinski rat Hrvatske 1991. g. Međunarodno priznanje Reublike Hrvatske 1992. g.	Uspoređivanje suvremenih povijesnih događaja u Mađarskoj i Hrvatskoj Stavljanje događaja u kronološki red Pronalaženje učenih mjesta na zemljovidu Pomoću zemljovida pratiti kako se kroz povijest mijenjao teritorij Hrvatske
<i>Kulturno nasljeđe Hrvatske</i> Arhitektura, slikarstvo, kiparstvo, glazba Likovna djela za obradu:	Upoznavanje umjetničkih stilova, analiza umjetničkih djela

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Oton Iveković: Matija Gubec Krsto Hegedušić: Suša Miljenko Stančić: Svirači Zlatko Šulentić: Poljednja večera	
<i>Povijest Hrvata u Mađarskoj</i> Utjecaj Trianonskog mira Kratkoročni preporod nakon drugog svjetskog rata Proces asimilacije Utjecaj društvenih promjena 1989/90. g.	Skupljanje informacija o tome kako su učeni procesi, događaji utjecali na život užeg zavičaja
<i>Položaj i sustav institucija hrvatske manjine u Mađarskoj</i> Zakon o manjinama LXXVII. 1993. Institucije: manjinske samouprave, vrtići, osnovne škole, gimnazije, katedre, Hrvatski klub, Savez Hrvata u Mađarskoj, Hrvatsko kazalište, Hrvatski znanstveni zavod Hrvatske redakcije radija i televizije, Hrvatski glasnik, muzeji, bazične knjižnice	Po mogućnosti posjet nekoj ustanovi Sakupljanje informacija o djelovanju manjinskih institucija Upoznavanje sa istaknutim službenicima institucija
<i>Književnost Hrvata u Mađarskoj</i> Život i djela sljedećih stvaratelja: Mihajlo Radnić, Lovro Bračuljević, Emerik Pavić, Grgur Peštalić, Ignacije Dominik Martinović, Ivan Mihajlović, Blaž Modrošić, Mijo Mandić, Ivan Petreš, Antun Karagić, Grgur Čevapović, Stipan Grdenić, Marijan Jaić, Franjo Stazić, Stipan Grgić Krunoslav Stjepan Parmačević	Upoznavanje sa životom i djelima stvaratelja, opširnije s predstavnicima dotične regije
<i>Djelatnost suvremenih književnika</i> Stvaralaštvo Đuse Šimara Pužarova, Stjepana Blažetina, Jolanke Tišler, Ladislava Gujaša, Matilde Bölcs	Upoznavanje sa životom i djelima književnika, opširnije s predstavnicima dotične regije Organizirati susret s književnicima po mogućnosti
<i>Likovna umjetnost Hrvata u Mađarskoj</i> Djela Lajoša Brigovića, Stipana Kubatova Ruže Kubatov	Analiza likovnih djela Uočavanje tema, tehnike izražavanja

Uvjeti napredovanja

Učenik treba znati odrediti geografski položaj Zagreba. Poznavanje najznačajnijih etnografskih karakteristika. Treba znati najvažnije preokrete hrvatske povijesti u XX. stoljeću i njihovo vrijeme. Imenovanje tjednika i televizijsku emisiju Hrvata u Mađarskoj. Poznavanje osnovnih manjinskih prava. Naučiti napamet nekoliko pjesama po izboru učenika ili nastavnika.

9-12. razred

Ciljevi i zadaće

Cilj i zadaća naobrazbe narodopisa Hrvata je da jača i razvija učenikovu nacionalnu svijest uzimajući u obzir uzrast učenika.

Upoznavanje i usvajanje elemenata materijalne i duhovne kulture, povijesti, zemljopisa, svakodnevnice, umjetnosti i tradicijske kulture svog zavičaja, regije, Hrvata u Mađarskoj i

svekolikog hrvatstva. Očuvanje, njegovanje i razvijanje tradicija etničke skupine kojoj pripada i Hrvata u Mađarskoj nam pruža priliku za očuvanje jezika, dijalekta, za upoznavanje govornih varijanta.

Bogaćenje učenikova rječnika shodno odgovarajućim normama standardnog jezika i razvijanje jezičkih i književnih sposobnosti. Rabljenje stručne terminologije narodopisa, povijesti, zemljopisa i umjetnosti.

Upoznavanje materijalne i duhovne kulture nacionalnih manjina koje žive u zavičaju, u regiji i u zemlji.

Samostalna uporaba različitih izvora znanja po načelu uzrasta učenika i učenikova posebnog interesa kao leksikoni, enciklopedije, dokumenti, medijska kultura (radio, televizija, tisak, kompjutor).

Razvojni zahtjevi

Učenik treba znati iz različitih vrela crpiti spoznaje o etničkoj skupini kojoj pripada, iz tradicionalne pučke kulture, poznati korijene svoje obitelji, sredine, osobitosti jezičnog izričaja, blagdane i simbole manjina, te položaj manjine kojoj pripada.

Učenik treba poznavati istaknute događaje kulturnog života manjine kojoj pripada te matične zemlje i to zemaljske i regionalne festivale, istaknute osobe, umjetnike i njihova djela.

Usvojiti povijest, događaje i politički zemljopis matične zemlje.

Učenik treba znati sustav manjinskih i ljudskih prava u Mađarskoj, sustav djelovanja manjinskih samouprava, organizacija i društava, opstojanje date manjine i izvan matične zemlje, međunarodne veze svoje manjine.

Na primjeran način argumentirati, raspravljati o pitanjima manjina, iznijeti svoj osobni stav o pojavama i događajima u svezi manjinom.

Učenik treba biti sposoban shvatiti da tradicija pučke kulture kojoj pripada stvorena je u povijesti naroda povezivajući ga s prošlošću pomaže orijentaciju u sadašnjosti, zacrtavajući budućnost u plejadi suživota sa raznim narodima i narodnostima.

Uz hrvatsko narodno geslo "Tuđe poštuj, a svojim se diči" preko usvajanja kulturnog naslijeđa Hrvata, kao dijela svjetske kulture dolazi do jačanja učenikove nacionalne svijesti.

Stečene spoznaje treba znati ispoljiti u usmenom i pismenom obliku shodno odgovarajućim normama standardnog jezika.

4. razred

Godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Osnovni elementi materijalne i duhovne kulture Hrvata</i> <i>Etnologija i etnografija kao znanost</i> pojam, povijesni razvoj, umjetnost svakodnevnog života, tipovi seoskih kuća, obrtništvo	Nivelacija osnovnoškolskog gradiva Usvajanje i rabljenje pojmova. Prepoznavanje i sakupljanje umjetničkih vrednota, razvijanje učenikova ukusa i vizualne kulture. Usmena i pismena analiza. Karakteristike seoskih kuća u regijama gdje žive Hrvati, prepoznavanje po upotrijebljenoj građi. Upoznavanje raznih obrta, radnja, alata, imenovanje upotrijebljenog materijala. Sakupljanje karakterističnih motiva, korištenje u svakodnevnom životu.
<i>Antičko srednjovjekovni gradovi i spomenici kulture</i> Pula, Zadar, Split kasnoantička palača,	Upoznavanje spomenika kulture, imenovanje njihovih dijelova, usmena i pismena analiza sa učenim stručnim nazivljem.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
srednjovjekovni grad, ustrojstvo anfiteatar, mauzolej, katadrala, sarkofag, oltarna predgrada, slikano raspelo	
<i>Zemljopis Hrvatske</i> položaj na zemljovidu, teritorija, granice, klima, hidrografija, reljef, sustav regija i županija, gospodarska i prometna orijentacija (Okvirni program: Narodopis 9. razred)	Usvajanje stručnog nazivlja, rabljenje pri usmenom i pismenom izlaganju. Razvijanje tipografskih spoznaja. Razvijanje sposobnosti samostalnog učenja. Prepoznavanje utjecaja zemljopisnih prilika na gospodarstvo i na društvo.
<i>Zemljopisni položaj hrvatske manjine u Mađarskoj</i> županijski, regionalni, mikropodručni sustav, gospodarska i prometna orijentacija	Nivelacija osnovnoškolskog znanja, učenje novih spoznaja, razvijanje sposobnosti samostalnog učenja.
<i>Povijest Hrvata I.</i> seoba i naseljavanje Hrvata, osnivanje Dinastije Trpimirovića. Slaveni na tlu Panonije prije doseljavanja Mađara.	Usvajanje povijesnih činjenica, stručnog nazivlja, korištenje u usmenom i pismenom izlaganju. Razvijanje sposobnosti samostalnog učenja prilikom proučavanja raznih izvora, dokumenata, legendi.

Uvjeti napredovanja:

Učenik treba biti sposoban usvojiti osnovne elemente materijalne i duhovne kulture Hrvata.

Poznavati pojam i povijesni razvoj etnografije i etnologije kao znanosti.

Poznavanje umjetnosti svakodnevnog života hrvatskih prostora kroz povijesna razdoblja antike i srednjeg vijeka. Poznavanje i rabljenje najosnovnijih stručnih termina pri analizi umjetničkog djela.

Poznavanje položaja i najosnovnijih zemljopisnih podataka R. Hrvatske, zemljopisnog položaja i sustava Hrvata u Mađarskoj. Sticanje sposobnosti samostalnog crpljenja spoznaja. Rabljenje stručnog zemljopisnog nazivlja.

Poznavanje povijesti Hrvata do izumiranja dinastije Trpimirovića, osnovnih crta obitavanja Slavena na tlu Panonije prije dolaska Mađara. Sticanje sposobnosti rabljenja povijesnog stručnog nazivlja na stupnju korištenja.

10. razred
Godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Samostanski kompleks</i> život u franjevačkom samostanu, umjetnička djela u samostanima: Radovanov portal u Trogiru, Buvinina vratnica u Splitu, Evangelijar iz Zagreba iz XI. st. zidna slika Sv. Foške kraj Peroja, Sv. Marije na Škrilinah u Beramu	Upoznavanje ustrojstva zajedničkog života, usporedba sa događajima iz Biblije. Rabljenje stručnog nazivlja u usmenoj i pismenoj analizi umjetničkih djela. Samostalno istraživanje i obrada dokumenata.
<i>Dubrovnik srednjovjekovno renesansni grad</i> Dubrovačka republika Dubrovnik: zgrade, umjetnički i znanstveni	Opisivanje grada, života, ulica, trgova, zidina, spomenika. Usporedba antičkog i renesansnog načina života. Rabljenje stručnog

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
život djelatnost Jurja Dalmatinca, Božidarevića: Triptih na Dančama i Robbina oltara Sv.Križa u Križevcima	nazivlja u usmenoj i pismenoj analizi umjetničkog djela.
<i>Zemljopis Hrvatske</i> prirodne i upravne regije, promjene u strukturi pučanstva agrara, gospodarstva, prometa, turizma, kulture, zdravstva, odgoja i obrazovanja	Usvojiti nove spoznaje, prepoznati uzroke promjena i razvoja. Rabljenje stručnog nazivlja u izlaganju. Razvijanje sposobnosti samostalnog učenja, istraživanja i obrade dokumenata.
<i>Povijest Hrvata II.</i> Hrvatsko-ugarska državna zajednica u X.-XII. st. Hrvatska država u XII.-XIV. st. Kasni srednji vijek XIV. - XV. st. Novi vijek XVI. - XVIII. st. Države Hrvata u XVIII. st. Hrvatski narodni preporod (Okvirni program: Narodopis 10.)	Poznavanje istih i različitih crta mađarsko-hrvatske zajedničke prošlosti Upoznati povijesne ličnosti, njihovu ulogu (npr. obitelji Hunjadi, Zrinski, itd.) Usvojiti nove spoznaje, rabiti povijesno stručno nazivlje u usmenom i pismenom izlaganju. Samostalna obrada dokumenata. Prepoznati narodni preporod, nacionalne interese i njegove paralele.
Etničke grupe Hrvata u Mađarskoj podrijetlo, jezik, kulturne - povijesne - etnografske značajke	Sumiranje do sada naučenog gradiva. Prepoznavanje istih i različitih obilježja između etnografskih skupina. Prepoznavanje razlika između dijalekata.

Uvjeti napredovanja

Učenik treba znati usvojiti spoznaje samostalnog ustrojstva zajedničkog života u samostanu i srednjovjekovnog renesansnog, baroknog grada.

Treba imati spoznaje o prirodnim i upravnim regijama Hrvatske sa strukturom pučanstva agrara, gospodarstva, prometa, odgoja i obrazovanja, zdravstva i turizma.

Poznavati ključna povijesna zbivanja ugarsko-hrvatske države do narodnog preporoda. Znati povijesna zbivanja Hrvata u Mađarskoj s karakterističnim obilježjima etničkih skupina.

Rabljenje temeljnog stručnog nazivlja pri analizi umjetničkih djela, zemljopisa i povijesti u usmenoj i pismenoj analizi, u obradi izvora i umjetnina.

11. razred Godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Kulturna baština</i> umjetničko djelo: slika, skulptura, javna arhitektura, hortikultura kulturne ustanove: kazalište, muzej, galerija, javna skulptura, park zaštita spomenika	Prepoznavanje, elementi različitih oblika aktivnog i pasivnog uništavanja baštine, važnost borbe protiv uništavanja. Mjesto i značenje kulturnih ustanova. Razvijanje sposobnosti obrazloženja, raspravljanja o kulturi i zaštiti spomenika.
<i>Utvrda, vila, dvorac</i> obitavališta aristokratskog života: Veliki Tabor, Ljetnikovac Šorkočevića, Bistra umjetnine Moderne galerije u Zagrebu: Kraljević, Vidović, Tartaglia, Herman,	Opis i funkcioniranje obitavališta. Usmena i pismena analiza po jedne slike s rabljenjem stručnog nazivlja. Razvijanje sposobnosti samostalne analize. Formiranje osobnog stava, razvijanje sposobnosti raspravljanja.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Gliaha, Murtić, Knifer, Meštrović hrvatsko naivno slikarstvo	
<i>Ustrojstvo odgojno-obrazovnih ustanova Hrvata u Mađarskoj</i> državne regionalne i civilne udruge, mediji, javne zaklade, modeli predškolskog odgoja, osnovnoškolskih, srednjoškolskih, visokoškolskih, sveučilišnih ustanova ustavna i zakonska prava, odredbe vlade i ministarstva, manjinski samoupravni sustav	Upoznavanje prava, zakona, uredbi. Sakupljanje primjera iz svakodnevnog života. Mogućnosti u svakodnevnom životu, u izboru zvanja, u školovanju i informiranju.
<i>Povijest Hrvata III.</i> od Narodnog preporoda do raspada Hrvatsko-ugarska nagodba i revizija, Ugarska željeznička pragmatika, I. svjetski rat Proglašenje Kraljevstva SHS (Okvirni program: <i>Narodopis 11.</i>)	Uočavanje istovjetnih i različitih elemenata austro-ugarske države: doba apsolutizma, povijesti dviju država. Razvijanje sposobnosti raspravljanja na osnovi povijesni činjenica. Upoznavanje pravaca, glavne karakteristike pučke, ozbiljne i zabavne glazbe.

Uvjeti napredovanja:

Učenik treba upoznati različite oblike aktivnog i pasivnog uništavanja baštine, načine preobrazbi i revitalizacije.

Treba poznati mjesto i značenje slike, skulpture, javne arhitekture, hortikulture, mogućnost i značaj zaštite spomenika, i sam aktivno sudjelovati u očuvanju baštine.

Prepoznati obitavališta aristokratskog života i njihove funkcije.

Upoznati i u svakodnevnom životu znati primijeniti ustavna i zakonska prava etničkih i nacionalnih manjina u Mađarskoj, znati manjinsko ustrojstvo Hrvata u Mađarskoj.

Poznavati ključne prekretnice povijesti Hrvata od narodnog preporoda do raspada austro-ugarske države.

Rabljenje stručnog nazivlja u usmenim i pismenim izlaganjima.

Sticanje sposobnosti raspravljanja, obrazloženja, obrana vlastitog stava.

Imati informacije o pučkoj, ozbiljnoj i zabavnoj glazbi datog perioda.

12. razred Godišnji broj sati: 37

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
<i>Veza čovjeka i prirode</i> <i>Zaštita okoliša</i> Turistički zemljovid Hrvatske, nacionalni parkovi, značajke turizma u razvijanju samobitnosti. Stanovanje u novim naseljima, moderno uređenje stambenog prostora. Regije i naselja Hrvata u Mađarskoj. Umjetnine Moderne galerije u Zagrebu: po jedna slika, skulptura	Buđenje interesa i prepoznavanje važnosti zaštite okoliša. Prepoznavanje elemenata razvoja i djelovanje na kvalitetu ljudskog života. Veza između korištenja modernih uređaja i slobodnog vremena, odgoj potreba sadržajno ispunjenog slobodnog vremena. Analiza, sakupljanje informacija o pravcima umjetnosti sadašnjice. Formiranje interesa za posjećivanje muzeja, izložbi.

TEMATSKI KRUGOVI, SADRŽAJI	NOVI OBLICI DJELATNOSTI
Izvorna umjetnost u Hrvatskoj. Nova nastojanja, pravci, stilovi u umjetnosti.	Samostalna analiza s rabljenjem stručnog nazivlja.
<i>Manjinske samouprave Hrvata</i> ustrojstvo, programi, visokoškolski, sveučilišni sustav, studiranje i stipendiranje u R. Hrvatskoj, međudržavni ugovori za zaštitu manjina između R. Hrvatske i R. Mađarske	Upoznavanje i buđenje interesa za posjećivanje programa. Mogućnosti daljnjeg školovanja.
<i>Povijest Hrvata IV.</i> od 1918. do 1991. do utemeljenja samostalne R. Hrvatske događaji između dva svjetska rata II. svjetski rat, građanski i oslobodilački rat i uloga Tita formiranje druge Jugoslavije Hrvatsko proljeće 1971. pad komunizma, raspad Jugoslavije, višestranački izbori u Hrvatskoj, rat protiv Hrvatske, priznanje neovisnosti jezika. UN-a 1992. (Okvirni program: Narodopis 12.)	Upoznavanje povijesnih činjenica, usporedba, analiza, prepoznavanje uzajamnih odnosa. Utjecaj događaja na život Hrvata u Mađarskoj. Samostalna obrada izvornih dokumenata, usmene i pismene rasprave izlaganja o povijesnom dobu. Intervju sa svjedocima vremena. Rabljenje standardnog hrvatskog Upoznavanje pravaca R. Hrvatske od strane glazbene baštine: pučke, ozbiljne, zabavne. Poznavanje zbivanja u glazbi.
<i>Novija povijest Hrvata u Mađarskoj</i> raspad DSJS-a, osnivanje Saveza Hrvata u Mađarskoj hrvatski manjinski samoupravni sustav	Upoznavanje nastojanja, uzroka i posljedica, utjecaj događanja u Hrvatskoj na život Hrvata u Mađarskoj i na mađarsko-hrvatske veze.

Uvjeti napredovanja

Učenik treba poznavati značaj suživota čovjeka i prirode da aktivno sudjeluje u očuvanju okoliša.

Treba imati spoznaje o najpoznatijim nacionalnim parkovima Hrvatske i o spomenicima kulturnog naslijeđa u R. Hrvatskoj i u R. Mađarskoj.

Imati informacije o nastojanjima, pravcima i stilovima graditeljstva i modernog stambenog prostora 20. stoljeća.

Poznavati značajke turizma u razvijanju vlastite kulture i samobitnosti.

Poznavati ustrojstva i djelovanje Hrvatske državne samouprave i kulturnih, odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj i u Hrvatskoj, imati informacija o međudržavnim sporazumima.

Znati ključne prekretnice povijesti Hrvata od 1918. g. do danas.

Imati informacije o glazbenim pravcima, o baštini pučke, ozbiljne i zabavne glazbe datog perioda.

Sticanje sposobnosti rabljenja stručnih termina iz oblasti narodopisa, povijesti i zemljopisa prilikom obrade raznih dokumenata i izvora u usmenim i pismenim izlaganjima, raspravama, obrazloženjima po normama standardnog hrvatskog jezika.

Sticanje razine polaganja maturalnog ispita iz narodopisa.

Autori i djela:

Zemljopisni atlas R. Hrvatske Leksikografski zavod M. Krleža – Školska knjiga Zagreb 1993.

Povijesni zemljovid (serijal) Hrvatska školska kartografija Zagrebkart, 1997.

Đuro Šarošac: Tisućustogodišnje veze Hrvata i Mađara Hrvatska matica iseljenika 1999.

Agaćić – Feletar – Filipčić – Jelić – Stiperski: Povijest i zemljopis Hrvata (Priručnik za nastavu povijesti i zemljopisa za Hrvate u dijaspori) Agencija za komercijalne djelatnosti, Zagreb 2000.

Hrvatski leksikon I-II. Globus, Zagreb 1997.

Sokcsevits Dénes-Szilágyi Imre-Szilágyi Károly: Déli szomszédaink története Bereményi Kiadó 1997.

Stjepan Blažetin: Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas Neotradicija, Osijek 1998.

Zlatko Vince: Putovima hrvatskoga književnog jezika Liber, Zagreb 1980.

Josip Rudolf: Kultura Hrvata kroz 1000. godina I-II./1980.

Hrvatska izvorna umjetnost Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1973.

Monografija Hrvatske (serijal)

Prirodne znamenitosti Hrvatske Školska knjiga, Zagreb 1972.

Đuro Vidmarović: Gradišćanskohrvatske teme Libellus, Rijeka 1996.

Književna baština Hrvata I. (S. Blažetin – J. Gujaš Džuretin) (OKINEKI)

Književna baština Hrvata II. (Đ. Šimara – Pužarov – M. Dekić) (u pripremi)

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény

Koncepcija programa i sustava odgoja i obrazovanja ZSHM/HDS

Uredbe Ministra prosvjete i javnog obrazovanja 32/1997. (5. studeni) 14/1998. (25. ožujak)

III.

K E R E T T A N T E R V E K a szlovén kisebbségi oktatáshoz

SZLOVÉN NYELVOKTATÓ ISKOLÁK

SZLOVÉN NYELV ÉS IRODALOM

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A Rába-vidéki nemzetiségi iskolák szlovén nyelvtanításának alapvető célja, hogy a szlovén nemzetiségű tanulók – akik többségükben az anyanyelv minimális ismerete nélkül kerülnek az iskolába – alapvető mondattani mintákon és az alapszókincsen keresztül sajátítsák el a beszélt nyelv alapjait, a helyes kiejtést és legyenek képesek beszélgetni a mindennapi életből vett témákról. A tanulók ismerjék és őrizzék meg szüleik, elődeik nyelvét; gyarapítsák nyelvismertüket.

Fejlesszék nyelvi készségüket – ismerjék meg a szavak, mondatok és szövegek hangtani, alaktani és mondattani sajátosságait, a szlovén irodalmi nyelv rendszerének jellemzőit és tudatosuljon bennük, hogy a nyelvjárás, amelyből kiindulnak és amelyet beszélnek környezetükben, egy, a szlovén nyelv társadalmi rétegződései közül; az irodalmi nyelv, amelyet az iskolában tanulnak, pedig ennek felépítménye – a nyelvi megvalósulás legmagasabb formája. Pozitívan viszonyuljanak a szlovén nyelvhez és az anyaországhoz, a Szlovén Köztársasághoz. Ismerjék fel, hogy a magyar és a szlovén nyelv törvényileg egyenjogú eszköze a kommunikációnak a Rába-vidék nemzetiségileg vegyesen lakott területein, ahol évszázadok óta él a szlovén nemzeti kisebbség. Továbbá ismerjék meg az anyaországot, Szlovéniát; természeti, történelmi, kulturális, társadalmi, politikai és gazdasági sajátosságait, az anyaország viszonyait, hogy nemzeti hovatartozásukat gazdagságként, értékként éljék meg. Fontos, hogy pozitívan viszonyuljanak más nyelvekhez, kultúrákhoz és szokásokhoz; hogy tiszteljék népüket és más nemzeteket.

Fejlesztési követelmények

A magánhangzók kiejtése, a szlovén és magyar szavak magánhangzóinak kiejtése közötti különbségek hangsúlyozása. Írás-olvasás elsajátítása szlovén nyelven, különös tekintettel azokra a betűkre, amelyek írásképe a magyar írásmódban eltér a szlovéntól. Rendezett, olvasható írás automatizált írástechnikával. A mondatok és tulajdonnevek nagykezdőbetűs írása. Mondatvégi és mondatközi írásjelek. Tollbamondás. A szavak elválasztása. A s/z előjárók kiejtése és írása. A szlovén irodalmi nyelv alapszókincsének elsajátítása, bővítése, tudatosítása; a nyelvjárás és az irodalmi nyelv közötti különbségek és azonosságok hangsúlyozása; a magyar és szlovén nyelv közötti különbségek tudatosítása. Az irodalmi szókincs a nyelvjárásra épüljön.

Szócsaládok.

A kommunikációs készségek fejlesztése közben tudatosítjuk a szófajok és az alapvető alaktani kategóriák használatát. Az egyszerű mondat fajtái. A mondatok bővítése (tárggyal, határozókkal...).

Szóbeli és írásbeli kommunikáció fejlesztése.

1. évfolyam Ajánlott évi óraszám: 167 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Ki vagyok? Ki vagy? Ki? Mi? Bemutatkozás. Köszöntések. Kislány, kisfiú. Hol laksz? Mit csinálsz? Személynevek. Lánynevek/fiúnevek. A leggyakrabban használt igék: van, birtokol vmit, ír, olvas, dolgozik, játszik, főz, megy, ül, beszél (esetleg a módbeli segédigék: kell, tud, akar...). Otthon és család Családtagok: anya, apa, nagymama, nagypapa, lánytestvér, fiútestvér, nagybácsi, nagynéni. A mi házuk (nagy, kicsi, szép). A ház, lakás helyiségei. Bútorok. Mit csinálunk az egyes helyiségekben? Táplálkozás. Napi étkezések: reggeli, tízórai, ebéd, vacsora, evőeszközök, ételek. Személyi higiénia (mosdás, zuhanyozás, fürdés). Alapvető ruházat, lábbeli.	Első kapcsolatok a szlovén irodalmi nyelvvel. Ismerkedés az első szlovén szavakkal. A szlovén nyelv első szavainak szóbeli elsajátítása gazdag képanyag, játékok segítségével, alapul véve a tanulók nyelvjárási ismereteit. Bemutatkozás, köszöntések szlovén nyelven. A családi környezettel, a család mindennapi életével kapcsolatos szlovén szavak megismerése. A gyermekek megismertetése a mindennapi családi életben megjelenő leggyakoribb igékkel.
Iskola Tantermek, iskola, bútorok, taneszközök. Oktatás. Tanulás. Tanár/tanárnő, tanuló fiú/lány, iskolatárs (fiú/lány). Iskolaudvar. Játékok. Milyen a tábla, asztal, lámpa, fű...? (színek) Idő Időegységek: perc, óra, nap, hónap, év. Egymáshoz való viszonyuk (számok elsajátítása). Az idő múlik: Mennyi az idő? Napok, hónapok, évszakok nevei.	Az első iskolával kapcsolatos ismeretek megszerzése. A számok elsajátítása az időegységeken keresztül. Ismerkedés a napok, hónapok, évszakok elnevezésével.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
A tanuló közvetlen környezete Udvar. Állatok az udvaron és az ólban/istállóban: tyúk, kakas, kacsa, liba, kutya, macska, tehén, ló, malac, nyúl, juh, kecske. Az erdő. A leggyakoribb fák, állatok, gombák. A gyümölcsöskert. Gyümölcsök: alma, körte, szilva, cseresznye, őszibarack, meggy, kajszi-barack. Rét. Zöldséges és virágos kert.	A tanuló otthonán kívüli közvetlen környezetének megismerése. A közvetlen környezet „élő világa”: a legfontosabb zöldségek, gyümölcsök, állatok, virágok neveinek elsajátítása.
Utak, közlekedési eszközök Út, vasút. Utca. Közlekedési eszközök: kerékpár, motorke- rékpár, autó, autóbusz, vonat, teherautó (színek, számok 1–20-ig). Ünnepek Mi az ünnep? Családi ünnepek: születésnap, névnap. Egyéb ünnepek: Mikulás, karácsony, újév, gyermeknap, anyák napja, kulturális nap. Hangtan A magyartól eltérő kiejtésű magánhangzók, e, nyílt e, nyílt o, félhangzó. A szlovén nyelv hangjai kiszámolókból, találós kérdésekben, rövid mesékben. Alaktan Ige, létige jelen ideje egyes, kettes és többes számban. Főnév (hímnem, nőnem, semleges nem), főnévi névmások: személyes, kérdő név- más, melléknév-egyeztetés. Számnevek 1–20-ig, előjáró vagy kötőszó: in, mondatszók: da/ja - ne.	A közlekedéssel kapcsolatos első szlovén sza- vak elsajátítása. Ismerkedés a gyermekhez közel álló ünnepek- kel kapcsolatos szavakkal. A tanulók ismerkednek a szlovén nyelv ma- gánhangzóival. A szlovén és magyar magán- hangzók kiejtése közötti különbség hangsúlyo- zása. A magánhangzók helyes kiejtésének el- sajátítása. A nyelvtani kategóriák megnevezése nélkül, a gyakorlatban tudatosítjuk ezeket a tanulóknál. A tanuló közvetlen környezetében leggyakrab- ban előforduló igék, főnevek, melléknévek; egyeztetésük. A tőszámnevek elsajátítása és a da/ja és ne mondatszók megismerése.
Szótan Szavak a tanuló közvetlen környezetéből. Mondattan Szókapcsolatok, egyeztetett szókapcsolatok. Egyszerű mondatok: alany + állítmány alany + állítmány + tárgy állítmány + határozó. Állító, tagadó mondatok, kijelentő, kérdő mondatok.	A szlovén irodalmi nyelv alapszókincsének elsajátítása. A nyelvjárásban használt szavak- kal való azonosságok és különbségek hangsú- lyozása. Egyszerű kijelentő és kérdő mondatok helyes alkotása, állító és tagadó formában.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló tudja helyesen ejteni a szlovén hangokat. A szókapcsolatokat és a rövid egyszerű mondatokat ejtse helyes mondathangsúllyal; az elsajátított szavaknál alkalmazza a helyes szóhangsúlyt. Tudjon rövid, értelmes kijelentő és kérdő mondatokat alkotni, bemutatkozni és képről 2-3 értelmes mondatot alkotni. Tudjon helyesen állító és tagadó mondatokat alkotni. Sajátítson el 200-250 szót a tanévben, tanuljon meg néhány verset, szólást, körjátékot.

2. évfolyam**Ajánlott évi óraszám: 167 óra**

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Üdvözlök, iskola! Ismét az iskolában. Tanítás, tantárgyak. Az iskola dolgozói, foglalkozások, iskolai felszerelés. Ki mit csinál az iskolában? Milyen vagy? (tanuló fiú/lány). A külső leírása, tulajdonságok (melléknévi antonímák). Bepillantás az őszi természetbe Az erdő ősszel (fák, színek). Állatok. Hol élnek? Mivel táplálkoznak? (vadon élő állatok). A kert és a mező. Mi termett a kertben, a mezőn? Zöldség- és más terményfajták. Tarka-barka oldal Élő ábécé. Színek. Ábécé. Betűk, amelyek szlovén írásképe eltér a magyartól. Kis- és nagybetűk. Betűírás, betűkötés. Gyakorlatok (egyéni és csoportos). Itt a tél! Milyen az időjárás télen? Tél. Télen. Mikor? Sporttevékenységek télen. Mit vegyünk fel télen? Hógolyózunk a barátommal (kettes szám). Jó étvágyat! Ételek, italok. Mit eszünk reggelire, ebédre, tízórára, vacsorára? Mi milyen ízű? Élelmiszerboltban. Hol? (dramatizálás, esetleg bábokkal).	Az első osztály tananyagának ismételése, bővítése. Az ősszel kapcsolatos szókincs megszilárdítása, ill. kibővítése. Az állatokról, növényekről az első és második osztályban megtanult ismeretek rendszerezése. Felkészítés az írás- és olvasástanulásra didaktikai játékok segítségével. Írás, olvasás szlovén nyelven. Ismerkedés a téli ruházattal, sportokkal és a téli időjárással. Folyamatos feladatok: betűk írása, betűkötés, olvasás. Szavak másolása a füzetbe. Az eddig tanultak ismételése, bővítése, különös tekintettel a bábokkal való dramatizálásra. Tollbamondás.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Írjunk helyesen! Szavak írása. Szórend az egyszerű mondatban. Elválasztás. Írásjelek: pont, felkiáltó- és kérdőjel. A v, l hangok és a v előljáró kiejtése és írása. Nagy kezdőbetű a mondat elején. Város Mely városokat ismered? Mely intézményeket ismered a városban? Városban élsz? Játsszunk a számokkal (számok 20–25-ig). Hurra, itt a nyár! Időjárás Utazás. Falu – város. Közeledik a szünidő! Posta. Postai küldemények (levél, képeslap, csomag). Cím. Helyesírás A szlovén ábécé nyomtatott, írott kis és nagy betűi. Betűk, amelyek írásképe a magyar írásmódban eltér a szlovéntól. Szlovén ábécé. Nagy kezdőbetű a mondat elején és a tulajdonneveknél. Írásjelek. Hangtan A szlovén magánhangzók és mássalhangzók. Az l, v mássalhangzók. Alaktan Ige (jelen, múlt, jövő idő), főnév (szám, eset), főnévi névmás (személyes, kérdő), melléknév (antonim melléknévek, nem, szám), melléknévi névmások (birtokos, mutató, kérdő). Számnév (tő-, sorszámnevek 20–50-ig).	Folyamatos feladatok: másolás, szavak tollbamondása. A v, l hangok és a v előljáró kiejtésének, írásának hangsúlyozása. A tanuló szókincsének bővítése. Az olvasás megszilárdítása. Ismerkedés a múlt idővel. A tanulók bővítik ismereteiket a feldolgozott évszak kapcsán. A közeledő szünidő kapcsán elsajátítják a jövő időt. Írás, olvasás elsajátítása szlovén nyelven, hangsúlyozva a különbséget. Szavak, egyszerű mondatok, rövidebb szövegek másolása. Tollbamondás, különös tekintettel a tulajdonnevek és a mondatkezdés nagy kezdőbetűjére. Rendezett, olvasható írás, helyes írástechnika. A magánhangzók és mássalhangzók helyes ejtése és írása. Nyelvtani kategóriákat továbbra sem nevesítünk; megkíséreljük ezeket a gyakorlatban tudatosítani a tanulóknál. A nem, szám, eset folyamatos szilárdítása a gyakorlatban. Hívjuk fel a tanulók figyelmét a szlovén előljárós szerkezetek magyartól eltérő képzésére.
Határozószó (idő-, helyhatározószó), előljáró (v, na, pri, s/z), kötőszó (in, pa, ter), predikatív (szeret, tetszik). Szótan Alapszókinccs a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákban. Mondattan Szókapcsolatok: (egyeztetett – főnév, ige; kapcsolatos – ige; nem egyeztetett – főnév, határozószó)	A szlovén irodalmi nyelv alapszókinccsének bővítése, megszilárdítása. A tájnyelv és az irodalmi nyelv különbségeinek, azonosságának hangsúlyozása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Mondatok: egyszerű mondat: alany + állítmány/összetett állítmány névszói része (főnév, melléknév) alany + állítmány + tárgyhatározó + állítmány + ... Állító/tagadó, kijelentő/kérdő/felszólító mondatok.	Egyszerű mondatok képzésének elmélyítése. Ismerkedés a felszólító mondatokkal.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló sajátítsa el a szlovén ábécé kis és nagy betűit, tudatosuljanak benne a szlovén és magyar betűírás különbségei. Legyen tisztában bizonyos magán- és mássalhangzók kiejtése és leírása közötti különbséggel. Olvasson rövidebb szövegeket. Az olvasás során vegye figyelembe az írásjeleket, tanuljon meg néhány rövidebb verset, kiszámolót, szólást. Tudjon szavakat, rövid mondatokat hibátlanul másolni a könyvből, sajátítsa el a számokat 50-ig. Szlovén nyelvtudását gyarapítsa 200-500 új szóval. Írás közben használja tudatosan a nagy kezdőbetűt a tulajdonneveknél, mondatkezdésnél és a mondatvégi írásjeleket; írásbeli munkáknál tanári irányítással maga javítsa hibáit. Megnevezés és felismerés szintjén ismerje a szó, szótag, betű, hang fogalmát. Vegyen részt különböző dramatizálásokban, készítsen rövid szövegekhez illusztrációt, ill. képekhez rövid szöveget.

3. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 167 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Itt az ősz Őszi hónapok. Időjárás és időjárási jelenségek. Ősz az iskolában. Ruházat és az évszaknak megfelelő öltözködés. Őszi tevékenységek. Természet. Állatok. Vers az iskoláról. Falu és város Szlovén falvak a Rába-vidéken. Lakás. Ház. Parasztház, udvar, ól, istálló, pajta. Paraszti munkák. Alapvető szerszámok és gépek. Házak a faluban/városban. Ünnepelünk Itt a Mikulás. Várjuk a karácsonyt és az újévet. Anyák napja.	A szókincs ismétlése és bővítése rövid szlovén mesék, versek, olvasmányok hallgatása, olvasása kapcsán. A tanuló kommunikációs készségének fejlesztése. A szókincs megszilárdítása, bővítése. A tanulók beszélgetés formájában ismerkednek a Rába-vidéki falvakkal. A falvak megtekintése, beszélgetés. A szókincs ismétlése, bővítése az ünnepek témakörében. Az ünnepek jelentőségének és az ajándékozás örömeinek felismerése.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Ajándékok. Jókívánságok ünnepekre. Zöldellő természet Tavaszi hónapok. Időjárás, időjárási jelenségek. Tavaszi munkálatok. Növények (virágok, fák). Munka tavasszal.	Rövidebb szövegek olvasása. Az olvasottak értelmezése. A tavaszi hónapok, növények, munkák megismerése.
Testünk A testrészek megnevezése, leírása. Az egyes szervek működése. Testápolás. Egészség. Betegségek, közérzet. Orvosnál. Nyári koncert A tanév vége. Bizonyítványosztás. Tanulmányi eredmény az iskolában. Szünet! Tenger, hegyek, tavak. Nyári sportok. Helyesírás – kiejtés. Írás szlovén nyelven. Szavak, melyek írása eltér kiejtésüktől pl.: kdo – ejt. gdo zvezki – ejt. zveski. Az lj, nj mássalhangzós szerkezet leírása. Nagy kezdőbetű a mondat elején, személyneveknél és földrajzi neveknél. A szavak szótagolása. Mondatvégi írásjelek, vessző a felsorolásnál.	Az első ismeretek az emberi testről, egészségről, betegségről. Ismeretek megszilárdítása didaktikai játékok, dramatizálások segítségével. A már feldolgozott anyag kiegészítése. Felhívjuk a tanulók figyelmét a sport jelentőségére. A szlovén írás-olvasás megszilárdítása. Szövegek másolása, tollbamondás. Hívjuk fel a figyelmet azokra a szavakra, amelyeket másképp írjuk és másképp ejtjük. Az írás automatizálása.
Alaktan Ige (főnévi igenév, jelen, múlt, jövő idő, felszólító mód), főnév (nem, szám, eset, a II. nőn. ragozás csoportjába tartozó főnevek), főnévi névmás. Melléknév (egyeztetése a főnévvel – a gyakorlatban), melléknévi névmás, számnév (számok 50–100), határozószó (hely- és időhatározószó), elöljáró (v, na, pri, iz, z/s, k, h), kötőszó (in, pa, ter), (időjárási jelenségek: meleg, hűvös, forró, napos, hideg, esős). Szótan Antonim szavak. Mondattan Szókapcsolatok (idő- és helyviszonyok kifejezése: elöljáró + főnév vagy elöljáró +	A kettes szám elmélyítése. A szókincs bővítése és megszilárdítása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
melléknév + főnév) (nem bővített/bővített mondatrészek, gyakorlati használat). Mondatok: egyszerű (alany, állítmány/ összetett állítmány névszói része (főnév, melléknév), tárgy-, idő- és helyhatározó). Állító/tagadó, kijelentő/kérdő/felszólító mondatok.	A tanulók a kommunikáció során megismerik az alapvető mondattani kategóriákat – nem az elméletet, hanem gyakorlati alkalmazásukat.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje meg a szlovén nyelv kiejtését – a szóhangsúlyt, a mondatintonációt. A mindennapi élet témáiban (osztály, játék, természet, otthon...) bővítse szókincsét, kb. 200-250 új szóval.

Ismerje pragmatikusan a nyelv különböző kommunikációs szerepeit (elbeszélés, érdeklődés, kérdés, parancs...). Tudjon alkotni rövidebb – 3-5 egyszerű mondatból álló – értelmes szöveget kép, film, esemény, tárgy kapcsán. 100-ig ismerje a számokat.

Sajátítsa el az írott szlovén irodalmi nyelv alapjait (betűk, helyesírási szabályok – nagy kezdőbetű, szótagolás, írásjelek), didaktikai nyelvi játékok segítségével pedig sajátítsa el a párbeszédet. Tudja helyesen leírni a tanár által diktált szavakat, hangos olvasása legyen folyamatos; értelmezze az olvasottakat. Tudja használni a szótárt, készítsen saját szótárt. Tanuljon meg 4-5 rövidebb verset, szólást, kiszámolót.

4. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 167 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
A csengő ismét szól Ismét az iskolában vagyunk. Nyári – szünidei élmények/kirándulások, pihenés, nyári sportok. Hol voltunk? Hova mentünk? Mit csináltunk? Munka és foglalkozások A szülők foglalkozása, munkája. Foglalkozások, amelyekkel mindennap találkozunk. Leggyakoribb eszközök, melyeket munkájuk során használnak. Mivel? Hol? Mit? Ki? Miért? Hogyan? Munkahelyek. Ha nagy lesznek ... lesznek.	Az iskoláról szóló anyag ismételése, kiegészítése. Mesélés az élményekről. Rövidebb értelmes szövegek alkotása. A tanuló kifejezőképességének fejlesztése. A múlt idő ismételése. A foglalkozásokkal, munkahelyekkel kapcsolatos első ismeretek megszerzése. A jövő idő ismételése. Az olvasott szövegek értelmezése.
Boltba megyünk Üzletek fajtái. Vásárlás – árusítás. Szeretem a ... Nagy, nagyobb, a legnagyobb fagyalt ...	A kifejezőképesség fejlesztése párbeszéd, dramatizálás segítségével. A nyelv kommunikációs szerepeinek kifejezése: kérdezés, kérdés, óhaj.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Piacon. Pénz. Mennyibe kerül ... ? Postán Szülőknek, barátoknak telefonálunk. Telefonbeszélgetés. Képeslapot, levelet írunk. Cím. A postás. Szűkebb, tágabb hazánk Falu, város, szlovén falvak a Rába-vidéken – ismétlés. Fogalmak: haza, nép, nemzetiség, állam, anyanyelv. Kirándulni megyünk (kirándulás a környéken vagy kirándulás képeslapok, térképek segítségével). Kitekintés a határ túloldalára: Szlovénia (képek, képeslapok, monográfiák, videokazetták... segítségével kukucskáljunk át Szlovéniába). A természet világa Évszakok. Mi? Mikor? Az évszakok jellemzői. Az idő mérése (ismétlés és kiegészítés). Élet a természetben. Kirándulás a természetbe (leírás). Szabadidőm A munka és a szabadidő fogalma. A szabadidő eltöltésének különböző módjai (játék, szórakozás, sport, olvasás, segítség a szülőknek ...).	Az anyag megszilárdítása, kiegészítése. Képeslapok, levelek írása. Szülőfaluról, városról tanult ismeretek ismétlése, bővítése. Első ismeretek megszerzése Szlovéniáról. A szókincs ismétlése az évszakokon keresztül. Rövid leírások készítése. A tanulók a szabadidő eltöltésének különféle módjaival ismerkednek meg. A szabadidő hasznos eltöltése.
Kiejtés-helyesírás Ugyanazon betű más-más kiejtése (o, e, l, v), nehezen kiejthető mássalhangzós szerkezetek. A s/z, v előljárók kiejtése és írása. Szavak szótagolása. Alaktan Alapvető alaktani kategóriák a gyakorlatban; alaktani fogalmak; főnév, ige, melléknév, előljáró, kötőszó. Szótan Szókincs a tanuló mindennapi életéből. Mondattan A mondatrészek. Mondatok: egyszerű és összetett mondatok (alapvető jellemzők, felismerés), állító/tagadó/kijelentő/kérdő/felszólító/felkiáltó.	A szlovén nyelv alapvető helyesírási, kiejtési sajátosságainak megszilárdítása. Alaktani fogalmak felismerése, meghatározása. A szókincs megszilárdítása, bővítése szlovén nyelven. Összetett mondatok alkotásának megszilárdítása. A szóbeli kifejezés fejlesztése szlovén nyelven.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Kommunikáció Szóbeli és írásbeli: dramatizálás, kérdések a szöveg tartalmáról, különböző közlések alkotása kép, film, esemény kapcsán; címkérés, rövid történet befejezése, didaktikai nyelvi játékok.	Első ismeretek megszerzése rövidebb írásos közlésekről. Rövid szóbeli és írásbeli közlések alkotása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló különböztesse meg a szlovén nyelv társadalmi rétegződéseit, az irodalmi nyelvet és a nyelvjárást. Bővítse, egészítse ki szókincsét elsősorban irodalmi nyelvi szókészlettel, kb. 250 új szóval. Tudja kifejezni, mi tetszik neki, mi nem és miért, juttassa kifejezésre a nyelv különböző kommunikációs szerepeit (elbeszélés, kérdezés, tagadás, kérés, kívánság, parancs...) Kép, film, esemény vagy egy tárgy kapcsán tudjon rövidebb – 5-10 egyszerű vagy összetett mondatból álló – értelmes szöveget alkotni. Helyesen írja le a tanár által diktált rövidebb szövegeket. Hangos olvasása legyen folyamatos; fontos az olvasottak megértése, amelyet a tanár kérdésekkel ellenőriz, valamint az írásjelek megfelelő értelmezése. A tanuló tudja használni a szótárt, készítsen saját kisszótárt; tanuljon meg (a tanár megítélése alapján) néhány rövidebb verset, szólást, kiszámolót. Házi olvasmányként olvasson el két könyvet (rövid meséket) és a (tanár megítélése alapján) írjon rövid tartalmat vagy meséljen az olvasottakról az iskolában. Vegyen részt nemzetiségi rendezvényeken, nézzon videofilmet az anyaországról; vegyen részt vers- és prózamondó versenyeken. Tudjon különbséget tenni egyszerű és összetett mondatok között; sajátítsa el a mondat fogalmát. Ismerje fel és nevezze meg a szófajokat: az igét, főnevet, melléknevet, kötőszót és elöljárót, valamint az alapvető irodalomelméleti fogalmakat: könyv, folyóirat, újság, költészet, próza, író, költő, újságíró és olvasó.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A Rába-vidéki szlovén nyelvoktatás fő célja a szülők, elődök anyanyelvének elsajátítása, megőrzése; a tanulók kommunikációs készségeinek fejlesztése, amely magába foglalja az alkalmazásszintű nyelvtani alapismereteket, valamint a szlovén nyelvhez és nemzetiséghez való pozitív viszony kialakítása.

A szlovén nyelv- és irodalomtanítás fő feladatai az alapvető célokból adódóan a szlovén szóbeli és írásbeli kommunikáció és a szlovén nyelv nyelvi rendszerének elsajátítása, a szlovén irodalmi alkotók legjelentősebb műveinek olvasása, a szlovén irodalomtörténet és a nemzet történelmének megismerése. A szlovén nyelv és irodalom oktatás az 5–8. évfolyamokon interkulturális alapokon nyugszik.

Az 5–6. évfolyamokon bővítjük a tanulók ismereteit a mindennapi élet témáiban, bővítjük a szókincset, szisztematikusan felépítjük a nyelv nyelvtani rendszerét, hangsúlyozzuk a magyar nyelvtől eltérő sajátosságokat, új kommunikációs mintákat sajátíttatunk el.

A 7–8. évfolyamokon ugyancsak nagy figyelmet szentelünk a kommunikációra, kommunikációs mintákra, ugyanakkor megismertetjük a tanulókat anyaországgal kapcsolatos tartalmakkal és ismerkedünk a szlovén irodalommal.

Fejlesztési követelmények

A tanuló sajátítsa el a szlovén nyelv fonetikai rendszerét és a helyes kiejtést és ismerje a szlovén irodalmi nyelv, a nyelvjárás és magyar nyelv hangtani, kiejtésbeli különbségeit. Érjen el minél tökéletesebb nyelvi tudást, mindenekelőtt a mindennapi kommunikációban. Tudjon rövidebb szövegeket írni közéleti műfajokban: levél, meghívó, értesítés, köszönetnyilvánítás, hirdetés, kérvény. Folyékonyan olvasson köznapi és szépirodalmi szövegeket, s tanári segítséggel tudja értelmezni azokat.

Tudjon írni leírást, jellemzést, fogalmazást egy élményről vagy elképzelt eseményről. Ismerje a szlovén helyesírás alapszabályait: nagy kezdőbetű, írásjelek, a tulajdonnevek helyesírása, egybeírás, különírás, szótagolás. Sajátítsa el a mondatok helyes szórendjével kapcsolatos szabályokat. Tudja használni a Szlovén irodalmi nyelv szótárát, más szótárokat és nyelvi kézikönyveket.

Szlovén irodalom

Ismerje a szlovén irodalom legjelentősebb műveit, tanári segítséggel olvassa és értelmezze azokat. Tudja kronológiai sorrendbe helyezni a legjelentősebb szlovén irodalmi alkotókat és ismerje egy-egy műüket. A tanuló ismerjen néhány alapvető földrajzi, kultúrtörténeti és egyéb adatot az anyanemzetről a Szlovén Köztársaságról. Ismerje és figyelje közvetlen környezete kulturális eseményeit, olvassa a Porabje c. újságot és más szlovén újságokat. Ismerje a szlovén népi kultúrát és tanuljon meg (énekelni is) legalább tíz szlovén népdalt.

A pedagógus minden osztályban tartsa szem előtt, hogy elsősorban nyelvet tanít, s hogy az irodalomtanítás nagymértékben fejleszti a tanulók írásbeli és szóbeli kommunikációs készségét. Nem csupán szavakat tanítunk, hanem nyelvi struktúrát!

5. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 148 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Kommunikáció, ismerkedés az irodalommal Már ötödikesek vagyunk! Hogy töltöttük a nyári szünidőt? Milyen újdonságokkal találkozunk az 5. évfolyamban? (tantárgyak, tanszerek, tanárok). A világon sok gyermek van, aki nem tud olvasni, írni. Nemzetiségi iskola a Rába-vidéken: miért tanuljuk a szlovén nyelvet? Személyes tapasztalatok az iskolával kapcsolatban (tetszik/nemetszik az iskola, okok). Kapcsolatok szlovén iskolákkal. Szabadidő az iskolában, az iskolai könyvtár használata. Sport és kulturális napok. A mindennapi életből Hogyan mutatkozunk be ismerősöknek, ismeretlen embereknek telefonon, hivatalokban? Legfontosabb személyi adataim.	A tanulók beszélgetések, rövidebb írásos szövegek, valamint didaktikai játékok segítségével ismerkednek az ötödik évfolyammal, a pedagógus pedig folyamatosan tudatosítja a tanulóknak az anyanyelv tanulásának jelentőségét. Különösen pozitív tapasztalatokat szerezhhetnek a tanulók a szlovéniai iskolák tanulóival kialakított kapcsolataik révén. Egyszerű kommunikációs minták alkotása, rövid szövegek írása közéleti műfajban: bevásárló lista, recept, jókívánságok, telefonbeszélgetés.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Rövid életrajz írása. Szüleim és rokonaim. Otthonom közvetlen környezete: üzletek. Bevásárlás. Piacon. Étteremben. Étlap. Egyszerű ételek elkészítése. Postán. Képeslap-írás, telefonálás. A misén és a hittanórán. Látogatóba megyünk. Vendégek jönnek hozzánk. Beszélgetés a barátokkal.	Ismerkedés a közvetlen környezet tárgyi valóságával. Egyszerű párbeszédalkotása.
Munka és foglalkozások A szűkebb és tágabb környezet foglalkozásai. Női és férfi foglalkozások. Ki/mit/hol/mivel/hogyan dolgozik? Foglalkozások a tanuló környezetében. Mi szeretnék lenni? Rokonok, ismerősök foglalkozása. Látogatóban...-nál, -nél. Az én hazám Magyarország helyzete Európában. Szomszédaink. Fogalmak elmélyítése: haza, nép, nemzetiség, állam, állampolgárság, anyanyelv, hivatalos nyelv. Magyarország azon része, ahol lakom: Rába-vidék. Szlovének a Rába-vidéken: nyelv, kultúra, szokások, kulturális emlékek. Látogatás a Pável Ágoston Múzeumban. Szlovén Köztársaság – anyaország A Szlovén Köztársaság létrejötte és helyzete Európában. A szlovének rövid története (idevágó irodalmi művek). Ismerkedjünk Szlovénia szépségeivel! (videofilmek, monográfiák). Szomszédos szlovéniai tájegység: Muravidék (Prekmurje), muravidéki nyelvjárás. Irodalmi nyelv/nyelvjárások. Kulturális, nyelvi, sport- és iskolai kapcsolatok Szlovéniával. A szlovén zászló és a címer. A szlovén himnusz.	A tanulók bővítik ismereteiket a szűkebb és tágabb környezetükben előforduló foglalkozásokról; elgondolkoznak azon, milyen foglalkozást választanak maguknak. Didaktikai játékok a foglalkozásokkal kapcsolatban. A szlovén nemzetiség múltjáról, jelenéről szóló ismeretek ismételése és kiegészítése, elsősorban rövidebb, akár irodalmi szövegek segítségével, esetleg múzeumlátogatással. A tanulók ismeretterjesztő anyagok útján, gazdag audio- és videoanyag, valamint monográfiák és irodalmi szövegek segítségével alapvető ismereteket sajátítanak el az anyaországról, Szlovéniáról.
Ünnepek – ünneplés Családi és iskolai ünnepek. Egyházi és állami ünnepek. Magyar és szlovén ünnepek.	Az ünnepek és az ünneplés jelentőségének felismerése mind családi körben, mind szélesebb, nemzetiségi vagy társadalmi szinten.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Február 8. – Szlovén Kultúra Napja. Ajándékozás: mikor, kit, mit és hogyan? Ünnep az iskolában. Jókívánságok (milyen, kinek, mit, hogyan?). Emberi test – egészség Az emberi test részei (ismétlés, ismeretek bővítése). Érzékszervek. Orvosnál, kórházban, gyógyüdülőben, fogorvosnál (dialógusok). Gyógyszertár, gyógyszerek. Testápolás. Táplálék – az erő és egészség forrása. Környezetvédelem. Jó tanácsok az egészséges életmóddal kapcsolatban. Az úttest nem játszótér Közlekedés – alapvető fogalmak ismétlése. Alapvető közlekedési szabályok. Közlekedési táblák. Veszélyek a közlekedésben. Viselkedés úttesten, járdán, autóbusz- és vasútállomáson, tömegközlekedési eszközökön. Az iskolába vezető út (beszélgetés, fogalmazás). Kedvenc közlekedési eszközöm (fogalmazás egy elképzelt közlekedési eszközről). Utazás (szituációs játékok). Hova utaznék legszívesebben?	Alkalomhoz illő jókívánságok írása és/vagy megformálása a különböző ünnepi alkalmakra. A tanulók egyszerű kommunikációs feladatok segítségével – párbeszéd, különböző didaktikai játékok, látogatás az orvosi rendelőben, beszélgetés az orvosokkal (valóságos és fiktív beszédhelyzetek) – ismétlik és bővítik az emberi testre, egészségre, egészséges táplálkozásra és a környezetvédelemre vonatkozó ismereteiket. Ismerkedés az utcán és közlekedésben való viselkedés alapvető szabályaival; balesetvédelmi szabályok gyakorlása.
Szlovén néphagyomány Népköltészet. A „népiesség” fogalma. Ismerünk-e valamilyen népmesét, népdalt? Népköltészet a Rába-vidéken/Szlovéniában. Rába-vidéki dalok és mesék. Rába-vidéki nyelvjárás. Népdalok gyűjtése. Nyelvi struktúra (nyelvtan) Kiejtés, helyesírás A szlovén kiejtési sajátosságok elmélyítése és ismétlése (a nyelvjárástól és a magyar nyelvtől eltérő sajátosságok): – szóhangsúly, hangsúlyjelek, – a szavak szótagolása, – nagy kezdőbetű, – írásjelek (elmélyítés). Alaktan Felismerés, meghatározás, tudatosítás útján a tanulók megismerik az alaktani kategóriákat	A tanulók ismerkednek a gazdag Rába-vidéki és szlovéniai néphagyománnyal, elsősorban életkori sajátosságaiknak megfelelő szövegek és népdalok olvasásával, illetve tanulással. A helyesírási és kiejtési tudnivalók folyamatos gyakorlása, bővítése tudatosítja a tanulóknál a szlovén nyelv helyes használatát a szóbeli és írásbeli kommunikációban. A tanulók megismerik a szlovén nyelv alaktani szabályszerűségeit, elsősorban a nyelvhasználat révén, gyakorlati példákon keresztül.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
(nem, szám, személy, eset, idő, ragozás), szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, főnévi névmás, melléknévi névmás), ragoz- hatatlan szavakat (előjárószó, határozószó, kötőszó használata). (Az előjárószó esetében felhívjuk a figyel- met a magyartól eltérő előjáró használatra!)	
Szótan A szlovén szókincs bővítése, elmélyítése; tájnyelvi és irodalmi szavak. Szóképzés A szóképzés fogalmának meghatározása: – foglalkozást jelentő főnevek képzése, deminutívok, – szócsaládok. Mondattan Mondatrészek: alany, állítmány (szófaj – mon- datrész/különbség/) – a szófajok mondatbeli szerepei: – mondatok, – egyszerű és összetett mondatok (alapvető jellemzőik, felismerésük). Kommunikáció Szóbeli és írásbeli: – szókincsbővítés, – dramatizálás, – leírás, – szöveg tartalmával kapcsolatos kérdésfel- tevés (a cselekvés ideje, helye, szereplők), – különböző jellegű szövegek alkotása kép, film, esemény kapcsán... – közéleti műfajú szövegek alkotása: meg- hívó, értesítés, levél, beszámoló, életrajz, – rövid párbeszédtek alkotása, – didaktikai nyelvi játékok.	A tanulók bővítik, gazdagítják szlovén szókin- csüket (kb. 300 új szóval). Folyamatosan hangsúlyozzuk a nyelvjárás és az irodalmi nyelv szavai közötti rokonságot. Ismerkedés a nyelvtan egy fontos területével, a szóképzéssel (új szavak keletkezése). A tanulók ismerkednek a mondattan alapvető fogalmaival – elsősorban gyakorlati feladatok segítségével – és tudatosítják magukban az alaktan és a mondattan fogalmai közötti kü- lönbséget. A szóbeli kifejezés különböző módjainak megismerése, ezen ismeretek bővítése és tudatosítása. Gondolatok kifejezése szóban és írásban konkrét és absztrakt dolgokról; a kommunikáció a nyelvtanítás egyik legfonto- sabb része kell, hogy legyen.

Memoriter

A tanulók tudják szavalni és énekelni a szlovén himnuszt (France Prešeren: Zdravljica), tud-
janak részletet egy szabadon választott Rába-vidéki népmeséből, három Rába-vidéki, ill. más
szlovén népdalt, valamint három Rába-vidéki népi kiszámolót.

Szerzők és művek

Szlovén szerzők versei és prózai alkotásai: V. T. Arhar: Kaj je razred, Kajetan Kovič:
Medvedja šola, Kašelj, Potovanje, Josip Stritar: V šoli, Miroslav Košuta: Šola za šalo, Pesnik,
Tone Pavček: Starši, Hiša, Kaj kdo dela, France Bevk: Pri čevljarju, Branko Rudolf: Orodje,
Franc Princ: Lastovkam v slovo, Jesen, Cvetličarna v oknu, Pomlad je prišla, Mamici,
Spomini, Fran Albreht: Domovina, Lili Novy: Majska pesem, Janez Menart: Božično drevo,

Népköltészet: Mrtva Raba, Lisjak in vrbec, Dva prijateljja, Pastirček, Kralj Matjaž, Sedem let pri beli kači, Krt, konj in človek.

Éneklésre ajánljuk: Pomladna, Kukavica, Žalost mene premaguje, Sneženi mož, Zajčki dudeldajčki, Zdravljica.

Olvasásra ajánljuk még: rövid állatmesék, érdekességek enciklopédiákból, monográfiákból, lexikonokból; kötelező olvasmány (otthon, rövid tartalmi ismertetéssel): két-három Rába-vidéki népmese irodalmi nyelven vagy nyelvjárásban.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló az 5. osztályban fejlessze szóbeli kifejezőkészségét, interkulturális tartalmak révén szerezzon alapvető ismereteket nemzetiségéről és anyaországáról, a Szlovén Köztársaságról. Ismerkedjen szlovén költők, írók olyan egyszerűbb rövid irodalmi alkotásaival, amelyek gazdagítják szókincsét; különböztesse meg a szlovén nyelv rétegződéseit, elsősorban az irodalmi nyelvet és a nyelvjárást; ismerje a szlovén nyelvjárásokat, tudatosuljon benne, hogy a nyelv ezen megvalósulási formái is részei a szlovén nyelvnek. Bővítse szókincsét kb. 300 új szóval. Egészítse ki, bővítse ismereteit a nyelv különböző kommunikációs szerepének használatában.

Tudjon alkotni rövidebb értelmes szöveget – 10-15 mondatban. Sajátítsa el a szlovén helyesírás alapjait. Ismerje fel és nevezze meg a szófajokat: ige, főnév, melléknév, névmás, elöljárószó, kötőszó, határozószó; az alaktani fogalmakat: nem, eset, szám, személy, idő, ragozás; a mondatrészeket: alany, állítmány.

Ismerje meg a következő irodalomelméleti fogalmakat: irodalmi személyiség, a cselekvés ideje és helyszíne.

Tanulja meg szlovén alkotók néhány versét, vegyen részt versmondó versenyen, nemzetiségi rendezvényeken, írjon gyermeklapokba és kapcsolódjon be a szlovéniai iskolákkal közösen szervezett programokba.

Házi olvasmányként olvasson el két, rövidebb történeteket tartalmazó könyvet, az olvasottakról számoljon be az iskolában.

6. évfolyam

Ajánlott óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Kommunikáció, ismerkedés az irodalommal Ősz Naptár. Évszakok. Hónapok, napok, napszakok. Időegységek. Ősz a Rába-vidéken (megfigyelés, beszélgetés, leírás). Ősz Szlovéniában (videofilm megtekintése). Változások a természetben. Őszi tevékenységek a természetben. Az ember alkalmazkodása az őszhöz. Szüret. Gombaszedés. Az őszi erdő. Figyeljük a természetet! Fogalmazás élményről.	A tanulók egyszerű közléseket alkotnak adott témában; gazdagítják szókincsüket és elsajátítják a leírás, elbeszélő fogalmazás ismerveit.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Közlekedés Az alapvető közlekedési szabályok ismételése. Vízi és légi közlekedés. A közlekedésben dolgozók (megnevezésük). Turistautak. Mit mutatnál meg közvetlen környezetben a turistáknak, ha idegenvezető lennél? Élmények a közlekedéssel kapcsolatban (rövid fogalmazások, szituációs játékok). Tél Téli hónapok. Jellemzőik. Tél a Rába-vidéken. Tél Szlovéniában (videofilm). Változások a téli természetben. Az emberek és állatok télen. Téli munkálatok. Tél – a vidámság időszaka, téli ünnepek. Disznótor – családi „ünnep” (beszélgetés) Farsang. Farsangi szokások a Rába-vidéken. Téli sportok.	Új szavak megismerése a közlekedés témakörben. Alapvető közlekedési szabályok ismételése. A tanulók megismertetése utazási lehetőségekkel. Hívjuk fel a tanulók figyelmét a közvetlen környezetükben adódó turisztikai lehetőségekre és közvetlen környezetük megfigyelésének fontosságára. A tanulók bővítik ismereteiket a feldolgozott évszak kapcsán. Szenteljünk megkülönböztetett figyelmet a beszélgetésekre, szövegek írására, kutatómunkára, például maszkkészítés.
Óvjuk a természetet! Ökológia – természetvédelem. Miért és hogyan óvjuk a természetet? Természetvédelmi területek: nemzeti parkok. A Rába-vidék és az ökológia. Mit tehet az egyén az egészséges, tiszta környezetért? Védett növények, állatok. Család, haza A mi családjunk: családtagok, életkor, foglalkozás, nemzetiség. Tartózkodás: Ház/lakás. Munkamegosztás a családban. Értékek a családban: szeretet, bizalom, tisztelet, jószág, alkalmazkodás, őszinteség... Családunk élete. Hazánk Magyarország. Rába-vidéki falvak. Szentgotthárd. Szlovéniai élmények (kirándulások, táborok). Barátság. Mit jelent nekem a barátság? Tavaszi Tavaszi hónapok. Jellemzőik. Tavaszi a Rába-vidéken. Tavaszi Szlovéniában (videofilm). Változások a természetben és az ember életében.	Ismerkedés az ökológia alapjaival, ökológiai problémák közvetlen környezetünkben és a világban, az élő és élettelen természethez való pozitív viszonyulásra való nevelés. Beszélgetések, gondolatok a családról, a társadalom alapegységéről; az élet értékeihez való pozitív viszonyulás tudatosítása, szókincsbővítés az adott témakörben. A gyerekek közti barátságok elmélyítése, embertársainkra való odafigyelés, embertársaink megértése. Pozitív viszonyulás a nemzetiségi értékekhez. A feldolgozott évszakkal kapcsolatos ismeretek megszilárdítása, elmélyítése, szóbeli és írásbeli kommunikáció: különböző közlések megalkotása, tavaszról szóló irodalmi alkotások megismerése.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Tavaszi munkák. Tavaszi virágok. Versek a tavaszról. Az ember barátai – az állatok.	
Munka: Ki? Mit? Hol? Hogyan? Munka és foglalkozások. A foglalkozások jó és rossz oldalai. Mi szeretnél lenni és miért? Postás. Postán (szituációs játék). Eladó. Üzletben. Pincér. Étteremben/cukrászdában. Portás. Szobafoglalás a hotelben. Az emberek, ha nem dolgoznak, hobbijuknak szentelik az idejüket. Mit csinálsz szabad idődben? Nyár Nyári hónapok. Jellemzőik. Nyár a Rába-vidéken. Nyár Szlovéniában (videofilm). Élet nyáron a természetben. Nyári szünidő. Segítség a szülőknek; nyáron a könyv jó barát. Mit olvasunk? Táborok, utazások. Nyelvi struktúra (nyelvtan) Kiejtés, helyesírás Betűk, hangok, a hallott és az írott szlovén irodalmi nyelv, hangsúlyos, hangsúlytalan magánhangzók, időtartamuk, zöngéesség szerinti változások; – nehezen kiejthető mássalhangzós szerkezetek, – írásjelek (megszilárdítás), – vessző az összetett mondatban.	A foglalkozásokkal kapcsolatos ismeretek ismétlése, elmélyítése. Ismerkedés új foglalkozásokkal szituációs játékok segítségével. Gondolatok a pályaválasztásról. Egyszerű szóbeli és írásbeli közlések megalkotása már ismert témában. Új szókincs és kommunikációs példák elsajátítása. A szlovén nyelv helyesírási, kiejtési törvényszerűségeinek ismétlése, bővítése, tudatosítása gyakorlatok segítségével.
Alaktan Felismerésen, meghatározáson, tudatosításon keresztül: – főnév: kategóriák, köz- és tulajdonnevek, – főnévi névmások: személyes, kérdő névmás, ragozás, – melléknév: fajtái, kategóriák, – melléknévi névmás: birtokos, mutató névmás, – számnév: fajtái, – ige: jelentés, kategóriák, – előljárószó: vonzatuk (előljárós kapcsolatok), – indulatszó (felismerés).	A szlovén nyelv alaktani törvényszerűségeinek megismerése és tudatosítása, elsősorban gyakorlati példákon keresztül, a tanár kerülje a felesleges fogalomtanítást.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Mondattan Egyszerű és összetett mondatok, mondatrészek, a szófaj mondatbeli szerepe: – mondatok jelentéstartalmuk szerint, – mondatrészek, – szórend. Kommunikáció Szóbeli és írásbeli: – szókincs bővítés, – dramatizálás, – kreatív írás (egyszerű példák), – leírás, jellemzés, beszámoló, tartalom, – egyszerű közlések megalkotása különféle motivációk kapcsán, – irodalmi és köznapi szövegek iskolai elemzése, – kommunikációs szövegek megalkotása, – didaktikai nyelvi játékok, – beszélő/címzett.	A tanulók gyakorlati példákon keresztül szélesítik tudásukat a szlovén nyelv mondattani szabályairól. A szóbeli kifejezés különböző formáinak megismerése, ismeretek kiegészítése, megszilárdítása; a különböző – szóbeli és írásbeli – szövegalkotások különösen fontos szerepet játszanak a nyelvtanításban.

Memoriter

Öt szlovén népdal vagy népies dal éneklése: Barčica po morju plava, Gor čez jezero, Čukova ženitev, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Kekčeva pesem; a tanulók tudjanak kívülről két szlovén verset: Oton Župančič: Zarja, Janez Menart: Domovina. A prózai szövegek közül egy rövidebb Rába-vidéki mese nyelvjárásban és öt közmondás irodalmi nyelven történő ismeretét javasoljuk.

Szerzők és művek

Szlovén költők és írók versei és prózai alkotásai: Igo Gruden: September, Tone Pavček: Prvi šolski dan, Ob koncu šolskega leta, Avto, Nesreča, Koline, Srce, Praznik, Kosilo, Bratovo prvo pismo, Manko Golar: Jesen, Janez Menart: Jesenski dan, Domovina, Pesnik se predstavi, Neža Maurer: Na dolgo pot, Niko Grafenauer: Prometnik, Rudi Robič: Zebra, Višji razred, Kajetan Kovič: Sneženi mož, Pust, Kako se pišejo pesmi, Matej Bor: Breza in avtostrada, Meta Rainer Mamica, Vera Albreht: Dvogovor, Oton Župančič: Zarja, Zlata ptička, Lojze Krakar: Česnja v belem; az órákon és házi olvasmányként olvassunk, olvastassunk rövidebb részleteket szlovén írók prózai műveiből, Rába-vidéki népköltészeti alkotásokból, nyelvjárásban is.

Éneklésre ajánljuk: Rába-vidéki és szlovéniai népdalok: Barčica po morju plava, Lepo je pomlad na svet, Gor čez jezero, Čukova ženitev, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Lipa, Kekčeva pesem.

Olvasásra ajánljuk még: nem szépirodalmi szövegeket, dialógusokat, szituációs játékokat, újságcikkeket; házi olvasmányként két rövidebb szlovén prózai művet.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló a 6. osztályban az interkulturális tartalmak révén fejlessze, bővítse szóbeli kifejező-készségét. Az irodalmi és köznapi szövegek segítségével ismerkedjen saját nemzetének történelmi múltjával, az anyaország kulturális, etnológiai és nyelvi sajátosságaival; saját másságát értéként élje meg. Bővítse és egészítse ki szókincsét kb. 300 új szóval, szókapcsolattal.

Tudjon rövidebb, 15-20 egyszerű, ill. összetett mondatot tartalmazó szövegeket alkotni. Sajtá-
títsa el az írásbeli szlovén nyelvhasználat alapjait.

Tudatosításon, felismerésen és meghatározáson keresztül ismerje meg a szlovén nyelv alakta-
ni, mondattani törvényszerűségeit (szófajok áttekintése; alaktani kategóriák: nem, eset, szám,
igeragozás, fokozás, személy, ragozás; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó).

Ismerjen meg irodalmi szövegeket – verseket, rövid prózai műveket – a szlovén irodalomból;
önállóan olvasson szlovén irodalmi műveket, beszélje meg ezeket tanárával, készítsen irodal-
mi naplót – gyűjtse össze kedvenc verseit, meséit és az ezekkel kapcsolatos képanyagot.

Házi olvasmányként olvasson el két könyvet, az olvasottakról készítsen beszámolót: író, rövid
tartalom, legszebb részlet.

7. évfolyam

Ajánlott óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Kommunikáció, ismerkedés az irodalommal Utazás Szlovéniába Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo Szlovénia – ország az Alpok napos oldalán. Látogatás az utazási irodában. Mit tudsz Szlovéniáról? (kvíz) Utazunk! Berta Golob: Predlog Határátkelőhelyen, Bajánsenyén. Jegyezd meg! Prekmurje (Muravidék) Muravidék – a Rába-vidékhez legközelebb eső szlovén tájegység. A Muravidéken magyar nemzetiség él. Kétnyelvű oktatás, az anyanyelv jelentősége. Közmondások. Utazgatás a Muravidéken. Muravidéki nyelvjárás. Látogatás Miško Kranjec író szülőházában. Miško Kranjec: Ljubezenska epistola Za konec pomladi (részlet). Muraszombat. Feri Lainšček: Klic v sili, Kotiček Radenci – gyógyüdülő. Párbeszéd.	A tanulók dialógusok, videofilmek, szlovén alkotók irodalmi művei és képanyag segítségével megismerik az anyaországot, Szlovéniát. Képzeletben beutazzák a szlovén tájakat, megismerkednek a jellegzetességekkel, turisztikai, kulturális és egyéb érdekes tudnivalókkal, valamint a legjelentősebb szlovén irodalmi alkotókkal.
Štajerska (Stájerország) Stájerországba a Murán át. Népdal: Gremo na Štajersko Ljutomer városa. Postán.	Ismerkedés egy szlovén tájegységgel, Stájerországgal, különböző jellegzetességeivel mind köznapi műfajok, mind pedig az itt született irodalmi alkotókkal való ismerkedés

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Telefonbeszélgetés. Levelek, bélyegek, képeslapok. Jegyezd meg! Pripovedka o Kurentu. Népmese: Pravljica o Kurentu Ptuj – a legősibb szlovén város. Karintiai népdal: Mamica Dravica Maribor – egyetemváros a Pohorje alatt. A hotel recepcióján. Hotelszobában. Kajetan Kovič. Svetlana Makarovič: Smetiščni muc Esti séta a városban. Arany Róka-díj. Ivan Minatti: Nekoga moraš imeti rad Celje – fejedelmi város. Cillei grófok. Koroška (Karintia) Šaleška dolina-n át Karintiába. Népdal: Po Koroškem, po Kranjskem A karintiai táj érdekességei. Szlovén népmese: Kralj Matjaž Karintia: a szlovénség bölcsője; betekintés a szlovén történelembe. A szlovén nyelv története: Freisingi nyelvemlékek. Látogatás Prežihov Voranc, író szülőházában. Prežihov Voranc: Solzice (részlet) Karel Destovnik Kajuh: Naša pesem	révén, részletek műveikből/jellemző verseikből és ezek iskolai értelmezése; egyúttal ismerkedés a népköltészeti alkotásokkal. A harmadik nagy északi tájegység, Karintia és irodalmi, történelmi jellemzőinek megismerése; a hangsúlyt a szlovén történelemre és a szlovén nyelv történetére helyezzük.
Dolenjska (Alsó-Krajna) és Bela krajina Alsó-Krajna – tájegység Szlovénia délnyugati részén. Oton Župančič költő. Janez Trdina: Vile Az első szlovén nyomtatott könyvek: Primož Trubar jelentősége. A szlovén irodalmi nyelv születése. Jegyezd meg! Fran Levstik: Popotovanje od Litije do Čateža (részlet) Fran Levstik: Martin Krpan (részlet) Josip Jurčič szlovén író szülőháza. Josip Jurčič: Deseti brat (első szlovén regény). Tone Pavček költő. Talán nem tudtátok...	Betekintés a negyedik szlovén tájegység, Alsó-Krajna legdélibb részének, Bela krajina nevezetességeibe; irodalomtörténeti és turisztikai érdekességek megismerése. Az alsó-krajnai születésű irodalmi alkotók jelentőségének felismerése, hiszen Alsó-Krajnát nevezzük a szlovén irodalom és a szlovén irodalmi nyelv bölcsőjének. Az alsó-krajnai írók, költők irodalmi műveinek olvasása.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Nyelvi struktúra (nyelvtan) Kiejtés, helyesírás, szótan, alaktan Kiejtési, helyesírási, szótani és alaktani gyakorlatok, a nyelvjárás és a magyar nyelv összehasonlítása alapján. Mondattan Mondatrészek (részletesebben): – nem bővített, bővített (gyakorlatok), – alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző, – egyszerű mondat.	Ismeretek megszilárdítása, ismétlése feladatok segítségével, a sajátosságokra hívjuk fel a figyelmet. A tanulók részletesebben ismerkednek a szlovén irodalmi nyelv mondattani sajátosságaival, a hangsúly azonban még mindig a gyakorlati példákon és feladatokon van.
A mondatok tipológiája: Összetett mondat: – mellérendelés – egyenértékű tagmondatok kapcsolata, – kötőszavak a mellérendelésben, vesszőhasználat, – alárendelés – főmondat és alárendelt mondat kapcsolata: kötőszavak az alárendelésben, vessző, – alárendelt mondatok. Kommunikáció Szóbeli, írásbeli: – szókincsbővítés; – különböző műfajú közlések/szövegek alkotása; – a közlés megformáltsága - a közlés részei, - címválasztás, - interjú, napló, - egyenes, függő beszéd; – különböző közéleti műfajok megalkotása (ilyen jellegű szövegek írása) - kreatív írás, - párbeszéd, - didaktikai nyelvi játékok, - dramatizálások.	Különböző szóbeli közlésekkel és írásbeli szövegekkel kapcsolatos tudnivalók megismerése, ismeretek kiegészítése, megszilárdítása; közlések, szövegek megalkotása, szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése; figyeljünk arra, hogy a közlés legyen nyelviileg helyesen megformált, ügyeljünk a helyesírásra.

Memoriter

Öt nép- vagy népies dal éneklése: Dekle je po vodo šla, Po Koroškem, po Kranjskem, Kje so tiste stezice, Mi Slovenci, Pojdem na Štajersko; a tanulók tanulják meg két szlovén költő versét: Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo, Karel Destovnik-Kajuh: Naša pesem; három rövid részlet az anyanyelv jelentőségéről, a nemzeti öntudat megőrzéséről szóló művekből (Oton Župančič, A. M. Slomšek, Miško Kranjec).

Szerzők és művek

Szlovén költők és írók versei és prózai alkotásai: Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo, Berta Golob: Predlog, Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh, Ljubezenska epistola za konec pomladi, Feri Lainšček: Klic v sili, Kotiček; Pripovedka o Kurentu, Mamica Dravica (népi); Kajetan Kovič versei; Svetlana Makarovič: Smetiščni muc, Ivan Minatti: Nekoga

moraš imeti rad, Prežihov Voranc: Solzice, K. D. Kajuh: Naša pesem, Oton Župančič versei, Janez Trdina: Vile, Fran Levstik: Popotovanje od Litije do Čateža, Martin Krpan, Tone Pavček versei, Josip Jurčič prózai alkotásai.

Olvasásra ajánljuk még: nem szépirodalmi szövegek, dialógusok, szituációs játékok, újság-cikkek; házi olvasmány: Prežihov Voranc: Solzice, Miško Kranjec: Zlata kočija

Fran Levstik: Martin Krpan, Josip Jurčič: Jurij Kozjak.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló az interkulturális tartalmak révén fejlessze, bővítse szlovén nyelvű kifejezőkészségét. Ismerje meg Szlovénia négy tájegységét (Muravidék, Stájerország, Karintia és Alsó-Krajna – Bela krajina), azok kultúrtörténeti, turisztikai, nyelvi és irodalmi jellegzetességeit; olvassa az itt született költők, írók legjelentősebb műveit.

Bővítse szókincsét standard szókészlettel, 250-300 új szóval, sajátítsa el a nyelv struktúrájának egészét. Írjon jó helyesírással szövegeket. Érjen el minél tökéletesebb nyelvi és gyakorlati tudásszintet. Ismerje a szlovén nyelv- és irodalomtörténet fontos határköveit. Tudjon rövid, értelmes gyakorlati kommunikációs és ismeretterjesztő szövegeket megírni. Házi olvasmányként olvasson el két szlovén könyvet, az olvasottakról készítsen írásos beszámolót: néhány szó az íróról, rövid tartalom, szereplők, legszebb rész.

8. évfolyam

Ajánlott óraszám: 148

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Kommunikáció, ismerkedés az irodalommal Ljubljana – Szlovénia fővárosa A szlovén főváros főbb jellemzői. Séta Ljubljanában, kultúrtörténeti körülmintés. Szabadidő, szórakozás a fővárosban. Találkozás budapesti turistákkal. Étteremben. Étlap. Valentin Vodnik: Moj spomenik Niko Grafenauer költő. Állatkertben. Naplót írunk. Cukrarna – a szlovén modernizmus szimbóluma. Dragotin Kette, Josip Murn. Ljubljanából Vrhnikaig: Ivan Cankar szülőháza. Ivan Cankar: Moje življenje (karcolatok) Gorenjska (Felső-Krajna) Felső-Krajna kultúrtörténeti és turisztikai érdekességei (városok, tavak, hegyek). A Júliai-Alpok csodálatos világa: Zlatorog, Ajdovska deklica – elbeszélések. Simon Jenko – a Sorško polje költője.	A tanulók ismerkednek Szlovénia fővárosával, Ljubljanával, kultúrtörténeti és turisztikai érdekességeivel, ezeket az ismereteket képés videó anyaggal szilárdítjuk meg. Alkalomadtán kirándulást szervezünk, ezt az élményt összekötjük a szlovén irodalom nagy neveivel, hiszen Ljubljana mindig is a szlovén kultúra fővárosa volt. Ismerkedés a szlovén konyhaművészettel, az étteremben való viselkedési szokásokkal. Betekintés az északnyugati szlovén tájegység, Felső-Krajna érdekességeibe, jellegzetességeibe, természeti szépségeibe; a legjelentősebb felső-krajnai szlovén költők, írók irodalmi műveinek megismerése.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni, Med gorami Radovljica – Anton Tomaž Linhart szülővárosa. Linhart és a szlovén színház megszületése.	
A legnagyobb szlovén költő, France Prešeren szülőhelye, Vrba. Prešeren költészete. France Prešeren: O, Vrba; Sonetni venec Nezakonska mati Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem Josip Vandot: Kekčeve zgodbe Planica a nevezetes síugróhely. A Savica vízesésnél. Triglav – a legmagasabb szlovén hegy. Goriška, Primorska és Notranjska Vršičon keresztül az Isonzó völgyébe. Kobarid – az isonzói front múzeuma. Simon Gregorčič költő. A karsztvidék érdekességei. Alojz Gradnik költő. Érdekes időzés: Postojnai-cseppkőbarlang, lipicai ménés. Srečko Kosovel költő. Hurra, a tengeren vagyunk. A tengerparti városok kultúrtörténeti sajátosságai. Vendégek voltunk a koperi általános iskola rendezvényén. Új barátot/barátnőt ismertem meg. Tenger: turizmus, sport, pihenés. Talán nem tudtátok... Jegyezd meg! Tengerről szóló dalokat, verseket keresünk. Hazaérkezés. Benyomások az utazásról...	A legnagyobb szlovén költő, France Prešeren verseinek olvasása, a szláv történelem megismerése az egyik legjobb szlovén történelmi regény segítségével. A délnyugati szlovén tájegység. A Tengermellék megismerése, felfedezése videofilmek, különféle szövegek, dialógusok segítségével; a három nagy költő Gregorčič, Gradnik és Kosovel költészetének, verseinek olvasása és átélése. Ismerkedés a Szlovéniában élő másik államalkotó nemzeti kisebbség, az olaszok életével és helyzetével. Az emberek nyelvi másságának tudatosítása, a kisebbség helyzetének értéként való elfogadása.
Nyelvünk, kultúránk Szlovénia és Magyarország nemzeti és nyelvi képe. Szlovének a Szlovén Köztársaság határain kívül. Tisztelet és türelem a másság iránt – az együttélés alapeleme a többnemzetiségű országokban (pl. más nyelv és kultúra iránt). Az anyanyelv jelentősége a kulturális örökség megőrzésében, nyelvi, kommunikációs készségek gazdagítása.	A tanulók ismerkednek a nemzeti/nyelvi közösségek helyzetével. Neveljük őket egymás mellett élésre, toleranciára, arra hogy saját nyelvi másságukat értéként, gazdagságként éljék meg. (Ne feledjük: Ahány nyelvet tudsz, annyi embert érsz!)

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
A kisebbség/a többség nyelve. A kisebbségek mint a mai demokratikus társadalom értékei. Nyelvi struktúra (nyelvtan) Kiejtés, helyesírás A nyelvjárástól és a magyar nyelvtől eltérő kiejtési, helyesírási gyakorlatok, feladatok: – a helyesírás kritikus pontjai, – tollbamondás. Szótan A szavak jelentéstartalma: – hangulatfestő szavak, – homonimák, antonim szavak, – hiperonimák és hiponimák, homonimák, – gyakorlatok, feladatok, – nyelvi játékok, – tollbamondás.	Ismeretek megszilárdítása, ismételése gyakorlatok és feladatok segítségével. Új szótani ismeretek megszerzése; tudatosítás, felismerés különböző gyakorlatok és feladatok segítségével.
Alaktan A szófajok áttekintése: – mondatrész értékű és nem mondatrész értékű szófajok, gyakorlatok, feladatok, – az alaktan kritikus részei, – szóelemzés. Mondattan Mondatrészek: – mondatelemzés, – mellérendelés és alárendelés – gyakorlatok. Kommunikáció Szóbeli, írásbeli: – közlés, szövegalkotás, – a szöveg megformáltsága, – bevezetés és befejezés, tárgyalás, – a jó nyelvi stílus alapelvei, – különböző közéleti műfajok megalkotása (ilyen jellegű közlések írása), – hivatalos és magánlevél, – meghívó, – kérvény, – kreatív írás, – nyelvi játékok.	A tanulók megfelelő gyakorlatok és feladatok segítségével ismétlik és megszilárdítják alaktani ismereteiket. A mondattani tananyag ismételése, megszilárdítása megfelelő gyakorlatok segítségével. Különböző szóbeli közlések és írásbeli szövegek megalkotása, az ezekkel kapcsolatos tudnivalók megismerése, ismeretek kiegészítése, megszilárdítása, közéleti műfajok írása, a kreatív írás gyakorlása.

Memoriter

Éneklésre öt vagy több szlovén népdal: Na planinah, Nocoj pa oh nocoj, Po jezeru bliz Triglava, Prišla bo pomlad, Zakrivljeno palico v roki, Sijaj, sijaj sončece.

A tanulók tanulják meg a következő verseket France Prešeren: O, Vrba! vagy Nezakonska mati; a nyelvről szóló részlet Cankar: Kurent c. művéből.

Szerzők és művek

Szlovén írók, költők versei, prózái, valamint népköltészeti alkotások: Valentin Vodnik: Moj spomenik, Nika Grafenauer versei, Ivan Cankar: Moje življenje, Kurent; népköltészet: Zlatorog, Ajdovska deklica, Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni, Med gorami, France Prešeren: O, Vrba, Sonetni venec, Nezakonska mati, F. S. Finžgar: Pod svobodnim soncem, Josip Vandot: Kekčeve zgodbe, Simon Gregorčič, Alojz Gradnik és Srečko Kosovel költészete.

Olvasásra ajánljuk még: nem szépirodalmi szövegeket, dialógusokat, szituációs játékokat, újságcikkeket; házi olvasmányként ajánljuk: Ivan Cankar: Moje življenje, Ivan Tavčar: Med gorami és egy mai ifjúsági művet.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló az interkulturális tartalmak révén fejlessze, bővítse szlovén nyelvű kifejezőkészségét. Ismerje meg az anyaországot, a Szlovén Köztársaságot, a szlovén nyelvet és irodalomtörténetet, a szlovén irodalom nagyjait és átéléssel olvassa az anyanemzet legfontosabb irodalmi alkotásait. Bővítse, egészítse ki szókincsét standard szókészlettel – 250-300 új szóval – sajátítsa el teljes egészében a nyelvi struktúrát, kiindulópont a szöveg, szövegek alkotása legyen. Alkosson nyelvileg helyes közléseket; sajátítsa el a szlovén nyelv helyesírási rendszerét; a szövegtan, alaktan és mondattan alapjait. Tudjon különböző műfajú közléseket alkotni. Érjen el minél tökéletesebb nyelvi és pragmatikus tudást. Ismerjen fel és ismerjen szlovén irodalmi szövegeket; olvasson szlovén irodalmat, az olvasottakról számoljon be az osztályban. Sajátítsa el a szlovén irodalmi nyelvet és szülei nyelvjárását. Sajátítsa el közéleti műfajok írását (meghívó, értesítés, kérelem, panasz, levél, napló, tudósítás...). Sajátítsa el a jó nyelvi stílus alapelveit. Házi olvasmányként olvasson el két szlovén könyvet és az olvasottakról a tanár útmutatójával összhangban számoljon be az osztályban.

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

A középiskolában a szlovén nyelv és irodalom, valamint népismeret tanítására heti 4 óra ajánlott. A tanulóknak a szlovén nyelv és irodalom tantárgy keretében foglalkozniuk kell a népismerettel is. Ezt figyelembe kell vennünk a tantárgyi célok és feladatok meghatározásánál. A szlovén nyelvet a Rába-vidéki szlovén kisebbség nyelveként tanítjuk.

A 8 osztályos képzés végéig a tanulók elsajátították az alapvető nyelvi, pragmatikus és irodalmi ismereteket. A középiskola 9–12. évfolyamában a szlovén nyelv és népismeret oktatása keretén belül pedig ezeket az ismereteket bővítik, mélyítik és rendszerezik.

A hangsúlyt továbbra is a pragmatikus ismeretekre, a tanítás kommunikatív módszerére kell helyezni. A tanítás legyen sokszínű és érdekes, az irodalmi nevelésre gyakran kerüljön sor a könyvtárban. A tanítás során figyelemmel kísérjük a Porabje című újságot és minden elérhető szlovén, mindenekelőtt ifjúsági újságot és folyóiratot. A tanulók aktívan működjenek közre mindenekelőtt a Porabje című újság gyermekrovatainak összeállításában.

A tanulók a szlovén irodalomárokkal és műveikkel a kiválasztott szemelvények iskolai feldolgozása útján és házi olvasmányok formájában ismerkednek meg. Az irodalmi mű feldolgozása a mű és alkotójának iskolai interpretációjával történik. A mű megismerésével és átélésével szélesedik és mélyül a tanulók olvasási kultúrája, irodalmi és nyelvi műveltsége és viszonya a szlovén könyvhöz és szóhoz.

A nyelvtan oktatása során ismételjük, bővítjük, megerősítjük és rendszerezzük az előző években szerzett ismereteket. Az alaktani és mondattani tartalmakat megfelelő gyakorlatokkal ismételjük át és erősítjük meg. Átismételjük a szófajok alapvető alaktani jellemzőit és tudatosítjuk mondattani szerepüket. Az ismereteket gyakorlatokkal mélyítjük el.

Különös figyelmet fordítunk a szlovén nyelv szóalkotási formáinak tudatosítására, különös tekintettel az új szavak alkotásának lehetőségeire. Átismételjük és elmélyítjük a szlovén nyelv társadalmi rétegződését, és részletesen feldolgozzuk a nyelvjárás jellemzőit. Szemléletesen rendszerezzük a helyes kiejtési és helyesírási ismereteket, és tovább építjük azokat.

A tanulók megszilárdítják és elmélyítik a közlés összes lehetséges formáit, amelyeket a szlovén nyelv tanulása során megismertek. A közlés tanításának nagyon fontos részét képezi a kreatív írás gyakorlása, amellyel gazdagítjuk a tanulók szókincsét és fejlesztjük kreativitásukat.

Az irodalmi neveléssel a tanulókat a szebb és gazdagabb nyelvismeretre és a szlovén nyelv kifejezési formáinak megismerésére szoktatjuk, ugyanakkor formáljuk a tanulók értékvilágát, mindenekelőtt viszonyukat az anyanemzet kultúrájához és irodalmához.

Fejlesztési követelmények

A szlovén nyelv tanításában továbbra is elsődleges feladat a tanulók kommunikációs képességének fejlesztése, amely (gyakorlatok formájában) magában foglalja a nyelvtan megismerését és alkalmazását.

A tanuló a szókapcsolatokat és mondatokat helyes mondathangsúllyal ejtse, az elsajátított szavakat helyesen hangsúlyozza. A mondatokban tökéletesen alkalmazza a helyes szórendet. Különböztesse meg a szlovén nyelv társadalmi rétegződését, különösen az irodalmi nyelvet és a nyelvjárást.

Egészítse és bővítse ki a nyelv különböző közlési módjainak alkalmazását, érjen el minél jobb nyelvi és pragmatikus tudást.

Tudjon közéleti közléseket alkotni és gyakorlatban tudja alkalmazni a jó nyelvi stílus alapelveit.

Tudja időrendbe állítani a legfontosabb szlovén irodalmárokat, és ismerje műveiket.

9. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 148 óra

Belépő tevékenységformák

A népköltészet megismerése és szépségének átélése.

A tanulók tudják időrendbe állítani a tárgyalt szlovén irodalomtörténeti korszak fontosabb szerzőit és műveiket.

A nemzetiségi múltból szerzett ismeretek felelevenítése és kiegészítése.

A szlovén felvilágosodás korszakának megismerése, Vodnik verseinek olvasása, átélése, ismerkedés az első szlovén színjátékokkal.

A szlovén írók, költők szülőhelyéhez kötődő tájak megismerése.

Ismerkedés a szlovén romantika korszakával, Prešeren költészetének és a szlovén irodalomban betöltött szerepének megismerése, összehasonlítása magyar kortársával.

Ismerkedés a szlovén realistákkal, művek olvasása és átélése, ismerkedés a kor szlovén irodalmának új irodalmi műfajaival, összehasonlítás a korabeli magyar irodalommal (Arany: Toldi).

A tanulók bővítik irodalmi ismereteiket és a szlovén szerzők művei olvasása közben esztétika élményben részesülnek.

Alapvető ismereteket szereznek a szlovén modernizmusról, a tanár és tanulók válogatása alapján elolvassák, megismerik és átélik e korszak irodalmi műveit.

Memoriterek kifejező előadása. Mindennapi élmények, irodalmi, művészeti élmények szóbeli és írásbeli kifejezése. Párbeszéd. Az olvasott művek rövid szóbeli ismertetése. Vázlatkészítés önállóan. Könyvtárhasználat, önálló ismeretszerzés könyvtári munkával. Segédkönyvek, lexikonok, elektronikus információhordozók használata ismeretlen kifejezések magyarázatára. Irodalmi szövegek kreatív, játékos feldolgozása. Dramatizálás. Az olvasott művek legfontosabb ismérveinek megnevezése: szerző, műfaj, téma.

A szófajokról, alaktani tulajdonságaikról tanultak felelevenítése, bővítése, gyakorlatok, feladatok útján, a tanulók gyakorlatok segítségével elmélyítik és tudatosítják az alaktan alapvető nyelvtani szabályait.

A tanulók kiegészítik és kibővítik a közéleti kommunikációról szerzett ismereteiket, maguk is alkotói lesznek. Gyakorolják a kreatív írást.

A szlovén nyelv helyesírási szabályairól tanultak ismételése, megszilárdítása megfelelő feladatok gyakorlása útján.

Témakörök	Tartalmak
Ismerkedés az irodalommal Szlovén irodalom az első írásos emlékektől a XX. századig	
Népköltészet	Első írásos emlékek, népköltészet. Népi próza, népköltészet. A Rába-vidék népköltészete.
A középkor irodalma	A középkor és az első szlovén könyvek. A Freisingi nyelvemléktől Primož Trubarig. Az első szlovén könyvek.
A felvilágosodás irodalma	A szlovén színház megszületése (A. T. Linhart) és az első szlovén verseskötet (Valentin Vodnik).
Ismerkedés szlovén tájakkal	A szlovén irodalomhoz kötődő tájak megismerése: Gorenjska (Felső-Krajna). A vidék földrajzi, történelmi, kulturális nevezetességei.
A romantika irodalma	France Prešeren – a legnagyobb szlovén költő. Február 8. – a szlovén kultúra ünnepe. Prešeren – Petőfi.
Ismerkedés szlovén tájakkal	A szlovén irodalomhoz kötődő tájak megismerése Dolenjska (Alsó-Krajna). „A Ljubljana környékén található szlovén tájak koszorújában a történelmi Alsó-Krajna különleges ágat képvisel.”

Témakörök	Tartalmak
A realizmus irodalma	A 19. sz. második felének irodalma – a szlovén próza születése. Realista költészet. A legfontosabb realista költők, írók és műveik megismerése: Fran Levstik: Martin Krpan Janez Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih Josip Jurčič: Deseti brat (első szlovén regény) Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni Simon Jenko: Obrazi, Na Sorškem polju Simon Gregorčič: Nazaj v planinski raj, Soči Anton Aškerc: Brodnik, Anka
A modernizmus irodalma	Ivan Cankar jelentősége a szlovén irodalomban. Josip Murn Aleksandrov, Dragotin Kette, Oton Župančič
Nyelvi ismeretek Alaktan	Ige – meghatározása, alaktani tulajdonságai. Személyes és személytelen igealakok, ige-idők. A főnév – meghatározása, alaktani tulajdonságai, ragozása. Főnévi névmás. Melléknév. Toldalék nélküli szófajok. A szófajok áttekintése, szóelemzés. A szavak jelentésük szerint.
Szóbeli és írásbeli kommunikáció	Különböző közéleti közlések megalkotása: meghívó, értesítés, személyes és hivatalos levél. A szöveg felépítése: bevezetés, tárgyalás, befejezés. A fogalmazás fajtái: leírás, jellemzés, tartalom, beszélgetés, párbeszéd, dramatizálás.
Helyesírás	Köznevek és tulajdonnevek írása. Írásjelek. Szavak elválasztása.

Memoriter

Egy népmese, néhány találós kérdés, közmondás, 2-3 vers a tanultak közül, 5-8 soros prózarészlet.

Szerzők és művek

Az első írásos emlékek, egy-egy mű a szlovén népköltészetből, jellemző részletek A. T. Linhart *Ta veseli dan* című komédiából, France Prešeren 3 verse, Simon Jenko, Gregorčič, Aškerc, Murn, Kette, Župančič 2-2 verse, egy-egy részlet Fran Levstik: Martin Krpan, Josip Jurčič: *Deseti brat*, Ivan Cankar: *Moje življenje* c. művekből.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a legfontosabb szlovén irodalmárokat és műveiket, olvassa a szlovén szerzők szépirodalmi szövegeit (legalább 2 prózai művet és 3 verseskötetet) és az olvasottakat beszélje meg tanárával. Az olvasott szépirodalmi művekről tudjon választ adni kérdésekre (szerző, cím, irodalmi korszak, amelyikbe soroljuk a szerzőt, a cselekvés színhelye és ideje, irodalmi személyek); tudja röviden – szóban és írásban – elmondani az olvasott mű tartalmát. Tanuljon meg kívülről 2-3 verset vagy jelentősebb idézetet az irodalmi művekből.

A szövegfeldolgozás közben használja az alapvető nyelvészeti kifejezéseket (a tantervben felsoroltakat), végezzen szóelemzést az olvasott szövegben és határozza meg az alapvető alaktani kategóriákat.

Fejezze ki magát választékosan – mindennapi beszédben és írásban – a különböző közlésfajtákban. Tudatosan használja a szlovén irodalmi nyelv alapvető helyesírási szabályait (nagy és kis kezdőbetű, írásjelek, szavak elválasztása).

Különböztesse meg az irodalmi nyelvet és a köznyelvet, ismerje azokat a helyzeteket, amelyekben az egyiket vagy a másikat kell használni.

Saját szókincsét bővítse standard szókészlettel (300-400 új szó).

10. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 148 óra

Belépő tevékenységformák

Kiemeljük azokat a szerzőket, akik a tanulók élményvilágához közel állnak; a tanulók megismerik a szlovén peremvidék irodalmárait, akik ezt a tájat hűen tükrözték vissza műveikben.

A tanulók a természeti szépségeken és a nyelvi jellegzetességeken kívül ismerjék a táj számos vonzó kultúrtörténeti nevezetességét is.

A kortárs szlovén szerzők irodalmi alkotásainak megismerése, olvasása, élményszerzés. A kortárs irodalom által nyújtott esztétikai élmények kreatív megfogalmazása. A különféle szépirodalmi kifejezőeszközök megfigyelése. Szövegértés bizonyítása különböző témájú és műfajú művek hangos felolvasásával.

Nyelvi szemléltető eszközök alkalmazása. Szövegalkotási feladatok szóban és írásban: elbeszélés adott téma, szempont alapján, jellemzés készítése családtagokról, irodalmi hősről. Kreatív írás „mi lenne, ha” szerkezetben.

Önálló vizsgálódás a könyvtárban: sajtótermékek megismerése, kézikönyvek használata a tárgyalt irodalmi művekkel kapcsolatban, önálló olvasmányválasztás.

A köznyelv, a nyelvjárás, a szaknyelv, a szleng ismerete a nyelvhasználatban.

Népszerű filmalkotások elemzése.

A mondatrészekről, mondattani tulajdonságaikról meglévő ismeretek felelevenítése és bővítése, a tanulók gyakorlatok, feladatok megoldása közben szilárdítják meg ismereteiket, tudatosítják a mondattan alapvető nyelvtani szabályait.

A tanulók tollbamondás segítségével gyakorolják az egyenes és függő beszédet, elmélyítik a szabályokat.

A tanulók mindenekelőtt példákkal és gyakorlatok megoldásával sajátítsák el a szótan alapvető ismereteit.

A tanulók tollbamondás segítségével gyakorolják és szilárdítják meg a helyesírási szabályokat.

Témakörök	Tartalmak
Ismerkedés az irodalommal Szlovén irodalom a 20. századtól napjainkig	A 20. század irodalma: általános jellemzők, legfontosabb képviselői és irodalmi munkásságuk. Srečko Kosovel, Alojz Gradnik. Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh. Prežihov Voranc: Solzice, Boj na požiralniku.
Társadalmi/szociális realizmus	
Ismerkedés szlovén tájakkal	Szlovén tájak irodalomtörténeti vonatkozásai: Muravidék, Karintia. A vidékek földrajzi, történelmi, kulturális és egyéb jellemzői.
A II. világháború utáni kor irodalma	Ivan Minatti, Janez Menart. A kortárs szlovén gyermek- és ifjúsági irodalom: Svetlana Makarovič, Tone Pavček, Kajetan Kovič, Feri Lainšček
Nyelvi ismeretek Mondattan	Mondatrészek (ismétlés) Fő- és bővített mondatrészek, értelmezésük. Egyszerű és összetett mondat. Szövegalkotás. Tagolás szünetekkel és a mondat hangsúly. Mellérendelt és alárendelt mondatok. Egyenes és függő beszéd.
Szóbeli és írásbeli kommunikáció	Különböző közlési fajták megalkotása. Fogalmazás élményről, elképzelt eseményről. Különböző közlések alkotása kép kapcsán. Közéleti közlések megírása: különböző nyomtatványok kitöltése, jegyzőkönyv.
Helyesírás	A köznyelvben, nyelvjárásban, szaknyelvben, tolvajnyelvben és szlengben használt szavak. Szóképek. Szavak jelentésük alapján. Egybe- és különírás. A helyesírási szempontból nehéz szavak leírása.

Memoriter

8-10 soros részlet a Povest o dobrih ljudeh című regényből, 3-4 vers a tanultak közül, 5-5 mondat Muravidék és Karintia földrajzi, történelmi és kulturális jellemzőiről.

Szerzők és művek

Srečko Kosovel, Alojz Gradnik 2-2 verse, egy-egy részlet Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh és Prežihov Voranc: Solzice című művéből, egy-egy vers a kortárs szlovén gyermek- és ifjúsági irodalom neves képviselőitől (Svetlana Makarovič, Tone Pavček, Kajetan Kovič, Feri Lainšček).

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a 20. sz. legjelentősebb szlovén költőit és íróit, műveiket; ezeket olvassa, az olvasottakról beszélgesse tanárával. Az irodalmi művek megismerése mellett tudja meghatározni műfajukat. Tanuljon meg 5 verset vagy idézetet fontosabb prózai művekből. Az olvasott és feldolgozott szépirodalmi műveket ismertesse világosan és tömören.

Saját szókincsét bővítse standard szókészlettel (300-400 új szó). Ismerje az alapvető mondat-tani kategóriákat és sajátítsa el a mondatelemzést.

Sajátítsa el a szlovén irodalmi nyelv alapvető helyesírási szabályait (szavak egybe- és különírása).

11. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 148 óra

Belépő tevékenységformák

A tanulók – mindenekelőtt praktikus feladatok és konkrét példák segítségével – elsajátítják az alapvető irodalomelméleti ismereteket, az irodalmi műfajok és a költői nyelv ismérveit.

Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére.

Publicisztikai műfajok megkülönböztetése: cikk, riport, interjú.

Tapasztalatszerzés a mindennapi élet alapvető hivatalos iratainak (kérdőív, kérvény, hivatalos levél, önéletrajz) megfogalmazásában.

Irodalmi hősök és filmszereplők elemzése.

Szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezése, a hibák önálló javítása.

Vizsgálódás a szóképzés és a jelentés viszonyáról, a rokon- és ellentétes értelmű szavak kapcsolatáról.

Szóalkotási módok ismerete. Alapszó, képzett szó, szóösszetétel, szókapcsolat megkülönböztetése.

A gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző értelmező szerepének ismerete és helyes használata.

Korokhoz kötődő témák, problémák meglátása a tanult irodalmi művekben.

Művészeti kifejezésformák, stíluseszközök funkciójának megfigyelése, értelmezése.

Jellemző hőtípusok, konfliktushelyzetek (szerelem, megbocsátás, hazugság stb.) felfogása, értelmezése, megvitatása.

Témakörök	Tartalmak
A szlovén állam és nyelve	Szlovénia, az anyanemzet országa. A szlovén nyelv státusza Szlovéniában és határain túl. A szlovén nyelv helyzete ma. Nyelvi rétegződés, különös hangsúllyal a nyelvjárások szerepére.

Témakörök	Tartalmak
Irodalomelmélet	A Szlovén Köztársaság mint független országra (alapvető jellemzők, a szlovén nyelv története; a szlovén nyelv a szláv nyelvek családjában). Irodalmi műfajok. Költői nyelv (jellemzői). Díszítő jelzők. Hasonlat. Megszemélyesítés. Metonímia.
Szóbeli és írásbeli kommunikáció	A szóbeli és írásbeli kommunikáció szabályai. A közéleti közlések alkotása (értesítés, kérés, fellebbezés, beszámoló, interjú – publicisztika, napló – hivatalos, személyes).
Szóalkotás	Általános fogalmak a szóalkotásról. Szóalkotási algoritmusok. Szóalkotási módok: szóképzés, szóösszetétel. Szóalkotási gyakorlatok.
Helyesírás	A mondatközi írásjelek használatának gyakorlása. Rövidítések.
Film- és színházesztétikai nevelés	A színház- és filmművészet alapvető fogalmai és jellemzői. Szlovén színházi előadások és filmek megtekintése. Beszélgetés, beszámoló és véleményalkotás a megtekintett művekről.

Memoriter

20-25 soros beszámoló (szóban és írásban) Szlovénia nemzeti és nyelvi arculatáról, valamint a határon túli szlovénségről.

Szerzők és művek

Szlovén útikönyv segítségével összefoglaljuk Szlovénia főbb tájainak, tájegységeinek jellemzőit.

Szlovénia történelmének rövid áttekintése a France Stele–Stanko Klinar: Neznana Slovenija című könyv segítségével.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje az anyanyelvtanulás jelentőségét a kisebbség kulturális hagyományainak megőrzésében, valamint a nyelvi és kommunikációs képesség gazdagításában. Szókincsét bővítse 400-500 új szóval. Választékosan és helyesen fejezze ki magát, a szavak helyes hangsúlyozásával, helyes mondathangsúllyal és intonációval. Ismerje a reformáció jelentőségét a szlovén irodalmi nyelv keletkezésében.

Tudjon közéleti szövegeket írni; ismerje a szóalkotás alapvető fogalmait; tudja használni a szlovén irodalmi nyelv helyesírási szabályait.

Ismerje a színház- és filmművészet alapvető fogalmait, nézzon meg legalább 5 szlovén filmet – legalább 3 szépirodalmi mű filmes adaptációját –, a színházi előadásokról és filmbemutatókról beszélgessen tanárával, tudja kifejezni véleményét a látottakról.

12. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 148 óra

Belépő tevékenységformák

A tanulók szisztematikusan ismételnek, mélyítik és megszilárdítják a legfontosabb témákat, amelyekkel a tanulás során megismerkedtek; ezzel mélyítik tudásukat a különböző tartalmakról, gazdagítják szókincsüket, egyúttal felkészülnek a sikeres érettségire.

Az említett témákból képesek önállóan beszélni vagy írni; anyagot gyűjtenek, tudják használni az enciklopédiákat, szótárakat és más didaktikai segédanyagokat.

Irodalomelméleti ismeretek ismételése és megszilárdítása gyakorlati példák segítségével. A szabatos, világos és hatásos nyelvi kifejezésmód gyakorlása. A kifejezésmódok, stílusesszók funkcióinak megfigyelése, értelmezése. Élmenybeszámoló, riport készítése.

Hivatalos közlés (meghatalmazás, igazolás) jellemzőinek ismerete.

Kellő tájékozottság a szlovén nyelv helyéről az indoeurópai nyelvcsaládban és jelentőségéről a világ nyelvei között.

A korszakokra vonatkozó ismeretek önálló összefoglalása.

A szlovén irodalom korszakainak főbb jellemzői: tények és példák az olvasott művekből.

Tájékozódás a régió, a települések kulturális, irodalmi hagyományaiban és a helyi kultúrák közvetítő intézmények körében.

Témakörök	Tartalmak
Érettségi témák kidolgozása	1. Bemutatkozás 2. Milyen egy napom? 3. A mi családjunk 4. Az otthonom 5. Szűkebb hazám, a Rába-vidék 6. A mi városunk, Szentgotthárd 7. Az én iskolám – gimnáziumom 8. A nyelvtanulás jelentősége 9. Jövőbeni terveim 10. Hobbijaim 11. Egészséges életmód 12. Szolgáltatás, bevásárlás 13. Étteremben 14. Pihenés 15. Ismerjük meg Szlovéniát! 16. Utazási előkészületek 17. Rába-vidék – óvjuk környezetünket 18. Ünnepek a Rába-vidéken

Témakörök	Tartalmak
Irodalomelmélet	19. Tetszés szerinti szlovén költő vagy író bemutatása (élete, művei) 20. Időjárás, évszakok
Irodalom, nyelvtan ismétlése	Líra, epika és dráma az irodalomban. Irodalmi műfajok. A megismert tartalmak szisztematikus ismétlése.

Memoriter

20-25 soros beszámoló (szóban és írásban) a kidolgozott érettségi témák bármelyikéből.

Szerzők és művek

Egy-egy részlet Mukicsné Kozár Mária: Szlovénvidék című néprajzi topográfiájából, Felsőszölnök című monográfiájából, Francek Mukič–Marija Kozar: Slovensko Porabje című művéből és Szentgotthárd helytörténeti, művelődéstörténeti, helyismereti tanulmányból.

NÉPISMERET

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A szlovén kisebbséghez tartozó tanulók a nemzetiségi iskolákban kapjanak ismereteket nemzeti hovatartozásukról, s azt gazdagságként, értékként éljék meg; ezen ismereteket őrizték, gyarapítsák. Ismerkedjenek a Rába-vidék és anyaországuk történelmével éppúgy, mint népük zenei, művészeti és kulturális hagyományaival, viszonyuljanak pozitívan a nemzetiségi értékekhez. Ismerjék meg az anyaországot, a Szlovén Köztársaságot, természeti, történelmi, kulturális, társadalmi, politikai és gazdasági sajátosságait, hogy ezáltal könnyebben megőrizték, értékeljék nemzeti identitásukat és erősítsék az anyanemzethez való természetes kötődést. Tiszteljék saját népüket és más népeket, becsljék a magyar társadalom demokratikus vívmányait; törekedjenek az együttélésre, a többségi nemzet megértésére és más nemzetiséghez tartozók tiszteletére.

Fejlesztési követelmények

A nemzetiségi iskolák 1–4. osztályában a népismeret tanításának súlypontja legyen a Rába-vidéki szlovén családok életmódjával, múltbeli életével kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátításán. (A különbségek felismerése.) A múlt kutatásának segítségével a tanulóban tudatosuljon nemzetiségi hovatartozása, ezt értékként élje meg. Nagyon fontos a nyelvjárás jelentőségének tudatosítása. A Rába-vidék – elsősorban ünnepekkel kapcsolatos – hagyományainak megismerése. Szlovén gyermekversek, kiszámolók, találós kérdések, körjátékok megismerése. A jelentős hagyományörző szereppel bíró Rába-vidéki kulturális életben való részvétel.

1. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 18 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Nyelvhasználat családon belül és családon kívül. A szlovén nyelv otthon és az iskolában. Háziállatok, elnevezésük a nyelvjárásban. Konyhakerti növények a nyelvjárásban és irodalmi nyelvi megfelelői. A család egy napja a múltban és ma. Régi fényképek gyűjtése. Szlovén kiszámolók, állatokról szóló gyermekversek, gyermekjátékok Szlovéniából és a Rába-vidékről.	Szavak gyűjtése a nyelvjárásból. A nyelvjárás felismerése. Betekintés a magyarországi szlovének múltbeli és mai életébe, idősebb emberek elbeszélései alapján. A korábbi és a jelenlegi életmód közötti legfontosabb különbségek felismerése. A szülőfaluban és az anyaországban ismert gyermekversek, kiszámolók, gyermekjátékok megtanulása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló sajátítson el alapvető ismereteket az elődök életéről. Ismerje három háziállat, rokoni kapcsolat, növény nyelvjárási megnevezését. Tanuljon meg kívülről egy-egy gyermekverset, kiszámolót, vegyen részt gyermekjátékokban.

2. évfolyam
Ajánlott évi óraszám: 18 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
A Rába-vidék a múltban és ma. A családban üzött foglalkozások a múltban és ma, valamint megnevezésük a nyelvjárásban. Öltözék a múltban és ma. Legfontosabb ruhadarabok elnevezései a nyelvjárásban. Gyerekek, tanulók viselete. Régi Rába-vidéki játékok és elnevezésük a nyelvjárásban. Kiszámolók, találós kérdések, gyermekjátékok és versek (elsősorban) az évszakokról.	Betekintés a Rába-vidéki szlovének múltbeli és mai életébe. A korábbi és a jelenlegi életmód közötti legfontosabb különbségek felismerése. Régi fényképek, ruhadarabok, szerszámok, játékok gyűjtése. Gyermekversek, játékok, kiszámolók és találós kérdések megtanulása. Ismerkedés a gyermekirodalom szépségeivel.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló sajátítson el alapvető ismereteket elődei életéről. Ismerje három háziállat, rokoni kapcsolat, növény elnevezését nyelvjárásban. Kívülről tanuljon meg egy gyermekverset, egy kiszámolót, vegyen részt a játékokban.

A tanuló bővítsen ismereteit elődei életéről és mindennapi munkájáról. Ismerje legalább három régi foglalkozás, ruhadarab és játék elnevezését nyelvjárásban. Mutassa be családját, az emberek viseletét a gyűjtött fényképek segítségével. Készítsen egy régi játékot, vegyen részt a játékokban és a találós kérdések megfejtésében. Tanuljon meg kettő kiszámolót és két gyermekverset.

3. évfolyam
Ajánlott évi óraszám: 18 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Karácsonyi és húsvéti szokások a Rába-vidéki szlovéneknél. Régi karácsonyi és húsvéti ajándékok, ezek elkészítése. Régi karácsonyfadíszek. Fenyőfadíszítés régi Rába-vidéki szlovén hagyomány szerint. A szülőfaluban ismeretes közmondások, időjóslások. Rába-vidéki közmondások, rövid mesék, elbeszélések gyűjtése. Gyermekversek az ünnepekről.	Betekintés a Rába-vidéki szlovének ünneplési szokásaiba. Az ünnepek jelentőségének és az ajándékozás örömeinek felismerése. A múlt feltárásában/kutatásában való aktív közreműködés. Szlovén mesék, elbeszélések, versek gyűjtése és megtanulása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló sajátítsa el az alapvető ismereteket a Rába-vidéki szlovének ünneplési szokásairól; ismerjen két, ünnepekkel kapcsolatos szokást. Készítsen ajándékokat és a Rába-vidéki szlovén

hagyományoknak megfelelő fenyőfadíszeket. Vegyen részt Rába-vidéki mesék, elbeszélések, versek gyűjtésében. Kívülről tanuljon meg egy népmesét és három időjósást.

4. évfolyam

Ajánlott évi óraszám: 18 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Szűkebb hazánk. Falunk/városunk helyi sajátosságai. A vidék fontosabb épületei. A falu/város térképe. Első kapcsolatok a helyi képzőművészettel és képzőművészekkel. Régi Rába-vidéki szlovén ételek és elnevezésük.	A helyi sajátosságok, fontosabb objektumok megismerése. Betekintés a helyi képzőművészetbe. A helyi képzőművészet jelentőségének, szépségeinek felismerése. Néhány kézműves termék elkészítése. A Rába-vidéki ételek megőrzése. Receptek gyűjtése. Anyaországból származó rövid elbeszélések megtanulása. Ismerkedés a szlovén népköltészet szépségeivel.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló sajátítson el alapvető ismereteket a helyi nevezetességekről. Készítse el szülő-faluja/városa térképét, jelölve a legfontosabb épületeket, tanulja meg három régi Rába-vidéki szlovén étel nevét. Tanuljon meg egy – az anyaországból származó – népmesét és rövid elbeszéléseket.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A népismeret tanításának fő célja a nemzetiség életéről, az anyaország múltjáról, jelenéről szóló ismeretek elsajátítása, bővítése és megszilárdítása.

A népismeret oktatásának fő feladata, hogy a tanulóknak világos, érdekes és szakmailag elfogadott módon közvetítsünk a nemzetiségük történelméről, néprajzáról és kultúrájáról szóló ismereteket, valamint az anyaország történelmével és kultúrájával kapcsolatos eseményeket, fogalmakat és jelenségeket. Ezen ismeretek segítségével kialakítjuk a tanulóknak nemzetiségükhöz való pozitív hozzáállást, felkeltjük érdeklődésüket az anyaország történelmi múltja és kultúrája iránt. A népismeret óra legyen egyben az interkulturális nevelés, a más nemzetekhez, meggyőződéshez, gondolkodáshoz tartozókkal szembeni pozitív viszony kialakításának színtere is.

Fejlesztési követelmények

A tanuló sajátítsa el nemzetiségének történetét, adott nemzetiséghez való tartozást értéként élje meg. Ismerje meg nemzetiségének etnológiai, kulturális és politikai múltjának jelentősebb fejezeteit. Ismerkedjen nemzetisége mai életével, nemzeti hovatartozásával, nemzetisége te-

vékenységével, nemzetiségi kérdések politikai-jogi rendezésével. Kapcsolódjon be a nemzeti-ség életébe, vegyen részt kultúracsoportok munkájában. Ismerje meg az anyaország történel-mét. Aktívan vegyen részt a nemzetiség múltjának kutatásában (különböző etnológiai, törté-nelmi, nyelvi táborok). Tudja időben elhelyezni a szlovének és a magyarországi szlovén nem-zetiség történelmének, kulturális életének legfontosabb eseményeit. Nemzeti hovatartozását értékként élje meg, ebben óriási szerepe van (a szülők mellett) a nemzetiségi általános iskolá-nak és az öntudatos pedagógusnak.

5. évfolyam
Ajánlott óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Történelem, jelenkor, kultúra Szűkebb hazánk – a Rába-vidék Élet a Rába-vidéken ma (gazdaság, közokta-tás, kulturális és társasági élet). Szlovének lakta Rába-vidéki falvak. Szentgotthárd (általános jellemzők, fekvés, lakosság, kulturális nevezetességek). Néphagyományok a múltban és ma Farsangi szokások. Régi karácsonyi és újévi szokások. Gyermekjátékok, egyszerű néptáncok és nép-dalok. Rába-vidéki szlovén mesék és rövid elbeszé-lések. Rába-vidéki szlovén nyelvjárás Rába-vidéki szlovén nyelvjárás – a szlovén nyelvahagyomány része. A legjelentősebb hangtani és lexikális különbségek a nyelvjárás és az irodalmi nyelv között (korrelációban a szlovén nyelv tanítá-sával). Magyar szavak a szülőfalu nyelvjárásában (kutatómunka). Nagyszülők felkeresése, akik jól beszélnek a nyelvjárást és a tanulóknak különböző témákról mesélhetnek. Szlovén rendezvények látogatása.	A tanulók betekintést nyernek a Rába-vidék mint földrajzi egység életébe, a Rába-vidéki falvak életritmusába és jellegzetességeibe, különös tekintettel a szlovének jelenlétére és helyzetére a megyében és az országban. A Rába-vidék néprajzi hagyományainak, szlovén népszokásainak megismerése, szokások gyűjtése, közös munka, beszélgeté-sek a tanárokkal és elsősorban a szülőkkel, nagyszülőkkel, akik feltétlenül segítségükre kell, hogy legyenek a gyerekeiknek; a Rába-vidéki népmese és népdal, valamint néptánc hagyományainak ápolása és az ezekhez való pozitív viszony kialakítása. A szlovén irodalmi nyelv és Rába-vidéki nyelvjárás közti különbségek, hasonlóságok megismerése, tudatosítása; az anyanyelv tisz-teletére való nevelés (pozitív hozzáállással, példamutatással a szülőknek és a tanároknak kell segíteniük). A nemzetiségi hovatartozás felismerése és megélése „élőben” a területen.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló az 5. osztályban a népismereti órákon szerezzon ismereteket és ismerje a Rába-vidékre vonatkozó alapvető földrajzi adatokat, elhelyezkedését a megyében, az országban, fel tudja sorolni a szomszédos tájakat. Be tudja mutatni szülőfaluját/városát.

Fel tudja sorolni a szlovének lakta Rába-vidéki településeket. Ismerje a Rába-vidéki szlovén néphagyományokat, néhány jelentősebb népszokást és vegyen részt ezek életre keltésében. Olvasson Rába-vidéki népdalokat és meséket – legalább öt népdalt és három mesét –, beszél-gessen az olvasottakról tanárával és osztálytársaival.

A tanár segítségével ismerje fel és tudatosítsa magában a Rába-vidéki szlovén nyelvjárás megőrzésének jelentőségét, és azt a tényt, hogy a nyelvjárás is a szlovén nyelv része.

Vegyen részt szlovén rendezvényeken, és erről beszélgessen el tanárával és szüleivel.

6. évfolyam**Ajánlott óraszám: 37 óra**

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Történelem, jelenkor, kultúra A Rába-vidék ma és a múltban A Rába-vidék történelme. Kossics József jelentősége (irodalmi, néprajzi munkássága, nevelés, kulturális örökség megőrzése). Kitekintés a határon túlra – Mura-vidék Mura-vidék – a Rába-vidékhez legközelebb eső szlovén tájegység. Földrajzi, kulturális, s elsősorban nyelvi rokonság a Mura-vidék és a Rába-vidék között. Kirándulás a Mura-vidékre, együttműködés a mura-vidéki partneriskolákkal – közös tervek.	A tanulók megismerkednek a Rába-vidék történelmével, Kossics József munkásságával és jelentőségével. A szomszédos szlovén tájegység, a Mura-vidék alapvető jellegzetességeinek megismerése, a közös szlovén gyökerekhez való pozitív viszonyulás fejlesztése. Kirándulás a Mura-vidékre, együttműködés a mura-vidéki partneriskolákkal – közös tervek.
A szlovén történelem kezdete A szlovének története érdekes módon. A délszlávok letelepedése a Balkánon és az Alpok keleti részén. A szlovén nép kialakulása. A kereszténység felvételének jelentősége. Szláv apostolok – Cirill és Metód. Az első szlovén állam: Karantánia. A nemzeti függetlenség elvesztésének okai és következményei. Az idegen gyarmatosítás és következményei. A szlovén tartományok elnémetesítése. A szlovén etnikai határok kialakítása. Szlovén városok keletkezése és fejlődése. A cillei grófok és jelentőségük.	A szlovén történelem legfontosabb mérföldköveinek megismerése, tudatosítása, e tematikához való pozitív viszony kialakítása. A szlovén függetlenségi törekvések felismerése, a nemzet fennmaradására, önálló állam létrehozására való törekvés. Szlovéniáról szóló videofilmek megtekintése. Szlovén rendezvények látogatása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a Rába-vidék történelmét, különös tekintettel Kossics József életére és munkásságára.

Ismerkedjen az anyaországgal, Szlovéniával, először a Rába-vidékhez legközelebb eső tájegységgel, a Mura-vidékkel annak kultúrtörténeti jellemzőivel. Vegyen részt a mura-vidéki testvériskolákkal közösen szervezett programokban (levelezés, közös kulturális, sportprogramok, kutatómunkák).

Érdekes (népszerűsítő) módon ismerje meg a szlovének történelmét a 15. századig, tudatosuljon benne a szlovének függetlenségi törekvéseinek jelentősége, szlovén nemzet fennmaradására, önálló állam létrehozására való törekvés.

Vegyen részt szlovén rendezvényeken és ezekről beszélgessen el tanárával és szüleivel.

7. évfolyam

Ajánlott óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Történelem, jelenkor, kultúra A Rába-vidéki szlovének élete ma A Rába-vidéki szlovének kulturális élete ma: kultúrcsoportok a Rába-vidéken, rendezvények, kulturális tradíciók felelevenítése, irodalmárok, népköltészeti alkotások gyűjtői; szlovén nyelvű tájékoztatás. Régi mesterségek a Rába-vidéken ma. Szlovén történelem a 15–19. századig A szlovén történelem legfontosabb állomásai-val való ismerkedés folytatása. Szlovének a 15. és a 16. században: parasztfelkelések, török támadások (illusztrációk a szlovén irodalomból – J. Jurčič: Jurij Kozjak). A szlovén nemzeti történelem legjelentősebb állomásainak megismerése, bizonyos korszakok jelentősége a szlovén sajátosságok megőrzésében. Reformáció (protestantizmus) és ellenreformáció, jelentőségük a szlovéneknél. A kapitalizmus kialakulása. Szlovének az osztrák abszolutizmus korában, felvilágosodáskori reformok és jelentőségük. Szlovén történelem a 19. sz. elejéig. A szlovén művészet A legjelentősebb szlovén festők, szobrászok, építészek, zeneszerzők (Matija Jama, Ivan Grohar, Maksim Gaspari, Božidar Jakac, Jože Plečnik ...)	A tanulók elsősorban a területen folyó közös munka, látogatások, megfigyelések során megismerik a szlovén kultúrcsoportok munkáját az anyanyelv és a szlovén kisebbség megőrzésében betöltött szerepét. Látogatás a Pável Ágoston Múzeumban Szentgotthárdon. Látogatás egy fazekasmesternél. Adatgyűjtés a népi kultúra és néphagyományok megőrzéséről a Rába-vidéken. A protestantizmus jelentősége a szlovén irodalmi nyelv kialakulásában, a felvilágosodás jelentősége a szlovén irodalom felvirágzásában: színházi művek, költészet. Ismerkedés a legjelentősebb művészekkel és a szlovén művészettörténet korszakaival. Látogatás a Nemzeti Galériában, Ljubljánában.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a Rába-vidéki szlovének mai kulturális életét, aktívan kapcsolódjon be a kultúrcsoportok munkájába. Osztályával keresse fel a szentgotthárdi Pável Ágoston Múzeumot; tudjon beszámolni a látottakról az osztályban; ismerje a Rába-vidéki szlovén tömegtájékoztatási eszközöket.

Ismerkedjen meg a kortárs Rába-vidéki irodalmárokkal és a népköltészeti alkotások gyűjtőivel, olvassa a munkáikat, elsősorban a népdalokat és a népmeséket; kutassa fel és jegyezze le faluja népszokásait. Állítsa össze a faluja nyelvjárásszótárát, a nyelvjárás sajátosságairól kérdezze tanárát, szüleit, nagyszüleit.

Ismerkedjen tovább a szlovén történelem legfontosabb mérföldköveivel (a 19. sz. elejéig).

Ismerje a legjelentősebb szlovén festőket, szobrászokat, építészeket, zeneszerzőket.

Keresse fel – tanulmányi kirándulás keretében – a ljubljanoi Nemzeti Galériát, és tekintse meg a legjelentősebb szlovén művészek munkáit.

Vegyen részt szlovén rendezvényeken, és ezekről számoljon be az iskolában.

8. évfolyam**Ajánlott óraszám: 37 óra**

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
Történelem, jelenkor, kultúra A szlovén kisebbség aktuális helyzete Kisebbségek Magyarországon. A magyar kisebbségpolitika. A szlovének iskolarendszere Magyarországon. Kisebbségi jogok (nyelv, kultúra, közoktatás, hagyományörzés). A szlovén történelem a 19. századtól napjainkig A nemzeti ébredés kezdetei a szlovéneknél (19. sz.); illírizmus, a szlovén nyelv helyzete ebben az időszakban. 1848 a forradalom éve a szlovéneknél. Az „Egyesült Szlovénia” programja, a nemzeti öntudat erősödése. Az első világháború és a szlovének. Békekonferencia és a Szerb Horvát Szlovén Királyság megalakulása. Élet a közös délszláv államban. A második világháború és a szlovének harca a felszabadulásért. A háború vége és a jugoszláv állam kikiáltása. Szlovénia politikai és etnikai határai. Szlovének a határon túl. A jugoszláv népek függetlenségi törekvései. Jugoszlávia szétesésének okai. A szlovén önállóság kikiáltása. Háború Szlovéniáért.	A kisebbség helyzetének, jogainak és az identitás-megőrzés lehetőségeinek tudatosítása; a kisebbségek mai európai demokratikus társadalomban betöltött szerepének felismerése. A tanulók ismerkednek a szlovén nemzeti történelem legjelentősebb állomásaival (a 19. századtól napjainkig) hangsúlyozva a szlovén nép függetlenségi törekvéseit és önálló államalakítását, mely még csak tíz éve valósult meg. A tanulók ismerkednek a szlovén állam határon túli szlovén közösségekkel való kapcsolataival. A magyarországi szlovén szervezetek identitás-megőrzésben betöltött szerepének felismerése; a más népekkel szembeni tolerancia jelentőségének felismerése.

Témakörök, tartalmak	Belépő tevékenységek
A Szlovén Köztársaság önálló, független állam; kapcsolatai a Rába-vidékkel. A szlovének és más etnikai csoportok együttélése a Rába-vidéken; a különböző szervezetek szerepe.	

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerkedjen a magyarországi szlovén nemzetiség helyzetével, más nemzetiségekkel és Magyarország kisebbségpolitikájával. Ismerje saját helyzetét a nemzetiségi oktatásban és aktívan vegyen részt annak alakításában.

Ismerje meg, tudja és értse a szlovén történelem legfontosabb állomásait napjainkig.

Vegyen részt kisebbségi egyesületek munkájában, járuljon hozzá a nemzeti öntudat erősítéséhez.

Népszerűsítő módon ismerje Szlovénia földrajzi és kultúrtörténeti adatait.

Bővítse környezete nyelvjárásszótárát, a nyelvjárás sajátosságairól konzultáljon tanárával, szüleivel, nagyszüleivel.

Vegyen részt szlovén rendezvényeken és írjon a Porabje (Rába-vidék) című újságba.

A tanuló 400-500 új szóval bővítse szókincsét.

Ismerje a felvilágosodás reformjait és szerepüket a szlovén nép életében. Legyen tisztában a szlovén nyelvtan főbb fejezeteivel.

Legyen áttekintése a szlovén irodalomról és alkotóiról (kronológiai sorrendben).

Tömören, választékosan és pontosan fejezze ki magát, legyen saját véleménye a feldolgozott témákról és a mindennapi életéről. A gyakorlatban is tudja használni a szlovén irodalmi nyelv helyesírási szabályait. A gyakorlatban tudja alkalmazni a közéleti műfajok legfontosabb jellemzőit.

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

Az általános iskola 8 éve alatt folyó képzés végére a tanulók elsajátították az alapismereteket. 9–12. évfolyamokban zajló képzés ideje alatt ezeket az ismereteket szélesítik, elmélyítik, rendszerezik.

A hangsúlyt továbbra is a pragmatikus ismeretekre, a tanítás kommunikatív módszerére kell helyezni. A tanulók megismerkednek az anyaországgal, történelmi, kulturális, társadalmi, politikai és gazdasági jellemzőivel, hogy kisebbségi mivoltukat gazdagságként, kincsként értékeljék. Ismerkednek az anyanemzet történelmének legfontosabb eseményeivel, jelenségeivel és fogalmaival, alaposan megismerik kisebbségük történelmét.

Ezen ismeretek megszerzése és elsajátítása közben formálják pozitív viszonyukat kisebbségi hovatartozásukhoz és fejlesztik érdeklődésüket népük történelmi múltjának megismerésében és tanulmányozásában.

A szlovénység és a kisebbség történelméhez kötődő nevelési tartalmak az események történeti sorrendjében épülnek egymásra.

Fejlesztési követelmények

Kapjon alapismereteket a feldolgozott népszokásokról. Fejlessze és szélesítse kommunikatív képességeit anyanyelvén, a vázolt interkulturális tartalmaknál szerezzen alapismereteket kisebbségét és anyaországát, a Szlovén Köztársaságot illetően. Mélyüljön el az anyaország tör-

ténelmének, kultúrájának, néprajzának, nyelvi jellemzőinek tanulmányozásában, és másságát mint értéket ismerje meg. Sajátítsa el a Rába-vidék szlovénjeinek, illetve a szlovénség történelmét. Ismerjen néhány fontosabb földrajzi, kultúrtörténeti és más – elsősorban társadalmi, gazdasági – adatot Szlovéniáról.

9. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Betekintés a Magyarországon élő szlovénség múltjába és jelenébe. A múlt és jelen életmódja legfontosabb különbségeinek megismerése.

A nyelvjárás és az irodalmi nyelv hasonlatosságának és különbségeinek megállapítása és tudatosítása.

Írányított beszélgetés alapján a szlovén nyelv megőrzése és használata, alkalmazási lehetőségeinek megismerése, illetve megállapítása a Rába-vidéken.

A másság, az emberek különbözőségének tudatosítása (nyelvre, szokásra és kulturális hagyományokra való tekintettel).

A televízió nemzetiségi műsorából, a Szlovén rádió adásaiból, a Porabje című újságból adott témájú híryanagok gyűjtése.

Könyvtári kutatás megadott témában és szempontok alapján.

Tájékozódás néprajzi topográfiák, monográfiák, helyismereti tanulmányok körében.

Helytörténeti és néprajzi múzeumban tett látogatás.

Témakörök	Tartalmak
Népismeret A szlovén kisebbségi nyelve és kultúrája Szlovén kisebbségek	Magyarország és a Rába-vidéki szlovén kisebbség. Nyelvünk és kultúránk: a Rába-vidéki szlovén kisebbség élete régen és ma. A Rába-vidéki szlovének nyelvjárása. A nyelvjárás és az irodalmi nyelv összehasonlítása. A kisebbségi nyelvhasználat lehetőségei. Szlovének a Szlovén Köztársaság határain kívül. A szülőfalu, város lakóinak etnikai hovatartozása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló fel tudja sorolni a Magyarországon élő kisebbségeket és ismeri alapvető jogait. Ismerje a Rába-vidéken élő szlovének múltját és jelenét (mindenekelőtt a nyelvet és a kultúrát), tudja, hol él szlovén kisebbség a Szlovén Köztársaság határain kívül.

10. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A nemzetiségi kultúra szerepének ismerete és értelmezése a szlovén identitás megőrzésében.

Ismerkedés a kisebbségek politikai szervezeteivel.

Információk szerzése adott témában a televízió nemzetiségi műsoraiból, a Szlovén Rádió adásaiból, a Porabje című lapból.

Témakörök	Tartalmak
Népismeret Szlovén kisebbségi önkormányzatok, egyesületek.	A Rába-vidéki szlovének kultúrája ma. Helyi kisebbségi önkormányzatok (szlovén kisebbségi önkormányzatok). Magyarországi Szlovének Szövetsége és a magyarországi szlovén egyesületek tevékenysége, kapcsolatuk az anyanemzettel.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a nemzetiségi szervezetek szerepét a nemzetiségi identitás megőrzésében.

Tudatosuljon benne az anyanyelv tanulásának jelentősége.

11. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Betekintés a szlovén történelem főbb fejezeteibe, a szlávok letelepedése, történelmi fejlődésük és harcuk a nyelv és nemzeti identitás megőrzéséért.

Kérdések és válaszok megfogalmazása egy-egy történelmi témáról.

Összefüggő előbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról a megismert fogalmak alkalmazásával.

Könyvtári kutatás megadott témában és szempontok alapján.

Témakörök	Tartalmak
A szlovén történelem megismerése. A délszláv népek letelepedésének történelme a Balkánon és a Keleti-Alpokban a 17. századig.	A délszláv népek letelepedése a Balkán félszigetre (6–7. század). A Keleti-Alpok szlávjainak csatlakozása. 8. század: Karantánia csatlakozik a frank királysághoz. Cirill és Metód szláv testvérek jelentősége a szlovének életében. 10. század: új szlovén tartományok keletkezése. 11. század: első terek és városok keletkezése. A Cillei grófok és jelentőségük. Török támadások szlovén területen. 16. század: reformáció.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje a szlovén történelem alapvető tényeit a letelepedéstől a 17. századig. Ismerje és értse Cirill és Metód szláv testvérek küldetésének kulturális jelentőségét, ismerkedjen meg a Cillei grófok jelentőségével a szlovén történelemben.

12. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben.

Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése.

Történelmi események időrendbe állítása.

Kutatás informatikai eszközök felhasználásával adott témában tanári segítséggel.

Témakörök	Tartalmak
Szlovén történelem a 17. századtól napjainkig	17–18. század: ellenreformáció és felvilágosodás. A nemzeti tudat erősödése a szlovéneknél a 19. században. Az „Egyesített Szlovénia” programja. A Jugoszláv Királyság megalakulása. A II. világháború, az ország szétesése, a Nemzeti Felszabadító Front megalakulása; a háború vége és a közös jugoszláv állam megalakulása. Szlovénia önállósodása; a Szlovén Köztársaság mint önálló állam megalapítása.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló ismerje az „Egyesített Szlovénia” programját, továbbá a közös jugoszláv állam szétesésének okait. Rendelkezzen kellő ismerettel a Szlovén Köztársaságról, az anyanemzet országról.

III.**K E R E T T A N T E R V E K**
a szlovén kisebbségi oktatáshoz**O K V I R N I U Č N I N A Č R T I**
za potrebe slovenskega manjšinskega šolstva**SZLOVÉN NYELVOKTATÓ ISKOLÁK****SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST****1-4. razred***Cilji in naloge*

Osnovni cilj pouka slovenskega jezika v porabskih narodnostnih šolah je naslednji: učenci slovenske narodnosti, ki prihajajo v šolo v večini brez minimalnega znanja materinščine, naj usvojijo govorjeni jezik, v okviru osnovnih skladenjskih vzorcev in osnovnega besedišča in obvladajo pravilno izreko ter se usposobijo za pogovor o temah iz vsakdanjega življenja.

Učenci naj pridobivajo, pa tudi ohranjajo in bogatijo znanje jezika svojih staršev in prednikov. Razvijajo jezikovno zmožnost v slovenskem jeziku – spoznavajo glasoslovne, oblikoslovne in skladenjske lastnosti besed, povedi in besedila, značilnosti sistema slovenskega knjižnega jezika in si uzavestijo, da je narečje, iz katerega izhajajo in ki ga govorijo v njihovem okolju, ena od zanje temeljnih socialnih zvrsti slovenskega jezika, knjižni jezik, ki se ga učijo v šoli, pa je nadgradnja – najvišja oblika jezikovne uresničitve. Učenci naj si oblikujejo pozitiven odnos do slovenskega jezika in matične domovine Republike Slovenije. Spoznavajo, da sta madžarski in slovenski jezik po zakonu enakopravni sredstvi sporazumevanja na narodnostno mešanem območju Porabja, kjer avtohtono prebiva slovenska narodna manjšina.

Spoznava in doživlja matično državo Slovenijo, njene naravne, zgodovinske, kulturne, družbene, politične in gospodarske značilnosti oziroma razmere v matični domovini, da bi tako svojo narodnost doživeli kot bogastvo in vrednoto.

Učenci si oblikujejo pozitiven odnos do različnih jezikov, kultur, navad in običajev; spoštujejo svoj narod in druge narode.

Razvojni standardi

Izgovor samoglasnikov, poudarjanje razlik med slovenskimi in madžarskimi samoglasniki v besedi. Opismenjevanje v slovenskem jeziku; posebno pozornost posvetiti črkam, katerih grafični znak se v madžarski pisavi razlikuje od slovenskega.

Urejeno in čitljivo pisanje z avtomatizirano tehniko pisanja. Velika začetnica na začetku povedi ter pri lastnih imenih. Ločila – končna in nekončna. Pisanje po nareku. Deljenje besed. Izgovor in pisna raba predlogov z/s, v.

Pridobivanje, razširjanje in utrjevanje osnovnega besednega zaklada v slovenskem knjižnem jeziku; poudarjanje razlik in enakosti z besedami v narečju; uzaveščanje razlik z madžarskim jezikom. Knjižno besedišče naj bo nadgradnja narečju.

Besedne družine.

Ob razvijanju sporazumevalne zmožnosti uzaveščamo rabo osnovnih oblikoslovnih kategorij pri besednih vrstah. Vrste enostavnih povedi.

Razširjenje povedi (s predmeti, s prislovi). Ustno in pisno sporočanje.

1. razred

Predlagano število ur: 167

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Kdo sem? Kdo si? Kdo? Kaj? Predstavljanje. Pozdravi. Deček in deklica. Kje stanuješ? Kaj delaš? Osebna imena: dekliška, fantovska. Najpogostejše rabljeni glagoli. Biti, imeti, pisati, brati, delati, igrati se, kuhati, iti, sedeti, govoriti; (mogoče še naklonski glagoli morati, moči, hoteti ...) Dom in družina Člani družine: mama, oče, babica, ded, sestra brat, stric, teta. Naša hiša (velika, majhna, lepa). Prostori v hiši/stanovanju. Pohištvo. Kaj v posameznih prostorih delamo? Hrana. Dnevni obroki: zajtrk, malica, kosilo, večerja; jedilni pribor, jedi. Osebna higiena (umivanje, tuširanje, kopanje). Osnovna oblačila in obutev.	Prvi stiki s slovenskim knjižnim jezikom. Spoznavanje prvih slovenskih besed. Ustno usvajanje slovenskega jezika s pomočjo slikovnega gradiva, igre, z upoštevanjem učenčevih znanij narečja. Predstavljanje in pozdravi v slovenskem jeziku. Spoznnavanje slovenskih besed v temah družinsko okolje in vsakdanje življenje družine. Seznanjanje z najpogostejšimi glagoli, ki se pojavljajo v vsakdanjem družinskem življenju.
Šola Šolski prostori, šolsko pohištvo, šolske potrebščine. Pouk. Učenje. Učitelj, učenec, sošolec (tudi v ženski obliki). Šolsko dvorišče. Igre. Kakšna je tabla, miza, luč, trava ...? (barve) Čas Časovne enote: minuta, ura, dan, mesec, leto. Razmerja med njimi (spoznavanje števil). Čas teče: Koliko je ura? Imena dni. Imena mesecev. Imena letnih časov.	Pridobivanje prvih vedenj v temi šola. Spoznnavanje števil preko časovnih enot. Seznanjanje s poimenovanjem dni, mesecev in letnih časov.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Učenčevo neposredno okolje Domače dvorišče. Živali na dvorišču in v hlevu: kokoš, petelin, raca gos, pes, mačka, krava, konj, prašič, zajec, ovca, koza. Gozd. Najpogostejša drevesa, živali, gobe. Sadovnjak. Sadje: jabolko, hruška, sliva, češnja, breskev, višnja, marelica. Travnik. Zelenjavni in cvetlični vrt.	Spoznavanje neposrednega okolja izven učenčeve hiše. „Živi svet” v neposrednem okolju: seznanjanja z imeni najvažnejših zelenjav, sadij, živali in cvetlic.
Poti in prometna sredstva Cesta, železnica. Ulica. Prometna sredstva: kolo, moped, avtomobil, avtobus, vlak, tovornjak ... (barve + številke 1 – 20) Prazniki Kaj je praznik? Družinski prazniki: rojstni dan, god. Drugi prazniki: miklavževo, božič, novo leto, otroški dan, materinski dan, kulturni dan. Glasoslovje Samoglasniki, ki jih izgovarjamo drugačno kot v madžarskem jeziku: e, šir. e, šir. o, polglasnik. Glasovi slovenskega jezika preko izštevank, ugank, kratkih pravljic. Oblikoslovje Glagol, pomožni glagol v sedanjiku ednine, dvojine, množine, samostalnik (m, ž, s spol), samostalniški zaimек: osebni, vprašalni, pridevnik (ujemanje); števniki 1–20 ; predlog: v; veznik: in; členek: da/ja – ne.	Pridobivanje prvih slovenskih besed v zvezi s prometom. Spoznavanje osnovnih besed o praznikih, ki so blizu otrokom. Učenci spoznavajo izgovor samoglasnikov slovenskega jezika. Poudarjanja razlik med slovenskimi in madžarskimi samoglasniki v besedi. Pridobivanje pravilnega izgovora samoglasnikov. Slovniških kategorij ne poimenujemo, učencem jih poskušamo praktično uzavestiti. Spoznavanje osnovnih, najpogostejše rabljenih glagolov, samostalnikov in pridevnikov iz neposrednega učenčevega okolja ter ujemanje. Seznanjanje z glavnimi števnik in s pomenom členkov da/ja in ne.
Besedoslovje Besede iz učenčevega neposrednega okolja. Skladnja Besedne zveze, predvsem ujemalne. Enostavčne povedi: osebek + povedek osebek + povedek + predmet povedek + prislovno določilo; Trdilne, nikalne povedi. Pripovedne, vprašalne povedi.	Pridobivanje osnovnega besednega zaklada v slovenskem knjižnem jeziku. Poudarjanje razlik in enakosti z besedami v narečju. Pravilno tvorjenje enostavnih pripovednih in vprašalnih povedi v trdilni pa tudi v nikalni obliki.

Pogoji napredovanja

Učenec naj zna pravilno izgovarjati slovenske glasove. Učenec naj izgovarja besedne zveze in kratke, enostavne povedi s pravilnim stavčnim poudarkom; pri usvojenih besedah naj uporablja pravilni besedni naglas. Obvlada naj kratke in jasne pripovedne ter vprašalne povedi; se zna pravilno predstaviti. Tvorijo 2-3 smiselne povedi ob sliki, ki mu jo pokaže učitelj. Zna pravilno tvoriti trdilne in nikalne povedi. Usvoji v šolskem letu 200 – 250 besed. Učenec naj se nauči nekaj pesmic, rekov, otroških igr.

2. razred**Predlagano število ur: 167 ur**

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Pozdravljam te, šola! Spet smo v šoli. Pouk, predmeti. Delavci šole, poklici, šolska oprema. Kaj kdo v šoli dela? Kakšen si? (učenec, učenka) Zunanji opis, lastnosti. (pridevniške protipomenke) Pogled v jesensko naravo Gozd v jeseni (drevesa, barve). Me poznaš? Živali. Kje živijo? Kaj jedo? (divje živali) Vrt in njiva. Kaj je zraslo na vrtu, na njivi? Vrste zelenjavi in poljščin. Mavrična stran Živa abeceda. Barve. Abeceda. Črke, ki se v slovenskem pravopisu razlikujejo od madžarskega pravopisa. Velike in male črke. Pisanje in povezovanje v besedi. Vaje (individualno in skupno).	Ponovitev in širjenje vsebin 1. razreda. Utrjevanje in razširjanje besedišča v zvezi z jesenjo. Sistematiziranje vedenj o živalih in rastlinah na podlagi naučenih v prvem in drugem razredu. Priprava na opismenjevanje v slovenskem jeziku s pomočjo didaktičnih igr. Opismenjevanje v slovenskem jeziku.
Zima je tu! Kakšno vreme je pozimi? Zima. Pozimi. Kdaj? (časovni prislov) Športne dejavnosti v zimskem času. Kaj oblečemo/obujemo pozimi? S prijateljem se kepava. (dvojina) Dober tek! Jedi in pijače. Kaj jemo za zajtrk, kosilo, malico, večerjo? Kakšnega okusa je kaj? V trgovini z živili. Kje? (dramatizacija, lahko z lutkami)	Seznanjanje z zimskimi oblačili, s športnimi dejavnostmi ter zimskim vremenom. Nenehne vaje: pisanje in povezovanje v besedi, branje. Prepisovanje besed v zvezek. Ponovitev in razširitev naučenega, s posebno pozornostjo na dramatizacijo, lahko z lutkami. Pisanje nareka.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Pišimo pravilno! Zapisovanje besed. Besedni red v enostavčni povedi. Zlogovanje. Ločila: pika, klicaj, vprašaj. Izgovor in pisava zvočnikov: v, l; „v” kot predlog. Velika začetnica na začetku povedi. Mesto Katera mesta poznaš? Katera ustanove v mestu poznaš? Ali živiš v mestu? Koliko mest si obiskal? Kakšno je mesto? Igrajmo se s številkami. (številke od 20-50)	Nenehne vaje v prepisovanju, pisanju nareka. Poudarjanje izgovora in pisave zvočnikov v, l in „v” kot predlog. Razširjenje učenčevega besednega zaklada. Utrjevanje branja. Seznanjanje s preteklikom.
Hura, poletje je tu! Vreme. Potovanje. Vas – mesto. Prihajajo počitnice! Pošta. Poštne pošiljke (pismo, razglednica, paket). Naslov. Pravopis Velike in male tiskane ter velike in male pisane črke slovenske abecede. Črke, katerih grafični znak se v madžarski pisavi razlikuje od slovenskega. Slovenska abeceda. Velika začetnica na začetku povedi ter pri lastnih imenih, ločila. Glasoslovje Slovenski samoglasniki in soglasniki; soglasniki l, v . Oblikoslovje Glagol (sedanjik, preteklik, prihodnjik), samostalni (števílo, sklon), sam. zaimék (osebni, vprašalni), pridevnik (prid. protipomenke, spol, števílo), prid. zaimék (svojilni, kazalni, vprašalni), števník (glavni, vrstilni št. 20 - 50) prislov (časovni, krajevni), predlog (v, na pri, s/z), veznik (in, pa, ter), povedkovnik (rad, všeč). Besedoslovje Osnovni besedni zaklad v temah iz učenčevega neposrednega okolja. Skladnja Besedne zveze (ujemalne – sam., glag.; vezavne – glag.; neujemalne – sam, prisl.). Povedi: enostavčne: osebék + povedék/pov.določilo (sam., prid.)	Učenci razširjajo svoja vedenja o obravnavanem letnem času. V zvezi s prihajajočimi počitnicami usvojijo prihodnjik glagola. Opisminenjevanje v slovenskem jeziku s poudarjanjem razlik z madžarskim črkopisom. Prepisovanje besed, enostavnih povedi, krajših tekstov. Pisanje besed po nareku, s pozornostjo na veliko začetnico na začetku povedi ter pri lastnih imenih. Urejeno in čitljivo pisanje s pravilno tehniko pisanja. Utrjevanje izgovora in zapisovanja samoglasnikov in soglasnikov. Slovniških kategorij še vedno ne poimenujemo, učencem jih poskušamo praktično uzavestiti. Nenehno utrjevanje spola, števíla, sklona – praktično. Opozorimo učence na tvorbo predložne zveze v slovenskem jeziku in razliko v madžarskem. Razširjanje in utrjevanje osnovnega besednega zaklada v slovenskem knjižnem jeziku. Poudarjanje razlik in enakosti z besedami v narečju; Utrjevanje tvorjenja enostavnih povedi. Seznanjanje z velelnimi povedi.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
osebek + povedek + predmet prisl.dol. + povedek + ... Trdilne/nikalne, pripovedne/vprašalne/velelne povedi.	

Pogoji napredovanja

Učenec naj obvlada velike in male črke slovenske abecede ter si uzavesti razlike med slovenskim in madžarskim črkopisom. Obvlada razliko med zapisom in izgovorom nekaterih samoglasnikov in soglasnikov. Bere krajše tekste. Pri branju upošteva ločila. Nauči naj se nekaj krajših pesmic, izštevank, rekov. Zna pravilno prepisati besede, kratke povedi iz učbenika. Obvlada številke do 50, dopolni znanje slovenskega jezika z 200-250 novimi besedami. Zna pri pisanju uporabiti veliko začetnico pri lastnih imenih, na začetku povedi ter končna ločila. V pisnih izdelkih naj pod učiteljevim vodstvom zna sam popravljati napake. Pozna besede, zloge, črke in glasove na nivoju poimenovanja in prepoznavanja. Igra različne dramatizacije, pripravi ilustracije h kratkim tekstom ali k slikam kratka besedila.

3. razred

Predlagano število ur: 167 ur

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Jesen je tu ... Jesenski meseci. Vreme in vremenski pojavi. Jesen v šoli. Oblačila in letnim časom primerno oblačenje. Jesenska opravila. Narava. Živali. Pesem o šoli. Vas in mesto Slovenske vasi v Porabju. Stanovanje. Hiša. Kmečka hiša; dvorišče, hlev, skedenj. Kmečka opravila. Osnovna orodja in stroji. Hiše v vasi/mestu. Praznujemo Tu je Miklavž. Pričakujemo Božička in novo leto. Materinski dan. Darila. Čestitke ob praznikih. Zeleneča narava Pomladanski meseci. Vreme in vremenski pojavi. Pomladanska opravila. Rastline (cvetje, drevesa). Delo spomladi.	Ponavljjanje in širjenje besedišča ob poslušanju in branju krajših slovenskih pravljič, pesmi, beril. Razvijanje učenčeve sporazumevalne zmožnosti. Utrjevanje in razširjenje besedišča. Učenci v obliki pogovora spoznavajo vasi v Porabju. Ogled vasi, pogovor o tem. Ponovitev in razširitev besedišča o praznikih. Prepoznavanje pomena praznikov in radosti darovanja. Branje krajših besedil. Razumevanje prebranega. Spoznavanje pomladanskih mesecev, rastlin, dela spomladi.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Naše telo Poimenovanje in opis delov telesa. Delovanje posameznih organov. Nega telesa. Zdravje. Bolezni, počutje. Pri zdravniku. Poletni koncert Konec šolskega leta. Delitev spričeval. Uspeh v šoli. Gremo na počitnice! Morje, gore, jezera. Poletni športi. Pravopis – pravorečje Pisanje v slovenskem jeziku. Besede, ki jih pišemo drugače, kot jih izgovarjamo npr. kdo – izg. gdo, zvezki – izg. zveski. Zapisovanje soglasniških sklopov lj, nj. Velika začetnica na začetku povedi ter pri osebnih in zemljepisnih lastnih imenih. Deljenje besede na koncu vrstice. Končna ločila in vejica pri naštevanju;	Pridobivanje prvih vedenj o človeškem telesu, zdravju in bolezni. Utrjevanje s pomočjo didaktične igre, dramatizacije. Dopolnitev že prej obravnavanih snovi. Opozorimo učence na pomen športa. Utrjevanje opismenjevanja v slovenskem jeziku. Prepisovanje tekstov, pisanje po nareku Opozarjanje na besede, ki jih pišemo drugače, kot jih izgovarjamo. Avtomatiziranje pisanja.
Oblikoslovje Glagol (nedoločnik; osebne glagolske oblike. sedanjik, preteklik, prihodnjik; velelnik). Samostalni (spol, število, sklon; samostalniki II. ženske sklanjatve), sam. zaimek. Pridevnik (ujemanje s samostalnikom – praktično) . Prid. zaimek, števniki (št. 50 – 100), prislov (krajevni časovni), predlog (v, na pri, iz, z/s, k,h), veznik (in, pa, ter – v rabi), povedkovnik (vremenski pojavi: toplo, hladno, vroče, sončno, mrzlo, deževno) Besedoslovje Protipomenke. Skladnja Besedne zveze (izražanje časovnih in prostorskih razmerij tipa: predl. + sam. ali predl. + prid. + sam.) Goli / zloženi stavčni členi (praktična raba). Povedi: enostavčne: (osebne,povedek/povedk.določilo, predmet, prislovno določilo kraja/časa) Trdilne/nikalne pripovedne/vprašalne/velelne.	Utrjevanje dvojine. Razširjanje in utrjevanje besednega zaklada. Učenci pri sporazumevanju spoznavajo osnovne skladenjske kategorije – ne teoretično, skozi rabo.

Pogoji napredovanja

Učenec naj prepozna slušno podobo slovenskega jezika – besedni naglas, stavčno intonacijo.

V okvirnih temah razširja besedni zaklad z dodajanjem novih tem iz vsakdanjega življenja: razred, igra, narava, dom, ... Besedni zaklad naj dopolni z 200 – 250 novimi besedami.

Pragmatično spoznava različne sporočilne vloge jezika (pripovedovanje, spraševanje, prošnja, ukaz, ...). Zna ob sliki, filmu, dogodku ali predmetu tvoriti krajše smiselno besedilo – 3-5 enostavnih povedi. Obvlada številke do 100.

Učenec naj obvlada osnove pisne podobe slovenskega knjižnega jezika (črke, pravopisna pravila – velika začetnica, deljenje, ločila) in s pomočjo didaktičnih jezikovnih iger dvogovor. Zna pravilno pisati besede po učiteljevem nareku. Glasno branje naj bo tekoče, pomembno je tudi razumevanje prebranega. Zna uporabljati slovar, izdeluje svoj slovarček. Učenec naj se nauči 4-5 krajših pesmic, rekov, izštevank.

4. razred

Predlagano število ur: 167 ur

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Šolski zvonec spet zveni Spet smo v šoli. Poletna – počitniška doživetja/izleti, počitek, športi. Kje smo bili? Kam smo šli? Kaj smo počeli? Delo in poklici Poklic in delo staršev. Poklici, s katerimi se srečujemo vsak dan. Najpogostejša orodja, ki jih pri svojem delu uporabljajo. S čim? Kje? Kaj? Kdo? Zakaj? Kako? Delovni prostori. Ko bom velik, bom ... Gremo v trgovino Vrste trgovin. Kupovanje – prodajanje. Rad imam ... Velik, večji največji sladoled ... Na tržnici. Denar. Koliko stane...? Na pošti Telefoniramo staršem, prijateljem. Telefonski razgovor. Pišemo razglednico, pismo. Naslov. Poštar.	Ponavljanje in dopolnjevanje snovi o šoli. Pripovedovanje o doživetjih. Tvorjenje krajših smiselnih besedil. Razvijanje učenčeve sporazumevalne zmožnosti. Ponovitev preteklika. Pridobivanje prvih vedenj o poklicih, delovnih prostorih. Ponovitev prihodnjika. Razumevanje prebranega besedila. Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s pomočjo dialogov, dramatizacij. Izražanje sporočilne vloge jezika: Spraševanje, prošnja, želja.
Naša ožja in širša domovina Vas, mesto, slovenske vasi v porabju – ponovitev. Pojmi: domovina, narod, narodnost, država; materinski jezik.	Ponavljanje in razširjanje vedenj o svoji vasi, svojem mestu. Pridobivanje osnovnih vedenj o Sloveniji.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Gremo na izlet + (Izlet v bližnjo okolico ali izlet s pomočjo razglednic, zemljevidov.) Pogled čez mejo: Slovenija. (S pomočjo slik, razglednic, monografij, videokaset ... „pokukamo” v Slovenijo.) Svet narave Letni časi. Kaj? Kdaj? Značilnosti letnih časov. Merjenje časa (ponovitev in dopolnitev). Življenje v naravi. Izlet v naravo (spis). Moj prosti čas Pojma delo in prosti čas. Različni načini preživljanja prostega časa (igra, zabava, šport, branje, pomoč staršem...) Pravorečje – pravopis Različen izgovor iste črke (o, e, l, v). Težje izgovorljivi soglasniški sklopi. Izgovor in pisna raba predlogov s/z, v. Deljenje besed.	Ponovitev besedišča skozi letnih časov. Pisanje kratkih spisov. Učenci se seznanjajo z različnimi načini preživljanja prostega časa. Koristno preživljenje prostega časa. Utrjevanje osnovnih pravopisnih in pravorečnih posebnosti v slovenskem jeziku.
Oblikoslovje Osnovne oblikoslovne kategorije skozi rabo. Oblikoslovni pojmi: samostalnik, glagol, pridevnik, predlog, veznik; Besedoslovje Besedišča iz učenčevega vsakdanjega življenja. Skladnja Stavčni členi. Povedi: eno- in večstavčne (osnovne značilnosti, prepoznavanje). Trdilne/nikalne, pripovedne/vprašalne/velelne/ vzklične. Sporočanje Ustno in pisno: dramatizacija, vprašanja o vsebini besedila, tvorba različnih sporočil ob sliki, filmu, dogodku, ... iskanje naslova, dokončanja kratke zgodbe, didaktične jezikovne igre.	Prepoznavanje, določanje oblikoslovnih pojmov. Utrjevanje in razširjanje besednega zaklada v slovenskem jeziku. Utrjevanje tvorjenja večstavčnih povedi. Razvijanje ubesedovanja v slovenskem jeziku. Pridobivanje prvih vedenj o krajših pismenih sporočilih. Tvorjenje kratkih ustnih in pisnih sporočil.

Pogoji napredovanja

Učenec naj razlikuje socialne zvrsti slovenskega jezika, zlasti zborna/knjižna in narečno. Razširja in dopolnjuje svoj besedni zaklad predvsem s knjižnim besediščem; dopolni naj ga s približno 250 novimi besedami. Zna izraziti, kaj mu je všeč, kaj mu ni in zakaj. Zna izražati različne sporočilne vloge jezika (pripovedovanje, spraševanje, zanikanje, prošnja, želja, ukaz, ...) Zna tvoriti ob sliki, filmu, dogodku ali predmetu krajše smiselno besedilo – 5-10 – eno – ali večstavčnih povedi. Obvlada osnove pisne podobe slovenskega knjižnega jezika.

Pravilno piše krajše tekste po učiteljevem nareku. Glasno branje naj bo tekoče, pomembno je tudi razumevanje prebranega, kar učitelj preveri z vprašanji, ter pravilno interpretiranje interpunkcije. Zna uporabljati slovar, izdeluje svoj slovarček. Učenec naj se nauči nekaj (po učiteljevi presoji) krajših pesmic, rekov, izštevank. Za domače branje naj prebere 2 knjigi (krajše pravljice) in (po učiteljevi presoji) napiše kratko obnovo ali v šoli pripoveduje o prebranem. Udeležuje se narodnostnih prireditev, gleda videofilme o matični deželi; sodeluje na tekmovanjih v recitiranju poezije in proze. Zna razlikovati eno- in večstavčne povedi. Usvoji naj pojma poved in stavek. Zna prepoznavati in poimenovati besedne vrste: glagol, samostalnik, pridevnik, veznik, predlog. Spozna osnovne literarnoteoretske pojme: knjiga, revija in časopis, poezija in proza, pisatelj, pesnik, novinar in bralec.

5-8. razred

Cilji in naloge

Osnovni cilji pouka slovenskega jezika od 5. do 8. razreda v narodnostnih šolah v Porabju so pridobivanje, ohranjanje in bogatenje znanja materinščine učenčevih staršev in prednikov, razvijanje učenčevih sporazumevalnih zmožnosti, ki vključujejo tudi temeljna vedenja o slovnici, predvsem skozi praktično rabo, in oblikovanje pozitivnega odnosa do slovenskega jezika ter lastne narodnostne pripadnosti.

Naloge pouka slovenskega jezika in književnosti izhajajo iz osnovnih ciljev, poglobitve pa so: usposabljanje učencev za osnovno ustno in pisno komunikacijo v slovenskem jeziku, usvajanje temeljnih vedenj o jezikovnem sistemu slovenskega jezika, spoznavanje, branje in doživljanje najpomembnejših del slovenskih literarnih ustvarjalcev ter poznavanje slovenske nacionalne kot tudi literarne zgodovine.

Pouk slovenskega jezika in književnosti od 5. do 8. razreda mora biti zasnovan interkulturno.

V 5. in 6. razredu razširjamo vedenja o temah iz vsakdanjega življenja, bogatimo besedni zaklad, sistematično ustvarjamo slovnici sistem, kontrastivno poudarjamo razlike z madžarskim jezikom in usvajamo nove komunikacijske vzorce.

V 7. in 8. razredu prav tako veliko pozornost namenjamo sporočanju in komunikacijskim vzorcem, obenem pa vključujemo vsebine v zvezi z matično državo in spoznavamo slovensko književnost.

Razvojni standardi

Slovenski jezik in sporočanje

Učenec naj obvlada slovenski glasoslovni sistem, pravorečje slovenskega jezika in dobro pozna razlike med knjižno slovenskim / narečnim in madžarskim glasoslovnim ter pravorečnim sistemom. Doseže naj čim boljše jezikovno in pragmatično znanje, predvsem preprosto, vsakdanjo komunikacijo. Obvlada naj pisanje različnih krajših sporočil praktičnosporazumevalne narave, predvsem pismo, vabilo, obvestilo, zahvalo, oglas, prošnjo. Tekoče naj bere različne tekste - neumetnostne in primerne umetnostne - v slovenskem jeziku in le-te s pomočjo učitelja šolsko interpretira.

Obvlada naj opis, oris, obnovo, doživljajski in domišljijski spis. Praktično naj obvlada osnovna pravila slovenskega pravopisa: velika in mala začetnica, ločila, pisanje lastnih imen, pisanje skupaj in narazen, deljenje besed. Naj zna uporabljati slovenski besedni red v stavkih in povedih. Prav tako naj zna uporabljati Slovar slovenskega knjižnega jezika kot tudi druge medjezikovne slovarje in jezikovne priročnike.

Slovenska književnost

Učenec naj pozna temeljna dela slovenske književnosti, jih z učiteljevo pomočjo bere in šolsko interpretira. Naj zna časovno umestiti najpomembnejše slovenske literarne ustvarjalce in pozna vsaj po eno njihovo delo. Pozna naj nekaj temeljnih zemljepisnih, kulturnozgodovinskih in drugih podatkov o državi matičnega naroda, Republiki Sloveniji. Prav tako naj pozna in spremlja kulturno dogajanje v svoji neposredni okolici, bere časopis Porabje in primerne slovenske časopise. Pozna naj slovensko ljudsko kulturo in zna vsaj deset slovenskih narodnih pesmi (tudi zapeti).

Učitelj naj pri pouku slovenščine v vseh razredih upošteva, da uči predvsem jezik in da je tudi književna vzgoja v veliki meri namenjena predvsem nalogam ustnega in pisnega sporočanja v slovenščini. Ne učimo besed /zaradi besed/, ampak jezikovno strukturo!

5. razred**Predlagano število ur: 148**

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Komunikacija, spoznavanje književnosti Smo že v petem razredu! Kako smo preživeli počitnice? Kaj je novega v 5. razredu? (predmeti, učila, učitelji) Na svetu je veliko otrok, ki ne znajo pisati in brati. Narodnostna šola v Porabju: zakaj se učimo slovenski jezik? Osebnе izkušnje s šolo (šola mi je/ni všeč; vzroki) Stiki s šolami v Sloveniji. Prosti čas v šoli, bonton, uporaba šolske knjižnice. Športni in kulturni dnevi.	Učenci v obliki pogovora ter pisanja krajših sporočil kot tudi s pomočjo didaktičnih iger spoznavajo življenje in delo v petem razredu, učitelji pa morajo - z veliko mero taktosti in pozitivne naravnosti učencem nenehno uzaveščati pomen učenja slovenske materinščine; izjemno pozitivne izkušnje s slovenskim jezikom pa si učenci pridobivajo v sodelovanju z vrstniki iz slovenskih šol.
Iz vsakdanjega življenja Kako se predstavimo znancem, neznancem po telefonu, v uradih? Moji najvažnejši osebni podatki. Pisanje kratkega življenjepisa. Moji starši in sorodniki. Okolica mojega doma: trgovine. Nakupovanje. Na tržnici. V restavraciji. Jedilni list. Kuhamo preproste jedi. Pošta. Pisanje razglednic, telefoniranje. Pri maši in verouku. Gremo na obisk, dobimo obisk. Pogovor med prijatelji.	Ustvarjanje preprostih komunikacijskih vzorcev, pisanje kratkih sporočil praktičnosporazumevalne narave: nakupovalni listek, kuharski recept; pozdravi, telefonski razgovor; seznanjanje s preprosto predmetnostjo iz nepostednega okolja v slovenskem jeziku. Tvorjenje preprostih dvogovorov.
Delo in poklici Poklici iz bližnje in daljnje okolice. Ženski in moški poklici. Kdo/kaj/kje/s čim/kako dela?	Učenci razširjajo svoja vedenja o poklicih iz bližnje in daljnje okolice, razmišljajo o tem, kakšen poklic bi si izbrali, in si uzaveščajo pomen le-tega.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Poklici v učenčevem okolju. Kaj bi rad postal? Poklici učenčevih sorodnikov in znancev. Obisk pri...	Didaktična igra o poklicih.
Moja domovina Položaj Madžarske v Evropi. Naše sosede. Utrjujemo pojme: domovina, narod, narodnost, država, državljanstvo; materin jezik, državni jezik. Del Madžarske, kjer živim: Porabje. Slovenci v Porabju: jezik, kultura, običaji, kulturni spomeniki. Obisk muzeja Avgusta Pavla.	Obnavljanje in dopolnjevanje vedenj o narodnostni preteklosti in sedanjosti, predvsem s pomočjo krajših, tudi literarnih tekstov, kot tudi izkustveno - z obiskom muzeja.
Republika Slovenija – matična dežela Ustanovitev Slovenije in njen položaj v Evropi. Kratka zgodovina Slovencev (primerna literarna dela, ki jo predstavljajo). Spoznavajmo lepote Slovenije! (video filmi, monografije) Sosednja pokrajina čez mejo: Prekmurje; prekmursko narečje. Razmerja: knjižni jezik/narečja. Kulturni, jezikovni, športni in šolski stiki s Slovenijo. Slovenska zastava in grb. Slovenska himna.	Učenci na poljuden način, s pomočjo bogate avdio in video tehnike kot tudi s pomočjo številnih monografij in literarnih tekstov pridobivajo osnovna vedenja o matični domovini Sloveniji.
Prazniki in praznovanja Družinski in šolski prazniki. Cerkveni in državni prazniki. Prazniki na Madžarskem in v Sloveniji. 8. februar - slovenski kulturni praznik. Obdarovanje: kdaj, koga, kaj in kako. Praznovanja v šoli. Voščila (kakšna, komu, kaj, kako).	Spoznavanje pomena praznikov in praznovanj za ožji družinski krog kot tudi širše - v narodnostnem ali državnem kontekstu; pisanje in/ali oblikovanje primernih voščilnic za različna priložnostna praznovanja.
Človekovo telo in zdravje Deli človekovega telesa (ponovitev in razširitev). Čutila. Pri zdravniku, v bolnišnici, v zdravilišču, pri zobozdravniku (dialogi). Lekarna in zdravila. Osebna nega. Hrana - vir moči in zdravja. Skrb za zdravo okolje. Nasveti za zdravo življenje.	Učenci ponavljajo in razširjajo vedenja o človeškem telesu, zdravju, zdravi prehrani in varovanju okolja s pomočjo preproste komunikacije – dialogi, različne didaktične igre, obiski v zdravstvenem domu, pogovori z zdravniki (resnični ali fiktivni).

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Cesta ni igrišče Cestni promet – ponovitev osnovnih pojmov. Osnovna pravila v cestnem prometu. Prometni znaki. Nevarnosti v cestnem prometu. Vedenje na cesti, pločniku, avtobusni in železniški postaji, v javnih prometnih sredstvih. Moja pot v šolo (razgovor, spis). Moje najljubše prevozno sredstvo (domišljijski spis). Potovanje (situacijske igre). Kam bi najraje potoval?	Spoznavanje osnovnih pravil obnašanja na cesti in v prometu nasploh, skrb za lastno varnost in varnost drugih.
Slovensko ljudsko izročilo Ljudska pesem in proza. Pojem ljudskosti. Poznamo kakšno ljudsko pravljico, pesem, pripovedko? Ljudsko slovstvo v Porabju/v Sloveniji. Porabske pesmi in pravljice. Porabsko narečje. Zbiranje ljudskih pesmi.	Učenci se seznanjajo z bogatim ljudskim izročilom v Porabju in v Sloveniji, predvsem z branjem njim primernih tekstov in učenjem ljudskih pesmi.
Jezikovni sistem /slovnica/ Pravorečje in pravopis Utrjevanje in ponavljanje pravorečnih posebnosti v slovenskem jeziku (kontrastivno z narečjem in madžarskim jezikom); - naglas v besedi, naglasna znamenja; - deljenje besed; - velika začetnica; - ločila (utrjevanje).	Nenehno utrjevanje in razširjanje vedenj o pravopisu in pravorečju učencem uzavešča pravilno rabo SJ v ustni in pisni komunikaciji.
Oblikoslovje Eksplicitno, tj. skozi uzaveščanje, prepoznavanje/določanje učenci spoznajo: - oblikoslovne kategorije (spol, število, osebo, sklon, čas, sklanjatev), - besedne vrste (glagol, samostalnik, samostalniški zaimek, pridevnik, pridevniški zaimek, števnik), - nepolnopomenske besedne vrste (raba predloga, prislova, veznika). (Pri predlogu opozarjamo na razlike z madžarskim jezikom!).	Učenci spoznavajo in si uzaveščajo zakonitosti oblikoslovja slovenskega jezika predvsem skozi rabo – ob praktičnih primerih in primernih vajah.
Besedoslovje Razširjanje in utrjevanje besednega zaklada v slovenskem jeziku; narečne in knjižne besede.	Učenci širijo in bogatijo svoj besedni zaklad v slovenskem jeziku (približno 300 novih besed). Nenehno poudarjamo sorodnost med besedami v narečju in knjižnem jeziku.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Besedotvorje Opredelitev besedotvorja; - tvorjenje samostalnikov, ki označujejo: tistega, ki kaj dela; manjšalnice; - besedne družine. Skladnja Stavčni členi: osebek, povedek; besedna vrsta - stavek (razlika) - skladenjske vloge besednih vrst; - stavek - poved; - eno - in večstavčne povedi (osnovne značilnosti, prepoznavanje). Sporočanje Ustno in pisno: - razširjanje besednega zaklada; - dramatizacija; - opis; - vprašanja o vsebini besedila; (dogajalni čas in prostor, osebe); - tvorjenje različnih sporočil ob sliki, filmu, dogodku... - tvorjenje besedil praktičnosporazumevalne narave: vabilo, obvestilo, pismo, poročilo, življenjepis; - tvorjenje kratkih dialogov; - didaktične jezikovne igre.	Seznanjanje z besedotvorjem - pomembnim delom slovnice (nastajanje novih besed). Učenci spoznavajo osnovne pojme iz skladnje - predvsem s pomočjo praktičnih vaj - in si uzaveščajajo vedenja o razlikah med pojmi oblikoslovja in skladnje. Spoznavanje, razširjanje in utrjevanje različnih možnosti ubesedovanja v slovenskem jeziku; učenci ustno in pisno sporočajo o najrazličnejši konkretni ali abstraktni predmetnosti; sporočanje mora biti zelo pomemben del jezikovnega pouka.

Učenje na pamet

Besedilo slovenske himne naj učenci znajo recitirati in zapeti (France Prešeren: Zdravljica), kratek odlomek iz poljubne porabske ljudske pravljice, naučijo naj se po tri porabske in druge slovenske ljudske pesmi; prav tako tri porabske ljudske izštevank.

Avtorji in dela

Pesmi in proza slovenskih avtorjev: V. T. Arhar: Kaj je razred, Kajetan Kovič: Medvedja šola, Kašelj, Potovanje Josip Stritar: V šoli, Miroslav Košuta: Šola za šalo, Pesnik, Tone Pavček: Starši, Hiša, Kaj kdo dela, France Bevk: Pri čevljarju, Branko Rudolf: Orodje, Franc Princ: Lastovkam v slovo, jesen, Cvetličarna v oknu, Pomlad je prišla, Mamici, Spomini, Fran Albreht: Domovina, Lili Novy: Majska pesem, Janez Menart: Božično drevo, Ljudske: Mrtva Raba, Lisjak in vrabec, Dva prijatelja, Pastirček, Kralj Matjaž, Sedem let pri beli kači, Krt, konj in človek.

Za petje priporočamo: Pomladna, Kukavica, Žalost mene premaguje, Sneženi mož, Zajčki dudeldajčki; Zdravljica.

Za branje še: kratke živalske pravljice, zanimivosti iz enciklopedij, monografij, leksikonov; obvezno branje (doma, s kratko obnovo) 2-3 porabske ljudske pravljice v knjižnem jeziku ali narečju.

Pogoji napredovanja

Učenec naj v 5. razredu razvija in širi svoje sporazumevalne zmožnosti; ob interkulturno zasnovanih vsebinah naj pridobiva osnovna spoznanja o svoji narodnosti ter matični državi Republiki Sloveniji. Spozna naj preprosta, kratka literarna besedila slovenskih pesnikov in pisateljev, katera mu bogatijo besedni zaklad v slovenskem jeziku.

Razlikuje naj socialne zvrsti slovenskega jezika, zlasti zborni/knjižno in narečno; spozna naj slušno podobo slovenskih narečij in si uzavesti, da so vse jezikovne uresničitve en sam - slovenski jezik.

Svoj besedni zaklad naj razširi in dopolni s približno 300 novimi besedami. Dopolni in razširi naj rabo različnih sporočanskih vlog jezika.

Učenec naj zna tvoriti krajše smiselno besedilo – 10-15 eno – ali večstavčnih povedi. Obvlada naj osnove slovenskega knjižnega pravopisa. Naj zna prepoznavati in poimenovati besedne vrste: glagol, samostalnik, pridevnik, zaimek, števniki, predlog, veznik, prislov; oblikoslovne kategorije: spol, sklon, število, osebo, čas, sklanjatev; stavčne člene: osebki, povedki.

Spozna literarnoteoretske pojme: literarna oseba, dogajalni čas in prostor.

Naj se nauči nekaj pesmi slovenskih avtorjev, se udeleži tekmovanj v recitiranju, dopisuje v otroške časopise, se udeležuje narodnostnih prireditev in se vključuje v programe sodelovanja s slovenskimi šolami.

Prebere naj dve knjigi krajših zgodb v slovenskem knjižnem jeziku ali narečju za domače branje; o prebranem naj poroča v šoli.

6. razred

Predlagano število ur: 148

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Komunikacija, spoznavanje književnosti Jesen Koledar. Letni časi. Meseci, dnevi, deli dneva. Časovne enote. Jesen v Porabju (opazovanje, razgovor, opis). Jesen v Sloveniji (ogled videokasete). Spremembe v naravi. Jesenska opravila v naravi. Človek in njegovo prilagajanje jeseni. Trgatev. Nabiranje gob. Jesenski gozd. Opazujmo naravo! Doživljajski spis. Promet Promet na našem planetu. Ponovitev osnovnih prometnih pravil. Promet na vodah in v zraku. Delavci v prometu /poimenovanja/. Turistična potovanja. Kaj bi pokazal turistom v svojem kraju, če bi bil turistični vodnik? Doživetja v zvezi s prometom (pisanje kratkih spisov, situacijske igre).	Učenci ustvarjajo preprosta sporočila na predvideno temo, širijo in bogatijo besedni zaklad ter usvajajo pisanje opisa in doživljajskega spisa. Spoznavanje novega besedišča v zvezi s prometno tematiko; ponovitev osnovnih prometnih pravil, seznanjanje učencev z možnostmi potovanja, opozarjanje na natančno opazovanje neposrednega domačega okolja in možnosti turistične ponudbe v domačem kraju.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Zima Zimski meseci. Značilnosti. Zima v Porabju. Zima v Sloveniji (ogled videokasete). Spremembe v zimski naravi. Ljudje in živali pozimi. Zimska opravila.	Učenci spoznavajo in razširjajo svoja vedenja o obravnavanem letnem času, posebna pozornost pa mora biti namenjena razgovoru, pisanju tekstov, raziskovanju, izdelovanju npr. mask.
Zima – čas veselja; zimski prazniki. Koline – družinski „praznik” (razgovor). Pust. Pustni običaji v Porabju. Zimski športi. Čuvajmo naravo! Ekologija – varovanje narave. Zakaj in kako varujemo naravo? Zaščitena območja: narodni parki. Porabje in ekologija. Kaj storimo posamezniki za čisto in zdravo okolje? Zaščitene rastline in živali. Družina, domovina Naša družina: družinski člani, starost, poklic, narodnost. Prebivanje: hiša/stanovanje. Delitev dela v družini. Vrednote v družini: ljubezen, zaupanje, spoštovanje, dobrot, prilagajanje, iskrenost... Življenje naše družine. Naša domovina Madžarska. Porabske vasi. Mesto Monošter. Doživetja v Sloveniji (izleti, tabori). Prijateljstvo med ljudmi. Kaj mi pomeni prijateljstvo? Pomlad Pomladni meseci. Značilnosti. Pomlad v Porabju. Pomlad v Sloveniji (ogled videokasete). Spremembe v naravi in pri človeku. Spomladanska opravila. Spomladanske cvetlice. Pomladne pesmi. Živali - človekove prijateljice.	Seznanjanje z osnovami ekologije, opozarjanje na ekološke probleme v neposrednem okolju in v svetu, privzganje pozitivnega odnosa do žive in nežive narave. Razgovori, razmišljanja o družini kot osnovni celici družbe, uzaveščanje pozitivnega odnosa do življenjskih vrednot, spoznavanje novega besedišča v zvezi z obravnavano tematiko; poglobljanje prijateljstva med učenci, učenje poslušanja in razumevanja sočloveka. Ustvarjanje pozitivnega odnosa do narodnostnih vrednot. Utrjevanje in poglobljanje vedenj o obravnavanem letnem času, ustna in pisna komunikacija, ustvarjanje različnih sporočil in spoznavanje literarnih stvaritev na temo pomlad.
Delo: Kdo? Kaj? Kje? Kako? Delo in poklici. Dobre in slabe strani poklicev. Kaj si želiš postati in zakaj? Poštar. Na pošti (situacijska igra). Prodajalec. V trgovini. Natakar. V restavraciji/slaščičarni. Receptor. Najemanje sobe v hotelu.	Ponavljjanje in utrjevanje vedenj o poklicih, spoznavanje novih poklicev, situacijske igre za spoznavanje različnih poklicev in razmišljanja o bodočih poklicnih odločitvah.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Ko ljudje niso v službi, se posvečajo konjičkom/hobijem... S čim se ukvarjaš v prostem času? Poletje Poletni meseci. Značilnosti. Poletje v Porabju. Poletje v Sloveniji (ogled videokasete). Življenje v poletni naravi. Poletne počitnice. Pomoč staršem; knjiga - poletna prijateljica. Kaj beremo? Tabori in potovanja. Jezikovni sistem/slovnica/ Pravorečje in pravopis Črke in glasovi: vidna in slušna podoba SKJ; naglašeni, nenaglašeni samoglasniki, dolžine in kračine; premene po zvenečnosti; - težje izgovorljivi soglasniški sklopi; - ločila (utrjevanje); - vejica v zloženi povedi.	Ustvarjanje preprostih sporočil na predvideno temo – ustnih in pisnih – usvajanje besedišča in komunikacijskih vzorcev. Učenci ponavljajo, utrjujejo ter širijo vedenja o pravopisnih in pravorečnih zakonitostih slovenskega jezika s pomočjo vaj.
Oblikoslovje Eksplisitno, tj. skozi uzaveščanje, prepoznavanje/določanje: - samostalniki: kategorije, lastna in občna imena; - samostalniški zaimek: osebni, vprašalni; sklanjanje; - pridevnik: vrste, kategorije; - pridevniški zaimek: svojilni, kazalni; - števnik: vrste; - glagol: pomen, kategorije; - predlog: vezava s skloni (predložne zveze); - medmet (prepoznavanje). Skladnja Eno- in večstavčne povedi, stavčni členi, skladenjske vloge besednih vrst; - povedi po pomenu; - stavčni členi - goli in zloženi; - besedni red v povedi. Sporočanje Ustno in pisno: bogatenje besednega zaklada: - dramatizacija; - kreativno pisanje (preprosti primeri); - opis, oris, poročilo, obnova;	Spoznavanje in uzaveščanje zakonitosti oblikoslovja slovenskega jezika, predvsem s pomočjo praktičnih vaj; učitelj naj se izogiba nepotrebnih teoretičnih pojmov in razlag. Učenci razširjajo svoja vedenja o skladenjskih zakonitostih slovenskega jezika predvsem s praktičnimi vajami. Spoznavanje, dopolnjevanje, utrjevanje različnih možnosti ubesedovanja v slovenskem jeziku; tvorjenje različnih sporočil – ustnih in pisnih – ima pri pouku slovenskega jezika izjemno vlogo.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
- tvorjenje preprostih sporočil ob vsakovrstnih motivacijah; - šolska interpretacija umetnostnega in neumetnostnega besedila; - tvorjenje praktičnosporazumevalnih sporočil; - didaktične jezikovne igre; - - razmerje sporočevalec : naslovnik	

Učenje na pamet

Pet slovenskih ljudskih ali ponarodelih pesmi za petje: Barčica po morju plava, Gor čez jezero, Čukova ženitev, Jaz pa pojdem na Gorenjsko in Kekčeva pesem; učenci naj znajo na pamet dve slovenski pesmi - Oton Župančič: Zarja in Janez Menart: Domovina. Od proznih tekstov je priporočeno, da znajo eno od krajših porabskih pravljic v narečju in pet pregovorov v knjižnem jeziku.

Avtorji in dela

Pesmi in proza slovenskih pesnikov in pisateljev: Igo Gruden: September, Tone Pavček: Prvi šolski dan, Ob koncu šolskega leta, Avto, Nesreča, Koline, Srce, Praznik, Kosilo, Bratovo prvo pismo; Manko Golar: Jesen, Janez Menart: Jesenski dan, Domovina, Pesnik se predstavi; Neža Maurer: Na dolgo pot, Niko Grafenauer: Prometnik, Rudi Robič: Zebra, Višji razred; Kajetan Kovič: Sneženi mož, Pust, Kako se pišejo pesmi; Matej Bor: Breza in avtostrada, Meta Rainer: Mamica, Vera Albreht: Dvogovor, Oton Župančič: Zarja, Zlata ptička, Lojze Krakar: Česnja v belem; pri pouku in za branje doma naj se uporabljajo krajši prozni odlomki iz del slovenskih pisateljev, kot tudi iz ljudskega slovstva, predvsem porabskega, tudi v narečju.

Za petje priporočamo: porabske ljudske pesmi v narečju in slovenske ljudske: Barčica po morju plava, Lepo je pomlad na svet, Gor čez jezero, Čukova ženitev, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Lipa, Kekčeva pesem.

Za branje še: neumetnostna besedila, dialogi, situacijske igre, časopisni članki; za domače branje naj vsak učenec prebere dve krajši prozni deli slovenskih pisateljev.

Pogoji napredovanja

V 6. razredu učenec dalje razvija in širi sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, ob interkulturno zasnovanih vsebinah. Z ozirom na vsebinsko zasnovanost učnega načrta naj se uvaja – s pomočjo umetnostnih in neumetnostnih besedil – v spoznavanje zgodovinske preteklosti lastnega naroda, kulturne, etnološke in jezikovne posebnosti matične države in spoznava svojo drugačnost kot vrednoto.

Svoj besedni zaklad naj širi in dopolnjuje z novimi besedami – približno 300 novih besed – in besednimi zvezami. Učenec naj zna tvoriti krajše smiselno besedilo, 15-20 enostavnih ali preprostih zloženih povedi. Obvlada naj osnove pisne podobe slovenskega knjižnega jezika.

Skozi uzaveščanje, prepoznavanje/določanje naj spoznava oblikoslovne in skladenjske zakonitosti slovenskega jezika (pregled besednih vrst; oblikoslovne kategorije: spol, sklon, število, spregatev, stopnjevanje, osebo, sklanjatev; stavčne člene: osebek, povedek, predmet, prislovno določilo).

Spoznava naj umetnostna besedila – predvsem pesemska in krajša prozna – iz slovenske književnosti; sam naj bere slovensko literaturo, se o tem posvetuje z učiteljem; pripravlja naj literarno mapo – zbira najljubše pesmi, pravljice, slikovno gradivo. Za domače branje naj

prebere dve krajši prozni deli iz sodobne slovenske mladinske književnosti; o prebranem naj pripravi pisno poročilo: o pisatelju, kratko vsebino, najlepši odlomek.

7. razred

Predlagano število ur: 148

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Komunikacija, spoznavanje književnosti Potovanje v Slovenijo Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo Slovenija - dežela na sončni strani Alp. Obisk v turistični agenciji. Kaj več o Sloveniji? (kviz) Odhod na potovanje. Berta Golob: Predlog Na mejnem prehodu Hodoš Zapomni si! Prekmurje Prekmurje – Porabju najbližja slovenska pokrajina. V Prekmurju živi madžarska manjšina. Dvojezično šolstvo, pomen materinščine. Pregovori. Pot po Prekmurju. Prekmursko narečje. Obisk rojstne hiše pisatelja Miška Kranjca. Miško Kranjec: Ljubezenska epistola za konec pomladi (odlomek) Murska Sobota Feri Lainšček: Klic v sili, Kotiček Zdravilišče Radenci Zapomni si! Prijazen nasvet. Dialogi.	Učenci spoznavajo – s pomočjo dialogov, videofilmov, literarnih del slovenskih avtorjev in številnega slikovnega gradiva državo matičnega naroda, Slovenijo. Fiktivno potujejo po slovenskih pokrajinah, spoznavajo značilnosti, turistične, kulturne in druge zanimivosti, kot tudi najpomembnejše slovenske literarne ustvarjalce. Spoznavanje in doživljanje Porabju najbližje slovenske pokrajine Prekmurja, jezikovnih, zgodovinskih in turističnih posebnosti, kot tudi spoznavanje literarnega dela dveh prekmurskih piscev, Miška Kranjca in Ferija Lainščka. Komunikacija v obliki preprostih dialogov je v posameznih poglavjih izredno pomembna, saj prinaša obilo funkcionalnega jezikovnega znanja.
Štajerska Čez reko Muro na Štajersko. Narodna: Gremo na Štajersko Mesto Ljutomer. Na pošti. Telefonski pogovor. Pisma, znamke, razglednice. Zapomni si! Pripovedka o Kurentu. Ljudska: Pravljica o Kurentu Ptuj – najstarejše slovensko mesto. Koroška narodna: Mamica Dravica	Seznanjanje s slovensko pokrajino Štajersko, njenimi številnimi in raznolikimi značilnostmi; vključevanje besedil praktičnega sporočanja kot tudi seznanjanje z literarnimi ustvarjalci, ki so rojeni na Štajerskem; spoznavanje odlomkov iz njihovih literarnih del /ali značilnih pesmi/ in šolska interpretacija le-teh; obenem seznanjanje z deli iz zakladnice ljudske literature.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Maribor – univerzitetno mesto pod Pohorjem. V hotelski recepciji. V hotelski sobi. Kajetan Kovič. Svetlana Makarovič: Smetiščni muc Večerni sprehod po mestu. Zlata lisica. Ivan Minatti: Nekoga moraš imeti rad Celje – knežje mesto. Celjski grofje. Koroška Po Šaleški dolini na Koroško. Ljudska: Po Koroškem, po Kranjskem Zanimivosti koroške pokrajine. Slovenska ljudska: Kralj Matjaž Koroška: zibelka slovenstva; pogled v slovensko zgodovino. Zgodovina slovenskega jezika: Brižinski spomeniki. Obisk rojstne hiše pisatelja Prežihovega Voranca. Prežihov Voranc: Solzice (odlomek) Karel Destovnik Kajuh: Naša pesem	Spoznavanje tretje velike severne slovenske pokrajine, Koroške, njenih značilnosti, predvsem literarnih in zgodovinskih; poudarek dajemo slovenski zgodovini kot tudi zgodovini jezika.
Dolenjska in Bela krajina Dolenjska -pokrajina na slovenskem jugozahodu. Pesnik Oton Župančič. Janez Trdina: Vile Prve slovenske tiskane knjige: pomen Primoža Trubarja. Rojstvo slovenskega knjižnega jezika. Zapomni si! Fran Levstik: Popotovanje od Litije do Čateža (odlomek) Fran Levstik: Martin Krpan (odlomek) Obisk rojstne hiše pisatelja Josipa Jurčiča. Josip Jurčič: Deseti brat (prvi slovenski roman) Pesnik Tone Pavček. Morda niste vedeli... Jezikovni sistem (slovnica) Pravorečje, pravopis, besedoslovje in oblikoslovje Vaje iz pravorečja, pravopisa, besedoslovja in oblikoslovja: kontrastivno z narečjem in madžarskim jezikom.	Vpogled v zanimivosti in značilnosti četrte slovenske pokrajine, Dolenjske z najjužnejšim delom Belo krajino, spoznavanje literarnozgodovinskih in turističnih zanimivosti; še važnejše je seznanjanje s pomenom literarnih ustvarjalcev, rojenih na Dolenjskem, saj Dolenjsko imenujemo tudi zibelka slovenske književnosti in slovenskega knjižnega jezika. Branje in doživljanje literarnih del pesnikov in pisateljev, rojenih na Dolenjskem. Utrjevanje in ponavljanje že pridobljenega znanja s pomočjo vaj in opozarjanje na posebnosti.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Skladnja Stavčni členi (podrobneje): - goli in zloženi (vaje); - osebek, povedek, predmet, prislovno določilo, prilastek kot del stavčnega člena; - enostavčna poved.	Učenci podrobneje spoznavajo skladenjske posebnosti slovenskega knjižnega jezika, vendar je še vedno poudarek na praktičnih primerih in vajah.
Tipologija stavkov: - večstavčna/zložena poved: priredje - zveza enakovrednih stavkov; - vezniki v priredju, raba vejice; podredje - zveza glavnega in odvisnih stavkov: vezniki v podredju, vejica; - odvisniki. Sporočanje Ustno in pisno: razširjanje besednega zaklada: tvorjenje zvrstno različnih sporočil; - oblikovanost sporočila; - deli sporočila; - izbira naslova; - intervju, dnevnik; - premi in poročani govor; - tvorjenje različnih sporočil praktičnosporazumevalne narave (vaje v pisanju takih sporočil); - kreativno pisanje; - dialogi; - didaktične jezikovne igre; - dramatizacije.	Spoznavanje, dopolnjevanje, utrjevanje in ustvarjanje različnih ustnih in pisnih sporočil, urjenje ustnega in pisnega ubesedovanja različne predmetnosti v slovenskem jeziku; pozornost posvečamo jezikovno pravilnemu oblikovanju sporočil, prav tako pazimo na pravopis.

Učenje na pamet

Pet slovenskih ljudskih ali ponarodelih pesmi za petje: Dekle je po vodo šla, Po Koroškem, po Kranjskem, Kje so tiste stezice, Mi Slovenci in Pojdem na Štajersko. Učenci se naj naučijo dve pesmi slovenskih pesnikov - Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo in Karel Destovnik-Kajuh: Naša pesem; prav tako naj znajo tri krajše odlomke - predvsem v zvezi s pomenom materinega jezika in ohranjanja narodnostne identitete - iz del slovenskih avtorjev (Oton Župančič, A. M. Slomšek, Miško Kranjec).

Avtorji in dela

Pesmi in proza slovenskih pesnikov in pisateljev: Milena Batič: Vsaka domovina ima svoje nebo, Berta Golob: Predlog, Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh, Ljubezenska epistola za konec pomladi; Feri Lainšček: Klic v sili, Kotiček; Pripovedka o Kurentu, Mamica Dravica (ljudski); pesmi Kajetana Koviča; Svetlana Makarovič: Smetiščni muc, Ivan Minatti: Nekoga moraš imeti rad, Prežihov Voranc: Solzice, K. D. Kajuh: Naša pesem, pesmi Otona Župančiča; Janez Trdina: Vile, Fran Levstik: Popotovanje od Litije do Čateža, Martin Krpan; pesmi Toneta Pavčka, proza Josipa Jurčiča.

Za branje še: neumetnostna besedila, dialogi, situacijske igre, časopisni članki; domače branje: Prežihov Voranc: Solzice, Miško Kranjec: Zlata kočija, Fran Levstik: Martin Krpan, Josip Jurčič: Jurij Kozjak.

Pogoji napredovanja

Učenec naj razvija in širi sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, ob interkulturno zasnovanih vsebinah. Na poljuden način naj spozna štiri slovenske pokrajine (Prekmurje, Štajersko, Koroško in Dolenjsko z Belo Krajino) z njihovimi kulturnozgodovinskimi, turističnimi, jezikovnimi in literarnimi značilnostmi ter bere in doživlja najpomembnejša literarna dela pesnikov in pisateljev, rojenih v teh pokrajinah.

Svoj besedni zaklad naj širi in dopolnjuje s standardnim besediščem, od 250-300 novih besed, jezikovni sistem pa naj usvaja celostno. Piše naj jezikovno in pravopisno pravilna sporočila. Doseže naj čim boljše jezikovno in pragmatično znanje.

Učenec naj pozna pomembne mejnike slovenske jezikovne in literarne zgodovine. Napisati naj zna krajša smiselna sporočila praktičnosporazumevalne in poljudne narave.

Za domače branje naj prebere dve slovenski knjigi - krajši pripovedi iz ponujenega seznama; o prebranem naj pripravi pisno poročilo: beseda o pisatelju, kratka vsebina, osebe, najlepši odlomek.

8. razred

Predlagano število ur: 148

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Komunikacija, spoznavanje književnosti Ljubljana – glavno mesto Slovenije Glavne značilnosti slovenske prestolnice. Sprehod po Ljubljani; kulturnozgodovinski ogled. Prosti čas, zabava v glavnem mestu. Srečanje s turisti iz Budimpešte. V restavraciji. Jedilni list. Valentin Vodnik: Moj spomenik Pesnik Niko Grafenauer. V živalskem vrtu. Pišemo dnevnik. Cukrarna – simbol slovenske moderne. Dragotin Kette, Josip Murn. Iz Ljubljane do Vrhnike: rojstna hiša Ivana Cankarja. Ivan Cankar: Moje življenje (črtice). Gorenjska Kulturnozgodovinske in turistične zanimivosti Gorenjske (mesta, jezera, gore). Čudovit svet Julijskih Alp: pripovedi o Zlatorogu in Ajdovski deklici. Simon Jenko - pesnik Sorškega polja.	Učenci spoznavajo in doživljajo glavno mesto Slovenije, Ljubljano, njene kulturnozgodovinske in turistične zanimivosti; to spoznavanje podkrepimo s slikovnim in video materialom, ob priložnosti pa organiziramo ekskurzijo; prav tako povežemo to doživljanje s številnimi imeni iz slovenske književnosti, saj je Ljubljana bila od nekdaj slovenska kulturna prestolnica; v poljudnem delu spoznavamo slovensko kulinariko in bonton v restavraciji. Vpogled v zanimivosti in značilnosti najbolj severozahodne slovenske pokrajine, Gorenjske, njene naravne lepote, predvsem pa spoznavanje in doživljanje literarnih del pomembnih

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni, Med gorami Radovljica - rojstno mesto Antona Tomaža Linhart. Linhart in rojstvo slovenskega gledališča.	slovenskih pesnikov in pisateljev, rojenih na Gorenjskem.
V Vrbi, rojstnem kraju največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Prešernova poezija. France Prešeren: O, Vrba; Sonetni venec, Nezakonska mati Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem Josip Vandot: Kekčeve zgodbe Planica z znamenitimi smučarskimi skakalnicami. Pri slapu Savice. Triglav - najvišja slovenska gora. Zapomni si!	Branje in doživljanje pesniških stvaritev največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna; spoznavanje in doživljanje slovanske zgodovine v enem najboljših slovenskih zgodovinskih romanov.
Goriška, Primorska in Notranjska Čez gorski prelaz Vršič v dolino reke Soče. Kobarid – muzej soške fronte. Pesnik Simon Gregorčič. Zanimivosti kraške pokrajine. Morda niste vedeli... Pesnik Alojz Gradnik. Zanimiv postanek: Postojnska jama, kobilarna Lipica. Pesnik Srečko Kosovel. Hura, na morju smo! Obisk primorskih mest, kulturnozgodovinske posebnosti. Bili smo gostje na prireditvi v koprski osnovni šoli. Spoznal/-a sem prijatelja/prijateljico. Morje: turizem, šport, oddih. Morda niste vedeli... Zapomni si! Iščemo pesmi o morju. Vrnitev domov. Vtisi s potovanja...	Spoznavanje in raziskovanje najbolj jugozahodne slovenske pokrajine, Primorske, tako obale kot notranjosti, s pomočjo slokovnega materiala, video filmov, različnih tekstov, dialogov; branje in doživljanje poezije treh zanimivih pesnikov Gregorčiča, Gradnika in Kosovela. Seznajanje z življenjem in položajem druge avtohtone narodne manjšine v Sloveniji, italijanske. Uzaveščanje jezikovne drugačnosti ljudi, sprejemanje manjšinskega položaja kot vrednote.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Náš jazyk, naša kultura Narodna in jezikovna podoba Slovenije in Madžarske. Slovenci zunaj meja Republike Slovenije. Spoštovanje in strpnost do drugačnosti (npr. do drugega jezika in kulture) kot pomemben element sožitja v večnarodnih državah. Pomen učenja materinega jezika za ohranjanje kulturnega izročila ter bogatenje jezikovne in sporazumevalne zmožnosti. Manjšinski, večinski jezik. Uradni položaj jezika manjšine. Manjšine kot bogastvo sodobne demokratične družbe. Jezikovni sistem (slovnica) Pravorečje in pravopis Vaje in naloge iz pravorečja in pravopisa; kontrastivno z narečjem in madžarskim jezikom; - težja mesta v pravopisu; - nareki.	Učenci se seznanjajo s položajem narodne/jezikovne skupnosti, vzgajajo za strpnost in sožitje ter si uzaveščajo svojo jezikovno drugačnost kot bogastvo in vrednoto. (Ne pozabimo na načelo: Več jezikov znaš, več veljaš!) Utrjevanje in ponavljanje že pridobljenega znanja s pomočjo vaj in nalog.
Besedoslovje Besede po pomenu; - čustveno obarvane besede; - sopomenke, protipomenke, - nad- in podpomenke; enakozvočnice; - vaje in naloge; - jezikovne igre; - nareki.	Pridobivanje novih vedenj o besedoslovju; uzaveščanje in prepoznavanje s pomočjo različnih vaj in nalog.
Oblikoslovje Preglednica besednih vrst: - polnopomenske in slovnične besedne vrste; vaje in naloge; - težja mesta v oblikoslovju; - besedna analiza. Skladnja Stavčni členi: - stavčna analiza; - priredje in podredje - vaje. Sporočanje Ustno in pisno: - tvorba sporočila - besedila; - oblikovanost besedila; - začetki in konci sporočila, jedro; - načela dobrega jezikovnega sloga;	Učenci s pomočjo primernih vaj in nalog ponavljajo in utrjujejo posamezne vsebinske sklope iz oblikoslovja. Ponavljjanje in utrjevanje učnih vsebin iz skladnje s primernimi vajami. Spoznavanje, dopolnjevanje, ustvarjanje in utrjevanje različnih ustnih in pisnih sporočil, spoznavanje in uzaveščanje oblikovanja letih, pisanje praktično - sporazumevalnih sporočil in vadenje kreativnega pisanja.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
- tvorba različnih sporočil praktičnosporazumevalne narave (vaje v pisanju takih sporočil) - uradno in zasebno pismo; - vabilo; - prošnja; - kreativno pisanje; - jezikovne igre.	

Učenje na pamet

Pet ali več slovenskih ljudskih pesmi za petje: Na planincih, Nocoj pa oh nocoj, Po jezeru bliz Triglava, Prišla bo pomlad, Zakrivljeno palico v roki, Sijaj, sijaj sončece. Učenci se naj naučijo pesmi: France Prešeren: O, Vrba! ali Nezakonska mati in odlomek o jeziku iz Cankarjevega Kurenta.

Avtorji in dela

Pesmi in proza slovenskih pesnikov in pisateljev ter ljudsko slovstvo: Valentin Vodnik: Moj spomenik, poezija Nika Grafenauerja, Ivan Cankar: Moje življenje, Kurent; Zlatorog, Ajdovska deklica (ljudski), Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni, Med gorami; France Prešeren: O, Vrba, Sonetni venec, Nezakonska mati; F. S. Finžgar: Pod svobodnim soncem, Josip Vandot: Kekčeve zgodbe, poezija Simona Gregorčiča, Alojza Gradnika in Srečka Kosovela.

Za branje še: neumetnostna besedila, dialogi, situacijske igre, časopisni članki; domače branje: Ivan Cankar: Moje življenje, Ivan Tavčar: Med gorami in še kakšno delo sodobnih slovenskih mladinskih pisateljev.

Pogoji napredovanja

Učenec naj razvija in širi sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, ob interkulturno zasnovanih vsebinah. Na poljuden način naj spozna Republiko Slovenijo, državo matičnega naroda, pa tudi jezikovno in literarno zgodovino Slovencev, velikane slovenske literature ter bere in doživlja najpomembnejše literarne stvaritve matičnega naroda.

Svoj besedni zaklad naj širi in dopolnjuje s standardnim besediščem - 250-300 novih besed - jezikovni sistem pa naj usvoji celostno - izhodišče naj bo besedilo / tvorba besedila.

Učenec tvori jezikovno pravilna sporočila; obvlada naj pravopisno podobo slovenskega jezika; osnove besediloslovja, oblikoslovja in skladnje.

Naj zna tvoriti zvrstno različna smiselna sporočila. Doseže naj čim boljše jezikovno in pragmatično znanje.

Spozna in pozna naj slovenska umetnostna besedila; bere naj slovensko literaturo, o prebranem pa poroča v razredu. Obvlada naj slovenski knjižni/zborni jezik, ob tem pa tudi narečje svojih staršev. Obvlada naj pisanje sporočil praktičnosporazumevalne narave (vabilo, obvestilo, prošnja, pritožba, pismo, dnevnik, poročilo...).

Praktično naj obvlada načela dobrega jezikovnega sloga.

Za domače branje naj prebere dve slovenski knjigi in o prebranem, po učiteljevih navodilih, poroča v razredu.

9-12. razred

Cilji in naloge

Za pouk slovenskega jezika s književnostjo in spoznavanja naroda so v srednji šoli predlagane 4 ure tedensko. V okviru predmeta slovenski jezik in književnost se morajo učenci ukvarjati tudi s spoznavanjem naroda. To moramo upoštevati tudi pri določanju ciljev in nalog predmeta. Slovenski jezik se poučuje kot jezik slovenske manjšine v Porabju.

Do konca osnovnošolskega izobraževanja so učenci usvojili temeljno jezikovno, pragmatično in književno znanje. Od 9. do 12. letnika pouka slovenskega jezika in spoznavanja naroda v srednji šoli pa naj to znanje razširijo, poglobijo in sistematizirajo.

Še nadalje je poudarek na pragmatičnem znanju in komunikativni metodi pouka.

Pouk mora biti pester in zanimiv, književna vzgoja mora pogosto potekati v knjižnici. Pri pouku spremljamo tudi časopis Porabje in vse dostopne slovenske, predvsem mladinske časopise in revije. Učenci naj s prispevki aktivno sodelujejo pri urejanju otroškega kotička časopisa Porabje.

Učenci slovenske literarne ustvarjalce in njihova dela spoznavajo v okviru šolske obravnave in domačega branja s pomočjo izbranih besedil. Pristop k obravnavi literarnega dela je šolska interpretacija dela in njegovega ustvarjalca. Ob spoznavanju in doživljanju besedila se širi in pogloblja učenčeva bralna kultura, raven njegove književne in jezikovne izobrazbe, odnos do slovenske knjige ter besede.

Pri pouku slovnice ponovimo, razširimo, utrdimo in uredimo znanje iz prejšnjih let. Vsebine iz oblikoslovja in skladnje pregledno ponovimo in utrdimo s pomočjo primernih vaj. Ponovimo temeljne oblikoslovne značilnosti besednih vrst in uzavestimo njihove skladenjske vloge. Znanje utrjujemo z vajami.

Posebno pozornost posvetimo uzaveščanju besedotvorne podobe slovenskega jezika, predvsem možnostim tvorbe novih besed. Ponovimo in utrdimo tudi socialne zvrsti slovenskega jezika ter podrobneje raziščemo značilnosti lastnega narečnega govora. Pregledno urejamo znanje iz pravorečja in pravopisa ter ga nadgrajujemo.

Učenci utrjujejo in poglobljajo vse oblike sporočanja, ki so se jih naučili pri pouku slovenskega jezika. Pri pouku sporočanja so zelo pomembne vaje kreativnega pisanja. Uporabimo jih za bogatenje besednega zaklada in razvijanje kreativnosti učencev.

Književna vzgoja naj učence navaja k boljšemu in bogatejšemu jezikovnemu znanju in spoznavanju izraznih možnosti slovenskega jezika, obenem pa z njo oblikujemo svet učenčevih vrednot, predvsem odnos do kulture in besedne umetnosti matičnega naroda.

Razvojni standardi

Težišče pouka slovenskega jezika naj bo še naprej razvijanje učenčevih sporazumevalnih zmožnosti, ki vključujejo tudi uporabo in poznavanje slovnice (skozi rabo).

Učenec naj besedne zveze in povedi izgovarja s pravilnim stavčnim poudarkom, pri usvojenih besedah naj uporablja pravilen besedni naglas. Prav tako naj obvlada pravilen slovenski besedni red v stavku.

Naj razlikuje socialne zvrsti slovenskega jezika, zlasti delitev na zborni/knjižni jezik in narečje. Dopolni in razširi naj rabo različnih sporočilnih vlog jezika.

Doseže naj čim boljše jezikovno in pragmatično znanje. Obvlada naj pisanje sporočil praktičnosporazumevalne narave.

Praktično naj obvlada načela dobrega jezikovnega sloga.

Naj zna časovno umestiti najpomembnejše slovenske literarne ustvarjalce in pozna njihova dela.

9. letnik**Predlagano število ur na leto: 148***Novi tipi dejavnosti*

Spoznavanje in doživljanje lepote ljudskega slovstva.

Učenci naj znajo časovno umestiti pomembne avtorje, njihova dela in mejnike v slovenski literarni zgodovini obravnavanega obdobja.

Obnavljanje in dopolnjevanje vedenj o narodnostni preteklosti.

Spoznavanje obdobja slovenskega razsvetljenstva, branje in doživljanje Vodnikove poezije, seznanitev s prvimi slovenskimi gledališkimi igrami.

Spoznavanje in doživljanje slovenskih pokrajin v povezavi z literati, ki so se tam rodili.

Seznanjanje z obdobjem slovenske romantike, spoznavanje Prešernove poezije in njegovega pomena za slovensko književnost, primerjanje z madžarskim sodobnikom.

Spoznavanje, branje in doživljanje književnih del slovenskih realistov, seznanjanje z novimi literarnimi vrstami v slovenski književnosti tega obdobja; primerjanje s sočasno madžarsko književnostjo (Arany: Toldi).

Učenci širijo literarno znanje in doživljajo estetsko ugodje ob branju literarnih del slovenskih avtorjev.

Pridobivanje temeljnih vedenj o književnosti slovenske moderne, branje, spoznavanje in doživljanje literarnih del po izbiri učencev ali učitelja.

Nazorna predstavitev naučenega na pamet. Ustno in pisno izražanje o problemih vsakdanjega življenja, o književnih in umetniških doživljajih. Dvogovor. Kratka ustna predstavitev prebranih del. Samostojno skiciranje. Uporaba knjižnice, samostojno pridobivanje znanja z delom v knjižnici. Uporaba priročnikov, slovarjev, leksikonov, elektronskih pripomočkov pri pojasnjevanju izrazov. Kreativna, igriva obdelava književnih besedil. Dramatiziranje. Najvažnejše značilnosti prebranih del: avtor, zvrst, tema.

Obnavljanje in dopolnjevanje znanja o besednih vrstah, njihovih oblikoslovnih lastnostih; učenci si predvsem s pomočjo praktičnih vaj utrdijo znanje, uzavestijo temeljna slovnična pravila, ki izhajajo iz oblikoslovja.

Učenci dopolnjujejo in razširjajo vedenja o praktičnosporazumevalnih sporočilih; tudi sami jih ustvarjajo. Urijo se tudi v kreativnem pisanju.

Ponavljjanje in utrjevanje (s pomočjo ustreznih vaj) pridobljenih znanj o pravopisnih zakonitostih slovenskega jezika.

Tematski krogi	Učne vsebine
Spoznavanje književnosti Slovensko slovstvo od prvih zapisov do 20. Stoletja Ljudsko slovstvo Slovstvo srednjega veka	Prvi zapisi in ljudsko slovstvo. Ljudska proza, poezija. Porabsko ljudsko slovstvo. Srednji vek in prve slovenske knjige. Od Brižinskih spomenikov do Primoža Trubarja. Prve slovenske knjige.

Tematski krogi	Učne vsebine
Razsvetljenska književnost	Rojstvo slovenskega gledališča (A.T. Linhart) in prva slovenska pesniška zbirka (Valentin Vodnik).
Spoznavanje slovenskih pokrajin	Slovenske pokrajine v povezavi s književnostjo: Gorenjska. Geografske, zgodovinske, kulturne značilnosti pokrajine.
Književnost romantike	France Prešeren - največji slovenski pesnik. 8. februar - slovenski kulturni praznik. Prešeren - Petőfi.
Spoznavanje slovenskih pokrajin	Slovenske pokrajine v povezavi s književnostjo: Dolenjska. „V vencu slovenskih pokrajin, ki so razvrščene okrog osrčja Ljubljane, je zgodovinska Dolenjska prav svojevrsten list.”
Književnost realizma	Književnost 2. polovice 19. st. - rojstvo slovenske proze. Realistična poezija. Najpomembnejši realistični pesniki in pisatelji in njihova dela. Fran Levstik: Martin Krpan Janez Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih Josip Jurčič: Deseti brat (prvi slovenski roman) Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni Simon Jenko: Obrazi, Na Sorškem polju Simon Gregorčič: Nazaj v planinski raj, Soči Anton Aškerc: Brodnik, Anka
Književnost moderne	Ivan Cankar in njegov pomen za slovensko književnost. Josip Murn Aleksandrov, Dragotin Kette, Oton Župančič.
Spoznavanje jezika Oblikoslovje Sporočanje	Glagol - oblikoslovne lastnosti, definicija. Osebnostne in neosebne glagolske oblike, glagolski časi. Samostalniška beseda - definicija, oblikoslovne lastnosti, sklanjatve sam; Samostalniški zaimek. Pridevniška beseda. Nepolnomenne besedne vrste. Preglednica besednih vrst, besedna analiza.

Tematski krogi	Učne vsebine
Pravopis	Beseda po pomenu. Praktičnosporazumevalna sporočila: vabilo, obvestilo, zasebno in uradno pismo. Deli sporočila: začetek (uvod), jedro, konec (zaključek). Sporočanjski vzorci: opis, oris, obnova; pogovor, dvogovor, dramatizacija. Pisanje lastnih in občnih imen. Ločila. Deljenje besed.

Učenje na pamet

Ena pravljica, nekoliko ugank in pregovorov, 3-5 pesmi od prebranih, oz. obdelanih, odlomek iz proze (5-8 vrstic).

Avtorji in njihova dela

Prvi zapisi, po eno delo iz ljudskega slovstva, značilni odlomki iz komedije Ta veseli dan A. T. Linhart, tri Prešernove pesmi, po dve pesmi S. Jenka, Gregorčiča, Aškerca, Murna, Ketteja in Župančiča, po en odlomek iz umetne pripovedke Martin Krpan (Fran Levstik), iz romana Deseti brat (J. Jurčič) in iz zbirke črtic Moje življenje (I. Cankar).

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna najpomembnejše slovenske literarne ustvarjalce in njihova dela, naj bere leposlovna besedila slovenskih avtorjev (vsaj 2 prozni deli in 3 pesniške zbirke) in se o njih posvetuje z učiteljem. Naj zna odgovoriti na bistvena vprašanja o prebranih leposlovnih delih (avtor, naslov, literarno obdobje, v katero uvrščamo avtorja, dogajalni čas in prostor, literarne osebe), naj zna na kratko - ustno in pisno obnoviti vsebino prebranega dela.

Naj se na pamet nauči do 5 pesmi ali pomembnih citatov iz literarnih del.

Pri obravnavanju besedil naj uporablja temeljne jezikoslovne izraze (naštete v učnem načrtu), naj opravi besedno analizo besedila in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije.

Naj se izraža zbrano - ustno - v vsakdanjih govornih položajih, in pisno - pri pisanju različnih sporočil. Naj obvlada temeljna pravopisna pravila slovenskega knjižnega jezika (velika in mala začetnica, ločila, deljenje besed).

Naj loči knjižni in neknjižni jezik ter pozna okoliščine, ki narekujejo rabo prvega ali drugega.

Naj dopolnjuje svoj besedni zaklad s standardnim besediščem (300-400 besed).

10. letnik

Predlagano število ur na leto: 148

Novi tipi dejavnosti

Izpostavimo avtorje, ki so blizu učenčevemu doživljajskemu svetu; učenci spoznavajo literarne ustvarjalce iz obrobni slovenskih pokrajin, ki so izrazito vnašali duh obrobne pokrajine v svoja literarna dela.

Razen naravnih lepot in jezikovnih posebnosti naj učenci spoznajo številne privlačne kulturno-zgodovinske zanimivosti.

Spoznavanje, branje in doživljanje literarnih del sodobnih slovenskih avtorjev. Kreativno izražanje estetskega doživljanja literarnih del sodobne književnosti.

Opazovanje različnih izraznih sredstev v leposlovnih delih.

Dokazovanje razumevanja teksta različnih tem in zvrsti z jasnim glasnim branjem. Uporaba jezikovnih sredstev nazornosti. Vaje tvorjenja besedila ustno in pisno: pripovedovanje o dani temi, oz. vidiku, oris članov družine, književnih oseb. Kreativno pisanje na temo „kaj bi bilo, če”.

Samostojno opazovanje v knjižnici: spoznavanje tiska, uporaba priročnikov pri razumevanju prebranih del, samostojna izbira knjig za branje.

Spoznavanje pogovornega, pokrajinskega, strokovnega jezika in slenga.

Analiza poljudnih filmov.

Obnavljanje in dopolnjevanje znanja o stavčnih členih, njihovih skladenjskih lastnostih; učenci si predvsem s pomočjo praktičnih vaj utrdijo znanje, uzavestijo temeljna slovnična pravila iz skladnje. S pomočjo nareka vadijo premi in odvisni govor, utrjujejo pravila.

Učenci pridobivajo temeljna znanja iz besedoslovja, predvsem s pomočjo številnih primerov in praktičnih vaj.

S pomočjo narekov vadijo in utrjujejo pravopisna pravila.

Tematski krogi	Učne vsebine
Spoznavanje književnosti	
Slovstvo od 20. stoletja do danes.	Književnost 20. stoletja: splošne značilnosti, najpomembnejši predstavniki in njihova dela. Srečko Kosovel Alojz Gradnik
Socialni realizem	Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh. Prežihov Voranc: Solzice, Boj na požiralniku.
Spoznavanje slovenskih pokrajin	Slovenske pokrajine v povezavi s književnostjo: Prekmurje, Koroška. Geografske, zgodovinske, kulturne in druge značilnosti pokrajin.
Književnost po II. svetovni vojni	Ivan Minatti, Janez Menart. Sodobna slovenska otroška in mladinska književnost: Svetlana Makarovič, Tone Pavček, Kajetan Kovič, Feri Lainšček.
Spoznavanje jezika	
Skladnja	Stavčni členi (ponovitev). Goli in zloženi stavčni členi.

Tematski krogi	Učne vsebine
Ustno in pisno sporočanje	Enostavčna in zložena poved. Povezovanje povedi v besedilo. Členitev s premori, stavčna intonacija. Priredno in podredno zložene povedi. Poročani govor (premi, odvisni). Tvorba različnih vrst sporočil. Doživljajski, domišljijski spis. Zgodba v slikah. Praktičnosporazumevalna sporočila: različni obrazci, zapisnik. Splošno rabljene, narečne, strokovne, žargonske in slengovske besede. Besedne figure. Besede po pomenu.
Pravopis	Pisanje skupaj in narazen. Zapisovanje pravopisno težjih besed.

Učenje na pamet

Odlomek iz Povesti o dobrih ljudeh, 3-4 pesmi od prebranih, oz. obdelanih, zemljepisne, zgodovinske in kulturne značilnosti Prekmurja, oz. Koroške v 5-ih stavkih.

Avtorji in njihova dela

Po dve pesmi S. Kosovela in A. Gradnika, po en odlomek iz Povesti o dobrih ljudeh (M. Kranjec) in črtice Solzice (P. Voranc), po ena pesem iz sodobne slovenske in mladinske književnosti (Svetlana Makarovič, T. Pavček, F. Lainšček).

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna najpomembnejše slovenske pesnike in pisatelje 20. stoletja in njihova dela; le-te naj tudi bere, o prebranem pa naj se posvetuje z učiteljem. Ob spoznavanju literarnih del naj zna določiti, v katero literarno zvrst in vrsto jih uvrščamo. Naj se nauči 5 pesmi ali citatov iz pomembnih proznih del. Naj jasno in jedrnat poroča o prebranih in obravnavanih leposlovnih besedilih.

Svoj besedni zaklad naj dopolni s standardnim besediščem (300-400 novih besed).

Naj pozna osnovne skladenjske kategorije in obvlada stavčno analizo.

Naj obvlada temeljna pravopisna pravila slovenskega knjižnega jezika (pisanje besed skupaj in narazen).

11. letnik

Predlagano število ur na leto: 148

Novi tipi dejavnosti

Učenci – predvsem s pomočjo praktičnega dela in konkretnih primerov – usvojijo temeljna vedenja iz literarne teorije, poglavja o literarnih zvrsteh in pesniškem jeziku.

Vaje za razvijanje kulturnega razpravljanja.

Ločevanje publicističnih zvrsti: članek, reportaža, intervju.

Pridobivanje izkušenj pri oblikovanju besedil osnovnega uradovnega sporočanja: prošnja, življenjepis, uradni dopis, vprašalnik.

Razčlenjevanje literarnih oseb, oz. filmskih likov.

Poimenovanje problemov pri oblikovanju in urejevanju teksta in pravopisa, samostojno popravljane napak.

Opazovanje odnosa med tvorjenjem besed in pomena, sopomenk in protipomenk.

Spoznavanje načinov tvorjenja besed: podstava, tvorjenka, izpeljava, zlaganje, sestavljanje, sklapljanje.

Spoznavanje in pravilna uporaba pomišljaja, oklepaja, dvopičja, podpičja.

Videnje problemov, ki so vezani na posamezna obdobja obravnavanih literarnih del.

Opazovanje, razlaga funkcij umetniških izraznih in stilnih sredstev.

Pojmovanje, razlaga, razpravljanje o značilnih literarnih osebah in motivih (ljubezen, oproščanje, laž).

Tematski krogi	Učne vsebine
Slovenska država in jezik	Slovenija, država matičnega naroda. Status slovenščine v državi Sloveniji in v zamejstvu. Položaj slovenskega jezika danes. Socialne zvrsti, s posebnim poudarkom na vlogi narečij. Republika Slovenija kot samostojna država (temeljne značilnosti, zgodovina slovenskega jezika; slovenski jezik v družini slovanskih jezikov).
Spoznavanje literarne teorije	Literarne zvrsti. Pesniški jezik (značilnosti). Ukrasni pridevek. Primeri (komparacija). Posebitev (personifikacija). Preimenovanje (metonimija).
Ustno in pismo sporočanje	Pravila govorne in pisne komunikacije. Oblikovanje besedil praktičnosporazumevalne narave (obvestilo, prošnja, pritožba, poročilo, intervju – publicistična zvrst, dnevnik – uradni, zasebni).
Besedotvorje	Splošni pojmi o besedotvorju. Besedotvorni algoritem. Besedotvorni načini: izpeljava, sestavljanje, zlaganje, sklapljanje. Vaje iz besedotvorja.
Pravopis	Vaje uporabe nekončnih ločil. Okrajšave.

Tematski krogi	Učne vsebine
Gledališka in filmska vzgoja	Temeljni pojmi in značilnosti gledališke in filmske umetnosti. Ogledi gledaliških predstav, slovenskih filmov. Razgovori, pisanje poročil, mnenj o ogledanih predstavah.

Učenje na pamet

Poročanje (ustno in pisno) o narodni in jezikovni podobi Slovenije ter slovenskega zamejstva v 20-25 vrsticah.

Avtorji in njihova dela

Iz turističnega vodnika Slovenije povzamemo glavne značilnosti slovenskih pokrajin. Kratek pregled slovenske zgodovine: France Stele-Stanko Klinar: Neznana Slovenija.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna pomen učenja materinega jezika pri ohranjanju kulturnega izročila manjšine ter bogatenju jezikovne in sporazumevalne zmožnosti. Svoj besedni zaklad v slovenskem jeziku naj dopolni s 400-500 novimi besedami.

Naj se izraža zbrano in pravilno, s pravilnim naglaševanjem besed, stavčnim poudarkom in intonacijo.

Naj pozna pomen reformacije pri nastanku slovenskega knjižnega jezika.

Naj obvlada pisanje obravnavanih praktičnosporazumevalnih sporočil, naj pozna temeljne pojme iz besedotvorja, zna uporabljati pravopisna pravila slovenskega knjižnega jezika.

Naj pozna temeljne pojme iz gledališke in filmske umetnosti, ogleda naj si najmanj 5 slovenskih filmov – vsaj 3 filme, ki so bili posneti po literarnih predlogah – o gledaliških in filmskih predstavah pa naj razpravlja z učiteljem, naj zna izraziti tudi svoje mnenje o videnem.

12. letnik

Predlagano število ur na leto: 148

Novi tipi dejavnosti

Učenci sistematično obnavljajo, poglobljajo in utrjujejo najpomembnejše teme, ki so jih spoznali v času svojega šolanja, s tem poglobljajo vedenja o različnih vsebinah in širijo besedni zaklad, obenem pa se pripravljajo na uspešno maturo.

Učenci se navajajo na samostojno pripovedovanje ali pisanje o navedenih temah, iščejo gradivo, znajo uporabljati enciklopedije, slovarje in druge didaktične pripomočke.

Ponavljjanje in utrjevanje vedenj iz literarne teorije – predvsem s pomočjo praktičnih primerov. Natančen, jasen in učinkovit način jezikovnega izražanja. Opazovanje, razlaga funkcij načinov izražanja, stilnih sredstev.

Priprava doživljajskega spisa in reportaže.

Poznavanje značilnosti uradnega sporočanja (pooblastilo, potrdilo).

Položaj slovenskega jezika med indoevropskimi jeziki in njegov pomen v družini svetovnih jezikov.

Samostojen povzetek znanja po obdobjih.

Najvažnejše značilnosti obdobj slovenske književnosti: dejstva, primeri iz prebranih del. Informiranje o književnih, kulturnih izročilih regije, naselja in v krogu lokalnih institucij, ki se ukvarjajo s kulturnim življenjem.

Tematski krogi	Učne vsebine
Obdelava maturitetnih tem	1. Predstavljanje. 2. Kako preživim dan? 3. Naša družina. 4. Moj dom. 5. Moja ožja domovina Porabje. 6. Naše mesto Monošter. 7. Moja šola - gimnazija. 8. Pomen učenja jezikov. 9. Moji načrti za prihodnost. 10. Moji konjički. 11. Zdrav način življenja. 12. Oskrbovanje, nakupovanje. 13. V restavraciji. 14. Počitnice. 15. Spoznajmo Slovenijo. 16. Pripravljamo se na potovanje. 17. Porabje - ohranimo naše okolje. 18. Prazniki in praznovanja v Porabju. 19. Predstavitve slovenskega pesnika ali pisatelja (življenje in delo), ki vam je najbolj všeč. 20. Vreme, letni časi.
Spoznavanje literarne teorije	Lirske, epske in dramske zvrsti književnosti. Književne vrste.
Ponovitev književnosti, slovnice	Sistematično ponavljanje znanih vsebin.

Učenje na pamet

Poročanje (ustno in pisno) o obdelanih maturitetnih temah (kateri koli) v 20-25 vrsticah.

Avtorji in njihova dela

Po en odlomek iz etnološke topografije Slovensko Porabje, monografije Gornji Senik (Marija Kozar Mukič), iz dela Slovensko Porabje (Francek Mukič-Marija Kozar) in iz monografije o Monoštru.

Pogoji napredovanja

Učenec naj svoj besedni zaklad v slovenskem jeziku dopolni s 400-500 novimi besedami.

Naj pozna razsvetljenke reforme in njihov pomen za slovenski narod. Naj sistematično obvlada temeljna poglavja iz slovenske slovnice.

Naj pregledno pozna slovensko književnost in njene ustvarjalce (po kronološkem zaporedju).

Naj se izraža jedrnato, zbrano in natančno, suvereno naj govori o obravnavanih temah iz vsakdanjega življenja. Naj praktično obvlada temeljna pravopisna pravila slovenskega knjižnega jezika. Naj praktično obvlada najpomembnejša besedila praktičnega sporočanja.

SPOZNAVANJE DOMOVINE

1-4. razred

Cilji in naloge

Učenci, pripadniki slovenske manjšine v narodnostnih šolah pridobivajo, pa tudi ohranjajo in bogatijo znanja in spoznanja o svoji narodnostni pripadnosti in le-to doživljajo kot bogastvo in vrednoto. Spoznavajo lastno zgodovino in zgodovino matice, kot tudi glasbeno, likovno in splošno kulturno tradicijo lastnega naroda in si ustvarjajo pozitiven odnos do narodnostnih vrednot. Spoznavajo in doživljajo državo matičnega naroda, Republiko Slovenijo, njene naravne, zgodovinske, kulturne, družbene, politične in gospodarske značilnosti oziroma razmere v državi matičnega naroda, da bi tako lažje ohranjali in vrednotili svojo narodnostno identiteto ter krepili naravno povezanost z matičnim narodom. Spoštujejo svoj narod in druge narode ter demokratične pridobitve madžarske družbe. Učenci se vzgajajo za sožitje in razumevanje z večinskim narodom, kot tudi spoštovanje pripadnikov drugih narodnosti.

Razvojni standardi

Težišče pouka spoznavanja domovine od 1. do 4. razreda narodnostne osnovne šole naj bo pridobivanje osnovnih vedenj o preteklem življenju, o načinu življenja porabskih slovenskih družin.

(Prepoznavanje razlik). S pomočjo raziskovanja preteklosti naj se učenec zaveda svoje narodnostne pripadnosti in jo doživlja kot vrednoto. Zelo pomembno vlogo ima uzavestitev pomena narečja. Spoznavanje porabskih tradicij, zlasti v zvezi s prazniki. Spoznavanje slovenskih otroških pesmic, izštevank, ugank, otroških igrice. Udeležba v porabskem kulturnem življenju, ki ima pomembno vlogo pri ohranjanju tradicij.

1. razred

Predlagano število ur: 18

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Raba jezika v družini in zunaj nje. Slovenski jezik doma in v šoli. Domače živali in njihovo narečno poimenovanje. Domače kulturne rastline v narečju in njihovi ustrezniki v knjižnem jeziku. Potek enega dneva v družini v preteklosti in danes. Zbiranje starih fotografij. Slovenske izštevank, otroške pesmi o živalih, otroške igrice iz Porabja in Slovenije.	Zbiranje narečnih besed. Prepoznavanje narečja. Vpogled v preteklo in sedanje življenje Slovencev na Madžarskem po pripovedovanju starejših ljudi. Prepoznavanje najpomembnejših razlik med prejšnjim in sedanjim načinom življenja. Učenje otroških pesmic, izštevank, otroških igrice iz rojstne vasi pa tudi iz matične domovine.

Pogoji napredovanja

Učenec naj usvoji osnovna znanja o življenju prednikov. Pozna narečna poimenovanja treh domačih živali, sorodstvenih odnosov, rastlin. Nauči se na pamet eno otroško pesem, eno izštevanko, sodeluje pri igriceh.

2. razred
Predlagano število ur: 18

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Porabje v preteklosti in sedanjosti. Poklici, s katerimi so se ukvarjali v okviru družine v preteklosti in sedanjosti ter njihovo narečna poimenovanje. Oblačila v preteklosti in danes. Imena najpomembnejših oblačil v narečju. Noša otrok, učencev. Stare porabske igrače in njihovo narečno poimenovanje. Izštevank, uganke, otroške igrice in pesmi (zlasti) o posameznih letnih časih.	Vpogled v preteklo in sedanje življenje porabskih Slovencev. Prepoznavanje najpomembnejših razlik med prejšnjim in sedanjim načinom življenja. Zbiranje starih fotografij, oblačil, orodij, igrač. Učenje otroških pesmic, igrice, izštevank in ugank. Spoznavanje lepote otroške književnosti.

Pogoji napredovanja

Učenec naj usvoji osnovna znanja o življenju prednikov. Pozna narečna poimenovanja treh domačih živali, sorodstvenih odnosov, rastlin. Nauči se na pamet eno otroško pesem, eno izštevanko, sodeluje pri igrice. Učenec naj širi znanje o življenju in o vsakdanjem delu prednikov. Pozna vsaj tri stare poklice, oblačila, igrače v narečju. Zna predstaviti svojo družino in narodno nošo. Pripravi eno staro igračo, sodeluje pri igrice in reševanju ugank. Učenec naj se nauči dve izštevanki in dve otroške pesmi.

3. razred
Predlagano število ur: 18

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Božične in velikonočne navade pri porabskih Slovencih. Stara božična in velikonočna darila in njihova priprava. Stari božični okraske. Okraševanje božičnega drevesca po porabski slovenski tradiciji. V rojstni vasi znani pregovori, vedeževanje o vremenu. Zbiranje porabskih pregovorov, krajših pravljic, pripovedk. Otroške pesmi o praznikih.	Vpogled v praznične navade porabskih Slovencev. Prepoznavanje pomena praznikov in radosti darovanja. Aktivna udeležba pri odkritju / raziskovanju preteklosti. Zbiranje in učenje slovenskih pravljic, pripovedk, pesmic.

Pogoji napredovanja

Učenec naj usvoji osnovna znanja o prazničnih navadah porabskih Slovencev, pozna dve različni šegi v zvezi praznikov. Pripravi darila za praznike in porabske slovenske tradicionalne božične okraske. Sodeluje v zbiranju porabskih pravljic, pripovedk in pesmi. Nauči se naj na pamet eno ljudsko pravljico in tri vedeževanja o vremenu.

4. razred
Predlagano število ur: 18

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Naša ožja domovina. Krajevni značilnosti naše vasi/našega mesta. Pomembnejše stavbe kraja. Zemljevid vasi, mesta. Prvi stiki z domačo likovno umetnostjo in likovnimi ustvarjalci. Stare porabske slovenske jedi in njihova poimenovanja.	Spoznavanje krajevnih značilnosti ter pomembnih objektov. Vpogled v domačo likovno umetnost. Spoznavanje pomena in lepote domače ikovne umetnosti. Priprava nekaj rokodelskih produktov. Ohranjanje porabskih slovenskih jedi. Zbiranje receptov. Učenje kratkih pripovedk iz matične domovine. Spoznavanje lepote ljudskega slovstva.

Pogoji napredovanja

Učenec naj usvoji osnovna znanja o krajevnih značilnostih. Pripravi zemljevid svoje vasi/svojega mesta z najpomembnejšimi stavbami. Nauči se poimenovanja treh starih porabskih slovenskih jedi.

Nauči se ljudsko pravljico in kratke pripovedke iz matične domovine.

5-8. razred

Cilji in naloge

Osnovni cilji pouka spoznavanja domovine (oziroma naroda) od 5. do 8. razreda narodnostne osnovne šole so v prvi vrsti usvajanje, razširjanje in utrjevanje vedenj o življenju lastne narodnostne skupnosti kot tudi vedenj o preteklosti in sedanjosti matičnega naroda.

Naloge pouka spoznavanja domovine izhajajo iz osnovnih ciljev, najpomembnejše pa so: učencem na jasen, zanimiv in strokovno sprejemljiv način posredovati vedenja o lastni narodnostni zgodovini, etnologiji in kulturi, kot tudi dogodke, pojme in pojave iz zgodovine in kulture matičnega naroda. Ob teh znanjih in spoznanjih si učenci oblikujejo pozitiven odnos do lastne narodnostne pripadnosti in si razvijajo interes za spoznavanje in preučevanje zgodovinske preteklosti ter kulture matičnega naroda. Pouk spoznavanja naroda naj bo tudi šola medkulturne vzgoje, privzgajanja pozitivnega odnosa do pripadnikov drugih narodov, prepričanj, mišljenj.

Razvojni standardi

Učenec naj obvlada zgodovino lastne narodnostne skupnosti, da bo pripadnost k le-tej doživel kot vrednoto. Prav tako naj spozna in si uzavešča pomembne teme iz etnološke, kulturne in politične preteklosti lastne narodne skupnosti.

Seznanja naj se s sedanjim življenjem skupnosti, svojo manjšinsko pripadnostjo, spozna naj delovanje skupnosti, politično-pravno ureditev manjšinskih vprašanj. Prav tako se naj vključuje v življenje skupnosti, deluje v kulturnih skupinah.

Seznanja naj se z zgodovino matičnega naroda.

Praktično naj sodeluje v različnih oblikah raziskovanja preteklega življenja narodne skupnosti (razni etnološki, zgodovinski, jezikovni tabori).

Naj zna časovno umestiti najpomembnejše dogodke iz slovenske zgodovine kot tudi iz zgodovine in kulture porabske narodnostne skupnosti.

Svojo narodnostno pripadnost naj doživlja kot bogastvo in vrednoto, kar mu (poleg staršev) lahko privzgoji narodnostna osnovna šola in narodnostno zaveden učitelj v njej.

5. razred

Predlagano število ur: 37

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Zgodovina, sedanost, kultura Naša ožja domovina Porabje Življenje v Porabju danes (gospodarstvo, izobraževanje, kulturno in družabno življenje). Porabske vasi, kjer živijo Slovenci; mesto Monošter (splošne značilnosti, lega, prebivalstvo, kulturne znamenitosti).	Učenci pridobijo vpogled v življenje Porabja kot geografske enote, življenjski utrip porabskih vasi in njihovih značilnosti, predvsem pa poudarimo prisotnost Slovencev in njihov položaj znotraj županije in države.
Ljudsko izročilo v preteklosti in danes Pustne navade. Stari božični in novoletni ljudski običaji. Otroške igre, preprosti ljudski plesi in ljudske pesmi. Porabske slovenske pravljice in kratke pripovedke.	Spoznavanje porabske etnološke tradicije, slovenskih ljudskih običajev, zbiranje šeg, skupinsko delo, pogovori z učitelji, predvsem pa starši in starimi starši, ki morajo biti pri tej temi v pomoč; negovanje porabskega ljudskega pripovednega in pesemskega ter plesnega izročila, ustvarjanje pozitivnega odnosa do le-tega.
Porabsko slovensko narečje Porabsko slovensko narečje - del slovenskega jezikovnega izročila. Najpomembnejše glasoslovne in leksikalne razlike med krajevnim govorom/narečjem in knjižnim jezikom (v korelaciji s poukom slovenskega jezika).	Spoznavanje in uzaveščanje razlik, predvsem pa podobnosti med slovenskim knjižnim jezikom in porabskim narečjem, privzgajanje spoštovanja do domačega materne jezika (tu morajo biti v pomoč starši, predvsem pa učitelji s svojim pozitivnim zgledom!).
Madžarske besede v narečju rojstne vasi (raziskovanje). Obiski npr. babic ali dedkov, ki dobro govorijo domače narečje in lahko šolarjem pripovedujejo o različnih temah. Obiski slovenskih prireditev.	Spoznavanje in doživljanje narodnostne pripadnosti „v živo“, na terenu.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pri spoznavanju domovine v 5. razredu spozna in pozna osnovne zemljepisne podatke o Porabju in njegovi umeščenosti v okviru županije in države; prav tako naj zna naštetih sosednje pokrajine. Naj zna predstaviti (v nekaj stavkih v slovenskem jeziku) svojo rojstno vas (svoje mesto).

Naj zna našeti porabska naselja, kjer živijo Slovenci, obenem pa se zaveda prisotnosti le-teh. Pozna naj porabsko slovensko ljudsko izročilo, nekaj glavnih šeg, obenem pa naj sodeluje pri oživljanju le-teh.

Učenec naj bere porabske ljudske pesmi in pravljice, najmanj pet pesmi in tri pravljice, in se o prebranem pogovarja z učiteljem in sošolci.

S pomočjo učitelja naj spoznava in si uzavešča pomen ohranjanja porabskega slovenskega narečja, dejstvo, da je le-to ena od govornih uresničitev skupnega slovenskega jezika.

Obiskuje naj slovenske prireditve in se o tem pogovarja z učiteljem in starši.

6. razred

Predlagano število ur: 37

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Zgodovina, sedanjost, kultura Slovensko Porabje danes in včeraj Zgodovina Porabja. Jožef Košič in njegov pomen (literarno in etnološko delo, vzgoja, ohranjanje kulturne dediščine).	Učenci se seznanjajo s porabsko zgodovino, predvsem pa z delom in pomenom Jožefa Košiča.
Pogled čez mejo – Prekmurje Prekmurje – Porabju najbližja slovenska pokrajina. Geografske, kulturne, predvsem pa jezikovne sorodnosti med Prekmurjem in Porabjem. Ekskurzija v Prekmurje, sodelovanje s prekmurskimi partnerskimi šolami, skupni projekti.	Spoznavanje osnovnih značilnosti sorodne slovenske pokrajine, Prekmurja; razvijanje pozitivnega odnosa do skupnih slovenskih korenin. Ekskurzija v Prekmurje, sodelovanje s prekmurskimi partnerskimi šolami, skupni projekti.
Začetek zgodovine Slovencev Zgodovina Slovencev na zanimiv način. Naselitev Južnih Slovanov na Balkanu in v Vzhodnih Alpah. Oblikovanje slovenskega naroda. Pomen pokristjanjevanja Slovencev. Slovanska apostola Ciril in Metod.	Spoznavanje in uzaveščanje najpomembnejših mejnikov zgodovine Slovencev, oblikovanje pozitivnega odnosa do te tematike.
Prva slovenska država Karantanija. Vzroki in posledice izgube narodne samostojnosti. Tuja kolonizacija in posledice. Ponemčevanje slovenskih dežel. Izoblikovanje slovenske etnične meje.	Prepoznavanje pomena prizadevanj za slovensko samostojnost, ohranjanje naroda in težnje po lastni državi.
Nastanek in razvoj mest na Slovenskem. Celjski grofje in njihov pomen.	Ogled videofilmov o Sloveniji. Obiskovanje slovenskih prireditev.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna zgodovino slovenskega Porabja, s posebnim poudarkom na življenju in delu Jožefa Košiča.

Spoznava naj državo matičnega naroda, Slovenijo; najprej Porabju najbližjo pokrajino, Prekmurje, slovenske kulturnozgodovinske značilnosti. Sodeluje naj v projektih s partnerskimi šolami iz Prekmurja (dopisovanje, skupni kulturni, športni, raziskovalni programi).

Naj na zanimiv (poljuden) način spozna zgodovino Slovencev do 15. stoletja, predvsem pa si uzavešči pomen prizadevanj za slovensko samostojnost, ohranjanje naroda in težnje po lastni državi.

Obiskuje naj slovenske prireditve in se o njih pogovarja z učiteljem in starši.

7. razred**Predlagano število ur: 37**

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Zgodovina, sedanost, kultura Kultura porabskih Slovencev danes Kulturno življenje porabskih Slovencev danes: kulturne skupine v Porabju, prireditve, oživljanje kulturne tradicije, literarni ustvarjalci, zbiralci ljudskega slovstva; informiranje v slovenščini. Stare obrti v Porabju danes.	Učenci, predvsem v obliki skupinskega in terenskega dela, obiskov, ogledov..., spoznavajo in si uzaveščaj pomen in delovanje slovenskih kulturnih skupin za ohranjanje maternega jezika in slovenske manjšine kot enotne skupnosti.
Slovenska zgodovina od 15-19. stol. Slovenci v 15. in 16. stoletju: kmečki upori, turški vpadi (ilustriranje s primeri iz slovenske literature – J.Jurčič: Jurij Kozjak). Spoznavanje najpomembnejših mejnikov slovenske nacionalne zgodovine, uzaveščanje pomena določenih obdobj za ohranjanje slovenske samobitnosti.	Obisk muzeja Avgusta Pavla v Monoštru. Obisk lončarja. Zbiranje podatkov o ohranjanju ljudske kulture in tradicije v Porabju.
Reformacija (protestantizem) in proti-reformacija ter njun pomen za Slovence. Nastajanje kapitalizma. Slovenci v avstrijski absolutistični državi; razsvetljenske reforme in njihov pomen. Slovenska zgodovina do začetka 19. stoletja.	Razumevanje pomena protestantizma za izoblikovanje slovenskega knjižnega jezika, pomena razsvetljenstva za razcvet slovenske literature, predvsem gledališke igre in poezije.
Slovenska umetnost Najpomembnejši slovenski slikarji, kiparji, arhitekti, skladatelji (Matija Jama, Ivan Grohar, Maksim Gaspari, Božidar Jakac, Jože Plečnik,...)	Seznanjanje z najpomembnejšimi umetnostnimi ustvarjalci in umetnostnozgodovinskimi obdobji v slovenski umetnosti. Obisk Narodne galerije v Ljubljani.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna sedanje kulturno življenje porabskih Slovencev in se s sodelovanjem pri kulturnih skupinah (v šoli in izven nje) vanj tudi aktivno vključuje. Z razredom naj obišče muzej Avgusta Pavla v Monoštru in zna o tem poročati v razredu; pozna naj slovenska sredstva informiranja v Porabju.

Seznaja naj se s sodobnimi porabskimi literarnimi ustvarjalci in zbiralci ljudskega slovstva, bere njihova dela, predvsem ljudske pesmi in pravljice; raziskuje naj ljudske običaje v svoji vasi in to zapisuje. Ustvarja naj narečni slovar svoje vasi; o narečnih posebnostih se posvetuje z učiteljem, starši in starimi starši.

Nadalje naj spoznava in si uzavešča najpomembnejše mejnike slovenske zgodovine do začetka 19. stoletja.

Pozna naj najvažnejše slovenske slikarje, kiparje, arhitekte, skladatelje.

Obišče naj - v okviru poučne ekskurzije - Narodno galerijo v Ljubljani in si dela najvidnejših slovenskih umetnikov ogleda.

Obiskuje naj slovenske prireditve in o tem poroča v šoli.

8. razred**Predlagano število ur: 37**

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Zgodovina, sedanost, kultura Aktualni položaj slovenske manjšine Manjšine na Madžarskem. Madžarska manjšinska politika. Šolski sistem Slovencev na Madžarskem. Manjšinske pravice (jezik, kultura, izobraževanje, ohranjanje tradicije). Slovenska zgodovina od 19. st. do danes Začetki narodnega prebujenja (19. stol.) na Slovenskem; ilirizem; status slovenskega jezika v tem času. Revolucionarno leto 1848 pri Slovencih. Program „Zedinjena Slovenija”, krepitev narodne zavesti. Prva svetovna vojna in Slovenci. Mirovna konferenca in nastanek Kraljevine SHS. Življenje v skupni južnoslovanski državi. II. svetovna vojna in boj Slovencev za osvoboditev. Konec vojne, proglasitev skupne države Jugoslavije. Slovenija ter njene politične in etnične meje. Slovenci v zamejstvu.	Uzaveščanje in razumevanje položaja manjšin, manjšinskih pravic in možnosti za ohranjanje manjšinske identitete, kot tudi vloge manjšin v sodobni demokratični evropski družbi. Učenci spoznavajo in si uzaveščajo najpomembnejše mejnike slovenske nacionalne zgodovine od 19. stoletja do danes; poudarek je na težnjah slovenskega naroda po osamosvojitvi in oblikovanju lastne države, kar je slovenski narod uresničil šele pred dobrim desetletjem. Učenci prav tako spoznavajo odnos matične slovenske države do slovenskih skupnosti izven meja države Slovenije.

Okvirne teme, vsebine	Novi tipi dejavnosti
Težnje jug. narodov po osamosvojitvi. Vzroki razpada Jugoslavije. Razglasitev slovenske samostojnosti. Vojna za Slovenijo. Republika Slovenija kot samostojna, neodvisna država; povezave s Porabjem. Sožitje Slovencev in drugih etničnih skupin v Porabju; vloga organizacij.	Prepoznavanje vloge organizacij Slovencev na Madžarskem pri ohranjanju narodnostne identitete; razumevanje pomena strpnosti do drugih narodov.

Pogoji napredovanja

Učenec aktivno spozna in si uzavešča aktualni položaj slovenske manjšine na Madžarskem, kot tudi položaj drugih manjšin in madžarsko manjšinsko politiko. Pozna naj svoj položaj v narodnostnem izobraževanju in ga aktivno sooblikuje.

Naj spozna, zna in razume najpomembnejše mejnike slovenske zgodovine do današnjih dni.

Naj sodeluje v manjšinskih društvih in pozitivno prispeva h krepitvi narodne zavesti.

Naj poljudno pozna zemljepisne in kulturnozgodovinske podatke o Sloveniji.

Dopolnjuje naj narečni slovar svojega kraja, o narečnih posebnostih pa se posvetuje z učiteljem, starši in starimi starši.

Obiskuje naj slovenske prireditve in dopisuje v časopis Porabje.

9-12. razred

Cilji in naloge

Do konca osnovnošolskega izobraževanja so učenci usvojili temeljno znanje. Od 9. do 12. letnika pouka pa naj to znanje razširijo, poglobijo in sistematizirajo.

Še nadalje je poudarek na pragmatičnem znanju in komunikativni metodi pouka.

Učenci spoznavajo in doživljajo državo matičnega slovenskega naroda, njene naravne, zgodovinske, kulturne, družbene, politične in gospodarske značilnosti, da bi tako svojo narodnost doživeli kot bogastvo in vrednoto.

Prav tako spoznajo najpomembnejše dogodke, pojave in pojme iz zgodovine matičnega slovenskega naroda, kot tudi temeljito spoznajo lastno, manjšinsko zgodovino.

Ob teh znanjih in spoznanjih si oblikujejo pozitiven odnos do lastne narodnostne pripadnosti in si razvijajo interes za spoznavanje in preučevanje zgodovinske preteklosti lastnega naroda.

Vzgojnoizobraževalne vsebine, povezane s slovensko in manjšinsko zgodovino, naj se vključujejo po zgodovinskem zaporedju dogodkov.

Razvojni standardi

Učenec naj si pridobiva osnovna vedenja o obravnavanih ljudskih običajih. Naj razvija in širi svoje sporazumevalne zmožnosti v materinem jeziku, ob interkulturno zasnovanih vsebinah naj pridobiva osnovna spoznanja o svoji narodnosti ter matični državi, Republiki Sloveniji.

Naj se uvaja v spoznavanje zgodovine lastnega naroda, kulture, etnoloških in jezikovnih posebnosti matične dežele in spozna svojo drugačnost kot vrednoto.

Naj obvlada zgodovino porabskih Slovencev oz. slovensko zgodovino. Naj pozna nekaj pomembnih zemljepisnih, kulturnozgodovinskih in drugih podatkov o Sloveniji.

9. letnik

Predlagano število ur na leto: 37

Novi tipi dejavnosti

Vpogled v preteklo in sedanje življenje Slovencev na Madžarskem. Prepoznavanje najpomembnejših razlik med prejšnjim in sedanjim načinom življenja. Ugotavljanje in uzaveščanje podobnosti in razlik med narečjem in knjižnim jezikom.

Spoznavanje in ugotavljanje (skozi voden razgovor) priložnosti za rabo in ohranjanje slovenščine v Porabju.

Uzaveščanje drugačnosti, različnosti ljudi (zlasti glede jezika, navad in kulturnega izročila).

Zbiranje novic o danih temah iz narodnostnih programov Televizije, iz oddaj Slovenskega radia in iz časopisa Porabje. Raziskava v knjižnici o danih temah oz. vidikih.

Orientiranje v krogu etnografskih topografij, monografij, lokalno zgodovinskih študijah.

Poučni izlet v krajevno zgodovinski, etnografski muzej.

Tematski krogi	Učne vsebine
Spoznavanje naroda Jezik in kultura slovenske manjšine Slovenska manjšina	Madžarska in slovenska manjšina v Porabju. Naš jezik in kultura: življenje slovenske manjšine v Porabju nekoč in danes. Porabsko narečje. Primerjava narečja in slovenskega knjižnega jezika. Priložnosti za rabo manjšinskega jezika. Slovenci zunaj meja Republike Slovenije. Etnična pripadnost prebivalcev rojstne vasi, mesta.

Pogoji napredovanja

Učenec naj zna naštetih manjšine, ki živijo na Madžarskem, in pozna njihove temeljne pravice. Naj obvlada osnovna vedenja o življenju porabskih Slovencev nekoč in danes (predvsem na področju jezika in kulture), ve, kje živijo slovenske narodne manjšine zunaj R Slovenije.

10. letnik
Predlagano število ur na leto: 37

Novi tipi dejavnosti

Spoznavanje in razumevanje vloge narodnostne kulture za ohranjanje slovenske identitete.
 Seznanjanje s politično organiziranostjo manjšinske skupnosti.
 Pridobivanje informacij o danih temah iz narodnostnih programov Televizije in oddaj Slovenskega radia ter časopisa Porabje.

Tematski krogi	Učne vsebine
Spoznavanje naroda Slovenske manjšinske samouprave, društva	Kultura porabskih Slovencev danes. Lokalna samouprava (slovenske manjšinske samouprave). Dejavnosti Zveze Slovencev na Madžarskem in slovenskih društev na Madžarskem, povezovanja z matičnim slovenskim narodom.

Pogoji napredovanja

Učenec naj prepozna in razume vlogo narodnostnih organizacij na Madžarskem pri ohranjanju narodnostne identitete.
 Naj si uzavesti pomen učenja materinega jezika.

11. letnik
Predlagano število ur na leto: 37

Novi tipi dejavnosti

Vpogled v temeljna poglavja slovenske zgodovine, naselitev Slovanov, način življenja, zgodovinski razvoj ter boj za ohranjanje jezika in narodne identitete.
 Oblikovanje vprašanj in odgovorov o dani zgodovinski temi.
 Vaja koherentnega govora o dani zgodovinski temi z uporabo znanih pojmov.
 Raziskava v knjižnici s pomočjo priročnikov o danih temah, oz. vidikih.

Tematski krogi	Učne vsebine
Spoznavanje slovenske zgodovine Slovenska zgodovina od naselitve Južnih Slovanov na Balkanu in Vzhodnih Alpah do 17. stoletja	Naselitev Južnih Slovanov na Balkanskem polotoku (6-7. stoletje). Pridružitve Vzhodnoalpskih Slovanov. 8. stoletje: Karantanija se vključi v frankovsko kraljestvo. Pomen slovanskih bratov Cirila in Metoda za Slovence. 10. stoletje: Nastajanje novih slovenskih dežel. 11. stoletje: Nastajanje prvih trgov in mest. Celjski grofje in njihov pomen. Turški vpadi na slovensko ozemlje. 16. stoletje: reformacija.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna temeljna dejstva iz slovenske zgodovine od naselitve do 17. stoletja. Naj pozna in razume kulturni pomen poslanstva slovanskih bratov Cirila in Metoda, naj se seznani s pomenom celjskih grofov za slovensko zgodovino.

12. letnik

Predlagano število ur na leto: 37

Novi tipi dejavnosti

Uporaba znanih zgodovinskih pojmov v govoru.

Uprizoritev zgodovinskih situacij.

Postavitev zgodovinskih dogodkov v časovni red.

Raziskovanje danih tem z uporabo informativnih sredstev in pomočjo profesorja.

Tematski krogi	Učne vsebine
Slovenska zgodovina od 17. stoletja do današnjih dni	17-18. stoletje: protireformacija in razsvetljenstvo. Krepitev narodne zavesti med Slovenci v 19. stoletju. Program „Zedinjene Slovenije”. Nastanek Kraljevine Jugoslavije. II. svetovna vojna, razpad države, ustanovitev Osvobodilne fronte; konec vojne, formiranje nove, avnojske Jugoslavije. Slovenska samoodločba; ustanovitev samostojne države, R Slovenije.

Pogoji napredovanja

Učenec naj pozna program Zedinjene Slovenije, vzroke razpada avnojske Jugoslavije. Naj obvlada temeljna vedenja o R Sloveniji, državi matičnega naroda.

IV.**K E R E T T A N T E R V E K**
a német kisebbségi oktatáshoz**NÉMET NYELV ÉS IRODALOM**
A TANNYELVŰ ÉS KÉTNYELVŰ KISEBBSÉGI OKTATÁS SZÁMÁRA**1–4. évfolyam***Célok és feladatok*

- A tanulókat kétnyelvűségekre neveljük.
- A kommunikációs készség fejlesztése a beszédkedvet fokozó, a beszélés lehetőségét biztosító eljárásokon keresztül történjék.
- A tanórák nem korlátozódhatnak a nyelvtani szabályok elsajátítására.
- A tanító feladata, hogy a tanulókat motiválja, önálló ismeretszerzésre ösztönözze őket.

A kétnyelvűségekre nevelésnek nagy a jelentősége a gyermekek életében, személyiségük kibontakoztatásában. Fejleszti kulturális beleélési képességüket, amely fontos tényezője a különböző nemzeti és etnikai kisebbségek magyarországi, ill. Európa népei baráti együttélésének.

A kétnyelvűségekre nevelés fontos jelentőséggel bír a német kisebbség életében. Sok kisgyermek rendelkezik nyelvi és kulturális előismerettel, amelyre építhetünk.

A kommunikációs képességek fejlesztésekor a gyermek személyisége áll a középpontban. Figyelembe kell vennünk, hogy tapasztalatokat gyűjt, önmagát teszi próbára, az őt ért hatásokra egyéniségének megfelelően reagál, eseményeket él át, kíváncsivá, érdeklődővé válik. Különböző helyzetekben olyan szólásokat, kifejezéseket sajátít el, melyek segítségével képessé válik egy-egy körülmény nyelvi megfogalmazására. A tanóra középpontjában a nyelvhasználat áll.

Ebből adódik, hogy az alsó tagozaton a tanítás nem lehet nyelvtanközpontú. A nyelvtan nagyon fontos, de ebben a szakaszban más jelentőséggel bír. A szabályokat a tanító induktív módon a beszédhasználatból, helyzetből vezeti le. A nyelvtani szabályok megfogalmazására tehát ne a tanítási folyamat elején, hanem a végén kerüljön sor. Ha a tanító egy szabályt tudatosítani szeretne, ügyeljen arra, hogy ez nem egyszeri, hanem hosszabb folyamat, melynek során a gyerekekben az adott nyelvtani probléma fokozatosan tudatosul. A tanulócsoporthoz fokozatosan tér át a nyelvtani jelenség aktív használatára.

Fontos, hogy a nyelvtanítás gyermekközpontú és változatos legyen. Érdekes, figyelemfelkeltő feladatokkal aktivizálja a tanulási készséget. A változatos, tevékenységre készítő óra a tanulókat együttműködésre ösztönzi, a beszéd és a cselekvés összehangolása (barkácsolás, faliújság készítése, plakátok, montázsok összeállítása) nagymértékben növeli a gyerekek teljesítményét.

Idővel a gyerekek megtanulnak önállóan értelmezni német nyelvű szöveget, így önállóan jutnak új ismeretekhez, információkhoz. A lehetőségekhez mérten igyekezzon a tanító autentikus, az életkori sajátosságoknak megfelelő szöveget használni. Az anyagok fellelhetők a különböző újságokban, könyvekben (szakkönyvek, gyermekirodalom).

A tevékenységközpontú órákhoz hozzátartozik az ábécé és a szótárak ügyes használata.

A német nyelv tanítását nem szabad elszigetelten kezelni, része kell legyen a minden tantárgyra kiterjedő iskolai tapasztalatszerzésnek. A németórák épüljenek a már meglévő, ill. a más tantárgyakból szerzett ismeretekre, ha mód van rá, érvényesüljön a tantárgyak közötti koncentráció. (Anyanyelv, Környezetismeret, Rajz ...)

A kerettanterv témái a gyerekek tapasztalataihoz, tudásszintjéhez igazodnak, lehetővé teszik az ismeretek tematikai és nyelvi továbbfejlesztését.

A témakörök nyitottak, nem hierarchizáltak, iskolaszpecifikusan módosíthatóak, kiegészíthetők.

Fejlesztési követelmények

Beszédértés, beszéd

Tiszta artikuláció, érthető ritmusos beszéd, pl. mondókák, versek, nyelvtörők előadásakor.

Helyes kiejtés a mindennapi beszédben, versmondásban és prózamondásban.

Szóbeli közlések és utasítások megértése és továbbadása.

Információk megértése, továbbadása és alkalmazása; folyamatos beszéd. Gesztusok és jelek átalakítása szóbeli közléssé.

Utasítások, közlések megértése. A mondanivaló helyes megfogalmazása szóban.

Párbeszéd alkalmazása különféle hétköznapi helyzetekben.

Résztétel a beszélgetésben: üdvözlés, búcsúzás, kívánság, kérdés kifejezése.

Érdeklődés, helyeslés stb. a mindennapi kommunikációban.

Párbeszéd folytatása különböző szituációkban.

A párbeszéd részeinek (kérdés, válasz) helyes alkalmazása.

Tanítói irányítással, közös előkészítéssel megfigyelések végzése, azok nyelvi megformálása.

Személyes élményről, képről, rajzról összefüggő beszámolás, mesélés.

Elkezdett történet folytatása. Olvasmány tartalmának elmondása tanítói segítséggel.

Történetek, mesék eljátszása, előadása.

Megfigyelések, élmények összefüggő elmondása.

Képekről 6–8 mondat alkotása szóban.

Olvasmányok tartalmának összefoglalása értelmes, összefüggő mondatokkal.

Olvasás és szövegértés

A hangos olvasás fejlesztése.

Felkészülés és megértés után különféle szövegek folyamatos hangos olvasása.

Szövegű olvasás helyes kiejtéssel. A hangzásnak megfelelő olvasás. Helyes hanglejtés.

A mondatközi és a mondatvégi írásjelek figyelembe vétele.

Az értő olvasás fejlesztése.

Folyamatos olvasás. Kérdésekre válaszadás.

Szövegrészek kikeresése.

Szövegrészekhez kérdések feltevése.

Ismeretek gyűjtése önállóan.

Információk gyűjtése ismeretközlő művekből.

Az életkornak megfelelő szöveg néma olvasása.

A megértés ellenőrzése egyszerű feladatokkal.

Az olvasott mesék mondanivalójának, tanulságának rövid megfogalmazása önállóan, ill. tanítói segítséggel.

Négy vers szöveghű felidézése.

Mesék, versek előadása, hangulatuk érzékeltetése.

Ismerkedés a lexikonok és szótárak helyes használatával.

Írás, íráshasználat

Írásfejlesztés.

Változatos mondatok, szövegek gyakorlás utáni leírása.

Képről kifejezések és mondatok gyűjtése.

Sorba rendezés, mondatalkotás, megfelelő cím keresése.

Adott témáról hat-nyolc mondat összefüggő leírása önállóan, ill. tanítói segédlettel.

A levél formájával, levélírás módjaival való megismerkedés.

Meghívó és üdvözlő kártya írása minta segítségével.

A szókincs fejlesztése.

Gyűjtött ismeretek lejegyzése: bevásárló cédula, hirdetés.

Személyes élmények, események, kívánságok megfogalmazása és leírása.

Elsajátított helyesírási és íráshasználati szabályok megtartása.

Nyelv és helyesírás

A hangok és a betűk megkülönböztetése.

A német abc ismerete szóban és írásban.

Fontosabb elválasztási szabályok ismerete, gyakorlása.

A szófajok helyes alkalmazása szóban és írásban.

A névelők helyes használata.

A főnév három esetének (alany, tárgy, részes) egyes és többes számának előjárószavakkal és azok nélkül történő alkalmazása ismert szövegben.

A jelen idő, a befejezett jelen és az elbeszélő múlt felismerése, megértése és használata.

Az igeragozás egyes és többes számban.

A melléknév végződéseinek helyes használata begyakorolt szövegekben.

A szófajok (ige, főnév, melléknév) csoportosítása.

A kijelentő, kérdő és felszólító mondatfajták felismerése, helyes használata.

A kijelentő, kérdő és felszólító mondatok szórendjének ismerete.

A mondatvégi írásjelek helyes használata.

A mondat kezdésének és zárásának helyes jelölése.

A kijelentő, a kérdő és a felszólító mondat szórendjének alkalmazása beszédben és írásban.

1. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő új tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Beszédértés és beszéd:

- megfigyelések végzése és elmondása,
- beszédhelyzeteken keresztül viselkedésformák megismerése,
- tiszta artikuláció.

Olvasás, szövegértés:

- helyes hangsúlyozás.

Írás, írásbeli nyelvhasználat:

- az írott ábécé,
- írásbeli munka önálló, rendezett elkészítése,
 - pontosság, tisztaság,
 - leírtak összevetése az eredeti szöveggel.

Nyelv és helyesírás:

- az ábécé betűi,
- magánhangzók, mássalhangzók megkülönböztetése,
- néhány nyelvtani szabály ismerete:
 - nevek és főnevek írása, mondatkezdő nagybetű.

Témakörök	Tananyag
Üdvözlés, kérés, kívánság, búcsúzás	A napszaknak megfelelő köszönés. Kívánságok, kérések, szükségletek megfogalmazása. Tevékenységek megnevezése. Rákérdezés különböző tevékenységekre. A feltett kérdések helyes megválaszolása. A tanórán elhangzó egyszerű utasítások megértése, továbbadása.
A család	Családtagok, szülők, rokonok megnevezése, bemutatása. Tevékenységek egyszerű megfogalmazása. Begyakorolt kérdéskultúra alkalmazása. Érdeklődés megfelelő formájának megismerése.
Otthon, ház, lakás	Egy ház, egy lakás helyiségeinek megnevezése. Egy házban leggyakrabban előforduló tárgyak megnevezése, jellemzése. Hely- és iránymeghatározás. A gyerekszobában megfigyelt dolgok megnevezése, jellemzése.
Az iskola	A tanórán elhangzó utasítások megértése és továbbadása. Beszámoló személyes élményekről, feladatokról a megismert mondatok, kifejezések segítségével. Az osztályban és az iskolában található dolgokat megnevezése, pár szavas jellemzése. A megismert főnevek használata egyes és többes számban.
Napirend, étkezés, öltözködés	A napszakok megkülönböztetése, helyes megnevezése. A napirend ismertetése rövid mondatokban. Asztalterítés. Ruhadarabok neve, jellemző tulajdonsága. Vélemény megfogalmazása öltözekről, ízlésről.
Testünk	A testrészek megnevezése. Tapasztalatszerzés az érzékszervek segítségével, tárgyak tulajdonságainak megfogalmazása. Jó tanácsok az egészség megóvása érdekében.
Az évszakok, az időjárás	Az évszakok nevei, jellemzőik. A hónapok felsorolása. Évszakok, tevékenységek összekapcsolása. Beszámoló az időjárásról. Az évszakoknak megfelelő öltözködés.
Bevásárlás, közlekedés	Közlekedési eszközök megnevezése. A lakóhely nevének, jellegének ismerete. Alapvető élelmiszerek. Vásárlási szituációk. Tipikus kérdések, válaszok alkalmazása a szerepjátékban. A magyar fizetőeszközök megismerése.
Környezetünk, növények, állatok	Házi és vadon élő állatok megnevezése, megkülönböztetése. Állatok, növények legjellemzőbb tulajdonságainak megfogalmazása. Az állatok élőhelyének megnevezése. Egyszerű formában az állatok, növények és évszakok kapcsolatának ismertetése. Állatok tevékenységeinek megfogalmazása.

Az olvasás és írás elsajátítására az első osztály második félévében kerülhet sor. Ha a gyerekek már megismerték a magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, mi is elkezdhetjük a német ábécé tanítását.

Olvasás, írás, helyesírás szorosan összetartoznak.

Olvasás	Betűk, szavak, egyszerű mondatok pontos olvasása. Életkornak megfelelő szöveg értelmezése. Kérdésekre a megfelelő válasz kikeresése az olvasott szövegből. Megfelelő hangsúlyozás.
Írás	Rendszeres, változatos gyakorlatok során tanult szavak, mondatok lemásolása. Valamennyi hang írott képének ismerete. Írásos feladatok megbízható, önálló elvégzése.
Helyesírás	Hangok, betűk megkülönböztetése. Az alapszókészlet szavainak helyes írása, alkalmazása. A nagybetűs és kisbetűs szavak írása. A főnevek és a mondatkezdő szavak írása.

A továbbhaladás feltételei:

- egyszerű közlések, utasítások megértése, továbbadása,
- képekhez, rajzokhoz begyakorolt mondatok kapcsolása,
- a magán- és mássalhangzók pontos, helyes olvasása,
- a szövegrészek kérdések alapján történő kikeresése,
- rendszeres, változatos gyakorlás után szavak, rövid mondatok másolása,
- az alapszókészlet szavainak helyes írása.

2. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő új tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Beszédértés és beszéd:

- a beszélgetés alapvető szabályai (mások kinevetése, jelentkezés, megszólítás ...),
- képekről, rajzokról összefüggő mesélés,
- kifejező, természetes beszéd.

Olvasás és szövegértés:

- helyes hangsúlyozás,
- vessző, mondatvégi írásjelek szerepe,
- egyszerű szövegből önálló ismeretszerzés.

Írás, írásbeli nyelvhasználat:

- másoláskor az írásjelek megfelelő használata (párbeszéd, idézet),
- szövegek, bevásárló listák, meghívók megírása.

Nyelv és helyesírás:

- a kis és nagy kezdőbetű fogalmának ismerete,
- az elválasztás legfontosabb szabályainak ismerete,
- a szófajok jellemzése:
 - a főnév,
 - egyes és többes szám,
 - a névelők: der, die, das ein, eine, ...

- az ige,
- a melléknév,
- igék jelen időben,
- kijelentő, kérdő és felszólító mondatokat felismerése,
- a kezdőbetű alapján ábécérend felállítása.

Témakörök	Tananyag
Lakóhelyem, családom	Lakcím, lakóhely. Tudakozódás címek után. Lakóház és helyiségei. Szoba bemutatása. Családtagok rövid jellemzése. Otthoni teendők.
Az iskola	Az iskola pontos neve és címe. Az iskolában dolgozó emberek foglalkozása, feladata. Helymeghatározás az iskola épületén belül. Tantárgyak neve. Az órarend használata. Véleményalkotás a tantárgyakról. Az osztályterem bemutatása.
Bevásárlás	Bevásárlólista összeállítása. Az alapvető élelmiszerek neve. Vásárlási szituációk eljátszása. Udvarias érdeklődés, kérdés, megköszönés. Ismerjék Magyarország és a német nyelvű országok fizetőeszközeit.
Sport és játék	A legismertebb sportágak neve. Véleményalkotás egy-egy sportágról, játékról. Egyszerű játékszabályok elmagyarázása.
Születésnap	Születési dátum megnevezése. Jókívánságok megfogalmazása, leírása. Az ünnepet jellemző szavak ismerete. Születésnap meghívó készítése. Élménybeszámoló.
Foglalkozások	Foglalkozások neve, ismérvei és munkaeszközök. Szülők foglalkozásának bemutatása, jellemzése.
Egészség, betegség	A közérzet megfogalmazása. Tapasztalatszerzés, illő viselkedés az orvosi rendelőkben. A leggyakrabban előforduló betegségek nevei.
Mese és gyermekirodalom	Minden tanító maga döntheti el, hogy ebben a témakörben melyik mesét, verset, történetet dolgozza fel a második osztályban. A lexikát (legyen a mesére jellemző), kifejezéseket, a feldolgozás módját mindenki maga határozhatja meg. Fontos, hogy a gyerekek értsék a mesét és tudjanak tartalmáról beszámolni.
Nyelvtani témák	Mondatfajták: – kijelentő, – kérdő, – felszólító. Szavak elválasztása. Ige: – szótő, – főnévi alak. Főnév: – egyes és többes szám, – határozott és határozatlan névelő. Tagadás.

A továbbhaladás feltételei:

- az órán elhangzó utasítások megértése és továbbadása,
- a megismert témákról egyszerű beszámoló,
- egy rövid szöveg tartalmának elmondása,

- elnézés-kérés,
- pontos, szöveghű olvasás,
- párbeszédek eljátszása,
- az írott ábécé betűinek szavakban, mondatokban történő pontos, helyes alkalmazása,
- a tanult szavak, mondatok jól olvasható, folyamatosan másolása, lejegyzése,
- az alapszókészlet szavainak helyes írása,
- az ige jelen idejű ragozott alakjai,
- kijelentő, kérdő és felszólító mondatok megfogalmazása,
- vesszők, mondatvégi írásjelek helyesen használata,
- a betűrend ismerete.

3. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő új tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Beszédértés és beszéd:

- információk értelmezése, információadás,
- élmények folyamatos, logikus elmondása,
- a beszélgetés szabályainak betartása,
- különböző szituációkban dialógusok készítése,
- történetek, mesék eljátszása.

Olvasás és szövegértés:

- újságból, folyóiratból, lexikonból ismeretek szerzése,
- szövegtípusok megkülönböztetése,
- pl.: elbeszélés, mese, tanmese, vers,
- ismerkedés német szerzők műveivel.

Írás, íráshasználat:

- egyszerű szövegtípusok megfogalmazása:
 - jelentés,
 - recept,
- dialógusok, jelenetek lejegyzése,
 - orvosnál,
 - üzletben ...stb.

Nyelv és helyesírás:

- az alapszókészlet szavainak helyes lejegyzése:
 - személyes névmások,
 - igék jelen és múlt időben (Präteritum, Perfekt),
 - melléknevek,
 - szófajok helyes alkalmazása,
- ábécés rend a második és harmadik betű alapján.

Témakörök	Tananyag
Az iskola	Érdeklődés tárgyak neve után. Kérések megfogalmazása (magyarázat, ismétlés, nem tudom, nem értem). Udvariassági formulák.
Család és környezet	A szülők foglalkozásának megnevezése, pár mondatos bemutatása.

Témakörök	Tananyag
	A családtagok otthoni feladatai. Időmérés, az óra ismerete. Beszámoló a napirendről. Rokonsági viszonyok (unokatestvér, nagynéni...). Családtagok jellemzése.
Állat- és növényvilág	Állatok, növények jellemzése, bemutatása. Az állatok mozgását beszédét, tevékenységét jellemző szavak ismerete. Állatok élőhelyei. A négy évszak. Évszakok és állatok. Egy fa leírása a négy évszakra megfelelően.
Táplálkozás	Egészséges és helytelen táplálkozási szokások. A higiénia szabályainak betartása. Beszámoló az étkezési szokásokról. A helyes táplálkozás és az egészséges életmód iránti igény megalapozása.
Egészség, betegség, megelőzés	Testrészek és néhány belső szerv megnevezése. Érzékszervek nevei, igék hozzákapcsolása. Megfigyelések, tapasztalatok. Beszámoló saját közérzetükről, érdeklődés mások hogyléte felől. A leggyakoribb gyermekbetegségek neve, tünetei. Fogápolás, fogorvos.
Családi ünnepek	Újév, húsvét, advent, karácsony jellemzői. Élménybeszámoló az ünnepekről. Jókívánságok megfogalmazása. „Kívánságcedula” készítése. A magyar és a német nyelvterület szokásainak összehasonlítása.
Mese	Minden tanító maga döntheti el, hogy ebben a témakörben melyik mesét, verset, történetet dolgozza fel a harmadik osztályban. A lexikát (legyen a mesére jellemző), kifejezéseket, a feldolgozás módját mindenki maga határozhatja meg. Fontos, hogy a gyerekek értsék a mesét és tudjanak tartalmáról beszámolni.
Gyermekirodalom	E témakör ugyanúgy kerül feldolgozásra, mint a mesék általában. Mivel a gyerekek egy újabb évet foglalkoztak a német nyelvvel, így a követelmények természetesen magasabbak.
Szünidő	Információk gyűjtése. Tervek a szünidőre. Élménybeszámoló, képeslap megírása. Képeslap írása, a helyes címzés. Utazással, fürdőzéssel kapcsolatos tilalmak. Útírány, térképhasználat.
Nyelvtani témák	Mondatfajták: – kijelentő, – kérdő, – felszólító. Ige: – jelen és múlt időben (Präteritum, Perfekt), – felszólító mód. Főnév: – egyes és többes szám, – alany-, tárgy- és részes eset. Névmások (személyes és birtokos névmás).

A továbbhaladás feltételei:

- élmények folyamatos, logikus megfogalmazása,
- emberek, állatok, dolgok lényeges, jellemző tulajdonságainak megnevezése,
- olvasmány tartalmának elmondása,
- ismert szöveg folyékony, kifejező olvasása,
- szövegrészek kérdések alapján történő kikeresése,

- az alapszókészlet szavainak helyes lejegyzése,
- képekről mondatok alkotása:
 - szövegrészek, mondatok képekhez csatolása,
 - képek sorrendjének meghatározása,
- kívánságok, kérések megfogalmazása,
- az újonnan tanult szófajok és azok feladatainak ismerete,
- a főnevek egyes és többes számban, alany, tárgy és részes esetben,
- igék jelen és múlt időben,
- haben és sein segédigék használata,
- szavakat szótárban, lexikonban kikeresni.

4. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő új tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Beszédértés és beszéd:

- élményekről, cselekedetekről érdekes, pontos beszámoló,
- szituációk életszerű eljátszása,
- eseményekről logikusan felépített, érthető beszámoló,
- elkezdett történet folytatása,
- mesék, történetek megjelenítése, eljátszása.

Olvasás és szövegértés:

- szövegek kritikus szemlélete:
 - vélemény megfogalmazása,
 - szövegek valóságtartalmának vizsgálata (képregény),
- különböző szövegtípusok felismerése (rejtvény, vicc, vers, mese, állatmese ...),
- újságból, folyóiratból, lexikonból önálló ismeretszerzés,
- a magyarországi német gyermek- és ifjúsági irodalom valamint a német nyelvterület országai gyermek- és ifjúsági irodalmának megismerése:
 - regény olvasása,
 - könyvtárlátogatás,
 - író–olvasó találkozón való részvétel.

Írás, íráshasználat:

- képekhez mondatok, szöveg alkotása,
- beszámoló a mindennapi tevékenységekről:
 - takarítás,
 - terítés,
 - napirend,
- jelenetek lejegyzése párbeszédes formában:
 - kórházban,
 - zöldségesnél.

Nyelv és helyesírás:

- az alapszókészlet nyelvtani szabályoknak megfelelő bővítése,
- szavak keresése szótárban, lexikonban.

Témakörök	Tananyag
Az iskola	Új tanuló fogadása, köszöntése. Bemutatkozás új környezetben. Kifejezések elsajátítása, melyekkel segítséget nyújthatunk, kérhetünk. Az iskola épületének bemutatása. Az iskolában fellelhető helyiségek neve, jellemzői. Az iskolában dolgozók neve, feladata. Az iskolai házirend ismerete, kívánságok, észrevételek megfogalmazása. Az egyetértés, elutasítás udvarias formájának megismerése, alkalmazása.
Szülőföldem	A lakóhely bemutatása. Idegenvezetés. A legismertebb látnivalók bemutatása, leírása. Tájékozódás térkép segítségével. Tetszés, nemtetszés megfogalmazása. Foglalkozások, hagyományok, nemzetiségek a lakóhelyen. A lakóhely adottságainak megismerése. A tájékozódási készség elsajátítása.
Ember és természet	A természet, természetvédelem, környezet, állatvédelem, élőhely, erdő fogalma, jelentősége. Az élőhely jelentése, alapismeretek elsajátítása. Védett növények a lakóhelyen és környékén. A természetvédelemre való hajlam kialakítása. Vélemények megfogalmazása az ember és természet kapcsolatáról.
Bevásárlás	Különböző bevásárlóegységek neve, jellemzői. Szaküzletek kínálatának ismerete. Zsebpénz, beosztás, spórolás. Reklámok kritikus szemlélete. Tapasztalják meg a gyerekek, hogy szüleiknek is be kell osztaniuk pénzüket (háztartás, élelmiszerek, ...).
Hobby és szabadidő	A szabadidő tartalmas eltöltése, érdeklődés felkeltése. Utasítások, játékszabályok értelmezése, elmondása. Játékszabályok fair betartása, „veszíteni is tudni kell”. Könyvek, sport, játék szépségei. Élménybeszámoló sporteseményekről. Barkácsolás közösen.
Ünnepek	Régi hagyományok megismerése, felelevenítése. Új és régi hagyományok összehasonlítása. Ünnepek jellemzése. Szólások, jókívánságok ismerete.
Egészség, betegség.	A betegséggel, betegeskedéssel, kórházi tartózkodással kapcsolatos élmények megfogalmazása. Tudósítás egy balesetről. A legfontosabb telefonszámok ismerete (mentők, tűzoltók, rendőrség).
Mese	Szabadon választható.
Gyermekirodalom	Szabadon választható.
Nyelvtani témák	Az egyszerű mondat: – kijelentő, – okhatározói mellékmondat(..., weil). A kérdő mondat: – eldöntendő kérdés, – kiegészítendő kérdés, – kérdőszavak. Az ige: – jelen idő, – ragozás jelen időben (tőhangváltás, Umlaut), – elbeszélő múlt, – befejezett jelen. Főnév: – egyes és többes szám, – alany-, tárgy- és részeseset, – elöljárószavak tárgy- és részesesettel.

A továbbhaladás feltételei:

- a játékszabályok értelmezése, megfogalmazása,
- a párbeszéd megfogalmazása,
- beszámoló személyes élményekről,
- az olvasmány tartalmának megfogalmazása,
- a mesék, történetek megjelenítése,
- helyes, folyékony olvasás,
- az életkornak megfelelő szöveg kreatív feldolgozása,
- magyarországi német és német nyelvterületről származó gyermek- és ifjúsági irodalmi művek megismerése,
- írásbeli munka önálló, megbízható elvégzése,
- személyes élmény megfogalmazása levélben,
- beszámoló a mindennapi tevékenységekről,
- a szavak helyes lejegyzése,
- a szófajok helyes alkalmazása,
- a kifejezésekben, a begyakorolt mondatokban a melléknevek helyes ragozása, alkalmazása.

5–8. évfolyam*Célok és feladatok*

A német nyelv és irodalom tantárgy oktatásának célkitűzései a kétnyelvű és tannyelvű kisebbségi iskolák 5–8 osztályában:

- Olyan nyelvtudás megszerzése, mely biztosítja az eredményes részvételt a német anyanyelv és német nyelvű szaktárgyi oktatásban.
- Alapvető ismeretek elsajátítása a német nyelv/nyelvtan és a német nyelvű irodalom körében.
- Hagyományápolás, azonosságtudat kialakítása. A magyarországi német kisebbség szellemi és kulturális örökségének, értékeinek megismertetése.

Ezek a célok határozzák meg feladatainkat. A megfelelő színvonalú nyelvtudás megszerzése érdekében folytatódik az alsó tagozatban megkezdett intenzív munka, amely továbbra sem nélkülözheti az idegen nyelv tanításának módszereit. Ugyanakkor egyre erőteljesebben támaszkodik a tanulók önálló ismeretszerzésére, amiben fontos szerepet játszanak a német nyelvű média, valamint a szaktárgyi órákon szerzett nyelvi ismeretek.

A 6. osztályban a tanulók lassan elérnek egy olyan tudásszintet, hogy már képesek a német / osztrák iskolák 5. osztályos nyelv és irodalom tantárgy anyagának legfontosabb ismereteit elsajátítani. A különböző műfajú irodalmi és tényközlő szövegek kerülnek az oktatás középpontjába, de már nem hiányozhat egy-egy alkalmas gyermek és ifjúsági regény feldolgozása sem. Ezek az irodalmi alkotások a nyelvismeret, információk, szellemi és lelki értékek közvetítői.

Ebben az oktatási szakaszban a nyelvtant főként integráltan célszerű tanítani. A tanuló a nyelvtani jelenségeket szövegben ismeri meg, utánzással használja, és eközben tudatosan benne annak funkciója. Csak ez után kell eljutnia oda, hogy korának megfelelő szinten felismerje és megfogalmazza a nyelvtani szabályt. A szóbeli és írásbeli nyelvhasználat tanítási egységben az ajánlott tananyagot (szó, mondat, mondatrészek) mindig szöveghez, szituációhoz kapcsolva kell tanítani.

A nyelv és irodalom tanításának kezdetétől fogva hozzá kell járulnia az azonosságtudat kialakításához és a hagyományok ápolásához. A hazai németiség régi használati tárgyai, szokásai, a rímek, dalok, szólások, régi és modern irodalmi alkotások a témakörök és oktatási tartalmak állandó részeit képezik.

A kerettanterv rögzíti a különböző ismeretek bevezetésének, képességek fejlesztésének ütemét. Felépítése lépcsőzetes, összhangban áll a témakörökkel és oktatási tartalmakkal, és a *Kétnyelvű és Tannyelvi Kisebbségi Iskolák Irányelveivel (1998)*. Az oktatási tartalmak és témakörök a különböző évfolyamokon – új tartalmi hangsúllyal – visszatérnek. Ez teremti meg a természetes, állandó ismétlés és az ismeretek bővítésének, elmélyítésének lehetőségét. Mindez nem zárja ki egy-egy téma megváltoztatásának lehetőségét.

Fejlesztési követelmények

Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat

Különböző műfajú szövegek folyékony, értő, a formához igazodó, hatásos felolvasása és előadása helyes kiejtéssel és intonációval, megfelelő tempóban.

Betanult vagy improvizált szerepjáték előadása.

Tényszerű, a hallgató személyének szóló tudósítás fontos, érdekes iskolai, osztály vagy saját élményekről, egyéb érdekes eseményekről, ill. szóbeli és írásbeli elbeszélés / mesélés a benyomások, érzelmek, lelkiállapot bemutatásával. Nem-nyelvjelek használata.

Egyszerű tárgyak, munkafolyamatok, emberek és állatok külsejének és viselkedésének leírása. Informatív és „csevegő” beszélgetés, interjú készítése, a vitatkozás technikája, álláspontok képviselése, indoklása. Vélemény és feltevés árnyalt megfogalmazása, személyes vélemény kifejtése, megvédése, ellenvélemény elfogadása, a vita eredményének összefoglalása szóban vagy írásban.

Információk gyűjtése különböző forrásokból, azok rendezése / rendszerezése és érthető továbbadása.

Magánlevél, bemutatkozó levél, apróhirdetés, távirat, hírek, közlemények írásba foglalása, kérés, panasz, mentegetőzés megfogalmazása. Az udvarias kifejezőmód használata (Sic/ön, önök, Konjunktiv II.).

Nyelvismeret és helyesírás

A jelentéstan néhány problémájának, hangsor / betűsor és jelentés kapcsolatának megismerése, szinonimák, homonimák és antonimák felismerése és használata.

Alapvető ismeretek elsajátítása szófajokról és mondatbeli szerepükről. Az ige használata különböző igeidőkben és igemódokban, aktív és passzív igeragozásban. Főnév, névelő, melléknév és névmás használata (ragozás, fokozás) a mondatban, képzett és összetett szavak felismerése és alkotása. A különböző mondatfajták (kijelentő, kérdő, felszólító) és mondat szerkezetek (egyszerű és összetett) felismerése, értelmezése és használata. Az összefüggéstelen mondatok és a szöveg különbségének felismerése, vezérszavak (Leitwörter) és kulcsszavak (Schlüsselwörter) meghatározása.

A vessző mondattani és szótani szerepének ismerete, szóvégi írásjelek helyes használata. Címek, megszólítások, idézetek, fontos szakkifejezések és idegen szavak írásmódjának elsajátítása, az önellenőrzés képességének állandó fejlesztése.

Bepillantás a beszélt és írott nyelv, a felnőtt és fiatalok nyelvének használatába, a különbségek felismerése és alkalmazása.

Irodalom és szövegismeret

Tényközlő szövegek – hír, tudósítás, riport, interjú – megértése és kiértékelése.

A reklám különböző formáiban – hirdetés, prospektus, katalógus, plakát, rádió- és televízió reklám – a cél, eszközök és hatás felismerése.

Különböző forrásokból információk gyűjtése és továbbadása.

Különböző epikai műfajok felismerése, jellemző stílusjegyeinek megnevezése, a művek értelmezése (elemzése) szóban és írásban. Olvasmányok rövid bemutatása és ajánlása. Az olvasott ifjúsági regény feldolgozása (szóbeli vagy írásbeli beszámoló) a következő szempontok alapján: a mű felépítése, cselekménye, a szereplők jellemzése, művészi eszközök, mondanivaló/problémafelvetés, az olvasó véleménye.

Lírai költemények és néhány ballada értelmes felolvasása, érthető, folyékony és kifejező előadása. A versek formai elemeinek (versszak, verssor, ritmus, rím), valamint néhány művészi eszközének felismerése, megnevezése.

Izgalmas elbeszélések dramatizálása, rögtönzött jelenetek előadása.

Hazai és külföldi német nyelvű ifjúsági és egyéb folyóiratok, újságok, napilapok, könyvek, kiadók megismerése. A szótárak, lexikonok önálló használata.

5. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat

Hangképzés, kiejtés:

- a helyes légzéstechnika elsajátítása,
- a német kiejtés magyartól eltérő legfontosabb esetei (ng, -e, -er, -el); a hosszú és rövid magánhangzók a kettőzött mássalhangzók és mássalhangzó torlódás hangoztatásának időtartama,
- új szavak, rövid szövegek figyelmes, tudatos meghallgatása és megközelítőleg helyes elismételése, megfelelő hangerő és tempó használata, kérdő mondat helyes intonálása.

Kommunikáció, beszéd, értés:

- hasonló korú partner, felnőtt üdvözlése, bemutatkozás, mások bemutatása, a beszélgetés befejezése, elköszönés,
- kérdésfeltevés helyes szórenddel és intonációval, a kérdés megértése és megválaszolása,
- beszélgetés különböző hétköznapi témákról,
- rövid személyes telefonbeszélgetések.

Olvasás / Előadás:

- a helyes tempó, hangerő és intonáció szabályai,
- ismert szövegek felolvasása, előadása szereposztásban.

Szövegalkotás:

- ismeretlen szavak megértése a szövegösszefüggés segítségével,
- személyesen átélt vagy kitalált események élményszerű elmesélése, ügyelve az események sorrendjére, a megfelelő igeidő használatára,
- történet befejezése,

- a történet lerövidítése lényegtelen események elhagyásával,
- szöveg, felirat megfogalmazása képekhez,
- a képtörténet szereplőinek megszólaltatása,
- a levél fejrése, megszólítás, dátum, befejezés írása minta után, boríték megcímzése.

Nyelvismeret és helyesírás:

- gondolatok, szándékok közlése szavak nélkül, a testbeszéd (pantomim), piktogramok, szimbólumok, képi jelek jelentésének megfogalmazása szavakkal,
- a beszédhangok és zörejek, a betű és a hang közti különbség megismerése,
- a szó alakja és jelentése közti összefüggés megértése,
- az ige szótári alakjainak felírása tanári segítséggel,
- az igeidők megváltoztatása (transzformálás),
- a főnév / névelő használata egyes és többes számban mind a négy esetben előjárószóval és a nélkül,
- a legfontosabb mondatfajták, a kijelentő, kérdő és felszólító mondat felismerése, helyes használata, írásmódja (mondatvégi írásjelek) átalakítása más mondatfajtvá,
- hosszú magánhangzók, s-hangok, ck, tz helyesírása,
- (saját) hibák felfedezése és javítása.

Irodalom és szövegismeret:

- a mesében lévő igazságosság felismerése és értelmezése,
- ismert mesealakok leírása / bemutatása,
- ismert mesék átköltése, megadott kulcsszavakkal új mese írása,
- az olvasott epikai művekben a szereplők, hely, idő megnevezése,
- a fabulák szereplőinek rövid leírása, jellemzése,
- a tanulás megállapítása, megfogalmazása saját szavakkal,
- mese és fabula eljátszása forgatókönyv nélkül,
- a kép különböző funkciójának – magyarázat, illusztráció, reklám, szórakoztatás – megismerése,
- a képtörténetek legfontosabb alkotóelemeinek megismerése,
- a költő érzés- és gondolatközlési szándékának felismerése a versben,
- egyszerű rímek, versek alkotása,
- ismert rövid versek átírása,
- a szöveg egyes szakaszainak rövid összefoglalása,
- szövegek vagy szövegrészekhez találó cím megfogalmazása,
- egy megfelelő ifjúsági könyv vagy könyvrészletek elolvasása, esetleg egyes részletek előadása,
- tájékozódás az iskolai könyvtárban, gyerekeknek szóló folyóiratok olvasása.

Témakör	Tartalom
Kapcsolatteremtés	Saját személyünk bemutatása. „Körözőlevelem”. Kapcsolattartás írásban: képes levelezőlapok, üdvözlő lapok, rövid személyes levél.
Család	A szűk család és a nagycsalád. Rokonságot jelentő szavak. Szülők, testvérek, rokonok bemutatása. Hétköznapiak, hétvége és ünnepnapok a családban. Szabadidős tevékenység, hobbi.
Foglalkozások	Különböző foglalkozások, „álom-foglalkozások”. A szülők, ismerősök foglalkozása, hivatása. Különleges foglalkozásokról szóló történetek.

Témakör	Tartalom
Osztályközösség	Barátságok, konfliktusok. Egyedül az osztályközösségben. Öröm, siker, kudarc. Rövid beszámoló (tudósítás) az osztályban történekről, utazásról, kirándulásról.
Szavak, szófajok	Az ige jelentéstartalma. Az ige három szótári alakja: a főnévi igenév, az elbeszélő múlt, a befejezett melléknévi igenév. Az ige személyragozott alakjai, a személyes névmás. Umlaut-os és Brechung-os igék kijelentő mód jelen idejű alakjai. Visszaható igék és névmások. Felszólító mód. Gyakori gyenge és erős ragozású igék. Az elbeszélő múlt, jelen idő és befejezett jelen használata szövegben. A főnév jelentéstartalma, nagy kezdőbetűs helyesírása. (Ismétlés.) A főnév kísérei – névelő és (birtokos) névmás – egyes és többes számú alakjai. A szótár használata. Összetett főnevek és névelőjük. Gyakran használt igevonzatok, elöljárók.
Megértés, megértetés	Látható, hallható, érezhető jelek. Zörejek, hangok (zenei), beszédhangok, betűk. Magánhangzók, mássalhangzók hosszúságának jelei; A szó alakja és tartalma (jelentése). Az egyszerű mondat. Kijelentő, kérdő, felszólító mondat. A különböző mondatfajták szórendje. Mondatközi, -végi írásjelek. (Ismétlés.)
Rövid elbeszélő és tényközlő szövegek	Rövid történetek, krimik, nagyotmondó történetek Münchhausenről és Till Eulenspiegelről. A cselekmény, a feszültség növekedése, személyek, kulcsszavak, a történet magva. Rövid jelenet rögtönzése. A népmese keletkezése, terjedése. Fontos meseelemek, a mese befejezése (happy end); mesegyűjtemények, mesegyűjtők; a Grimm testvérek. A műmese. Modern meseírók mint Janosch. A fabula szereplői, cselekménye, tanulsága. Szemelvények híres szerzőktől. Lakóhely környezetéhez fűződő mondák. Újságcikkek, tudósítások. Információk szerzése, továbbadása. Egy gyermekkönyv vagy a könyvből érdekes részletek olvasása.
Kép, képtörténet	A kép, mint gondolatébresztő (Sprechanlass), mint illusztráció; kép és szöveg összekapcsolása. Képtörténet szöveggel és szöveg nélkül. Wilhelm Busch: Max és Moritz, a mű néhány fejezete.
Rímek, versek	Gyermekversek, szójátékok, vidám versek, elbeszélő költemények, leíró versek (természet). Ritmus, versszak, rím, megszemélyesítés.

Memoriter

4-5 vers, részletek elbeszélő szövegekből.

Ajánlott szerzők és művek

Aesopus, La Fontaine és mások: mesék, Wilhelm Busch: Max und Moritz,

Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részlet), Grimm testvérek meséi, Janosch: mesék.

Astrid Lindgren: Pippi Langstrumpf vagy egy másik gyermekkönyv.

A hazai népmesék versei, elbeszélések, mesék, mondák, ill. egyéb művek.

A továbbhaladás feltételei:

- egyes hangok helyes képzése és ejtése (ng, -e, -er, -el),
- megfelelő hangerő és tempó használata, kérdő mondat helyes intonálása,
- beszélgetés egy és több partnerrel,

- információk kiemelése olvasott / hallott szövegekből, továbbítás saját szavaival,
- ismert szövegek értelmes, érthető felolvasása,
- a csendes értő olvasás után tartalomra vonatkozó kérdések megfogalmazása, hasonló kérdések megválaszolása,
- hallott, olvasott történet elmesélése,
- befejezés megváltoztatása,
- mesélés képről / képekről,
- rövid, személyes levél, levelezőlap, képeslap írása,
- a szótárban használt jelek értelmezése,
- alapvető ismeretek a szóról mint nyelvi egységről,
- ismert igék igeidőinek (jelen idő, három múlt idő, jövő idő) felismerése és használata,
- a felszólító mód képzése / használata különös tekintettel a „Brechung „-os és „Umlaut”-os igeikre,
- a főnév szótári alakjainak helyes leírása a szótár segítségével,
- a legfontosabb mondatfajták, a kijelentő, kérdő és felszólító mondat ismerete,
- rövid tollbamondás helyes írása gyakorlás után,
- mesék, népmesék és műmesék, olvasása, elmesélése, ajánlása,
- néhány magyarországi német népmese ismerete,
- a meseelemek felismerése,
- a Grimm testvérek fontosabb életrajzi adatainak ismerete,
- további rövid epikai művek (állatmese, csínytörténet / Fabel, Schwank) ismerete,
- mese, monda, fabula felismerése,
- képek és szavak összekötése,
- szöveg alkotása képsorhoz,
- gyermekekről, állatokról, természetről szóló versek figyelmes olvasása, átköltése, illusztrálása,
- példák ismerete hazai német költők versei közül,
- a versek néhány formai jegyének – versszak, ritmus, rím – és művészi kifejező eszközének ismerete,
- egy megfelelő ifjúsági könyv vagy könyvrészlet olvasása közösen és / vagy házi olvasmányként,
- beszámoló a cselekményről, szereplőkről, benyomásokról, esetleg egyes részletek eljátszása,
- gyerekeknek szóló folyóiratok olvasása, beszámoló az olvasottakról.

6. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat

Kommunikáció, beszéd, értés:

- biztonságos eligazodás a hétköznapi kommunikációs helyzetekben, a beszélgető partner megszólítása egyes/többes számban, tegezve vagy magázva,
- egyetértés és ellenvélemény kifejezése,
- rövid és informatív beszéd,

- beszélgetés, vita egy adott hétköznapi, irodalmi vagy ismeretközlő témáról, megtörtént eseményről, ellenvélemények elfogadása,
- érzelmek kinyilvánítása.

Olvasás / Előadás:

- versek értelmes felolvasása, elmondása,
- monológ és párbeszéd különböző módon történő olvasása, előadása,
- mások teljesítményének megbírálása, értékelése.

Szövegalkotás /-értés:

- alkalmas szövegek párbeszéddé alakítása,
- beszélgetés, vita lényegének rövid összefoglalása,
- rövid szóbeli és írásbeli leírás készítése személyekről, tárgyakról, egyszerű játék- és munkafolyamatokról a megfelelő logikai, térbeli és időbeli sorrend betartásával,
- mesék, mondák, fabulák stb. élményszerű elbeszélése a szereplők megszólaltatásával (wörtliche Rede),
- mesék, fabulák modernizálása,
- lexikonokból, szótárakból, enciklopédiákból stb. információk kigyűjtése, lejegyzése/megmagyarázása / továbbadása,
- személyes levél írása valós és kitalált személynek,
- a legfontosabb udvariassági formák használata levélben.

Nyelvismeret és helyesírás:

- a szó alakja és jelentése, a különbség felismerése,
- egyjelentésű, többjelentésű, rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavak felismerése,
- szómagyarázat, szavak jelentésének körülírása,
- néhány fontos német és latin szakkifejezés mint Verb, Einzahl/Singular, Hauptwort/Substantiv stb. ismerete,
- az ige helye a mondatban (1., 2., utolsó),
- melléknévragozás a határozott és határozatlan névelő után; a melléknév fokozás szabályai,
- a szavak és mondat, szófajok és mondatrészek, az egyes, különálló mondatok és szöveg összefüggésének felismerése,
- a mondatok összefonódása, a szöveg belső logikája, az idő szerepe a szövegben,
- a legfontosabb mondatrészek (alany, állítmány, bővítmények) meghatározása szórendváltoztatással (Verschiebeprobe),
- névmások, tanult idegen szavak helyesírása,
- címek, megszólítások írásmódja minta segítségével,
- a vessző használatának legfontosabb szabályai.

Irodalom és szövegismeret:

- rövid epikai művek (mese, monda, fabula, csínyttörténet / Schwank) feldolgozása: szerkezet, hely, idő, szereplők, esetleges tréfás tartalom megbeszélése,
- különböző szövegek átalakítása képregénnyé / reklámmá,
- a képregény és képtörténet különbségének felismerése,
- kiemelés, aláhúzás alkalmazása, széljegyzetek készítése,
- napjaink német nyelvű gyermek- és ifjúsági irodalmából rövid szövegek, szövegrészek megismerése.

Témakör	Tartalom
Gyermekek	Közös időtöltés, tevékenységek: játék, veszekedés, összejövétel, kirándulás, sport, baleset. (Irmela Brender: Wir /Mi – vers). Veszekedés és kibékülés. Bátorságpróba. Jó, könnyen kezelhető és önző, kíméletlen gyermek a családban. Szereposztás, munkamegosztás odahaza. Történetek, vélemények, rögtönzött jelenetek.
Érzelmek	Félelem. A félelem kiváltója, lelkiállapot jellemzői, pánikreakciók. A félelem leküzdése. Reakciónk mások félelmeire. Egy „félelmetes” élménybeszámoló. A feszültség bemutatása (Ursula Wölfel: Der Nachtvogel). Csalódás, meglepetés, öröm, büntudat kifejezése. (Nöstlinger: Links unterm Christbaum) és hasonló történetek.
Ember és természet	Barátaink az állatok. Állatokkal kapcsolatos kalandok. Az ember mint az állatok ellensége. Állatkínzás (Guggenmos: Ein Riese warf einen Stein; E. Fried: Humorlos). Az erdők pusztulása és ennek következményei. Ismeretszerzés a médiából és irodalomból. Informatív és érdekesítő sajtótudósítások.
Szokások	Karácsony, húsvét a hazai németiségnél. Régi használati tárgyak, szokások, életmód, bölcsességek.
Szavak, mondatrészek	Alak és jelentés, szótári és ragozott alak; egyjelentésű és többjelentésű szavak, szinonimák, antonimák. Jelentésük szerint összetartozó szavak (Wortfeld), nemfogalom, fajfogalom (Ober-, Unterbegriff), szócsalád. Idegen szavak, szakszavak. Szómagyarázat körülírással, szövegösszefüggésből. Összetett szavak. Címszavak szótárakban, lexikonokban. Mondatok tagolása, állítmány és alany megkeresése. Mondatrészek. Igeidők és igealakok. A főnév szótári alakjai és használata az egyes és többes szám mind a négy esetben. Főnevek és igék, főnevek és melléknevek összekapcsolása. Összeférhetőség a jelentésben; helyes nyelvtani alakzatok (ragozás). Főnevek helyettesítése névmásokkal. Melléknevek képzése. Számnév: törzsszámnév, sorszámnév, törtszámnév.
A mondat	Wenn és als, denn és weil stb. kötőszókkal képzett összetett mondatok. A beszélő szándéka és a mondatfajta. A mondatfajta meghatározása. Mondatvégi írásjelek. Eldöntendő és kiegészítendő, egyenes és indirekt, valamint szónoki kérdések. A mondat fő részei (Satzkern): állítmány és alany. A ragozott ige helye. Párbeszéd (wörtliche Rede) és az idéző / kísérő mondatok (Begleitsatz). A vessző használata azonos szófajtoknál / felsoroláskor.
Leírás	Általános érvényű, személytelen (objektív) bemutatás jelen időben, helyes időbeli / térbeli, logikus sorrend. Személy vagy tárgy leírása. Útvonal/útbaigazítás leírása tájékoztató ponttal, magyarázó rajzokkal vagy jelekkel (kézmozdulatokkal szóban). Utalás az időfaktorra, térbeli irányokra. Játékszabályok, használati utasítások.
Rövid epikai művek	Mese, fabula, monda, anekdota, csíny történet (Schwank, Schildebürger-történetek): Műfaji jegyek. A mese sémája és erkölcsi tanulsága. A fabula tanulsága és szereplői, emberek és állatok tulajdonságai. Fabula – gyűjtők, szerzők: Aesopus, La Fontaine, M. Luther, G. E. Lessing, B. Brecht. Valóság és meseszerűség a mondában. Terjedés, kutatás, gyűjtés. Görög, germán, hazai német mondák. Anekdota híres /ismert személyről. A csíny történet (Schwank) műfaji sajátosságai. A gyűjtemények kapcsolódása személyhez, helységhez

Témakör	Tartalom
Képtörténet és képregény	Ismert képtörténetek; képsorról mesélt történet. Történet képsorral alakítása. A képregény fajtái (komikus-szatirikus, kalandos, állatokról szóló, vadnyugati, történelmi). A cselekmény, gondolatok, mozgás, érzelmek ábrázolása. Műfaji jegyek.
Versek	A költészet formai elemei, művészi eszközei. Versszak, ritmus, rím (ism.), verssor, gondolatritmus, szókincs, képszerűség, megszemélyesítés, metafora (átvitt értelmű kifejtések). Játék a nyelvvel, szavakkal, rímekkel. Rímalkotás; versírás megadott rímekkel. A kedvenc vers előadása. Beszéljünk versekről.
Ifjúsági regény	Közös és egyéni olvasás. Információk az íróról; a történet témája, ideje, helye. A szereplők, főszereplő(k). Vélemény a befejezésről, megoldásról.

Memoriter

Versek, részletek mesékből, mondákból. Néhány fabula tanulsága, egy anekdota vagy egyéb.

Ajánlott szerzők és művek

Aesopus: Der Fuchs und die Trauben, Der Igel und der Maulwurf; W. Busch: Bewaffneter Friede és más fabulák, Der Rattenfänger von Hameln, (monda), Schildebürgerstreiche, (Schwank), Till Eulenspiegel; klasszikus és modern mesék, J. v. Eichendorff, J. Guggenmos, J. Krüss, és mások versei, P. Härtling: Oma vagy egy másik ifjúsági regény, részletek egy ifjúsági regényből, mint M. Twain: Die Abenteuer Tom Sawyers.

A továbbhaladás feltételei:

- együttműködés a beszélgető partnerrel,
- közlések megértése, visszakérdezés, magyarázat kérése,
- véleménynyilvánítás, indoklás és megvédés,
- ismerős szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása,
- rövid szövegek, versek előadása könyv nélkül,
- szóban vagy írásban közölt feladatok, utasítások, játékszabályok, útbaigazítás megértése, továbbadása és elmagyarázása,
- rövid tudósítás készítése megtörtént eseményről,
- személyesen átélt hétköznapi események élményszerű, hangulatos elmesélése,
- a fabulák és példázatok tanulságának megfogalmazása,
- szinonímák és antonímák megadott szavakhoz,
- összetartozó jelentésű szavak (Wortfelder) gyűjtése megadott szóhoz,
- a szótár egyre önállóbb használata, a szavak szótári alakjai,
- Plusquamperfekt képzése és alkalmazása,
- a melléknév funkciója,
- a melléknévragozás szabályai határozott és határozatlan névelő esetén,
- a melléknév három foka, rendhagyó alakok, összehasonlítás (wie és als),
- szövegekből vezérszavak (Leitwörter) és kulcsszavak kikeresése,
- névmások, tanult idegen szavak helyes írása,
- címek, megszólítások írása minta segítségével,
- a vessző használatának legfontosabb szabályai,
- különböző műfajú epikai művek (mese, monda, Fabel, Schwank/ Schildebürgerstreich) jellemző jegyeinek összehasonlítása,

- a magyarországi német kisebbség mese- és mondagyűjtőinek / íróinak néhány képviselője,
- a képregény és reklám jellemzői, kritikus véleményalkotás,
- a költészet újabb formai elemei és művészi eszközei: gondolatritmus, ismétlés, képszerűség, metafora (átvitt jelentések),
- információ kiemelése a tényszerű / ismeretközlő szövegekből,
- újságok, folyóiratok, antológiák, kalendárium segítségével tájékozódás a magyarországi németek mai gyermek- és ifjúsági irodalmáról,
- egy irodalmi vagy tényközlő szöveg, egy rádió-, televízió program meggyőző ajánlása.

7. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat

Kommunikáció, beszéd, értés:

- metakommunikációs eszközök használata a beszélgetés során,
- interjú készítése minta segítségével, különböző kérdések (kiegészítendő és eldöntendő, direkt, indirekt) megfogalmazása és helyes alkalmazása,
- vita egy vagy több partnerrel, valós vagy fiktív problémáról, a témához való ragaszkodás a vita során,
- elutasítás és egyetértés árnyalt megfogalmazása.

Olvasás / Előadás:

- kiejtés, intonáció, hangerő, tempó, terén előforduló hibák felismerése,
- jelenetek rögtönzése, begyakorlása és előadása.

Szövegalkotás / -értés:

- történetek hangulatos, hatásos elmesélése, a mesélő személyének megváltoztatása,
- a lelkiállapot, érzelmek és hangulat ábrázolása,
- elbeszélés, tudósítás és leírás megkülönböztetése,
- hirdetések, közlemények megfogalmazása az osztály-/ iskolai- és projekt-újság részére,
- tudósítás, riport sűrítése újságcímmé, rövid közleménnyé,
- bemutatkozó levél valós vagy fiktív címzettnek,
- távirati űrlap kitöltése,
- kérés, panasz, mentegetőzés kifejezése szóban és írásban,
- a szóbeli és írásbeli kifejezésmód közötti különbség.

Nyelvismeret és helyesírás:

- mondatrészek és különböző tagmondatok felismerése, megkülönböztetése,
- egyszerű mondatok összefűzése mellérendelő mondatokká, alárendelt összetett mondatok átalakítása egyszerű bővített mondattá,
- közlés kifejezése különböző mondat szerkezetekkel,
- feltétel, ok, következmény és cél megfogalmazása nyelvtanilag megfelelő formában,
- mellé- és alárendelő kötőszavak és használatuk,
- a vessző használata összetett mondatoknál,
- szókincsbővítés a szóalkotás különböző formái segítségével: főnévi használat, képzés, összetétel,

- a névelő helyes használata összetett szavak, főnévként használt melléknevek esetén,
- ismerkedés a kijelentő móddal (valóság módja) és kötőmóddal (lehetőség módja), az aktív és passzív igeragozással,
- azonos alakú, különböző jelentésű szavak (homonimák) felismerése.

Irodalom és szövegismeret:

- a szövegfeldolgozás során fontos és mellékes elemek megkülönböztetése,
- a különböző fajtájú tényközlő szövegek feldolgozása partnerekkel együttműködve,
- a reklám különböző formáinak (hirdetés, prospektus, katalógus, plakát, rádió- és televízió reklám; címszavak, reklámszövegek, szlogen) gyűjtése, elemzése során a cél, eszköz és a reklám hatásának megismerése,
- tudatos szembehelyezkedés a médiában folyó tömegmanipulációval,
- egy ifjúsági regényről megbeszélte kritériumok alapján jegyzetek készítése, a cselekmény rövid összefoglalása, a tetőpont, problematika felismerése,
- egy színdarab vagy hangjáték elolvasása / megtekintése / meghallgatása,
- érdekes szöveg dramatizálása és előadása.

Témakör	Tartalom
Barátság	Címszavakban a barátságról. Milyen legyen a barát? Leírás. Barátság az irodalomban: Saint-Exupéry: A kis herceg. Konfliktusok. Közmondások, szólások a barátságról.
Nehéz gyermeksorsok	Veszekedő szülők, okok, a veszekedés megjelenési formái, hatásuk a gyermekekre. Elvált szülők gyermekei, örökbefogadott gyerekek. Elfoglalt szülők, elhanyagolt gyerekek. A fiatalkorúak bírósága előtt. Kisegítő iskolások. Fogyatékosok. Empátia a fogyatékosok, hátrányos helyzetűek iránt. Életük, kilátásaik. Integrálásuk lehetőségei.
Nevelés	A család és iskola nevelési módszerei régen, most, idehaza és más országokban. Elismerés és elmarasztalás. Irodalmi és tényközlő szövegek, képek, filmek. Követelmények, elvárások, jogok, kötelességek, előírások, magatartási szabályok. Az iskolai házirend. Diákönkormányzat. Fiatalok felnőttek ellen? Lázadás vagy alkalmazkodás? Álmaink családja, iskolája.
Televízió	A készülék részei, programok elnevezése, munkatársak és speciális tevékenységek. Vélemények, vita a televízió testi-lelki egészségre, családi életre, gyermekekre gyakorolt hatásáról (Ernst A. Ekker: Fernsehmärchen Nr. 2.) Érvelés programok ellen és mellett.
Veszélyeztetett állatok	Fenyegetett állatok. Az ember felelőssége. Állatok, amelyek embert mentenek.
Előítéletek	Emberek más bőrszínnel: indiánok, cigányok, törökök, arabok és mások. Ismeretek/előismeretek más népcsoportokról, népekről. Irodalmi és tényközlő szemelvények, televízió és rádióműsorok. Fellépés az előítéletek ellen, idegen kultúrák elfogadása, tiszteletben tartása.
Szófajok	Ragozatlan és ragozott igealakok. A régmúlt. A konjunktív II. (kötőmód) képzése és használata. Körülírás würide + főnévi igenévvel. Közlések megfogalmazása aktív és passzív formában. Fontos igevonzatok. Más szófajok főnévi használata. Képzett és összetett főnevek. Szókincs bővítés szóképzéssel; az új főnév neme. Alapszó, meghatározó szó. Pozitív és negatív jelentéstartalmú, rokon értelmű és ellentétes jelentésű melléknevek. A melléknév szerepe a szövegben. Jelzők, határozók. Gyenge, erős, vegyes ragozású melléknevek.

Témakör	Tartalom
Mondat és szöveg	Egyszerű (bővített) mondat. A mondat fő részei (alany, állítmány), a kéttagú állítmány. Bővítmények. Az összetett mondat: mellérendelő és alárendelő összetétel. Főmondatokat és alárendelt mellékmondatokat bevezető kötőszavak. Kötőszavak mint dass, ob, weil, denn, da, wenn, als, während, solange, soweit, als ob/als wenn, damit (dass), um ... zu használata. A szöveg alaki jegyei és célja, a szóhasználat és a szöveg közlési szándéka.
Reklám	Reklám a médiában és mindenütt. A reklám tárgya: árucikk, szolgáltatás, politika / hatalom, környezetünk. Eszközök és célok. Ismeretközlés és manipuláció. Élethelyzetek és érzelmek meghamisítása a reklámban.
Informatív szövegek	Ismeretközlő szövegek a faliújság, iskolai újság számára: interjúk, riportok, programajánlatok, hirdetések, hirdetések. A riporter, interjúalany és célcsoport (olvasók, hallgatók) szerepe.
Versek	Téma, forma, művészi eszközök. Ismétlések és ellentétek a versben. Mit akar a költő az olvasónak mondani? Az olvasó véleménye, reakciója. Kiválasztott versek feldolgozása mint Ingeborg Görler: Krieg und Frieden, Erich Fried: Kinder. Hazai német költők és alkotásaik. Képversek, konkrét költészet.
Ifjúsági regény	A tartalomjegyzék, a könyv tagolódása, illusztrációi. Mit várunk a könyvtől? Fontosabb ismeretlen szavak, kifejezések kigyűjtése. Aláhúzás, kiemelés, címszavas feljegyzések technikája. Tartalmi összefoglalás. A problémák észrevétele, az olvasó véleménye, vita. Rövid részlet kifejező felolvasása, jelenet eljátszása.

Memoriter

Versek, részletek mesékből, mondákból. Néhány fabula tanulsága, egy anekdota.

Ajánlott szerzők és művek

P. Bichsel: Kurzgeschichten, elbeszélések mint pl.: Der Mann mit dem Gedächtnis, képversek, konkrét költészet, lírai versek, reklámversek, tanulságos versek, E. A. Ekker: A.:Fernsehmärchen Nr. 2, Vom Alleinsein (Gedicht), I. Görler: Krieg und Frieden, M. Kreft: Sabine, P. Härtling: Der gelbe Junge, Chr. Nöstlinger: Ein verpatzter Urlaub (részlet), K. Recheis, R. M. Rilke. P. Rosegger; Comic, Volksgut: Fastnacht der Tiere, folyóiratok.

A továbbhaladás feltételei:

- informatív beszélgetés és társalgás folytatása, a beszélgetés során metakommunikációs eszközök használata,
- világos és érthető beszédmód, megállapítások átfogalmazása, körülírása,
- a tananyag fontosabb szakkifejezéseinek helyes használata és magyarázata,
- különböző műfajú/fajtájú szövegek hatásos felolvasása megfelelő tempóban,
- tényszerű, a hallgató személyének szóló tudósítás, beszámoló a tanulókat érintő eseményekről, problémákról, saját élményről,
- olvasott vagy hallott hosszabb szöveg, film, színdarab tartalmának rövid és érthető összefoglalása,
- levél írása minta nélkül,
- távirat megszüvegezése megadott eseménnyel kapcsolatban,
- egyszerű/bővített, összetett mondatok – mellérendelő és alárendelő összetételek – felismerése és használata,
- főnév (névelő), névmások ragozott alakjainak helyes használata,

- a melléknévragozás eseteinek – gyenge, erős, vegyes ragozás – használata növekvő biztonsággal,
- a kötőmód elbeszélő múlt és régmúlt használata minta alapján, hétköznapi fordulatokban, szövegekben,
- a körülírás – würde+ főnévi igenév – használata,
- a mögen, können, dürfen, müssen segédigék használata a kötőmód elbeszélő múlt alakjaiban,
- fontos határozószavak ismerete, használata,
- különböző szótárak – értelmező, szinonima és képes szótár – használata,
- tényközlő, informatív szövegek megértése szótárak, lexikonok segítségével,
- a reklám céljának, eszközeinek és hatásának felismerése,
- különböző epikai művek – elbeszélés, utópikus elbeszélés, monda, tanulságos történetek (példabeszéd) – értelmezése (elemzése),
- egy ifjúsági regény elolvasása,
- lírai költemények, komikus versek, elbeszélő költemények felolvasása, előadása és értelmezése,
- drámai szöveg tartalmának elmondása párbeszédnek nélkül,
- ifjúsági folyóiratok, napilapok, könyvek, kiadók ismerete.

8. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat

Kommunikáció, beszéd, értés:

- lelkesedés, meglepetés, öröm, csalódás, bosszúság kifejezése a beszélgetés során,
- beszámoló álmokról, kívánságokról, tervekről,
- a meggyőzés, érvelés legfontosabb eszközeinek elsajátítása; a tények felismerése és megnevezése, kijelentések alátámasztása példákkal, ellenvetések megcáfolása, következtetések levonása,
- a vitatkozás szabályainak alkalmazása, a téma, a vitavezető, az időtartam előzetes meghatározása.

Olvasás / Előadás:

- különböző műfajú szövegek felolvasása hallgatóság előtt,
- balladák felolvasása / előadása a hangulat és feszültség érzékeltetésével,
- előkészített jelenetek bemutatása az osztályban, szülők vagy idegen közönség előtt.

Szövegértés / -alkotás:

- kiselőadás megadott témáról szakkifejezések, képi magyarázatok alkalmazásával,
- beszámoló, vita házi olvasmányokról megfelelő szakkifejezések, szempontok – szerző, cím, műfaj, nyelvi/művészi eszközök, problematika – használatával,
- egy szöveg, film, színdarab tartalmának összefoglalása szóban és írásban,
- olvasott szöveg részekre tagolása,
- szövegek átírása más műfajba (ballada párbeszédes szöveggé, tudósítás távirattá stb.),
- minta segítségével intézményeknek, cégeknek hivatalos levél (pályázat, kérelem, mentegetőzés, információ kérés, bejelentkezés) megfogalmazása.

Nyelvismeret, helyesírás:

- betekintés a beszélt és írott nyelvbe, felnőttek és fiatalok nyelvhasználatába,
- ifjúsági magazinok, képes újságok, folyóiratok, napilapok sajátosságainak, a nyelvhasználat feltűnő különbségének – szókincs, mondat szerkezet – felismerése,
- modern és régi dalszövegek, versek tanulmányozása, összehasonlítása,
- a párbeszéd és idézet írásmódjának megismerése,
- a kötőszavak jelentése és mondatbeli szerepének felismerése,
- a kötőmód régmúlt alakjának használata,
- a kijelentő és kötőmód mint a valóságos és lehetséges jelentéstartalmak kifejezési formája,
- passzív szerkezet funkciójának megértése,
- passzív szerkezet képzése módbeli segédigével és nélküle.

Irodalom és szövegismeret:

- hír, tudósítás, riport, interjú megértése, kiértékelése,
- az elbeszélés és „Kurzgeschichte”, az anekdota és a vicc közötti különbség felismerése,
- a különböző szövegek valóságos elemeinek (Wirklichkeitsbezug), problematikájának, szociális / történelmi háttérének felismerése,
- újabb költői eszközök (szakkifejezések – hasonlat, metafora) átvitt értelmű kifejezések, megszemélyesítés, ismétlés, költői kérdés, hangulat – megismerése,
- véleményalkotás egy színdarabról, hangjátékról, filmről / tévéfilmről,
- egyes folyóiratok és szövegek szándékának felismerése,
- idézés az eredet pontos megjelölésével.

Témakör	Tartalom
Emberi kapcsolatok	Szerelem, krízis, szakítás. Szerelmes versek valamint további különböző műfajú olvasmányok. Vélemények az egyedüllétről. Örömszerzés, ünneplés. Beszélgetés az ajándékokról. Elhatározások, kívánságok, csalódások megfogalmazása.
Emberek veszélyben	Szemelvények felfedezésekről, közlekedési, természeti katasztrófákról. Szakkifejezések. A veszély valóságghú ábrázolása, leírása, egy katasztrófa, lefolyásának elbeszélése. Rövid jelenetek rögtönzése, hangjáték előadása. Rövid sajtóhír, címsor, tudósítás megfogalmazása.
Háború és béke	Válogatás a média anyagából, irodalmi szemelvények, prózai szövegek, önéletrajzi művek, versek, dalok, képek stb. Háború és béke címszóhoz tartozó szavak, a háború ideológiája. Emberi sorsok a katonák, civil lakosság, gyermekek köréből. Állatok a háborúban. Győztesek és vesztesek. Kurzgeschichte (rövid elbeszélés), a „short story”. A válságos esemény, nem megformált, elgondolkodásra ösztönző befejezése. (Borchert).
Fenyegetett életterünk	Az iparosítás hatása élővilágunkra. Romló életkilátásaink, korunk negatív tapasztalatai. Pesszimista jóslások, hangok. (pl. Peter Rosegger: Zum hundertjährigen Jubiläum). Vélemények szembeállítás. Irodalmi szemelvények, újságcikkek állatokról, megfelelő állattartásról, az erdő pusztulásáról stb.

Témakör	Tartalom
A szó	Szófajok és mondatrészek (Ismétlés, rendszerezés). Szakkifejezések, idegen szavak és helyesírásuk. Szóalkotás módjai: összetétel, képzés, jelentésátvitel. Az ige szótári alakjai. Az igeidők formáinak meghatározása. Partizip I. u. II (melléknévi/határozói igenév). Brechung és umlaut a felszólító módban. Felszólítás kifejezése felszólító módú igealakokkal, kijelentő módú közléssel, kérdő mondat, főnévi igenévvel. Fontos nyelvtani szakkifejezések ismerete/magyarázata. A kijelentő mód és a kötőmód használata. A werden ige jelentései, használata. A passzív képzése és használata. Melléknévragozás; a főnévként használt melléknév állandó fordulatokban.
Mondat és szöveg	A mondat és szöveg viszonya. Mondatok összefűzése szöveggé. Betekintés a beszélt és írott nyelvhasználat, valamint az irodalmi és köznyelv (fiatalok, felnőttek nyelvhasználat) jellemzőibe. Idézet, párbeszéd és szó szerinti idézet (wörtliche Rede) a szövegben.
Mondatszerkezet	Kötőszavak, vessző használata; tagmondatok összekötése; szórend a főmondatban és az alárendelt mellékmondatban, daß oder das; weil – denn; als – wenn; als ob, als wenn, obwohl; damit – um zu; használata. Kötőszó nélküli tagmondat; időegyeztetés (elő-, utóidejűség) és az igeidő kiválasztása. Főnévi igenes szerkezetek képzése minták alapján. A vonatkozó mellékmondat képzése és funkciója. A vonatkozó névmások: der, die, das; welcher, wer, was, wo. További névmások: személyes-, mutató-, kérdő-, ... névmás. Ragozásuk, használatuk.
Könyvtár, könyv, újság	Könyvtárhasználat. Könyvről, könyvtárról; A borító, fülszöveg, kézirat, könyvkiadó (intézmény), kiadó (személy), impresszum, kiadás sorszáma, bestseller /könyvsiker, ISBN szám. Napilap, folyóirat, szerkesztőség. Újságok, folyóiratok fajtái, tartalmuk: tájékoztatás, szórakoztatás; hírek, kommentárok, interjúk, riportok stb. Német nyelvű külföldi és hazai újságok, folyóiratok. Kivonat készítése, fontos részek aláhúzása, kiírása / címszavas feljegyzése. Újságcikk írása iskolai, osztály vagy közérdekű újság számára. Történelmi hűség (adatok), tárgyilagos ábrázolás a tudósításban.
Kötött formájú szövegek	A jegyzőkönyv, a jegyzőkönyv fejrésze. Életrajz: táblázat és fogalmazás formájában. Apróhirdetés, álláshirdetés, pályázat. Levélforma; a fejrész, megszólítás, bevezetés; a kérelem / ügy / tulajdonképpen tárgy; befejezés, üdvözet (elköszönés); melléklet.
Színdarab / film	Szövegértés a szöveggörnyezetből, a szituációból, a színpad és film eszközeinek segítségével. Cselekmény és szereplők. Beszélgetés a problematikáról, vélemények megindokolása. Játsszunk színházat! Rövidebb darab írása, előadása.
Lírai vers és ballada	Goethe: Erlkönig, Fontane: John Maynard, Hebbel: Der Heideknabe; A ballada jellemzői. Egy ballada átírása prózába, modernizálása, paródiája. Lírai versek pl. J. v. Eichendorff: Mondnacht; G. Trakl: Im Winter; Motívum, témára utaló szavak. Verselemzés: Mit, hogyan fejez ki a költő? Képszerűség, megszemélyesítés, metafora, ismétlés, kérdés. Szóválasztás és hangulat. Természetábrázoló versek összehasonlítása. A ballada és lírai vers összehasonlítása, hasonlóságok, különbségek. Szatírikus versek (Jandl: im delikatessenladen); Irónia, abszurd ötletek, túlzás.

Témakör	Tartalom
Ifjúsági regény / Házi olvasmány	(Pl. Christine Nöstlinger: Die Ilse ist weg) Közös és egyéni olvasás. Olvasmánynapló: főbb események /történetek; mit tudunk a szereplőkről, fejlődésükről; külsejük, jellemük, cselekedeteik/viselkedésük; viselkedésük oka/célja; a szereplők egymáshoz való viszonya; szómagyarázat. Az olvasó véleménye.

Memoriter

Versek, részletek mesékből, mondákból. Néhány fabula tanulsága, egy anekdota.

Ajánlott szerzők és művek

Felfedezés, katasztrófa, háború témájú történetek, elbeszélések, W. Borchert: Das Brot, E. Jandl: im delikatessenladen, K. Recheis: Warum die Singdrosseln in unserem Dorf nisten; P. Rosegger: Zum 100jährigen Jubiläum, F. Sklenitzka: Auszählreim, G. Trakl: Im Winter.

A továbbhaladás feltételei

- tanácskérés, állásfoglalás megfogalmazása, álláspontok megindokolása és megértetése másokkal,
- vita, megbeszélés, kerekasztal-tárgyalás lebonyolítása,
- a vita lezárása és kiértékelése,
- szövegek érthető, szövegű és hatásos felolvasása, előadása,
- szakszerű és a hallgató személyének megfelelő beszámoló tényekről és problémákról,
- házi olvasmányok tartalmának összefoglalása, saját vélemény megfogalmazása,
- a lényeg kiemelése tényközlő szövegekből, újságcikkekből, előadásokból, referátumokból, filmekből,
- a formai megkötések/hagyományok (levél fejrésze, megszólítás, záró fordulatok) alkalmazása,
- az udvarias kifejezőmód (önözés, kötőmód) használata,
- a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználat közötti különbség felismerése,
- az írásjelek legfontosabb szabályainak – szóvégi írásjelek, vessző, idéző jelek – ismerete és használata,
- két egyszerű/bővített mondat összefűzése különböző (mellérendelő, alárendelő) összetett mondatokká,
- kívánság, álm, feltétel, nem-valós, irreális közlés, udvariasság kifejezése kötőmóddal,
- passzív szerkezet átalakítása aktívvá és viszont,
- különböző újságok, folyóiratok, szórakoztató és informatív szövegek olvasása,
- szótárak, lexikonok használata,
- a szerkezeti elemek – bevezetés, bonyodalom, kibontakozás, (Spannungsbogen) tetőpont, befejezés/megoldás – felismerése az elbeszélő szövegben,
- a tudósítás, riport, interjú, hír megkülönböztetése,
- legalább egy ifjúsági könyv elolvasása, beszámoló a cselekmény lefolyásáról, a szereplők fejlődéséről, a problematikáról és az olvasó véleményéről,
- további lírai költemények, elbeszélő költemények, balladák, képversek (konkrete Poesie) érthető olvasása, előadása és értelmezése/elemezése,
- hazai és külföldi németnyelvű folyóiratok, mint pl. Neue Zeitung, Juma, Kleines Volk, Jö, Topic, Deutscher Kalender stb. ismerete,
- ismeretek könyvekről – borító, fülszöveg, szerző, felelős kiadó – és könyvkiadó cégekről.

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

A német nyelv oktatása sajátos jellegével hozzájárul a tanulók személyiségének fejlesztéséhez és segít abban, hogy a nyelvi környezetükön kívül eső valóságot feltárják és ezáltal könnyebben megtalálják helyüket a társadalomban.

A német nyelvoktatás feladata, hogy a tanulók egyre nagyobb jártasságot és biztonságot szerezzenek a beszélt és az írott nyelvben, valamint a különböző nyelvi megnyilvánulások megértésében, illetve megfogalmazásában, amelyek segítségével képessé válnak arra, hogy kifejtsek és megvitassák az emberről és a világról szóló álláspontjukat. Betekintést nyernek a német kultúrába, hasonlóságokat és különbségeket állapítanak meg és megtanulják, hogy hogyan lehet a másságot kezelni és az előítéleteket megszüntetni.

A német nyelvnek a kétnyelvű nemzetiségi iskolákban alapvető, az egyes tárgyakat integráló jellege van, mivel az nem csak a tanítás célját képezi, hanem az oktatás és az általános kommunikáció eszközét is jelenti. Segít abban, hogy a tanulók megismerjék a magyarországi németek történelmét és kultúráját, valamint a kisebbségeket érintő aktuális kérdéseket Magyarországon és Európában. A német nemzetiségű tanulók lehetőséget kapnak arra, hogy nyelvi és kulturális hagyományaikat ápolják és ezáltal elősegíthető kisebbségi öntudatuk fejlődése.

Az oktatás fő feladata abban áll, hogy a tanulók kommunikatív képességét, önállóságát és kreatív gondolkodását fejlesszük, és képessé tegyük őket arra, hogy német nyelven, a szituációs helyzetnek megfelelően szóban és írásban kifejezzék magukat.

A kisebbségi nyelv oktatásának két fő területe a nyelv és az irodalom, mindkettőt országismereti és nemzetiségismereti tartalmakkal kell kiegészíteni. A tartalmi részeket a lexikális témakörök, nyelvismeret, nyelvtan és az irodalom és szövegismeret kategóriákba csoportosítottuk, ezek a területek kölcsönhatásban állnak egymással.

Ez az oktatási koncepció ismétlődő és folyamatosan progresszív jellegénél fogva megkönnyíti a tanulók integrálódását a 9. osztályba. Mivel különböző oktatási intézményekbe jártak, fontos, hogy tudásukat a tanítás minden területén azonos szintre hozzuk. Erre szolgálnak mindenekelőtt az életkori sajátosságaiknak megfelelő irodalmi és köznapis szövegek. Fontos, hogy a tanulók örömeiket leljék az olvasásban és a művek elsősorban ösztönzést adjanak a róluk szóló beszélgetéshez.

A 10. osztályban a tanulók egyre biztosabbá válnak a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban, valamint a szövegfeldolgozás módszereiben. Gyakorolják a szövegek önálló feldolgozását, megértik esztétikai és történelmi vonatkozásait, különböző kérdések alapján feltárják azok tematikáját és problematikáját. A szövegfeldolgozás központi részét fejtegető fogalmazások írása képezi, melyekben tapasztalati és érdeklődési körüknek megfelelő témákról fejtik ki véleményüket. Az évfolyam végén ismerik az alapvető argumentációs technikákat és ez alapján tárgyilagos, megalapozott, megfontolt ítéleteket tudnak megfogalmazni. A német nyelvtan alapvető szabályait szituációs helyzetben, autentikus szövegek alapján sajátítják el. Foglalkoznak a német nyelv különböző megjelenési formáival, mely során az ifjúsági nyelv és a magyarországi németek nyelvhasználatát különös jelentőséggel bír.

Az irodalomtanítás során megismerik az irodalmi szakkifejezéseket és megtanulnak hosszabb irodalmi szövegeket önállóan is feldolgozni. A 11. és 12. évfolyamon a tanulók szóbeli és írásbeli kifejezőképességüket továbbfejlesztik, jól ismerik a tárgyra jellemző módszereket, tanulási technikákat és azokat biztosan tudják alkalmazni. Minél gyakrabban kapjanak lehetőséget arra, hogy önálló tanulási formákat alkalmazzanak, kérdéseiket, problémáikat előadják. Az elemzések, értekező fogalmazások írását tovább folytatják, amelyek során irodalmi szövegek és témák kerülnek előtérbe. Ezek megfelelő beszédtemákkal egészülnek ki, így a tanulók könnyebben megtalálják az összefüggéseket az irodalmi művek és a valóság között, és

aktualizálhatják a műben felmerülő problémákat. A nyelvszemlélet területén megismerkednek a nyelvi megnyilatkozások vizsgálatának, leírásának és megítélésének alapvető jegyeivel, és betekintést nyernek a stilisztika és a nyelvtörténet területeire. Elsajátítják az alapvető fordítási technikákat és gyakorolják különböző szövegek fordítását magyarról németre, ill. németről magyar nyelvre.

A 11., ill. 12. osztályban a tanulók az irodalomtörténeti fejlődést spirális eljárás módján ismerhetik meg. Ennek lényege, hogy a 11. osztályban rövidebb, nyelvileg egyszerűbb művek példáján keresztül szemléletesen ábrázoljuk a jelentősebb irodalomtörténeti korszakokat a felvilágosodástól napjainkig. Miután a tanulók így betekintést kaptak a német irodalom fejlődési irányvonalába és már képesek az elemzéshez általában szükséges módszereket és technikákat alkalmazni, a megszerzett ismereteket a 12. évfolyamon összetett, nyelvileg igényesebb művek alapján mélyíthetik el, ill. egészíthetik ki. Ez az ismétlődő jellegű, progresszív eljárás egyben lehetővé teszi az érettségi előtti általános ismétlést és abból a szempontból is kedvezőbb a tanulók számára, hogy már a 11. évfolyamon is foglalkoznak a jelenkor irodalmával, amely általában közelebb áll hozzájuk. A 12. évfolyamon témaorientáltan is lehet dolgozni, azáltal, hogy a különböző művek hőseit konfliktushelyzetükben, a kialakult ember- és világképet az idők változása során stb. összehasonlítják. Ezáltal közös, illetve különböző motívumokra, illetve ábrázolásmódokra lehet utalni, és a tanulók figyelme ezáltal a politikai, társadalmi és kulturális élet nagyobb összefüggéseire irányulhat. A kánonban rögzített kötelező olvasmányok ezen elv alapján lettek felosztva, illetve további ajánlott művekkel kiegészítve. A tanulókkal folytatott megbeszélés alapján ezek még további művekkel egészíthetők ki, vagy esetenként másokkal is helyettesíthetők.

Ez a koncepció megkönnyíti a tanulók felkészítését a német nyelvű nemzetiségi OKTV-re, illetve a DSD II. vizsgára, hiszen ott is előszeretettel foglalkoznak irodalmi témákkal.

Fejlesztési követelmények

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat

Állásfoglalás aktuális témával, ill. problémával kapcsolatban.

Vélemény, álláspont hatásos kifejtése.

Képesség a kulturált, a partner véleményét figyelembe vevő vitatkozásra.

Tárgyszerű, a szituációnak megfelelő formában történő információadás képessége (tudósítás, felvilágosítás stb.)

Beszámoló szövegekkel és filmekkel kapcsolatban különböző szempontból.

Emberekről szabatos leírás és jellemzés készítése.

Kiselőadás (referátum) előkészítése és szabatos előadása.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek lényegének megragadása és írásban szabatos formában megfogalmazása.

Aktuális problémákkal, ill. olvasott művekkel, szövegekkel kapcsolatban érvek és ellenérvek összegyűjtése és ütköztetése, kifejtő fogalmazás írása.

Szövegek értelmezése, ezekkel kapcsolatos állásfoglalás.

Megadott szempontok alapján szövegek megváltoztatása (szemlélet- és stílusváltás, befejezetlen szöveg folytatása).

A magán- és a közéletben használatos különböző szövegfajták szerkesztése (önéletrajz, pályázat, hirdetés, olvasói levél stb.).

Különböző szövegek érthető felolvasása és előadása.

A helyes idézés írásban és szóban.

Különböző, elsősorban nem szépirodalmi szövegek magyarról németre és németről magyarra fordítása.

Nyelvtan és helyesírás

A német nyelvtan szabályainak ismerete és ezeknek helyes alkalmazása szóban és írásban.

A német nyelvtan legfontosabb terminus technikusainak ismerete.

A nyelvtani és mondattani jelenségeknek és ezek funkcióinak felismerése szövegekben, értelemszerű és helyes használatuk.

A mondatrészek helyes alkalmazása, az igei vonzatok helyes használata.

Mellékmondatok megfelelő képzése, a kötőszavak helyes használata.

A szóképzés szabályainak ismerete, önálló szóképzés.

A fontosabb módosítószavak jelentésének és funkciójának megértése.

Az idiómáknak, állandó szókapcsolatoknak, ezek jelentésének és használatuk lehetőségeinek a felismerése az írott és beszélt nyelvben.

Az írott és a beszélt nyelv különbségeinek felismerése, a nyelvrétegek használata nagy biztonsággal.

Fogalmak nyelvileg szabatos definiálása.

Fölé- és alárendelt fogalmak egymáshoz rendelése.

Egy- és kétnyelvű szótárak gyakorlott használata.

A német helyesírás szabályainak biztos használata.

Irodalom és szövegismeret

A tömegkommunikáció fajtái közötti eligazodás, ill. ezek közül egyszerűbbek létrehozása.

Az állásfoglalás képessége a televízió különböző műfajaival kapcsolatban.

Az epika, líra, dráma formai és tartalmi jegyeinek felismerése és a műveknek ezen jegyek alapján történő megkülönböztetése.

A különböző ábrázolási módok jellemzőinek és hatásának felismerése szépirodalmi művekben.

Versek helyes értelmezése, a tartalom és a forma közötti kölcsönhatás felfedezésének képessége.

Különböző korokban keletkezett hasonló témájú versek összehasonlítása, a versekben a korszakra és a költőre jellemző jegyek felismerése.

Egy ifjúsági regény kiválasztása és elolvasása, erről szóbeli és írásbeli beszámoló készítése.

Hosszabb epikus és drámai művek önálló feldolgozása, állásfoglalás megfogalmazása ezek tartalmával és mondanivalójával kapcsolatban.

Szépirodalmi szövegekben a különböző stíluseszközök felismerése, a stilisztikai fogalmak megfelelő használata.

Betekintés a német és a magyarországi német irodalom különböző korszakainak jellemző témáiba és tendenciáiba; világ- és emberképük ismerete.

9. évfolyam
Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, képességek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat:

- állásfoglalás megfogalmazása a tanuló saját környezetét és életét érintő témákkal, problémákkal kapcsolatban,
- vélemény megfogalmazása szóban és írásban, álláspont megindoklása,
- kezdeményezés a beszélgetésben, ill. szerepjátékban, reagálás a beszélgetőpartner váratlan megnyilatkozásaira is,
- hétköznapi szituációkban információk szerzése, ill. továbbadása (felvilágosítás, tudósítás, referátum),
- beszámoló szövegekről és filmekről, ill. saját élményekről (elsősorban szóban),
- emberi magatartásformák leírása, emberek jellemzése,
- a tárgyalt témákkal kapcsolatban a partner véleményét figyelembe vevő vitatkozás,
- személyes tartalmú levél írása,
- egy szöveg tartalmának összefoglalása írásban,
- egy történet tartalmának elmesélése,
- egyszerűbb kérdésekkel kapcsolatban különböző vélemények összegyűjtése és megfogalmazása,
- hétköznapi, ill. ismert témájú szövegek érthető és folyékony felolvasása.

Nyelvtan:

- a német nyelvtan alapvető terminus technikusainak az ismerete,
- a tanult nyelvtani szerkezetek felismerése szövegekben, ezek funkciójának vizsgálata,
- a magyar interferencia hatásainak egyre tudatosabb elkerülése, igei és melléknévi vonzatok helyes használata,
- a szóképzés fontos struktúráinak ismerete, ezek alapján szavak képzése,
- az ismert témákkal kapcsolatos főlé- és alárendelt fogalmak egymáshoz rendelése,
- egyszerűbb egynyelvű szótárak használata,
- az egyszerű mondat mondatrészeinek felismerése, az Objekt fogalmának megértése és helyes használata, a hely- és időhatározós szerkezetek helyes használata,
- bizonyos kötőszavak segítségével összetett mondatok képzése,
- a német helyesírás alapvető szabályainak helyes használata tollbamondásban és önállóan készített szövegekben.

Irodalom és szövegismeret:

- a biztos tájékozódás képessége a tömegkommunikációs műfajokban,
- ezeknek a műfajoknak a vizsgálata a magyarországi német médiákban is,
- egyszerű tudósítások, interjúk, riportok készítése ill. egy hírműsor önálló összeállítása,
- a 3 alapvető irodalmi műfaj formai és tartalmi jegyeinek felismerése, ezek alapján a művek megkülönböztetése,
- egyszerű versek egymással történő összehasonlítása, helyes értelmezése, mondanivalójuk megvitatása,
- a tartalom és a forma közötti kölcsönhatás felismerése,
- próbálkozás a konkrét költészethez hasonló versek írásával,
- a szövegekben a különböző stílusesszközök felismerése és hatásuknak elmagyarázása,

- rövidebb epikai művek mondanivalójának interpretálása, azáltal, hogy a szövegeket szabadon megváltoztatják, befejezik és a konfliktusok feloldására új megoldásokat találnak,
- egy hosszabb mű elolvasása, arról szóban és írásban beszámolás,
- betekintés a modern magyarországi német lírába.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témák	
Az iskola	Az iskola épülete. Tantárgyak, órarend. Az iskola régen és ma ill. 100 év múlva. Tanárok és diákok – az ideális tanár és diák. Az iskola Magyarországon, Németországban ill. Ausztriában. A házirend. A napirend.
A lakás	Lakáskörülmények városban és falun, családi házban és lakótelepen. A lakóközösség. Lakáskeresés (lakáshirdetés, telefonbeszélgetés). A lakás berendezése.
A család	Rokoni kapcsolatok, családfa. Generációk együttélése. Családom története. Családi ünnepek.
A fiatalok problémái	A felnőttkor előnyei és hátrányai. Szerelem, barátság, partnerkapcsolat. Belső és külső tulajdonságok. Az ideális barát, ill. partner.
Bevásárlás	Bevásárlás egy szupermarketben és egy kis boltban. Ruházat vásárlása. A divat. A reklám.
Étkezés	Egészséges táplálkozás. Különböző népek étkezési szokásai. Ételek elkészítése – receptek. Vendéglátás – otthon és étteremben.
Egészség	Az emberi test – testrészek, szerveink. Betegségek, a gyakoribb betegségek tünetei. Orvosnál. Egészséges és egészségtelen életmód. Szenvedélyek rabságában.
Természet és környezet	Az állatkert – állatvédelem vagy állatkínzás. Környezetszennyezés: szemét, lég- és vízszennyezés, az ózonlyuk. Mit tehet az állam és az egyén a környezetvédelemért?
Nyelvtan	
Az ige	Az igeidők használata (Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur I.). A jelen idejű igeragozás kivételes esetei [a/ä, e/i(e)]. Felszólító mód. Módbeli segédigék használata.
A főnév és a névmás	A főnevek neme, a névelő, a főnevek erős és gyenge ragozása. Személyes, birtokos, mutató névmások és ragozásuk.
A melléknév	A mellé knevek ragozása és fokozása. A wie, ill. als használata hasonlító mondatokban. Egyszerűbb melléknévi vonzatok.
Szóképzés, a szavak jelentése	Összetett és képzett szavak. Fölé- és alárendelt szerkezetek. Rokónértelmű és ellentétes értelmű szavak.
Mondattan	Mondatrészek (alany, állítmány, tárgy – Objekt). Az Objekt sorrendje. Idő- és helyhatározó kifejezése előljárós szerkezetekkel (hová, hol, mikor, milyen gyakran, mennyi ideig). Összetett mondatok (idő- és okhatározói, feltételes és vonatkozó). A sem-sem, minél-annál, mind-mind páros kötőszavak használata.
Helyesírás	Nagy és kis kezdőbetűk. Hosszú és rövid magánhangzók. Az s-sch megkülönböztetése. Gyakran előforduló idegen szavak írása.
Irodalom és szövegismeret	
Tömegkommunikáció	Hír, tudósítás, interjú, riport, hirdetés. Magyarországi német médiák.

Témakörök	Tartalmak
Irodalmi műfajok	Epika, líra, dráma A műfajok jellemzői szövegek alapján
Hasonló témájú versek	Szabadon választott versek Témák, motívumok: évszakok, szerelem, természet stb.
Konkrét költészet	Vizuális és akusztikus szempontok alapján nyelvi elemekből szerkesztett versek. Saját versek írása.
Rövid epikai művek	Kurzgeschichte, parabola – a műfaj jellemző jegyei, tartalmi ismertetés. Jelkép, kulcsszó.
Stílusesszözök	Hasonlat, szimbólum, metafora, humor, szatíra, ironia.
Ifjúsági regény	Egy szabadon választott ifjúsági regény.
Magyarországi németek irodalma	Különbözö szerzők hasonló témájú és motívumú versei.

Szerzők és művek: lásd a 10. osztálynál

A továbbhaladás feltételei:

- a saját környezetét és életét érintő témákkal, problémákkal kapcsolatban állást foglalni,
- vélemény megfogalmazása szóban és írásban, álláspont megindoklása,
- reagálás képessége beszélgetésben, ill. szerepjátékban a beszélgetőpartner megnyilatkozásaira,
- hétköznapi szituációkban információkat szerezni ill. továbbadni (felvilágosítás, tudósítás),
- szövegekről és filmekről, ill. saját élményekről (elsősorban szóban) beszámolás képessége,
- emberek jellemzése,
- személyes tartalmú levél írása,
- egy szöveg tartalmának összefoglalása írásban,
- egy történet tartalmának elmesélése,
- egyszerűbb kérdésekkel kapcsolatban különböző vélemények összegyűjtése,
- hétköznapi, ill. ismert témájú szövegek érthető és folyékony felolvasása,
- a német nyelvtan eddig elsajátított fontos szabályainak és fogalmainak egyre tudatosabb használata,
- a német nyelvtan alapvető terminológiájának ismerete,
- szövegekben a tanult nyelvtani szerkezetek felismerése,
- szavak képzése,
- szótárak használata,
- az egyszerű mondat mondatrészeinek felismerése, a hely- és időhatározós szerkezetek helyes használata,
- bizonyos kötőszavak segítségével összetett mondatok képzése,
- a német helyesírás alapvető szabályainak használata,
- tájékozottság a tömegkommunikációs műfajok között,
- egyszerű tudósítások, interjúk készítése,
- a 3 alapvető irodalmi műfaj formai és tartalmi jegyeinek felismerése, ezek alapján a művek megkülönböztetése,
- egyszerű versek egymással történő összehasonlítása, helyes értelmezése,
- szövegekben a különböző stílusesszözök felismerése,

- rövidebb epikai művek mondanivalójának értelmezése,
- egy hosszabb mű elolvasása, szóban és írásban beszámolás róla,
- betekintés a modern magyarországi német lírába.

10. évfolyam
Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat:

- állásfoglalás bármely időszzerű, esetleg a médiából ismert témával, ill. problémával kapcsolatban,
- álláspont hatásos kifejtése,
- időszzerű problémákkal kapcsolatban a témát és a partner véleményét szem előtt tartva vitatkozni,
- különböző személyes és hivatalos tartalmú szövegek létrehozása (ürlap, kérdőív, kérvény, hivatalos levél),
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek lényegét megragadni és azt írásban szabatos formában megfogalmazni,
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket tartalmi és formai szempontok (felépítés, mondanivaló, motívumok, nyelvi eszközök) alapján elemezni, e szövegekkel kapcsolatban állást foglalni,
- kiselőadásokat önállóan előkészíteni és előadni,
- szövegeket kreatívan átalakítani (hangnem- és perspektívaváltás, szövegek folytatása, új befejezés létrehozása) megfelelő intonációval,
- igényes szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket érthetően felolvasni.

Nyelvtan:

- a tanult nyelvi jelenségeknek (Aktív, Passív, Konjunktív-II, mellékmondatok, főnévi igeneves szerkezetek) és ezek funkcióinak felismerése szövegekben, ezeknek értelemszerű és helyes használata saját beszédben és írt szövegekben,
- a mondatrészek helyes felismerése, igevonzatok helyes használata,
- a mellékmondatok mondatrészi szerepének felismerése,
- a nyelvhasználat különböző formáinak ismerete, használata, ezeknek a beszédhelyzetnek megfelelő használata,
- egyes nyelvjárások (elsősorban lexikai) jellemzőinek és stilisztikai értéküknek ismerete,
- fogalmakat nyelvileg helyesen definiálni, illetve körülírni,
- egynyelvű ill. szinonima szótárak használata,
- a német helyesírás szabályainak használata egyre növekvő biztonsággal,
- a központosítás szabályainak használata.

Irodalom és szövegismeret:

- tévéfelvételek elemzése, a látottakról szabadon vélemény nyilvánítása és kérdések megvitatása,
- ismeretek a tévé és a rádió kisebbségi műsorainak tematikájáról és tartalmáról,

- versek egyre önállóbb értelmezése, a forma és a tartalom közötti kölcsönhatás felismerése és ezáltal az irodalmi ábrázolásmód iránti szenzibilitás fejlesztése,
- önállóan lépésenként egy teljes mű feltárása, elmesélése, mondanivalójának megvitatása,
- hosszabb epikai és drámai művek cselekményszerkezetének, az egyes szereplők kapcsolatrendszerének, viselkedésmódjának és indítékainak ábrázolása,
- a balladák elemzésekor azok jellemző vonásainak felismerése,
- a dalszövegek sajátosságainak felismerése,
- különböző szerzők elbeszélő művei alapján szembesülés a magyarországi németek múltjával és jelenével.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témák	
Szolgáltatások	Fodrásznál. Javítások. Posta – telefonálás. Bankban – pénzfelvétel, kölcsön. Benzinkútnál, autószerelő műhelyben.
Technika	Az autó – a jogosítvány megszerzése. Háztartási gépek – használati utasítások. A számítógép. Az Internet.
Utazás	Utazási előkészületek. Utazás egyedül vagy turistacsoporttal. Utazás autóval – diszkóbalesetek. Úticélok Németországban, Ausztriában és Svájcban.
Ünnepek, időjárás	Nemzeti, állami, vallási ünnepek. Magyar ill. magyarországi német ünnepi szokások. A természet és az időjárás a különböző évszakokban. Időjárás előrejelzés.
Szabadidő	Szabadidős, ill. teljesítménysport. Extrém sportágak. Erőszak, horror, akció a képernyőn. Diszkó, buli, kocsma – hol szórakoznak a fiatalok?
Politika, Európa	Demokrácia az iskolában – diákönkormányzatok. Választások – pártok Magyarországon és Németországban. A parlament. Diákcsera – lehetőségek és tapasztalatok.
Nyelvtan	
A szenvedő szerkezet	Az aktív és passzív ige képzése, ragozása és használata. A Handlungs- és Zustandspassiv megkülönböztetése. Szenvető szerkezet módbeli segédigékkel.
A feltételes mód	A Konjunktiv–II, képzése és használata (jelen és múlt idő). Feltételes és óhajtó mondatok.
A főnév és a melléknév	Melléknévragozás – kivételek. Főnévként használt melléknevek. Melléknévi vonzatok.
Mondattan	Mondatrészek kapcsolódása – különböző Objekttekkel álló igék. Időhatározói, célhatározói és megengedő mellékmondatok. Főnévi igevev szerkezetek zu-val és zu nélkül.
Nyelvi rétegek	Az irodalmi és a köznyelv. Csoportnyelvek: az ifjúsági nyelv. Nyelvjárások.
Helyesírás	Idegen szavak írása. Központosítás. Nehezebb egyedi problémák gyakorlása.
Irodalom és szövegismeret	
Tömeg-kommunikáció	Hír, kommentár, interjú, riport, szórakoztató műsorok. Jellemző vonások, forma, hatás.
Azonos témájú versek	A középkortól a 20. századig, különböző korokban keletkezett hasonló témájú versek (szerelem, színek, természetszemlélet, haza stb.). Heinrich Heine: Buch der Lieder (részletek) Nikolas Lenau versek

Témakörök	Tartalmak
19. és 20. századi hosszabb lélegzetű epikai művek	E. T. A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi G. Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe (Ajánlott még egy 20. századi mű.)
Drámai művek	Egy 20. századi dráma. Ajánlott művek: M. Frisch: Andorra vagy Biedermann und die Brandstifter vagy egy szabadon választott hangjáték.
Rövid epikai művek	Rövid történetek (Kurzgeschichten) H. Bölltől és W. Borcherttől. Elbeszélés, parabola, egyszerű szatíra.
A ballada	Balladák különböző korszakokból. Pl. Goethe: Erlkönig; Schiller: Der Handschuh stb. A műfaj jellemzői.
Dalszövegek, szongok	Különböző dalok, szongok (Liedermacher). Dalszövegek a pop-rock zene területéről. A műfaj jellemző jegyei.
Magyarországi német irodalom	Különböző szerzők elbeszélő művei.

Szerzők és művek – 9–10. osztály

Líra: Walther von der Vogelweide, Goethe, Schiller, Eichendorff, Heine (Buch der Lieder), Lénau, Rilke, Kästner, Jandl, V. Koch, J. Michaelis, C. Klotz és további szerzők szabadon választott művei.

Dalszövegek szabad választás alapján.

Epika: E. T. A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi, Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe és további elbeszélő művek a 19. századból szabad választás alapján, egy ifjúsági regény szabad választás alapján.

Kurzgeschichten, elbeszélések, példázatok, szatírák, W. Borcherttől (pl. Die Küchenuhr, Das Brot, Nachts schlafen die Ratten doch stb.), H. Böll (pl. Wanderer, kommst du nach Spa...), S. Lenz (pl. Eine Liebesgeschichte, Die Kunst, einen Hahn zu fangen stb.), K. Tucholsky (pl. Die Kunst, falsch zu reisen) és más szerzők művei.

Magyarországi német szerzők elbeszélő művei (pl. J. Mikonya, E. Rittinger, L. Fischer stb.)

Dráma: egy 20. századi szabadon választott dráma (pl. M. Frisch: Andorra vagy Biedermann und die Brandstifter vagy egy szabadon választott hangjáték).

A vastagon szedett művek alkotják a kötelező olvasmányokat.

A továbbhaladás feltételei:

- állást foglalni bármely időszerű, esetleg a médiából ismert témával, ill. problémával kapcsolatban,
- álláspontot hatásosan kifejteni,
- időszerű problémákkal kapcsolatban a témát és a partner véleményét szem előtt tartva vitatkozni,
- különböző személyes és hivatalos tartalmú szövegeket létrehozni (ürlap, kérdőív, kérvény, hivatalos levél),
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek lényegét megragadni és írásban, szabatos formában megfogalmazni,

- szövegek folytatása, új befejezés létrehozása,
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket érthető felolvasása,
- a tanult nyelvi jelenségeket (Aktív, Passív, Konjunktív-II, mellékmondatok, főnévi igeneves szerkezetek) és ezek funkcióit szövegekben felismerni, ezeket saját beszédében és az általa írt szövegekben használni,
- a mondatrészek helyes felismerése, igevonzatok helyes használata,
- fogalmak körülírása,
- egynyelvű szótárak használata,
- a német helyesírás szabályainak egyre növekvő biztonsággal történő használata,
- a központosítás szabályainak használata,
- tv-felvételekről szabadon véleményt nyilvánítani és kérdéseket megvitatni,
- a tv és a rádió kisebbségi műsorainak ismerete,
- versek egyre önállóbb értelmezése, a forma és a tartalom közötti kölcsönhatás felismerése,
- önállóan lépésenként egy teljes mű feltárása, elmesélése, mondanivalójának megvitatása,
- hosszabb epikai és drámai művek cselekményszerkezetének, az egyes szereplők kapcsolatrendszerének, viselkedésmódjának és indítékainak ábrázolása,
- balladák jellemző vonásainak felismerése,
- különböző szerzők elbeszélő művei alapján konfrontálódás a magyarországi németek múltjával és jelenével.

11. évfolyam

Az éves óraszám összesen: 185

Belépő tevékenységformák (ismeretek, készségek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat:

- állásfoglalás a múltat és a jelent érintő különböző problémákkal kapcsolatban,
- saját vélemény, álláspont mellett logikus érvelés,
- vitában aktívan részt venni,
- a magán- és közéletben használatos különböző szövegfajtákat (pályázat, önéletrajz stb.) létrehozni,
- tényeket és problémákat megadott szempontok alapján feltárni és világos, logikus gondolatmenettel kifejtetni,
- a szövegelemzés és az interpretáció különböző módszereinek ismerete és helyes használatuk (műfaj, szövegszerkezet és szemlélet, az alkotó és a kor stb.),
- olvasott szövegekkel kapcsolatban kommentárt írni,
- kiselőadásokat tárgyszerűen előkészíteni és szabadon előadni,
- az előadásban vagy referátumban hallottakat jegyzetelni,
- az idézés különböző módszereinek ismerete, idézés szóban és írásban,
- különböző szövegeket magyarról németre és németről magyarra fordítani.

Nyelvtan:

- az ígék modális jelentéseinek (feltételezés, valószínűség, kényszer, távolságtartás stb.) ismerete és ezek helyes használata,
- a függő beszéd különböző kifejezési módjainak felismerése irodalmi művekben és a médiák nyelvében, funkciójuknak és jelentésüknek ismerete és helyes használatuk,

- szövegekben többjelentésű szavakat, azonos vagy hasonló ill. ellentétes jelentésű szavakat vizsgálni, a különbségeket és hasonlóságokat megállapítani és ezeket saját szókincsének gazdagítására felhasználni,
- az idiómák felismerése az írott és beszélt nyelvben, jelentésük megértése, helyes használatuk,
- az írott és beszélt nyelv közötti különbségek felismerése, saját szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaiban figyeljen ezekre a különbségekre,
- a fontosabb módosítószavak jelentése és hatásuk.

Irodalom és szövegismeret:

- a jelentősebb irodalmi korszakok, ezeknek a korszakoknak a fő vonásainak ismerete, ebben a tekintetben azonban nem a teljességre kell törekedni, hanem továbbra is az egyes művek (lásd kánon) feldolgozása áll a középpontban,
- a művek elemzése során az egyes korszakokra és fejlődési irányzatokra jellemző vonások felfedezése,
- a művek nyomán a világ- és emberkép változásának követése,
- a művek elemzése tartalmi és formai szempontból, mondanivalójuk megvitatása,
- versek egymással történő összehasonlítása,
- drámai művek olvasása és elemzése azok jellemző vonásainak figyelembevételével.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témakörök	
A másság	A társadalom peremén élők: hajléktalanok, kábítószeresek, szekták. Kisebbségek, külföldiek (vendégmunkások, menekültek) – társadalmi problémák – tolerancia, intolerancia, előítéletek, asszimiláció.
A kettéosztott Németország – a fal ledöntése előtt és után	Az NSZK és az NDK létrejötte. A fal. Az NDK politikai rendszere a Stasi – emberi sorsok. A fal ledöntése. Az újraegyesítés és következményei. Ossik és wessik – a fejekben lévő fal.
A munka világa	Munka régen és ma. Munkát keresni és találni (pályázat, bemutatkozó beszélgetés). Karrier, munkanélküliség.
Az ár ellen	Ellenállás, egyéniség, individualizmus a totalitárius államokban.
Nyelvtan	
Az ige	Elváló és nem elváló igekötős igék. Módbeli segédigék szubjektív jelentése. A függő beszéd kifejezése kijelentő és feltételes móddal – a Konjunktiv–I. képzése. Melléknévi igenevek – átalakításuk vonatkozó mellékmondatokká.
Jelentés	Rokonértelmű és ellentétes értelmű szavak. Azonos alakú, különböző névelőjű szavak jelentései.
Szókapcsolatok	Idiómák, szólások, igei szókapcsolatok.
Mondattan	Mellékmondatok képzése als ob/als wenn, ohne dass/ohne ...zu, anstatt dass/ anstatt...zu kötőszavakkal. Haben ...zu/ sein...zu szerkezetek..
Az írott és a beszélt nyelv	Szókincs és mondat szerkezet. Nyelvi eszközök a hétköznapi beszélgetésekben, hivatalos beszédekben, írott és nyomtatott szövegekben. Címek, újságcikkek főneves szerkezetei. Különböző szövegek vizsgálata. Módosítószavak.

Témakörök	Tartalmak
Fordítás	Szövegek fordítása magyarról németre és németről magyarra.
Irodalom és szövegismeret	
A felvilágosodás	Mi a felvilágosodás? A német felvilágosodás.
Fabulák	A fabula műfaja, jellemzői. Lessing és más különböző korszakokból származó szerzők fabuláinak összehasonlítása.
A Sturm und Drang mozgalom Az ifjú Goethe	Irodalmi forradalom Németországban – jellemzői. A népköltészet felfedezése (Herder). Goethe sesenheimi dalai, Mailied, Willkommen und Abschied és más költemények. Zsenikultusz, Goethe: Prometheus, Die Leiden des Jungen Werthers (részletek – ajánlott mű).
A német klasszika Goethe és Schiller versei. Klasszikus balladák	A klasszikus szépség és harmóniaideál. Goethe és Schiller együttműködése. Balladák és más versek elemzése (pl. Goethe: Der Zauberlehrling, Der Schatzgräber. Schiller: Die Bürgschaft, Die Kraniche des Ibykus), és további versek (Goethe: Wanderers Nachtlied, Grenzen der Menschheit. Schiller: Ode an die Freude stb.). A ballada jellemzői.
Romantika. Versek, mesék	A romantika alapvető vonásai Eichendorff, C. Brentano, L. Uhland versei alapján. A mese. A Grimm testvérek. A jénai és a heidelbergi romantika. H. Heine és N. Lenau versei. A romantikus ironia.
Vormärz H. Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen	Politikai költészet a forradalom előestéjén. Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen (részletek – Caput I. és további szabadon választott részletek). A mű forradalmi gondolatai.
Realizmus Th. Storm: Der Schimmelreiter	Történelmi és szellemtörténeti háttér. A korszak irodalmi jellemzői Storm műve alapján. Az ember helytállása környezetében. Objektív valóságábrázolás. A novella, mint műfaj.
Naturalizmus G. Hauptmann: Bahnwärter Thiel	Új témák az irodalomban: nyomor, ösztönök, szociális problémák elemzése. A naturalizmus irodalom jellemzése. Egy ember az örüléshez vezető úton. Naturalisztikus ábrázolásmód.
A századforduló irodalma. R. M. Rilke Th. Mann: Tonio Kröger	Sokszínű irodalmi irányzatok. Rilke: Herbsttag, Panther, Archaischer Torso Apollos Dinggedicht. A polgár-művész problematika ábrázolása Th. Mann Tonio Kröger című művének részletei alapján.
Emigráció és fasizmus	Az epikus színház jellemzői. Elidegenedési effektus.

Témakörök	Tartalmak
Brecht színházelmélete	A téma feldolgozása egy szabadon választott Brecht dráma alapján.
A háborús időszak irodalma	H. Böll és W. Borchert rövidebb elbeszélő művei. Hogyan tükröződik a történelem az egyes emberek tudatában, illetve sorsában?
A háború utáni irodalom	Fr. Dürrenmatt : Die Physiker vagy Der Besuch der alten Dame A mű mondanivalója, a téma aktualizálása. A modern dráma.
A magyarországi német irodalom	A nyelv és identitás a magyarországi német szerzők verseiben és elbeszélő műveiben.

Szerzők és művek: lásd 12. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

- állásfoglalás a múltat és a jelent érintő különböző problémákkal kapcsolatban,
- logikus érvelés saját vélemény, álláspont mellett,
- részvétel a vitában,
- a magán- és közéletben használatos különböző szövegfajták (pályázat, önéletrajz stb.) létrehozása,
- tények és problémák feltárása és kifejtése megadott szempontok alapján,
- kommentár írása olvasott szövegekkel kapcsolatban,
- kiselőadások előkészítése és előadása,
- az előadásban vagy referátumban hallottak jegyzetelése,
- helyes idézés szóban és írásban,
- különböző szövegek fordítása magyarról németre és németről magyarra,
- az igék modális jelentéseinek (feltételezés, valószínűség, kényszer, távolságtartás stb.) megértése,
- a függő beszéd különböző kifejezési módjainak irodalmi művekben és a médiák nyelvén történő vizsgálata, funkciójuk felismerése,
- többjelentésű szavak, azonos vagy hasonló, ill. ellentétes jelentésű szavak vizsgálata szövegekben, a különbségek és hasonlóságok megállapítása,
- az írott és beszélt nyelv közötti különbségek ismerete,
- betekintés a jelentősebb irodalmi korszakokba, a korszak fő vonásainak az ismerete,
- a művek elemzése során az egyes korszakokra és fejlődési irányzatokra jellemző vonások felfedezése,
- a művek elemzése tartalmi és formai szempontból, mondanivalójuk megvitatása,
- versek összehasonlítása,
- drámai művek olvasása és elemzése azok jellemző vonásaik figyelembevételével.

12. évfolyam
Az éves óraszám összesen: 165

Belépő tevékenységformák (Ismeretek, készségek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat:

- magát beszédshituációkban folyékonyan és a két nyelven (magyar és német) közel hasonló színvonalon kifejezni,
- állásfoglalás a múlt, a jelen és a jövő problémáival kapcsolatban,
- egy adott probléma vázolása, ezzel kapcsolatban vélemény kifejtése, saját érvek szembeállítás másokéival, eközben a kifejtő fogalmazás formai előírásainak betartása,
- különböző szépirodalmi és más szövegek megértése, értelmezése és elemzése, a szövegelemzés eredményeinek tényszerű és nyelvtileg szabatos leírása,
- a tárgyalt témákhoz kapcsolódó szakirodalom kiválasztása és felhasználása,
- azoknak a technikáknak a használata, amelyek a jegyzetelést, rendszerezést, összefoglalást és idézést megkönnyítik,
- különböző szövegeknek magyarról németre, ill. esetleg szépirodalmi szövegeknek németről magyarra fordítása,
- magyar szövegek tömörítése német nyelven.

Nyelvtan:

- alapos morfológiai, szemantikai és szintaktikai ismeretek, amelyek segítségével a tanuló differenciált módon és helyesen használja a nyelvet,
- autentikus szövegekben a nyelvi jelenségek jelentésének és funkciójának felismerése,
- alapvető stilisztikai ismeretek helyes használata írásban és szóban,
- a szöveghörnyezet által befolyásolt jelentéshülönségek felismerése, törekvés helyes szóhasználatra,
- a német nyelvben létező idegen szavak stilisztikai értékének ismerete és ezek használata megfelelő szöveghörnyezetben,
- a német szóképzés eszköztárának ismerete, önálló szóképzés a saját nyelvhasználat számára,
- a német helyesírás és központozás szabályainak nagy biztonsággal történő alkalmazása.

Irodalom és szövegismeret:

- egy ismétlő, de progresszív eljárásmód alapján az irodalmi korszakokról eddig megszerzett tudás elmélyítése és rendszerezése,
- egyre önállóbb foglalkozás a művekkel, azok mondanivalójának elemzése és megvitatása,
- versek összehasonlítása és a különböző korszakok jellemző vonásainak megállapítása,
- a művek interpretálása megadott szempontok alapján szóban és írásban,
- egyéni értelmezési lehetőségek alkalmazása, ezeknek a szöveg alapján történő ellenőrzése és megindoklása,
- az egyes művek politikai, társadalmi és kulturális hátterének összehasonlítása által egymásra, ill. a valóságra vonatkozó összefüggések megállapítása,
- összefüggő értekező fogalmazások önálló írása a megadott szempontok alapján.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témakörök	
Közösségi értékek	Tolerancia/intolerancia. Történelmi és modern egyházak. Az egyházak szociális funkciói. Becsület és becsületesség.
Férfi és női szerepek	A hagyományos és a modern nő. Családanya vagy karrier? Megváltozott erkölcsök. A házasság krízise.
Manipuláció	Az emberek manipulálása a diktatúrákban. – Módszerek és eszközök, következmények. Manipuláció ma – a médiák, a politikusok, a pénz, a reklám segítségével.
A jövő	Egyéni elképzelések a jövőről – lehetőségek. Továbbtanulás, munkahely, ösztöndíj. Magyarország jövője Európában: az EU. Az emberiség jövője: környezetünk. A tudomány felelőssége.
Nyelvtan	
Stilisztika	Szóhasználat, mondszerkesztés, stílus eszközök és ezek függősége az adott szituációtól. A jelentéskülönbségek okai (szövegösszefüggés, szövegek összehasonlítása).
Szókincs, szóképzés	Idegen szavak, neologizmusok, idegen eredetű szavak. Más nyelvek hatása a német nyelvre (anglicizmusok). Szóképzés elő- és utótagokkal.
Szó, mondat, szöveg	A nyelvtani ismeretek ismételése és rendszerezése irodalmi és más autentikus szövegek vizsgálata kapcsán. Nyelvi formák szerepe különböző fajtájú szövegekben.
Fordítás	Fordítási és tömörítési gyakorlatok.
Irodalom és szövegismeret	
A dráma a felvilágosodás korszakában	Lessing: Nathan der Weise (részletek). Tolerancia és humanitás. Ringparabel.
A feudális viszonyok kritikája a Sturm – und – Drang – időszakban	Schiller: Kabale und Liebe Feudálabzolutisztikus viszonyok Németországban. A Sturm-und -Drang – hős.
Az emberkép a klasszika korszakában	Goethe: Faust I. (részletek). Prolog im Himmel, Nacht, Studierzimmer, Gretchenragödie stb. Goethe: Faust II. (a dráma vége). Az emberkép változása az idők folyamán: Faust, Nathan, Prometheus, Möbius, Tonio Kröger.
Fantáziavilágok	A romantikus életérzés az irodalomban, zenében és a festészetben. Eichendorff versek. A fantázia és a démoniség megjelenése versekben és Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi c. művében.
Egyén és társadalom	Th. Fontane: Effi Briest, Konvenciók és tisztesség. A szerelem megghiúsulása társadalmi korlátok miatt: Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe és Schiller: Kabale und Liebe Nőszerepek: Effi, Luisa Miller, Gretchen, Vrenchen Marti, Mutter Courage.
Naturalisztikus vonások a költészetben	G. Hauptmann: Weberlied – a Die Weber c. drámából (ajánlott mű).

Témakörök	Tartalmak
Dekadencia, pesszimizmus a századforduló idején	Az ember fenyegetettsége F. Kafka: Die Verwandlung vagy Vor dem Gesetz Példázatok. Összehasonlítás: Rilke: Herbsttag, Hölderlin: Die Hälfte des Lebens.
A fasizmus elleni harc	Th. Mann: Mario und der Zauberer. A diktatórikus hatalom elleni harc.
A háború következményei	W. Borchert: Draußen vor der Tür. Az „elárult generáció” helyzete a háború befejezésekor. Emberi sors a háború alatt és után. Összehasonlítás: Brecht: Mutter Courage und ihre Kinder, Böll: Wanderer, Kommst du nach Spa...., Böll és Borchert elbeszélései.
Az emberek manipulálása a modern társadalomban	H. Böll: Die verlorene Ehre der Katharina Blum. A médiák szerepe a társadalomban. Az egyén a manipulációk és előítéletek áldozataként. Összehasonlítás: M.Frisch: Andorra, Biedermann und die Brandstifter.
Magyarországi német irodalom	A magyarországi német irodalom fejlődési tendenciái az egyes művek alapján.

Szerzők és művek 11–12. osztály

Líra: **Goethe:** Sesenheimer Lieder, Mailied, Willkommen und Abschied, **Prometheus**, Wanderers Nachtlied, Grenzender Menschheit valamint további **versek és balladák** (pl. Der Zauberlehrling, Der Schatzgräber stb.).

Schiller: Balladák (pl. Die Bürgschaft), Ode an die Freude és további **versek**.

Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen (részletek), Eichendorf, Brentano, Uhland, Heine, **Lenau, Rilke, (Herbsttag, Der Panther, Archaische Torso Apollos stb.)**, Hauptmann és magyarországi német költők versei.

Epika: Lessing és más szerzők fabulái.

Goethe: die Leiden des jungen Werthers (részletek).

Storm: Der Schimmelreiter, **Fontane: Effi Briest, G. Hauptmann : Bahnwärter Thiel.**

Th. Mann: Tonio Kröger (részletek), **Mario und der Zauberer, F. Kafka: Die Verwandlung vagy Vor dem Gesetz**, példázatok, **Borchert és Böll elbeszélések. Borchert: Draußen vor der Tür, Böll: Die verlorene Ehre der Katharina Blum.** Magyarországi német szerzők művei.

Dráma: Lessing: Nathan der Weise (részletek), Schiller: Kabale und Liebe, Goethe: Faust I. (részletek), **Faust II. (a mű vége), Büchner: Woyzeck**, Brecht: Mutter Courage und ihre Kinder vagy Galileo Galilei vagy Der gute Mensch von Sezuan vagy Der kaukasische Kreidekreis, Dürrenmatt: Die Physiker vagy Der Besuch der alten Dame, M. Frisch: Andorra vagy Biedermann und die Brandstifter.

A vastagon szedett művek olvasása kötelező.

A továbbhaladás feltételei:

- magát beszédsszituációkban folyékonyan kifejezni,
- állásfoglalás a múlt, a jelen és a jövő problémáival kapcsolatban,

- egy adott probléma vázolása, ezzel kapcsolatban vélemény kifejtése, a saját érvek szembeállítása másokéival,
- különböző szépirodalmi és más szövegek megértése, értelmezése és elemzése, a szövegelemzés eredményeinek tényszerű leírása,
- azon technikák használatának képessége, amelyek a jegyzetelést, rendszerezést, összefoglalást és idézést megkönnyítik,
- különböző, elsősorban nem szépirodalmi szövegek fordítása magyarról németre, ill. németről magyarra,
- magyar szövegek tömörítése német nyelven,
- megalapozott morfológiai, szintaktikai és szemantikai ismeretek,
- autentikus szövegekben a nyelvi jelenségek jelentésének és funkciójának felismerése,
- alapvető stilisztikai ismeretek, ezek használata írásban és szóban,
- idegen szavak megfelelő szövegkörnyezetben történő használata,
- a német helyesírás és központosítás szabályainak használata nagy biztonsággal,
- egy ismétlődő de progresszív eljárás mód alapján az irodalmi korszakokról eddig megszerzett ismeretek elmélyítése,
- a művek elemzése, mondanivalójuk megvitatása,
- versek összehasonlítása és a különböző korszakok jellemző vonásainak megállapítása,
- a művek interpretálása megadott szempontok alapján szóban és írásban,
- az egyes művek politikai, társadalmi és kulturális hátterének összehasonlítása által egymásra, ill. a valóságra vonatkozó összefüggések megállapítása,
- a megadott szempontok alapján összefüggő értekező fogalmazások írása.

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM A NYELVOKTATÓ KISEBBSÉGI OKTATÁSI FORMA SZÁMÁRA

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

- Alakuljon ki a tanulóban az igény és a képesség, hogy gondolatait, véleményét és javaslatait német nyelven ki tudja fejezni.
- Legyen képes a tanuló tudása alapján a német nyelvet használni.
- Nyerjen képet a Magyarországon élő német kisebbség mai és múltbeli életéről és kultúrájáról, valamint a németnyelvű országok népeiről.
- A német nemzetiségi oktatás tartalmazzon interkulturális témákat is.

A német nyelv megtanulása és mindenre kiterjedő használata a legfontosabb feltétele a Magyarországon élő német kisebbség fennmaradásának.

A kisebbségi oktatás valósítsa meg – a magyarországi közoktatás részeként – a Nemzeti Alaptantervben meghatározott célkitűzéseket és feladatokat. Egyidejűleg biztosítsa német nyelv megtanulását, valamint a magyarországi németek történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismerését.

A nyelv megtanulásának középpontjában a beszéd áll. A nyelvtani jelenségeket kis lépésekben sok gyakorlattal kell elsajátítani. Az új szerkezeteket példákkal és modellekkel kell megtanítani. A szabályokat nyelvi helyzetekből és cselekményekből kell nyilvánvalóvá tenni.

Fejlesztési követelmények

Beszédértés, beszédképesség

Egyszerű közlések, kérdések és válaszok megértése és arra való reagálás.

Egyszerű kijelentések, kérések és kívánságok kifejezése.

Mondókák és versek helyes kiejtéssel történő elmondása.

Mindennapi életre jellemző párbeszédalkotása.

Utasítások megértésének szóbeli visszajelzése, valamint utasítások adása.

Köszönés és a búcsúzás kifejezése.

Információk adása, ill. továbbadása, bemutatkozás.

Kapcsolatteremtés.

Egyszerű mondatokkal felvilágosítás és tudakozódás.

Tetszés és nem tetszés kinyilvánítása, bocsánatkérés.

Köszönet és jókívánságok megfogalmazása.

Egyszerű birtokviszony kifejezése.

Beszéd adott témáról.

Saját és közös élmények elmesélése.

Történetek és mesék egyszerű formában történő elmondása.

Olvasás és szövegértés:

Az első évfolyamra nem kötelező.

Hangos és halk olvasás.

Folyamatos olvasás, helyes hanglejtéssel és kiejtéssel.

Szövegértő olvasására való törekvés.
Egyszerű szövegekből információ nyerése és továbbadása.
Életkornak megfelelő szemelvények és szövegek megértése és feldolgozása.
Szavak és szótárhasználat elsajátítása.

Írás és írásbeli készség:

Az első évfolyamra nem kötelező.

Az alapszókinsz szavainak helyes írása.
Mondatok és rövid szövegek leírása.
Egy feldolgozott témáról 6-8 mondat önálló vagy tanári segítséggel történő írása.
Saját gondolatok egyszerű formában történő kifejezése.
Képek leírása, képekből álló történetek alkotása.

1. évfolyam Éves óraszám: 185 óra

Belépő ismeretek és készségek

Beszédértés, beszéd-készség

A tanulók megtanulnak:

- a tanév során német nyelvű utasításokat követni, azokra helyesen cselekedni,
- köszönni és elbúcsúzni,
- önmagukat vagy másokat röviden bemutatni,
- különböző témákról helyes hangsúlyozással két-három mondatos párbeszédet folytatni,
- kb.150 alapszókinszhez tartozó szót,
- legalább három verset, mondókát és három dalt.

Témák	Tanulási tartalmak
Te és én	Köszönés, búcsúzás. Kapcsolatfelvétel. Bemutatkozás. Név, lakóhely, kor.
Az én családom	Családtagok, egyszerű mondatok a családról. Cselekvések a családban.
Az otthon és a környezete, háziállatok	A legfontosabb bútor és használati tárgyak. A gyermek szűkebb környezete: ház, udvar, kert, utca. Közlekedési eszközök falun és városon. Ismert háziállatok.
A család otthon	Rövid egyszerű mondatok a családtagokról. Házimunkák .
Az én iskolám, az én osztályom	Iskolaszerek. Tárgyak az osztályteremben. Utasítások megértése. Cselekvések az iskolában. Számok 12-ig.
A múltó idő, természeti környezetünk	Az évszakok, a hónapok, napok. A napszakok. Napirend. Az időjárás megfigyelése, egyszerű tájékoztatás. Változások a természetben, ismert fák és virágok.

Témák	Tanulási tartalmak
Egészség	Testrészek, testápolás. Egészséges életmód. Ruházat. Az orvosnál: egyszerű párbeszéd.
Bevásárlás, szabadidő	Legfontosabb üzletek neve. Élelmiszerek. Kérések, kívánságok. Kedvenc játékok.
Népköltészet Irodalom	Rövid versikék, kiszámolók nyelvjárásban, gyermekjátékok, népdalok, mesék képekben.

Továbbhaladási feltételek

Legyen képes a tanuló:

- a német nyelven vezetett tanórát követni, a tanár utasításaira helyesen cselekedni,
- a tárgyalt témákkal kapcsolatban egyszerű mondatokat alkotni,
- rövid párbeszédet folytatni, helyesen kérdezni és felelni,
- 3-4 mondatot egy képpel kapcsolatban alkotni,
- egyszerű, rövid mondatokat helyes kiejtéssel olvasni,
- kérdéseket egy hallott szöveghez alkotni, és megfelelő választ adni,
- a gyakran használt szavakat helyesen leírni,
- határozott és határozatlan névelővel egyszerű mondatokat alkotni,
- igéket kijelentő mód jelen időben használni (én, te ő, mi, ők – alakban),
- határozókat használni (hely: itt–ott, elől–hátsó, fent–lent, balra–jobbra, idő: ma, holnap, reggel, este, éjjel),
- jelzőket mondatban alkalmazni (fiatal–öreg, nagy–kicsi, könnyű–nehéz, hideg–meleg, szép–csúnya, jó–rossz, fekete–fehér, kék, piros, sárga, zöld, barna),
- 12-ig számolni,
- 3-4 verset elmondani, és három dalt elénekelni.

2. évfolyam

Éves óraszám: 185 óra

Belépő ismeretek és készségek

Beszédértés, beszédkészség

A tanulók megtanulnak:

- német szavakat és mondatokat felismerni és megérteni,
- a feldolgozott témákhoz egyszerű információkat alkotni,
- a tanítás során elhangzott kérdésekre értelemszerű, helyes válaszokat adni,
- egyszerű mondatokkal bemutatkozni (név, kor, lakóhely, család, hobbi),
- kifejezéseket (köszönés, búcsúzás, megköszönés) a helyzeteknek megfelelően használni,
- helyes hangsúlyozással és helyes beszédtempóban 2-3 mondatot egy képről alkotni, és rövid, egyszerű párbeszédet folytatni,

- saját véleményüket megalkotni,
- a tanév során kb. 150 új szót,
- három verset (2 kiszámoló nyelvjárásban) elmondani, és három éneket énekelni.

Olvasás és szövegértés

- helyes kiejtéssel szavakat, szócsoportokat és mondatokat hangosan és halkán olvasni,
- egyszerű szövegekből az információkat megérteni, és kérdésekre válaszolni.

Írás és írásbeli készség

- az alapszókinszhez tartozó szavakat hibátlanul leírni,
- a jellemző német betűket felismerni,
- a gyakran használt szavakat önállóan leírni.

Nyelvhelyesség és helyesírás

- az ABC betűit leírni,
- a helyesírás néhány sajátosságát ismerni (nevek, főnevek és mondat nagybetűvel való kezdése).

Témák	Tanítási tartalmak
Én és a családom	Bemutakozás. Egyszerű információk a családtagokról. Munka a családban. Ünnepek.
Az otthon, ahol énlakom	A ház, a lakás. Berendezési és használati tárgyak. A lakóház környezete.
A lakóhely, a közlekedés	A pontos cím. A helység német neve. Jellegzetes házak, épületek. Legfontosabb szárazföldi-, légi- és vízijárművek.
Az iskola, az osztályterem	Az iskola neve. Berendezési tárgyak és iskolaszerek. Cselekvések az iskolában. Fontos utasítások. Számok 50-ig.
Bevásárlás	Üzletek a lakóhelyen és a környéken. Legfontosabb élelmiszerek, ruhadarabok. Szituációs játékok.
Munkahely, foglalkozások	Néhány kézműves foglalkozás és munkahely megnevezése. Munkahelyek. A szülők munkájának rövid ismertetése.
A múltó idő, természeti környezetünk	Az évszakok. Hónapok és napok. Napirend. Az óra (fél és egész órák). Gyümölcsök, zöldségfélék és virágok a kertben. Háziállatok, néhány erdei és mezei állat. Az állatkert legismertebb állatai.
Szabadidő, hobbi	Kedvencek. A szabadidő eltöltése. Kívánságok. Hobbik.

Témák	Tanítási tartalmak
Egészség	Testrészek. Az egészséges táplálkozás. Betegségek megelőzése. Szituációs játék: az orvosnál. Az időjáráshoz illő ruházat.
Népköltészet. Irodalom	Kiszámolók, nyelvjárásban is, helyi gyűjtésű gyermekjátékok. Népköltés, rejtvények. Gyermeknépdalok, egyszerű mesék.

Továbbhaladási feltételek

A tanulók megtanulnak:

- szabadon 3-4 mondatot alkotni,
- a feldolgozott témákhoz egyszerű kérdéseket tenni, válaszokat és véleményeket formálni,
- segítő eszközökkel (báb, kép, tárgyak) egy ismert témához egy rövid párbeszédet alkotni,
- német betűket felismerni és a rövid mondatokat helyes hangsúllyal hangosan és halkan olvasni,
- pontot és kérdőjelet a mondat végén alkalmazni,
- igéket kijelentő mód, jelen idő minden számában és személyében használni,
- helyes mondatot alkotni a „haben „és „sein „igékkel,
- egyszerű igékkel felszólítani,
- a mondatokat határozókkal bővíteni (idő, hely),
- a mondatokat melléknevekkel bővíteni,
- tagadni,
- a megtanult elválasztási szabályokat alkalmazni,
- 50-ig tőszámneveket és 30-ig sorszámneveket felsorolni,
- 3-4 verset elmondani, és három dalt elénekelni.

3. évfolyam

Éves óraszám: 185 óra

Belépő ismeretek és készségek

Beszédértés és beszédképesség

A tanulók megtanulnak:

- olvasott szöveget értelmezni,
- megértési nehézségeknél kérdéseket tenni,
- ismert szövegekből információt nyerni és továbbadni,
- utasításokra és közlésekre helyesen válaszolni,
- saját kívánságokat, érzéseket, ötleteket és felszólításokat megformálni,
- dialógus formájában személyes kapcsolatot építeni,
- a válaszokban mód-, hely- és időhatározókat alkalmazni,
- hallott vagy olvasott tartalmakat egyszerű mondatokkal véleményezni,
- képek segítségével ismert témákhoz párbeszédet szerkeszteni,
- saját élményről két-három mondatban mesélni,

- az év során kb. 200 új szót,
- négy új verset, mondókát – kettőt nyelvjárásban – és négy éneket, valamint legalább egy rövid történetet és négy szólásmondást vagy kifejezést.

Olvasás és szövegértés

- életkoruknak megfelelő rövid nyomtatott és írott szövegeket hiba nélkül leírni,
- az írásjeleket a mondat végén értelemszerűen használni,
- rövid diktálást egyszerű szavakkal leírni,
- főneveket nagybetűvel írni.

Nyelvhelyesség és helyesírás

- egyszerű, gyakorolt mondatmodellekkel gondolatokat jelen időben kifejezni,
- a „haben” és a „sein” igékkel jelen időben egyes és többes számban bánni,
- birtokviszonyt birtokos névmással kifejezni,
- gyakran használt igékkel felszólítani,
- tagadni és elutasítani,
- a mondatokat mód-, hely- és időhatározóval bővíteni,
- a „gehören” igével birtokviszonyt kifejezni,
- 100 tőszámneveket és 60-ig sorszámneveket számolni.

Témák	Tanítási tartalmak
Én és a családom	Képességek, tulajdonságok és érdeklődés bemutatása. Kívánságok és elutasítás kifejezése. Család, családtagok, a szűkebb rokonság (nagybácsi, nagynéni, unokatestvérek) bemutatása. Hétköznapiak. Ünnepek és szokások leírása. Étkezési szokások ismertetése.
Az otthon, ahol én lakom	Lakóház, lakás. Berendezési és használati tárgyak leírása. A saját szoba bemutatása. Munkák a kertben és az udvaron.
Lakóhely, a közlekedés	A fontosabb intézmények, épületek és nevezetességek a községben vagy a városban. Tájékozódás a lakóhelyen. Az ott élő kisebbség életéből.
Az iskola, az osztályterem	Az iskolaépület, az udvar bemutatása. A tantárgyak és a tanítás. Berendezési tárgyak, iskolaszerek. Hetesi feladatok. A számok 100-ig.
A vásárlás	Az áruházak osztályainak megnevezése. Rövid párbeszéd, szituációs játékok.
Munkahelyek, foglalkozások	A szülők foglalkozása. Ismert kézműves és divatos foglalkozások leírása. Álomfoglalkozások.

Témák	Tanítási tartalmak
A múltó idő, természeti környezetünk	Az évszakok váltakozása. A természet változásainak leírása. A legfontosabb kerti, szántóföldi és házimunka megnevezése Az időjárás megfigyelése. A legfontosabb kerti, mezei virágok, zöldség- és gyümölcsfajták felismerése és megnevezése. A legismertebb házi-, mezei, erdei és vadállatok rövid leírása (pl. kinézete, tápláléka, lakóhelye). Napirend elmesélése.
Szabadidő, kedvenc időtöltésem	Meghívó írása. Beszámoló a hétvégéről. A szabadidő eltöltése. Saját kedvenc időtöltés leírása.
Egészség	A legfontosabb testrészek megnevezése. Egyes betegségek megnevezése (pl. nátha, fejfájás, hasfájás). Az orvosi rendelőben – szerepjáték. Fogorvosnál. Gyógyszertár.
Népköltészet Irodalom	Rejtvények, nyelvtörők, szólás-mondások – nyelvjárásban is –, történetek, mesék, olvasmányok a német nemzetiségi irodalomból.

Továbbhaladási feltételek

Legyen képes a tanuló:

- a feldolgozott témakörökben tájékozódni, információt szerezni és továbbadni,
- az elutasítást és a tagadást kifejezni,
- feldolgozott és gyakorolt 8-10 mondatos szövegeket helyes kiejtéssel olvasni,
- a megtanult szavakat helyesen leírni,
- a nyomtatott és írt szövegeket hibátlanul leírni,
- az elválasztási szabályokat helyesen alkalmazni,
- diktálást, mely egyszerű szavakból és mondatokból áll hibátlanul leírni,
- a „haben” és a „sein” igéket és más tanult igéket egyes és többes számban biztosan alkalmazni,
- 4 új dalt vagy verset (kettőt nyelvjárásban) megtanulni és egy rövid történetet elmesélni,
- 4 új gyermekjátékot eljátszani és szólásokat, kifejezéseket felismerni.

4. évfolyam **Éves óraszám: 185 óra**

Belépő ismeretek és készségek

Beszédértés és beszéd

- Egyszerű megnyilatkozások, kérdések és feleletek megértése és arra való reagálás.
- Egyszerű kijelentések, kérések, kívánságok, kérdések, feleletek megfogalmazása.
- Dialógusok.
- Felszólításokra reagálás szóban, valamint utasítások adása.
- A köszönés és búcsúzkodás formái.
- Köszönés, bemutatkozás, bemutatás.

- Kapcsolatok kialakítása.
- Egyszerű felvilágosítások / információk kérése.
- Információk adása, illetve továbbadása.
- Tetszés – nem tetszés kifejezése, bocsánatkérés.
- Köszönet és jókívánság kifejezése.
- Személyekkel kapcsolatosan információk adása.
- Egyszerű tulajdonviszonyok kifejezése.
- Beszéd adott témáról.
- Személyes és közös élmények elmesélése.
- Saját vélemény kifejtése.
- Közlések megfogalmazása.

Olvasás, szövegértés

- Felolvasás és néma olvasás.
- Helyes és pontos kiejtés felolvasásnál.
- Olvasás helyes ritmusban, értelmes hangsúlyozás.
- Az értő olvasás fejlesztése.
- Egyszerű szövegekből információk nyérése és visszaadása.
- A gyermekek korának megfelelő hétköznapi és közérdekű (gyakorlati) szövegek feldolgozása.
- Bevezetés szótárak és kézikönyvek használatába.

Írás és íráshasználat

- Mondatok és rövid szövegek másolása és leírása.

Megnyilatkozások leírása

- Saját gondolatok kifejezése.
- Képleírás, képtörténetek fogalmazása, írása.

Nyelvhasználat és helyesírás

- A német helyesírás legfontosabb szabályainak elsajátítása.
- A tanult és begyakorolt szerkezetek alkalmazása.
- A főnevek neme és száma.
- A főnév és a névelők tárgy- és részes esete.
- Egyszerű igék Indikativ Präsens alakja.
- A „haben” és „sein” igék.
- Egyszerű igék felszólító módú alakja.
- A „gehören” ige és a személyes névmás részes esete.
- A testápolással kapcsolatos visszaható igék alkalmazása.
- Az alany és az állítmány szerepe a mondatban.
- Az egyszerű mondat.
- A tagadás.

Témakörök	Tananyag
Az otthon, a család	A család és a családtagok. Rokoni kapcsolatok. Munka a családban, családtagok foglalkozása. Otthoni tevékenységek. Munkamegosztás a családban – Bevásárlás, takarítás. Az otthon és környéke. Berendezési- és használati tárgyak. Családi ünnepek – születésnap, névnap. Egyházi ünnepek – Karácsony. Étkezési szokások, ételek.
Az iskola, iskolai tevékenységek	Az iskola és környéke. Az osztályterem és berendezési tárgyai. Munka az iskolában, a tanulás, egy tanítási nap, a tanárok, a diákok. Tanítási órák, tantárgyak, órarend. Iskolán kívüli foglalkozások – szakköri foglalkozások. Viselkedés felnőttekkel és egymással szemben. Iskolai ünnepek.
Lakóhely, közlekedés	A lakóhely és lakói. A lakóhely és környéke. Képek a lakóhely életéből. Falu, város. Házak, épületek, közintézmények. Munkalehetőség. Utca. Közlekedés. Közlekedési eszközök.
Nemzetiségünkről Az élet régen és ma. Együttélés más népekkel.	Képek és történetek a lakóhely és a magyarországi német lakosság életéből. Őseink foglalkozása, szokásai és kultúrája. Képek és történetek más magyarországi nemzetiségiek és etnikai csoportok életéből.
A természet világa, környezetünk	A bennünket körülvevő természet Az évszakok jellemzői, természet, időjárás a kerti, szántóföldi és házi-munka vonatkozásában. Az ember alkalmazkodása a természethez, az időjáráshoz: Ruházat, időjárástól függő munkák, tevékenységek. A növények és az állatok jelentősége az emberek számára. A legismertebb kerti, mezei és erdei virágok zöldségfélék, gyümölcsök. Háziállatok, néhány erdei és mezei állat, állatok az állatkertben. Az ember mint a természet formálója – Természet- és környezetvédelem. Szólások – közmondások, dalok és versek a természet szépségéről.
Egészség, higiénia	Testápolás, higiénia. A helyes táplálkozás. A helyes öltözködés. A helyes időbeosztás Sport, munka, pihenés. Betegségek megelőzése. Testrészek, néhány betegség. Az orvosnál / fogorvosnál, gyógyszerárban. Régi és új gyógyszerek, gyógymódok. Az egészséggel kapcsolatos közmondások, mesék.

Témakörök	Tananyag
Népköltészet, irodalom	Elbeszélések, mesék, versek, népdalok és olvasmányok a német irodalomból
Az egyszerű mondat, Mondatfajták	Kijelentő mondat Kérdő mondat: – eldöntendő, – kiegészítendő, – a kérdőszavak. Felszólító mondat. Mellékmondatok (...weil).
Az ige	Jelen idő / Präsens. Tőhangzó-váltós igék jelen idejű ragozása (Umlaut, Brechung). Az egyszerű múlt idő (Präteritum). Az összetett múlt idő (Perfekt). A felszólító mód.
A főnév	A főnév egyes és többes számú alakjai. A főnév alany-, tárgy- és részes esete. A leggyakoribb tárgy- és részes esettel álló elöljárók.
A melléknév	A melléknév mint állítmány (ragozatlan). A melléknév mint határozó (ragozatlan). A melléknév fokozása.

Továbbhaladási feltételek

- Egyszerű nyelvi kapcsolat teremtése és a beszédhelyzetnek megfelelő 4-5 mondatos párbeszéd folytatása.
- Ismert témákkal kapcsolatban kérdések feltevése, a feltett kérdésekre értelem szerinti egyszerű válaszok megfogalmazása.
- Ismert témában, olvasott szöveggel, képpel, eseménnyel vagy élménnyel kapcsolatban tanári segítséggel néhány összefüggő mondat elmondása.
- Beszélgetés tanári és tanulói kérdések alapján egy olvasott szövegről.
- Adott kérdések alapján szövegrészek kikeresése.
- Egyszerű szavakból és rövid mondatokból álló tollbamondás írása.
- A tárgyalt témákkal kapcsolatban valóságos vagy szimulált beszédhelyzetben.
- Gondolatok kifejezése néhány mondatban és 6-8 mondatból álló rövid fogalmazás írása.
- A tanult szókincs szavainak helyes leírása.
- A főnevek nemének és számának felismerése.
- Egyszerű igék kijelentő mód jelen idejének biztos alkalmazása.
- Egyszerű igék felszólító módú alakja.
- A tagadás formáinak ismerete.
- 12 mondóka, közmondások és 3 versike elmondása.
- 10 ének ismerete.
- Rövid történetek, egy irodalmi prózakivonat vagy egy 6-8 mondatos anekdota bemutatása.

5–8. évfolyam*Célok és feladatok*

A tanulók tudjanak:

- benyomásokról, érzésekről érdekesen, hatásos módon mesélni,
- élményekről, eseményekről, különböző esetekről tényszerűen szóban és írásban tudósítani,
- vitákon részt venni,
- leírásokat, tudósításokat, interjúkat címszavak, vázlatok segítségével készíteni,
- udvarias kifejezési eszközöket alkalmazni.

A nyelvi nevelésnek ebben a szakaszában a szóbeli és írásbeli kommunikáció során egyre tudatosabb a nyelvtani szerkezetek alkalmazása, mely a nyelvhelyesség szintjét hivatott emelni.

A tanítási órákon feldolgozott különböző témájú szövegek szolgálják azon képességek fejlesztését, melyek alapján a tanulók az olvasottakat, látottakat, hallottakat összefoglalják, röviden elmesélik, és egyéni véleményt alkotnak.

Könyvekből, folyóiratokból és médiából nyert információkkal bővítik látókörüket, és megtanulják, hogyan lehet a nyert adatokat adott beszélgetési témákhoz kapcsolni.

Elbeszélő művek (mesék, elbeszélések, tanmesék, anekdoták, rövid történetek, mondák) megértésével az olvasás gyakorlása mellett, a szókincs kreatív felhasználásával történeteket alakítanak át, újakat találnak ki.

Az életvitelről, kultúráról, iskoláról, szabadidőről, hazánk társadalmáról, a magyarországi németek településeiről és a német nyelvi országokról szóló szövegek egymás megértését, a különböző kultúrák megismerését szolgálják és azt, hogy párhuzamot tudjanak vonni, őket érintő problémákban életkoruknak megfelelően állást tudjanak foglalni.

A költeményekkel, az érzelmi nevelés előtérbe helyezése mellett, az értelemszerű, kifejező olvasást, a helyes kiejtést és ismert közösség előtt (barátok, osztály, iskola) az előadásmódot gyakoroljuk.

A magyarországi német irodalomból vett műveknek identitásformáló szerepük van, melyet érdekes elbeszélések dramatizálása tesz élményszerűvé.

5. évfolyam**Éves óraszám: 185***Belépő ismeretek és készségek*Beszédértés és beszéd

- Hétköznapi beszédkommunikációs helyzetekben való eligazodás.
- Udvariassági beszédformák.
- Megértés tanúsítása, állásfoglalás kifejtése.
- Mesélni magunkról.
- Tájékozódni és másokat tájékoztatni.
- Különböző szerepekben cselekedni és beszélni.

Olvasás, szövegértés

- Információt tartalmazó szövegek olvasása és megértése (aktuális, autentikus szövegek, prospektusok, ifjúsági magazinok cikkei stb.) és azokról röviden tudósítani, beszélni.

- Irodalmi szövegek olvasása és megértése (versek, elbeszélések, mesék, mondák) az olvasottakról beszámolni.
- A gyermekek korának megfelelő hétköznapi és gyakorlati szövegek feldolgozása.
- Szótárhasználat.

Írás és íráshasználat

- Személyes élmények és kitalált történetek leírása.
- Képsorokról mesélni.
- Képes történetekről fogalmazás készítése.
- Saját élmények leírása.
- Mesék, történetek befejezése.
- Írásbeli kapcsolatok teremtése hétköznapi helyzetekben (levélírás, meghívók írása stb.).
- Szótárhasználat.

Témakörök	Tananyag
Az otthon (lakóhely, lakás, környezetünk)	Lakóhelyünk – lakóhelyünk bemutatása. A mi házunk, a mi lakásunk – Házunk, lakásunk bemutatása. A lakás. A lakás átrendezése, költözködés. A család élete a városban és falun – különbségek. Többszintes-, emeletes ház, tömblakás, családi ház. Vásárlási, sportolási és kulturális lehetőségek összehasonlítása. városi és vidéki viszonylatban. Rokoni kapcsolatok. Családi ünnepek, egyházi ünnepek – ajándékozás, ételek. Közös és egyéni tevékenységek a ház körül.
Az iskola	Iskolai élet falun és a városban. Az iskola épülete. Az osztályterem, a tanári, a tornacsarnok stb. berendezési tárgyai. Az órarend, tantárgyak, délutáni foglalkozások. Közös tevékenységek (papír- és vasgyűjtés, osztálykirándulás, iskolai ünnepségek Elbeszélések, olvasmányok az iskolai életéről.
Munka és szabadidő	Információk gyűjtése különböző foglalkozásokról – régi szakmák, mesterségek lakóhelyünkön. A család, a rokonság és a család barátainak foglalkozása. Munkahelyek és berendezésük. Munkalehetőség lakóhelyünkön. Házimunka. Munkamegosztás a családban. Bevásárlás (élelmiszer, ruházat, játékok). Kerti és szántóföldi munka. A virágoskert, konyhakert, gyümölcsös. A szabadidő tervezése. Sport, játék, pihenés. Gyermeekjátékok régen.
A természet, természetvédelem, környezetvédelem	Beszélgetés az időjárásról. Az évszakokra jellemző időjárás – Ruházat, öltözködés régen és ma (népviselet).

Témakörök	Tananyag
	Az égtájak, égitestek, (Nap, Hold, csillagok, bolygók). Az ember a természet rombolója – ezzel kapcsolatos észrevételek. Természetvédelem, környezetvédelem. Mit tehet az ember a természetért, a környezetért? Lehetőségek számbavétele – természet- és környezetvédelmi projekt.
A közlekedés	A járművek. A legfontosabb közlekedési szabályok. Kirándulás busszal, autóval, vonattal. Osztálykirándulás. Menetrend, jegyváltás. Indulás, érkezés, információkérés. Udvarias közlekedés. Baleset, első segély.
Nemzetiségünk életéből	Olvasmányok a magyarországi nemzetiségek történelméből. A lakóhely lakóinak etnikai hovatartozása, különbségek az egyes nemzetiségek között. Nyelvhasználat a családban. A német nyelv használata otthon és az iskolában. A magyarországi németek helyi népszokásai, hagyományai: advent, karácsony, újév, húsvét, farsang. A szokások rövid leírása. Ajándékok készítése. Közös tevékenységek: karácsonyfa-díszítés, tojásfestés, farsangi jelmezek készítése, újévi versek tanulása. Kulturális örökségünk megismerése: történetek, mesék, dalok, táncok, játékok, mondások.
Népköltészet, irodalom	Kiszámolók, mondókák, találós kérdések, népi szólásmondások. Versek, dalok, elbeszélések, mesék, olvasmányok a német irodalomból.
Az ige	Az igék jelentése: cselekvés, történés, létezés / állapot. Az igék szótári alakja: Infinitiv, Imperfekt, Partizip Perfekt. A személyragok (személyes névmások). Eltérő ragozású igék jelen időben (Umlaut, Brechung). Visszaható igék (visszaható névmások). Felszólító mód – tőhangzóváltós igék felszólító módja (Brechung, Umlaut). A leggyakoribb gyenge és erős ragozású igék. Az elbeszélő múlt idő (Präteritum). Präsens és Perfekt a szövegben. Jövő idő (Futur): werden + Infinitiv. Az igeidők áttekintése.
A főnév	A főnevek jelentősége. A helyesírás (ismétlés). Főnevek névelőkkel és birtokos névmásokkal. Alaptípusok egyes és többes számban. Szótárhasználat. A főnevek egyes és többes számú alany, tárgy, birtokos és részes esete. Főnév + ige egyeztetés. Igepárok mint pl. stellen – stehen stb. Leggyakrabban használt igevonzatok, mint pl. sich freuen auf / über. Elöljárósók.

Továbbhaladási feltételek

A tanulók tudjanak:

- élményekről mesélni,
- egyszerű kívánságokat, kéréseket kifejezni, megfogalmazni,
- egyszerű utasításokat adni, felszólítani,
- ismert témákban hosszabb párbeszédeket folytatni,
- olvasott szöveg tartalmát röviden elmesélni, képekről, dolgokról röviden beszélni,
- megfelelő szó – és mondathangsúllyal tartalmilag tagoltan olvasni és a szöveghez kérdéseket feltenni,
- egy lexikailag ismert, felolvasott, vagy elolvasott szöveget megérteni,
- meghívót, karácsonyi, húsvéti lapot írni,
- írásban bemutatkozni, rövid levelet írni,
- megtörtént dolgokról, észrevételekről 3-4 egyszerű mondatot írni,
- a tárgy- és részes esetet, az erős főnevekkel mondatban alkalmazni az előjáró szók után is,
- az igék Präsens és Perfekt alakjának biztos alkalmazása,
- egyszerű melléknevek fokozása (Positiv és Komparativ) a „dieser” mutató névmás alany, tárgy- és részes esetének ismerete és alkalmazása,
- egyszerű kérdő és birtokos névmások ismerete,
- bővített mondatok képzése összetett állítmánnyal,
- 3 további vers, 4 új dal és 10 új közmondás megtanulása.

6. évfolyam
Éves óraszám: 185 óra

*Belépő ismeretek és készségek*Beszédértés és beszéd

- Hétköznapi beszédhelyzetek feldolgozása.
- Beszélgetésben való részvétel – megnyilatkozás és ellentmondás.
- Hétköznapi témák szakszókinccse.
- Tájékozódás és élmények elmesélése.
- Tárgyak, állatok, személyek leírása, személyek jellemzése.

Olvasás és szövegértés

- Szakszövegek olvasása és megértése (eredeti aktuális szövegek, prospektusok, cikkek ifjúsági lapokból stb.).
- Reális és fantasztikus történetek, mesék, viccek és anekdoták olvasása és tartalmi megértése valamint társalgás ezekről.
- Mondások, nyelvi játékok, költemények, fantasztikus történetek feldolgozása.
- Az olvasás megkedveltetése a gyermek korának megfelelő ifjúsági könyvekből vett kivonatokkal.

Írás és írásbeli kifejezés

- Átélt vagy kitalált események leírása.
- Személyek jellemzése, állatok leírása.
- A mindennapi szituációkban írásbeli kapcsolatok teremtése, levelek írása.
- Saját vélemény kifejezése.

Nyelvhasználat, helyesírás

- A tárgy- és részes eset alkalmazása mondatban erős főnevekkel, elöljárószók után is.
- A melléknév ragozása a határozatlan névelő után, kivéve a birtokos esetet.
- A „viel, man, es” határozatlan névmások.
- Igék Präsens és Perfekt időkbén.
- Tanult igeidőkbén az elváló és nem elváló igék használata.
- A módbeli segédigék jelen idejű alakja.
- Az egyszerű melléknevek fokozása (alapfok, közép fok).
- Az egyszerű kérdő névmások Akkusativ és Dativ alakjának ismerete.
- A leggyakoribb módbeli segédigék ismerete.
- Bővített mondatok összetett állítmánnyal.
- A bővített mondat szórendje.

Témakörök	Tananyag
Gyermekek a földkerekségen	Hétköznapi élet a különböző országokban. Oktatás, életkörülmények, étkezési szokások, szociális körülmények. Ünnepek, ünneplés a különböző országokban (beiskolázás, szüret, betakarítás, Mikulás-ünnep, advent, karácsony, húsvét, pünkösd). Azonosságok és különbségek a népszokásokban. Az ünnepekkel kapcsolatos népszokások – étkezési szokások (Magyarországi német ételek).
Munka, szabadidő, kultúra	Ipar és mezőgazdaság Magyar–külföldi vegyesvállalatok. Új foglalkozási ágak, foglalkozások. Napi szükségletek, vásárlás, különböző árufajták. Sport, szórakozás, színház, könyvek, zene. Utazás belföldön és külföldre. Külföldi tájak, építészet és kultúra külföldön. Információk gyűjtése a német nyelvű országokról. A témához kapcsolódó cikkek német nyelvű gyermekújságokban. Magyarországi német írók meséi, művei.
Hírközlés	Sajtó, rádió, televízió. Cikkek gyermek- és ifjúsági újságokból, magazinokból. Rádió- és televízió programok. Posta, levelezés, távirat, telefon, telefax. Képeslap, bélyeg, újság vásárlása – dialógusok. Levélírás – levél, távirat feladása, telefonálás. Technika: számítógép, mobiltelefon.
Egészségügy, egészség	Betegségek – belső szervek. Háziorvos, fogorvos, kórház. Egészségügyi ellátás, gyógyszerár. Az orvosnál, fogorvosnál, gyógyszerárban – párbeszéd. Babonás hiedelmek régen. Egészséges életmód. Környezetünk.
Nemzetiségünk életéből	Események a Magyarországi németek történelméből, földrajzi – történelmi aspektusból. A falun és városban élő magyarországi németek élete napjainkban.

Témakörök	Tananyag
	A magyarországi németek betelepülése és letelepedése lakóhelyünkön. Német településnevek, régi és új utca- és folyónevek a településen.
Népköltészet, irodalom	Magyarországi német szerzők meséi és művei. Elbeszélések és szemelvények a német gyermek- és ifjúsági irodalomból. A tanulók korának megfelelő versek..
Az ige	Igeidők: Perfekt, Plusquamperfekt, Futur; erős, gyenge és vegyes ragozású igék. A Perfekt és a Präsens használata az összetett mondatokban. Elváló és el nem váló igekötős igék. A módbeli segédigék jelen idejű ragozása.
A főnév és a melléknév	A főnév alakjai és a négy eset használata. Egyes szám, többes szám, ige és melléknév a főnév mellett. A főnév helyettesítése személyes névmással. Melléknévképzés.
Névmások	Személyes névmások. Kérdő névmások. Határozatlan névmások „viel, man, es”.
Az előjárók	A leggyakoribb tárgy- és részes esettel álló előjárók: für, über, von, aus, zu, bei usw.
A mondat	Az összetett mondatok, wenn és als ; denn és weil kötőszavakkal.

Továbbhaladási feltételek

- Ismert és tárgyalt témákban rövid párbeszéd folytatása.
- Nyelvtanilag és lexikailag ismert szövegek folyékony olvasása.
- Megfelelő szó- és mondathangsúlyos olvasás és a szöveghez kérdésfeltevés.
- Kérdésekre adott válasszal a szövegértés bizonyítása.
- Személyek szóbeli és írásbeli jellemzése.
- Személyes levél írása és annak minimális formai követelményeinek ismerete.
- A tárgy- és részes eset alkalmazása a mondatokban erős főnevekkel.
- A melléknév határozatlan névelő utáni helyes használata, kivéve a birtokos esetet.
- A „viel, man, es” határozatlan névmások alkalmazása.
- Az igék Präsens és Perfekt idejének biztos alkalmazása.
- Az elváló és nem elváló igék használata tanult igeidőkben.
- A módbeli segédigék jelen idejű alakjának biztos alkalmazása.
- Egyszerű melléknevek fokozása (Pozitív, Komperativ), összehasonlítás.
- Bővített mondatok képzése állítmánnyal.
- 3 további vers és 4 új ének ismerete.

7. évfolyam
Évi óraszám: 185

Belépő ismeretek, készségek

Beszédértés, beszéd

- Beszédfordulatok alkalmazása a beszédhelyzetnek megfelelően.
- Beszélgetés a család, iskola, utazás, vásárlás, kultúra, sport, szabadidő, természet, ünnepek témákban.
- A saját vélemény indoklása.
- Beszélgetés különböző partnerekkel egy megadott témáról.
- Helyes hanglejtéssel kérdések alkotása.
- Interjú előkészítése és levezetése.
- Az udvarias beszéd nyelvi és nem-nyelvi eszközeinek alkalmazása.

Olvasás, szövegértés, szövegalkotás

- Egyszerű irodalmi szövegek megértése szótárak, kézikönyvek segítségével.
- Egy olvasott szöveg, hallott történet, látott film összefoglalása, röviden történő elmesélése.
- Tájékoztató szövegek, plakátok ismertető jegyeinek, képek funkcióinak ismerete céljuk, eszközeik, az emberekre gyakorolt hatásuk felismerése és megítélése.
- A feldolgozott irodalmi olvasmányok közötti különbségek, fontos műfaji ismertetőjegyek felismerése.
- Elbeszélések, mondókák átalakítása, modernizálása.
- Néhány magyarországi német író életének és munkájának megismerése.
- Információk gyűjtése a németnyelvű országokról országismereti szövegek, média segítségével.
- Tájékozódás a könyvtárban.

Írás, írásbeli nyelvhasználat

- Írásbeli munka készítése a saját tapasztalatokról, élményekről, kívánságokról, eredményekről.
- Leírás készítése emberekről, állatokról, tárgyokról, eseményekről.
- Tudósítás iskolai- és osztályeseményekről, rendezvényekről.
- A hivatalos levél formai, tartalmi jegyeinek ismerete.

Nyelvismeret és helyesírás

A nyelvi ismereteket nem elszigetelten, hanem a kommunikáció keretén belül közvetítjük. Az ismeretek egy nyelvi rendszert alkotnak, melyek a megértést szolgálják.

- A részes esettel álló visszaható igék.
- Az igék vonzatai és használatuk.
- A módbeli segédigék jelen, elbeszélő múlt, és összetett múlt időben; szerepük önálló igeként.
- A főnév és a melléknév ragozása.
- A névmások és alkalmazásuk.
- A tanult kötőszavakkal összetett mondatok alkotása.
- A különböző mondatszerkezetek szórendje.
- Ismert szókincs hibátlan írásbeli használata.

Témakörök	Tartalmak
Kapcsolat más emberekkel és más országokkal	Országismereti szövegek, prospektusok, filmek segítségével betekintés más emberek életébe. A vendégbarátság Magyarországon és más országokban.
Tanulói levelezés	Az iskola partner- és cserekapcsolatai. Különböző partnerekkel adott beszédhelyzetben kommunikálni.
Iskolai élet külföldön	Külföldi iskolák. A magyar és a külföldi gyerekek érdeklődési köre.
Utazás	Turisták Magyarországon. Az utazással kapcsolatos játékos riportok. Bel- és külföldi utazási lehetőségek, választott közlekedési eszközökkel. Egyéni vagy társasutazás családdal és iskolával. Egy utazás tervezése. Az egyéni, ill. társasutazás előnye és hátránya. Az utazási irodában. Az utazási kellékek kiválasztása, megvásárolása. Egy utazás előkészítése: becsomagolás, élelmiszercsomag.
Kerékpártúra	Kerékpár, felszerelés. A közlekedési szabályok, balesetmentes utazás.
Utazás vonattal	A pályaudvaron: a peron, vágány, csomagmegőrző, menetjegy, helyjegy, tájékozódás a menetrendben, indulás, érkezés, csatlakozás, közvetlen vonat, átszállás, érdeklődés, pontos információszerzés, utasítások értelmezése (turistatérkép, várostérkép).
Posta és takarékpénztár	Formanyomtatványok és szerepük. Levelek, táviratok és csomagok feladása.
Levél	Magánlevelek, a hivatalos levél ismertető jegyei (levélforma, megszólítás, felépítés, befejezés). Mintalevél egy nyári tábor, egy ifjúsági szálló, egy utazási iroda, egy vevőszolgálat számára. Kérések, panaszok, igazolások különböző helyzetekben. Udvariassági formák.
Postai illeték	Levélbélyegek, okmánybélyegek. A posta szolgáltatásai: képeslapok, újságok, folyóiratok, szerencsejátékok.
Bank	Betétkönyv, pénzváltás, átutalás, kamat.
Foglalkozások	Kézművesek a saját lakóhelyen, munkájuk, néhány szerszám. Szolgáltatások: fodrász, kozmetikus, varrónő, cipész, bejárónő, rendőr stb. Hivatalnok, postás, vasutas.
Házépítés	Az építkezésen: kőműves, ács, bádogos, tetőfedő, üveges, víz-, gáz-, fűtésszerelő, burkoló, asztalos. Szerszámok, anyagok, a munkafolyamatok egyszerűsített formában. Költségek, hitel, részletfizetés.
Bevásárlás	A szaküzletekben: elektromos, számítógép, cipő, zene, játék... Az eladók munkája. A kereskedők és a vevők viselkedése.
Múzeumok	Kiállítások, múzeumok, helytörténeti múzeumok meglátogatása. A kortárs művészek művei. A saját nemzetiség és más kisebbségek kultúrája.
Könyvtár	Németóra az iskolai könyvtárban. Könyvtárlátogatás – könyvtárhasználat.

Témakörök	Tartalmak
Média	Egy tv-program kiválasztása. Gyermekműsorok. A média műsorpolitikája. Tájékoztató szövegek: plakátok, reklámok és céljaik.
Színház	Színházlátogatás. A darabban szereplők jellemének alakulása, fejlődése.
Sport	Testnevelésóra, sport az iskolában, a saját lakóhelyen. Sportágak: egyéni, páros, csapat. A sport és az egészséges életmód. Sportlétesítmények. Lehetőségek a városban és vidéken. Olimpiai játékok, világbajnokságok.
Népköltészet és irodalom	
Költészet	A kiválasztott költők rövid életrajza és néhány verse, líra, tájleíró líra, epikus költészet.
Ifjúsági könyvek	Tallózás a gyermek- és ifjúsági irodalomban. A történet kora, társadalmi háttere. Egy részlet önálló és közös olvasása. A cselekmény, a szereplők cselekvése. A szövegek tagolása.
Nyelvismeret, helyesírás	
Az ige	
A visszaható ige	Részes esettel (Ich wasche mich. Ich wasche mir die Hände.)
A igék vonzatai	Viszonyzóval és a nélkül. Egy vagy két vonzattal (pl. es gibt, sprechen mit/über stb.). A funkciójuk megértése.
A módbeli segédige	Önálló igei használatban is.
A főnév	Erős gyenge és rendhagyó ragozása. A birtokos szerkezet. A tulajdonnevek birtokos esetben.
A melléknév	Rendhagyó fokozása, ragozása
A névmás A visszaható névmás	Tárgy- és részesesetben.
A határozatlan névmás	Ragozható és nem ragozható. Összehasonlítás a határozatlan számnévvel (Das ist nicht viel. Der Film hat vielen gefallen.).
A vonatkozó névmás	A vonatkozó és mutató névmás közötti különbség: hangsúly, alkalmazás, szórend. Közmondások gyűjtése. A vonatkozó névmások szóbeli és írásbeli alkalmazása.
A vonatkozó mellékmondat	Jelzői funkcióban (Das Buch, das du mir geschenkt hast,...). Az alany, vagy a tárgy helyettesítőjeként (Wer nicht kommt zur rechten Zeit, ... ; Was du heute kannst besorgen, ...).

Témakörök	Tartalmak
A mellérendelő összetétel	0 pozícióban álló kötőszók (und, sondern, oder, denn, aber). Mellékmondatok „denn” és „weil” kötőszókkal. 1-es pozícióban álló kötőszók (darum, deshalb, deswegen (Er ist krank, darum geht ...) „also”, „so” (Er passt nicht auf, als...) „trotzdem”, „dennoch”(Er hustet sehr, trotzdem...)

Továbbhaladási feltételek

- A kibővített szókincs alkalmazása.
- Köznapi témákról önálló beszélgetés.
- Ismeretlen irodalmi vagy tényközlő szöveg értelmes, helyes tempóban és hangsúllyal történő olvasása.
- A saját gondolatok szóban és írásban való kifejezése.
- Szövegek, levelek leírása időrendi és logikai sorrendben.
- Írásbeli munkákban a kibővített szókincs és a tanult nyelvi ismeretek alkalmazása.
- Az év folyamán további három költemény megtanulása.
- A módbeli segédigék jelen, egyszerű és összetett múlt időben való alkalmazása.
- A tanult vonzatos igék használata.
- A főnevek ragozása.
- A tanult kötőszavakkal mellé- és alárendelő mondatok alkotása.

8. évfolyam Évi óraszám: 185

Belépő ismeretek, készségek

Beszédértés és beszéd

- Érdeklődés, tanácskérés.
- Beszélgetés folytatása kis csoportban vagy egyénileg a tanuló életkorának megfelelő témákban különböző korú és foglalkozású partnerekkel.
- Szóbeli beszámoló benyomásokról, érzésekről hatásos módon.
- Vitavezetés és részvétel abban egyszerű formában.
- Beszédfordulatok gyűjtése pro és kontra és azok megfelelő helyen való alkalmazása.

Olvasás és szövegértés

- Ismeretlen szöveg szótárak segítségével történő önálló feldolgozása és megértése.
- Véleményt alkotása olvasmányokról, a látottakról, hallottakról.
- Epikai művek fajtájának felismerése, problematikájának, tanulságának megfogalmazása.
- Szövegfeldolgozás dramatizálással, rövid jelenet bemutatásával.
- Ismert költemények, balladák értelem szerinti olvasása, előadása.
- A tanult versek kifejező elmondása.
- A szereplők jellemezése viselkedésük alapján.

Írás, írásbeli nyelvhasználat

- Leírás készítése címszavak vagy vázlat alapján
- Életrajz írása részletes és táblázatos formában

Nyelvismeret és helyesírás

A nyelvi ismereteket nem elszigetelten, hanem a kommunikáció keretén belül közvetítjük. Az ismeretek egy nyelvi rendszert alkotnak, melyek a megértést szolgálják.

- A Futur–II. kivételével az ige minden ideje kijelentő, felszólító és feltételes módban, szenvedő szerkezetben jelen és elbeszélő múlt időben.
- Az igék vonzatai.
- A melléknév teljes ragozása, fokozása, összehasonlítás.
- A mondatrészek (alany, állítmány, bővítmények).
- A kötőszavak utáni szórend.

Témakörök	Tartalmak
Képzési kínálat Magyarországon: iskolatípusok	Iskolaszervezet. Típusok: általános iskola, gimnáziumok, technikumok, szakközépiskolák, szakiskolák, középiskolák kisebbségi nyelvoktatással, főiskolák, egyetemek. Képzési idő, vizsga, kollégium, diákotthon. A német nyelvismeret iskolán kívüli fejlesztésének lehetőségei.
Pályaválasztás, tanulmányok	Pályaorientációs kérdések. Továbbtanulási lehetőségek: információszerzés keresett, érdekes foglalkozásokról.
Kommunikáció: ütközés, kívánságok, meggyőződés	Különböző beszédszándékok. Tegeződés, magázódás. Képregények és autentikus szövegek beszédfordulatai. Állásfoglalás. Ellenvélemény figyelembevétele. Szembesítés.
Vita	Meghatározott vitatémához kifejezések gyűjtése. Elhárítás, beleegyezés. Eldöntendő, kiegészítendő kérdések alkotása, rákérdezés. Félreértés és nem értés. Saját szemlélet megindokolása, megvédése példákkal, tényekkel.
Tudósítások, riportok	Magyarország földrajzi helyzete. Magyar tájak, természetvédelmi parkok, városok, övezetek. Mezőgazdaság, ipar, vállalkozás, kereskedelem. Látványosságok, műemlékek, műemlékvédelem. A nagyvárosok infrastruktúrája.
Budapest főváros	Az ország kulturális központja: iskola, színház, múzeum, kiállítás. A gyógyfürdők városa. A kormány, a parlament. Úticélok, történelmi, kulturális örökség. A magyar vendégszeretet.
Idegenforgalom Magyarországon	Szakácsművészet, népművészeti programok. A német kisebbség élete, szokásai a tanuló saját lakóhelyén, a környéken, az országban. Ma is élő hagyományok: farsang, betlehemes játék, tojásfestés, barka-, ételszentelés, stb. Kapcsolat más vidéken élő fiatalokkal, baráti körökkel.
Megnyilatkozás köznapi témákban	Köszönetnyilvánítások, hirdetések feladása. Kérés, parancs, panasz. Kérvényezés. A hivatalos levél: fejléc, megszólítás, befejezés.

Témakörök	Tartalmak
A kisebbségek érdekképviselete	A kisebbségek kötelességei és jogai Magyarországon. Az országos önkormányzat és tevékenysége. A települési kisebbségi önkormányzatok és munkájuk. A német kisebbség újságban, folyóiratban, naptárban.
Táplálkozás és egészség	A magyar konyha, ételkülönlegességek. Ételreceptek. Az ünnepi menü. Az ünnepi asztal megterítése, díszítése. Vendégek meghívása, fogadása. Fogadás rendezése, meghívók írása. Gyümölcs, zöldség, vitamin, biotermék. A fogyókúra és veszélyei. Magyarországi német ételkülönlegességek. A nagymama konyhája.
A németnyelvű országok	Földrajzi adottságok. Németország, Svájc, Ausztria, Liechtenstein, Luxemburg.
Látnivalók külföldön	Az idegenvezető. Tájak és városok. Útiélmények. Diákcseré. Más országok, népek szokásai.
Tényközlő szöveg	Tájékoztató szövegek, tudósítások, hírek, riportok, interjúk.
Az életrajz	Tartalmi és formai különbségek a részletes és táblázatos életrajz között. A személyek külső tulajdonságai (mással összehasonlítva is). Személyek jellemezése szokásaik, cselekvésük, viselkedésük alapján. A pozitív és negatív tulajdonságok (rokon értelmű és ellentétes értelmű szavak használata).
A kortárs irodalom	Forma, rím, művészi eszközök (hasonlítás, metafora, költői kérdés. érzelmek költői kifejezése: öröm, bánat, szerelem, részvét, felháborodás). Anekdóták, rövid történetek, elbeszélések, utópisztikus mesék. Az életkornak megfelelő költemények.
Elbeszélő szövegek ifjúsági könyvekből	A megfelelő könyvek kiválasztása, kivonatok. Novellák vagy részletek. Cikkek ifjúsági folyóiratokból. A cselekmény lefolyása, kifejezési eszközök. A szereplők cselekvése és fejlődése.
A magyarországi német irodalom	Humoros, szatirikus elbeszélések a magyarországi németek életéből: lakás, ruházat, foglalkozás, szokás, ünnep. A színdarab, egyfelvonásosok.
Nyelvismeret, helyesírás:	
Az ige	A cselekvő ragozás, kijelentő mód a tanult igeidőkben.
Régmúlt idő	Használata.
Szenvedő szerkezet	A jelen és a múlt idő. A passzív ragozás funkciója.
A feltételes mód	A jelen és múlt idő, a körülírt forma is.

Témakörök	Tartalmak
Kötőszavak alárendelő mellékmondathoz:	
Időhatározói	Wenn, als, bevor, seit(dem), sobald, solange, nachdem, während.
Módhatározói	weil, sowie, ohne, dass, ob, obwohl. Jelentésük, funkciójuk.
A mondat	Minden mondatfajta használata.
Az alárendelő mellékmondat	A fő- és mellékmondat. Részmondatok kötőszavakkal. A szórend.
Időhatározói mellékmondat	Egyidejűség, elő- vagy utóidejűség megértése.
A feltételes mellékmondat	Mindkét igeidőben „wenn” kötőszóval és a nélkül képezni.
A célhatározói mellékmondat	A damit, um ... zu szerkezetek (a magyar nyelvhasználatról való eltérések tudatosítása).

Továbbhaladási feltételek

- Kb. 2000 szó aktív használata.
- A tanult szókincs hibátlan írásbeli alkalmazása.
- Köznapi témáról irodalmi német nyelven beszélő partner megértése és válaszadás a kérdésekre.
- Német nyelven kapcsolat teremtése, kívánság kifejezése, tájékoztatás adása.
- Állásfoglalás.
- Érthető beszéd.
- A régmúlt idő használata.
- A cselekvő és szenvedő ragozás közötti különbség ismerete.
- A feltételes mód jelen és múlt idejének, a „würde” és főnévi igeneves szerkezet használata.
- Az und, aber, oder, sondern, denn, darum, deshalb, dann, dass, weil, ob, als, wenn kötőszavak alkalmazása.
- A bővített és összetett mondat szórendjének használata.
- Szövegek érthető, értelemszerű hangsúlyozással történő folyékony olvasása.
- Egyszerű szövegek megértése szótár, kézikönyv, lexikon segítségével.
- Beszámoló és véleménynyilvánítás olvasmányélményekről.
- Költemények hatásos előadása.
- Saját gondolatok írásban való kifejezése.
- Személyek leírása, jellemzése viselkedésük alapján (a tanulót magát is beleértve).
- A magánlevelek tartalmi és formai jegyeinek ismerete és alkalmazása.
- Tudjon kijelenteni, kérdezni, tájékozódni és tájékoztatni.
- További három költemény ismerete.

9–12. osztály

Célok és feladatok

- A hagyományos és emelt szintű nemzetiségi nyelvoktató kisebbségi iskolákban nagy súlyt kell helyezni arra, hogy a német nyelvet nemzetiségi nyelvként oktassák és egyértelmű legyen a tartalmi különbség a normál nyelvoktatáshoz képest.
- A magyarországi német származású tanulóknak így lehetőségük van nyelvi és kulturális hagyományaik ápolására és ezáltal kisebbségi tudatuk fejlesztésére.
- Az oktatás fő feladata a tanulók kommunikatív készségének fejlesztése.

A német nyelv oktatása sajátos jellegével az oktatási és nevelési rendszer szerves részeként hozzájárul a tanulók személyiségének fejlesztéséhez, és segít abban, hogy a nyelvi környezetükön kívül eső valóságot feltárják, és ezáltal könnyebben megtalálják helyüket a társadalomban.

Betekintést nyernek magyarországi németek kultúrájába, hasonlóságokat és különbségeket állapítanak meg és megtanulják, hogy hogyan lehet a másságot kezelni, és az előítéleteket megszüntetni.

A német nyelv a kétnyelvű nemzetiségi iskolákban nem csak a tanítás célját képezi, hanem az oktatás és az általános kommunikáció eszközét is jelenti. Segít abban, hogy a tanulók megismerjék a magyarországi németek történelmét és kultúráját, valamint a kisebbségeket érintő aktuális kérdéseket Magyarországon és Európában.

Az oktatás fő feladata abban áll, hogy a tanulók kommunikatív képességét, önállóságát és kreatív gondolkodását fejlesszük, és képessé tegyük őket arra, hogy német nyelven, a szituációs helyzetnek megfelelően szóban és írásban kifejezzék magukat.

A kisebbségi nyelv oktatásának két fő területe a nyelv és irodalom, amelyeket országismereti és nemzetiségismereti tartalmakkal kell kiegészíteni. A tartalmi részeket a lexikális témakörök, nyelvismeret, nyelvtan és az irodalom és szövegismeret kategóriákban csoportosítottuk, ezek a területek kölcsönhatásban állnak egymással.

Ez az oktatási koncepció az ismétlődő és folyamatosan progresszív jellegénél fogva megkönnyíti a tanulók integrálódását a 9. osztályba. Mivel különböző oktatási intézményekbe jártak, fontos, hogy tudásukat a tanítás minden területén azonos szintre hozzuk. Erre szolgálnak mindenekelőtt az életkori sajátosságaiknak megfelelő irodalmi és köznapis szövegek, valamint a német nyelvtan alapjainak szisztematikus ismétlése, ill. spirális módon történő elsajátítása. Fontos, hogy a tanulók örömet leljék az olvasásban, és a művek elsősorban ösztönzést adjanak a róluk szóló beszélgetéshez.

A 10. osztályban a tanulók egyre biztosabbá válnak a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatban és a szövegfeldolgozás módszereiben. Rendszerezik ismereteiket, és új struktúrákat ismernek meg, mely során a morfológia, a mondat és a szemantika kérdései állnak a középpontban.

Gyakorolják az autentikus szövegek önálló feldolgozását, feltárják azok problematikáját különböző kérdések alapján és tapasztalati, valamint érdeklődési körüknek megfelelő témákat vitatnak meg. Német nyelvű újságcikkeket olvasnak, tv- és rádióműsorokról számolnak be különböző szempontok alapján. A 11. és 12. évfolyamon a tanulók továbbfejlesztik kifejezőképességüket szóban és írásban, ismerik a szükséges módszereket és technikákat, és jól alkalmazzák őket. Lehetőséget kapnak arra, hogy önálló tanulási formákat alkalmazzanak, kiselőadást tartsanak, és a számukra fontos kérdéseket és problémákat előadhassák.

Megfelelő tartalmi, formai és stilisztikai jegyek alapján a magán- és közélet területén használatos szövegeket írnak, és megismerik a főbb stílusárnyalatok közötti különbségeket. Az irodalmi szövegek feldolgozása során elsősorban nem a művek alapos elemzése áll a középpontban, hanem az, hogy a tanulók képesek legyenek az általuk olvasott művet megérteni, kritikusan megítélni, illetve megtalálni a kapcsolatot a mű, saját tapasztalataik és a valóság között.

A tanulók betekintést nyernek a magyarországi németek irodalmába azáltal, hogy legismertebb képviselőik verseivel, illetve elbeszélő műveivel foglalkoznak.

Intenzíven foglalkoznak a német nyelvű országokkal és az aktuális magyarországi német, illetve európai kisebbség specifikus kérdésekkel.

Elsajátítják a különböző fordítási technikákat, és gyakorolják a fordítást németről magyarra, illetve magyarról német nyelvre különböző szövegek alapján, mely során figyelnek a német és magyar nyelvben rejlő interferencia hibákra és gyakorolják az egy- és kétnyelvű szótárak alkalmazását. Egyre növekvő biztonsággal alkalmazzák a német helyesírás szabályait.

Fejlesztési követelmények

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat

Állásfoglalás aktuális témával, ill. problémával kapcsolatosan.

Vélemény, álláspont hatásos kifejtése.

Kulturált, a partner véleményét figyelembe vevő vita lefolytatása.

Tárgyszerű, a helyzetnek megfelelő formában történő tájékoztatás adása (tudósítás, felvilágosítás stb.).

Beszámoló különböző szempontból szövegekkel és filmekkel kapcsolatban.

Szabatos leírás és jellemzés készítése emberekről.

Kiselőadás (referátum) előkészítése és szabatos előadása.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek lényegének megragadása és írásban szabatos formában való megfogalmazása.

Aktuális problémákkal, ill. olvasott művekkel, szövegekkel kapcsolatban érvek és ellenérvek összegyűjtése, ütköztetése.

Egyszerű szövegek értelmezése, ezekkel kapcsolatban állásfoglalás.

Megadott szempontok alapján szövegek megváltoztatása (befejezetlen szöveg folytatása).

A magán- és a közéletben használatos különböző szövegfajták szerkesztése (életrajz, pályázat, hirdetés, olvasói levél stb.).

Különböző szövegek érthető felolvasása és előadása.

Helyes idézés írásban és szóban.

Különböző, elsősorban nem szépirodalmi szövegek magyarról németre és németről magyarra történő fordítása.

Nyelvtan és helyesírás

A német nyelvtan szabályainak ismerete és ezeknek alkalmazása szóban és írásban.

A német nyelvtan legfontosabb terminus technikusainak ismerete.

A nyelvtani és mondattani jelenségeknek és ezek funkcióinak felismerése szövegekben, értelemszerű és helyes használatuk.

Az igék használata helyes vonzattal.

Mellékmondatok helyes képzése, a kötőszavak helyes használata.

A szóképzés szabályainak ismerete, ezek alapján önállóan szavak képzése.

A fontosabb módosítószavak jelentésének és funkciójának ismerete.

Az idiómák, állandó szókapcsolatok, ezek jelentésének és használatuk lehetőségeinek ismerete az írott és beszélt nyelvben, helyes használatuk.

Az írott és beszélt nyelv különbségeinek ismerete.

Fogalmak nyelvileg szabatos meghatározása.

Egy- és kétnyelvű szótárak gyakorlott használata.

A német helyesírás szabályainak helyes alkalmazása.

Irodalom, szövegismeret

A tömegkommunikáció fajtái közötti eligazodás ill. ezek közül egyszerűbbek létrehozása.

Állásfoglalás képessége a televízió különböző műfajaival kapcsolatban.

Egyszerűbb ismeretterjesztő szövegek önálló, nehezebbek szótár segítségével történő megértése.

Versek helyes értelmezése.

Hasonló témájú versek összehasonlítása.

Egy ifjúsági regény elolvasása, erről szóban és írásban beszámoló készítése.

Hosszabb művek önálló feldolgozása, ezek tartalmával és mondanivalójával kapcsolatban állásfoglalás.

A német, ill. németnyelvű irodalom és művészet jelentős képviselőinek és fontosabb műveiknek ismerete.

9. évfolyam **Éves óraszám: 185**

Belépő tevékenységi formák (ismeretek, képességek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat

A tanuló tudjon/tudja:

- saját környezetét és életét érintő témákkal, problémákkal kapcsolatban állást foglalni,
- véleményét szóban és írásban megfogalmazni, álláspontot megindokolni,
- beszélgetésben, ill. szerepjátékban kezdeményezni és a beszélgetőpartner váratlan megnyilatkozásaira is reagálni,
- hétköznapi szituációkban információkat szerezni, ill. továbbadni (felvilágosítás, tudósítás),
- szövegekről és filmekről, ill. saját élményeiről (elsősorban szóban) beszámolni,
- személyeket leírni, embereket jellemezni,
- személyes tartalmú levelet írni,
- egy szöveg tartalmát írásban összefoglalni,
- egy történet tartalmát elmesélni,
- különböző véleményeket összegyűjteni és megfogalmazni,
- hétköznapi, ill. ismert témájú szövegeket érthetően és folyékonyan felolvasni.

Nyelvtan

- a német nyelvtan eddig elsajátított fontos szabályainak és fogalmainak egyre tudatosabb használata,
- a német nyelvtan alapvető terminus technikusainak használata,
- szövegekben a tanult nyelvtani szerkezetek és funkciójuk felismerése,
- a magyar interferencia hatásainak (igei és melléknévi vonzatok) kerülése,
- a szóképzés fontos struktúráinak ismerete és ezek alapján szavak képzése,
- egyszerűbb egynyelvű szótárak használata,
- az egyszerű mondat mondatrészeinek használata, az Objekt fogalmának, a hely- és időhatározós szerkezeteknek helyes használata,
- bizonyos kötőszavak segítségével összetett mondatok képzése,
- a német helyesírás alapvető szabályainak helyes használata tollbamondásban és maga által készített szövegekben.

Irodalom és szövegismeret

- biztos tájékozódás a tömegkommunikációs műfajokban,
- ezeknek a műfajoknak a vizsgálata a magyarországi német médiában,
- egyszerű tudósítások, interjúk, riportok készítése,
- egyszerű versek egymással történő összehasonlítása, helyes értelmezése, mondanivalójuk megvitatása,
- a konkrét költészethez hasonló versek írása,
- különböző stílusesszók felismerése szövegekben,
- rövidebb epikai művek mondanivalójának interpretálása, azáltal, hogy a szövegeket szabadon megváltoztatják, befejezik és a konfliktusok feloldására új megoldásokat találnak,
- betekintés a modern magyarországi német lírába.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témák	
Az iskola	Az iskola épülete. Tantárgyak, órarend. Az iskola régen és ma, ill. 100 év múlva. Tanárok és diákok – az ideális tanár és diák. Az iskola Magyarországon, Németországban, ill. Ausztriában. A házirend. A napirend.
A lakás	Lakáskörülmények városban és falun, családi házban és lakótelepen. A lakóközösség. Lakáskeresés (lakáshirdetés, telefonbeszélgetés). A lakás berendezése.
A család	Rokoni kapcsolatok, családfa. Generációk együttélése. Családom története. Családi ünnepek.
A fiatalok problémái	A felnőttkor előnyei és hátrányai. Szerelem, barátság, partnerkapcsolat. Belső és külső tulajdonságok. Az ideális barát, ill. partner.
A bevásárlás	Bevásárlás egy supermarketben és egy kis boltban. Ruházat vásárlása. A divat. A reklám.
Az étkezés	Egészséges táplálkozás. Különböző népek étkezési szokásai. Ételek elkészítése – receptek. Vendéglátás – otthon és étteremben.
Az egészség	Az emberi test – testrészek, szerveink. Betegségek, a gyakoribb betegségek tünetei. Orvosnál. Egészséges és egészségtelen életmód. Szenvedélyek rabságában.
Természet és környezet	Az állatkert – állatvédelem vagy állatkínzás. Környezetszennyezés: szemét, lég- és vízszenyezés, az ózonlyuk. Mit tehet az állam és az egyén a környezetvédelemért?
Nyelvtan	
Az ige	Az igeidők használata (Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur-I.). A jelen idejű igeragozás kivételes esetei [a/ä, e/i(e)]. Felszólító mód. Módbeli segédigék használata. Visszaható igék. Egyszerű vonzatos igék. Felszólító mód würde-vel.
A főnév és a névmás	A főnevek neme, a névelő, a főnevek erős és gyenge ragozása. Személyes, birtokos, mutató névmások és ragozások.
A melléknév	A melléznevek ragozása és fokozása. A wie, ill. als használata hasonlító mondatokban. Egyszerűbb melléknévi vonzatok.
Szóképzés, a szavak jelentése	Összetett és képzett szavak.

Témakörök	Tartalmak
Mondattan	Mondatrészek (alany, állítmány, tárgy – Objekt). Az Objekt sorrendje. Idő- és helyhatározó kifejezése előljárós szerkezetekkel (hová, hol, mikor, milyen gyakran, mennyi ideig). Összetett mondatok (idő- és okhatározói, feltételes és vonatkozó). A sem-sem, minél-annál, mind-mind páros kötőszavak használata.
Helyesírás	Nagy és kis kezdőbetűk. Hosszú és rövid magánhangzók. Az s-sch megkülönböztetése. Gyakran előforduló idegen szavak írása.
Irodalom és szövegismeret	
Tömegkommunikáció	Hír, tudósítás, interjú, riport, hirdetés. Magyarországi német média.
Hasonló témájú versek	Szabadon választott versek. Témák, motívumok: évszakok, szerelem, természet stb.
Konkrét költészet	Vizuális és akusztikus szempontok alapján nyelvi elemekből szerkesztett versek. Saját versek írása.
A magyarországi németek irodalma	Különböző szerzők hasonló témájú és motívumú versei.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló tudjon/tudja:

- saját környezetét és életét érintő témákkal, problémákkal kapcsolatban állást foglalni,
- véleményét szóban és írásban megfogalmazni,
- beszélgetésben, ill. szerepjátékban a beszélgetőpartner megnyilatkozásaira válaszolni,
- hétköznapi szituációkban információkat szerezni, ill. továbbadni (felvilágosítás),
- szövegekről és filmekről, ill. saját élményeiről (elsősorban szóban) beszámolni,
- személyeket leírni,
- személyes tartalmú levelet írni,
- egy történet tartalmát elmesélni,
- hétköznapi, ill. ismert témájú szövegeket érthetően és folyékonyan felolvasni,
- a német nyelvtan eddig elsajátított fontos szabályait és fogalmait egyre tudatosabban használni,
- a német nyelvtan alapvető terminus technikusait ismerni,
- szövegekben a tanult nyelvtani szerkezeteket felismerni,
- szavakat képezni,
- hely- és időhatározós szerkezeteket helyesen használni,
- bizonyos kötőszavak segítségével összetett mondatokat képezni,
- a német helyesírás alapvető szabályait tollbamondásban és maga által készített szövegekben helyesen használni,
- biztosan tájékozódni a tömegkommunikációs műfajokban,
- egyszerű tudósításokat, interjúkat készíteni,
- egyszerű verseket egymással összehasonlítani, helyesen értelmezni, mondanivalójukat megvitatni,
- rövidebb elbeszélő művek mondanivalóját értelmezni,
- Nyerjenek betekintést a modern magyarországi német lírába.

10. évfolyam
Éves óraszám: 185

Belépő tevékenységi formák (ismeretek, képességek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat

A tanuló tudjon/tudja:

- állást foglalni bármely időszerű, esetleg a médiából ismert témával, ill. problémával kapcsolatban,
- álláspontját hatásosan kifejezni,
- időszerű problémákkal kapcsolatban a témát és a partner véleményét szem előtt tartva vitatkozni,
- különböző személyes és hivatalos tartalmú szövegeket létrehozni (ürlap, kérdőív, kérvény, hivatalos levél),
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek lényegét megragadni és írásban szabatos formában megfogalmazni,
- egyszerűbb szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket tartalmi és formai szempontok alapján elemezni, e szövegekkel kapcsolatban állást foglalni,
- szövegeket kreatívan átalakítani (szövegek folytatása, új befejezés létrehozása),
- igényes szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket érthetően felolvasni.

Nyelvtan

- a tanult nyelvi jelenségeket (Aktív, Passív, Konjunktív-II, mellékmondatok, főnévi igeneves szerkezetek) és ezek funkcióit szövegekben felismerni, ezeket saját beszédében és az általa írt szövegekben értelemszerűen és helyesen használni,
- a mondatrészeket helyesen felismerni, igevonzatokat helyesen használni,
- a nyelvhasználat különböző formáit ismerni, a fiatalok nyelvének jellegzetes kifejezéseit a beszédhelyzetnek megfelelően használni,
- fogalmakat körülírni,
- egynyelvű szótárakat használni,
- a német helyesírás szabályait egyre növekvő biztonsággal használni,
- a központosítás szabályait helyesen használni.

Irodalom és szövegismeret

- tv-felvételekről szabadon véleményt nyilvánítani és azokat kritikusan megvitatni,
- a tv és a rádió kisebbségi műsorainak tematikáját és tartalmát ismerni,
- egyre önállóbban értelmezni verseket,
- balladákat elemezni,
- dalszövegek sajátosságait ismerni,
- különböző szerzők elbeszélő művei alapján konfrontálódni a magyarországi németek múltjával és jelenével.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témák	
A szolgáltatások	Fodrásznál. Javítások. Posta – telefonálás. Bankban – pénzfelvétel, kölcsön. Benzinkútnál, autószerelő műhelyben.
A technika	Az autó – a jogosítvány megszerzése. Háztartási gépek – használati utasítások. A számítógép. Az internet.

Témakörök	Tartalmak
Az utazás	Utazási előkészületek. Utazás egyedül vagy turistacsoporttal. Utazás autóval – diszkóbalesetek. Úticélok Németországban, Ausztriában és Svájcban.
Ünnepek – időjárás	Nemzeti, állami, vallási ünnepek. Magyar, ill. magyarországi német ünnepi szokások. A természet és az időjárás a különböző évszakokban. Időjárás előrejelzés.
A szabadidő	Szabadidős, ill. teljesítménysport. Extrém sportágak. Erőszak, horror, akció a képernyőn. Diszkó, buli, kocsma – hol szórakoznak a fiatalok?
Politika, Európa	Demokrácia az iskolában – diákönkormányzatok. Választások – pártok Magyarországon és Németországban. A parlament. Diákcsere – lehetőségek és tapasztalatok.
Nyelvtan	
A szenvedő szerkezet	Az aktív és passzív ige képzése, ragozása és használata. A Handlungs- és Zustandspassiv megkülönböztetése. Szenvendő szerkezet módbeli segédigékkel.
A feltételes mód	A Konjunktív-II. képzése és használata (jelen és múlt idő) Feltételes és óhajtó mondatok.
A főnév és melléknév	Melléknévragozás – kivételek. Főnévként használt melléknevek. Melléknévi vonzatok.
A mondat	Mondatrészek kapcsolódása – különböző Objekttekkel álló igék. Időhatározói, célhatározói és megengedő mellékmondatok. Főnévi igenes szerkezetek zu-val és zu nélkül.
Nyelvi rétegek	Az irodalmi és a köznyelv. Csoportnyelvek: az ifjúsági nyelv. Nyelvjárások.
Helyesírás	Idegen szavak írása. Központosítás. Nehezebb egyedi problémák gyakorlása.
Irodalom és szövegismeret	
Tömegkommunikáció	Hír, kommentár, interjú, riport, szórakoztató műsorok. Jellemző vonások, forma, hatás.
Azonos témájú versek	Különböző korokban keletkezett versek a szerelemről, a természetről, a hazáról, színekről stb.
Rövid epikai művek	Rövid történetek (Kurzgeschichten) H. Bölltől és W. Borcherttől és más szerzőktől. Elbeszélés, parabola, egyszerű szatíra.
A ballada	Balladák különböző korszakokból. Pl. Goethe: Erlkönig Schiller: Der Handschuh stb.
Dalszövegek, szongok	Különböző dalok, szongok (Liedermacher). Dalszövegek a pop-rock zene területéről.
A magyarországi német irodalom	Különböző szerzők elbeszélő művei.

Olvasmányok 9–10. osztály

Ajánlott művek a Bunte Erde című tankönyvben található szövegek.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló tudjon/tudja:

- állást foglalni bármely időszerű, esetleg a médiából ismert témával, ill. problémával kapcsolatban,
- különböző személyes és hivatalos tartalmú szövegeket létrehozni,
- egyszerűbb szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket tartalmi és formai szempontok alapján elemezni,
- félbehagyott szövegeket folytatni, azokhoz új befejezést írni,
- szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeket érthetően felolvasni,
- a tanult nyelvi jelenségeket (Aktív, Passív, Konjunktív-II., mellékmondatok, főnévi igeneves szerkezetek) szövegekben felismerni, ezeket értelemszerűen használni,
- igevonzatokat használni,
- fogalmakat körülírni,
- egynyelvű szótárakat használni,
- a német helyesírás szabályait egyre növekvő biztonsággal használni,
- a központosítás szabályait használni,
- tv-felvételekről szabadon véleményt nyilvánítani és azokat kritikusan megvitatni,
- a tv és a rádió kisebbségi műsorainak tartalmát ismerni,
- verseket értelmezni,
- balladákat elemezni.

11. évfolyam

Éves óraszám:

Belépő tevékenységi formák (ismeretek, képességek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat:

- állást foglalni a múltat és a jelent érintő különböző problémákkal kapcsolatban,
- saját véleménye, álláspontja mellett logikusan érvelni,
- vitában aktívan részt venni,
- a magán- és közéletben használatos különböző szövegfajtákat (pályázat, önéletrajz stb.) létrehozni,
- tényeket és problémákat megadott szempontok alapján feltárni és világos, logikus gondolatmenettel kifejtetni,
- olvasott szövegekkel kapcsolatban kommentárt írni,
- kiselőadásokat tárgyszerűen előkészíteni és előadni,
- különböző szövegeket magyarról németre és németről magyarra fordítani.

Nyelvtan:

- az igék modális jelentéseit (feltételezés, valószínűség, kényszer, távolságtartás stb.) megérteni, és ezeket helyesen használni,
- a függő beszéd különböző kifejezési módjait irodalmi művekben és a médiák nyelvében megvizsgálni, funkciójukat és jelentésüket felismerni és helyesen használni,
- szövegekben többjelentésű szavakat, azonos vagy hasonló, ill. ellentétes jelentésű szavakat megvizsgálni, a különbségeket és hasonlóságokat felismerni és ezeket saját szókincsének gazdagítására felhasználni,

- az idiómákat az írott és beszélt nyelvben felismerni, jelentésüket érteni, bizonyos összefüggésben használni ezeket,
- az írott és beszélt nyelv közötti különbségeket ismerni, saját szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaiban ezekre a különbségekre figyelni,
- a fontosabb módosítószavak jelentését és hatását érteni.

Irodalom és szövegismeret:

- epikus műveket tartalmi és formai szempontok szerint elemezni, mondanivalójukat megvitatni,
- verseket egymással összehasonlítani, jellemző jegyeiket felismerni,
- Goethe és Schiller életét és főbb műveit ismerni,
- egy teljes művet részletenként elemezni, annak tartalmát elmesélni és megvitatni.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témakörök	
A másság tudomásulvétele	A társadalom peremén élők: hajléktalanok, kábítószeresek, szekták. Kisebbségek, külföldiek (vendégmunkások, menekültek) – társadalmi problémák – tolerancia, intolerancia, előítéletek, asszimiláció.
A németnyelvű országok	Népesség. Földrajzi, társadalmi, kulturális sajátosságok Németországban, Ausztriában és Svájcban.
A kettéosztott Németország – a fal ledöntése előtt és után	Az NSZK és az NDK létrejötte. A fal. Az NDK politikai rendszere a Stasi – emberi sorsok. A fal ledöntése. Az újraegyesítés és következményei. Ossik és wessik – a fejekben lévő fal.
A munka világa	Munka régen és ma. Munkát keresni és találni (pályázat, bemutatkozó beszélgetés). Karrier, munkanélküliség.
Barátok között	Barátság, szerelem, partneri kapcsolat.
Nyelvtan	
Az ige	Elváló és nem elváló igekötős igék. Módbeli segédigék szubjektív jelentése. A függő beszéd kifejezése kijelentő és feltételes móddal – a Konjunktiv–I. képzése. Melléknévi igenevek – átalakításuk vonatkozó mellékmondatokká.
Jelentés	Rokon értelmű és ellentétes értelmű szavak. Azonos alakú, különböző névelőjű szavak jelentései.
Szókapcsolatok	Idiómák, Funktionsverbgefüge.
Mondattan	Mellékmondatok képzése als ob/als wenn, ohne dass/ohne ...zu, anstatt dass/ anstatt...zu kötőszavakkal. Haben ...zu/ sein...zu szerkezetek.
Az írott és a beszélt nyelv	Szókincs és mondat szerkezet. Nyelvi eszközök a hétköznapi beszélgetésekben, hivatalos beszédekben, írott és nyomtatott szövegekben. Címek, újságcikkek főneves szerkezetei. Módosítószavak.
Fordítás	Szövegek fordítása magyarról németre és németről magyarra.
Irodalom és szövegismeret	
A tanmese (fabula)	Lessing és más szerzők fabuláinak összehasonlítása. Fabulák önálló befejezése, ill. írása.
J. W. Goethe és F. Schiller	A két költő együttműködése. Goethe sesenheimi dalai, Mailied, Heidenröslein, Wanderes Nachtlied és más költemények. Schiller: Ode an die Freude stb.

Témakörök	Tartalmak
Az ifjúsági regény	Egy szabadon választott ifjúsági regény feldolgozása.
Elbeszélő művek	Egy hosszabb 19. vagy 20. századi elbeszélő mű Pld: E. T. A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi vagy G. Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe vagy Fr. Dürrenmatt: Der Richter und sein Henker stb.
Magyarországi német irodalom	Nyelv és identitás a magyarországi német szerzők verseiben és elbeszélő műveiben.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló tudjon/tudja:

- állást foglalni a múltat és a jelent érintő különböző problémákkal kapcsolatban,
- saját véleménye, álláspontja mellett érvelni,
- a magán- és közéletben használatos különböző szövegfajtákat (pályázat, önéletrajz stb.) létrehozni,
- tényeket és problémákat megadott szempontok alapján feltárni,
- különböző szövegeket magyarról németre és németről magyarra fordítani,
- az igék modális jelentéseit (feltételezés, valószínűség, kényszer, távolságtartás stb.) érteni,
- a függő beszéd különböző kifejezési módjait irodalmi művekben és a médiák nyelvében megvizsgálni, funkciójukat felismerni,
- szövegekben többjelentésű szavakat, azonos vagy hasonló, ill. ellentétes jelentésű szavakat felismerni, megvizsgálni, a különbségeket és hasonlóságokat megállapítani,
- az írott és beszélt nyelv közötti különbségeket ismerni,
- az epikus műveket tartalmi és formai szempontok szerint elemezni, mondanivalójukat megvitatni,
- verseket egymással összehasonlítani,
- Goethe és Schiller életét és főbb műveit ismerni,
- egy teljes művet részletenként elemezni, tudják annak tartalmát elmesélni és megvitatni.

12. évfolyam Éves óraszám: 165

Belépő tevékenységi formák (ismeretek, képességek)

Írásbeli és szóbeli nyelvhasználat

A tanuló tudjon/tudja:

- magát beszédhelyzetekben folyékonyan kifejezni,
- a múlt, a jelen és a jövő problémáival kapcsolatban állást foglalni,
- egy adott problémát vázolni, ezzel kapcsolatban véleményt kifejezni, a saját érveket másokéival szembeállítani,
- különböző szépirodalmi és más szövegeket megérteni, értelmezni és elemezni,
- a tárgyalt témákhoz kapcsolódó szakirodalmat kiválasztani és felhasználni,
- azokat a technikákat ismerni, amelyek a jegyzetelést, rendszerezést, összefoglalást megkönnyítik,

- különböző szövegeket magyarról németre, ill. esetleg szépirodalmi szövegeket németről magyarra fordítani,
- magyar szövegeket német nyelven tömöríteni.

Nyelvtan:

- alapos morfológiai, szemantikai és szintaktikai ismeretekkel rendelkezni, amelyek segítségével differenciált módon és helyesen használja a nyelvet,
- autentikus szövegekben a nyelvi jelenségek jelentését és funkcióját felismerni,
- alapvető stilisztikai ismeretekkel rendelkezni és ezeket írásban és szóban helyesen használni,
- a szövegkörnyezet által befolyásolt jelentéskülönbségeket felismerni, és helyes szóhasználatra törekedni,
- a német nyelvben létező idegen szavak stilisztikai értékét ismerni és ezeket megfelelő szövegkörnyezetben használni,
- önállóan szavakat képezni,
- a német helyesírás és központosítás szabályait nagy biztonsággal használni.

Irodalom és szövegismeret:

- jól tájékozódni a sajtó nyelvezetében és az egyes szövegfajtákban,
- egyre önállóbb foglalkozás keretében a művek mondanivalóját megvitatni és feltárni,
- megadott szempontok alapján a műveket szóban és írásban interpretálni,
- a magyarországi német irodalom fejlődési tendenciáit ismerni.

Témakörök	Tartalmak
Társalgási témakörök	
Közösségi értékek	Tolerancia/intolerancia. Történelmi és modern egyházak. Az egyházak szociális funkciói. Becsület és becsületesség.
Férfi és női szerepek	A hagyományos és a modern nő. Családanya vagy karrier? Megváltozott erkölcsök. A házasság krízise.
Manipuláció	Az emberek manipulálása a diktatúrákban. Módszerek és eszközök, következmények. Manipuláció ma. A média, a politikusok, a pénz, a reklám segítségével.
Történelem és kultúra	Németország 20. századi története (nemzeti szocializmus, újrakezdés, gazdasági csoda, politikai mozgalmak, polgári kezdeményezések). Múzeumok, színházak, filmfesztiválok, személyiségek.
A jövő	Egyéni elképzelések a jövőről – lehetőségek. Továbbtanulás, munkahely, ösztöndíj. Magyarország jövője Európában: az EU. Az emberiség jövője: környezetünk. A tudomány felelőssége.
Nyelvtan	
Stilisztika	Szóhasználat, mondatszerkesztés, stílus eszközök és ezek függősége az adott szituációtól. A jelentéskülönbségek okai (szövegösszefüggés, szövegek összehasonlítása).
Szókincs, szóképzés	Idegen szavak, neologizmusok, idegen eredetű szavak. Más nyelvek hatása a német nyelvre (anglicizmusok). Szóképzés elő- és utótagokkal.

Témakörök	Tartalmak
Szó, mondat, szöveg	A nyelvtani ismeretek ismétlése és rendszerezése irodalmi és más autentikus szövegek vizsgálata kapcsán. Nyelvi formák szerepe különböző fajtájú szövegekben.
Fordítás	Fordítási és tömörítési gyakorlatok.
Irodalom és szövegismeret	
Német nyelvű újságok és folyóiratok	Ábrázolásmódok a sajtóban kiválasztott cikkek alapján. Bulvársajtó, reklámok. A magyarországi német nyelvű sajtó.
Drámai szövegek	Egy szabadon választott 20. századi dráma (pl. Dürrenmatt: Die Physiker vagy Der Besuch der alten Dame vagy M. Frisch: Andorra vagy Biedermann und die Brandstifter.
Elbeszélő művek	Egy szabadon választott 20. századi mű
Magyarországi német irodalom	A magyarországi német irodalom fejlődési tendenciái kiválasztott művek alapján.

Továbbhaladási feltételek

A tanuló tudjon/tudja:

- magát beszédhelyzetekben folyékonyan kifejezni,
- a múlt, a jelen és a jövő problémáival kapcsolatban állást foglalni,
- egy adott problémát felvázolni, ezzel kapcsolatban véleményét kifejteni,
- különböző szépirodalmi és más szövegeket megérteni, értelmezni,
- különböző szövegeket magyarról németre, ill. németről magyarra fordítani,
- rendelkezzen alapos morfológiai, szemantikai és szintaktikai ismeretekkel,
- idegen szavakat megfelelő szövegkörnyezetben használni,
- önállóan szavakat képezni,
- a német helyesírás és központosítás szabályait nagy biztonsággal használni,
- jól tájékozódni a sajtó nyelvezetében és az egyes szövegfajtákban,
- a művek mondanivalóját feltárni és megvitatni.

NÉMET HON- ÉS NÉPISMERET

(MINDEN OKTATÁSI FORMA SZÁMÁRA)

Célok és feladatok

A múlt megismerésével a cél a tanulók azonosságtudatának a kialakítása és jövőképük formálása. A tanulók ismerjék meg a kisebbségi jogokat, ezáltal készüljenek fel érdekeik képviselésére.

A tanulók először ismerkedjenek meg a magyarországi németek legfontosabb hagyományaival, életmódjával és kultúrájával. Legyenek büszkéek arra, hogy ehhez a népcsoporthoz tartoznak, de tiszteljék a magyar nép és az országban élő más kisebbségek kultúráját, ismerjék fel a népek közötti kapcsolódási pontokat.

A tanulók ismerkedjenek meg a magyarországi németek nyelvjárásaival, értékeikkel, és tudatosuljon bennük az irodalmi nyelvtől való eltérés oka.

A németajkú lakosság történetének kezdetektől napjainkig való tanulmányozása vezesse el a tanulókat ahhoz a tényhez, hogy a kisebbség sokszínűségével és kisugárzásával hatást gyakorol a többségi nemzetre.

A történelmi ismeretek segítséget nyújtanak az előítéletek megjelenési formáinak felismerésében és a jelenség hátterének feltárásában. A fiatalok igazodjanak el a mai kisebbségi lét megjelenési formáiban, ismerjék meg a szervezeteket, a testületeket és a sajtót, továbbá ösztönözzük őket arra, hogy a tanulmányok befejezése után is foglalkozzanak a magyarországi németek kultúrájával és képviseljék érdekeit.

A történelmi témakörök a történelem tantárgy óráin kerüljenek feldolgozásra.

Az interkulturális tanulás segítségével rávilágítunk a nyelvi és kulturális sokszínűség előnyeire és a saját, valamint más kultúrák megbecsülésére nevelünk.

A tanulók tudják a magyarországi németek helyzetét az európai dimenzióban elhelyezni.

1–4. évfolyam

Az általános iskola alsó tagozatában a nemzetiségismereti tartalmak közvetítése kizárólag cselekvésközpontú legyen. Ne tanítsunk adatokat, meghatározott ismereteket. A tartalmak egyrészt integrálhatók a német és a többi tantárgyba (pl. ének-zene, technika, művészeti nevelés), másrészt önálló tárgyként is oktathatók. Ebben a korban célszerűbb az integráció, több motivációs lehetőséget biztosít.

A tanulók:

- nyerjenek betekintést a magyarországi németek jelenébe és múltjába élmények alapján, szerezzenek alapvető ismereteket elődeik életéről és mindennapi munkájáról,
- tudatosuljon bennük – különösen a nyelv és a szokások terén – az emberek mássága. Ismerkedjenek meg legalább két különböző szokással, és tudjanak a nyelvjárás és az irodalmi nyelv létezéséről. Gyűjtsenek nyelvjárási szavakat és ismerjék a német nyelv változatait saját szintjükön,
- kapjanak indítást mondókák, dalok, játékok gyűjtésére és megtanulására, ismerjék meg a népköltészet értékét és szépségét. Tudjanak három-három mondókát, dalt, közmondást a népköltészetből és egy verset a műköltészetből kívülről,

- mutassanak érdeklődést őseik kultúrájának megismerésére, és pedig a hagyományok játékos felelevenítésén keresztül, készítsenek (barkácsoljanak) három tárgyat, ismerjék használatukat. Ismerjék fel a hagyományápolás fontosságát.

5–8. évfolyam

A tanulók:

- nyerjenek betekintést egy németek lakta település életébe, ismerjenek meg magyarországi németek által lakott területeket földrajzi adottságaikkal együtt. Tudják, hogyan és miként kerültek a németek Magyarországra. Ismerjék a betelepítés okait, a magyarországi németek által lakott területeket, tudjanak néhány fontos eseményt elmesélni,
- ismerjék a naptári évhez és a valláshoz kötődő legfontosabb ünnepeket, maguk is gyűjtsenek szokásokat, tudják a tanult szokásokat felsorolni és röviden ismertetni. Ismerjék meg a magyarországi németek és a német nyelvű országok legfontosabb tradícióit, ismerjék fel a hagyományok különbözőségét és azonosságait. Ébredjen fel érdeklődésük más kultúrák iránt, tiszteljék azokat,
- kapjanak ösztönzést a magyarországi német dal- és néptánckincs ápolására, a magyarországi német irodalom megismerésére. Tudjanak három-három dalt kívülről, valamint történeteket, ill. mondákat elmesélni,
- ismerjék fel a gyűjtött nyelvjárási szavak alapján, hogy a helyi nyelvjárás mely szavai térnek el feltűnően a köznyelvtől. Soroljanak fel a helyi nyelvjárásból (ha létezik ilyen) néhány lexikai és hangsajátosságot, ill. gyűjtsenek a magyar nyelvből átvett lexikai egységeket,
- nyerjenek betekintést a magyarországi német paraszti és iparos világ mindennapi életébe, ismerjék meg a település, az udvar és a ház berendezését. Legyenek alapvető ismereteik a település formájáról és a legfontosabb berendezési tárgyairól. Sorolják fel a legfontosabb paraszti munkákat, kézműves mesterségeket, ételeket és ruhadarabokat. Ismerjék az akkori és mostani étkezés és öltözködés közti különbségeket, a magyarországi németek „lakó-hagyományait”, és a hasonlítsák össze a magyarokéival,
- fedezzék fel és elevenítsék fel elődeik hagyományait, ismerjék a nemzetiségek közötti kapcsolatokat, értsék meg a magyarországi németek nemzetközi kapcsolatait. Tudják felsorolni a Magyarországon élő kisebbségeket,
- ismerjék a legfontosabb kisebbségi jogokat,
- ismerjék a német származású személyiségek szerepét a magyar kultúra kibontakoztatásában, soroljanak fel legalább hármat legfontosabb alkotásával, ill. ismerjenek műveket a magyarországi német irodalomból.

9–12. évfolyam

A tanulók:

- ismerjék a németek legfontosabb települési területeit a történelmi Magyarországon, azok földrajzi sajátosságait, és sorolják fel azokat. Ismerjék továbbá Magyarország német lakosságának kulturális szerepét,
- ismerjék a magyarországi németiség történelmi szerepét a betelepedéstől a jelenkorig, tudjanak az eseményekről véleményt alkotni,
- ismerjék a magyarországi német oktatási rendszert, hasonlítsák össze a némettel (pl. cserekapcsolatokon keresztül),

- ismerjék fel, hogy mit jelentenek az önkormányzatok a kisebbségeknek, ismerjék szerepüket lakóterületükön, ill. ismerjenek magyarországi német egyesületeket és szervezeteket,
- ismerjék a magyarországi német médiát és szerepét a nyelv és az identitás közvetítésében. Alkossanak véleményt tevékenységéről, lehetőség szerint vegyenek is részt benne.
- ismerjék a naptári év és a család hagyományait, lényegüket és eredetüket. Ismerjék fel a családok korábbi és mostani értékrendszerét, értsék meg a magyarországi németek szerepét a magyar kultúrában. Sorolják fel a legjelentősebb magyarországi német alkotókat, ismerjék egy-egy művüket,
- ismerjék a tárgyak és épületek funkciója, formája és díszítése közti összefüggéseket, legyenek tisztában a legfontosabb díszítőelemekkel,
- tudjanak irodalmi műveket önállóan értelmezni és feldolgozni, de legalább egy rövid prózai és két verses alkotást,
- ismerjék az asszimilációs folyamatokat és következményeiket,
- legyenek képesek projektorientáltan dolgozni.

1. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A rokoni kapcsolatokat kifejező szavak megismerése.

Tárgyak, személyek leírása és néhány kézműves termék (játék) előállítása.

A lakóhely fontosabb épületeinek elnevezése, növények és virágok megnevezése.

Népköltészeti alkotások megtanulása.

Témakörök	Tartalmak
A család és családtagok	Rokoni kapcsolatok megnevezése, esetleg nyelvjárásban is. Személyek és tárgyak külső jellemzőinek leírása, pl. fotók alapján. A családtagok ábrázolása játékos formában.
Élet a családban	Néhány kézműves termék előállítása: mézeskalácssütés, babakészítés kukoricacsutkából vagy csuhéból.
Az otthon, a környezet, házi-állatok	Virágok, zöldségfélék a kertben, háziállatok nevei, esetleg nyelvjárási megfelelőik.
Élet a városban, a falun	A település ismert épületeinek meglátogatása: templom, tájház/múzeum stb.
Népköltészet	Mondókák, dalok állatokról és természeti jelenségekről. Az év ünnepeihez kapcsolódó mondókák és dalok: Mikulás napi versikék, újévi köszöntők. Gyerekjátékok, egyszerű táncok, népdalok.

A továbbhaladás feltételei

A tanév végére a tanulók legalább 3 népköltészeti alkotást (dal, rigmus, tánc, játék) tanuljanak meg. Legyenek alapvető ismereteik a tanult témakörökben.

2. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Képleírás.

Lakberendezési tárgyak megnevezése.

A legfontosabb paraszti kézművek, munkák megismerése, néhány munka nyelvjárási megnevezésének ismerete.

Játékok, háziállatok készítése természetes anyagokból.

Kiválasztott művek elsajátítása a magyarországi német nép- és műköltészetből.

Témakörök	Tartalmak
Az otthon és az iskola	Beszélgetés hozott képekről: Az iskola régen és most. Nagyszülők mesélnek iskolai élményeikről. A kis- és iskolás gyerekek népviselete.
Lakóház, lakás	Berendezési és használati tárgyak.
Foglalkozások	A parasztemberek napirendje, a paraszti munka legfontosabb eszközei, paraszti és kézműves szerszámok nyelvjárási megnevezése.
Háziállatok, erdőn és mezőn élő állatok	Az állatok megnevezése, lehetőség szerint nyelvjárásban is. Játékállatok barkácsolása kukoricaszárból (tehenek, kecskék stb.)
A naptári év szokásai	Hagyományos tojásfestés vagy karácsonyfa díszítése pattogatott kukoricával és aszalt szilvával.
Népköltészet /Irodalom	Kiszámolók, találós kérdések, közmondások, gyerek- és körjátékok megtanulása antológiákból, ill. a helyi gyűjtés alapján. Ismert helyi gyűjtésű rövid mesék. Gyermekimák.

A továbbhaladás feltételei

A tanév végén tudjanak a tanulók minden műfajban egy művet kívülről és egyet elmesélni. Legyenek alapvető ismereteik a tanult témákban.

3. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A rokoni kapcsolatok megismerése, lehetőség szerint nyelvjárási megnevezésükkel együtt.

A családban és a lakóhelyen előforduló foglalkozások ismerete.

Egyszerű recepteket gyűjteni és feljegyezni, régi konyhai eszközöket megnevezni, és funkciójukat ismerni.

A gyermekviselet ruhadarabjainak elnevezése.

Bútor- és hímzésmintákat ismerni és lerajzolni.

Ajándékokat és díszeket barkácsolni, és funkciójukat ismerni.

Néhány gyógy mód ismerete.

A magyarországi német irodalom néhány alkotásának megtanulása.

Témakörök	Tartalmak
Az otthon, a szülők, a nagyszülők	Rokoni kapcsolatok megnevezése, esetleg nyelvjárásban is. Szakmák a családban.
Hétköznapiak	Étkezés, főzés, régi ételreceptek gyűjtése. Egyszerűbb ételek főzése, mézeskalács sütése. A falvédőkön levő életbölcsesek gyűjtése. Néhány konyhai eszköz megismerése.
Lakóhely és környéke	Szakmák az adott településen régen és ma. Régi utcanevek. Közismert épületek és helyek megtekintése: templom, temető, kálvária, kápolnák, tájház stb.
A kisebbségek és a lakóhely életéből	Ruházkodás régen és ma (különös tekintettel a gyermekruhákra). Gyerekjátékok. Ügyességi játékok. Bútor- és hímzésminták, házak díszítőelemeinek rajzolása. Karácsonyi díszek készítése: gyümölcsaszalás, kukoricapattogatás, a karácsonyfa feldíszítése; ajándékok régen és ma.
Egészséges életmód, a betegségek megelőzése	Gyógyítás régen és ma. Gyógymódok, babonák.
Népköltészet /Irodalom	Találós kérdések, nyelvtörők, közmondások, versek és mesék, gyerekjátékok. Válogatás a magyarországi német irodalomból. Egyszerű táncok. Népdalok.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók ismerjenek néhány a családban és a lakóhelyükön előforduló foglalkozást, gyűjtsenek néhány ételreceptet, tudjanak konyhai eszközöket megnevezni, ismerjenek bútor- és hímzésmintákat.

A népköltészet minden irodalmi műfajából tanuljanak meg egy művet kívülről, vagy tudják elmesélni, ismerjenek néhány táncmotívumot.

4. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Alapvető ismeretek a következő témakörökben:

A családi együttélés, a gyermekek kötelességei régen és ma, valamint a település lakóinak etnikai hovatartozása és nyelvhasználata.

Családi és egyházi ünnepek ismerete és a hozzájuk kapcsolódó dalok és mondókák ismerete, néhányuk ismertetése.

Egy húsvéti vagy karácsonyi ajándék elkészítése, funkciójának ismerete.

A település néhány ismert meséjének, mondájának irodalmi nyelven vagy nyelvjárásban való előadása.

Magyarországi német szerzők műveinek ismerete.

Témakörök	Tartalmak
Élet a családban	Képek a családi albumból. Generációk együttélése. A gyerekek jogai régen és ma.
A kisebbségek életéből	A település lakói és etnikai hovatartozásuk. Az etnikai csoportok legfontosabb jellemzői (nyelv, szokások). Nyelvhasználat a családban. Esztergált fatárgyak megtekintése, esetleg készítése.
Ünnepek	Családi és egyházi ünnepek (néhányról beszélgetni, amelyekhez kapcsolódóan van a tanulóknak véleményük). Régi fényképek, amelyek ezekhez az ünnepekhez kapcsolódnak, nagyszülők élményei. Dalok, versek hozzájuk kapcsolódóan. Játékok: pl. a húsvéti tojásokkal. Karácsonyi és húsvéti ajándékok készítése, sütése (fonott kalács, mézeskalács figura).
Népköltészet /Irodalom	Ismert helyi mesék, történetek nyelvjárásban és/ill. irodalmi német nyelven. A korosztálynak megfelelő történetek előadása nyelvjárásban. Magyarországi német szerzők műveiből. Mese- és daltanulás nagyszülőkkel. Magyarországi német írók, költők meghívása, akik gyerekeknek írnak. Népdalok tanulása.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók tudjanak beszélni a családon belüli együttélés mai és régi formáiról. Legyenek alapvető ismereteik a település lakóinak etnikai hovatartozásáról. Ismerjenek néhány családi és egyházi ünnepet, egy mesét vagy mondát, irodalmi nyelven vagy nyelvjárásban, tudjanak egy verset (dalt), mondókat kívülről.

5. évfolyam Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A saját iskola rövid történetének ismerete, adatok a régi iskolarendszerről, gyűjtőmunka ebben a témakörben.

Ismeretek a saját családról, történetének kutatása.

Régi házak, lakások berendezési tárgyait ismerni és a maiakkal összehasonlítani.

Szokásokat ismerete és egyről beszámolás.

Ismeretek szerzése az év mezőgazdasági munkáiról és más tevékenységekről.

A lakóhely dűlőneveinek ismerete, az elnevezések eredetének kutatása.

Ismeretek a magyarországi német népzénéről, népdalokról, táncmotívumokról.

A magyarországi német irodalom képviselőit és néhány művüket ismerni.

Témakörök	Tartalmak
Az otthon és az iskola	Az iskola rövid története. Mit és hogyan tanultak nagyszüleink? Régi tankönyvek, tintatartók, bizonyítványok stb. gyűjtése egy kiállítás számára. Egykori tanítók sírjainak meglátogatása, esetleg ápolása. A tanulók családjának története – családi album, családfa készítése.
Lakás - berendezés	Házak régen és ma – összehasonlítás. Gyerekszobák régen és ma.
Családi és egyházi ünnepek. A naptári év ünnepei	Pünkösdi szokások újjáélesztése. Farsangi maszkok készítése, farsangi felvonulás rendezése.
Munkák a ház körül	Mezőgazdasági munkák az év során. Téli foglalatosságok: kötés, kosárfonás, söprűkészítés, koszorúfonás (néhány tevékenységet elvégezni).
A természet	A szülőhelyhez kötődő földrajzi nevek gyűjtése, az elnevezések eredete – a tanulók gyűjtőmunkáján alapulva.. Olyan helyek felkutatása, ahol valamikor esetleg természeti katasztrófa volt, s ennek nyomát még őrzi a szájhagyomány. Ehhez kapcsolódó történetek gyűjtése.
Népdalok Népzene	Magyarországi német népdalok megtanulása. Hangszerek megismerése. A hazai németek népdalainak jellemző jegyei.
Népi tánc	Néhány néptánc megtanulása: pl. Schustertanz, Kreuzpolka.

A továbbhaladás feltételei

Ismeretek a saját iskoláról, családról, a lakás berendezéséről. Egy szokás bemutatása, ismeretek az év mezőgazdasági munkáiról, a település dűlőneveiről. Alapvető ismeretek a magyarországi német népzénéről, három népdal megtanulása kívülről, néhány táncmotívum ismerete.

6. évfolyam **Évi óraszám: 37**

Belépő tevékenységformák

A magyarországi németek falusi és városi életmódja közötti különbség felismerése és megmagyarázása.

A régió német településeinek megismerése, tájházak felkeresése, gyűjtőmunka egy faluban.

Információk gyűjtése a falun és a városban üzőtt foglalkozásokról.

A középkori és kora újkori magyar–német államközi kapcsolatok értékelése.

A kötelező tananyag ismerete a magyar–német politikai és kulturális kapcsolatokról az államalapítástól a török kiűzéséig.

Régi foglalkozások megismerése, munkafolyamatai megnevezése.

A fontosabb gyógynövények neveinek és felhasználási területük megismerése, a velük kapcsolatos szokások elmondása.

A tavaszi és a nyári ünnepkör szokásainak felsorolása, egy szokás részletes elmondása.

A hétköznapi viselet felismerése, az egyes ruhadarabok elnevezése, esetleg nyelvjárásban is. Művek hazai német íróktól, költőktől, betekintés a magyarországi németek zenei és néptánc-hagyományába.

Témakörök	Tartalmak
Történelem Magyarországi németek települései a megyében	Élet a falvakban. Élet a városban. A magyarországi németek részaránya a megyében régen és ma. Látogatás tájházban. Térképvázlatok készítése a német településekről. Mondák gyűjtése a németek lakta településeken.
Német–magyar kapcsolatok a középkorban és a kora újkorban	Német misszionáriusok a Kárpát medencében. A magyarok kalandozása német területre (mondák). Az Árpádok házasságpolitikája. A németek betelepítése II. Géza idejében. Zsigmond - a városiasodás szorgalmazója. Hunyadi Mátyás – külpolitikai törekvések. Habsburgok a királyi Magyarország trónján. Magyarország felszabadítása a török uralom alól a Német-Római Császárság segítségével.
Néprajz Gyerekek az egész világon	A gyerekek élete régen és ma. Szabadidős lehetőségek, játékok régen és ma. Iskolalátogatás, tanulási lehetőségek régen és ma.
Munka, szabadidő, művelődés	Régi mesterségek: fazekasság, látogatás egy fazekasműhelyben, a munkafolyamatok megfigyelése, agyagból edények készítése, díszítése a megfigyelt díszítőelemekkel.
Egészséges életmód. A betegségek gyógyítása	A legfontosabb gyógynövények és felhasználásuk. Babonás gyógymódok, a velük kapcsolatos szokások: Úrnapi körmenet, a megszentelt virágok felhasználása. Mária mennybemenetele – „Weihbüschl”. Virágszentelés.
Népszokások	A tavaszi és a nyári időszak szokásai (Húsvét, Szent Iván stb.)
Étkezés, főzés	Régi ételreceptek gyűjtése, közkedvelt ételek, heti étrend. Régi konyhai eszközök és azok használata.
Irodalom	Válogatás magyarországi német szerzők műveiből. Népmesék és népmondák.
Népdal Népzene	Népdalok tanulása. A népzenei hagyományok fontossága. A magyarországi német népdalok jellemzői.
Néptánc	Néhány néptánc megtanulása, esetleg gyűjtése a lakóhelyen.

A továbbhaladás feltételei

Információk gyűjtése a falusi és városi életmódról és az ottani foglalkozásokról. A kötelező történelmi tananyag ismerete az államalapítástól a törökök kiűzéséig a magyar–német politikai és kulturális érdekek tükrében. Régi foglalkozások. A gyógynövények elnevezésének ismerete, a tavaszi és a nyári ünnepkör szokásainak felsorolása, a hétköznapi viselet felismerése, az egyes ruhadarabok elnevezése. Három népdal kívülről történő megtanulása.

7. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Mikor és milyen körülmények között telepedtek le a németek Magyarországon?

Térképvázlatok készítése a történelmi Magyarország németek által lakott területeiről.

A telepések sorsának ismerete.

A németek által lakott országrészek ismerete.

Telepes sorsok elmesélése.

A németajkú lakosság részvétele Magyarország mezőgazdasági és ipari fejlesztésében a 18. és a 19. században.

A németek által alapított ipari létesítmények bemutatása konkrét példákon.

A német lakosság szerepe a reformkorban és az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején.

A német származású aradi vértanúk ismerete.

Az Osztrák–Magyar Monarchia etnikai térképének megmagyarázása.

Térképmunka: Hol élt német nyelvű lakosság a Monarchiában.

Egy régi parasztház alaprajza, beosztása, építőanyaga berendezése – szókincs.

A hazai németnyelvű kisebbségi média adásainak figyelemmel kísérése, ill. az NZ írásainak olvasása.

Szokásokról beszélni.

Az ünnepi viselet egyes ruhadarabjainak, esetleg nyelvjárási megfelelőinek ismerete.

Magyarországi német művészek és műveik ismerete.

Témakörök	Tartalmak
Történelem A németek betelepítése a 18. században	Betelepítés, telepítési korszakok. „Schwäbische Türkei”, a Bánság és Szatmár benépesítése német telepésekkel. III. Károly, Mária Terézia, II. József telepítései. A telepések élete (gyűjtőmunka).
A magyarországi németek a reformkorban és az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején	A német polgárság aktív szerepe a kereskedelmi és ipari létesítmények alapításában (pl. Heckenast, Landerer). Tipikus német foglalkozások (gyűjtőmunka). A magyarországi németek és erdélyi szászok viszonya a magyar forradalmi eseményekhez. Német származásúak az aradi vértanúk között.
Az Osztrák – Magyar Monarchia földrajzi és etnikai térképe	Térképelemzés.
Néprajz Tájházak, nemzetiségi települések	Egy parasztház megtekintése: alaprajz, építőanyagok, beosztás, berendezés.
Média	Válogatás az „Unser Bildschirm” adásaiból, beszélgetés róluk, az adások rendszeres figyelemmel kísérése.
Szokások	Május 1. – májusfaállítás, búcsú.

Témakörök	Tartalmak
Foglalkozások	Hagyományos kézműves mesterségek (mézeskalácsos, kékfestő) Egy műhely vagy kiállítás meglátogatása, az egyes munkafolyamatok megismerése, részvétel bennük.
Ruházat	A lányok és asszonyok ünnepi viselete.
Művészet, irodalom	Neves magyarországi német származású művészek 1945 előtt (építészek, festők, tervezők). Műveik megismerése. Mondák és versek a nép-, ill. műköltészetből.
Zene	Német népdalok és magyarországi német változataik. Magyarországi német „szórakoztató” zene különböző alkalmakkor.

A továbbhaladás feltételei

A német telepesek magyarországi letelepedése, a telepes sorsok elbeszélése. Példák a magyar ipari létesítményekbe befektető német vállalkozók soraiból. Térképmunka: Hol éltek a monarchiában németek? Egy régi parasztház leírása. Ismeretek a német nyelvű médiáról. Egy magyarországi német személyiség bemutatása. Egy ünnepi viselet és egy szokás bemutatása.

8. évfolyam Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A németiség aktív részvételének felismerése a századforduló iparosítási és pénzügyi folyamataiban.
Egy németajkú gyermek tanítási napjának leírása.
Bleyer Jakab a németiség szolgálatában.
A „Volksbund” és a hűségmozgalom bemutatása egyes életutakon keresztül.
A deportálás, az elűzés és a vagyonek kobzás hátterének ismerete.
A népcsoport tragikus eseményei a második világháború alatt és után.
Kulturális tevékenység az 1960-as, 1970-es és 1980-as években.
Ismeretek az 1989-es rendszerváltozás utáni érdekképviseleti lehetőségekről.
A mai kisebbségi helyzet ismerete (kétnyelvű oktatás, helyi kisebbségi önkormányzatok, médiák).
Gyógynövények, felhasználásuk, a hozzájuk fűződő hiedelmek ismerete.
Ünnepi ételek felsorolása, a magyar és a német konyha összehasonlítása.
Az elődök szórakozási lehetőségei, beszélni, legalább egyről beszámolni.
Alapvető ismeretek a nyelvjárás és az irodalmi nyelv különbségéről, a legfontosabb eltérések a szavak és a mondatalkotás terén, a főbb nyelvjárások ismerete.
Történetek gyűjtése és lejegyzése.
Neves német származású zenészek műveikkel együtt, legalább egy művész egy művét ismerni.

Témakörök	Tartalmak
Történelem A németiség szerepe a kapitalista fejlődésben az Osztrák–Magyar Monarchia idején	A 19. században bevándorolt németiség ipari-kereskedelmi és pénzügyi vállalkozásai, pl. Sidel tisztítószer, Singer varrógép. Kézművesek a falvakban. A monarchia iskolarendszere.

Témakörök	Tartalmak
Új helyzet a trianoni békediktátum után	Bleyer Jakab tevékenysége 1920 és 1933 között.
A német–magyar fegyverbarátság hatása a hazai németiségre	A „Volksbund” alapítása Franz Basch vezetésével. A népcsoport kettészakadása. Hűségmozgalom. Sorsok (gyűjtőmunka).
Deportálás, elűzés, kisemmizés (1945–48)	Malenki robot a Szovjetunióban. A potsdami konferencia határozata a németek kitelepítéséről. A magyarországi németek elűzése. Minden magyarországi német vagyonának elkobzása. A tragikus események hatása napjainkra: Gyarmathy Livia: Együttélés (1982) filmje.
A magyarországi németek 1949–89 között	A Magyarországon maradt németek egyenjogúságának helyreállítása (1949). Az anyanyelvi oktatás, a sajtó és a rádió valamint a Német Szövetség megkezdte működését. Interjúkészítés az idősebb generáció képviselőivel.
Az 1989-es politikai fordulat hatása a német kisebbségre	1993-as nemzetiségi törvény. 1994-es választások során megválasztják a helyi kisebbségi önkormányzatokat. 1998-as választások révén újabb helyi kisebbségi önkormányzatok alakulnak. Parlament megválasztja a kisebbségi népbiztost. A magyarországi németek szimbólumai: címer, zászló, himnusz. Interjúkészítés mai kisebbségi politikusokkal.
Néprajz Hétköznapiak	Hagyományos gyógy módok, -eszközök. Ünnepi étrend. Disznóölés. A magyarországi német konyha összehasonlítása a magyarral. Életmód: generációk együttélése.
Szabadidős tevékenység	A fonó és funkciója. Szórakozási lehetőségek régen és ma.
Nyelv	A helyi nyelvjárás és az irodalmi német közti legfontosabb különbségek (szavak, mondatalkotás). A magyarországi német nyelvjárások legfőbb csoportjai – legfőbb jellemzőik.
Közélet	A magyarországi németek jogai. Kisebbségi szervezetek. A magyarországi német iskolarendszer.
Irodalom, művészet	Mondák, vidám történetek gyűjtése. Egy ún. „mondakönyv” összeállítása. Válogatás a magyarországi német szépirodalomból. Neves német származású művészek 1945 előtt, műveik megismerése.
Zene	Német népdalok és magyarországi német változataik. Neves magyarországi német származású zenészek.

A továbbhaladás feltételei

A népcsoport tragikus eseményei a második világháború alatt és után. A mai kisebbségi lét jellemzői. A gyógynövények és alkalmazásuk, ünnepi ételek felsorolása. Szórakozási lehetőségek régen.

9. évfolyam
Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Betekintés a Kárpát-medence népeinek korai történetébe.

A germán törzsek a népvándorlás idején.

A népesség kontinuitásának és diszkontinuitásának alakulása.

Ismeretek gyűjtése a német befolyás megjelenéséről a honfoglalás és keresztény Európába való beilleszkedés idején.

A német püspökök missziós tevékenységének ismerete néhány példa segítségével.

Magyarországi német családok gondolkodásmódjáról, ill. annak változásairól beszélni.

Szólások és közmondások értelmezése.

A német nyelv életünkben betöltött szerepe, a kétnyelvűség jegyei, a nyelvjárás értéke, szerepe és lehetőségei a jövőben.

A népviselet főbb jellemzői területenként, változásai századunk során.

A magyarországi német konyha jellemzői, a mai és a régi étkezési szokások összehasonlítása, érvelés az egészséges étkezés és a hagyományörzés mellett.

Meghatározott témakör alapján a hazai német szépirodalomból válogatott művek értelmezése.

Kortárművészek, műveikkel.

Alapvető ismeretek a magyarországi német népdalkutatásról.

Témakörök	Tartalmak
Történelem A germánok története Népvándorlás	A kötelező tananyag kiegészítése, a germánok népvándorlásával és a keleti germánok birodalmi alapításaival (Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember). Pannónia településtörténete.
A magyar nép honfoglalása	A salzburgi és a passai hittérítők a Dunántúlon.
Néprajz Család	Élet- és gondolkodásmód, ill. értékrend a magyarországi német családokban. Az értékrend megváltozása az elmúlt évtizedekben. Közmondások, szólások a magyarországi németek gondolkodásmódjáról.
Iskola	A magyarországi német iskolarendszer. A nyelv szerepe: anyanyelv – másodnyelv – nemzetiségi nyelv. A magyarországi németek kétnyelvűségének jellemzői. A nyelvjárás és jövőjének értékelése.
Öltözködés	A népviselet. A 20. század népviseletének területi és generációs sajátosságai.
Étkezés	Az étkezési szokások jellemzői, hagyományos ételek a modern konyhában. Mi menthető át a hagyományos étkezésből az egészséges étkezés számára?

Témakörök	Tartalmak
Irodalom	Válogatás a magyarországi német irodalomból, meghatározott tematika szerint: nyelv, nyelvhasználat.
Művészet	Neves magyarországi német művészek 1945 után.
Zene	A magyarországi német népdalok jellemzői. A hazai német népdalkutatás. A hagyományápolás lehetőségei.

A továbbhaladás feltételei

A germán törzsek a népvándorlás idején. A német püspökök hittérítő tevékenysége a Kárpát medencében. A magyarországi német családok élet- és gondolkodásmódja. Alapvető ismeretek a különböző területek népviseletéről. A magyarországi német konyha jellemzése. Egy kortárs művész művének bemutatása.

10. évfolyam Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

Hogyan változtak a magyar–német kapcsolatok a Lech-mezei csata után?

Géza fejedelem és Szent István király történelmi érdemének felismerése.

Az Árpádok házassági politikájának hatása a jószomszédi viszonyra.

Géza fejedelem és Szent István király politikájának hatása a német–magyar kapcsolatok alakulására.

A németek letelepítésének okai önálló gyűjtőmunka révén.

A német származású parasztok és polgárok szerepe a középkorban.

A német származású parasztok és polgárok hozzájárulása a gazdaság és kultúra felvirágoztatásához, konkrét példák bemutatásával.

A Habsburg és a Német-Római Birodalmak bekapcsolódása a törökök Magyarországról történő kiűzésébe.

A törökök magyarországi kiűzésének nemzetközi összefüggései.

A legfontosabb szokások lényege és eredete, valamint a velük kapcsolatos hiedelmek ismerése.

Szokások gyűjtése és lejegyzése.

Lakóhelyünk földrajzi nevei, eredetük, valamint az útkeresztek és „Bildstock”-ok történetükkel együtt.

Irodalomból, zenéből és művészetből továbbra is érvényesek a 9. évfolyamon megfogalmazott követelmények.

Témakörök	Tartalmak
Történelem A magyar állam alapítása	A magyarok kalandozásai a német nyelvű országokba pl. Bajorországba, Svábföldre. A Lech-mezei csata következményei. Géza fejedelem történelmi érdeme. A kereszténység felvétele, házasságpolitika (Gizella). Szent István intelmei fiához, Imre herceghez.
Német telepések letelepítése a 12. században	A szászok letelepítése a Felvidéken és Erdélyben. A német lovagrend letelepítése a Barcaságban. Az Andreanum (1224).

Témakörök	Tartalmak
Városok, polgárok, bányászok a 14. és a 15. században	A szepesi szászok. A bányavárosok. Pest és Buda. Nyugat-Magyarország: Sopron.
Magyarország három részre szakadása (16–17. század)	A Habsburgok törökellenes politikája. A reformáció elterjedése a királyi Magyarországon és Erdélyben.
A török kiűzése Magyarországról (17–18. század)	A Német-Római Császárság segítsége Buda és az ország felszabadításában.
Néprajz Ünnepnapok	A legfontosabb szokások jellege és eredete (farsang, húsvét, búcsú, karácsony stb.). A születéshez, házassághoz, halálhoz kapcsolódó hiedelmek.
A falu	A lakóhely földrajzi nevei és eredetük. Útmenti keresztek, „képoszlopok” (Bildstöcke) és történetük.
Irodalom	Válogatás a magyarországi német szépirodalomból. Központi téma: a haza kérdése.
Művészet	Neves magyarországi német származású művészek 1945 után.
Zene	A magyarországi német népdalok jellemzői. A hazai német népdalkutatás. A hagyományápolás lehetőségei.

A továbbhaladás feltételei

A német–magyar viszony hatása Géza fejedelem és Szent István király politikájára. A német parasztok és polgárok hozzájárulása a magyar gazdaság és kultúra fejlődéséhez, alátámasztva példákkal. A törökök kiűzése Magyarországról és nemzetközi összefüggései. A legfontosabb szokások, földrajzi nevek és eredetük lakóhelyünkön.

11. évfolyam Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A német települési közösségek fejlődését a Habsburg Birodalom lehetőségén belül felmutatni.

A betelepítés körülményeinek leírása.

A szülőfalu benépesítésének elhelyezése a betelepítési folyamatban.

Ismeretek gyűjtése arról, honnan érkeztek a telepesek és hogyan tudtak letelepedni.

Telepes sorsok elmesélése.

A 19. század eleji magyarosítási folyamat okainak feltárása.

Példákon keresztül felvázolni a németek gazdasági és kulturális teljesítményét a 19. századi Magyarországon.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc erdélyi szászok általi megítélésének okfeltárása.

A kisebbségi iskolapolitika ellentmondásainak megvilágítása az Eötvös- és az Apponyi-törvények, illetve végrehajtásuk figyelemmel kísérése során.

Példákkal bizonyítani a magyarországi németiség bekapcsolódását a mezőgazdaság és az ipar kapitalista átalakításába.

A reformkor és a századforduló idejének elmagyarosítási folyamatát elbeszélni.

A monarchia két népiskolai törvényének ismerete.

Fogalmak meghatározása: haza, identitás.

A magyarországi németek szimbólumairól beszélni, ezen szimbólumok eredetét és jelentőségét ismerni.

A magyarországi németek érdekképviselője, országos szervezetei, egyesületei és kultúrcsoportjai.

Az irodalom követelményei a fentiekkel (9–10. évfolyam) megegyeznek.

Témakörök	Tartalmak
Történelem A németek betelepítése a 18. században	Leopold Kollonich tevékenysége. A betelepítések III. Károly, Mária Terézia és II. József uralkodása idején. A földbirtokosok és az egyházak telepítési akciói. Új németek lakta területek Magyarországon. II. József 1782-es telepítési pátense.
A magyarországi németiség a Habsburg Birodalomban	Bekapcsolódás az iparosításba. A németek elmagyarosodása a városokban a 19. század elején.
A magyarországi németiség viszonyulása az 1848–49-es forradalom és szabadságharchoz	A forradalmi események különböző megítélése az erdélyi szászoknál és a Magyarországon élő németek körében. Német származású tisztek az aradi vértanúk között.
Az Osztrák– Magyar Monarchia iskolarendszere	Az 1868-as nemzetiségi törvény. Eötvös József népiskolai törvénye. Lex Apponyi – népiskolai törvény. Vita a parlamentben a „Schulverein”-ről.
Az Osztrák– Magyar Monarchia ipara	A magyarországi németek bekapcsolódása az ún. gründolási lázba. „Német iparágak” a városokban. A mezőgazdaság kapitalista átszervezésének ösztönzése a temesvári mezőgazdasági egyletben.
Néprajz. Másság	Az identitás fogalmának megértése. Beszélgetés a tanulók identitás felfogásáról.
Közélet	Szimbólumok: címerek, a német nyelvű országok himnuszai. A magyarországi németek címere és himnusza. Kisebbségi önkormányzatok, szervezetek, egyesületek. A helyi egyesületek és kultúrcsoportok tevékenysége.
Irodalom	Válogatás a magyarországi német szépirodalomból. Központi téma: identitás.

A továbbhaladás feltételei

A 18. századi telepések származását és letelepedését elemezni. Telepessorsokat elmesélni. A magyarországi németek és az erdélyi szászok 19. sz. gazdasági és kulturális teljesítménye. A magyarosítási folyamat jellemvonásai a reformkortól a századfordulóig. A monarchia két oktatási törvényének következménye. Fogalmak: haza, identitás. A magyarországi németek szimbólumait ismerni. Az érdekképviselő, országos szervezetek.

12. évfolyam Évi óraszám: 32

Belépő tevékenységformák

A németiség érdekeinek képvisellete az első világháború előtti politikai pártokban.

A polgári-demokratikus köztársaság kisebbségpolitikájának elemei.

Betekintés Bleyer Jakabnak a 20-as években a németiség kulturális érdekeiért folytatott küzdelmébe.

A magyarországi németiség második világháború idején történt kettészakadásának okai.

Megérteni, hogy milyen következményekkel járt a kollektív bűnösség elvének alkalmazása.

Életutak felvázolása.

Ismeretek gyűjtése a 30-as és 40-es évek tragikus eseményeiről, amelyek először a magyarországi németiség kettészakadásához, majd az erőszakos kitelepítéshez vezettek.

A kitelepítés és a vagyonelkobzás háttérének feltérképezése szemtanúkkal készített interjúk segítségével.

A kisebbség kulturális újraéledésének jelei az 1956-os forradalom utáni évtizedekben.

Részletes ismeretek a mai kisebbségi törvényi szabályozókról és azok végrehajtásáról.

Adalékok gyűjtése európai országokban élő német kisebbségek helyzetéről.

Saját vélemény formálása a kisebbség mai helyzetéről, lehetőségeiről, identitásáról és jövőjéről a 21. századi Magyarországon.

Alapvető ismeretek a kisebbségi törvényről, a kisebbségek jogairól és kötelességeiről.

Magyarország nemzetiségpolitikája, e témakörben megfelelően vitatkozni, érvelni, kritikát gyakorolni.

A hazai német média, szerepük az identitástudat kialakításában, tevékenységük értékelése.

A magyarországi németek „híd”-szerepe az európai integrációban.

A magyarországi német fiatalok helyzetéről, kötelességeiről beszélni.

Irodalomból az előző évfolyamok követelményei érvényesek.

Készítsük minden évfolyamon a tanulókat a tanórán kívüli tevékenységekre (táncsoport, kórus, honismereti szakkör stb.)

Témakörök	Tartalmak
Történelem A magyarországi németiség az első világháború előtt	A társadalmi szerkezet megváltozása a németajkú lakosság körében.
A polgári-demokratikus köztársaság (1918–1919)	Jászi Oszkár kisebbségi politikája. A németek autonómia törvénye, 1919. január (Károlyi-, majd Berinkey-kormány).
Trianontól a második világháborúig	Bleyer Jakab, a nemzeti kisebbségek minisztere (1919–1920), parlamenti képviselő. Klebersberg Kuno kultuszminiszter iskolatörvénye. A Magyarországi Németek Népművelő Egyletének alapítása, Gratz Gusztáv vezetésével. Bleyer „Sonntagsblatt” hetilapja.
A második világháború (1939–1945)	Fegyverbarátság a hitleri Németországgal. Az első és a második bécsi döntés következményei. „Waffen-SS” toborzások Magyarországon a németek körében.

Témakörök	Tartalmak
	A hűségmozgalom kibontakozása (1942–1944). A „Volksbund”-aktivisták evakuálása a Harmadik Birodalomba (1944 ősze). A 17 és 45 év közötti lakosság elhurcolása a Szovjetunióba. Jóvátételi munka (malenki robot) 1944–1949.
A magyarországi németek helyzete 1945–1949 között	A potsdami határozatok XIII. cikkelye a magyarországi németek Németországba történő kitelepítéséről. A kormánypártok elképzelései a „svábkérdés” megoldásáról. Kitelepítés 1946–1948 között Németország megszállási övezeteibe. A magyarországi németek kollektív felelőssége, vagyonek Kobzás. 1949-es alkotmány: a Magyarországon maradt németek de jure elismerése.
A magyarországi németek 1949–1989 között	1955: a magyarországi németek egyenjogúságának de facto visszaállítása A Magyarországi Németek Kulturális Szövetségének megalapítása (1955). Az anyanyelvi oktatás, a német nyelvű rádióadások (1957) és a „Neue Zeitung” hetilap (1956) beindítása. Kultúr csoportok szerveződése. Az automatizmus elvének érvényesülése Magyar Népköztársaság nemzetiségi politikájában 1968-ig. A nyelvi asszimiláció előrehaladása. A kulturális önállóság kiépítése a 70-es és 80-as években.
Az 1989–1990-es politikai fordulat következményei a német kisebbségi politikában	Alapszerződés kötése Németország és Magyarország között (1992). Az 1993-as nemzetiségi törvény. Az Európai Unió országaiban élő kisebbségek jogai, pl. Észak-Schleswig, Dél-Tirol. 1994-es választások: helyi kisebbségi önkormányzatok felállítása, az Országos Német Önkormányzat megválasztása. Új szimbólumok bevezetése: címer, zászló, himnusz. A parlament kisebbségi népbiztosának megválasztása. 1998-as választások: a helyi kisebbségi önkormányzatok számának gyarapodása.
Politika	A kisebbségi törvény. A kisebbségek jogai és kötelességei Magyarországon. Magyarország kisebbségi politikája.
Média	A német kisebbség megjelenése a médiában – kritikus véleményalkotás.
Közélet	A német kisebbség politikai érdekképviselője országos és helyi viszonylatban. A fiatalság szerepe és helyzete, kötelességeik népcsoportjukkal szemben.
Irodalom	Válogatás a magyarországi német irodalomból, központi kérdés: a megélt múlt és a jövőkép.

A továbbhaladás feltételei

A 30-as és 40-es évek tragikus eseményeinek ismerete. Szemtanúkkal készített interjúk segítségével a kitelepítés és a vagyonek Kobzás okainak feltárása. Önálló vélemény kialakítása a kisebbségek mai helyzetéről. Alapvető ismeretek birtoklása a kisebbségi törvényről. Magyarország kisebbségpolitikája. A magyarországi németek „híd” szerepe az európai integráció folyamatában.

IV.

RAHMENLEHRPLÄNE

DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR AN UNGARNDEUTSCHEN MINDERHEITENSCHULEN MIT ZWEISPRACHIGEM UNTERRICHT UND MIT UNTERRICHT IN DER MUTTERSPRACHE

Jahrgangsstufen 1–4

Ziele und Aufgaben

- Die Schüler* sollen zur Zweisprachigkeit erzogen werden.
- Die Kommunikationsfähigkeit der Schüler soll durch verschiedene Möglichkeiten der Sprachhandlungen entwickelt werden.
- Der Unterricht in der Elementarstufe darf nicht grammatikzentriert sein.
- Der Lehrer soll die Motivation und Fähigkeit der Schüler zum selbstständigen Lernen fördern und entwickeln.

Die Erziehung zur Zweisprachigkeit bedeutet für die Gesamtentwicklung der Kinder eine besondere Chance. Ihr Leben, ihre ganze Persönlichkeit wird dadurch bereichert. Sie fördert ihr kulturelle Einfühlungsvermögen, das besonders wichtig für die Herausbildung ihrer Identität und ein freundschaftliches Zusammenleben der verschiedenen nationalen und ethnischen Minderheiten in Ungarn bzw. der Völker in Europa ist.

Für die Erziehung zur Zweisprachigkeit gibt es in der deutschen Minderheit besondere Voraussetzungen. Viele Kinder haben ein sprachliches und kulturelles Vorwissen, auf das man aufbauen kann.

Bei der Entwicklung der kommunikativen Kompetenzen wird die Persönlichkeit des Schülers in den Mittelpunkt gestellt. Es muss dabei berücksichtigt werden, dass er Welterfahrung sammelt, sich selbst erprobt, auf Impulse individuell reagiert, Betroffenheit und Freude erlebt, Neugierde entwickelt.

Es müssen Redemittel eingeübt werden, die den verschiedenen Situationen angemessen sind und die benötigt werden, um eine Situation sprachlich zu bewältigen. Im Mittelpunkt der Unterrichtsgestaltung stehen Sprachhandlungen, der Sprachgebrauch selbst.

Daraus ergibt sich, dass der Unterricht in der Elementarstufe nicht grammatikzentriert sein darf. Grammatik ist wichtig, hat aber in dieser Phase einen anderen Stellenwert. Regeln soll der Lehrer mit den Kindern aus Sprachhandlungen und Situationen ableiten, dabei soll er induktiv vorgehen. Die Regeln sollen nicht am Anfang, sondern am Ende des Lernprozesses stehen. Wenn der Lehrer seinen Schülern eine Regel bewusst machen möchte, so ist das kein einmaliger Vorgang, sondern ein längerer Prozess, in dem den Kindern ein grammatischer Sachverhalt schrittweise, über Zwischenstufen, immer mehr bewusst wird. Die Lerngruppe geht allmählich vom Rezipieren zum aktiven Gebrauch der grammatischen Erscheinung über.

* Anmerkung: Der besseren Lesbarkeit wegen wurde nur die maskuline Form „der Schüler / die Schüler“ verwendet.

Der Sprachunterricht soll schülerzentriert und abwechslungsreich sein. Durch interessante Aufgabenstellungen soll er die Lernbereitschaft der Kinder erhöhen. Handlungs- und projektorientierter Unterricht regt die Klasse zur produktiven Arbeit an, die Kombination von Handeln und Sprechen (themenorientierte Bastelarbeiten, Herstellung von Wandzeitungen, Plakaten, Collagen) steigert die Behaltensleistung der Kinder sehr.

Die Kinder lernen im Laufe der Zeit deutsche Texte selbst zu erschließen. Damit können sie sich selbst Informationen beschaffen. Wenn es möglich ist, sollte der Lehrer im Unterricht Materialien verwenden, die zugleich authentisch und altersgemäß sind. Materialien sind in Schülerzeitschriften, Büchern (Sachbücher, Kinderliteratur), Werbematerialien zu finden. Zum handlungsorientierten Unterricht gehört auch der geübte und geschickte Umgang mit dem Alphabet und dem Wörterbuch.

Der Deutschunterricht darf nicht isoliert, sondern stets als Teil der schulischen Erfahrungswelt der Schüler gesehen werden. Auch bei der Gestaltung des Deutschunterrichts müssen Möglichkeiten gesucht werden, auf vorhandene Kenntnisse und Erfahrungen der Schüler in anderen Fächern zu bauen oder, wo es möglich ist, den Unterricht fächerübergreifend (interdisziplinär) zu gestalten (Muttersprache, Sachkunde, Kunst, ...).

Die Themen in diesem Lehrplan sind so ausgewählt, dass sie an den Erfahrungen und an den Kenntnisstand der Schüler anknüpfen und eine thematisch wie sprachlich weiterführende Bearbeitung ermöglichen.

Die Themenbereiche bilden eine offene Liste ohne Hierarchisierung, sie lassen sich schulspezifisch modifizieren und ergänzen.

Entwicklungsanforderungen

Sprachverstehen und Sprechen

Reine Artikulation, rhythmisches, deutliches Sprechen z.B. beim Vortragen von Reimen, Gedichten und Zungenbrechern.

Richtige Aussprache in der Alltagssprache, bei Gedichten und beim Zitieren.

Verstehen und Weitergeben von mündlichen Mitteilungen und Anweisungen.

Das Verstehen, Weitergeben und Verwenden von Informationen.

Gesten und Zeichen sprachlich ausdrücken.

Verstehen der Anweisungen und Mitteilungen, angemessenes Reagieren.

Dialoge in Alltagssituationen. Teilnahme am Gespräch: Begrüßung, Verabschiedung, Wunsch, Bitte ausdrücken.

Übertragung des Dialogs auf verschiedene Situationen.

Richtige Verwendung von Frage und Antwort.

Nach gemeinsamer Vorbereitung mit Hilfe des Lehrers Beobachtungen sprachlich darstellen.

Über persönliche Erlebnisse, Bilder und Zeichnungen zusammenhängend erzählen.

Angefangene Geschichten weiterführen.

Geschichten und Märchen szenisch darstellen, vortragen.

Beobachtungen und Erlebnisse zusammenhängend erzählen.

Fähigkeit zur Bildbeschreibung in sechs - acht Sätzen.

Inhalte der Lesestücke in zusammenhängenden Sätzen zusammenfassen, sinngemäß wiedergeben und nacherzählen können.

Lesen und Textverstehen

Entwicklung des Lautlesens.

Verschiedene Texte nach Vorbereitung fließend und lautrichtig lesen.

Textgenaues, deutliches Lesen mit richtiger Aussprache und Intonation.

Beachten der Satzzeichen im Satz und am Satzende.

Entwicklung des sinnentsprechenden Lesens.
Antworten auf Fragen.
Antworten auf Fragen mit Textstellen belegen.
Kenntnisse selbstständig sammeln.
Sammeln von Informationen aus Sachtexten.
Stilles Lesen von altersgemäßen Texten.
Einfache Aufgaben zur Kontrolle der Sinnerfassung lösen.
Verschiedene Textsorten angemessen wiedergeben.
Inszenierung von Märchen, Vortrag von Gedichten mit Wiedergabe ihrer Stimmung.
Ein Märchen mit Hilfe des Lehrers wiedergeben können.
Rezitation von vier Gedichten.
Vertrautmachen mit der richtigen Benutzung von Lexika und Wörterbüchern.

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

Förderung des Schreibens.
Niederschrift abwechslungsreicher Sätze und Texte nach Vorübungen.
Abschreiben von Sätzen und kurzen Texten.
Sammeln von Ausdrücken und Sätzen über Bilder: Reihenfolge, Satzbildung, Überschrift.
Über ein gegebenes Thema 6 - 8 zusammenhängende Sätze selbstständig oder mit Hilfe des Lehrers aufschreiben.
Kennenlernen der Briefform, der Möglichkeiten des Briefschreibens.
Nach Mustern schreiben: Einladung und Begrüßungskarte.
Weiterentwicklung des Wortschatzes.
Niederschrift der gesammelten Kenntnisse, z.B.: Einkaufszettel, Anzeige
Persönliche Erlebnisse, Ereignisse, Wünsche schriftlich formulieren können:
Rechtschreibregeln immer bewusster anwenden.

Sprachreflexion und Rechtschreibung

Den Unterschied zwischen Laut und Buchstabe kennen.
Kenntnis des deutschen Alphabets mündlich und schriftlich.
Kenntnis und Übung der wichtigsten Trennungsregeln.
Bekannte und geübte Wörter richtig trennen.
Richtige Verwendung der Wortarten mündlich und schriftlich.
Richtige Benutzung der Artikel.
Verwendung der drei Fälle des Substantivs (Nominativ, Akkusativ, Dativ) im Singular und Plural mit und ohne Präpositionen in bekannten Texten.
Erkennen, Verstehen und Benutzen des Präsens, Präteritums und Perfekts.
Konjugation im Singular und Plural.
Richtige Benutzung der Adjektivendungen bei eingeübten Texten.
Gruppierung der Wortarten (Verb, Substantiv, Adjektiv).
Erkennen und richtiges Benutzen der Aussage-, Frage- und Aufforderungssätze.
Kenntnis der Wortfolge in den verschiedenen Satzarten.
Richtige Verwendung der Satzzeichen.
Richtiger Gebrauch von Satzanfang und Satzende.
Verwendung der Wortfolge in den verschiedenen Satzarten mündlich und schriftlich.

Jahrgangsstufe 1 Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

- einfache Beobachtungen erfassen und darstellen
- Erfahrungen sammeln, wie man sich in einfachen Sprachsituationen verhält
- auf gute Artikulation achten

Lesen und Textverstehen

- auf die Intonation achten können

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- die Buchstaben der Schreibschrift sicher schreiben
- schriftliche Arbeiten selbstständig und ansprechend ausführen
 - auf die Genauigkeit/ Ordnung achten
 - Lesen, Vergleichen des Geschriebenen

Sprachbetrachtung und Rechtschreibung

- das Alphabet
- Laute und Buchstaben unterscheiden
- einige Besonderheiten der Rechtschreibung
 - Großschreibung von Namen, Substantiven und des Satzanfangs.

Themenbereiche	Lerninhalte
Grüßen, Bitten, Wünschen, sich Verabschieden	Der Tageszeit entsprechend grüßen. Wünsche, Bitten und Bedürfnisse ausdrücken. Tätigkeiten nennen. Verschiedene Tätigkeiten erfragen können. Auf die Fragen richtig antworten. Einfache Anweisungen während des Unterrichts verstehen und weitergeben können.
Die Familie	Familienmitglieder nennen und vorstellen. Tätigkeiten, Handlungen in einfacher Form verbalisieren. Eingebaute Fragenstrukturen anwenden. Kennenlernen, wie man sich in einfacher Form erkundigt
Das Zuhause, das Haus, die Wohnung	Verschiedene Räume eines Hauses/ einer Wohnung nennen. Gegenstände des Hauses bezeichnen und beschreiben. Orts- und Richtungsangaben richtig verwenden. Im Kinderzimmer Beobachtungen machen und darüber in einfacher Form erzählen.
Die Schule	Anweisungen verstehen und weitergeben können. Über persönliche Erlebnisse und Tätigkeiten in eingebaute Formen erzählen können. Gegenstände in der Schule, im Klassenzimmer bezeichnen und beschreiben. Handlungsweisen umsetzen lernen. Einige Substantive auch im Plural erkennen und anwenden.
Alltag, Essen und Trinken, Kleidung	Tageszeiten unterscheiden und richtig nennen können. In einfacher Form zum Tagesablauf sprechen können. Das Vokabular zum Wortfeld <i>Besteck</i> und <i>Geschirr</i> benennen und im Zusammenhang des Tischdeckens anwenden können. Kleidungsstücke benennen und beschreiben. Meinungen zur Kleidung äußern.

Themenbereiche	Lerninhalte
Unser Körper	Die wichtigsten Körperteile nennen. Sinnesorgane nennen und entsprechende Verben zuordnen können. Mit Hilfe der Sinnesorgane Beobachtungen machen und sie sprachlich ausdrücken. Einfach formulieren, wie man auf Gesundheit achten soll.
Die Jahreszeiten, das Wetter	Die Jahreszeiten kennen und charakterisieren. Kleidung in Beziehung zum Wetter setzen können. Den Jahreszeiten Tätigkeiten zuordnen. Die Monate nennen und den Jahreszeiten zuordnen. Über das Wetter in einfacher Form Auskunft geben.
Einkaufen, Verkehr	Die gängigsten Verkehrsmittel kennen und nennen. Den Wohnort, die Adresse und das Land nennen. Lebensmittel nennen. In höflicher Form Bitten und Wünsche ausdrücken können. Einkaufssituationen: was, wo, wie eingekauft wird. Bei Rollenspielen in eingeübter Form Fragen stellen und adäquat antworten können. Einige Geldscheine des eigenen Landes kennenlernen.
Unsere Umwelt, Tiere, Pflanzen	Haustiere und Wildtiere nennen und unterscheiden. Die Tiere charakterisieren. Die Lebensräume der Tiere nennen. Tätigkeiten und Tiere verknüpfen.
	Wenn die Kinder alle Buchstaben der ungarischen Sprache kennengelernt haben, können wir auch im Deutschunterricht mit dem Lesen und Schreiben beginnen. Das ist normalerweise im 2. Halbjahr des ersten Schuljahres. Lesen, Schreiben und Rechtschreibung gehören eng zusammen.
Lesen	Die Schüler sollen Sätze und einfache Texte lesen. Verschiedene Laute bilden und Wörter deutlich sprechen (gute Artikulation). Auf angemessene Intonation achten. Sich in einfacher Weise mit Texten auseinandersetzen.
Schreiben	Die Buchstaben der Schreibschrift sicher schreiben und in eingeübten Wörtern richtig anwenden. Die Schüler sollen Wörter und Sätze gut lesbar in Schreibschrift abschreiben.
Rechtschreiben	Wörter aus dem Grundwortschatz richtig schreiben. Einige Besonderheiten der Rechtschreibung kennen. Großschreibung von Namen und Hauptwörtern. Großschreibung von Satzanfängen.

Versetzungsvoraussetzungen

- kurze Mitteilungen und einfache Anweisungen verstehen und weitergeben
- zu Bildern und Zeichnungen eingeübte Sätze sagen können
- lautrichtig und wortgenau lesen
- Textteile nach Fragen aussuchen können
- nach regelmäßigen, abwechslungsreichen Übungen geübte Wörter und kurze/einfache Sätze abschreiben können
- Wörter aus dem gelernten Grundwortschatz richtig schreiben können

Jahrgangsstufe 2

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Sprachverstehen und Sprechen

- auf einfache Gesprächsregeln achten (nicht auslachen, sich zu Wort melden, anreden...)
- zu Bildern und Zeichnungen zusammenhängend und folgerichtig kurz erzählen
- ausdrucksvoll und natürlich sprechen

Lesen und Textverstehen

- Satzintonation
- dazu auf die Satzzeichen im Satz und am Ende des Satzes achten
- Texte klanggestaltend lesen
- aus einfachen Texten weitgehend selbstständig Informationen gewinnen

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- beim Abschreiben auf wichtige Schriftzeichen achten (z.B.:wörtliche Rede „.....“)
- einfache Sachtexte, Einkaufszettel, Einladung zum Geburtstag niederschreiben

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- Kenntnisse über Groß- und Kleinschreibung besitzen
- die wichtigsten Trennungsregeln beherrschen
- die Wortarten und ihre Aufgaben kennenlernen
 - Substantive/ Namenwörter
 - Substantive in Einzahl und Mehrzahl
 - Substantive haben Begleiter: der, die, das ein, eine, ...
 - Verben/ Tuwörter
 - Adjektive/ Wiewörter
- die konjugierten Formen des Verbs im Präsens richtig schreiben können
- den Aussagesatz, den Fragesatz und den Aufforderungssatz erkennen
- alphabetische Ordnung von Wörtern nach dem Anfangsbuchstaben finden.

Themenbereiche	Lerninhalte
Wohnort, Adresse, unser Haus, unsere Wohnung, meine Familie	Die Schüler sollen ihren Wohnort, Adresse und Heimatland nennen können. Adressen erfragen. Die Räume eines Hauses/ einer Wohnung nennen. Die Typen von Häusern nennen. Ihr Kinderzimmer mit einfachen Sätzen beschreiben können. Die Familienmitglieder vorstellen und Aktivitäten zuordnen. Über ihre Tätigkeiten zu Hause erzählen.
Die Schule	Die Personen, die in der Schule tätig sind, nennen und über ihre Arbeit erzählen. Nach bestimmten Personen und Räumlichkeiten fragen. Auskunft geben können, wo bestimmte Räumlichkeiten bzw. Personen zu finden sind. Unterrichtsfächer nennen. Den Stundenplan lesen können. Sich zu Unterrichtsfächern (Lieblingsfächer/ Fächer, die sie nicht mögen) äußern können. Die Gegenstände, die im Klassenzimmer sind, lokalisieren können.
Einkaufen	Einkaufszettel zusammenstellen. Die Lebensmittel nennen. Lernen, wie man in verschiedenen Läden einkaufen kann. In höflicher Form etwas wünschen, ablehnen, fragen. Die Geldscheine von Ungarn und

Themenbereiche	Lerninhalte
	der deutschsprachigen Länder kennenlernen. Gesunde und ungesunde Lebensmittel unterscheiden können. Sich umweltbewusst verhalten lernen.
Sport und Spiel	Die gängigsten Sportarten erkennen und nennen können. Die richtige Form kennenlernen, wie man sich über Sport und Spiel äußern kann. Eine einfache Spielregel erklären können.
Geburtstag	Die Schüler sollen ihr Geburtsdatum nennen. Gute Wünsche ausdrücken und schreiben. Die charakteristischen Wörter zum Geburtstag kennenlernen und anwenden können. Eine Einladung zur Geburtstagsparty zusammenstellen können. Über ein Geburtstagsfest in einfacher Form berichten können.
Berufe	Die kennengelernten Berufe nennen können. Mit einfachen Sätzen die Berufe ihrer Eltern kennzeichnen. Das Wesentliche über Berufe erzählen können. Kennenlernen, warum Berufe wichtig sind.
Gesundheit, Krankheit	Die Schüler sollen über ihr Befinden sprechen und nach dem Befinden anderer fragen können. Kennenlernen, wie man sich beim Arzt verhält. Gängige Krankheiten kennen.
Märchen und Kinderliteratur	Jeder Lehrer entscheidet selbst, welche Märchen, Reime, Gedichte, Geschichten in der zweiten Klasse bearbeitet werden sollen. Auch Wortschatz (Typisches aus der Märchenwelt), Redemittel, Lernziele und Methodik wählt der Lehrer selbst aus. Wichtig ist, dass die Kinder das Märchen verstehen und darüber in einfacher Form sprechen können.
Grammatische Themen	Satzarten – Aussagesatz – Fragesatz – Aufforderungssatz Trennungsregeln Verb – Wortstamm – Infinitiv Substantiv – Singular, Plural – Artikel (bestimmt - unbestimmt) Verneinung

Versetzungsvoraussetzungen

- Anweisungen während des Unterrichts verstehen und weitergeben können
- in einfacher Form Kennzeichnendes über gelernte Themen (z.B.: Schule, Familie...) aussagen
- aus einem kurzen Text das Wesentliche zusammenfassen
- um Entschuldigung bitten
- lautrichtig und textgenau lesen können
- auf Fragen über das Gelesene antworten können
- einfache Dialoge, kurze Texte spielerisch darstellen
- die Buchstaben der Schreibschrift richtig schreiben und in Wörtern und Sätzen anwenden können

- die gelernten Wörter und Texte gut lesbar und zügig in Schreibschrift ab- und aufschreiben
- die gelernten Wörter aus dem Grundwortschatz richtig schreiben können
- die Verben bekannter Texte in Präsens richtig verwenden
- Aussagesatz, Fragesatz (mit und ohne Fragewort) und Aufforderungssatz mit richtiger Wortstellung bilden
- Satzzeichen am Satzende richtig setzen können
- die Ordnung der Buchstaben im Alphabet kennenlernen

Jahrgangsstufe 3. **Stundenzahl im Schuljahr: 185**

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Sprachverstehen und Sprechen

- Informationen verstehen und mitteilen
- Erlebnisse zusammenhängend, folgerichtig, kurz und lebendig erzählen
- einfache Gesprächsregeln einhalten
- in verschiedenen Situationen Dialoge führen
- Geschichten und Märchen spielerisch vortragen

Lesen und Textverstehen

- aus Zeitungen, Zeitschriften, Kinderlexika Informationen gewinnen
- einige Textarten unterscheiden, z.B.: Erzählung, Märchen, Fabel, Gedicht
- kurze authentische Texte von deutschsprachigen Autoren (z.B.: Janosch, Guggenmos)

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- einfache Sachtexte zusammenstellen
 - Bericht
 - Kochrezepte
- Situationen in Form eines Dialogs schriftlich darstellen
 - beim Arzt
 - im Geschäft u.a.

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- Wörter aus dem Grundwortschatz richtig schreiben
 - Personalpronomen/ Fürwörter
 - Verben in der Gegenwart, Vergangenheit (Präteritum, Perfekt)
 - Adjektive/ Eigenschaftswörter
- die Wortarten richtig anwenden
- alphabetische Ordnung von Wörtern nach dem Zweit- und Drittbuchstaben finden

Themenbereiche	Lerninhalte
Schule	Die Schüler sollen die deutsche Bezeichnung der Gegenstände erfragen können. Sie sollen jemanden bitten können, etwas zu wiederholen, erneut zu erklären. Die Schüler sollen sich bedanken. Sie sollen formulieren können, dass sie etwas (nicht) wissen oder verstehen. Sie sollen jemanden um etwas bitten können. Höflichkeitsformeln.

Themenbereiche	Lerninhalte
Familie und Umgebung	Die Schüler sollen die Berufe ihrer Eltern nennen und in einfacher Form darüber sprechen können. Über die Tätigkeiten und Pflichten, in einer Familie sprechen können. Sie sollen Uhrzeiten und Zeiträume kennen. Ihren Tagesablauf erzählen können. Auch die Verwandten benennen können. Verwandschaftsbezeichnungen kennen. Die Mitglieder einer Familie charakterisieren können.
Begegnung mit Tieren und Pflanzen	Die Schüler sollen Tiere und Pflanzen benennen und sie in eingeübten Formen beschreiben können. Sie sollen die Fortbewegung, die „Sprache“ und die Tätigkeiten von Tieren benennen. Die Lebensräume von Tieren kennen. Über Haustiere erzählen können. Die wichtigsten Eigenschaften von Tieren und Pflanzen beschreiben. Über die vier Jahreszeiten erzählen können. Sie sollen die Lebensweise von Tieren in verschiedenen Jahreszeiten beschreiben können. Einen Baum in verschiedenen Jahreszeiten beschreiben.
Ernährung	Die Schüler sollen gesunde und ungesunde Ernährung unterscheiden können. Die Schüler sollen Hygieneregeln beachten. Über ihre Speisen und Getränke berichten. Gesunde und ungesunde Eßgewohnheiten erkennen und das Bedürfnis entwickeln, sich gesünder zu ernähren.
Gesundheit und Krankheit, Vorbeugen	Die wichtigsten Körperteile nennen. Sinnesorgane nennen und entsprechende Verben zuordnen können. Mit Hilfe der Sinnesorgane Beobachtungen machen und sie sprachlich ausdrücken. Die Schüler sollen über ihr Befinden sprechen und nach dem Befinden anderer fragen können. Die Schüler sollen über Krankheiten im allgemeinen genauer Auskunft geben können. Im Bereich Zahnpflege und Zahnarztbesuch sollen sie sich ausdrücken können.
Familienfeste	Die Schüler sollen Familienfeste nennen können. Die charakteristischen Wörter zu den Familienfesten kennenlernen. Über eigene Erfahrungen mit Festen erzählen können. Glückwünsche ausdrücken können. Einen Wunschzettel zusammenstellen können. Die Bräuche in Ungarn und in einem deutschsprachigen Land vergleichen.
Märchen	Jeder Lehrer entscheidet selbst, welche Märchen, Reime, Gedichte, Geschichten in der dritten Klasse bearbeitet werden sollen. Auch Wortschatz (Typisches aus der Märchenwelt), Redemittel, Lernziele und Methodik wählt der Kollege selbst aus. Wichtig ist, dass die Kinder das Märchen verstehen und darüber in einfacher Form sprechen können.
Kinderliteratur	Auch zu diesem Themenkreis gelten die Hinweise, die zur Behandlung von Märchen und Kinderliteratur in den Anmerkungen der 2. Klasse gemacht wurden. Da die Schüler inzwischen ein weiteres Jahr Deutsch gelernt haben, müssen die Anforderungen natürlich erhöht werden.
Ferien	Auskünfte einholen können. Über Pläne in den Ferien sprechen können. Einfache Beschreibungen, Einladungen und Grüße formulieren können. Anleitungen und Spielregeln verstehen und

Themenbereiche	Lerninhalte
	weitergeben können. Adressieren können. Verbote verstehen und formulieren. Nach dem Weg fragen und einen Plan lesen können.
Grammatische Themen	Satzarten: Aussagesätze Fragesätze Aufforderungssätze Verb – Präsens (Konjugation regelmäßiger Verben im Präsens) – Präteritum – Imperativ Substantiv – Singular, Plural – Nominativ, Akkusativ, Dativ – Pronomina (Personal- und Possessivpronomina)

Versetzungsvoraussetzungen

- Erlebnisse lebendig und folgerichtig erzählen
- wesentliche und charakteristische Merkmale von Gegenständen, Personen und Tiere benennen können
- ein Lesestück inhaltlich weitergeben können
- bekannte Texte flüssig, klanggestaltend lesen
- zu den einzelnen Textteilen Fragen stellen können
- Wörter aus dem Grundwortschatz richtig schreiben
- einfache Bilder in Schriftsprache umsetzen können
 - Textteile, Sätze den Bildern zuordnen
 - Bilderreihe ordnen
- Wünsche und Aufforderungen in einfacher Form darstellen
- die neu gelernten Wortarten und ihre Aufgaben kennen
- die drei Fälle des Substantivs (Nominativ, Akkusativ, Dativ) im Singular und Plural richtig verwenden können
- die Verben bekannter Texte in Präsens / Präteritum / Perfekt richtig verwenden
- die Hilfsverben haben / sein anwenden können
- Wörter in Wörterbüchern, Lexika nachschlagen können

Jahrgangsstufe 4.

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

- Erlebnisse und Handlungsabläufe interessant und genau erzählen
- mit der Sprache spielerisch umgehen, Situationen lebendig darstellen
- einfache Vorgänge und Zusammenhänge folgerichtig und begrifflich klar darstellen
- angefangene Geschichte weiterführen

- kurze Texte frei vortragen
- Gesten und Zeichen in sprachliche Mitteilungen umformen

Lesen und Textverstehen

- Texte kritisch betrachten
 - Meinung dazu äußern
 - Überprüfen von Texten auf ihren Wirklichkeitsgehalt, z.B.: bei Comics
- unterschiedliche Textsorten (Rätsel, Witze, Comics, Gedichte, Märchen, Tiergeschichten, Sachtexte, Rezepte, Bastelanleitungen, Spielregeln...) erkennen
- sich aus Texten selbstständig Kenntnisse aneignen
- aus Zeitungen, Zeitschriften, Kinderlexika Informationen gewinnen
- ungarndeutsche und deutschsprachige Kinder- und Jugendliteratur kennenlernen
 - Lesen einer Ganzschrift
 - Besuch einer Bücherei
 - Teilnehmen an einer ungarndeutschen Autorenlesung

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- zu einer Bildgeschichte Sätze oder einen kurzen Text schreiben
- über alltägliche Tätigkeiten / Handlungen berichten / erzählen
 - das Zimmer aufräumen
 - den Tisch decken
 - den Tagesablauf abschreiben
- Situationen in Form eines Dialogs schriftlich darstellen
 - im Krankenhaus
 - im Gemüse- und Obstladen u.ä.

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- entsprechend den grammatischen Regeln zum Grundwortschatz weitere Wörter hinzufügen
- Wörter in Wörterbüchern, Lexika nachschlagen

Themenbereiche	Lerninhalte
Schule	Die Schüler sollen lernen, wie man einen neuen Schüler begrüßen soll. Wie man sich in einer neuen Umgebung vorstellen soll. Redemittel kennenlernen und anwenden können, mit denen man Hilfe erbittet, anbietet und auch leistet. Das Schulgebäude mit einfachen Sätzen beschreiben können. Über Räumlichkeiten Auskünfte geben können. Die Leute, die in der Schule tätig sind, benennen und über ihre Tätigkeiten sprechen können. Die Schüler sollen Informationen zur bestehenden Schulordnung geben können und Ideen für ihre Traum-Schulordnung entwickeln. Sie sollen die höfliche Form und die Ausdrücke kennenlernen und anwenden, mit denen sie ihre Zustimmung bzw. Ablehnung gegenüber bestimmten Fächern und Lehrertypen ausdrücken können.
Mein Heimatort	Die Schüler sollen ihren Heimatort vorstellen können. Einem Besucher Auskunft über den Heimatort geben können. Die wichtigsten Sehenswürdigkeiten kennen und darüber erzählen können. Mit Hilfe der Landkarte, dem Stadtplan über den Ort Auskünfte geben können. Formulieren können, was ihnen am Heimatort gefällt und was man ändern sollte. Über Berufe,

Themenbereiche	Lerninhalte
	Traditionen, Nationalitäten sprechen können. Die Schüler sollen die charakteristischen Gegebenheiten der Heimat kennenlernen. Fähigkeit, sich im erweiterten heimatlichen Raum mit Hilfe von Plänen und Karten zu orientieren.
Die Natur und der Mensch	Die Schüler sollen die Begriffe „Natur“, „Naturschutz“, „Umgebung“, „Tierschutz“, „Lebensraum“, „Wald“ kennen und über ihre Bedeutung in einfachen Sätzen sprechen können. Sich Grundkenntnisse über Lebensräume aneignen. Geschützte Pflanzen im Heimatbereich kennenlernen. Bereitschaft zum Naturschutz gewinnen. Die Schüler sollen sich mit dem Verhältnis Mensch - Natur sprachlich auseinandersetzen können.
Einkaufen	Die Schüler sollen die verschiedenen Verkaufseinrichtungen kennenlernen. Sie sollen in der Lage sein, das richtige Fachgeschäft finden zu können. Sie sollen einsehen, dass auch sie mit dem Taschengeld sparen müssen. Sie lernen, ihr Taschengeld einzuteilen. Die Schüler werden sensibilisiert, Werbung kritisch zu betrachten. Die Schüler sollen erfahren, dass auch ihre Eltern ihr Einkommen einteilen müssen (Nebenkosten, Lebensmittel ...). Die Schüler erhalten Einblick in eine Haushaltsplanung.
Hobby und Freizeit	Die Schüler sollen lernen, sich in ihrer Freizeit sinnvoll zu beschäftigen und vielfältige Interessen zu entwickeln. Sie sollen Anleitungen, Spielregeln verstehen, weitergeben und erklären können. Sie lernen, im Spiel fair miteinander umzugehen, Spielregeln einzuhalten und auch verlieren zu können. Die Schüler sollen erkennen, dass z.B. auch das Lesen eines Buches, Sport und Spiel Freude bereiten kann. Die Schüler empfinden Freude und Befriedigung bei der sportlichen Betätigung. Die Freude am Basteln wird geweckt.
Feste	Die Schüler sollen alte Bräuche kennenlernen. Alte und neue Bräuche vergleichen. Die charakteristischen Wörter zu den Festen kennenlernen und richtig verwenden. Einige Sprüche und Glückwünsche erlernen.
Gesundheit - Krankheit: Unfälle- im Krankenhaus	Die Schüler sollen ihre Gefühle und Erfahrungen über Kranksein, Krankheiten, Krankenhausaufenthalt verbalisieren können. Über den Ablauf eines Unfalles berichten können. Die wichtigsten Telefonnummern (Notarzt, Feuerwehr, Polizei) kennen.
Märchen	Nach freier Wahl
Kinderliteratur	Nach freier Wahl
Grammatische Themen	Der einfache Satz – Aussagesatz Kausalsätze (... , weil) Fragesatz – Entscheidungsfrage – Ergänzungsfrage – Fragewörter Verb – Präsens

Themenbereiche	Lerninhalte
	– Konjugation im Präsens mit Brechung und Umlaut – Präteritum – Perfekt - Substantiv – Singular, Plural – Nominativ, Akkusativ, Dativ – Die häufigsten Präpositionen mit Akkusativ und Dativ - Adjektiv – Prädikative Verwendung (undekliniert) – In der Funktion des Adverbs (undekliniert) – Steigerung

Versetzungs voraussetzungen

- einfache Spielregeln verstehen und anwenden
- Dialoge führen können
- persönliche Erlebnisse zusammenhängend erzählen können
- ein Lesestück inhaltlich wiedergeben können
- Märchen und Geschichten szenisch darstellen können
- fließend, lautrichtig und textgenau lesen
- mit altersgemäßen Texten kreativ umgehen
- ungarndeutsche und deutschsprachige Kinder- und Jugendliteratur kennenlernen
- schriftliche Arbeiten selbstständig und zuverlässig ausführen
- persönliche Erlebnisse auch in Briefform mitteilen können
- über alltägliche Tätigkeiten/ Handlungen berichten / erzählen
- die gelernten Wörter aus dem Grundwortschatz richtig schreiben
- die Wortarten richtig anwenden können
- die Adjektivendungen in eingeübten Satzstrukturen / Ausdrücken richtig verwenden können

Jahrgangsstufen 5-8

Ziele und Aufgaben

Das Unterrichtsfach deutsche Sprache und Literatur an den ungarndeutschen Minderheitenschulen mit zweisprachigem Unterricht und mit Unterricht in der Muttersprache in den Klassen 5-8 hat folgende Ziele:

- der Erwerb von Sprachkenntnissen, die eine erfolgreiche Kommunikation und die Teilnahme am deutschsprachigen Fachunterricht garantieren
- Grundkenntnisse der deutschen Grammatik/Sprachlehre (Sprachreflexion) und der deutschsprachigen Literatur (Fach Deutsche Sprache und Literatur)
- Traditionspflege, Identitätsbewusstsein / Kennenlernen der Werte, des kulturellen und geistigen Erbes der deutschen Minderheit in Ungarn

Aus diesen Zielen ergibt sich folgende Vorgehensweise mit den entsprechenden Aufgaben:
Die Sprache ist von den Schülerinnen und Schülern so zu erlernen, dass sie am Muttersprachunterricht und am Fachunterricht teilnehmen können. Bei diesem Lernprozess

kann zunächst auf die Methoden des Fremdsprachenunterrichts nicht verzichtet werden. In der 5. Klasse wird die intensive Arbeit der Primarstufe, die systematische Förderung des Sprachvermögens, fortgesetzt. Es wird aber immer mehr mit der selbstständigen Sprachentwicklung der Schüler gerechnet, wobei die deutschsprachigen Medien und der Fachunterricht in deutscher Sprache eine bedeutende Rolle spielen.

In der 6. Klasse nähern sich die Schülerinnen und Schüler zunehmend einem Muttersprachenniveau und sind nun fähig, sich die wichtigsten Lerninhalte der 5. Klasse einer deutschen/österreichischen Schule anzueignen. Im Mittelpunkt des Unterrichtes stehen nun verschiedene Gattungen der literarischen, Sach- und Gebrauchstexte, sogar geeignete Ganzschriften der deutschsprachigen Kinder- und Jugendliteratur. Diese sind Vermittler der Sprachkenntnisse, Informationen, der gedanklichen und geistigen Werte.

Der integrierte Grammatikunterricht hat Vorrang. Der Schüler lernt die grammatische Erscheinung im Textzusammenhang kennen, gebraucht sie imitativ und wird sich deren Funktion bewusst. Dann soll er in der Lage sein, altersgemäß eine Regel zu formulieren. Die empfohlenen Lerninhalte im Lernbereich Sprachbetrachtung (Wort, Satz, Satzglieder) sollen immer an Texten und Situationen gebunden sein.

Sprachmittel, Inhalte sollen von Anfang an auch zum Identitätsbewusstsein und zur Traditionspflege beitragen. Kennenlernen alter Gebrauchsgegenstände, Sitten und Bräuche der Ungarndeutschen, Reime, Lieder, Sprüche, alte und moderne literarische Werke sind stets Bestandteile der Themen und Lerninhalte.

Der Rahmenlehrplan legt fest, wann, welche Kenntnisse einzuführen, Fähigkeiten zu entwickeln sind. Diese sind stufenweise aufgebaut, auf die Themenbereiche und Lerninhalte abgestimmt und entsprechen den ***Richtlinien für Minderheitenschulen mit zweisprachigem /einsprachigem Unterricht (1998)***. Die Lernbereiche, Themen kehren in den verschiedenen Klassenstufen - jedoch mit neuen inhaltlichen Akzenten - wieder. Das bietet die Möglichkeit der immanenten Wiederholung, der Erweiterung sowie Vertiefung der Kenntnisse. Es ist jedoch möglich, einige Gesprächsthemen durch andere zu ersetzen.

Entwicklungsanforderungen

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Texte unterschiedlicher Gattungen mit richtiger Aussprache und Intonation in entsprechendem Tempo, flüssig, sinngerecht, formgerecht und wirkungsvoll vorlesen und vortragen.

Einstudiertes oder improvisiertes Rollenspiel aufführen.

Über Schul-, Klassenereignisse, eigene Erlebnisse, wichtige, interessante Vorfälle sachgerecht und höreorgerecht berichten, bzw. mündlich und schriftlich erzählen, die Eindrücke, Stimmungen, Gefühle schildern.

Nicht-sprachliche Zeichen verwenden.

Einfache Gegenstände, Arbeitsabläufe, das Aussehen und die Verhaltensweise von Tieren sowie Menschen beschreiben.

Ein informatives und geselliges Gespräch, ein Interview, eine Diskussion durchführen, Standpunkte begründen und vertreten.

Meinungen und Vermutungen sprachlich differenziert wiedergeben, die eigene Meinung vertreten und verteidigen, auf die Gegenmeinung eingehen, das Ergebnis der Diskussion mündlich oder schriftlich zusammenfassen.

Unterschiedlichen Quellen Informationen entnehmen, diese ordnen, verständlich weitergeben.

Einen persönlichen Brief, Vorstellungsbrief, eine Anzeige, ein Telegramm, schriftliche Nachrichten/Aushang abfassen.

Bitten, Beschwerden, Entschuldigungen formulieren.

Die höfliche Ausdrucksweise (K. II., Sie) verwenden.

Sprachbetrachtung, Rechtschreibung

Einige Probleme der Bedeutungslehre wie Beziehung zwischen Laut-/Buchstabenreihe und Bedeutung, Synonyme, Homonyme, Antonyme erkennen und gebrauchen..

Grundkenntnisse über die Wortarten, ihre Funktion im Satz haben. Das Verb in verschiedenen Zeitformen und Aussagearten (Modus) gebrauchen, Aktiv und Passiv kennen. Substantiv, Artikel, Adjektiv und Pronomen im Satz verwenden (deklinieren/steigern), abgeleitete und zusammengesetzte Wörter erkennen und bilden.

Die Satzarten (Aussageatz, Fragesatz, Aufforderungssatz) und Satzstrukturen / den Satzbau (einfacher und zusammengesetzter Satz) erkennen, verstehen, gebrauchen.

Den Unterschied zwischen Sätzen und Texten erkennen, Leitwörter und Schlüsselwörter bestimmen.

Die syntaktische und semantische Funktion des Kommas kennen, Satz -und Endzeichen richtig setzen. Überschriften, Anreden, Zitate, wichtiger Fach- und Fremdwörter richtig schreiben. Die Selbstkontrolle ständig entwickeln.

Einblick in die gesprochene und geschriebene Sprache, Erwachsenen- und Jugendsprache gewinnen, den Unterschied zwischen dem mündlichen und schriftlichen Sprachgebrauch kennen und beachten.

Literarische Texte, Gebrauchs- und Sachtexte

Sachbezogene Textsorten wie Nachricht, Bericht, Reportage, Interview erfassen und auswerten.

Ziele, Mittel und Wirkung der verschiedenen Erscheinungsformen der Werbung wie

Anzeigen, Prospekte / Kataloge, Plakate, Rundfunk- und Fernsehwerbesendungen kennen.

Verschiedenen Quellen Informationen entnehmen und mitteilen.

Unterschiedliche epische Texte erkennen, mündlich und schriftlich deuten, ihre wichtigsten Merkmale benennen.

Lektüre kurz vorstellen und den Mitschülern zum Lesen empfehlen. Über das gelesene Jugendbuch nach den Gesichtspunkten: Aufbau, Handlungsverlauf, Entwicklung der Personen, Gestaltungsmittel, Problematik, Meinung des Lesers, Auskunft geben.

Lyrische Gedichte und ausgewählte Balladen sinnerfassend lesen, verständlich, fließend und ausdrucksvoll vortragen und deuten. Formelemente der Gedichte (Strophe, Vers, Rhythmus, Reim) sowie einige künstlerische Mittel / Fachausdrücke kennen.

Spannende Erzählungen dramatisieren, aus dem Stegreif spielen.

Über Informationen verfügen zu einheimischen und ausländischen deutschsprachigen (Jugend)Zeitschriften, Zeitungen, Bücher, Verlage.

Mit der Benutzung des Wörterbuches und der Lexika vertraut sein.

Jahrgangsstufe 5

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Lautbildung, Aussprache

- die richtige Atemtechnik aneignen
- die vom Ungarischen abweichenden Laute (ng, -e, er, el,), kurze und lange Vokale, Doppelkonsonanten und Konsonantenhäufungen mit richtiger Zeitdauer sprechen

- auf neue Wörter und kurze (unbekannte) Texte aufmerksam und bewusst hinhören, sie annähernd richtig nachsprechen, auf geeignete Lautstärke und angemessenes Tempo achten, vor allem Fragesätze richtig intonieren

Kommunikation, Sprachverstehen, Sprechen

- Gleichaltrige und Erwachsene grüßen, sich und andere vorstellen, das Gespräch beenden, sich verabschieden können
- mit richtiger Intonation und Wortstellung fragen, Fragen verstehen und beantworten
- über alltägliche Themenbereiche sprechen,
- kurze persönliche Telefongespräche führen

Lesen / Vortragen

- auf Tempo, Lautstärke und Intonation achten
- bekannte Texte mit verteilten Rollen vorlesen

Textverstehen/Texterstellung

- die Bedeutung unbekannter Wörter aus dem Textzusammenhang erschließen
- erlebte und erfundene Geschehnisse spannend erzählen können, dabei auf die logische Reihenfolge, die richtige Zeitform achten
- eine unvollendete Geschichte beenden
- die Geschichte durch Weglassen des Unwichtigen kürzen
- Über- oder Unterschrift zu Bildern formulieren
- Personen der Bildgeschichte sprechen lassen
- nach Musterbeispielen Briefkopf, Anrede, Schlußformeln schreiben, Briefumschlag beschriften

Sprachbetrachtung und Rechtschreibung

- Gedanken, Absichten ohne Worte ausdrücken, die Körpersprache (Pantomime), Piktogramme, Symbole, bildhafte Zeichen mit Worten erklären können
- der Unterschied zwischen Sprachlauten und Geräuschen, Sprachlauten und Buchstaben erkennen
- den Zusammenhang zwischen Laut-/Buchstabenreihe und Bedeutung verstehen
- die Grundformen der Verben mit Hilfe des Lehrers schreiben
- Transformationen in gelernte Zeitformen vornehmen können
- den Artikel des Substantivs in Einzahl und Mehrzahl in den vier Fällen verstehen und verwenden
- den Aussage-, Frage- und Aufforderungssatz erkennen / bestimmen, richtig einsetzen, umformen, schreiben
- lange Vokale, s-Laute, ck, tz, richtig schreiben
- eigene Fehler erkennen, Selbstkorrektur vornehmen

Literarische, Gebrauchs- und Sachtexte

- die "Gerechtigkeit" im Märchen erkennen und interpretieren
- bekannte Märchenfiguren beschreiben
- bekannte Märchen umdichten, mit angegebenen Schlüsselwörtern neue Märchen erfinden
- Personen, Ort und Zeit des Werkes bestimmen
- Aussehen und wichtige Charakterzüge der Personen von Fabeln kurz beschreiben
- Lehre erkennen (Moral ziehen), mit eigenen Worten formulieren, erklären
- Märchen, Fabeln ohne Textvorlage vorspielen
- die Funktion des Bildes als Erklärung, Illustration, Werbung, Unterhaltung kennenlernen

- die wichtigsten Gestaltungselemente der Bildgeschichte kennen
- erkennen, welches Gefühl, welchen Gedanken der Dichter im Gedicht ausdrücken wollte
- einfache Reime/Gedichte erstellen
- bekannte kurze Gedichte umschreiben
- einzelne Abschnitte verschiedener Texte kurz zusammenfassen
- Texten oder Abschnitten treffende Überschriften geben
- ein Jugendbuch oder Auszüge davon lesen, einzelne Teile evtl. vorspielen
- sich in der Schulbibliothek orientieren, Kinderzeitschriften lesen

Themenbereiche	Lerninhalte
Kontaktaufnahme	Über die eigene Person sprechen. Mein Steckbrief. Schreibkontakt, Ansichtskarten, Grußkarten, kurze persönliche Briefe.
Familie	Die enge Familie und die Großfamilie. Verwandschaftswörter. Eltern, Geschwister, Verwandte vorstellen. Werktag, Wochenende und Feiertage in der Familie. Freizeitbeschäftigungen, Hobbys.
Berufe	Verschiedene Berufe, Wunschberufe. Der Beruf der Eltern und Bekannten. Texte über merkwürdige Berufe.
Klassengemeinschaft	Freundschaften, Konflikte in der Klasse. Allein in der Klassengemeinschaft. Freude, Erfolg und Mißerfolg. Kurzer Bericht über Klassenereignisse, Klassenfahrten, Ausflüge.
Wörter, Wortarten	Die Bedeutung der Verben. Die drei Stammformen: Infinitiv, Präteritum, Partizip Perfekt. Die Personalform des Verbs, Personalpronomen. Verben mit Umlaut und Brechung im Präsens. Reflexive Verben und Reflexivpronomen. Imperativform. Häufiger gebrauchte starke und schwache Verben. Präteritum, Präsens und Perfekt im Text. Die Bedeutung der Substantive, Großschreibung (Wiederholung). Artikel und Possessivpronomen vor dem Substantiv. Grundformen in Einzahl und Mehrzahl. Gebrauch des Wörterbuches. Zusammengesetzte Substantive mit Artikel. Häufiger gebrauchte Verbrektionen, Präpositionen
Die Verständigung	Sichtbare, hörbare und fühlbare Zeichen. Geräusche, Töne, Sprachlaute und Buchstaben, Vokale, Konsonanten, Längezeichen. Form und Inhalt des Wortes. Der einfache Satz, Aussagesatz, Fragesatz, Aufforderungssatz. Wortstellung in den Satzarten. Satzzeichen (Wiederholung).
Kurze epische literarische Texte und Sachtexte	Kurze Geschichten, Kriminalgeschichten, Lügengeschichten über Münchhausen und Till Eulenspiegel; Handlung, Spannung, Personen. Schlüsselwörter, Erzählkern. Eine kurze Szene aus dem Stegreif spielen. Entstehung, Verbreitung der Volksmärchen. Wichtige Märchenelemente. Happy End der Märchen. Märchensammlungen, Märchensammler. Die Gebrüder Grimm. Ungarndeutsche Märchen. Das Kunstmärchen. Moderne Märchendichter wie Janosch. Personen, Handlung und Lehre der Fabeln. Beispiele von berühmten Fabeldichtern. Sagen aus der Nähe des Wohnortes. Zeitungsartikel, Berichte. Informationen erhalten, weitergeben. Ein Jugendbuch oder Auszüge aus einem Buch.

Themenbereiche	Lerninhalte
Bild, Bildgeschichte	Bild als Sprech Anlass, als Illustration. Worte zu Bildern, Bilder zu Texten, Bildgeschichten ohne / mit Text. Wilhelm Busch: Max und Moritz, einige Kapitel des Werkes.
Reime, Gedichte	Kindergedichte, Wortspiele, lustige Gedichte, Erzählgedichte, Naturgedichte; Rhythmus, Strophe, Reim, Personifizierung.

Texte zum Auswendiglernen

4-5 Gedichte, Auszüge aus epischen Texten.

Vorgeschlagene Autoren und Werke

Fabeln von Äsop, La Fontaine u.a.; W. Busch: Max und Moritz; D. Defoe: Robinson Crusoe, Ausschnitt, Gebr. Grimm: Märchen; Janosch's Märchen, A. Lindgren: Pippi Langstrumpf oder ein anderes Jugendbuch, Ungarndeutsche Gedichte, Erzählungen, Märchen und Sagen.

Versetzungsvoraussetzungen

- Laute richtig bilden und aussprechen (ng,-e, er, el)
- auf Lautstärke und angemessenes Tempo achten, Fragesätze richtig intonieren können
- mit einem Partner/mehreren Partnern kommunizieren
- gelesenen/gehörten Texten Informationen entnehmen und mit eigenen Worten wiedergeben
- bekannte Texte sinngerecht und deutlich vorlesen können
- nach stummem sinnerfassendem Lesen gezielt nachfragen und antworten können
- gelesene, gehörte Geschichten nacherzählen
- das Ende der Geschichte verändern
- nach Bildern erzählen
- kurze persönliche Briefe, Grußkarten schreiben
- mit den wichtigsten Zeichen /Erklärungen im Wörterbuch vertraut sein
- Grundinformationen über das Wort haben
- die Personalformen der gelernten /bekannten Verben im Präsens, Perfekt, Präteritum und Futur erkennen und verwenden
- Imperativformen auch bei Verben mit Umlaut und Brechung richtig bilden
- die Grundformen der Substantive kennen und dem Wörterbuch richtig entnehmen
- die wichtigsten Satzarten (Aussage-, Frage-, Aufforderungssätze) kennen
- kurze Diktate mit geübten Phänomenen richtig schreiben können
- Volksmärchen und Kunstmärchen lesen, nacherzählen, empfehlen können
- ungarndeutsche Märchen kennen
- Märchenelemente erkennen
- die wichtigsten Informationen zur Biographie der Gebrüder Grimm kennen
- weitere epische Kleinformen - Sage, Fabel - kennen
- Märchen, Sagen und Fabeln unterscheiden
- Bilder und Worte verbinden
- zu einer Bildgeschichte Texte erstellen
- Gedichte mit Themen wie Kinder, Tiere, Natur lesen, rezitieren, umdichten, illustrieren
- Gedichte von bekannten ungarndeutschen Dichtern kennen
- Rhythmus, Reim, Strophe sowie einige künstlerische Mittel erkennen

- ein geeignetes Jugendbuch oder Auszüge teilweise gemeinsam, teilweise als Hauslektüre lesen
- über Handlung, Personen, Eindrücke sprechen, einzelne Teile evtl. vorspielen
- Kinderzeitschriften lesen, über Gelesenes berichten

Jahrgangsstufe 6

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Kommunikation, Sprachverstehen, Sprechen

- alltägliche Sprechsituationen bewältigen, den/die Gesprächspartner in Einzahl/Mehrzahl duzend oder siezend anreden
- Einverständnis und Gegenmeinung ausdrücken
- kurz und informativ sprechen
- an Diskussionen über alltägliche Themen, Geschehnisse, Lektüre usw. teilnehmen, Gegenmeinungen akzeptieren
- über Gefühle sprechen

Lesen / Vortragen

- Gedichte sinngerecht lesen, vortragen
- Monolog und Dialog unterschiedlich sprechen/lesen
- die Leistung anderer kritisieren / einschätzen

Textverstehen / Texterstellung

- geeignete bekannte Texte dialogisieren
- ein Gespräch, eine Diskussion zusammenfassen
- Personen, Gegenstände, einfache Spiel- und Arbeitsabläufe mündlich und schriftlich beschreiben, dabei die örtliche, zeitliche, logische Reihenfolge wiedergeben
- Märchen, Sagen, Fabeln und andere Geschichten unterhaltsam erzählen, die Personen der Geschichte sprechen lassen, wörtliche Rede verwenden
- Märchen, Fabeln umdichten, modernisieren
- mit Nachschlagewerken arbeiten, denen Informationen entnehmen, diese notieren /erklären /weitergeben können
- persönliche Briefe an verschiedene fiktive und reale Personen schreiben
- Höflichkeitsformen im Brief verwenden

Sprachbetrachtung und Rechtschreibung

- Form und Bedeutung des Wortes, das Erkennen der Unterschiede
- Eindeutigkeit, Mehrdeutigkeit, Synonyme (sinnverwandte Wörter), Antonyme erkennen
- Die Bedeutung der Wörter umschreiben und erklären
- wichtige deutsche und lateinische Fachwörter wie Tätigkeitswort/Verb, Hauptwort/ Substantiv, Einzahl/Singular u.a. kennen
- die Erst-/Zweit-/ Endstellung des Verbs kennenlernen
- die Regeln der Adjektivdeklinaton (schwache, gemischte Deklination) und der Steigerung erkennen

- den Zusammenhang zwischen Wörter und Satz, Wortarten und Satzglieder, einzelnen Sätzen und dem Text verstehen
- den Zusammenhalt der Sätze, die innere Logik, die Rolle der Zeit im Text erkennen
- Prädikat, Subjekt und Ergänzungen durch Verschiebeprobe/Umstellprobe trennen/bestimmen
- Rechtschreibung gelernter Pronomen und Fremdwörter kennenlernen
- Überschriften und Anreden nach Mustern richtig schreiben
- die Grundregeln der Kommasetzung verwenden

Literarische, Gebrauchs- und Sachtexte

- über kurze epische Texte wie Märchen Sage, Fabel, Schwank, (Schildbürgerstreiche) bearbeiten: über Aufbau, Personen, Zeit, Ort, den eventuell witzigen Inhalt u.a. besprechen
- andere Textsorten in Comics/Werbung umschreiben und illustrieren
- den Unterschied zwischen Bildgeschichte und Comics erkennen
- Verwendung verschiedener Arbeitstechniken wie Markieren, Randbemerkungen machen
- kurze Texte /Auszüge aus der deutschsprachigen Kinder- und Jugendliteratur unserer Zeit lesen und verstehen

Themenbereiche	Lerninhalte
Kinder	Gemeinsame Tätigkeiten, Aktionen: Spiel, Streit, Party, Wanderung, Sport, Unfall. (I. Brender: Wir, Gedicht); Streit und Versöhnung. Mutprobe. Brave, pflegeleichte und selbstsüchtige, rücksichtslose Kinder in der Familie. Rollenverteilung, Arbeitsverteilung zu Hause. Geschichten, Meinungen, Stegreifszenen.
Gefühle	Angst. Ursache der Angst. Angstzustände, Reaktionen. Angst bekämpfen, auf Angstgefühle anderer reagieren. Gelesene, gehörte, erlebte Geschichten. Ein Angsterlebnis. Der Spannungsbogen. (U. Wölfel: Der Nachtvogel) Enttäuschung, Überraschung, Freude, Schuldgefühl. (Chr. Nöstlinger: Links unterm Christbaum) u.a.
Mensch und Natur	Die Tiere, unsere Freunde. Abenteuer mit Tieren. Der Mensch als der Feind der Tiere. Tierquälerei. (J. Guggenmos: Ein Riese warf einen Stein; E. Fried: Humorlos). Waldsterben und seine Folgen. Informationen aus den Medien / der Literatur. Informative und spannende Zeitungsberichte.
Bräuche	Weihnachten, Ostern bei den Ungarndeutschen; Alte Gebrauchsgegenstände, Gewohnheiten, Lebensweise, Weisheiten.
Wörter, Satzglieder	Wort: Form und Bedeutung, Grundform und flektierte Form, eindeutige, mehrdeutige Wörter, Synonyme, Antonyme. Wortfeld, Ober-, Unterbegriff, Wortfamilie. Fremdwörter, Fachwörter. Worterklärung durch Umschreibung, aus dem Kontext. Zusammengesetzte Wörter. Stichwörter in Wörterbüchern. Sätze segmentieren, Prädikat und Subjekt bestimmen. Ergänzungen. Zeitstufen und Zeitformen. Die Grundformen des Substantivs und ihr Gebrauch in den vier Fällen (Singular und Plural). Substantive und Verben, Substantive und Adjektive verbinden. Verträglichkeit in ihrer Bedeutung, grammatische Richtigkeit in der Verwendung (Deklination). Substantive durch Pronomen ersetzen. Abgeleitete Adjektive. Numerales: Grundzahlwort, Ordnungszahlwort, Bruchzahlwort.

Themenbereiche	Lerninhalte
Satz	Zusammengesetzte Sätze mit <i>wenn</i> und <i>als</i> , <i>denn</i> und <i>weil</i> u.a. Redeabsichten und Satzarten. Bestimmung der Satzarten. Das richtige Satzzeichen. Ergänzungs-, Entscheidungsfrage, direkte, indirekte, rhetorische Frage. Satzkern (Prädikat – Subjekt). Stellung des finiten Verbs. Wörtliche Rede und Begleitsatz. Komma bei gleichartigen Satzgliedern (Aufzählung).
Texterstellung	Allgemeingültige, unpersönliche Darstellung in Präsens, richtige, logische Reihenfolge. Beschreibung einer Person, eines Gegenstandes. Wegbeschreibung mit Orientierungspunkt. Erklärende Zeichnungen oder Zeichen (Gestik), Hinweis auf Zeit, Richtungen. Spielregeln, Gebrauchsanweisungen.
Epische Kleinformen	Märchen, Fabel, Sage, Anekdote, Schwank. Typische Gattungsmerkmale. Schema und Moral des Märchens. Personen und Lehre der Fabel. Benennung von tierischen und menschlichen Eigenschaften. Fabeldichter, und-sammler: Äsop, La Fontaine, M. Luther, G. E. Lessing, B. Brecht. Das Wahre und das Phantastische in der Sage (Wirklichkeitsbezug). Ihre Verbreitung, Erforschung und Sammlung. Ausgewählte griechische, germanische und ungarndeutsche Sagen. Anekdote über berühmte Personen. Merkmale des Schwanks (Schildbürgerstreiches). Sammlungen gruppieren sich um eine Person/einen Ort.
Bildgeschichte und Comics	Bekannte Bildgeschichten. Geschichte zu einer Bilderfolge. Geschehen in einer Bilderfolge erfassen. Arten von Comics (komisch-satirisch; abenteuerlich, Tier-, Wildwest-, historisch). Darstellung der Handlung, der Gedanken, der Bewegung, der Gefühle. Merkmale.
Gedichte	Formelemente und künstlerische Mittel der Dichtung. Strophen, Rhythmus, Reim (Wiederholung), Vers, Gedankenrhythmus, Wortwahl, Bildhaftigkeit, Personifizierung, Metapher. Spiel mit der Sprache, mit den Wörtern, Reimen. Reimwörter finden, mit angegebenen Reimwörtern Gedichte schreiben. Das Lieblingsgedicht vortragen, über Gedichte sprechen.
Jugendbuch	Gemeinsames und individuelles Lesen. Informationen über Schriftsteller, Thema, Zeit, Ort der Handlung. Diskussion über Handlung, Personen. Meinungen über den Schluß.

Texte zum Auswendiglernen

Gedichte, Auszüge aus Märchen, Sagen. Lehre einiger Fabeln, eine Anekdote.

Vorgeschlagene Autoren und Werke

Äsop: Der Fuchs und die Trauben, Der Igel und der Maulwurf; W. Busch: Bewaffneter Friede und andere Fabeln, Der Rattenfänger von Hameln, (Sage), Schildbürgerstreiche, (Schwank), Till Eulenspiegel; klassische und moderne Märchen, Gedichte von J. v. Eichendorff, J. Guggenmos, J. Krüss, u.a., P. Härtling: Oma oder ein anderes Jugendbuch, Ausschnitte aus einem Jugendbuch wie M. Twain: Die Abenteuer Tom Sawyers.

Versetzungsvoraussetzungen

- mit dem Gesprächspartner zusammenarbeiten können
- Äußerungen verstehen, Rückfragen stellen, um Erklärung bitten
- Meinungen äußern, begründen, verteidigen

- bekannte Texte formgerecht vorlesen
- kurze Texte und Gedichte auswendig vortragen
- mündlich oder schriftlich gestellte Aufgaben, Anweisungen, Spielregeln, Wegbeschreibungen verstehen, weitergeben, erklären können
- über erlebte Geschehnisse kurz berichten
- über erlebte alltägliche Geschichten lebhaft/stimmungsvoll erzählen können
- die Moral der Fabeln und Beispielgeschichten feststellen, formulieren
- zu angegebenen Wörtern Synonyme, Antonyme finden
- Wortfelder zu Oberbegriffen erstellen
- mit Wörterbüchern immer selbstständiger arbeiten, Wörter einem Text richtig entnehmen und aufschreiben
- Plusquamperfekt bilden und gebrauchen
- Funktion des Adjektivs kennen
- die Regeln der Adjektivdeklinations nach dem bestimmten und unbestimmten Artikel (schwache, gemischte Deklination) kennen
- die Steigerung der Adjektive (Positiv, Komparativ, Superlativ) auch in den Sonderfällen kennen, im Vergleich mit *wie/als* richtig verwenden können
- in Texten Leitwörter und Schlüsselwörter benennen können
- Pronomen, gelernte Fremdwörter richtig schreiben
- Überschriften und Anreden nach Mustern richtig schreiben
- Grundregeln der Kommasetzung kennen
- die Merkmale von Märchen, Sage, Fabel, Schwank / Schildbürgerstreich kennen, miteinander vergleichen, die Unterschiede feststellen
- Autoren und Sammler ungarndeutscher Märchen und Sagen kennen
- Merkmale der Comics und der Werbung kennen, betrachten und kritisch beurteilen
- weitere Formelemente und künstlerische Mittel der Dichtung - Gedankenrhythmus, Wiederholung, Bildhaftigkeit, Metapher - erkennen
- den Informationskern in Sachtexten erkennen
- Zeitungen, Zeitschriften, Anthologien, Kalender lesen, Informationen haben über die heutige ungarndeutsche Kinder- und Jugendliteratur
- einen poetischen oder sachlichen Text, ein bestimmtes Fernseh-/ Radioprogramm überzeugend/wirksam empfehlen können

Jahrgangsstufe 7

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Kommunikation, Sprachverstehen, Sprechen

- der Gebrauch nonverbaler Mittel im Gespräch
- nach angegebenen Mustern ein Interview machen, verschiedene Fragen (ergänzende, entscheidende, direkte, indirekte Frage) formulieren und gezielt einsetzen
- bei der Diskussion mit einem Partner /mehreren Partnern über reale und fiktive Probleme themabezogen sprechen
- Ablehnung und Zustimmung differenziert ausdrücken

Lesen / Vortragen

- Fehler in den Bereichen Aussprache, Intonation, Lautstärke, Tempo erkennen
- Rollenspiel improvisieren, einstudieren und aufführen

Textverstehen / Texterstellung

- verschiedene Geschichten stimmungsvoll und wirkungsvoll nacherzählen, die Erzählperspektive wechseln
- den Gemütszustand, die Gefühle, die Stimmung schildern
- Erzählen, Berichten, Beschreiben unterscheiden
- für die Klassen-/Schul-/Projektzeitung Anzeigen, Nachrichten formulieren
- Bericht, Reportage in Schlagzeilen zusammenfassen, in eine Nachricht umformulieren
- an fiktive oder reale Personen Vorstellungsbriefe schreiben
- Telegrammformulare ausfüllen
- Bitten, Beschwerden, Entschuldigungen mündlich und schriftlich ausdrücken
- der Unterschied zwischen der mündlichen und schriftlichen Ausdrucksweise

Sprachbetrachtung und Rechtschreibung

- Satzteile und Teilsätze, Satzglieder und Gliedsätze erkennen, unterscheiden
- einfache Sätze zu Hauptsatzreihen verbinden, Satzgefüge zum einfachen Satz umformen
- eine Mitteilung mit unterschiedlichem Satzbau ausdrücken
- Bedingung, Grund, Folge und Ziel sprachlich angemessen formulieren
- nebenordnende und unterordnende Konjunktionen kennen, verwenden
- die Regeln der Kommasetzung bei den zusammengesetzten Sätzen kennenlernen
- den Wortschatz durch Wortbildung: Substantivierung, Ableitung, Zusammensetzung erweitern
- den Artikel bei Komposita, substantivierten Adjektiven richtig verwenden
- Wirklichkeitsform und Möglichkeitsform (Konjunktiv), Aktiv und Passiv kennenlernen
- Wörter gleicher Form und verschiedener Bedeutung (Homonyme) erkennen

Literarische, Gebrauchs- und Sachtexte

- bei der Texterschließung wichtige von unwichtigen Fakten trennen
- bei der Erschließung verschiedener Texte (Gebrauchs-, Sachtexte, informierende Texte) mit Partnern zusammenarbeiten können
- verschiedene Werbematerialien (Anzeigen, Prospekte, Kataloge, Plakate, Rundfunk- und Fernsehwerbesendungen; Schlagzeilen, Werbesprüche, Slogans) sammeln und analysieren, dabei Ziele, Mittel und Wirkung der Werbung kennenlernen
- gegen die Meinungsbeeinflussung in den Massenmedien bewusst antreten wollen
- über einen Jugendroman nach vereinbarten Kriterien Notizen machen, den Handlungsverlauf kurz zusammenfassen, den Höhepunkt, die Problematik erkennen
- Theaterstück oder Hörspiel lesen, hören
- einen interessanten Text dramatisieren und vorspielen

Themenbereiche	Lerninhalte
Freundschaft	Stichworte über Freundschaft. Wie soll ein Freund sein? Beschreibung. Über Freundschaft in der Literatur: Saint-Exupéry: Der kleine Prinz. Konflikte in der Freundschaft. Sprichwörter, Redewendungen zu "Freundschaft".

Themenbereiche	Lerninhalte
Schwere Kinderschicksale	Streit zwischen Eltern, Ursachen, Erscheinungsformen des Streites, Auswirkung auf die Kinder, Scheidungswaisen, Adoptivkinder, vernachlässigte Kinder, beschäftigte Eltern. Vor dem Jugendrichter. Sonderschüler. Empathie für Behinderte, Benachteiligte. Ihr Leben, ihre Chancen, Aussichten auf Integration.
Erziehung	Erziehungsmethoden in der Familie und in der Schule früher und jetzt, bei uns und anderswo. Lob und Tadel. Literarische und Sachtexte, Bilder, Filme zum Thema. Anforderungen, Erwartungen, Rechte, Pflichten, Vorschriften, Verhaltensregeln. Hausordnung der Schule. Schülerselbstverwaltung. Jugendliche contra Erwachsene? Rebellisch oder angepaßt? Die Familie / die Schule meiner Träume.
Fernsehen	Wortfelder: Teile des Fernsehers, Benennung der Programme, der speziellen Tätigkeiten / Mitarbeiter. Die Auswirkung des Fernsehens auf die seelische und körperliche Gesundheit, auf das Familienleben, auf die Kinder. (E. A. Ekker: Fernsehmärchen Nr. 2.) Programmangebot, Pro und Contra.
Gefährdete Tiere	Bedrohte Tiere. Die Verantwortung des Menschen. Tiere, die Menschen retten.
Vorurteile	Menschen mit anderer Hautfarbe: Indianer, Zigeuner, Türken, Araber u.a. Vor-/Kenntnisse über Volksgruppen, Ethnien, Völker. Literarische und sachlich-informative Texte, Fernseh-, Radiosendungen. Gegen Vorurteile auftreten, fremde Kultur akzeptieren.
Wortarten	Infinitive und finite Verbformen. Plusquamperfekt. Bildung und Leistung von Konjunktiv II. Ersatzform: würde + Infinitiv. Mitteilungen im Aktiv – Passiv. Wichtige Verbreaktionen. Substantivierung, abgeleitete und zusammengesetzte Substantive. Wortschatzerweiterung durch Wortbildung. Das Geschlecht des (neuen) Substantivs; (Grundwort, Bestimmungswort). Adjektive mit positiver und negativer Bedeutung, mit ähnlicher und entgegengesetzter Bedeutung. Rolle des Adjektivs im Text. Attribute, Adverbien. Starke, schwache, gemischte Adjektivdeklinaton.
<i>Satz und Text</i>	Einfacher (erweiterter) Satz. Satzkern (Subjekt, Prädikat). Zweiteiliges Prädikat, Ergänzungen. Zusammengesetzter Satz: Hauptsatzreihen, Satzgefüge. Nebenordnende und unterordnende Konjunktionen. Der Gebrauch der Konjunktionen <i>dass, ob, weil, denn, da, wenn, als, während, solange, soweit, als ob/als wenn, damit (dass), um ... zu</i> . Form und Funktion des Textes, Wortwahl und Textintention.
Werbung	Werbung in den Medien und überall. Gegenstand der Werbung: Waren, Dienstleistungen, Politik/Macht; Umwelt. Mittel der Werbung: Ziele der Werbung: Information und Manipulation (Verfälschung von Lebenssituationen und Gefühlsäußerungen).
Texte schreiben	Informierende Texte für die Wandzeitung, Schülerzeitung: Interviews, Reportage, Programmangebot, Aushang, Anzeige. Reporter, Befragte und Zielgruppe (Zuhörer/Leser).
Gedichte	Thema, Form und künstlerische Mittel. Wiederholungen und Gegensätze (Gegenwörter) im Gedicht. Was der Dichter mit dem Text sagen will. Meinung, Reaktion des Lesers. Diskussion über ausgewählte Gedichte wie z.B.: I. Görler: Krieg und Frieden,

Themenbereiche	Lerninhalte
	E. Fried: Kinder. Ungarndeutsche Dichter und ihre Werke. Bildgedicht, konkrete Poesie.
Jugendbuch	Inhaltsverzeichnis, Gliederung des Buches, Illustrationen. Erwartungen formulieren. Wichtige unbekannte Wörter / Ausdrücke. Arbeitstechniken wie Markieren, stichwortartige Notizen. Inhaltliche Zusammenfassung. Wahrnehmung der Probleme, Meinung der Leser, Diskussion. Stimmungsvolles Vorlesen, Vortragen eines Auszuges, Aufführung einer Szene.

Texte zum Auswendiglernen

5-6 Gedichte, Auszüge aus Prosatexten, Sagen. Die Lehre einer Fabel, eine Anekdote.

Vorgeschlagene Autoren und Werke

P. Bichsel: Kurzgeschichten, Erzählungen wie z.B.: Der Mann mit dem Gedächtnis, Bildgedichte, konkrete Poesie, lyrische Gedichte, Werbe Gedichte, Gedichte mit Lehren, E. A. Ekker: Fernsehmärchen Nr. 2, Vom Alleinsein (Gedicht), I. Görler: Krieg und Frieden, M. Kreft: Sabine, P. Härtling: Der gelbe Junge, Chr. Nöstlinger: Ein verpatzter Urlaub (Ausschnitt),

Werke von K. Recheis, R. M. Rilke, P., Rosegger; Comic, Volksgut: Fastnacht der Tiere; Zeitschriften.

Versetzungsvoraussetzungen

- geselliges und informatives Gespräch führen, im Gespräch auch nichtverbale Mittel einsetzen können
- klar und deutlich sprechen, Äußerungen umformulieren, erklären
- wichtige Fachwörter des Unterrichtsstoffes richtig gebrauchen und erklären
- poetische und nichtpoetische Texte wirkungsvoll und mit dem geeigneten Tempo lesen
- über Ereignisse / Probleme aus dem Schulleben, über eigene Erlebnisse, wichtige, interessante Vorfälle berichten
- einen gelesenen/gehörten längeren Text, einen Film, ein Theaterstück sinnvoll und kurz wiedergeben
- einen Brief ohne Vorlage richtig schreiben
- Telegramm zu einer bestimmten Situation abfassen können
- einfache / erweiterte Sätze, zusammengesetzte Sätze - Hauptsatzreihen und Satzgefüge erkennen und verwenden
- Substantive / Artikel / Pronomina in allen Fällen gebrauchen
- schwache, gemischte und starke Adjektivdeklinations mit wachsender Sicherheit richtig verwenden
- den Konjunktiv II Präteritum, Plusquamperfekt nach Mustern in kommunikativen Redewendungen, in Texten einsetzen
- die Ersatzform würde + Infinitiv verwenden
- den Konjunktiv II der Modalverben *mögen, können, dürfen, müssen* im Präteritum gebrauchen
- wichtige Adverbien kennen und gebrauchen
- diverse Wörterbücher wie Bedeutungs-, Synonym-, Bildwörterbuch benutzen können
- informierende, sachbezogene Texte lesen, mit Hilfe von Wörterbüchern, Nachschlagewerken, Lexika verstehen
- Ziele, Mittel und Wirkung der Werbung erkennen

- unterschiedliche epische Texte wie Erzählungen, utopische Erzählungen, Sagen, Beispielsgeschichten deuten
- einen Jugendroman lesen
- lyrische Gedichte, Naturgedichte, komische Gedichte, Erzählgedichte lesen, vortragen und verstehen
- den Inhalt eines dramatisierten Textes (ohne direkte Rede) erzählen
- einige Jugendzeitschriften, Tagesblätter, Bücher und Verlage kennen

Jahrgangsstufe 8

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Kommunikation, Sprachverstehen, Sprechen

- im Gespräch Begeisterung, Überraschung, Freude, Enttäuschung, Ärger ausdrücken
- über Träume, Wünsche, Pläne berichten, sprechen
- sich Grundelemente des argumentativen Sprechens aneignen: den Sachverhalt erfassen und benennen, Aussagen durch Beispiele belegen können, Einwände entkräften, Folgerungen ziehen
- Diskussionstechniken anwenden: das Thema, die Diskussionsdauer, den Diskussionsleiter festsetzen

Lesen / Vortragen

- Texte unterschiedlicher Gattungen auch vor einem Publikum vorlesen
- Balladen der Stimmung und Dramatik entsprechend vorlesen/vortragen
- vorbereitete Szenen im Plenum, vor Eltern und fremdem Publikum aufführen

Textverstehen / Texterstellung

- Kurzvortrag über angegebene Themen halten, im Plenum präsentieren, Fachbegriffe, bildliche Erklärungen verwenden
- über Hauslektüre unter Verwendung entsprechender Fachbegriffe - Autor, Titel, Gattung, sprachliche/künstlerische Mittel, Problematik - referieren und diskutieren
- den Inhalt eines Textes, Filmes, Theaterstückes mündlich und schriftlich zusammenfassen
- einen gelesenen Text begründet in Abschnitte gliedern
- Texte in eine andere Gattung umschreiben (Ballade in Spieltext/Drama, Bericht in Telegramm)
- nach Textvorlagen offizielle Briefe an Behörden, Firmen (Bewerbungen, Antrag, Entschuldigung, Bitte um Auskunft, Anmeldung) abfassen

Sprachbetrachtung und Rechtschreibung

- Kenntnisse der gesprochenen und geschriebenen Sprache, Erwachsenen- und Jugendsprache anwenden
- Jugendmagazine, Illustrierte, Zeitschriften, Tagesblätter; auffallende Unterschiede in den Sprachmitteln (Wortschatz, Satzbau u.a.) erkennen
- moderne und alte Liedtexte, Gedichte vergleichen, unterscheiden
- die Schreibweise von Dialogen, Zitaten kennenlernen
- die Bedeutung und syntaktische Rolle der Konjunktionen erkennen

- Konjunktiv II Plusquamperfekt gebrauchen
- Indikativ und Konjunktiv als Wirklichkeits- und Möglichkeitsform verstehen
- die Funktion des Passivs begreifen
- Passiv mit und ohne Modalverben bilden

Literarische, Gebrauchs- und Sachtexte

- Nachricht, Bericht, Reportage, Interview erfassen und auswerten
- den Unterschied zwischen Erzählung und Kurzgeschichte, zwischen Anekdote und Witz erkennen
- den Wirklichkeitsbezug, die Problematik, den sozialen/geschichtlichen Hintergrund von unterschiedlichen Texten erkennen
- künstlerische Mittel /Fachausdrücke wie Vergleich, Metapher, Personifizierung, Wiederholung, rhetorische Frage, Stimmung kennen
- Meinung über ein Theaterstück, Hörspiel, einen Film/Fernsehfilm formulieren
- Anliegen einiger Zeitschriften und einzelner Texte erkennen
- mit genauer Herkunftsangabe zitieren

Themenbereiche	Lerninhalte
Menschliche Beziehungen:	Liebe, Krisen, Trennung; Liebesgedichte, sowie weitere Lese- und Hörtexte verschiedener Gattungen. Alleinsein. Meinungen über Singledasein. Freude bereiten, feiern. Diskussion über Geschenke. Entschlüsse, Wünsche, Enttäuschungen formulieren.
Menschen in Gefahr	Texte über Entdeckungen; Verkehrs-, Naturkatastrophen. Fachwörter. Beschreibung der Gefahr, Ablauf der Katastrophe. Kürzere Stegreifszenen, ein Hörspiel aufführen. Eine kurze Mediennachricht, Schlagzeilen für die Zeitung formulieren; einen Bericht schreiben.
Krieg und Frieden	Beiträge aus den Medien, aus der Literatur; Prosatexte, autobiographische Texte, Gedichte, Lieder, Bilder u.a. Wortfeld Krieg und Frieden. Ideologie des Krieges, menschliche Schicksale aus dem Bereich der Soldaten und der Zivilbevölkerung / Kinder. Tiere im Krieg, Sieger und Verlierer. Kurzgeschichte: das krisenhafte Ereignis, Anstöße zum Nachdenken (W. Borchert).
Unser bedrohter Lebensraum	Die Folgen der Industrialisierung auf die Umwelt. Die bedrohten Lebenschancen, negative Erfahrungen in unserer Zeit. Pessimistisches Wahrsagen, pessimistischer Ton. (z.B.: P. Rosegger: Zum hundertjährigen Jubiläum) Meinungen miteinander konfrontieren. Literarische Texte und Zeitungsartikel über Tiere, artgerechte Tierhaltung, Waldsterben u. ä.
Wort	Wortarten und Satzglieder (Wiederholung, Systematisierung) Fachwörter, Fremdwörter und ihre Rechtschreibung. Wortbildung: durch Zusammensetzung, Ableitung, Bedeutungsübertragung. Stammformen der Verben. Bestimmung der Zeitformen. Partizip I und II. Brechung und Umlaut im Imperativ. Aufforderung in Form von Imperativ-, Aussage-, Fragesätze, Infinitiv. Erklärung / Kenntnis wichtiger grammatischer Fachwörter. Der Gebrauch von Indikativ und Konjunktiv. "Werden" und seine Bedeutungen. Bildung und Gebrauch des Passiv. Adjektivdeklinaton. Das substantivierte Adjektiv in Wendungen.

Themenbereiche	Lerninhalte
Satz und Text	Verhältnis zwischen Satz und Text. Aus Sätzen einen Text erstellen. Einblick in die gesprochene und geschriebene Sprache, sowie Standardsprache und Umgangssprache (Jugendsprache, Erwachsenensprache). Zitat, Dialog und wörtliche Rede im Text. Konjunktionen, Kommaeregeln. Teilsätze verbinden durch: <i>dass</i> oder <i>das</i> ; <i>weil</i> - <i>denn</i> ; <i>als</i> – <i>wenn</i> ; <i>als ob</i> , <i>als wenn</i> , <i>obwohl</i> ; <i>damit</i> - <i>um zu</i> usw. Wortstellung im Hauptsatz / Nebensatz (Gliedsatz) Gliedsatz ohne Konjunktion. Vorzeitigkeit, Nachzeitigkeit und Zeitform. Infinitivkonstruktionen nach Modellsätzen bilden. Konstruktion und Funktionen des Relativsatzes. Relativpronomen: <i>der</i> , <i>die</i> , <i>das</i> ; <i>welcher</i> , <i>wer</i> , <i>was</i> , <i>wo</i> ,... Personal-, Demonstrativ-, Frage- und weitere Pronomen. Deklination und Gebrauch der Pronomen.
Bibliothek, Buch, Zeitungen	Orientierung in der Bibliothek. Informationen über Buch(druck): Einband, Klappentext, Manuskript, Verlag, Verleger, Impressum, Auflage; Bestseller, ISBN. Zeitungen, Zeitschriften; Redaktion. Arten von Zeitungen und Zeitschriften. Inhalt der Zeitungen / Zeitschriften.: Nachrichten, Kommentare, Interviews, Reportage u.a. Deutschsprachige Zeitungen und Zeitschriften im In- und Ausland. Exzerpieren, Unterstreichen, Herausschreiben, Notieren. Zeitungsartikel für Klassen-, Schul-, und öffentliche Zeitungen. Geschichtliche Daten, sachliche Darstellung im Bericht.
Standardisiertes Schreiben	Das Protokoll, der Protokollkopf. Lebenslauf in tabellarischer und Aufsatzform. Anzeige, Bewerbung. Briefkopf, Anrede, Einleitung, Brieftext, Schluß, Gruß, Anlage.
Theaterstück / Film	Verstehen aus dem Kontext, aus der Situation, durch Mittel des Bühnenstückes / Filmes. Handlung und Personen. Diskussion über die Problematik, Begründung der Meinungen. Theater spielen, kürzeres Stück selber schreiben, auch aufführen.
Lyrisches Gedicht und Ballade	Goethe: Erlkönig, Fontane: John Maynard, Hebbel: Der Heideknabe; Gattungsmerkmale der Ballade. Umdichtung, Modernisierung der Ballade (in Prosa); Parodie Lyrische Gedichte wie z. B.: J. v. Eichendorff: Mondnacht, G. Trakl: Im Winter. Motiv, Leitwörter. Erschließung des Gedichtes: Inhalt und Form. Bildhaftigkeit: Personifizierung, Metapher; Wiederholung, Frage; Wortwahl und Stimmung. Ähnlichkeiten und Unterschiede zwischen Ballade und lyrischem Gedicht. Satirische Gedichte (Jandl: im delikatessenladen). Ironie, absurde Ideen, Übertreibung.
Jugendbuch	(z.B. Chr. Nöstlinger: Die Ilse ist weg) Gemeinsames und individuelles Lesen. Leseprotokoll: Hauptereignisse / Geschehnisse, Informationen zu den Personen, zu ihrer Entwicklung zum Aussehen, Charakter, Tun / Verhalten, Grund und Ziel des Verhaltens. Das Verhältnis der Personen zueinander. Worterklärungen. Lesermeinungen.

Texte zum Auswendiglernen

Einige Gedichte, ausgewählte Strophen einer Ballade, Auszüge aus einer Erzählung / Kurzgeschichte oder aus einem Jugendbuch.

Vorgeschlagene Autoren und Werke

Geschichten, Erzählungen über Entdeckungen, Katastrophen, Krieg; W. Borchert: Das Brot; E. Jandl: im delikatessenladen; K. Recheis: Warum die Singdrosseln in unserem Dorf nisten; P. Rosegger: Zum 100jährigen Jubiläum; F. Sklenitzka: Auszählreim; G. Trakl: Im Winter.

Versetzungsvoraussetzungen

- um Rat fragen, Stellung nehmen, Standpunkte begründen und anderen nahebringen
- Diskussion/Streitgespräch /Rundgespräch durchführen
- die Diskussion schließen und auswerten
- beim Lesen/Vorlesen/Vortragen auf Verständlichkeit, textgerechte und wirkungsvolle Darbietung achten
- über Sachverhalte und Probleme sachgerecht und höreorgerecht berichten
- den Inhalt von Hauslektüren zusammenfassen, die eigene Meinung formulieren
- Sachtexten, Zeitungsartikeln, Vorträgen, Referaten, Filmen das Wesentliche entnehmen
- Schreibkonventionen (Briefkopf, Anrede, Schlußformeln, Beschriftung des Briefumschlages) gebrauchen
- die höfliche Ausdrucksweise (Sie, Konjunktiv II) verwenden
- den Unterschied zwischen dem mündlichen und schriftlichen Sprachgebrauch erkennen
- die wichtigsten Regeln der Zeichensetzung – Satzendzeichen, Komma, Anführungszeichen – kennen und gebrauchen
- zwei einfache / erweiterte Sätze zu verschiedenen zusammengesetzten Sätzen (Hauptsatzreihe, Satzgefüge) verbinden
- Wünsche, Träume, Bedingungen, Unwirkliches, Irreales, Höflichkeit mit Konjunktiv II ausdrücken
- Passiv ins Aktiv - und umgekehrt – transformieren
- verschiedene Zeitungen, Zeitschriften, unterhaltende und informierende Texte lesen
- mit Nachschlagewerken umgehen können
- bei epischen Texten den Aufbau - Einleitung, Spannungsbogen, Höhepunkt, Ende/Lösung - erkennen
- die Textsorten: Bericht, Reportage, Interview, Nachricht unterscheiden können
- mindestens ein Jugendbuch lesen und Auskunft geben können über den Handlungsverlauf, die Entwicklung der Personen, Problematik, Meinung des Lesers
- weitere lyrische Gedichte, Erzählgedichte, Balladen und konkrete Gedichte sinnerfassend lesen, vortragen und deuten/erschließen können
- Informationen haben über einheimische und ausländische deutschsprachige Jugendzeitschriften wie Neue Zeitung, Juma, Kleines Volk, Jö, Topic, Deutscher Kalender u.a.
- Über Bücher und Verlage Kenntnisse wie Autor, Verfasser, Verleger u.a. haben

Jahrgangsstufen 9–12

Ziele und Aufgaben

Der Deutschunterricht trägt durch seinen eigenständigen Charakter zur Entwicklung der Persönlichkeit der Lernenden bei und hilft ihnen eine Wirklichkeit zu erschließen, die außerhalb ihres sprachlichen Erfahrungsbereiches liegt, um auch dadurch ihren Platz in der Gesellschaft leichter zu finden.

Der Deutschunterricht hat die Aufgabe, eine wachsende Geläufigkeit und Sicherheit im Sprechen und Schreiben sowie im Erfassen und Verstehen sprachlicher Äußerungen zu erzielen, die die Lernenden zur Verständigung und gedanklichen Auseinandersetzung mit Mensch und Welt fähig machen. Sie gewinnen einen Einblick in die deutsche Kultur, sie können dadurch Gemeinsamkeiten und Unterschiede feststellen und lernen, wie man mit dem Anderen umgehen und Vorurteile abbauen kann.

Die deutsche Sprache hat an den zweisprachigen Schulen eine grundlegende, fächerübergreifende Bedeutung, da sie ja nicht nur das Ziel, sondern auch das Mittel des Unterrichts und der allgemeinen Kommunikation ist. Sie leistet auch dabei Hilfe, dass die Lernenden die Geschichte und Kultur der Ungarndeutschen sowie aktuelle minderheitenspezifische Fragen in Ungarn und Europa kennen lernen. Die Lernenden ungarndeutscher Herkunft erhalten die Chance, ihre sprachliche und kulturelle Tradition zu pflegen und dadurch ihr Minderheitenbewusstsein zu fördern.

Die Hauptaufgabe des Unterrichts besteht darin, die kommunikative Kompetenz der Lernenden zu entwickeln, sie zu befähigen, sich in der deutschen Sprache situationsadäquat mündlich und schriftlich zu verständigen, sowie ihre Selbstständigkeit und ihr kreatives Denken zu fördern.

Der Unterricht der Minderheitensprache besteht aus den Teilen Sprache und Literatur, die durch Landeskunde- und Nationalitätenkundeeinhalte ergänzt werden. Die Lerninhalte werden den Bereichen *Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch*, *Sprachlehre*, *Literatur und Textbetrachtung* zugeordnet, wobei die Bereiche miteinander in ständiger Wechselbeziehung stehen.

Diese Unterrichtskonzeption erzielt mit einem wiederholenden und langsam progressiven Charakter die Integration der Lernenden in die 9. Klasse. Da sie aus verschiedenen Bildungseinrichtungen kommen, müssen ihre Kenntnisse in allen Bereichen auf ein gemeinsames Niveau gebracht werden. Zu diesem Zweck dient vor allem die Beschäftigung mit altersgemäßen literarischen und Sachtexten, wobei Literatur den Spaß am Lesen wecken und gleichzeitig als Sprech Anlass dienen soll.

In der 10. Jahrgangsstufe gewinnen die Schüler zunehmend Sicherheit im mündlichen bzw. schriftlichen Sprachgebrauch und in der Anwendung wichtiger Methoden der Textarbeit. Sie üben den selbstständigen Umgang mit Texten, erfassen deren ästhetische und geschichtliche Besonderheiten, erschließen Thematik und Problematik unter verschiedenen Fragestellungen. Einen Schwerpunkt der Textarbeit bildet das Verfassen von Erörterungen, in denen sie sich mit Themen ihres Erfahrungs- und Interessenbereiches auseinandersetzen. Am Ende dieser Jahrgangsstufe beherrschen sie die elementaren Argumentationstechniken und auf dieser Grundlage können sie sachlich begründete, ausgewogene Urteile formulieren. Sie erlernen die Grundregeln der deutschen Grammatik in situationsbezogenem Unterricht und anhand authentischer Texte. Sie beschäftigen sich mit den Sprachvarietäten der deutschen Sprache, wobei die Jugendsprache und der Sprachgebrauch der Ungarndeutschen hervorgehoben behandelt wird.

Im Literaturunterricht begegnen sie den wichtigsten Fachtermini der Literatur, und sie lernen auch den selbstständigen Umgang mit längeren literarischen Texten.

Im Deutschunterricht der Jahrgangsstufen 11 und 12 sollen die Lernenden ihr Ausdrucksvermögen in Wort und Schrift weiterentwickeln, sowie die im Fach gebräuchlichen Methoden und Studiertechniken beherrschen und sie sicher anwenden lernen. Sie sollen so oft wie möglich Gelegenheit bekommen, ihre wichtigen Fragen und Probleme vorzutragen, und für den Unterricht mitverantwortlich sein. Schriftliche Formen der Analyse und Erörterung werden fortgeführt, wobei poetische Texte und literarische Themen im Vordergrund stehen. Denen werden weitere Gesprächsthemen zugeordnet, so finden die Lernenden leichter den Bezug des literarischen Werkes zur Wirklichkeit und können die im Werk behandelten Probleme aktualisieren. Auf dem Gebiet der Sprachbetrachtung erwerben die Schüler die wesentlichen Grundlagen für die Untersuchung, Beschreibung und Beurteilung sprachlicher Äußerungen, sie bekommen Einblick in die Stilistik und in die Sprachgeschichte. Sie eignen sich die wichtigsten Methoden des Übersetzens an und üben die Übersetzung aus dem Ungarischen ins Deutsche bzw. aus dem Deutschen ins Ungarische an Texten verschiedener Art.

Im Arbeitsbereich Literatur wird in dem 11. bzw. 12. Jahrgang die literaturhistorische Entwicklung aufgrund einer spiralförmigen Verfahrensweise dargestellt. An ausgewählten kürzeren, sprachlich einfacheren Werken sollen die Lernenden im 11. Jahrgang die literaturgeschichtlichen Epochen von der Aufklärung bis zu den Strömungen der Gegenwart beispielhaft und anschaulich kennen lernen. Nachdem die Lernenden auf diese Weise einen ersten Einblick in die Entwicklungstendenzen der deutschsprachigen Literatur bekommen haben und fähig sind, die zur Analyse im Allgemeinen gebräuchlichen Methoden und Techniken anzuwenden, können die erworbenen Kenntnisse im 12. Jahrgang anhand längerer, sprachlich anspruchsvollerer Werke vertieft bzw. ergänzt werden. Dieses Verfahren mit seinem wiederholenden und langsam progressiven Charakter ersetzt eine generelle Wiederholung vor der Abiturprüfung, ist schülerfreundlicher, denn dadurch beschäftigen sich die Lernenden auch schon im 11. Jahrgang mit der Gegenwartsliteratur, zu der sie in der Regel ein näheres Verhältnis haben. Im 12. Jahrgang kann zunehmend auch themenorientiert gearbeitet werden, indem z. B.: Helden verschiedener Werke in ihren Konfliktsituationen, das Menschen- und Weltbild im Wechsel der Zeiten usw. miteinander verglichen werden. Dadurch kann auf gemeinsame und unterschiedliche Motive und Darstellungsweisen hingewiesen werden und die Aufmerksamkeit der Lernenden wird auf größere Zusammenhänge im politischen, gesellschaftlichen und kulturellen Umfeld gelenkt.

Die im Kanon festgelegten Werke sind nach diesem Prinzip eingeteilt bzw. durch weitere empfohlene Werke ergänzt worden, sie können aber auch nach Absprache mit den Lernenden ergänzt oder in manchen Fällen durch andere ersetzt werden.

Diese Konzeption erleichtert auch die Vorbereitung auf den Landeswettbewerb in Deutsch als Nationalitätensprache, bzw. auf die mündliche DSD-Prüfung, da ja die Lernenden mit Vorliebe auch literarische Themen wählen.

Entwicklungsanforderungen

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Auseinandersetzung mit einem aktuellen Thema bzw. Problem

Standpunkte und Interessen im Gespräch wirkungsvoll vertreten

Thema- und partnerbezogen diskutieren

Sachgerecht und situationsangemessen informieren (berichten, Auskunft geben usw.).

Im Zusammenhang mit Texten und Filmen aus unterschiedlichen Gesichtspunkten berichten, kompetente Beschreibungen und Charakteristika verfassen.

Ein Kurzreferat vorbereiten und es in freier Rede vortragen.

Das Wesen poetischer und nichtpoetischer Texte erfassen, es schriftlich in kompetenter Form ausdrücken.

Fragen und Sachverhalte - auch im Zusammenhang mit poetischen und nichtpoetischen Texten- erörtern (Argumente formulieren und sie einander gegenüberstellen).

Texte interpretieren, dazu Stellung nehmen.

Texte nach bestimmten Gesichtspunkten kreativ verändern (die Erzählperspektive, den Ton und den Stil wechseln, fehlendes Ende ergänzen).

Sachtexte in den verschiedenen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens verfassen können (Lebenslauf, Bewerbungsschreiben, Anzeige, Leserbrief usw.).

Texte aller Art sinngemäß vorlesen und vortragen

In Wort und Schrift richtig zitieren

Verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen.

Grammatik

Die Regeln der deutschen Grammatik kennen und sie mündlich und schriftlich richtig anwenden.

Die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen.

Grammatische und syntaktische Erscheinungen und deren Funktion in einem Text erkennen, sie sinngemäß und korrekt in der eigenen Rede anwenden.

Satzteile richtig erkennen, Verben mit dem richtigen Objekt gebrauchen.

Gliedsätze richtig bilden, Konjunktionen richtig gebrauchen können.

Regeln und Typen der Wortbildung erkennen, nach diesen Mustern neue Wörter bilden

Bedeutung und Wirkung der wichtigsten Partikel verstehen.

Idiomatische Wendungen, feste Wortverbindungen, Kollokationen, Phraseolexeme in geschriebenen und gesprochenen Texten erkennen, ihre Bedeutungen verstehen bzw. sie entsprechend und richtig verwenden.

Die Unterschiede der gesprochenen und der geschriebenen Sprache erkennen und beide Sprachformen mit großer Sicherheit anwenden.

Begriffe sprachlich angemessen definieren.

Über- und Unterbegriffe einander zuordnen, Wortfelder aufbauen.

Ein- und zweisprachige Wörterbücher benutzen können.

Die Regeln der deutschen Rechtschreibung sicher anwenden können.

Literatur und Textbetrachtung

Sich in den Gattungen der Massenkommunikation sicher orientieren bzw. einfache von diesen selbst erstellen können.

Sich mit verschiedenen TV- Sendungen auseinandersetzen.

Formelle und inhaltliche Merkmale der drei Grundformen der Literatur kennen und Werke nach ihnen unterscheiden.

Merkmale und Wirkung der unterschiedlichsten Darstellungsweisen in poetischen Texten erkennen.

Gedichte sinngemäß deuten, Wechselbezüge zwischen Form und Inhalt feststellen können.

Themen- und motivgleiche Gedichte miteinander vergleichen, besondere Merkmale der verschiedenen Epochen und der verschiedenen Dichter feststellen.

Ein Jugendbuch selbstständig auswählen, darüber mündlich und schriftlich berichten können.

Längere epische und dramatische Werke selbstständig erschließen, sich mit Inhalt und Aussage der Werke auseinandersetzen.

Verschiedene Stilmittel in Texten erkennen, zur Beschreibung der Werke die notwendigen Begriffe begründet und entsprechend anwenden.

Einblick in Themen und Tendenzen, Welt- und Menschenbild der verschiedenen Epochen der deutschen Literatur gewinnen.

Aufgrund selbstständiger Analyse der Werke den Bezug zu anderen Werken und zur Wirklichkeit herstellen können.

Jahrgangsstufe 9

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit Aussagen zu einem Thema bzw. Problem aus der eigenen Umgebung auseinandersetzen
- die Meinung mündlich und schriftlich formulieren, den eigenen Standpunkt begründen können
- in Gesprächen bzw. Rollenspielen die Initiative ergreifen, (auch) auf unerwartete Äußerungen des Gesprächspartners reagieren können
- Informationen in alltäglichen Situationen beschaffen und weitergeben (Auskunft, Bericht, Kurzreferat) im Zusammenhang mit Texten und Filmen bzw. mit Gehörtem und Erlebtem (vor allem mündlich) berichten können
- Verhaltensweisen von Menschen beschreiben, Menschen charakterisieren
- im Zusammenhang mit einem behandelten Thema partnerbezogen diskutieren können
- eine Inhaltsangabe verfassen (zu beachtende Merkmale: Übersichtssatz, Präsens, keine wörtliche Rede, wichtige Handlungszüge und Personen)
- eine Geschichte nacherzählen können
- einfache Fragen und Sachverhalte erörtern, Argumente sammeln und formulieren
- Texte zu alltäglichen bzw. bekannten Themen sinngerecht und flüssig lesen, auf Akzent und Intonation achten

Grammatik

- die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen
- gelernte grammatische Strukturen in Texten erkennen, ihre Funktion untersuchen
- die Wirkung der ungarischen Interferenz immer bewusster vermeiden (Rektion der Verben und der Adjektive)
- wesentliche Modelle der Wortbildung erkennen und gebrauchen
- Wortfelder aufbauen, Ober- und Unterbegriffe im Zusammenhang mit behandelten bzw. bekannten Themen einander zuordnen können
- einsprachige Wörterbücher benutzen
- den Begriff *Objekt* richtig verstehen und gebrauchen, *lokale* und *temporale Angaben* richtig gebrauchen
- zusammengesetzte Sätze mit bestimmten Konjunktionen richtig bilden
- die grundlegenden Regeln der deutschen Rechtschreibung in Diktaten und selbst angefertigten Texten sicher anwenden können

Literatur und Textbetrachtung

- sich in den Gattungen der Massenkommunikation sicher orientieren können

- diese Gattungen auch in ungarndeutschen Medien untersuchen
- Berichte, Interviews, Reportagen erstellen bzw. eine Nachrichtensendung selbst gestalten
- formelle und inhaltliche Merkmale der drei Grundformen der Literatur in einzelnen Werken erkennen, die Werke nach ihnen unterscheiden
- einfache Gedichte miteinander vergleichen, sie sinngemäß deuten, sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- Wechselbezüge zwischen Inhalt und Form feststellen
- versuchen ähnliche Gedichte wie die der konkreten Poesie zu schreiben
- Stilmittel und ihre Wirkung erklären
- die Aussage kurzer epischer Texte interpretieren
- die Texte frei verändern, beenden und andere Lösungen der Konfliktsituationen herausfinden
- Einblick in die moderne ungarndeutsche Lyrik gewinnen
- ein längeres Werk lesen, darüber mündlich und schriftlich berichten

Themenbereiche	Lerninhalte
Empfohlene Themenkreise	
Schule	Das Schulgebäude. Die Unterrichtsfächer, der Stundenplan. Schule heute und gestern bzw. in 100 Jahren. Lehrer und Schüler - der ideale Lehrer und Schüler. Schule in Ungarn, in Deutschland bzw. Österreich. Die Schulordnung. Der Tagesablauf. Schülerheim.
Wohnen	Wohnen in der Stadt und auf dem Lande. Wohnen im Einfamilienhaus und im Hochhaus. Die Wohngemeinschaft. Wohnungssuche (Anzeige, Telefongespräch). Die Einrichtung der Wohnung.
Familie	Verwandtschaftsbeziehungen - der Stammbaum. Das Zusammenleben von Generationen. Die Geschichte (m)einer Familie. Familienfeste. Konflikte.
Jugendprobleme	Vor- und Nachteile des Erwachsenseins. Liebe, Freundschaft, Partnerschaft. Äußere und innere Eigenschaften. Der/die ideale FreundIn/PartnerIn .
Einkauf	Einkauf im Supermarkt und im Tante-Emma-Laden. Kleidungskauf. Die Mode. Die Werbung.
Essen und Trinken	Die Mahlzeiten. Gesunde Ernährung. Essgewohnheiten verschiedener Nationen. Zubereiten von Speisen - Kochrezepte. Einladung zum Essen – zu Hause und im Restaurant.
Gesundheit	Der menschliche Körper: Körperteile, Organe. Krankheiten, die Symptome der alltäglichsten Krankheiten. Beim Arzt. Gesunde und ungesunde Lebensweise - Suchtgefahren
Natur und Umwelt	Der Zoo – Tierschutz oder Tierquälerei? Umweltverschmutzung: Müll, Waldsterben, Luft- und Wasserverschmutzung, Ozonloch. Was kann/soll der Staat und der Einzelne für den Umweltschutz tun?
Sprachlehre	
Das Verb	Tempusgebrauch (Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur I, Plusquamperfekt, Futur II.) Konjugation im Präsens (a/ä, e/i(e)) Imperativ, Gebrauch der Modalverben, Reflexive Verben.

Themenbereiche	Lerninhalte
	Einfache Rektionen der Verben, Konjunktiv II (würde -Form).
Das Substantiv und das Pronomen	Genus der Substantive, der Artikel, die (starke und schwache) Deklination der Substantive. Personal-, Possessiv-, Demonstrativpronomina und ihre Deklination.
Das Adjektiv	Deklination und Komparation der Adjektive, <i>wie/als</i> beim Vergleich. Einfache Rektionen der Adjektive.
Wortbildung, Wortbedeutung, Wortbegriff	Zusammensetzungen, Ableitungen. Über- und Unterbegriff, Wortfelder.
Satzgrammatik	Die Satzteile (Subjekt, Prädikat, Objekte), die Reihenfolge der Objekte. Temporale und lokale Angaben mit Präpositionen (auf die Fragen <i>wohin</i> und <i>wo</i> bzw. <i>wann</i> , <i>wie oft</i> und <i>wie lange</i>). Zusammengesetzte Sätze: Temporalsätze (<i>wenn</i> , <i>als</i>), Kausalsätze (<i>weil</i> , <i>denn</i>), Konditionalsätze (<i>wenn</i>) und Relativsätze. Gebrauch der Doppelkonjunktionen <i>weder...noch</i> , <i>sowohl...als auch</i> , <i>je...desto</i> .
Rechtschreibung	Groß- und Kleinschreibung, Dehnung von Vokalen, s-Schreibung, Schreibung häufig vorkommender Fremdwörter und anderer Einzelfälle.
Literatur und Textbetrachtung	
Massenkommunikation	Nachricht, Bericht, Interview, Reportage, Anzeige. Ungarndeutsche Medien.
Gattungen der Literatur	Epik, Lyrik, Drama Merkmale der Gattungen an Texten dargestellt.
Inhalt- und motivgleiche Gedichte	Gedichte nach freier Wahl. Themen, Motive: Jahreszeiten, Liebe, Natur usw.
Konkrete Poesie	Mit sprachlichen Elementen nach optischen und akustischen Gesichtspunkten geordnete Gedichte. Verfassung von eigenen Gedichten.
Epische Kurzformen	Kurzgeschichte, Parabel – Merkmale der Gattung. Übersichtssatz, Inhaltsangabe. Symbol, Schlüsselwort.
Stilmittel	Vergleich, Symbol, Metapher, Humor, Satire, Ironie.
Jugendbuch als Ganzschrift	Jugendbuch nach freier Wahl.
Ungarndeutsche Literatur	Inhalt- und motivgleiche Gedichte von verschiedenen Autoren.

Autoren und ihre Werke (siehe am Ende der 10. Jahrgangsstufe)

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem Thema bzw. Problem aus der eigenen Umgebung auseinandersetzen können
- eine Meinung mündlich und schriftlich formulieren
- in Gesprächen bzw. Rollenspielen auf Äußerungen des Gesprächspartners reagieren können

- Informationen in alltäglichen Situationen beschaffen und weitergeben
- im Zusammenhang mit Texten und Filmen bzw. mit Gehörtem und Erlebtem (vor allem mündlich) berichten
- Menschen charakterisieren können
- einen Brief mit persönlichem Inhalt schreiben
- eine Inhaltsangabe verfassen
- eine Geschichte nacherzählen
- einfache Fragen erörtern, Argumente sammeln
- Texte zu alltäglichen bzw. bekannten Themen sinngerecht und flüssig lesen
- die bisher erlernten wesentlichen Regeln und Begriffe der Grammatik immer bewusster anwenden können
- die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen
- gelernte grammatische Strukturen in Texten erkennen
- Wörter bilden können
- Wörterbücher benutzen können
- Satzglieder des einfachen Satzes erkennen, lokale und temporale Angaben gebrauchen
- zusammengesetzte Sätze mit Konjunktionen bilden können
- die grundlegenden Regeln der deutschen Rechtschreibung (Groß- und Kleinschreibung, kurze und lange Vokale, Schreibung von s-ss-ß) in Diktaten und selbst angefertigten Texten anwenden können
- sich in den Gattungen der Massenkommunikation orientieren können
- einfache Berichte, Interviews erstellen
- formelle und inhaltliche Merkmale der drei Grundformen der Literatur in einzelnen Werken erkennen, die Werke nach ihnen unterscheiden
- einfache Gedichte miteinander vergleichen, sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- verschiedene Stilmittel in den Texten erkennen
- die Aussage kurzer epischer Werke interpretieren können
- ein längeres Werk lesen und darüber mündlich und schriftlich berichten können
- Einblicke in die moderne ungarndeutsche Lyrik gewinnen

Jahrgangsstufe 10

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit einem aktuellen, eventuell aus den Medien bekannten Thema bzw. Problem auseinandersetzen
- zu Gehörtem und Gelesenem Stellung nehmen, Standpunkte und Interessen in Gespräch wirkungsvoll vertreten
- im Zusammenhang mit aktuellen Problemen thema- und partnerbezogen diskutieren können
- Formular, Fragebogen, Antrag, offizielles Schreiben erstellen
- Sachverhalte und Probleme im Zusammenhang mit poetischen und nichtpoetischen Texten sinngemäß erfassen und sprachlich angemessen erörtern
- poetische und nichtpoetische Texte nach Inhalt, Aufbau, Aussage und Motiven, sprachlichen Mitteln und ihrer Funktion analysieren, zu ihnen Stellung nehmen

- Kurzreferate selbstständig erarbeiten und vortragen
- Texte kreativ umgestalten (Standpunkt- und Tonwechsel, Texte fortsetzen, mit einem anderen Schluss versehen)
- anspruchsvolle poetische und nichtpoetische Texte sinngemäß vorlesen

Grammatik

- Sachtexte untersuchen, grammatische und syntaktische Erscheinungen anwenden
- Satzgliedfunktion der Gliedsätze erkennen
- Satzglieder erkennen, Objekte richtig gebrauchen
- unterschiedliche Formen der Sprachverwendung kennen, diese situationsgemäß anwenden
- (vor allem lexikalische) Besonderheiten einiger deutscher Mundarten erkennen, den stilistischen Wert der Dialekte in seiner Bedeutung erkennen
- Begriffe sprachlich angemessen definieren
- einsprachige, Synonym- und Bedeutungswörterbücher gebrauchen
- die Regeln der deutschen Rechtschreibung mit großer Sicherheit anwenden
- die Regeln der Zeichensetzung korrekt anwenden

Literatur und Textbetrachtung

- Fernsehaufnahmen analysieren, sich damit kritisch auseinandersetzen
- die Thematik und den Inhalt der Minderheitensendungen im Fernsehen und im Rundfunk kennen
- zunehmend selbstständig Gedichte sinngemäß deuten, Sensibilität für literarische Gestaltungsweisen entwickeln
- Ganzschriften selbstständig abschnittsweise erschließen, erzählen, sich mit ihrer Aussage auseinandersetzen
- die Handlungsstruktur, Figurenkonstellation epischer und dramatischer Werke, Verhaltensweisen und Beweggründe der Personen beschreiben
- die Eigentümlichkeiten von Songs kennen
- anhand von Erzähltexten verschiedener Autoren mit der Vergangenheit und Gegenwart der Ungarndeutschen konfrontiert werden

Themenbereiche	Lerninhalte
Empfohlene Themenkreise	
Dienstleistungen	Beim Friseur. Reparaturen – Handwerker. Auf der Post – telefonieren. Auf der Bank – Geld abheben, Kredit aufnehmen. An der Tankstelle, in der Autowerkstatt.
Technik	Das Auto – Führerschein erwerben. Haushaltsgeräte - Bedienungsanleitungen. Wie geht man mit einem Computer um? Das Internet.
Reisen, Verkehr	Reisevorbereitungen. Reisen allein oder mit der Reisegruppe. Reisen mit dem Auto - Diskounfälle. Reiseziele in Deutschland, Österreich, in der Schweiz.
Feiertage-Wetter	Nationale, staatliche, religiöse Feiertage. Feiertage im ungarischen und im ungarndeutschen Brauchtum. Die Natur und das Wetter in den verschiedenen Jahreszeiten. Wettervorhersage.
Freizeit	Freizeitsport/ Leistungssport. Extreme Sportarten. Gewalt, Horror, Action auf dem Bildschirm. Disko, Fete, Kneipe -Wohin gehen Jugendliche aus? Gefahren.

Themenbereiche	Lerninhalte
Politik, Europa	Demokratie in der Schule - Schülerselbstverwaltungen. Aktuelle politische Ereignisse anhand der Presse. Schüleraustausch - Möglichkeiten und Erfahrungen.
Sprachlehre	
Das Passiv	Bildung, Konjugation und Gebrauch des Verbs im Aktiv und Passiv. Unterscheidung von Handlungs- und Zustandspassiv. Passiv mit Modalverben.
Der Konjunktiv II.	Bildung und Konjugation von Konjunktiv II. (Gegenwart und Vergangenheit) - Gebrauch in Konditional- und Wunschsätzen.
Das Substantiv und das Adjektiv	Adjektivdeklinations - schwierige Fälle. Substantivierte Adjektive. Rektion der Adjektive.
Satzgrammatik	Verknüpfung von Satzteilen - Verben mit Akkusativ-, Dativ-, Genitiv- und Präpositionalobjekten. Temporalsätze (<i>nachdem, bevor</i>), Finalsätze (<i>damit, um...zu</i>), Konzessivsätze (<i>obwohl, trotzdem, trotz, zwar</i>). Infinitivkonstruktionen mit und ohne <i>zu</i> .
Sprachvarietäten	Standard- und Umgangssprache, Gruppensprachen (Schwerpunkt: Jugendsprache), Funktiolekte. Dialekte.
Rechtschreibung	Gezielte Übungen an schwierigen Einzelfällen, Schreibung von Fremdwörtern, Kommasetzung.
Literatur und Textbetrachtung	
Massenkommunikation	Nachricht, Kommentar, Interview, Reportage, Unterhaltungssendungen, Fernsehspiel Merkmale, Formen, Wirkungen
Themen- und motivgleiche Gedichte	Gedichte aus verschiedenen Epochen vom Mittelalter bis zum 20. Jahrhundert über Liebe, Naturerfahrung, Farben, Heimat usw. Heinrich Heine: Buch der Lieder (Auszüge) Gedichte von Nikolaus Lenau
Erzähltexte aus dem 19. und 20. Jahrhundert	E.T.A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi Gottfried Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe Empfohlen wird noch ein selbstgewähltes Werk aus dem 20. Jahrhundert.
Dramatische Texte	Ein Drama aus dem 20. Jahrhundert <u>Empfohlen wird Max Frisch: Andorra oder Biedermann und die Brandstifter oder ein selbstgewähltes Hörspiel.</u>
Epische Kurzformen	Kurzgeschichten von Heinrich Böll und Wolfgang Borchert Erzählungen, Parabeln, Einfache Satiren. Selbstständig Fabeln beenden bzw. schreiben.
Die Ballade	Balladen aus verschiedenen Epochen. Z.B.: Goethe: Erlkönig Schiller: Der Handschuh usw. Merkmale der Gattung
Songs, Liedertexte	Lieder von Liedermachern Texte moderner Pop-Rock-Musik Die charakteristische Eigenart der Gattung
Ungarndeutsche Literatur	Erzähltexte von verschiedenen Autoren

Autoren und ihre Werke 9-10. Klasse

Lyrik: Gedichte von **Walther von der Vogelweide, Goethe, Schiller, Eichendorff, Heine** (aus **Buch der Lieder**), **Lenau, Rilke, Kästner, Jandl, Valeria Koch, Josef Michaelis, Claus Klotz** und von weiteren Autoren nach freier Wahl

Songs und Liedertexte nach freier Wahl.

Epik: **E.T.A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi, Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe** und weitere Erzähltexte aus dem 19. Jahrhundert nach freier Wahl; Ein Jugendbuch nach freier Wahl

Kurzgeschichten, Erzählungen, Parabeln, Satiren, Parodien von **Wolfgang Borchert** (zum Beispiel *Die Küchenuhr, Das Brot, Nachts schlafen die Ratten doch* usw.), **Heinrich Böll** (zum Beispiel: *Wanderer, kommst du nach Spa...*), **Siegfried Lenz** (z.B.: *Eine Liebesgeschichte, Die Kunst, einen Hahn zu fangen* usw.) **Kurt Tucholsky** (z.B.: *Die Kunst, falsch zu reisen*) und von anderen Autoren nach freier Wahl.

Erzähltexte von ungarndeutschen Autoren, zum Beispiel von Josef Mikonya, Engelbert Rittinger, Ludwig Fischer usw.

Drama: Ein Drama aus dem 20. Jahrhundert, zum Beispiel: **Max Frisch Andorra** oder **Biedermann und die Brandstifter** oder ein Hörspiel nach freier Wahl.

Die fettgedruckten Werke gehören zum obligatorischen Literaturkanon.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit einem aktuellen, eventuell aus den Medien bekannten Thema bzw. Problem auseinandersetzen
- zu Gehörtem und Gelesenem Stellung nehmen
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens gestalten
- poetische und nichtpoetische Texte nach Inhalt und Aufbau, Aussage analysieren, zu ihnen Stellung nehmen
- Texte fortsetzen, mit einem anderen Schluss versehen
- poetische und nichtpoetische Texte sinngemäß vorlesen können
- Sachtexte untersuchen, grammatische und syntaktische Erscheinungen (Aktiv und Passiv, Konjunktiv, Temporal-, Final-, Konzessivsätze, Infinitivgruppen) erkennen, in den Texten sinngemäß anwenden können
- Satzglieder erkennen, Objekte gebrauchen
- Begriffe umschreiben können
- einsprachige Wörterbücher gebrauchen
- die Regeln der deutschen Rechtschreibung mit zunehmend großer Sicherheit anwenden
- die Regeln der Zeichensetzung anwenden
- frei die Meinung über das Gesehene äußern und sich damit kritisch auseinandersetzen
 - sich über die Minderheitensendungen informieren
- Gedichte sinngemäß deuten, Wechselbezüge zwischen Form und Inhalt feststellen können
- Ganzschriften abschnittsweise erschließen, erzählen, sich mit ihrer Aussage auseinandersetzen
- fähig sein, auch anhand längerer epischer und dramatischer Werke, die Verhaltensweisen und Beweggründe der Personen zu beschreiben
- durch die Erschließung der Balladen ihre charakteristischen Merkmale erkennen
- anhand Erzähltexte verschiedener Autoren mit der Vergangenheit und Gegenwart der Ungarndeutschen konfrontiert werden

Jahrgangsstufe 11

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit einem Problem der Vergangenheit und der Gegenwart kritisch auseinandersetzen
- im Zusammenhang mit einem Problem Stellung nehmen, für die eigene Meinung logisch und verständlich argumentieren können
- an einer Diskussion bzw. Debatte teilnehmen
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens (Bewerbungsschreiben, ausführlicher und tabellarischer Lebenslauf) erstellen können
- Sachverhalte und Probleme unter bestimmten Aspekten erschließen und in einem folgerichtigen, klaren, logischen Gedankengang erörtern
- verschiedene Methoden der Textuntersuchung und der Interpretation kennen und richtig anwenden (Berücksichtigung von Textart, Textstruktur und Perspektive, der Person des Autors und der Entstehungszeit usw.)
- zu gelesenen Texten Kommentare erstellen
- Kurzreferate sachgemäß erarbeiten und frei vortragen können
- ein Referat bzw. einen Vortrag mitschreiben
- verschiedene Zitiertechniken kennen, mündlich und schriftlich korrekt zitieren
- verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen

Grammatik

- modale Bedeutungen der Verben (Vermutung, Empfehlung, Wahrscheinlichkeit, Zwang, Distanzierung usw.) richtig verstehen und in der eigenen Rede korrekt anwenden
- verschiedene Ausdrucksmöglichkeiten der indirekten Rede in literarischen Texten bzw. in Texten der Medien untersuchen, ihre Funktion und Bedeutung erkennen und sie in bestimmten Situationen anwenden können
- Wörter mit mehreren Bedeutungen, Wortpaare mit der selben bzw. mit ähnlicher und gegensätzlicher Bedeutung in Texten untersuchen, Unterschiede und Ähnlichkeiten feststellen und diese zur Bereicherung des eigenen Wortschatzes richtig anwenden
- idiomatische Wendungen, feste Wortverbindungen in geschriebenen und gesprochenen Texten erkennen, ihre Bedeutungen verstehen, sie in bestimmten Zusammenhängen anwenden können
- Unterschiede der geschriebenen und der gesprochenen Sprache erkennen, indem sie Texte unterschiedlicher Verwendungsart analysieren. Bei eigenen mündlichen und schriftlichen Äußerungen diese Unterschiede beachten
- Bedeutung und Wirkung der wichtigsten Redepartikel verstehen

Literatur und Textbetrachtung

- einen ersten Einblick in die bedeutenden literarischen Epochen bekommen, die Wesenszüge dieser Epochen kennen, wobei nicht nach Vollständigkeit gestrebt wird und weiterhin die Behandlung der einzelnen Werke (aus dem Literaturkanon) im Mittelpunkt steht
- durch die Erschließung der Werke die für die einzelnen Epochen und Entwicklungstendenzen charakteristischen Züge entdecken
- der Veränderung des Welt- und Menschenbildes anhand der Werke folgen

- die epischen Werke nach Inhalt, Form und Aussage erschließen und sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- Gedichte miteinander vergleichen
- dramatische Werke unter Berücksichtigung ihrer besonderen Merkmale lesen und analysieren

Themenbereiche	Lerninhalte
Empfohlene Themenkreise	
Anderssein	Soziale Randgruppen (Obdachlose, Drogenabhängige, Sekten...) Minderheiten, Ausländer (Gastarbeiter, Asylanten) – gesellschaftliche Probleme - Toleranz/Intoleranz, Vorurteile, Assimilation.
Die Teilung Deutschlands vor und nach dem Mauerfall	Die Entstehung der BRD und der DDR. Ihre unterschiedliche Entwicklung. Die Wiedervereinigung und ihre Folgen.
Arbeitswelten	Arbeit früher und heute. Arbeit suchen und finden (Bewerbung, Vorstellungsgespräch). Karriere. Arbeitslosigkeit
Gegen den Strom	Zivilcourage, Widerstand, Individualismus.
Sprachlehre	
Das Verb	Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen. Subjektive Bedeutung der Modalverben. Bildung des Konjunktiv I., Ausdruck der indirekten Rede durch den Indikativ, Konjunktiv I. und Konjunktiv II. Partizip Präsens und Perfekt - Transformation von Partizipien in Relativsätze.
Bedeutungslehre	Homonyme, Synonyme, Antonyme
Wortverbindungen	Idiomatische Wendungen, Funktionsverbgefüge, Kollokationen.
Satzgrammatik	Bildung verschiedener Gliedsätze durch die Konjunktionen <i>als ob/als wenn/als, ohne dass/ohne...zu, anstatt dass/ anstatt...zu</i> bzw. prädikativer Konstruktionen <i>haben...zu, sein...zu</i> . Konkurrenzformen des Passivs.
Nominal- und Verbalstil	Wortschatz und Satzbau. Sprachliche Mittel bei Alltagsgesprächen, öffentlichen Reden, geschriebenen und gedruckten Texten. Nominalisierungen in Sachtexten, Überschriften. Analyse von Texten unterschiedlicher Verwendungsart. Redepartikel.
Übersetzung	Übersetzung aus dem Deutschen ins Ungarische und aus dem Ungarischen ins Deutsche.
Literatur und Textbetrachtung	
Die Aufklärung Die Fabel	Was ist Aufklärung? Die deutsche Aufklärung. Die Merkmale der Fabel als Gattung. Fabeln von Lessing und Autoren aus anderen Epochen vergleichen.
Die Sturm-und-Drang-Bewegung Der junge Goethe	Die literarische Revolution in Deutschland – ihre Merkmale. Die Entdeckung der Volkspoesie (Herder). Goethes Sesenheimer Lieder. Mailed, Willkommen und Abschied und andere Gedichte. Geniekult. Goethe: Prometheus. Empfohlen wird: Die Leiden des jungen Werther (Auszüge)
Die deutsche Klassik Gedichte von Goethe und Schiller	Das klassische Harmonie- und Schönheitsideal vom Menschen. Die Zusammenarbeit zwischen Goethe und Schiller. Behandlung von Balladen (Z.B.: Goethe: Der Zauberlehrling. Der

Themenbereiche	Lerninhalte
Klassische Balladen	Schatzgräber. Schiller: Die Bürgschaft, Die Kraniche des Ibykus) und weiteren Gedichten (Z.B.: Goethe: Wanderers Nachtlied, Grenzen der Menschheit; Schiller: Ode an die Freude usw.). Merkmale der Gattung Ballade.
Die Romantik Gedichte, Märchen	Grundlegende Merkmale der Romantik aufgrund der Gedichte von Joseph Eichendorff, Clemens Brentano, Ludwig Uhland usw. Das Märchen. Die Brüder Grimm. Gedichte von Heinrich Heine und Nikolaus Lenau Die romantische Ironie
Der Vormärz Heinrich Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen	Politische Dichtung in der Vorphase der Revolution. Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen (Auszüge: Caput I und weitere nach eigener Wahl.) Revolutionäre Gedanken im Werk
Der Realismus Theodor Storm: Der Schimmelreiter	Historischer und geistesgeschichtlicher Hintergrund. Literarische Merkmale aufgrund des Werkes Storm: Der Schimmelreiter. Die Bewährung des Menschen in seinem Umfeld. Objektive Wirklichkeitsdarstellung. Die Novelle als Gattung
Der Naturalismus Gerhart Hauptmann: Bahnwärter Thiel	Neue Themen in der Literatur: Elend, Triebe, Analyse der sozialen Probleme. Die literarischen Merkmale des Naturalismus aufgrund des Werkes. Ein Mann auf dem Wege des Irrsinns. Naturalistische Darstellungstechnik
Literatur der Jahrhundertwende Rainer Maria Rilke Thomas Mann: Tonio Kröger (Auszüge, empfohlenes Werk)	Vielfalt der literarischen Strömungen. Rilke: Herbsttag, Panther, Archaischer Torso Apollos. Das Dinggedicht Die Darstellung der Bürger-Künstler-Problematik anhand einiger Auszüge aus Thomas Manns Tonio Kröger.
Exil und Faschismus Brecht Dramenauffassung	Die Merkmale des epischen Theaters. Der Verfremdungseffekt. Bearbeitung des Themas aufgrund eines selbstgewählten Dramas von Bertolt Brecht (z. B.: Mutter Courage und ihre Kinder oder Galileo Galilei oder Der kaukasische Kreidekreis oder Der gute Mensch von Sezuan).
Kriegs- und Trümmerliteratur	Kurzgeschichten bzw. Erzählungen von Heinrich Böll und Wolfgang Borchert. Wie widerspiegelt sich die Geschichte in dem Bewusstsein bzw. im Schicksal der einzelnen Personen?
Literatur nach dem Krieg	Friedrich Dürrenmatt: Die Physiker oder Der Besuch der alten Dame. Ideengehalt. Aktualisierung des Themas. Das moderne Drama.
Ungarndeutsche Literatur	Sprache und Identität in ungarndeutschen Gedichten und Erzähltexten.

Autoren und ihre Werke (siehe am Ende der 12. Jahrgangsstufe)

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit einem Problem der Vergangenheit und der Gegenwart kritisch auseinandersetzen

- im Zusammenhang mit einem Problem Stellung nehmen, für die eigene Meinung argumentieren können
- an einer Diskussion teilnehmen
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens (Bewerbungsschreiben, ausführlicher und tabellarischer Lebenslauf) erstellen können
- Sachverhalte und Probleme unter bestimmten Aspekten erschließen und in einem klaren, Gedankengang erörtern
- zu gelesenen Texten Kommentare erstellen
- Kurzreferate erarbeiten, vortragen
- ein Referat bzw. einen Vortrag mitschreiben
- mündlich und schriftlich korrekt zitieren
- verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen
- modale Bedeutungen der Verben (Vermutung, Empfehlung, Wahrscheinlichkeit, Zwang, Distanzierung usw.) richtig verstehen
- verschiedene Ausdrucksmöglichkeiten der indirekten Rede in literarischen Texten bzw. in Texten der Medien untersuchen, ihre Funktion erkennen
- Wörter mit mehreren Bedeutungen, Wortpaare mit der selben bzw. mit ähnlicher und gegensätzlicher Bedeutung in Texten untersuchen, Unterschiede und Ähnlichkeiten feststellen
- Unterschiede der geschriebenen und der gesprochenen Sprache erkennen
- einen ersten Einblick in die bedeutenden literarischen Epochen bekommen, wobei nicht nach Vollständigkeit gestrebt wird
- durch die Erschließung der Werke die für die einzelnen Epochen charakteristischen Züge entdecken können
- die epischen Werke nach Inhalt, Form und Aussage erschließen und sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- Gedichte miteinander vergleichen
- dramatische Werke lesen und analysieren

Jahrgangsstufe 12

Stundenzahl im Schuljahr: 165

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich in Rede- und Gesprächssituationen flüssig und in den zwei Sprachen (Ungarisch und Deutsch) auf annähernd gleichem Niveau äußern können
- sich mit einem Problem der Vergangenheit, der Gegenwart und der Zukunft kritisch auseinandersetzen
- ein gegebenes Problem erläutern, damit im Zusammenhang Stellung nehmen, die eigenen Argumente und mögliche andere einander gegenüberstellen, die formellen Vorschriften einer Erörterung beachten
- verschiedene poetische und nichtpoetische Texte erschließen, interpretieren und beurteilen, die Ergebnisse der Textuntersuchung bzw. Textbearbeitung sachgemäß und sprachlich korrekt schriftlich festhalten können
- Nachschlagewerke und Sekundärliteratur zu den im Deutschunterricht behandelten Bereichen auswählen und benutzen können

- Arbeitstechniken des Mitschreibens, Ordners, Zusammenfassens sowie verschiedene Zitiertechniken selbstständig anwenden können
- verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche, eventuell auch poetische aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen können
- ungarische Texte in deutscher Sprache zusammenfassen
- über gut fundierte morphologische, semantische und syntaktische Kenntnisse verfügen, die zu einem differenzierten, korrekten Sprachgebrauch verhelfen
- Bedeutung und Funktion der sprachlichen Erscheinungen in authentischen Texten erkennen
- über grundlegende stilistische Kenntnisse verfügen und diese in Wort und Schrift richtig anwenden können
- die vom Kontext bestimmten Bedeutungsunterschiede der Wörter erkennen und nach richtiger Wortwahl streben
- den stilistischen Wert der Fremdwörter in der deutschen Sprache kennen und sie im entsprechenden Kontext richtig gebrauchen können
- über ein großes Instrumentarium der deutschen Wortbildung verfügen, mit dessen Hilfe für den eigenen Sprachgebrauch Wörter bilden
- die Regeln der deutschen Orthographie und Zeichensetzung mit großer Sicherheit anwenden

Literatur und Textbetrachtung

- aufgrund einer wiederholenden aber progressiven Verfahrensweise ihre bisher erworbenen Kenntnisse über die literarischen Epochen vertiefen und ordnen
- im zunehmend selbstständigen Umgang mit Werken deren Ideengehalt erschließen und sich damit sich kritisch auseinandersetzen
- befähigt werden, Gedichte miteinander zu vergleichen und besondere Merkmale der verschiedenen Epochen und Autoren festzustellen
- fähig sein, Werke nach angegebenen Gesichtspunkten mündlich und schriftlich zu interpretieren
- befähigt werden, individuelle Deutungsmöglichkeiten zu erfahren, sie am Text zu überprüfen und ihr Urteil zu begründen
- durch den Vergleich des politischen, gesellschaftlichen, kulturellen Hintergrundes einzelner Werke auch den Bezug zu anderen Werken und zur Wirklichkeit herstellen
- fähig sein, selbstständig zusammenhängende Problem- bzw. Texterörterungen nach angegebenen Gesichtspunkten zu schreiben

Themenbereiche	Lerninhalte
Empfohlene Themenkreise	
Werte in einer Gemeinschaft	Toleranz/Intoleranz. Historische bzw. neue Kirchen. Soziale Funktion der Kirchen. Ehre und Ehrlichkeit.
Geschlechterrollen	Die traditionelle und die neue Frauenrolle: Familienmutter oder Karrierefrau? Eine veränderte Moral. Die Krise der Ehe.
Manipulation	Manipulation der Menschen in einem totalitären Staat -Methoden und Mittel, die Wirkung. Manipulation heute -durch die Medien, die Politik(er), das Geld, die Werbung usw.
Unsere Zukunft	Persönliche Zukunftsvorstellungen/Möglichkeiten. Bewerbung um einen Studienplatz oder um eine Arbeitsstelle. Ungarns Zukunft in Europa: die EU. Die Zukunft der Menschheit: die Umwelt . Die Verantwortung der Wissenschaft.

Themenbereiche	Lerninhalte
Grammatik	
Stilistik	Wortwahl, Satzbau, Stilfiguren und ihre Abhängigkeit von der jeweiligen Situation bzw. Aussageabsicht. Ursachen der Bedeutungsunterschiede (Kontext, Textvergleich).
Wortschatz und Wortbildung	Fremdwörter und Neubildungen, Lehnwörter, Lehnübersetzungen. Einfluss von Fremdsprachen auf die deutsche Sprache (Anglizismen). Bildung neuer Wörter durch Ableitung und Präfigierung.
Wort, Satz, Text	Wiederholung, Festigung und Systematisierung der Kenntnisse bei der Untersuchung von literarischen und anderen authentischen Texten. Die Funktion sprachlicher Formen in unterschiedlichen Textarten.
Übersetzung	Übersetzungen und Verdichtungen
Literatur und Textbetrachtung	
Das Drama in der Aufklärung	Lessing: Nathan der Weise (Auszüge) Toleranz und Humanität im Drama. Ringparabel
Kritik der feudalen Verhältnisse in der Sturm- und-Drang-Zeit	Schiller: Kabale und Liebe. Feudalabsolutistische Verhältnisse in Deutschland. Der Sturm-und-Drang-Held Vergleich: Prometheus, Werther
Das Menschenbild in der Klassik	Goethe: Faust I. (Auszüge); Prolog im Himmel, Nacht, Studierzimmer, Gretchentragödie usw. Goethe: Faust II. (Das Ende des Dramas) Das Menschenbild im Wechsel der Zeiten: Faust, Nathan, Prometheus, Möbius, Tonio Kröger
Fantasiewelten	Das romantische Lebensgefühl in der Literatur, der Musik und der Malerei. Gedichte von Eichendorff Fantasie und Dämonisches in Gedichten und in Hoffmanns Das Fräulein von Scuderi
Protest gegen die sozialen Umstände	Georg Büchner: Woyzeck (empfohlenes Werk) Darstellung von Not und Elend, Aufschrei der Qual: Woyzeck, Bahnwärter Thiel
Gesellschaft und Individuum	Theodor Fontane: Effi Briest Konventionen und Ehre. Scheitern der Liebe an gesellschaftlichen Schranken mit Bezugnahme auf Kellers Romeo und Julia auf dem Dorfe und Schillers Kabale und Liebe. Frauenrollen - Effi, Luisa Miller, Gretchen, Vrenchen Marti, Mutter Courage
Naturalistische Züge in der Dichtung	Gerhart Hauptmann: Weberlied - aus dem Drama Die Weber (empfohlenes Werk)
Dekadenz, Pessimismus um die Jahrhundertwende	Die bedrohte Existenz des Menschen Franz Kafka: Die Verwandlung oder Vor dem Gesetz Parabeln Vergleich: Rilke: Herbsttag, Hölderlin: Die Hälfte des Lebens
Kampf gegen den Faschismus	Thomas Mann: Mario und der Zauberer Kampf gegen diktatorische Gewalt.

Themenbereiche	Lerninhalte
Die Folgen des Krieges	Wolfgang Borchert: Draußen vor der Tür Die Situation der verratenen Generation. Menschliches Schicksal während und nach der Kriegszeit. Vergleich: Brecht: Mutter Courage und ihre Kinder Böll: Wanderer, kommst du nach Spa... Kurzgeschichten von Böll und Borchert
Manipulation des Menschen in der modernen Gesellschaft	Heinrich Böll: Die verlorene Ehre der Katharina Blum Die Rolle der Medien in unserer Gesellschaft. Das Individuum als Opfer der Manipulation und der Vorurteile. Vergleich zu Max Frisch: Andorra oder Biedermann und die Brandstifter
Ungarndeutsche Literatur	Entwicklungstendenzen der ungarndeutschen Literatur an einzelnen Werken dargestellt.

Autoren und ihre Werke 11-12. Klasse

Lyrik: Goethe: Sesenheimer Lieder, Mailied, Willkommen und Abschied, **Prometheus**, Wanderers Nachtlied, Grenzen der Menschheit und weitere **Gedichte** sowie **Balladen** (Z.B.: Der Zauberlehrling, Der Schatzgräber usw.)

Schiller: Balladen (Z.B.: Die Bürgschaft), An die Freude und weitere **Gedichte**. **Heine: Deutschland. Ein Wintermärchen (Auszüge)**

Gedichte von Eichendorff, Clemens Brentano, Ludwig Uhland, Heine, **Lenau, Rilke (Herbsttag, Der Panther, Archaischer Torso Apollos usw.)**, Gerhart Hauptmann und von ungarndeutschen Autoren.

Epik: Fabeln von Lessing und weiteren Autoren, Goethe: Die Leiden des jungen Werther (Auszüge), Storm: Der Schimmelreiter, **Fontane: Effi Briest, Hauptmann: Bahnwärter Thiel**, Thomas Mann: Tonio Kröger (Auszüge), **Mario und der Zauberer, Franz Kafka: Die Verwandlung oder Vor dem Gesetz**, Parabeln, **Kurzgeschichten bzw. Erzählungen von Borchert und Böll. Borchert: Draußen vor der Tür, Böll: Die verlorene Ehre der Katharina Blum.** Erzähltexte ungarndeutscher Autoren.

Drama: Lessing: Nathan der Weise (Auszüge), Schiller: Kabale und Liebe, Goethe: Faust I. (Auszüge) und Faust II. (Das Ende des Werkes), Büchner: Woyzeck, Ein Drama von Brecht (Mutter Courage und ihre Kinder oder Galileo Galilei oder Der gute Mensch von Sezuan oder Der kaukasische Kreidekreis), Ein Drama von Dürrenmatt (Die Physiker oder Der Besuch der alten Dame), Ein Drama von Max Frisch (Andorra oder Biedermann und die Brandstifter - falls sie noch nicht behandelt wurden).

Die fettgedruckten Werke gehören zum obligatorischen Literaturkanon.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich in Rede- und Gesprächssituationen flüssig äußern können
- sich mit einem Problem der Vergangenheit, der Gegenwart und der Zukunft kritisch auseinandersetzen
- ein gegebenes Problem erläutern, damit im Zusammenhang Stellung nehmen, die eigenen Argumente und mögliche andere einander gegenüberstellen
- verschiedene poetische und nichtpoetische Texte erschließen, interpretieren, die Ergebnisse der Textuntersuchung bzw. Textbearbeitung sachgemäß festhalten können
- Arbeitstechniken des Mitschreibens, Ordners, Zusammenfassens sowie verschiedene Zitiertechniken anwenden können

- verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen können
- ungarische Texte in deutscher Sprache zusammenfassen können
- über gut fundierte morphologische, semantische und syntaktische Kenntnisse verfügen
- Bedeutung und Funktion der sprachlichen Erscheinungen in authentischen Texten erkennen
- über grundlegende stilistische Kenntnisse verfügen und diese in Wort und Schrift richtig anwenden können
- Fremdwörter im entsprechenden Kontext richtig gebrauchen können
- die Regeln der deutschen Orthographie und Zeichensetzung mit großer Sicherheit anwenden
- aufgrund einer wiederholenden, aber progressiven Verfahrensweise die bisher erworbenen Kenntnisse über die literarischen Epochen vertiefen
- im Umgang mit Werken deren Ideengehalt erschließen und sich damit kritisch auseinandersetzen
- befähigt werden, Gedichte miteinander zu vergleichen und besondere Merkmale der verschiedenen Epochen und Autoren festzustellen
- fähig sein, Werke nach angegebenen Gesichtspunkten mündlich und schriftlich zu interpretieren
- durch den Vergleich einzelner Werke auch den Bezug zu anderen Werken und zur Wirklichkeit herstellen können
- fähig sein, selbstständig zusammenhängende Problem- bzw. Texterörterungen nach angegebenen Gesichtspunkten zu schreiben

DEUTSCHE SPRACHE UND LITERATUR

AN SCHULEN MIT TRADITIONELLEM UND ERWEITERTEM MINDERHEITENSPRACHUNTERRICHT

Jahrgangsstufen 1–4

Ziele und Aufgaben

- Die Schüler sollen den Anspruch und die Fähigkeit haben, ihre Gedanken, Meinungen und Ideen in deutscher Sprache auszudrücken.
- Aufgrund eines Basiswissens sollen die SchülerInnen zum Gebrauch der deutschen Sprache befähigt werden.
- Die Schüler erwerben ein reales Bild über Leben und Kultur der deutschen Minderheit in Ungarn in Vergangenheit und Gegenwart sowie über das der Völker der deutschsprachigen Länder.
- Teil des Unterrichts Deutsch als Minderheitensprache sind auch interkulturelle Themen.

Das Erlernen der deutschen Sprache und ihr umfassender Gebrauch ist die wichtigste Voraussetzung für den Fortbestand der deutschen Minderheit in Ungarn.

Der Minderheitenunterricht soll – als Teil des ungarischen Bildungswesens – die im Nationalen Grundlehrplan festgelegten Zielsetzungen und Aufgaben in der Schule verwirklichen. Zugleich muss er auch das Erlernen der Nationalitätensprache und das Kennenlernen der Geschichte, Kultur und der Traditionen der Ungarndeutschen sichern.

Bei der Aneignung der Sprache steht die Kommunikation im Mittelpunkt. Die grammatischen Erscheinungen sollen in kleinen Schritten mit vielen Übungen eingeprägt werden. Neue Strukturen sollen anhand von Mustern und Modellen unterrichtet werden. Regeln sollen aus Sprachhandlungen und Situationen abgeleitet werden.

Entwicklungsanforderungen

Sprachverstehen und Sprechen

Einfache Äußerungen, Fragen und Antworten verstehen und darauf reagieren

Einfache Aussagen machen, Bitten und Wünsche formulieren

Richtige Aussprache beim Vortragen von Reimen, Gedichten; in der Alltagssprache

Dialoge in Alltagssituationen führen

Auf Anweisungen mündlich reagieren, sowie Anweisungen geben

Formen der Begrüßung und Verabschiedung gebrauchen

Information geben, bzw. weitergeben, sich vorstellen

Kontakte herstellen

Einfache Auskünfte,/Erkundigungen einholen

Gefallen, Nicht -Gefallen äußern, um Entschuldigung bitten

Dank und Glückwünsche ausdrücken

Einfache Besitzverhältnisse ausdrücken

Über ein behandeltes Thema sprechen

Von persönlichen und gemeinsamen Erlebnissen erzählen
Geschichte und Märchen in einfacher Form vortragen

Lesen und Textverstehen

Im ersten Jahrgang nicht verbindlich

Lautes und stilles Lesen

Rhythmisches Lesen, lautrichtige und wortgenaue Aussprache

Sinnerfassendes Lesen entwickeln

Aus einfachen Texten Informationen gewinnen und wiedergeben

Umgang mit altersgemäßen Alltags- und Gebrauchstexten

Einführung in den Gebrauch von Wörterbuch und Lexika

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

Im ersten Jahrgang nicht verbindlich

Die Wörter des Grundwortschatzes richtig schreiben können

Sätze und kurze Texte niederschreiben

Über ein behandeltes Thema 6 bis 8 Sätze selbstständig oder mit Hilfe
des Lehrers aufschreiben

In einfacher Form die eigenen Gedanken ausdrücken

Bilder beschreiben, Bildergeschichten verfassen

Die wichtigsten Grundregeln der deutschen Grammatik in der Schrift richtig gebrauchen

Jahrgangsstufe 1 **Stundenzahl im Schuljahr: 185**

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- im Laufe des Schuljahres die in deutscher Sprache geführten Anweisungen verstehen und richtig reagieren
- die Formen der Begrüßung und Verabschiedung kennen,
- sich oder jemanden kurz vorstellen
- mit richtiger Betonung einen Dialog von verschiedenen Themen in zwei bis drei Sätzen führen
- sich ca. 150 zum Grundwortschatz gehörende Wörter aneignen
- mindestens drei Sprüche aufsagen und drei Lieder singen

Themenbereiche	Lerninhalte
Du und ich	Begrüßen und verabschieden. Kontakte aufnehmen. Sich selbst vorstellen: Name, Wohnort, Alter
Das ist meine Familie	Die Familienmitglieder. Einfache Sätze über die Familie. Aktivitäten in der Familie.

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause und die Umgebung, Haustiere	Die wichtigsten Möbelstücke und Gebrauchsgegenstände Die engere Umgebung des Kindes: Haus, Hof, Garten, Straße. Die Verkehrsmittel im Dorf und in der Stadt. Bekannte Haustiere.
Wie die Familie zu Hause lebt	Kurze, einfache Sätze über die Familienmitglieder. Hausarbeiten. Familienleben zu Hause
Meine Schule, meine Klasse	Schulsachen, Gegenstände im Klassenraum Einige Tätigkeiten in der Schule Arbeitsanweisungen verstehen. Zählen bis zwölf
Die Zeit erleben, die umgebende Natur	Die Jahreszeiten, Monate und Wochentage Die Tageszeiten Vom Tagesablauf Das Wetter beobachten, einfache Informationen. Veränderungen in der Natur, bekannte Bäume und Blumen.
Gesundheit	Körperteile, Körperpflege, gesunde Lebensweise, Bekleidung. Beim Arzt: einfacher Dialog.
Einkaufen, Freizeit	Namen der wichtigsten Geschäfte. Lebensmittel Bitten und Wünsche formulieren. Lieblingsspielzeuge
Volksdichtung, Literatur	Kurze Sprüche, Reime auch in der Mundart, Kinderspiele, Volkslieder, Märchen in Bildern

Versetzungsvoraussetzungen

Die Schüler sollen in der Lage sein:

- die deutsch geführte Stunde zu verstehen und den Anweisungen des Lehrers zu folgen
- einfache Sätze zu den erarbeiteten Themen zu bilden
- einen kurzen Dialog zu führen
- richtige Fragen stellen und Antworten zu geben
- zu einem Bild 3-4 einfache Sätze zu sagen
- mit richtiger Aussprache die Wörter, einfache, kurze Sätze zu lesen
- zu einem gehörten Text Fragen stellen und passende Antworten zu bilden
- häufig gebrauchte Wörter richtig abzu schreiben
- einfache Sätze mit bestimmtem und unbestimmtem Artikel zu bilden
- Verben im Indikativ Präsens verwenden können.(ich, du, er, sie, es, wir, sie)
- Adverbien (lokal: hier - dort, vorne - hinten, oben - unten, links – rechts, Zeit: heute, morgen, am Morgen, am Abend, in der Nacht) in den Sätzen anzuwenden.
- Sätze mit Adjektiven zu erweitern (jung - alt, groß - klein, schwer - leicht, kalt - warm, schön - häßlich, gut - schlecht, schwarz - weiß, blau, rot, gelb, grün, braun, weiß)
- die Grundzahlen bis zwölf kennen.
- 3–4 Sprüche, Reime aufzusagen und drei Lieder zu kennen

Jahrgangsstufe 2

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- deutsche Wörter und Sätze erkennen und verstehen
- zu den bearbeiteten Themen einfache Informationen einholen
- auf Fragen im Unterricht sinngemäß richtige Antworten geben
- sich mit einfachen Sätzen vorstellen (Name, Alter, Wohnort, Familie, Hobbys)
- Redewendungen (Grüßen, Bitten, Bedanken) situationsgerecht verwenden
- mit richtiger Betonung und in richtigem Sprechtempo über Bilder zwei bis drei Sätze sagen
- einfache Dialoge führen und spielen
- die eigene Meinung äußern
- im Laufe des Schuljahres ca. 150 zum Grundwortschatz der deutschen Sprache gehörende neue Wörter erlernen
- mindestens drei Sprüche (Abzählreime -2 in der Mundart) aufsagen und drei Lieder singen

Lesen und Textverstehen

mit richtiger Aussprache Wörter, Wortgruppen und Sätze laut und leise lesen

- aus einfachen Texten Informationen verstehen und auf Fragen antworten

Schreiben und schriftlicher Sprachgebrauch

- die Wörter des Grundwortschatzes fehlerfrei abschreiben
- die typisch deutschen Buchstaben erkennen
- die häufig gebrauchten Wörter selbstständig aufschreiben

Sprachreflexion(auch:Sprachrichtigkeit) und Rechtschreibung

- die Buchstaben des Alphabets abschreiben
- Einige Besonderheiten der Rechtschreibung kennen (Großschreibung von Namen, Hauptwörtern und Satzanfängen)

Themenbereiche	Lerninhalte
Ich und meine Familie	Sich vorstellen. Einfache Informationen über die Familienmitglieder. Über die Arbeit in der Familie erzählen. Familienfeier.
Das Zuhause, wo ich wohne	Wohnhaus, Wohnung, Einrichtungs- und Gebrauchsgegenstände . Die Umgebung des Hauses
Der Wohnort, der Verkehr	Die Adresse. Die deutsche Bezeichnung der Ortschaft. Typische Gebäude des Wohnortes. Die wichtigsten Verkehrsmittel auf dem Lande, auf dem Wasser und in der Luft nennen.

Themenbereiche	Lerninhalte
Die Schule, das Klassenzimmer	Name der Schule wissen. Einrichtungsstücke und Schulsachen kennen. Aktivitäten in der Schule benennen. Wichtige Arbeitsanweisungen verstehen. Bis 50 zählen
Das Einkaufen	Die Geschäfte in der Ortschaft, in der Umgebung. Wichtige Lebensmittel, Kleidungsstücke. Einkaufssituation spielen
Arbeitsplätze, Berufe	Einige Handwerksberufe und Arbeitsplätze benennen. Von der Arbeit der Eltern kurz erzählen.
Die Zeit erleben, die umgebende Natur	Die Jahreszeiten erkennen. Monate und Wochentage. Vom Tagesablauf berichten. Nach der Uhrzeit fragen und antworten (nur die halbe und volle Stunde). Obst, Gemüse und Blumen im Garten. Haustiere, einige Wald- und Feldtiere. Bekannte Tiere im Zoo
Die Freizeit. Hobbys	Auskunft über die eigene Vorliebe geben Freizeitaktivitäten Wünsche. Hobbys
Gesundheit	Körperteile. Gesunde Ernährung. Vorbeugen von Krankheiten. Einen Arztbesuch spielen. Zum Wetter passende Kleidung
Volksdichtung, Literatur	Abzählreime, auch in der Mundart. Kinderspiele aus der örtlichen Sammlung. Volksdichtung, Rätselfragen. Kindervolkslieder und Mundartlieder, einfache Märchen

Versetzungsvoraussetzungen

Die Schüler lernen:

- zu den behandelten Themen einfache Fragen, Antworten und Äußerungen formulieren
- in 3 - 4 Sätzen frei sprechen
- mit Hilfsmitteln (Bild, Puppe, Gegenstände) zu einem bekannten Thema zwei bis drei Sätze sagen und einen kurzen Dialog führen
- die deutschen Buchstaben erkennen und kurze Sätze mit richtiger Lautbildung laut und leise lesen
- die deutschen Laute erkennen, sie eigenständig gebrauchen
- einfache Sätze nach Diktat fehlerfrei abschreiben
- Punkt und Fragezeichen am Ende des Satzes nach Intonation erkennen und anwenden
- Verben im Indikativ Präsens in allen Personen Singular sowie Plural verwenden
- "haben " und "sein " richtig verwenden
- mit einfachen Verben auffordern
- einfache Sätze mit Adverbien (Zeit, Lokal) erweitern
- die Sätze mit Adjektiven erweitern
- das Verneinen
- Wörter nach den neuen Rechtschreibregeln trennen
- die Grundzahlen bis 50 und die Ordnungszahlwörter bis 31 kennen
- 3 - 4 Sprüche, Reime (2 in der Mundart) aufsagen und drei Lieder kennen

Jahrgangsstufe 3 Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- Lesetexte verstehen
- bei Verständigungsschwierigkeiten nachfragen
- bekannten Texten Informationen entnehmen und weitergeben
- auf Anweisungen und Mitteilungen richtig reagieren
- eigene Bedürfnisse, Gefühle und Ideen formulieren, Aufforderungen und Wünsche ausdrücken
- in Form von Dialogen persönliche Kontakte aufnehmen (Einladung zum Geburtstag etc.)
- in Antworten Modal-, Lokal- und Temporaladverbien verwenden
- Gehörtes und Gelesenes mit einfachen Sätzen kommentieren
- von Bildern und zu den behandelten Themen Dialoge führen
- von den eigenen Erlebnissen in zwei bis drei Sätzen berichten
- im Laufe des Schuljahres ca. 200 neue Wörter lernen
- vier neue Lieder, Gedichte, Reime - 2 in der Mundart - erlernen, mindestens eine kurze Geschichte erzählen und vier Sprichwörter oder Redewendungen kennen

Lesen und Textverstehen

- dem Alter entsprechende kurze gedruckte und geschriebene Texte fehlerfrei abschreiben
- die Schriftzeichen am Satzende sinngemäß anwenden
- kurzes Diktat mit einfachen Wörtern abschreiben
- mit der Großschreibung der Substantive vertraut werden

Schriftlicher Sprachgebrauch

- bekannte Wörter korrekt abschreiben
- gelernte Trennungsregeln anwenden

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- sich mit geübten Satzmodellen im Präsens ausdrücken
- die Konjugation von “haben und sein “ und die gelernten Verben in Singular und Plural gebrauchen
- Besitzverhältnisse mit Possessivpronomen ausdrücken
- mit den häufig gebrauchten Verben auffordern
- verneinen und ablehnen
- die Sätze mit Modal-, Lokal- und Temporaladverbien erweitern
- der Dativ des Personalpronomens in Verbindung mit dem Verb “gehören”
- die Grundzahlen bis 100 und die Ordnungszahlen bis 60

Themenbereiche	Lerninhalte
Ich und meine Familie	Fähigkeiten, Vorlieben und Eigenschaften darstellen. Wünsche und Ablehnung äußern. Von der Familie, Familienmitgliedern, näherer Verwandtschaft (Tante, Onkel, Kusinen) erzählen. Die Wochentage und Familienfeier und Bräuche beschreiben. Von Mahlzeiten in der Familie erzählen

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause, wo ich wohne	Wohnhaus, Wohnung, Einrichtungs- und Gebrauchsgegenstände beschreiben. Über sein eigenes Zimmer sprechen. Von den Arbeiten im Hof und Garten erzählen
Der Wohnort, der Verkehr	Die wichtigsten Institutionen, Gebäude und Sehenswürdigkeiten in der Stadt oder Gemeinde. Orientierung in der Ortschaft üben. Aus dem Leben der Minderheit des Wohnortes erzählen
Die Schule, das Klassenzimmer	Schulgebäude, Schulhof darstellen. Von den Fächern und vom Unterricht mit einfachen Sätzen berichten. Einrichtungsstücke und Schulsachen beschreiben. Klassendienst. Die Zahlen bis 100 kennen
Das Einkaufen	Abteilungen im Kaufhaus benennen. Kurze Dialoge zu Einkaufssituationen bilden
Arbeitsplätze, Berufe	Berufe der Eltern benennen. Bekannte Handwerksberufe und modische Berufe kurz beschreiben. Berufsträume äußern.
Die Zeit erleben, die umgebende Natur	Den Jahreskreis darstellen. Die Veränderungen der Natur in den Jahreszeiten beschreiben. Die wichtigsten Garten-, Feld-, und Hausarbeiten kennen. Das Wetter beobachten. Die wichtigsten Garten-, und Feldblumen, Gemüse-, und Obstsorten erkennen und benennen. Die bekanntesten Haus-, Feld-, Wald - und Wildtiere kurz beschreiben (z.B.: Aussehen -Futter- Zuhause). Einen Tagesablauf erzählen
Freizeit, meine Hobbys	Einladungen formulieren. Von dem Wochenende berichten. Freizeitaktivitäten benennen. Von den eigenen Hobbys erzählen
Gesundheit	Die wichtigsten Körperteile benennen. Einige Krankheiten benennen (z.B.: Grippe, Kopfweh, Bauchweh....) Eine Untersuchung im Sprechzimmer des Arztes spielen. Zahnarzt und Apotheke
Volksdichtung, Literatur	Rätselfragen, Zungenbrecher, Sprichwörter- auch in der Mundart erlernen. Geschichten, Märchen, Lesestücke aus der deutschen Nationalitätenliteratur kennen lernen

Versetzungsvoraussetzungen

Die Schüler sollen in der Lage sein:

- sich in bearbeiteten Themenbereichen erkundigen, informieren und Informationen weitergeben
- die Ablehnung und Verneinung verwenden
- behandelte und geübte Texte von 8 bis 10 Sätzen mit richtiger Aussprache lesen
- die gelernten Wörter richtig abschreiben
- gedruckte und geschriebene Texte fehlerfrei abschreiben
- ein Diktat mit einfachen Wörtern und Sätzen ohne Fehler schreiben
- die Trennungsregeln richtig anwenden
- die Konjugation von “haben und sein “ und die gelernten Verben im Singular und Plural mit Sicherheit gebrauchen
- vier neue Lieder oder Gedichte kennen und eine kurze Geschichte erzählen
- vier neue Kinderspiele, Sprichwörter oder Redewendungen kennen

Jahrgangsstufe 4

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

- einfache Äußerungen, Fragen und Antworten verstehen und darauf reagieren
- einfache Aussagen machen, Bitten, Wünsche, Fragen, Antworten formulieren
- Dialoge führen
- mündlich auf Anweisungen reagieren sowie Anweisungen geben
- Formen der Begrüßung und Verabschiedung
- Grüßen, sich vorstellen, jemanden vorstellen
- Herstellung von Kontakten
- Einfache Auskünfte/Erkundigungen einholen, sich informieren
- Informationen geben bzw. weitergeben
- Gefallen/Nichtgefallen äußern,
- um Entschuldigung bitten
- Dank und Glückwünsche aussprechen
- Auskünfte über Personen geben
- einfache Besitzverhältnisse ausdrücken
- über ein behandeltes Thema sprechen
- von persönlichen und gemeinsamen Erlebnissen erzählen
- die eigene Meinung darlegen
- Mitteilungen machen

Lesen und Textverstehen

- Lautes und stilles Lesen
- lautrichtige und wortgenaue Aussprache beim Lesen
- rhythmisches Lesen, verständnisgerechte Betonung
- sinnerfassendes Lesen entwickeln
- aus einfachen Texten Informationen gewinnen und wiedergeben
- mit altersgemäßen Alltags- und Gebrauchstexten umgehen
- Einführung in den Gebrauch von Wörterbuch und Lexika

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- Wörter, Sätze und kurze Texte in Schreibschrift ab- und aufschreiben
- Äußerungen aufschreiben
- die eigenen Gedanken ausdrücken
- Bilder beschreiben, Bildgeschichten verfassen

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- sich die wichtigsten Grundregeln der deutschen Rechtschreibung aneignen
- die gelernten und eingeübten Strukturen anwenden
- Genus und Numerus der Substantive
- die Formen des Substantivs und des Artikels im Akkusativ und Dativ
- einfache Verben im Indikativ Präsens
- die Verben „haben“ und „sein“
- Aufforderung mit einfachen Verben

- das Verb „gehören“ und der Dativ des Personalpronomens
- reflexive Verben in Verbindung mit der Körperpflege
- Erkennung von Subjekt und Prädikat im Satz
- erweiterte Sätze
- das Verneinen

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause, die Familie	Die Familie und die Familienmitglieder. Verwandtschaftsbeziehungen. Die Arbeit, Berufe in der Familie. Familienleben zu Hause. Aktivitäten, Arbeitseinteilung in der Familie – Einkauf, Ordnung machen. Das Zuhause und die Umgebung. Einrichtungs- und Gebrauchsgegenstände. Familienfeiern – Geburtstag, Namenstag Kirchliche Feste – Weihnachten Mahlzeiten, Essen
Die Schule, das Schulleben	Die Schule und ihre Umgebung. Das Klassenzimmer und seine Einrichtungsgegenstände. Arbeit in der Schule, Lernen, ein Unterrichtstag, die Schüler, die Lehrer. Unterrichtsstunden, Stundenplan. Außerschulischer Unterricht – Fachzirkelbeschäftigungen Verhalten gegenüber Erwachsenen und untereinander. Schulfeste
Wohnort, Verkehr	Der Wohnort, die Einwohner. Der Wohnort und seine Umgebung Bilder aus dem Leben des Wohnortes Dorf, Stadt, Häuser, Gebäude, öffentliche Einrichtungen Arbeitsmöglichkeiten Straße, Verkehr, Verkehrsmittel
Über unsere Minderheit. Das Leben früher und heute – Zusammenleben mit anderen Völkern	Bilder und Geschichten aus dem Leben unseres Wohnortes und der deutschen Einwohner. Über Arbeit, Bräuche und Kultur unserer Vorfahren. Bilder und Geschichten aus dem Leben anderer Minderheiten und ethnischer Gruppen in Ungarn
Die Welt der Natur Unsere Umwelt	Die umgebende Natur Charakteristika der Jahreszeiten in der Natur und das Wetter. Die Auswirkung dessen auf die Garten-, Feld-, und Hausarbeit. Die Anpassung des Menschen an die Natur – Kleidung. Wetterbedingte Arbeiten, Tätigkeiten, Essen Bedeutung der Pflanzen und Tiere für den Menschen Die wichtigsten Garten- und Feldblumen, Gemüsesorten, Obst Haustiere, einige Wald- und Feldtiere, Tiere im Zoo Der Mensch formt die Natur – Umweltschutz Bauernregeln, Lieder, Sprichwörter. Gedichte über die Schönheit der Natur
Gesundheit, Hygiene	Körperpflege / Hygiene. Richtige Ernährung, richtige Kleidung, richtige Zeiteinteilung Sport, Arbeit, Erholung Vorbeugung von Krankheiten Körperteile, einige Krankheiten

Themenbereiche	Lerninhalte
	Beim Arzt / Zahnarzt, in der Apotheke Arznei früher und heute, Heilkräuter Sprichwörter, Märchen im Zusammenhang mit der Gesundheit
Volksdichtung, Literatur	Erzählungen, Märchen, Gedichte, Volkslieder, Lesestücke aus der deutschen Literatur
Der einfache Satz, die Satzarten	Aussagesatz Fragesatz - Entscheidungsfrage - Ergänzungsfrage - Fragewörter Aufforderungssatz Konditionalsätze (...weil)
Das Verb	Präsens: Konjugation in Präsens mit Brechung und Umlaut Präteritum Perfekt Imperativ
Das Substantiv	Singular, Plural Nominativ, Akkusativ, Dativ Die häufigsten Präpositionen mit Akkusativ und Dativ
Das Adjektiv	Prädikative Verwendung (undekliniert) adverbiale Funktion (undekliniert) Steigerung

Versetzungsvoraussetzungen

- einfache sprachliche Kontakte herstellen und der Situation entsprechend einen Dialog von vier bis fünf Sätzen führen
- Fragen stellen und in bekannten Themen auf gestellte Fragen sinngemäß einfache Antworten geben
- zu einem bekannten Thema, zu einem gelesenen Text, Bild, Ereignis oder Erlebnis unter Anleitung des Lehrers einige zusammenhängende Sätze erzählen
- auf Fragen des Lehrers und der Mitschüler über das Gelesene sprechen
- aufgrund gegebener Fragen Textteile aussuchen
- ein Diktat mit einfachen Wörtern und kurzen Sätzen schreiben
- die Gedanken in einigen Sätzen ausdrücken und in einem kleinen Aufsatz von sechs - acht Sätzen niederschreiben
- den behandelten Wortschatz orthographisch korrekt schreiben können
- Genus und Numerus der Substantive erkennen.
- Sichere Anwendung einfacher Verben im Indikativ Präsens
- Aufforderung mit einfachen Verben
- Formen der Verneinung beherrschen
- 12 Sprüche, Reime, Sprichwörter und 3 Gedichte sowie 10 Lieder kennen
- eine kurze Geschichte, einen Prosaauszug aus der Literatur oder eine Anekdote von 6-8 Sätzen erzählen

Jahrgangsstufen 5–8

Ziele und Aufgaben

Die Schüler sollen in der Lage sein

- über Eindrücke, Gefühle interessant, wirkungsvoll erzählen.
- Sie werden imstande sein über Erlebnisse, Ereignisse, unterschiedliche Vorfälle sachgerecht mündlich und schriftlich zu berichten.
- Auf dem erreichten Stand der sprachlichen Fähigkeiten und Fertigkeiten können sie an Diskussionen teilnehmen.
- Sie sollen Beschreibungen, Berichte, Interviews nach Stichwörtern, Skizzen anfertigen.
- In der Kommunikation können sie sich höflicher Ausdrucksmittel bedienen.

In dieser Phase der Spracherziehung werden grammatische Strukturen und Regeln immer bewußter in der mündlichen und schriftlichen Kommunikation verwendet. Das führt zu einem höheren Stand der Sprachrichtigkeit.

Anhand Texte verschiedener Art wird die Fähigkeit entwickelt, das Gelesene, Gesehene, Gehörte zusammenzufassen, kurz wiederzugeben und darüber eine eigene Meinung zu bilden. Die SchülerInnen lernen, wie man Informationen aus Büchern, Zeitschriften, elektronischen Medien in der Kommunikation einsetzen kann. Das Lesen epischer Texte und die kreative Umsetzung (Märchen, Erzählungen, Fabeln, Anekdoten, Kurzgeschichten, Sagen) wird geübt. Der Kreativität und dem Einsatz der Phantasie * wird man mit Aufgabenstellungen gerecht, indem die SchülerInnen eine Geschichte von verschiedenen Gesichtspunkten aus beenden sollen. Die landeskundlichen Texte über Lebensführung, Kultur, Schule, Freizeit, Gesellschaft unserer Heimat, der ungarndeutschen Siedlungsgebiete und der deutschsprachigen Länder dienen dazu, die verschiedenen Kulturen kennenzulernen, Vergleiche zu ziehen, zu aktuellen Problemen Stellung zu nehmen. Mit den Gedichten kann das sinngerechte, ausdrucksvolle Lesen, die richtige Aussprache und der Vortrag vor vertrauter Gemeinschaft (Freunde, Klasse, Schule) geübt werden. Besonders empfehlenswert sind die Werke aus der ungarndeutschen Literatur, die eine identitätsfördernde Rolle spielen, insbesondere deren Dramatisierung, das Rollenspiel, das gleichzeitig zu einem Erlebnisgewinn führt.

Jahrgangsstufe 5 Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- alltägliche Gesprächssituationen bewältigen
- höfliche Redemittel
- Verständnis zeigen, Interessen vertreten
- von sich selbst erzählen
- sich selbst und andere informieren
- in verschiedenen Rollen handeln und sprechen

Lesen und Textverstehen

- Lesen und Verstehen von informativen Texten (aktuelle authentische Texte, Prospekte, Artikel aus Jugendzeitungen usw.) und darüber kurz berichten
- Lesen und Verstehen von literarischen Texten (Gedichte, Erzählungen, Märchen, Sagen) und über das Gelesene erzählen
- Umgang mit altersgemäßen Alltags- und Gebrauchstexten
- das Wörterbuch benutzen

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- Beschreibung selbsterlebter oder erfundener Ereignisse
- Bilderreihen erzählen
- eine Bildgeschichte erfinden
- über eigene Erlebnisse berichten
- angefangene Märchen, Geschichten beenden
- schriftliche Kontakte in alltäglichen Situationen herstellen (Briefe, Einladungen schreiben usw.)
- Wörterbuchbenutzung

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause (Wohnort, Wohnung, Umgebung)	Unser Wohnort – Beschreibung des Wohnortes Unser Haus, unsere Wohnung – Beschreibung des Hauses, der Wohnung Einrichtung der Wohnung, des Klassenzimmers Umräumen, Umzug Das Leben der Familie in der Stadt, auf dem Land – Unterschiede Hochhäuser, Blockhäuser, Einfamilienhäuser Einkaufsmöglichkeiten Sportmöglichkeiten und kulturelle Angebote im Vergleich Dorf und Stadt Verwandtschaftsbeziehungen Familien- und Kirchenfeste, Geschenke Gemeinsame und selbstständige Arbeit im und um das Haus
Die Schule	Schulleben im Dorf und in der Stadt Das Schulgebäude Einrichtung des Klassenzimmers, Lehrerzimmers, Turnhalle usw. Stundenplan, Unterrichtsstunden, außerschulischer Unterricht Gemeinschaftstätigkeiten: Altpapier sammeln, Klassenfahrt, Schulfeste Erzählungen über das Schulleben
Arbeit und Freizeit	Informationen über einige Berufe einholen – Berufe in der Vergangenheit im Heimatort Der Beruf der Eltern bzw. der Freunde der Verwandtschaft Arbeitsplätze und Ausrüstung, Arbeitsplätze im Wohnort Hausarbeit, Arbeitseinteilung in der Familie Einkauf (Lebensmittel, Bekleidung, Spielwaren) Garten- und Feldarbeit, Blumen-, Gemüse- und Obstgarten Planung der Freizeitgestaltung: Sport, Spiel, Erholung, Kinderspiele früher

Themenbereiche	Lerninhalte
Die Natur, Naturschutz Umweltschutz	Über das Wetter sprechen: Typisches Wetter in den Jahreszeiten – Bekleidung früher und heute (Volkstrachten) Himmelsrichtungen, Himmelskörper (Sonne, Mond, Sterne und Planeten) Die zerstörende Kraft der Natur durch den Menschen – Beispiele sammeln Naturschutz, Umweltschutz: Was können wir für Natur- und Umweltschutz tun? – Sammeln von Möglichkeiten – Natur und Umweltschutz – Projekt
Verkehr	Fahrzeuge, wichtigste Verkehrsregeln Ausflüge mit dem Bus, dem Zug, dem Auto Klassenfahrt Fahrplan, Lösen von Fahrkarten Abfahrt, Ankunft, Auskunft Höflichkeit im Verkehr Unfall, Erste Hilfe
Aus dem Leben unserer Minderheit	Lesestücke aus der Geschichte der Minderheiten in Ungarn Ethnische Zugehörigkeit der Einwohner des Heimatortes, Unterschiede zwischen ihnen Sprachgebrauch in der Familie. Deutsch zu Hause und in der Schule Volksbräuche der Ungarndeutschen: Sitten und Bräuche im Heimatort: Advent, Weihnachten, Neujahr, Ostern, Fasching – Kurze Beschreibung der Bräuche Anfertigung von Geschenken Gemeinsames Schmücken eines Weihnachtsbaumes, Ostereier färben, Anfertigung von Faschingsmasken, Neujahrssprüche erlernen Kennenlernen der kulturellen Überlieferungen: Geschichten, Märchen, Lieder, Tänze, Spiele, Reime
Volksdichtung und Literatur	Abzählreime, Reime, Sprüche, Rätselfragen, Sprichwörter, Bauernregeln Gedichte und Lieder, Erzählungen, Märchen, Lesestücke aus der deutschen Literatur
Das Verb	Die Bedeutung der Verben: Tätigkeit, Handlung, Sein / Zustand Die drei Stammformen der Verben: Infinitiv, Imperfekt, Partizip Perfekt Die Personalform des Verbs (Personalpronomen) Verben mit Umlaut und Brechung in Präsens Reflexive Verben und Reflexivpronomen Imperativ - Brechung und Umlaut Häufiger gebrauchte starke und schwache Verben Der Gebrauch des Präteritums Präsens und Perfekt im Text Futur: Zeitadverb + Präsens Überblick über die Zeitformen
2. Das Substantiv	Die Bedeutung der Substantive, Großschreibung (Wiederholung) Artikel und Possessivpronomen vor dem Substantiv, Grundformen in Einzahl und Mehrzahl, Gebrauch des Wörterbuches Zusammengesetzte Substantive mit Artikel

Themenbereiche	Lerninhalte
	Substantive im Nominativ, Genitiv, Dativ, Akkusativ, Singular / Plural Substantive mit Verben verbinden, Verbpaare wie stellen – stehen, usw. Häufiger gebrauchte Verbrektionen, wie: sich freuen auf / über, Präpositionen

Versetzungsvoraussetzungen

- über Erlebnisse erzählen
- einfache Wünsche, Bitten äußern
- Aufforderungen machen und einfache Anweisungen geben
- zu bekannten Themen längere Dialoge führen
- über Inhalt des Gelesenen kurz erzählen; Bilder, Sachen kurz beschreiben
- mit einer entsprechenden Wort- und Satzbetonung inhaltlich gegliedert lesen und Fragen zu dem Text stellen
- einen lexikalisch bekannten vorgelesenen oder gelesenen Text verstehen
- eine Einladung, eine Weihnachts- oder Osterkarte schreiben
- sich schriftlich vorstellen, einen kurzen Brief schreiben
- über Geschehenes, Wahrgenommenes drei bis vier einfache Sätze schreiben
- Akkusativ und Dativ mit starken Substantiven im Satz, Kasus nach Präpositionen
- mit Verben im Präsens und Perfekt sicher umgehen können
- die Steigerung einfacher Adjektive (Positiv und Komparativ) kennen; das Demonstrativpronomen “dieser” im Nominativ, Akkusativ und Dativ gebrauchen
- die einfachen Frage- und Possessivpronomen kennen
- erweiterte Sätze mit zusammengesetztem Prädikat bilden
- 3 weitere Gedichte, 4 neue Lieder und 10 neue Sprichwörter kennen

Jahrgangsstufe 6 **Stundenzahl im Schuljahr: 185**

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- alltägliche Gesprächssituationen bewältigen
- am Gespräch teilnehmen - sich äußern und widersprechen
- Fachwortschatz in den täglichen Themen verwenden
- Informieren, von Erlebnissen erzählen
- Beschreibung von Gegenständen, Tieren, Personen charakterisieren

Lesen und Textverstehen

- Lesen und Verstehen von Sachtexten (aktuelle authentische Texte, Prospekte, Artikel aus Jugendzeitschriften usw.)
- Realistische und phantastische Geschichten, Erzählungen, Märchen, Späße und Anekdoten lesen und inhaltlich verstehen; sich darüber unterhalten.

- Bearbeitung von Sprüchen, Sprachspielen, Dichtungen, phantastischen Geschichten
- Freude am Lesen erwecken durch Auszüge aus altersgemäßen Jugendbüchern

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- Selbst erlebte oder erfundene Ereignisse aufschreiben
- Personen, Tiere charakterisieren, beschreiben
- schriftliche Kontakte in alltäglichen Situationen herstellen, Briefe schreiben
- eigene Meinung zum Ausdruck bringen

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- den Akkusativ und Dativ mit starken Substantiven im Satz, auch nach Präpositionen
- das Adjektiv nach unbestimmtem Artikel in allen Fällen außer dem Genitiv
- die unbestimmten Pronomina: „viel, man, es“
- Verben im Präsens und Perfekt
- in den gelernten Zeitformen trennbare und untrennbare Verben
- die Modalverben im Präsens
- die Steigerung einfacher Adjektive (Positiv und Komparativ)
- die einfachen Fragepronomen im Akkusativ oder Dativ
- die am häufigsten gebrauchten Modalverben
- erweiterte Sätze mit zusammengesetztem Prädikat
- die Wortfolge im erweiterten Satz

Themenbereiche	Lerninhalte
Kinder in aller Welt	Der Alltag in verschiedenen Ländern: Schule, Wohnen, Essgewohnheiten, soziale Verhältnisse Feiertage, Feste in verschiedenen Ländern: Einschulung, Erntedankfest, Nikolaustag, Advent, Weihnachten, Fasching, Ostern, Pfingsten Unterschiede und Gemeinsamkeiten Volksbräuche an den Festen – Essgewohnheiten: Ungarndeutsche Speisen
Arbeit, Freizeit, Kultur	Industrie, Landwirtschaft, ungarisch – ausländische gemeinsame Unternehmen, neue Berufe Täglicher Bedarf, Einkauf, Waren Sport, Unterhaltung, Theater, Bücher, Musik Reisen im In- und Ausland Landschaft und Architektur in anderen Ländern Informationen über die deutschsprachigen Länder sammeln Gedichte, Sagen, Märchen, Auszüge aus der deutschen Kinder- und Jugendliteratur Märchen und Werke ungarndeutscher Autoren
Nachrichtenübermittlung	Presse, Rundfunk, Fernsehen Artikel in Kinder- und Jugendzeitungen Rundfunk und Fernsehprogramme; Post, Korrespondenz, Telegramm, Telefon, Telefax, Ansichtskarten, Briefmarken, Zeitungen kaufen – Dialoge Briefe schreiben – Briefe, Telegramm aufgeben, telefonieren Technik : Computer, Mobiltelefon (Handy)

Themenbereiche	Lerninhalte
Gesundheitswesen	Krankheiten, innere Organe Hausarzt, Zahnarzt, Krankenhaus, Krankenversorgung, Apotheke Beim Arzt, beim Zahnarzt, in der Apotheke – Dialoge Abergläubische Bräuche früher Gesunde Lebensweise Umwelt
Minderheiten in Ungarn	Ereignisse aus der Geschichte der Ungarndeutschen mit historischem und geographischem Inhalt Ungarndeutsche heute in Dörfern und Städten Ansiedlungsgeschichte des Wohnortes Deutsche Ortsnamen, alte und neue Straßen- und Flurnamen im Heimatort
Volksdichtung und Literatur	Märchen und Werke ungarndeutscher Autoren Erzählungen und Auszüge aus der deutschsprachigen Kinder- und Jugendliteratur Altersgemäße Gedichte
Das Verb	Zeitformen: Perfekt, Plusquamperfekt, Futur; starke, schwache, unregelmäßige Verben Der Gebrauch von Perfekt und Präsens in zusammengesetzten Sätzen Trennbare und untrennbare Verben Modalverben in Präsens
Das Substantiv und Adjektiv	Die Grundformen des Substantivs und ihr Gebrauch in den vier Fällen Singular, Plural; Substantive und Verben, Substantive und Adjektive verbinden Substantive durch Pronomen ersetzen Abgeleitete Adjektive
Pronomen	Personalpronomen Fragepronomen Unbestimmte Pronomen „viel, man, es“
Präpositionen	häufiger gebrauchte Präpositionen mit Akkusativ und Dativ (für, über, von, aus, zu, bei usw.)
Der Satz	Zusammengesetzte Sätze mit <i>wenn</i> und <i>als</i> , <i>denn</i> und <i>weil</i>

Versetzungsvoraussetzungen

- mit bekannten und behandelten Themen einen kurzen Dialog führen
- grammatisch und lexikalisch bekannte Texte fließend lesen
- mit einer entsprechenden Wort- und Satzbetonung lesen und Fragen zum Text stellen
- mit der Beantwortung von Fragen das Textverstehen beweisen
- mündlich und schriftlich Personen charakterisieren
- einen persönlichen Brief schreiben, die Form beachten
- den Akkusativ und Dativ mit starken Substantiven im Satz anwenden
- das Adjektiv nach unbestimmtem Artikel außer dem Genitiv richtig verwenden
- die unbestimmten Pronomen „viel, man, es“ gebrauchen

- mit Verben im Präsens und Perfekt umgehen
- in den gelernten Zeitformen trennbare und untrennbare Verben gebrauchen
- mit Modalverben im Präsens sicher umgehen
- die Steigerung einfacher Adjektive (Positiv und Komparativ) kennen und vergleichen
- die im Akkusativ oder Dativ stehenden einfachen Fragepronomen verwenden
- erweiterte Sätze mit zusammengesetztem Prädikat bilden
- 3 weitere Gedichte und 4 neue Lieder auswendig kennen

Jahrgangsstufe 7

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

- Redemittel den Sprechsituationen angemessen verwenden
- sich in Themen wie Familie, Schule, Reisen, Einkauf, Kultur, Sport, Freizeit, Natur, Feiertage äußern
- die eigene Meinung begründen
- mit unterschiedlichen Sprechpartnern themenbezogen sprechen
- Fragen formulieren und richtig intonieren
- ein Interview vorbereiten, und durchführen
- sprachliche und non-verbale Mittel der höflichen Rede verwenden können

Lesen, Textverstehen / Texterstellung

- einfache literarische Werke mit Hilfe von Wörterbüchern, Nachschlagewerken erschließen
- einen gelesenen, gehörten Text, gesehenen Film zusammenfassen und kurz wiedergeben
- Merkmale der informierenden Texte, Plakate, Funktion der Bilder kennen, beurteilen. Ihre Ziele, Mittel, Wirkung und ihren Einfluss auf die Menschen erkennen
- Unterschiede und wichtige Gattungsmerkmale der behandelten literarischen Lektüren kennen
- Erzählungen, Sagen umdichten, modernisieren
- Leben und Schaffen ungarndeutscher Autoren kennen lernen
- durch landeskundliche Texte, Reisebilder, Medien über deutschsprachige Länder Informationen sammeln
- sich in der Bibliothek orientieren können

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- über eigene Erfahrungen, Erlebnisse, Wünsche, Erfolge schreiben
- Menschen, Tiere, Gegenstände, Ereignisse beschreiben
- über Schul- und Klassenereignisse, Veranstaltungen berichten; Form und Merkmale des offiziellen Briefs kennen lernen

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- Grammatische Inhalte werden nicht isoliert, sondern im Rahmen der Kommunikation vermittelt. Diese Inhalte bilden ein sprachliches System, das der Verständigung dient.
- Reflexive Verben mit Dativ

- Verben mit Rektionen und deren Anwendung
- Modale Hilfsverben in Präsens, Präteritum und Perfekt, ihre Funktion als Vollverb
- die Deklination von Substantiv und Adjektiv
- Pronomen und deren Anwendung
- mit gelernten Konjunktionen zusammengesetzte Sätze bilden
- die Wortstellung unterschiedlicher Satzstrukturen
- bekannten Wortschatz fehlerfrei schreiben

Themenbereiche	Lerninhalte
Beziehungen zu anderen Menschen und anderen Ländern. Gastfreundschaft in Ungarn und in anderen Ländern	Durch landeskundliche Texte, Prospekte, Filme, in das Leben anderer Menschen Einblick gewinnen
Klassenkorrespondenz	Partner- und Austauschbeziehungen der Schule Wie man mit unterschiedlichen Sprechpartnern umgeht
Schulleben im Ausland	Ausländischen Schulen Interessenkreise der Kinder in Ungarn und im Ausland
Reisen	Touristen in Ungarn Schulpartnerschaften Reporterspiele über Reisen Reisemöglichkeiten im In- und Ausland, dazu ausgewählte Verkehrsmittel Privat- oder Gesellschaftsreise mit der Familie und mit der Schule Planen; Vor- und Nachteile einer individuellen bzw. Gruppenreise Im Reisebüro Reiseausrüstung auswählen, kaufen, vorbereiten Reisevorbereitungen treffen: einpacken, Proviant
Eine Fahrradtour	Fahrrad, Ausrüstung Verkehrsregel beachten, unfallfreie Fahrt
Fahrt mit dem Zug	Am Bahnhof: Bahnsteig, Gleis, Schließfach, Fahrkarten, Platzkarten lösen, mit dem Fahrplan umgehen, Abfahrt, Ankunft, Anschluss direkter Zug, umsteigen, sich erkundigen, genau informieren Beschreibung von Anweisungen (Touristenkarten, Stadtplan, Spielregeln)
Post und Sparkasse	Formulare und ihre Funktion Aufgeben von Briefen, Telegrammen und Paketen
Brief	Persönliche Briefe Merkmale eines offiziellen Briefes (Briefform, Anrede, Aufbau, Abschluss) Musterbriefe: an ein Ferienlager, eine Jugendherberge, ein Reisebüro, einen Kundendienst Bitten, Beschwerden, Entschuldigungen in verschiedenen Situationen Höflichkeitsformeln
Postgebühren	Briefmarken, Stempelmarken Dienstleistungen der Post: Postkarten, Zeitungen, Zeitschriften, Glücksspiele

Themenbereiche	Lerninhalte
Bank	Sparbuch, Geldwechsel, Geldüberweisung, Zinsen
Berufe	Handwerker im eigenen Wohnort, ihre Arbeit, manche Werkzeuge Dienstleistungsberufe: Frisör, Kosmetikerin, Schneiderin, Schuhmacher, Polizist, Reinigungskraft usw.; Beamten bei der Post, Bahn...
Hausbau	Auf einer Baustelle: Maurer, Zimmermann, Klempner, Dachdecker, Glaser, Installateur, Fliesenleger, Tischler Werkzeug, Material, Arbeitsverlauf in vereinfachter Form Kosten, Kredit, Teilzahlung
Einkauf	In Fachgeschäften: Elektro-, Computer-, Schuh-, Musik-, Spiel-, ... Arbeit der Verkäufer/innen Verhalten der Kaufleute und Kunden
Museum	Besuch von Ausstellungen, Museen, Heimatmuseen Werke zeitgenössischer Künstler Die Volkskultur der eigenen Nationalität und anderer Minderheiten
Bibliothek	Deutschstunde in der Schulbibliothek Besuch in einer Bibliothek In einer Bibliothek zurechtkommen
Medien	Auswahl aus den Fernsehprogrammen Programme für Kinder Programmpolitik der Medien Informierende Texte: Plakate, Reklame, Werbungen und ihre Ziele
Theater	Theaterbesuch Die Entwicklung der handelnden Personen im Theaterstück
Sport	Sport im Unterricht, in der Schule, am eigenen Wohnort Sportarten : individuell, in Paaren, in Mannschaften Gesundes Leben und Sport Sportanlagen Möglichkeiten in der Stadt und auf dem Lande Olympische Spiele, Weltmeisterschaften
Volksdichtung und Literatur	
Gedichte	Kurze Biografien und Lebenswerk der ausgewählten Dichter Lyrik, Naturlieder, epische Gedichte
Jugendbücher	Auswahl aus der Kinder- und Jugendliteratur Zeitraum und gesellschaftlicher Hintergrund des Buches Auswahl gemeinsam lesen Handlungsprozess, Handlungen von Personen Gliederung der Texte : Einleitung, Spannungsbogen, Höhepunkt, Lösung
Sprachbetrachtung, Rechtschreibung	
Das Verb	
reflexive Verben	mit einem Dativobjekt (Ich wasche mich; Ich wasche mir die Hände)
Verben mit Rektionen	ohne und mit Präpositionen mit einer oder zwei Rektionen (z.B. es gibt, sprechen mit/über, usw.) Funktion verstehen
Modalverben	Auch als Vollverb

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Substantiv	Genitivkonstruktionen Personennamen im Genitiv Deklination jeder Art im Genitiv im Dativ
Das Adjektiv	
Das Pronomen Reflexivpronomen Indefinitpronomen	Abweichung in Form und Bedeutung vom Personalpronomen im Dativ, deklinierbare und undeklinierbare Pronomen Vergleich mit den unbestimmten Numeralien (Das ist nicht viel. Der Film hat vielen gefallen.)
Relativpronomen	Unterschied zwischen Relativ- und Demonstrativpronomen: Anwendung, Betonung, Wortstellung Sprichwörter sammeln Mündliche und schriftliche Anwendung der Relativpronomen
Der Relativsatz	Relativsatz in attributivischer Funktion (Das Buch, das du mir geschenkt hast...) kann ein Subjekt oder ein Objekt ersetzen (Wer nicht kommt zur rechten Zeit, ...; Was du heute kannst besorgen,...)
Die nebengeordnete Zusammensetzung	Konjunktionen in Position 0 (und, sondern, oder, denn, aber) wiederholen, Teilsätze verbinden Mit „denn“ und „weil“ Teilsätze bilden Konjunktionen in Position 1 (darum, deshalb, deswegen) (Er ist krank, darum...) „also“, „so“ (Er passt nicht auf, also...) „trotzdem“, „dennoch“ (Er hustet sehr, trotzdem ...)

Versetzungsvoraussetzungen

- den erweiterten Wortschatz verwenden
- über alltägliche Themen selbstständig sprechen,
- auch unbekannte literarische oder sachbezogene Texte deutlich mit richtigem Tempo und Betonung lesen
- die eigenen Gedanken mündlich und schriftlich ausdrücken
- Beschreibungen, Briefe in zeitlicher und logischer Reihenfolge schreiben
- in den schriftlichen Arbeiten den erweiterten Wortschatz und die behandelten grammatischen Kenntnisse anwenden
- im Laufe des Jahres drei weitere Gedichte kennen lernen
- die modalen Hilfsverben in Präsens, Präteritum und Perfekt anwenden
- die behandelten Verben mit Rektionen beherrschen
- die Deklination der Substantive verwenden
- mit den gelernten Konjunktionen neben- und untergeordnete Sätze bilden

Jahrgangsstufe 8 Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Sprachverstehen und Sprechen

Die Schüler lernen

- sich erkundigen, um Rat fragen
- mit Menschen unterschiedlichen Alters und verschiedener Berufe über altersgemäße Themen in Kleingruppen oder individuell Gespräche führen
- über Eindrücke, Gefühle wirkungsvoll erzählen
- eine Diskussion leiten oder daran aktiv teilnehmen
- Redemittel pro und contra sammeln, sie an richtiger Stelle anwenden

Lesen und Textverstehen

- unbekannte Texte mit Hilfe von Wörterbüchern selbstständig erarbeiten und verstehen
- über das Gelesene, Gesehene, Gehörte eigene Meinung haben
- die Gattung der epischen Texte erkennen, die Lehre/Problematik herausfinden
- Erarbeitung des Textes durch Dramatisieren, eine kurze Szene aufführen
- bekannte Gedichte, Balladen verständlich vorlesen und rezitieren
- gelernte Gedichte ausdrucksvoll rezitieren
- auf Grund ihres Verhaltens Personen charakterisieren

Schreiben, schriftlicher Sprachgebrauch

- eine Beschreibung nach Stichwörtern, Skizzen anfertigen
- einen Lebenslauf in ausführlicher und tabellarischer Form schreiben

Sprachreflexion und Rechtschreibung

- Grammatische Inhalte werden nicht isoliert, sondern im Rahmen der Kommunikation vermittelt. Sie bilden ein sprachliches System, das der Verständigung dient
- alle Tempora des Verbs (bis auf Futur II) und Indikativ, Imperativ und Konjunktiv II., Präsens und Präteritum des Passivs
- Rektion der Verben
- Adjektiv in allen deklinierten Formen, die Komparation und der Vergleich
- Satzglieder (Subjekt, Prädikat, Ergänzungen) bestimmen
- Wortstellung nach Konjunktionen

Themenbereiche	Lerninhalte
Bildungsangebote in Ungarn: die Schultypen	Schulstruktur Schultypen der Grundschule, Gymnasien, Fachoberschulen, Fachschulen, Mittelschulen mit weiterführendem Minderheiten-Sprachunterricht Hochschulen, Universitäten Ausbildungszeit, Prüfungen, Schüler- und Studentenheime Möglichkeiten zum Vertiefen der deutschen Sprachkenntnisse außerhalb der Schule
Berufswahl, Studium	Fragen über Berufsorientierung Möglichkeiten zum Weiterlernen: sich über gefragte, interessante Berufe informieren

Themenbereiche	Lerninhalte
Kommunikation: Wünsche, Überzeugen, Konfrontation	Verschiedene Sprechabsichten Duzen und Siezen Redemittel in Comics, in authentischen Texten Stellungnahme Gegenmeinungen akzeptieren Konfrontieren
Diskussion	Redemittel für eine Diskussion mit festgesetztem Thema Ablehnung, Zustimmung Entscheidungs-, Ergänzungs-, Rückfragen formulieren Missverstehen und Nichtverstehen Die eigene Ansicht durch Beispiele, Fakten begründen, verteidigen
Berichte, Reportage	Die geographische Lage Ungarns: Ungarische Landschaften, Naturparks, Städte, Regionen Die Landwirtschaft, Industrie, Unternehmen, Handel Sehenswürdigkeiten, Denkmäler, Denkmalschutz, Infrastruktur der Metropole
Die Hauptstadt Budapest	Kulturzentrum des Landes (Schulen, Theater, Museen, Ausstellungen) die Stadt der Heilbäder die Regierung, das Parlament Reiseziele, historisches, kulturelles Erbe Ungarische Gastfreundschaft
Der Fremdenverkehr in Ungarn	Gastronomie, Folklorprogramme Leben und Bräuche der deutschen Minderheit im eigenen Wohnort, in der nahen Umgebung, im Land Noch heute lebende Traditionen: Fasching, Betlehemspiel, Eierfärben, Palmenweihe, Speiseweihe usw. Kontakte mit Jugendlichen und Freundeskreisen aus verschiedenen Gegenden des Landes
Äußerungen in alltäglichen Situationen	Aufgeben von Annoncen, Danksagungen, Entschuldigungen Bitten, Befehle, Beschwerden einen Antrag stellen Schreibkonventionen offizieller Briefe : Briefkopf, Anrede, Schlussformeln
Interessenvertretung der Minderheiten	Pflichte und Rechte der Minderheiten in Ungarn Landesselbstverwaltung und ihre Tätigkeit Minderheiten-Selbstverwaltungen und ihre Arbeit Die deutsche Minderheit in Zeitungen, Zeitschriften, Kalendern
Ernährung und Gesundheit	Die ungarische Küche, Spezialitäten Kochrezepte Menüs an Feiertagen den Tisch festlich decken, schmücken Gäste einladen, empfangen eine Fete veranstalten, Einladungskarten schreiben, schicken
Gesundes Essen	Rohkost, Obst, Gemüse, Vitamine, Bioprodukte Abmagerungskur und Gefahren Ungarndeutsche Spezialitäten Großmutter's Küche

Themenbereiche	Lerninhalte
Deutschsprachige Länder	Geographische Gegebenheiten Deutschland, die Schweiz, Österreich, Liechtenstein, Luxemburg
Sehenswürdigkeiten im Ausland	Reiseführer Landschaften und Städte Reiseerlebnisse Schüleraustausch Gewohnheiten der Völker anderer Länder
Sachtexte	Informierende Texte, Berichte, Nachrichten, Reportagen, Interviews
Lebenslauf	Inhaltliche und formelle Kriterien zwischen ausführlichem und tabellarischem Lebenslauf Äußere Eigenschaften von Personen (auch im Vergleich zu anderen) Personen nach Gewohnheiten, Handlungen, Verhalten charakterisieren positive und negative Eigenschaften (Gebrauch von Synonymen und Antonymen)
Gegenwartsliteratur	Form, Reim, künstlerische Mittel (Vergleich, Metapher, rhetorische Frage) Dichterische Ausdrucksmittel der Gefühle: Freude, Trauer, Liebe, Anteilnahme, Empörung Anekdoten, Kurzgeschichten, Erzählungen, utopistische Erzählungen; altersgemäße Gedichte
Epische Texte aus Jugendbüchern	Auswahl entsprechender Bücher, Auszüge Episoden aus Novellen Artikel aus Jugendzeitschriften Handlungsverlauf, Gestaltungsmittel, Handeln und Entwicklung der Personen
Ungarndeutsche Literatur	Humorvolle, satirische Erzählungen aus dem Leben (Wohnen, Kleiden, Handwerk, Sitte, Feiern) der Ungarndeutschen Einakter, Theaterstücke
Sprachbetrachtung, Rechtschreibung	
Das Verb	Konjugation in Aktiv/Indikativ in den gelernten Zeitformen
Plusquamperfekt	Gebrauch der Zeitform
Passiv	In der Gegenwart und Vergangenheit Funktion der Passivform
Konjunktiv II	Präteritum (auch würde – Form), Plusquamperfekt
Untergeordnete Konjunktionen	
der Zeit	wenn, als, bevor, seit(dem), sobald, solange, nachdem, während
der Art und Weise	weil, sowie, ohne dass, ob, obwohl Bedeutung und Funktion
Der Satz	alle Satzarten gebrauchen
Das Satzgefüge	Teilsätze mit Konjunktionen Hauptsatz und Satzgefüge Die Wortstellung
Temporalsatz	in Gleich-, Vor- oder Nachzeitigkeit verstehen
Konditionalsatz	in beiden Zeitformen auch mit und ohne „wenn“ bilden
Finalsatz	damit, um ... zu (Kontraste dem Ungarischen gegenüber)

Versetzungsvoraussetzungen

- etwa 2000 Wörter aktiv beherrschen
- den gelernten Wortschatz fehlerfrei schreiben
- einen hochdeutsch sprechenden Partner in alltäglichen Themen verstehen und auf dessen Fragen antworten
- in deutscher Sprache Kontakte herstellen, fragen, Wünsche ausdrücken, Auskunft geben
- Stellung nehmen
- verständlich sprechen
- den Gebrauch von Plusquamperfekt verstehen
- den Unterschied zwischen Aktiv und Passiv kennen
- Konjunktiv Präteritum - auch „würde“ + Infinitiv - und Plusquamperfekt kennen
- die Konjunktionen: „und, aber, oder, sondern, denn, darum, deshalb, dann, dass, weil, ob, als, wenn“ gebrauchen können.
- die Wortstellung im erweiterten und zusammengesetzten Satz kennen
- Texte verständlich, nach dem Sinn betont, fließend lesen
- einfache Texte mit Hilfe des Wörterbuches, Handbuches oder Lexikons verstehen
- über das Gelesene berichten und die Meinung dazu äußern
- Gedichte eindrucksvoll vortragen
- die eigenen Gedanken schriftlich ausdrücken
- Personen - auch sich selbst - beschreiben, auf Grund ihres Verhaltens charakterisieren
- die inhaltlichen und formalen Kennzeichen des Schreibens von Privatbriefen kennen und anwenden
- aussagen, fragen, informieren
- drei weitere Gedichte auswendig kennen

Jahrgangsstufen 9–12*Ziele und Aufgaben*

- An den Schulen mit traditionellem und erweitertem Minderheitensprachunterricht muss unbedingt großer Wert darauf gelegt werden, dass die deutsche Sprache als Minderheitensprache unterrichtet wird und der inhaltliche Unterschied dem normalen Fremdsprachenunterricht gegenüber deutlich zum Vorschein kommt.
- Die Schüler mit ungarndeutscher Herkunft erhalten die Chance, ihre sprachliche und kulturelle Tradition zu pflegen und dadurch die Förderung ihres Minderheitenbewusstseins anzustreben.
- Die Hauptaufgabe des Unterrichts besteht darin, die kommunikative Kompetenz der Lernenden zu entwickeln.

Der Deutschunterricht trägt durch seinen eigenständigen Charakter als organischer Teil des Bildungs- und Erziehungssystems zur Entwicklung der Persönlichkeit der Schüler bei und hilft ihnen eine Wirklichkeit zu erschließen, die außerhalb ihres sprachlichen Erfahrungsbereiches liegt, und dadurch ihren Platz in der Gesellschaft zu finden.

Sie gewinnen einen Einblick in die Kultur der Ungarndeutschen, sie können dadurch Gemeinsamkeiten und Unterschiede feststellen und lernen, wie man mit dem Anderen umgehen und Vorurteile abbauen kann.

In der Funktion als Unterricht der Minderheitensprache ist die Sprache nicht nur Ziel, sondern auch Mittel des Unterrichts und der allgemeinen Kommunikation. Die Sprache gewährleistet auch, dass die Schülerinnen und Schüler die Geschichte und Kultur der Ungarndeutschen sowie aktuelle minderheitenspezifische Fragen in Ungarn und Europa kennen lernen.

Die kommunikative Kompetenz der Schüler befähigt sie dazu, sich in der deutschen Sprache situationsadäquat mündlich und schriftlich zu verständigen, sowie ihre Selbständigkeit und ihr kreatives Denken zu fördern.

Der Unterricht der Minderheitensprache besteht aus den Teilen Sprache und Literatur, die durch Inhalte zur Landeskunde und Nationalitätenkunde ergänzt werden. Die Lerninhalte werden den Bereichen *Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch*, *Sprachlehre*, *Literatur und Textbetrachtung* zugeordnet, wobei diese Bereiche miteinander in ständiger Wechselbeziehung stehen.

Diese Unterrichtskonzeption erzielt durch ihren wiederholenden und langsam progressiven Charakter die Integration der Schüler in die 9. Klasse. Da die Schüler aus verschiedenen Bildungseinrichtungen kommen, ist es wichtig, ihre Kenntnisse in allen Bereichen auf ein gemeinsames Niveau zu bringen. Zu diesem Zweck dient unter anderem die Beschäftigung mit altersgemäßen literarischen und Sachtexten, sowie die systematische Wiederholung bzw. spiralförmige Behandlung der Grundregeln der deutschen Grammatik. Erstrangiges Ziel der Literatur in dieser Altersstufe ist, den Spaß am Lesen zu erwecken und zum Sprechanlass zu dienen.

In der Jahrgangsstufe 10 gewinnen die Schüler zunehmend Sicherheit im mündlichen bzw. schriftlichen Sprachgebrauch. Sie systematisieren ihre Kenntnisse und lernen neue Strukturen kennen, wobei Fragen der Morphologie, Syntax und Semantik im Mittelpunkt stehen. Sie üben den selbständigen Umgang mit authentischen Texten, erschließen ihre Problematik unter verschiedenen Fragestellungen und setzen sich mit Themen ihres Erfahrungs- und Interessenbereiches auseinander. Sie lesen deutschsprachige Zeitungsartikel und berichten über Fernseh- und Radiosendungen aus verschiedenen Gesichtspunkten.

Im Deutschunterricht der Jahrgangsstufen 11 und 12 entwickeln die Schüler ihr Ausdrucksvermögen in Wort und Schrift weiter, sie beherrschen die für das Fach charakteristische Methoden und Lerntechniken und wenden sie auch in der selbständigen Arbeit an. Sie bekommen die Möglichkeit Kurzreferate zu halten, ihre wichtigen Fragen und Probleme vorzutragen.

Sie erfassen Sachtexte im Bereich des privaten und öffentlichen Lebens nach entsprechenden inhaltlichen, formellen und stilistischen Merkmalen und lernen den Unterschied zwischen den wichtigsten Varietäten des Deutschen und den Stilschichten treffen.

Bei der Beschäftigung mit literarischen Texten geht es vor allem nicht um die gründliche Analyse der Werke, sondern die Lernenden werden befähigt das Gelesene zu erschließen, kritisch zu beurteilen und dadurch einen Bezug zu eigenen Erfahrungen und Wirklichkeit zu finden.

Die Schüler bekommen einen Einblick in die ungarndeutsche Literatur, indem sie Gedichte und Erzähltexte ihrer wichtigsten Vertreter kennen lernen.

Sie beschäftigen sich intensiv mit den deutschsprachigen Ländern und den aktuellen minderheitenspezifischen Fragen in Ungarn und Europa. Sie eignen sich die wichtigsten Methoden des Übersetzens an und üben die Übersetzung aus dem Ungarischen ins Deutsche bzw. aus dem Deutschen ins Ungarische an Texten verschiedener Art, wodurch sie auf die Interferenzen der deutschen und ungarischen Sprache aufmerksam gemacht werden und den Umgang mit ein- und zweisprachigen Wörterbüchern üben.

Sie können mit zunehmender Sicherheit die Regeln der deutschen Rechtschreibung anwenden.

Entwicklungsanforderungen

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

Sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem aktuellen Thema bzw. Problem auseinandersetzen

Effektive Vertretung von Standpunkten und Interessen in Gespräch und Rede

Thema- und partnerbezogen diskutieren

Sachgerecht und in einer situationsadäquaten Form informieren (berichten, Auskunft geben usw.)

Im Zusammenhang mit Texten und Filmen aus unterschiedlichen Gesichtspunkten berichten

Kompetente Beschreibungen und Charakteristika erstellen

Fähig sein, einen muttersprachlichen Partner anzusprechen, ihn zu befragen bzw. mit ihm ein Gespräch zu führen

Das Wesen einfacher poetischer und nichtpoetischer Texte erfassen, es schriftlich in kompetenter Form ausdrücken können

Fragen und Sachverhalte - auch im Zusammenhang mit Texten- erörtern (Argumente formulieren und sie einander gegenüberstellen)

Einfache Texte interpretieren, zu ihnen Stellung nehmen

Texte nach bestimmten Gesichtspunkten kreativ verändern, das fehlende Ende ergänzen

Sachtexte in den verschiedensten Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens verfassen (Lebenslauf, Bewerbungsschreiben, Anzeige, Leserbrief usw.)

Texte aller Art sinngemäß vorlesen können

Verschiedene, vor allem nichtpoetische Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen können

Grammatik (Sprachlehre)

Die Regeln der deutschen Grammatik kennen und sie mündlich und schriftlich richtig anwenden

Die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen

Grammatische und syntaktische Erscheinungen und deren Funktion in einem Text erkennen, sie sinngemäß und korrekt in der eigenen Rede anwenden

Verben mit dem richtigen Objekt gebrauchen können

Gliedsätze richtig bilden, Konjunktionen richtig gebrauchen können

Die Regeln der deutschen Wortbildung kennen, nach diesen Wortbildungsmodellen neue Wörter bilden

Bedeutung und Wirkung der wichtigsten Partikel verstehen

Idiomatische Wendungen, feste Wortverbindungen und Phraseolexeme in geschriebenen und gesprochenen Texten erkennen, ihre Bedeutungen verstehen

Die Unterschiede der gesprochenen und der geschriebenen Sprache erkennen

Fähig sein, Begriffe sprachlich angemessen zu definieren

Übung bei der Benutzung ein- und zweisprachiger Wörterbücher haben

Die Regeln der deutschen Rechtschreibung sicher anwenden können

Literatur und Textbetrachtung

Sich in den Gattungen der Massenkommunikation sicher orientieren bzw. von diesen einfache Texte selbst erstellen können

Sich mit verschiedenen TV-Sendungen auseinandersetzen

Einfachere Sachtexte verstehen, schwierigere mit Hilfe eines Wörterbuchs erschließen

Gedichte sinngemäß deuten

Themen- und motivgleiche Gedichte miteinander vergleichen

Ein Jugendbuch selbstständig auswählen, darüber mündlich und schriftlich berichten können
Längere Werke erschließen, sich mit Inhalt und Aussage der Werke auseinandersetzen können

Verschiedene Stilmittel in Texten erkennen

Wichtige Persönlichkeiten der deutschen bzw. deutschsprachigen Literatur und Kunst kennen, über einige ihrer Werke berichten.

Jahrgangsstufe 9

Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit Aussagen unterschiedlicher Art zu einem Thema auseinandersetzen
- die eigene Meinung mündlich und schriftlich begründen
- Informationen in alltäglichen Situationen beschaffen, weitergeben
- über Erlebnisse berichten
- einen Brief mit persönlichem Inhalt schreiben
- eine Geschichte nacherzählen
- Texte zu alltäglichen bzw. bekannten Themen sinngerecht und flüssig lesen, auf Akzent und Intonation achten

Grammatik

- die bisher erlernten wesentlichen Regeln und Begriffe der Grammatik immer bewusster anwenden
- die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen
- gelernte grammatische Strukturen mit ihren Funktionen in Texten erkennen
- die Wirkung der ungarischen Interferenz immer bewusster vermeiden (Rektion der Verben und der Adjektive)
- wesentliche Regeln und Modelle der Wortbildung erkennen und auf Analogie Wörter bilden können
- den Begriff *Objekt*, lokale und temporale *Angaben* richtig verstehen und gebrauchen,
- zusammengesetzte Sätze mit bestimmten Konjunktionen richtig bilden können
- die grundlegendsten Regeln der deutschen Rechtschreibung (Groß- und Kleinschreibung, kurze und lange Vokale, Schreibung von s-ss-ß) in Diktaten und selbst angefertigten Texten sicher anwenden können.

Literatur und Textbetrachtung

- sichere Orientierung in den Gattungen der Massenkommunikation, diese Gattungen auch in ungarndeutschen Medien untersuchen
- in der Lage sein, einfache Berichte, Interviews, Reportagen zu erstellen
- die Fähigkeit entwickeln, einfache Gedichte miteinander zu vergleichen, sie sinngemäß zu deuten, sich mit ihren Aussagen auseinanderzusetzen, versuchen ähnliche Gedichte wie die der konkreten Poesie zu schreiben
- verschiedene Stilmittel in den Texten erkennen
- die Aussage kurzer epischer Werke interpretieren, indem die Texte frei verändert, beendet werden und andere Lösungen der Konfliktsituationen herausgefunden werden
- Einblicke in die moderne ungarndeutsche Lyrik gewinnen

Themenbereiche	Lerninhalte
Themen zur Konversation	
Schule	Das Schulgebäude. Die Unterrichtsfächer, der Stundenplan. Schule heute und gestern bzw. in 100 Jahren. Lehrer und Schüler - der ideale Lehrer und Schüler. Schule in Ungarn und in Deutschland bzw. Österreich. Die Schulordnung. Der Tagesablauf. Schülerheim.
Wohnen	Wohnen in der Stadt und auf dem Lande. Wohnen im Einfamilienhaus und im Hochhaus. Die Wohngemeinschaft. Wohnungssuche (Anzeige, Telefongespräch). Die Einrichtung der Wohnung.
Familie	Verwandtschaftsbeziehungen - der Stammbaum. Das Zusammenleben von Generationen. Die Geschichte (m)einer Familie. Familienfeste. Konflikte.
Jugendprobleme	Vor- und Nachteile des Erwachsenseins. Liebe, Freundschaft, Partnerschaft. Äußere und innere Eigenschaften. Der/die ideale FreundIn/PartnerIn .
Einkauf	Einkauf im Supermarkt und im Tante-Emma-Laden. Kleidungskauf. Die Mode. Die Werbung.
Essen und Trinken	Die Mahlzeiten. Gesunde Ernährung. Essgewohnheiten verschiedener Nationen. Zubereiten von Speisen - Kochrezepte. Einladung zum Essen - zu Hause und im Restaurant.
Gesundheit	Der menschliche Körper: Körperteile, Organe. Krankheiten, die Symptome der alltäglichsten Krankheiten. Beim Arzt. Gesunde und ungesunde Lebensweise - Suchtgefahren
Natur und Umwelt	Der Zoo - Tierschutz oder Tierquälerei? Umweltverschmutzung: Müll, Waldsterben, Luft- und Wasserverschmutzung, Ozonloch. Was kann/soll der Staat und der Einzelne für den Umweltschutz tun?
Grammatik	
Das Verb	Tempusgebrauch (Präsens, Präteritum, Perfekt Plusquamperfekt, Futur I, Futur II) Konjugation im Präsens (a/ä, e/i(e)) Imperativ, Gebrauch der Modalverben, Reflexive Verben. Einfache Rektionen der Verben, Konjunktiv II (würde -Form).
Das Substantiv und das Pronomen	Genus der Substantive, der Artikel, die (starke und schwache) Deklination der Substantive. Personal-, Possessiv-, Demonstrativpronomina und ihre Deklination.
Das Adjektiv	Deklination und Komparation der Adjektive, <i>wie/als</i> beim Vergleich. Einfache Rektionen der Adjektive.
Wortbildung	Zusammensetzungen, Ableitungen.
Satzgrammatik	Die Satzteile (Subjekt, Prädikat, Objekte), die Reihenfolge der Objekte. Temporale und lokale Angaben mit Präpositionen (auf die Fragen <i>wohin</i> und <i>wo</i> bzw. <i>wann</i> , <i>wie oft</i> und <i>wie lange</i>). Zusammengesetzte Sätze: Temporalsätze (<i>wenn, als</i>), Kausalsätze (<i>weil, denn</i>), Konditionalsätze (<i>wenn</i>) und Relativsätze. Gebrauch der Doppelkonjunktionen <i>weder...noch</i> , <i>sowohl...als auch</i> , <i>je...desto</i> .
Rechtschreibung	Groß- und Kleinschreibung, Dehnung von Vokalen, s-Schreibung, Schreibung häufig vorkommender Fremdwörter und anderer Einzelfälle.

Themenbereiche	Lerninhalte
Literatur und Textbetrachtung	
Massenkommunikation	Nachricht, Bericht, Interview, Reportage, Anzeige. Ungarndeutsche Medien.
Inhalt- und motivgleiche Gedichte	Gedichte nach freier Wahl. Themen, Motive: Jahreszeiten, Liebe, Natur usw.
Konkrete Poesie	mit sprachlichen Elementen nach optischen und akustischen Gesichtspunkten geordnete Gedichte Verfassung von eigenen Gedichten.
Epische Kurzformen	Kurzgeschichte, Parabel Erzähltexte
Ungarndeutsche Literatur	Inhalt- und motivgleiche Gedichte von verschiedenen Autoren.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem Thema bzw. Problem aus der eigenen Umgebung auseinandersetzen
- die Meinung mündlich und schriftlich formulieren
- in Gesprächen bzw. Rollenspielen auf Äußerungen des Gesprächspartners reagieren
- Informationen in alltäglichen Situationen beschaffen und weitergeben (Auskunft)
- im Zusammenhang mit Texten und Filmen bzw. mit Gehörtem und Erlebtem (vor allem mündlich) berichten
- Menschen charakterisieren (Personenbeschreibung)
- Briefe mit persönlichem Inhalt schreiben
- eine Geschichte nacherzählen
- Texte zu alltäglichen bzw. bekannten Themen sinngerecht und flüssig lesen
- die bisher erlernten wesentlichen Regeln und Begriffe der Grammatik immer bewusster anwenden
- die wichtigsten Termini der deutschen Grammatik kennen
- gelernte grammatische Strukturen in Texten erkennen
- Wörter bilden
- lokale und temporale Angaben gebrauchen
- Bildung zusammengesetzter Sätze mit bestimmten Konjunktionen
- die grundlegendsten Regeln der deutschen Rechtschreibung (Groß- und Kleinschreibung, kurze und lange Vokale, Schreibung von s-ss-ß) in Diktaten und selbst geschriebenen Texten anwenden
- Orientierung in den Gattungen der Massenkommunikation
- einfache Berichte, Interviews zu erstellen
- einfache Gedichte miteinander vergleichen, sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- die Aussage kurzer epischer Werke interpretieren können, Einblicke in die moderne ungarndeutsche Lyrik gewinnen

Jahrgangsstufe 10 Stundenzahl im Schuljahr: 185

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem aktuellen, eventuell aus den Medien bekannten Thema bzw. Problem auseinandersetzen
- Stellungnahme zu Gehörtem und Gelesenem, effektive Vertretung von Standpunkten und Interessen in Gespräch und Rede
- im Zusammenhang mit aktuellen Problemen themen- und partnerbezogen diskutieren
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens gestalten (Formular, Fragebogen, Antrag, offizielles Schreiben)
- Sachverhalte und Probleme im Zusammenhang mit poetischen und nichtpoetischen Texten sinngemäß erfassen
- einfache poetische und nichtpoetische Texte nach Inhalt, Aufbau, Aussage und Motiven analysieren, dazu Stellung nehmen
- Texte kreativ umgestalten (Texte fortsetzen, mit einem anderen Schluss versehen)
- anspruchsvolle poetische und nichtpoetische Texte sinngemäß vorlesen können

Grammatik

- Sachtexte untersuchen, grammatische und syntaktische Erscheinungen (Aktiv und Passiv, Konjunktiv, Temporal-, Final-, Konzessivsätze, Infinitivgruppen) und deren Funktion in den Texten erkennen, diese sinngemäß und korrekt in der eigenen Rede anwenden
- Satzglieder erkennen, Objekte richtig gebrauchen
- unterschiedliche Formen der Sprachverwendung kennen, Ausdrücke der Jugendsprache situationsgemäß anwenden
- Begriffe umschreiben
- einsprachige Wörterbücher gebrauchen
- die Regeln der deutschen Rechtschreibung mit zunehmend großer Sicherheit anwenden
- die Regeln der Zeichensetzung korrekt einsetzen

Literatur und Textbetrachtung

- frei ihre Meinung über Fernsehsendungen äußern und sich damit kritisch auseinandersetzen
- sich über die Thematik und den Inhalt von Minderheitensendungen im TV und Rundfunk informieren
- zunehmend selbstständig Gedichte sinngemäß deuten
- Balladen lesen und erschließen
- die Eigentümlichkeiten von Songs kennen
- anhand von Erzähltexten verschiedener Autoren mit Vergangenheit und Gegenwart der Ungarndeutschen konfrontiert werden

Themenbereiche	Lerninhalte
Konversationsthemen	
Dienstleistungen	Beim Friseur. Reparaturen – Handwerker. Auf der Post – telefonieren. Auf der Bank – Geld abheben, Kredit aufnehmen. An der Tankstelle, in der Autowerkstatt.

Themenbereiche	Lerninhalte
Technik	Das Auto - Führerschein erwerben. Haushaltsgeräte - Bedienungsanleitungen. Wie geht man mit einem Computer um? Das Internet.
Reisen, Verkehr	Reisevorbereitungen. Reisen allein oder mit der Reisegruppe. Reisen mit Auto - Diskounfälle. Reiseziele in Deutschland, Österreich, in der Schweiz.
Feiertage-Wetter	Nationale, staatliche, religiöse Feiertage. Feiertage im ungarischen und im ungarndeutschen Brauchtum. Die Natur und das Wetter in den verschiedenen Jahreszeiten. Wettervorhersage.
Freizeit	Freizeitsport/ Leistungssport. Extreme Sportarten. Gewalt, Horror, Action auf dem Bildschirm. Disko, Fete, Kneipe -Wohin gehen Jugendliche aus? Gefahren.
Politik, Europa	Demokratie in der Schule – Schülerselbstverwaltungen. Aktuelle politische Ereignisse anhand der Presse. Schüleraustausch - Möglichkeiten und Erfahrungen.
Grammatik	
Das Passiv	Bildung, Konjugation und Gebrauch des Verbs in Aktiv und Passiv. Unterscheidung von Handlungs- und Zustandspassiv. Passiv mit Modalverben.
Der Konjunktiv II.	Bildung und Konjugation von Konjunktiv II.(Gegenwart und Vergangenheit) - Gebrauch in Konditional- und Wunschsätzen.
Das Substantiv und das Adjektiv	Adjektivdeklinaton - schwierige Fälle. Substantivierte Adjektive. Rektion der Adjektive.
Satzgrammatik	Verknüpfung von Satzteilen -Verben mit Akkusativ-, Dativ-, Genitiv- und Präpositionalobjekten. Temporalsätze (<i>nachdem, bevor</i>), Finalsätze (<i>damit, um...zu</i>), Konzessivsätze (<i>obwohl, trotzdem, trotz, zwar</i>). Infinitivkonstruktionen mit und ohne <i>zu</i> .
Sprachvarietäten	Standard- und Umgangssprache, Funktiolekte, Gruppensprachen (Schwerpunkt: Jugendsprache)
Rechtschreibung	Gezielte Übungen an schwierigen Einzelfällen Schreibung von Fremdwörtern, Kommasetzung.
Literatur und Textbetrachtung	
Massenkommunikation	Nachricht, Kommentar, Interview, Reportage, Unterhaltungssendungen, Fernsehspiel Merkmale, Formen, Wirkungen
Themen- und motivgleiche Gedichte	Gedichte aus verschiedenen Epochen über Liebe, Naturerfahrung, Farben, Heimat usw.
Epische Kurzformen	Kurzgeschichten von Heinrich Böll, Wolfgang Borchert und anderen Autoren. Erzählungen, Parabeln, einfache Satiren.
Die Ballade	Balladen aus verschiedenen Epochen. Z.B.: Goethe: Erlkönig; Schiller: Der Handschuh; usw.
Songs, Liedertexte	Lieder von Liedermachern Texte moderner Pop-Rock-Musik
Ungarndeutsche Literatur	Erzähltexte von verschiedenen Autoren

Lektüren – 9–10. Klasse

Empfohlen werden die Werke, die im Lehrbuch **Bunte Erde** zu finden sind.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem aktuellen, eventuell aus den Medien bekannten Thema bzw. Problem auseinandersetzen
- zu Gehörtem und Gelesenem Stellung nehmen
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens gestalten
- einfache poetische und nichtpoetische Texte nach Inhalt und Aussage analysieren
- Texte fortsetzen, mit einem anderen Schluss versehen
- poetische und nichtpoetische Texte sinngemäß vorlesen
- Sachtexte untersuchen, grammatische und syntaktische Erscheinungen (Aktiv und Passiv, Konjunktiv, Temporal-, Final-, Konzessivsätze, Infinitivgruppen) in den Texten erkennen, sie sinngemäß in der eigenen Rede anwenden
- Objekte richtig gebrauchen
- Begriffe umschreiben
- einsprachige Wörterbücher gebrauchen
- die Regeln der deutschen Rechtschreibung mit zunehmend großer Sicherheit anwenden
- die Regeln der Zeichensetzung anwenden
- frei die Meinung über Fernsehsendungen äußern und sich damit kritisch auseinandersetzen
- sich über Minderheitensendungen im Fernsehen und im Rundfunk informieren
- Gedichte interpretieren
- Balladen lesen und erschließen
- anhand von Erzähltexten verschiedener Autoren mit Vergangenheit und Gegenwart der Ungarndeutschen konfrontiert werden

Jahrgangsstufe 11 **Stundenzahl im Schuljahr: 185**

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem Problem der Vergangenheit und der Gegenwart kritisch auseinandersetzen
- im Zusammenhang mit einem Problem Stellung nehmen, für die eigene Meinung logisch und verständlich argumentieren, an einer Diskussion bzw. Debatte teilnehmen können
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens (Bewerbungsschreiben, ausführlicher und tabellarischer Lebenslauf) erstellen
- Sachverhalte und Probleme unter bestimmten Aspekten erschließen
- eine Inhaltsangabe schreiben
- Kommentare zu gelesenen Texten erstellen
- Kurzreferate erarbeiten und vortragen
- verschiedene Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen

Grammatik

- modale Bedeutungen der Verben (Vermutung, Empfehlung, Wahrscheinlichkeit, Zwang, Distanzierung usw.) richtig verstehen und in der eigenen Rede korrekt anwenden
- verschiedene Ausdrucksmöglichkeiten der indirekten Rede in literarischen Texten bzw. in Texten der Medien untersuchen, ihre Funktion und Bedeutung erkennen und sie in bestimmten Situationen anwenden können
- mehrdeutige Wörter erkennen, Wortpaare mit der selben bzw. mit ähnlicher und gegensätzlicher Bedeutung in Texten untersuchen, Unterschiede und Ähnlichkeiten feststellen und diese zur Bereicherung des eigenen Wortschatzes richtig anwenden
- idiomatische Wendungen in geschriebenen und gesprochenen Texten erkennen, ihre Bedeutung und Verwendungsmöglichkeit verstehen
- Unterschiede der geschriebenen und der gesprochenen Sprache erkennen; diese Unterschiede bei eigenen mündlichen und schriftlichen Äußerungen beachten
- Bedeutung und Stilwirkung der wichtigsten Redepartikeln verstehen

Literatur und Textbetrachtung

- die epischen Werke nach Inhalt und Aussage erschließen und sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- befähigt werden, Gedichte miteinander zu vergleichen, ihre besonderen Merkmale erkennen
- Kenntnisse über Leben und Werke von Goethe und Schiller besitzen
- Ein ganzes Werk in Abschnitten erschließen, den Inhalt erzählen, sich mit der Aussage auseinandersetzen

Themenbereiche	Lerninhalte
Konversationsthemen	
Anderssein	Soziale Randgruppen (Obdachlose, Drogenabhängige, Sekten...) Minderheiten, Ausländer (Gastarbeiter, Asylanten) -gesellschaftliche Probleme- Toleranz/Intoleranz, Vorurteile, Assimilation
Die deutschsprachigen Länder	Bevölkerung; geographische, gesellschaftliche, kulturelle Besonderheiten von Deutschland, Österreich und der Schweiz
Die Teilung Deutschlands - vor und nach dem Mauerfall	Die Entstehung der BRD und der DDR. Ihre unterschiedliche Entwicklung. Die Wiedervereinigung und ihre Folgen.
Arbeitswelten	Arbeit früher und heute. Arbeit suchen und finden (Bewerbung, Vorstellungsgespräch). Karriere. Arbeitslosigkeit, Berufe mit Zukunft.
Leben im Freundeskreis	Freundschaft, Partnerschaft, Liebe.
Grammatik	
Das Verb	Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen. Subjektive Bedeutung der Modalverben. Bildung des Konjunktiv I., Ausdruck der indirekten Rede durch den Indikativ, Konjunktiv I. und Konjunktiv II. Partizip Präsens und Perfekt - Transformation von Partizipien in Relativsätze.
Bedeutungslehre	Homonyme, Synonyme, Antonyme

Themenbereiche	Lerninhalte
Wortverbindungen	Idiomatische Wendungen, Funktionsverbgefüge; Kollokationen
Satzgrammatik	Bildung verschiedener Gliedsätze durch die Konjunktionen <i>als ob/als wenn/als, ohne dass/ohne...zu, anstatt dass/ anstatt...zu</i> bzw. prädikativer Konstruktionen <i>haben...zu, sein...zu</i> . Konkurrenzformen des Passivs.
Nominal- und Verbalstil	Wortschatz und Satzbau. Sprachliche Mittel bei Alltagsgesprächen, öffentlichen Reden, geschriebenen und gedruckten Texten. Nominalisierungen in Sachtexten, Überschriften. Redepartikeln.
Übersetzung	Übersetzung aus dem Deutschen ins Ungarische und aus dem Ungarischen ins Deutsche.
Literatur und Textbetrachtung	
Die Fabel	Fabeln von Lessing und anderen Autoren vergleichen. Selbständig Fabeln beenden bzw. Schreiben.
Johann Wolfgang Goethe und Friedrich Schiller	Die Zusammenarbeit der beiden Dichter. Goethes Sesenheimer Lieder. Mailed, Heidenröslein, Wanderers Nachtlied und andere Gedichte. Schillers Ode an die Freude usw.
Jugendbuch als Ganzschrift	Ein Jugendbuch nach freier Wahl.
Erzähltexte	Ein längeres episches Werk aus dem 19. Oder 20. Jahrhundert. Z.B.: E.T.A. Hoffmann: Das Fräulein von Scuderi oder Gottfried Keller: Romeo und Julia auf dem Dorfe oder Friedrich Dürrenmatt: Der Richter und sein Henker usw.
Ungarndeutsche Literatur	Sprache und Identität in ungarndeutschen Gedichten und Erzähltexten.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich mit unterschiedlichen Aussagen zu einem Problem der Vergangenheit und der Gegenwart kritisch auseinandersetzen
- im Zusammenhang mit einem Problem Stellung nehmen, für die eigene Meinung Argumente bringen
- Sachtexte in unterschiedlichen Gattungen des privaten und öffentlichen Lebens (Bewerbungsschreiben, ausführlicher und tabellarischer Lebenslauf) erstellen
- Sachverhalte und Probleme unter bestimmten Aspekten erschließen
- eine Inhaltsangabe schreiben
- verschiedene Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen
- modale Bedeutungen der Verben (Vermutung, Empfehlung, Wahrscheinlichkeit, Zwang, Distanzierung usw.) richtig verstehen
- verschiedene Ausdrucksmöglichkeiten der indirekten Rede in literarischen Texten bzw. in Texten der Medien untersuchen, ihre Funktion erkennen
- mehrdeutige Wörter erkennen, Wortpaare mit der selben bzw. mit ähnlicher und gegensätzlicher Bedeutung in Texten untersuchen, Unterschiede und Ähnlichkeiten feststellen
- Unterschiede der geschriebenen und der gesprochenen Sprache erkennen

- die epischen Werke nach Inhalt und Aussage erschließen und sich mit ihren Aussagen auseinandersetzen
- Gedichte miteinander vergleichen, ihre besonderen Merkmale erkennen
- Kenntnisse über Leben und Werke von Goethe und Schiller haben
- Ganzschriften abschnittsweise erschließen, ihren Inhalt erzählen, sich mit ihrer Aussage auseinandersetzen

Jahrgangsstufe 12

Stundenzahl im Schuljahr: 165

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten

Mündlicher und schriftlicher Sprachgebrauch

- sich in Rede- und Gesprächssituationen flüssig äußern
- sich mit einem Problem der Vergangenheit, der Gegenwart und der Zukunft kritisch auseinandersetzen
- ein gegebenes Problem erläutern, im Zusammenhang damit Stellung nehmen, die eigenen Argumente und mögliche andere einander gegenüberstellen
- verschiedene poetische und nichtpoetische Texte erschließen, interpretieren und beurteilen
- Nachschlagewerke zu den im Deutschunterricht behandelten Bereichen auswählen und benutzen
- Arbeitstechniken des Mitschreibens, Ordners, Zusammenfassens kennen und selbstständig anwenden
- verschiedene Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen
- ungarische Texte in deutscher Sprache zusammenfassen

Grammatik

- über gut fundierte grundlegende Kenntnisse in Morphologie, Semantik und Syntax verfügen, die zu einem differenzierten Sprachgebrauch verhelfen
- Bedeutung und Funktion der sprachlichen Erscheinungen in authentischen Texten erkennen
- über grundlegende stilistische Kenntnisse verfügen und diese in Wort und Schrift richtig anwenden
- die vom Kontext bestimmten Bedeutungsunterschiede der Wörter erkennen und nach richtiger Wortwahl streben
- den stilistischen Wert der Fremdwörter in der deutschen Sprache kennen und sie im entsprechenden Kontext richtig gebrauchen
- für den eigenen Sprachgebrauch Wörter bilden
- die Regeln der deutschen Orthographie und Zeichensetzung mit großer Sicherheit anwenden

Literatur und Textbetrachtung

- sich in den journalistischen Textsorten gut orientieren
- im zunehmend selbständigen Umgang mit Werken deren Ideengehalt erschließen und sich damit kritisch auseinandersetzen
- fähig sein, Werke nach angegebenen Gesichtspunkten mündlich und schriftlich zu interpretieren
- die Entwicklungstendenzen der ungarndeutschen Literatur kennen

Themenbereiche	Lerninhalte
Konversationsthemen	
Werte in einer Gemeinschaft/soziale Werte	Toleranz/Intoleranz; Historische bzw. neue Kirchen. Soziale Funktion der Kirchen. Ehre und Ehrlichkeit.
Geschlechterrollen	Die traditionelle und die neue Frauenrolle: Familienmutter oder Karrierefrau? Eine veränderte Moral. Die Krise der Ehe.
Manipulation	Manipulation der Menschen in einem totalitären Staat -Methoden und Mittel, die Wirkung. Manipulation heute – durch Medien, die Politik(er), das Geld usw.
Geschichte und Kultur	Zeitgeschichte in Deutschland im 20. Jahrhundert (z.B.:Nationalsozialismus, Die Stunde Null, Das Wirtschaftswunder, politische Bewegungen, Bürgerinitiativen). Museen, Theater, Film, Festspiele, Persönlichkeiten.
Unsere Zukunft	Persönliche Zukunftsvorstellungen/Möglichkeiten. Bewerbung um einen Studienplatz oder um eine Arbeitsstelle. Die Minderheitenpolitik Ungarns. Ungarns Zukunft in Europa: die EU. Die Zukunft der Menschheit: die Umwelt. Die Verantwortung der Wissenschaft.
Grammatik	
Stilistik	Wortwahl, Satzbau, und ihre Abhängigkeit von der jeweiligen Situation bzw. Sprecherabsicht. Ursachen der Bedeutungsunterschiede (Kontext, Textvergleich).
Wortschatz und Wortbildung	Fremdwörter und Neubildungen, Lehnwörter, Lehnübersetzungen. Einfluss von Fremdsprachen auf die deutsche Sprache (Anglizismen). Bildung neuer Wörter durch Ableitung und Präfigierung.
Wort, Satz, Text	Wiederholung, Festigung und Systematisierung der Kenntnisse bei der Untersuchung von authentischen Texten.
Übersetzung	Übersetzungen und Verdichtungen
Literatur und Textbetrachtung	
Deutschsprachige Zeitungen und Zeitschriften	Journalistische Darstellungsweisen anhand ausgewählter Artikel. Die Boulevardpresse. Werbungen. Die deutschsprachige Presse in Ungarn.
Dramatische Texte	Ein selbstgewähltes Drama aus dem 20. Jahrhundert (Z.B.: Dürrenmatt: Die Physiker oder Der Besuch der alten Dame oder Max Frisch: Andorra oder Biedermann und die Brandstifter)
Erzähltexte	Ein selbstgewähltes episches Werk aus dem 20. Jahrhundert.
Ungarndeutsche Literatur	Entwicklungstendenzen der ungarndeutschen Literatur dargestellt an einzelnen Werken.

Versetzungsvoraussetzungen

- sich in Rede- und Gesprächssituationen flüssig äußern
- sich mit einem Problem der Vergangenheit, der Gegenwart und der Zukunft kritisch auseinandersetzen
- ein gegebenes Problem erläutern, damit im Zusammenhang Stellung nehmen
- verschiedene poetische und nichtpoetische Texte erschließen, interpretieren

- verschiedene Texte aus dem Ungarischen ins Deutsche und aus dem Deutschen ins Ungarische übersetzen
- über gut fundierte morphologische, semantische und syntaktische Kenntnisse verfügen
- Fremdwörter im entsprechenden Kontext richtig gebrauchen
- für den eigenen Sprachgebrauch Wörter bilden
- die Regeln der deutschen Orthographie und Zeichensetzung mit großer Sicherheit anwenden
- sich in den journalistischen Textformen gut orientieren können
- im Umgang mit Werken deren Ideengehalt erschließen und sich damit kritisch auseinandersetzen

LANDES- UND VOLKSKUNDE

FÜR UNGARNDEUTSCHE MINDERHEITENSCHULEN

Ziele und Aufgaben:

Durch das Kennenlernen der Vergangenheit wird das Identitätsbewußtsein der Schüler erweckt und ihr Zukunftsbild aufgebaut. Die Schüler sollen die Rechte der Minderheiten kennenlernen, um an der Interessenvertretung teilnehmen zu können.

Die Schülerinnen und Schüler der Minderheitenschulen sollen erst mit den wichtigsten Traditionen, mit der Lebensweise und mit der Kultur der Ungarndeutschen bekannt gemacht werden. Sie sollen stolz auf ihre Zugehörigkeit zur Volksgruppe sein, aber auch die Kultur der Ungarn und der anderen in Ungarn lebenden Minderheiten schätzen und die interethnischen Beziehungen erkennen.

Die Schülerinnen und Schüler lernen die Varietäten (Dialekte) der deutschen Sprache bei den Ungarndeutschen kennen, deren Wert und Leistung sowie ihre wichtigsten Abweichungen von der deutschen Standardsprache.

Das Kennenlernen der Geschichte der deutschstämmigen Bevölkerung von den Anfängen bis zur Gegenwart soll dazu beitragen, dass sich eine wirklichkeitstreue Betrachtung über die Rolle der Vielfalt und der Ausstrahlung einer Minderheit auf die Mehrheitsnation formuliert. Die Kenntnisse aus der Geschichte sollen auch helfen, die Erscheinungsformen der Vorurteile zu kennen und deren Hintergründe zu erschliessen. Die Bearbeitung der historischen Themen soll im Geschichtsunterricht geschehen.

Die Jugendlichen sollen auch mit der heutigen Lage im klaren sein, die Organisationen, Gremien und Presse der Minderheit kennen und durch selbstständiges Arbeiten angeregt werden, sich auch nach dem Abschluss der Schule mit dem Leben und der Kultur der Ungarndeutschen zu beschäftigen und ihre Interessen zu vertreten.

Durch das interkulturelle Lernen erkennen die Schüler und Schülerinnen die Vorteile der sprachlichen und kulturellen Vielfalt und werden zum Verständnis und zur Achtung der eigenen und anderen Kulturen erzogen. Die Schüler sollen in der Lage sein, den Stellenwert der deutschen Minderheit in Ungarn in einer europäischen Dimension richtig einordnen zu können.

Allgemeine Entwicklungsanforderungen

Jahrgangsstufe 1–4

In der Unterstufe der Grundschule soll ausschliesslich handlungsorientiert vorgegangen werden, konkrete Kenntnisse, Daten sollten nicht vermittelt werden. Die Lerninhalte werden in den Deutschunterricht bzw. in andere Fächer eingebaut (z. B. in Musik und Technik). Nach Möglichkeit soll die Nationalitätenkunde also nicht als selbstständiges Fach unterrichtet werden.

Die Schüler sollen :

- Einsicht in das Leben der Ungarndeutschen in Vergangenheit und Gegenwart aufgrund von eigenen Erlebnissen erhalten, wobei sie grundlegende Kenntnisse über das Leben der Vorfahren und über ihre tägliche Arbeit erwerben;
- der Verschiedenartigkeit der Menschen – besonders in Sprache und Brauchtum – bewußt werden. Sie sollen zwei unterschiedliche Bräuche kennen und von der Existenz von Mundart und Standardsprache wissen. Sie sollen mundartliche Wörter sammeln und einige Varietäten der deutschen Sprache auf ihrem Niveau kennen;
- zum Sammeln und Erlernen von Reimen, Liedern und Spielen angeregt werden, die Schönheit und den Wert der Volksdichtung erkennen. Sie sollen je drei Reime, Lieder, Sprichwörter und Wetterregeln aus der Volksdichtung und ein Gedicht aus der Kunstdichtung auswendig lernen;
- Interesse am Kennenlernen der Kultur der Vorfahren haben, und zwar durch spielerisches Reproduzieren von Überlieferungen, sie sollen drei Gegenstände reproduzieren, Kenntnisse über deren Verwendung besitzen. Sie sollen weiterhin die Wichtigkeit der Traditionspflege erkennen.

Jahrgangsstufe 5–8

Die Schüler sollen:

- Einsicht in das Leben einer von Deutschen bewohnten Siedlung gewinnen, ungarndeutsche Siedlungsgebiete kennenlernen mit ihren geographischen Gegebenheiten, weiterhin warum und wie die Ungarndeutschen nach Ungarn gekommen sind. Sie sollen die Gründe der Ansiedlung wissen, die Ballungszentren der Ungarndeutschen kennen und einige wichtige Ereignisse nacherzählen können;
- die wichtigsten Bräuche des Jahres und die Religionsfeste kennenlernen, Bräuche selbst sammeln, die behandelten Bräuche aufzählen und kurz beschreiben können. Weiterhin sollen sie mit den wichtigsten Traditionen der Ungarndeutschen und denen der deutschsprachigen Länder vertraut gemacht werden, sie sollen die Unterschiede und Gemeinsamkeiten in den Bräuchen erkennen. Es soll das Interesse an anderen Kulturen geweckt werden, die die Schüler achten sollen;
- angeregt werden, das ungarndeutsche Tanz- und Liedgut zu pflegen, die ungarndeutsche Literatur kennenlernen. Sie sollen je drei Gedichte und Volkslieder auswendig erlernen, sowie Geschichten / Sagen nacherzählen können;
- auf Grund der gesammelten Mundartwörter feststellen, welche Laute der Ortsmundart von der standardsprachlichen Norm auffallend abweichen. Sie sollen einige lautliche und lexikalische Eigentümlichkeiten der Ortsmundart (wenn es eine gibt) aufzählen und Entlehnungen aus dem Ungarischen sammeln;
- Einsicht in das frühere Alltagsleben der ungarndeutschen Bauern und Handwerker gewinnen, die Einrichtung von Haus und Hof, sowie vom Ort kennenlernen. Sie sollen Grundkenntnisse über die Siedlungsform und die wichtigsten Möbelstücke besitzen. Weiterhin sollen sie die wichtigsten Bauernarbeiten, handwerkliche Berufe, frühere Speisen und Kleidungsstücke aufzählen können. Sie sollen die Unterschiede in der Nahrung und Kleidung von früher und heute kennen. Sie sollen auch die Wohntraditionen der Ungarndeutschen kennen, diese mit denen der Ungarn vergleichen können;
- die Traditionen der Vorfahren entdecken und wiederbeleben, die interethnischen Beziehungen kennen, die Rolle der Ungarndeutschen in den internationalen Beziehungen verstehen. Sie sollen die wichtigsten in Ungarn lebenden Minderheiten aufzählen können;
- die wichtigsten Minderheitenrechte kennen;

- den Beitrag deutschstämmiger Persönlichkeiten zur Entfaltung der ungarischen Kultur kennen, und mindestens drei Persönlichkeiten mit ihren wichtigsten Leistungen aufzählen können, sowie Werke aus der ungarndeutschen Volks- bzw. Kunstliteratur kennen.

Jahrgangsstufe 9–12

Die Schüler sollen:

- die wichtigsten Siedlungsgebiete der Deutschen im historischen Ungarn erfassen, die Geographie der Siedlungsgebiete kennen, diese aufzählen können. Sie sollen weiterhin den kulturellen Beitrag der deutschen Bevölkerung Ungarns kennen;
- die historische Rolle des Ungarndeutschtums von der Ansiedlung bis heute kennen, sich mit den Ereignissen auseinandersetzen können;
- das ungarndeutsche Schulwesen kennen, es mit dem von anderen deutschsprachigen Ländern vergleichen können (z. B. bei Schulpartnerschaften);
- erkennen, was die Selbstverwaltung der Minderheiten bedeutet, sie sollen die Rolle der Selbstverwaltungen im Heimatraum kennen, sowie die (einige) Organisationen und Vereine der Ungarndeutschen;
- die ungarndeutschen Medien und ihre Rolle bei der Sprach – Identitätvermittlung kennen, sich mit derer Tätigkeit auseinandersetzen können, nach Möglichkeit an der Arbeit der Medien (NZ, Rundfunksendung, Unser Bildschirm) teilnehmen;
- die ungarndeutschen Bräuche im Jahresablauf und im Familienkreis kennen, den Ursprung und das Wesen dieser erfassen. Sie sollen weiterhin die Unterschiede zwischen den früheren und gegenwärtigen Normen in den Familien erkennen, den Beitrag ungarndeutscher Persönlichkeiten zu der Entfaltung der ungarischen Kultur verstehen. Sie sollen bedeutende ungarndeutschen Persönlichkeiten aufzählen können, und je eines ihrer Werke kennen.
- Den Zusammenhang zwischen Verzierung, Form und Funktion der Gegenstände im und um das Haus erkennen, mit den wichtigsten Zierelementen im Klaren sein.
- Literarische Werke selbständig bearbeiten und interpretieren können, mindestens ein kurzes Prosastück und zwei Gedichte.
- die Assimilationsprozesse der Ungarndeutschen und ihre Folgen kennen
- projektorientiert arbeiten können

Jahrgangsstufe 1 **Stundenzahl im Jahr: 37**

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Das Kennenlernen alter Verwandtschaftsbezeichnungen
Beschreibung von Personen und Gegenständen, Herstellung einiger handwerklicher Erzeugnisse,
Benennung von Gebäuden im Ort, sowie von Blumen und Pflanzen.
Erlernen ausgewählter Werke aus der Volksdichtung.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
Die Familie und die Familienmitglieder	Verwandtschaftsbezeichnungen, eventuell ihre mundartliche Bezeichnung Beschreibung von Personen und Gegenständen aufgrund von Äusserlichkeiten, z.B. anhand von alten Fotos Darstellung der Familienmitglieder in spielerischer Form
Das Leben in der Familie	Herstellen einiger handwerklicher Erzeugnisse (Lebkuchen backen, Puppen aus Maiskolben oder Maisschale)
Das Zuhause, die Umgebung, Haustiere	Blumen, Gemüsepflanzen im Hausgarten, sowie Haustiere und eventuell ihre mundartlichen Bezeichnungen
Das Leben in der Stadt/ im Dorf	Besuch von bekannten Gebäuden im Ort: Kirche, Museum/Heimatismuseum
Volksdichtung	Reime und Lieder über Tiere und Naturerscheinungen Reime und Lieder an Jahresfeste gebunden: Nikolaus- und Neujahrssprüche Kinderspiele, einfache Tänze, Volkslieder

Versetzungsvoraussetzungen:

Am Ende des Jahres sollen die Schüler mindestens drei Beispiele aus der Volkskultur beherrschen (Lied, Reim, Tanz, Spiel). Sie sollen auch grundlegende Kenntnisse in den behandelten Themen haben.

Jahrgangsstufe 2
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Sprechen über Bilder.

Benennung von Einrichtungs –und Wohnungsgegenständen

Kennenlernen der wichtigsten bäuerlichen und handwerklichen Arbeiten, mit einigen mundartlichen Benennungen im erwähnten Themenbereich im Klaren sein.

Die Fertigkeit zum Basteln von Spielsachen, Haustieren aus natürlichen Stoffen besitzen. Das Erlernen von ausgewählten Werken aus der ungarndeutschen Volks – und Kunstdichtung.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause und die Schule	Sprechen über Bilder und mitgebrachte Fotos: Die Schule früher und heute Grosseltern erzählen über ihre Schulerlebnisse Trachten der Klein- und Schulkinder
Wohnhaus, Wohnung	Einrichtungs- und Gebrauchsgegenstände
Berufe	Tagesablauf der Bauern, wichtigste Geräte der bäuerlichen Arbeit, mundartliche Benennungen bäuerlicher und handwerklicher Geräte

Themenbereiche	Lerninhalte
Verkehr	Verkehrsmöglichkeiten früher und heute Ein Wägelchen basteln aus Weide
Haustiere, Wald- und Feldtiere	Benennung der Tiere, bei Möglichkeit auch mit den mundartlichen Benennungen Basteln von Haustieren aus Maisstengeln (Kühe, Ziegen usw.)
Feste im Jahresablauf	Eier färben nach altem Brauch oder Weihnachtsbaum schmücken mit Platzmais und Hutzeln (Dörrobst)
Volksdichtung/Literatur	Abzählreime, Rätselfragen, Sprichwörter, Kinderspiele und Kreisspiele aus Anthologien bzw. aus der örtlichen Sammlung Im Ort bekannte kurze Märchen Kindergebete

Versetzungsvoraussetzungen:

Am Jahresende in jeder Gattung ein Werk auswendig bzw. nacherzählen können. Die Schüler sollen auch grundlegende Kenntnisse in den behandelten Themen haben.

Jahrgangsstufe 3
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Die Verwandtschaftsbezeichnungen nach Möglichkeit mit ihren mundartlichen Benennungen kennen.

Wissen über Berufe in der Familie und im Ort.

Sammeln und Aufzeichnen von einfachen Kochrezepten, Benennung alter Küchengeräte und diese nach ihrer Funktion erkennen.

Teile der Kindertracht benennen können, Möbel – und Stickereimuster kennen und nachzeichnen.

Geschenke und Schmuck basteln und ihre Funktion kennen. Die Schüler sollen auch einige alte Heilmethoden kennen.

Erlernen ausgewählter Werke aus der ungarndeutschen Literatur.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause, Eltern, Grosseltern	Vewandtschaftsbezeichnungen mit mundartlichen Benennungen Berufe in der Familie
Wochentage	Essen und Kochen, Sammeln von alten Kochrezepten, Kochen von einfachen Speisen (z.B. Pfannkuchen), Lebkuchen backen, Sammeln von Lebensweisheiten auf Wandschützern Kennenlernen einiger Küchengeräte

Themenbereiche	Lerninhalte
Wohnort und Umgebung	Berufe im Ort früher und heute Alte Strassennamen im Ort Besuch bedeutender Gebäude und Einrichtungen: Kirche, Kalvarienberg, Friedhof, Kapellen, Heimatmuseum usw.
Aus dem Leben unseres Wohnortes und der Minderheiten	Kleidung früher und heute (ganz besonders Kinderbekleidung) Kinderspiele Geschicklichkeitsspiele Zeichnen von Möbel- und Stickereimuster, von Hausverzierungen Weihnachtsschmuck herstellen: Obst dörren, Mais platzen, das Schmücken eines Weihnachtsbaumes Geschenke früher und heute
Gesundheit, Vorbeugen von Krankheiten	Heilen früher und heute Heilmethoden, Aberglauben
Volksdichtung/Literatur	Rätselfragen, Zungenbrecher, Sprichwörter, Gedichte und Märchen, Kinderspiele, Auswahl aus der ungarndeutschen Literatur Einfache Tänze Volkslieder

Versetzungsvoraussetzungen:

Die Schüler sollen einige Berufe in der Familie und im Ort wissen, einfache Kochrezepte sammeln können, alte Küchengeräte benennen können, Möbel- und Stickereimuster kennen. In jeder behandelten literarischen Gattung der Volksdichtung sollen sie ein Werk auswendig bzw. nacherzählen können, einige Tanzmotive beherrschen.

Jahrgangsstufe 4
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Kenntnisse über das Zusammenleben in der Familie, über die Pflichten der Kinder früher und heute sprechen.

Einige grundlegende Kenntnisse über die ethnische Zugehörigkeit der Einwohner der Ortschaft, über ihren Sprachgebrauch vermitteln.

Kennenlernen von Familien –und Kirchenfesten, über einige sprechen können, Reime und Leier mit denen im Zusammenhang kennen.

Basteln eines Gegenstandes als Oster-oder Weihnachtsgeschenk, Kennen seiner Funktion.

Kennenlernen einiger im Ort bekannter Märchen, Geschichten, diese in der Hochsprache oder in der Mundart vortragen, Werke ungarndeutscher Autoren kennen.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
Familienleben	Bilder über das Familienleben Das Zusammenleben von Eltern und Kindern Pflichten der Kinder früher und heute
Aus dem Leben der Minderheiten	Die Einwohner der Ortschaft und ihre ethnische Zugehörigkeit Wichtigste Unterschiede zwischen den ethnischen Gruppen (Sprache, Bräuche) Sprachgebrauch in der Familie Betrachten und eventuell anfertigen von geschnitzten bzw. gedrechselten Holzgegenständen
Feste	Familien – und kirchliche Feste (über einige sprechen, auf die Erlebnisse der Schüler bauen) Betrachten von alten Fotos über solche Feste, nach Erlebnissen der Grosseltern fragen Lieder und Reime zu diesen Festen Spiele: z.B. mit den Ostereiern Oster- und Weihnachtsgeschenke basteln, eventuell backen (Hefezopf, Lebkuchenfigur)
Volksdichtung/Literatur	Im Ort bekannte Märchen, Geschichten in Mundart und/oder Hochsprache Vortragen altersgemässer Mundartgeschichten Werke ungarndeutscher Autoren Erzähl – und Singnachmittage mit Grosseltern Einladen von ungarndeutschen Dichtern, die für Kinder schreiben Volkslieder

Versetzungsvoraussetzungen:

Über das Zusammenleben in der Familie früher und heute sprechen können. Einige grundlegende Kenntnisse über die ethnische Zugehörigkeit der Einwohner der Ortschaft besitzen. Einige Familien – und Kirchenfeste kennen, ein Märchen oder eine Geschichte in der Hochsprache oder in der Mundart vortragen können, je ein Gedicht/Lied/Spruch auswendig erlernen.

Jahrgangsstufe 5
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Die kurze Geschichte ihrer eigenen Schule kennen, Informationen über das Schulwesen von früher besitzen, eine Sammeltätigkeit in diesem Bereich ausführen.

Kenntnisse über die eigene Familie besitzen, nach deren Geschichte forschen.

Mit der Einrichtung einer Wohnung von früher im Klaren sein, sie mit heutigen Wohnungen vergleichen können.

Bräuche kennenlernen, über einen Brauch sprechen können.

Kenntnisse über landwirtschaftliche Arbeiten während des Jahres, über verschiedene anderweitige Beschäftigungen erwerben.

Flurnamen des Heimatortes kennen, diese selbst erforschen, der Herkunft der Benennungen nachgehen.

Kenntnisse über die ungarndeutsche Volksmusik, Volkslieder, Tanzmotive haben.

Vertreter der ungarndeutschen Literatur und deren Werke kennen.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
Das Zuhause und die Schule	Kurze Geschichte der Schule Wie und was lernten die Grosseltern? Sammeln alter Schulbücher, Tintenbehälter, Zeugnisse usw. für eine kleine Ausstellung Besuch und Pflege von Gräbern ehemaliger Lehrer Geschichte der eigenen Familie – Zusammenstellen eines Familienalbums, Erstellung des Stammbaumes
Wohnung – Einrichtung	Vergleich von Wohnungen/Häusern früher und heute Kinderzimmer heute – und früher?
Familie – und Kirchenfeste Feiertage des Kalenderjahres	Pfingstbräuche neu beleben Faschingsbräuche: Herstellung von Faschingsmasken, Faschingsumzug
Arbeit um das Haus	Landwirtschaftliche Arbeiten während des Jahres Winterliche Beschäftigungen: Stricken, Spinnen, Korbflechten, Besenbinden, Kränze flechten (einige Tätigkeiten auch ausführen)
Natur – die zerstörende Kraft der Natur	Flurnamen des Heimatortes, Herkunft der Benennungen – die Schüler sollen selbst forschen Nach solchen Stellen in der Umgebung des Ortes suchen, wo es einmal eine Naturkatastrophe gab – Geschichten dazu sammeln
Volkslieder, Volksmusik	Erlernen von ungarndeutschen Volksliedern Kennenlernen von Volksmusikinstrumenten Charakteristische Merkmale der Volkslieder der Ungarndeutschen
Volkstanz	Das Erlernen einiger alten Volkstanzüberlieferungen, wie z. B. der Schustertanz, die Kreuzpolka usw.

Versetzungsvoraussetzungen:

Kenntnisse über die Geschichte der eigenen Schule, auch über die eigene Familie haben, mit der Einrichtung einer Wohnung im klaren sein. Sprechen über einen Brauch, Kenntnisse haben über landwirtschaftliche Arbeiten während des Jahres, das Kennen landwirtschaftlicher Arbeiten und einiger Flurnamen des Heimatortes. Grundlegende Kenntnisse über die ungarndeutsche Volksmusik, Auswendiglernen von drei Volksliedern, Kennen einiger Tanzmotive.

Jahrgangsstufe 6

Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Unterschiede in der Lebensform der Ungarndeutschen in den Dörfern und in den Städten erkennen und erklären können.

Kennenlernen ungarndeutscher Siedlungen in der Region durch Besuch von Heimatmuseen und Sammelarbeit in einem Dorf.

Informationen sammeln über Berufe und Lebensweise im Dorf (Bauer, Handwerker) und in der Stadt (Arbeiter, Angestellter).

Einschätzung der Beziehungen Ungarns zum deutschsprachigen Raum im Mittelalter und in der frühen Neuzeit.

Kennen des offiziellen Lehrstoffes über die deutsch-ungarischen politischen und kulturellen Interessen in den Jahrhunderten von der Staatsgründung bis zur Vertreibung der Türken aus Ungarn.

Alte Berufe kennen, die Arbeitsweise bei diesen beobachten, die Tätigkeiten benennen können.

Die Namen wichtiger Heilpflanzen und ihre Verwendungsbereiche kennen, und die mit ihnen verbundenen Bräuche aufzählen und beschreiben können

Bräuche der Frühlings – und Sommerzeit aufzählen können, einen ausführlich kennen.

Die Werktagstracht kennen, die einzelnen Kleidungsstücke benennen, eventuell auch mit ihren mundartlichen Bezeichnungen, auch die Stoffe sollen benannt werden können.

Werke ungarndeutscher Autoren kennen, Volkslieder erlernen, einen Einblick in die Musik- und Volkstanztradition der Ungarndeutschen gewinnen.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Ungarndeutsche Siedlungsformen im Komitat	Das Leben in den Dörfern Das Leben in den Städten Anteil der Ungarndeutschen im Komitat früher und heute Besuch von Heimatmuseen Erstellung von Kartenskizzen über die Siedlungsgebiete Sammeln von Sagen der Ortschaften
Deutsch-ungarische Beziehungen im Mittelalter und in der frühen Neuzeit	Deutsche Missionare im Karpatenbecken Streifzüge der Ungarn auf deutschem Territorium (Sagen) Heiratspolitik der Árpáden Ansiedlung deutscher Kolonisten durch König Geisa II. Sigismund-Förderer der städtischen Entwicklung Matthias Corvinus - aussenpolitische Bestrebungen Habsburger auf dem ungarischen Thron im dreigeteilten Ungarn Befreiung Ungarns von den Türken mit Hilfe des Deutsch-Römischen Reiches
In Volkskunde: Kinder in aller Welt	Das Leben der Kinder früher Unterhaltungsmöglichkeiten früher und heute Spielzeuge früher und heute Schulbesuch, Lernmöglichkeiten früher und heute

Themenbereiche	Lerninhalte
Gesundheit – Krankenversorgung	Wichtigste Heilpflanzen und ihre Verwendung Abergläubische Heilverfahren Damit verbundene Bräuche: Fronleichnamfest, Verwendung der geweihten Blumen Kräuterweihe, Binden eines Weihbüschels
Volksbräuche	Bräuche der Frühlings- und Sommerzeit (Ostern, Johannistag usw.)
Essen und Kochen	Sammeln von alten Kochrezepten, beliebte Alltagsspeisen, Wochenspeisezettel, Alte Küchengeräte und ihre Verwendung
Literatur	Ausgewählte Werke ungarndeutscher Autoren Märchen und Sagen aus der Volksdichtung
Volkslied, Volksmusik	Das Erlernen von Volksliedern Einblick in die Bedeutung der Folklore für die Musiktradition Charakteristische Merkmale der Volkslieder Ungarndeutschen
Volkstanz	Erlernen einiger Volkstanzüberlieferungen, eventuell selbst nachforschen im Ort

Versetzungsvoraussetzungen

Informationen sammeln über Berufe und Lebensweise im Dorf und in der Stadt. Kennen des offiziellen Lehrstoffes über die deutsch – ungarischen politischen und kulturellen Interessen in den Jahrhunderten von der Staatsgründung bis zur Vertreibung der Türken aus Ungarn. Kennen alter Berufe, Namen von wichtigen Heilpflanzen, Aufzählen der Bräuche der Frühlings – und Sommerzeit, Kennen der Werktagstracht, Benennung der einzelnen Kleidungsstücke. Auswendiglernen von drei Volksliedern.

Jahrgangsstufe 7

Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Erkennen, warum und unter welchen Umständen deutsche Kolonisten in Ungarn angesiedelt wurden. Anfertigung von Kartenskizzen über die Siedlungsgebiete im historischen Ungarn. Das Schicksal der Ansiedler kennen. Wissen über die Siedlungsgebiete der deutschen Kolonisten in Ungarn. Nacherzählen von Siedlerschicksalen. Erkennen des Beitrags der deutschen Bevölkerung bei der landwirtschaftlichen und industriellen Entwicklung Ungarns im 18. und 19. Jh. Beispiele kennen von deutschen Industrieunternehmen.

Erfassen, welche Rolle die Deutschen in der Reformzeit und während der Revolution 1848 spielten. Die deutschstämmigen Märtyrer von Arad kennen

Die ethnische Karte der Österreichisch – Ungarischen Monarchie erklären können.

Ein altes Bauernhaus, seine Einteilung, seinen Grundriss und Baumaterial, seine Einrichtung kennen, Teile dieser Einheiten benennen können.

Kenntnisse haben über die ungarndeutschen Medien;

den Sendungen des Fernsehens und Rundfunks sowie den Berichten der NZ folgen und über diese sprechen können

Über Bräuche sprechen können, die Festtagstracht kennen, Benennung der einzelnen Kleidungsstücke mit ihren mundartlichen Bezeichnungen. Namen ungarndeutscher Künstler und ihre Werke kennen.

Erarbeitung der Themenkreise:

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Anfänge der deutschen Neuansiedlung im 18. Jh.	Kolonisation, die Schwabenzüge Besiedlung der Schwäbischen Türkei, des Banats und des Sathmarer Gebiets Ansiedlung durch Karl III., Maria Theresia, Joseph II. Lebensschicksale der Kolonisten (Sammelarbeit)
Das ungarnländische Deutschtum im Reformzeitalter und während der Revolution und des Freiheitskampfes 1848-49	Aktive Rolle des deutschen Bürgertums in den Handels- und Industrieunternehmen (zB. Heckenast, Landerer) Typische von Deutschen ausgeübte Berufe (Sammelarbeit) Ungarndeutsche und Siebenbürger Sachsen bei der Beurteilung der Revolutionsereignisse Deutsche unter den Märtyrern von Arad
Die geographische und ethnische Karte der Österreichisch-Ungarischen Monarchie	Karteninterpretation
In Volkskunde: Heimatismuseen, Nationalitätenorte	Besuch eines alten Bauernhauses: Grundriss, Baumaterial, Einteilung, Einrichtung
Medien	Auswahl aus den Programmen des ungarndeutschen Fernsehens (Unser Bildschirm), Die Sendungen regelmässig verfolgen, Sprechen über die Fernsehsendungen,
Bräuche	1. Mai – Maibaumstellen Kirchweihfest
Berufsleben	Traditionelle Handwerksarten (Lebzelter, Blaufärber) Besuch einer Werkstatt oder einer Ausstellung dieser Art Kennenlernen der einzelnen Arbeitsphasen, selber mitwirken
Kleidung	Die Festtagstracht der Männer und Frauen
Kunst, Literatur	Bedeutende deutschstämmige Künstler vor 1945 (Baumeister, Architekten, Maler) Kennenlernen ihrer Werke Sagen und Gedichte aus der Volks – und Kunstdichtung
Musik	Deutsche Volkslieder und ihre ungarndeutschen Varianten Ungarndeutsche Tanzmusik bei verschiedenen Gelegenheiten

Versetzungsvoraussetzungen:

Wissen über die Siedlungsgebiete der deutschen Kolonisten in Ungarn, Nacherzählen von Siedlerschicksalen. Beispiele von deutschen Industrieunternehmern kennen. Mit der Karte arbeiten können: Wo lebten Deutsche in der Monarchie?

Ein altes Bauernhaus kennen. Kenntnisse über die Medien haben, eine ungarndeutsche Persönlichkeit vorstellen. Über die Festtagstracht und einen Brauch sprechen können.

Jahrgangsstufe 8
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Erfassen der Aktivität des Deutschtums bei der Industrialisierung und im Finanzleben um die Jahrhundertwende.

Den schulischen Alltag eines deutschstämmigen Kindes beschreiben.

Jakab Bleyers Tätigkeit im Dienste des Deutschtums kennen.

Kenntnisse haben über den Volksbund und die Treuebewegung anhand von Lebensschicksalen.

Erfassen, wie es zur Deportation, Vertreibung und Enteignung der Ungarndeutschen kam.

Wissen über die tragischen Geschehnisse der Volksgruppe während und nach dem zweiten Weltkrieg.

Wissen über die kulturelle Tätigkeit der 1960-er, 1970-er und 1980-er Jahre.

Kenntnisse über die Interessenvertretung nach der politischen Wende von 1990.

Kennen der heutigen Lage (Zweisprachiger Unterricht, kommunale Minderheiten selbstverwaltungen, Medien.)

Im Zusammenhang mit alten Heilmitteln über ihre Verwendungsbereiche sprechen können, bzw. über selbstgesammelte Aberglauben berichten können.

Das Aufzählen von Festtagsspeisen, sowie Vergleich der ungarischen Küche mit der ungarndeutschen.

Unterhaltungsmöglichkeiten von früher kennen, mindestens über eine sprechen können; grundlegende Kenntnisse über den Unterschied zwischen Hochsprache und Mundart besitzen, die wichtigsten Abweichungen in Wortform und Satzbau kennen. Kennen der Hauptgruppen der ungarndeutschen Mundarten sowie ihre wichtigsten Merkmale. Dorfgeschichten sammeln, diese aufzeichnen.

Die Namen bekannter Musiker deutscher Abstammung und ihre Werke kennen, mindestens einen mit einem seiner Werke.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Die Rolle des Deutschtums in der kapitalistischen Entwicklung zur Zeit der Österreichisch – Ungarischen Monarchie	Das im 19. Jh. Eingewanderte Deutschtum gründete Finanz- Handels- und Industrieunternehmen. Erforschung einiger Beispiele wie zB. Sidol-Reinigungsmittel, Singer-Nähmaschine Handwerker in den Dörfern und in den Dienstleistungen Schulwesen in der Monarchie
Neue Lage nach dem Friedensvertrag von Trianon	Jakob Bleyers Kampf für die ungarndeutschen Interessen (1920-33)
Auswirkung der Waffenbrüderschaft zwischen	Gründung der Organisation „Volksbund der Deutschen in Ungarn“ (VDU) unter der Leitung von Franz Basch

Themenbereiche	Lerninhalte
Ungarn- und Hitler-Deutschland	Spaltung der deutschen Volksgruppe Treuebewegung Sammelarbeit: Lebensschicksale
Deportation, Vertreibung, Enteignung (1945-48)	Malenki robot in der Sowjetunion Beschlüsse der Potsdamer Konferenz über die Aussiedlung der Deutschen aus Mitteleuropa Vertreibung der Ungarndeutschen Enteignung aller Ungarndeutschen Auswirkung der tragischen Geschehnisse auf unsere Zeit: Film von Livia Gyarmathy: Együttélés (1982)
Das Ungarndeutschtum zwischen 1949-89	Wiederherstellung der Gleichberechtigung der in Ungarn verbliebenen Ungarndeutschen (1949) Neubeginn des muttersprachlichen Unterrichts, der Presse und des Rundfunks sowie des Verbandes der Ungarndeutschen Interviews mit den Vertretern der älteren Generation über ihr Schicksal
Auswirkung der politischen Wende von 1990	Minderheitengesetz von 1993- Rechte der Minderheit(en) niedergelegt Ausbau der kommunalen Minderheitenselbstverwaltungen an den Wahlen 1994, weitere Entfaltung an den Wahlen 1998 Wahl eines Minderheitenbeauftragten im Parlament Symbole der Ungarndeutschen: Wappen, Fahne, Hymne Persönlichkeiten der heutigen Minderheitenpolitik – Interviews
In Volkskunde: Alltag	Alte Heilmethoden, Heilmittel Speisen an Festtagen Das Schweineschlachten Vergleich der ungarischen Küche mit der ungarndeutschen Wohntradition bei den Ungarndeutschen: mehrere Generationen zusammen
Unterhaltung	Die Spinnstube und ihre Funktion Unterhaltungsmöglichkeiten früher und heute
Sprache	Wichtige Abweichungen in Wortform und Satzbau zwischen Hochsprache und Ortsmundart Hauptgruppen der ungarndeutschen Mundarten – ihre wichtigsten Merkmale
Offizielles Leben	Rechte der Minderheiten in Ungarn Minderheitenorganisationen Das ungarndeutsche Schulwesen
Literatur, Kunst	Das Sammeln von lustigen Dorfgeschichten, Sagen Zusammenstellen eines Sagenbuches Ausgewählte Werke aus der Ungarndeutschen Kunstliteratur Bedeutende deutschstämmige Künstler vor 1945, Kennenlernen der Werke dieser

Themenbereiche	Lerninhalte
Musik	Deutsche Volkslieder und ihre ungarndeutschen Varianten Bekannte Musiker ungarndeutscher Abstammung

Versetzungsvoraussetzungen:

Wissen über die tragischen Geschehnisse der Volksgruppe während und nach dem zweiten Weltkrieg.

Kenntnisse über die heutige Lage der Minderheiten.

Im Zusammenhang mit alten Heilmitteln über ihre Verwendungsbereiche sprechen, sowie Festtagsspeisen aufzählen können.

Eine Unterhaltungsmöglichkeit von früher kennen und über sie sprechen können.

Jahrgangsstufe 9

Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Einsicht gewinnen in die frühe Geschichte des Karpatenraumes.

Wissen über die germanischen Stämme während der Völkerwanderung.

Verstehen, wie sich die Kontinuität und Diskontinuität der Bevölkerung gestaltete.

Kenntnisse über den deutschen Einfluss auf die ungarischen Fürsten nach der Landnahme, hinsichtlich der Anpassung ans christliche Europa.

Kennen von Beispielen aus der Missionstätigkeit deutscher Bischöfe im Karpatenraum.

Kenntnisse über die Lebens- und Denkweise der ungarndeutschen Familien über diese und über die Veränderung dieser sprechen können.

Fähig sein, Sprichwörter und Redewendungen in diesem Bereich zu deuten.

Die Rolle der deutschen Sprache bei ungarndeutschen Schülern kennen, über die Merkmale der Zweisprachigkeit sprechen können, den Wert, die Leistung und die Zukunftsaussichten der Mundart erkennen.

Grundlegende Kenntnisse über die Volkstracht in den verschiedenen Gebieten Ungarns besitzen, sowie über die Veränderung dieser im Laufe unseres Jahrhunderts Bescheid wissen.

Die ungarndeutsche Küche charakterisieren können, die Essgewohnheiten mit den heutigen vergleichen können, für gesundes Essen und Traditionsbewahrung plädieren können.

Nach angegebenen Themenschwerpunkten ausgewählte Werke der ungarndeutschen Literatur interpretieren können

Auch zeitgenössische Künstler mit ihren Werken kennen, grundlegende Kenntnisse über die ungarndeutsche Volksliedforschung besitzen.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Geschichte der Germanen Völkerwanderung	Ergänzungen zum offiziellen Lehrstoff durch Quellen Wanderbewegung und Reichsgründungen der Ostgermanen Siedlungsgeschichte in Pannonien

Themenbereiche	Lerninhalte
Landnahme der Ungarn	Missionierung in Transdanubien aus Salzburg und Passau
In Volkskunde: Familie	Lebens – und Denkweise sowie Wertordnung in den ungarndeutschen Familien Veränderung dieser Normen in den vergangenen Jahrzehnten Sprichwörter, Redewendungen über die Denkweise der Ungarndeutschen
Schule	Das ungarndeutsche Schulsystem Rolle der Sprache: Muttersprache – Zweitsprache – Nationalitätensprache? Merkmale der Zweisprachigkeit bei den Ungarndeutschen Bewertung der Mundart und deren Zukunftsaussichten
Kleidung	Die Volkstracht Territoriale und generationsbedingte Unterschiede in der Volkstracht im 20. Jh.
Essen	Charakterisierung der ungarndeutschen Essgewohnheiten, alte Speisen in der modernen Küche. Was kann von den Gewohnheiten für die gesunde Ernährung gerettet werden?
Literatur	Ausgewählte Werke aus der ungarndeutschen Literatur: Schwerpunkt Sprache, Sprachgebrauch
Kunst	Bedeutende Künstler ungarndeutscher Abstammung nach 1945
Musik	Merkmale der ungarndeutschen Volkslieder Die ungarndeutsche Volksliedforschung Möglichkeiten der Traditionspflege

Versetzungsvoraussetzungen

Wissen über germanische Stämme während der Völkerwanderung.

Kennen von Beispielen aus der Missionstätigkeit deutscher Bischöfe im Karpatenraum.

Kennen der Lebens- und Denkweise ungarndeutscher Familien.

Die Schüler sollen mit der Rolle der deutschen Sprache in ihrem Leben im Klaren sein.

Grundlegende Kenntnisse über die Volkstracht in den verschiedenen Gebieten Ungarns besitzen.

Die ungarndeutsche Küche charakterisieren.

Einen zeitgenössischen Künstler und sein Werk kennen.

Jahrgangsstufe 10 Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Erfassen, wie sich die deutsch-ungarischen Beziehungen mit der Schlacht auf dem Lechfeld änderten.

Die historische Rolle von Fürst Geisa und König St. Stephan beurteilen können.

Die Heiratspolitik der Arpaden im Sinne der nachbarschaftlichen Beziehungen verstehen.

Wissen über die Auswirkung der deutsch-ungarischen Beziehungen auf die Politik von Fürst Geisa und St. Stephan.

Motive der Ansiedlung von deutschen Kolonisten sammeln und erklären können.

Die Rolle von deutschstämmigen Bauern und Bürgern im Mittelalter erläutern.

Kennen des Beitrags deutscher Bauern und Bürger zur ungarischen Wirtschaft und Kultur anhand von Beispielen.

Die Tätigkeit der Habsburger verstehen, die Einschaltung des Deutsch-Römischen Kaiserreiches in die Vertreibung der Türken aus Ungarn erläutern können.

Verstehen des internationalen Zusammenhanges bei der Vertreibung der Türken aus Ungarn.

Das Wesen und die Herkunft der wichtigsten Bräuche kennen, sowie abergläubische Vorstellungen mit diesen im Zusammenhang.

Fähig sein, selbständig Bräuche zu sammeln und aufzuzeichnen.

Weiterhin die Flurnamen im Ort und deren Herkunft kennen, sowie die Wegkreuze und Bildstöcke mit ihrer Geschichte

In Literatur, Musik und Kunst gelten die Anforderungen, die bei Klasse 9 erscheinen.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Gründung des ungarischen Staates	Streifzüge der Ungarn in den deutschen Ländern zB. Bayern, Schwaben Folgen der Schlacht auf dem Lechfeld Verdienst von Fürst Geisa Beziehungen zum Deutsch-Römischen Kaiserreich: Christianisierung, Heiratspolitik (Gisela) Ermahnungen St. Stephans an seinen Sohn, den heiligen Emerich
Ansiedlung deutscher Kolonisten im 12. Jh.	Ansiedlung der Sachsen in Oberungarn und in Siebenbürgen Niederlassung des Deutschen Ritterordens im Burzenland Der Andreanum-Freibrief von András II. aus dem Jahre 1224 Die Zipser Sachsen
Städte, Bürger, Bergleute im 14.-15. Jh.	Bergbaustädte Buda und Pest Westungarn-Ödenburg Türkenpolitik der Habsburger
Die Teilung Ungarns in drei Teile (16.-17. Jh.)	Auswirkung der Reformation auf das Königliche Ungarn und auf Siebenbürgen

Themenbereiche	Lerninhalte
Vetreibung der Türken aus Ungarn (17.-18. Jh.)	Hilfe aus dem Deutsch-Römischen Kaiserreich bei der Befreiung von Buda, dann Mittel- und Süd-Ungarn
In Volkskunde: Feiertage	Wesen und Herkunft der wichtigsten Bräuche (Fasching, Ostern, Johannisfest, Kirchweih, Weihnachten) Abergläubische Vorstellungen im Zusammenhang mit Geburt, Hochzeit, Tod
Das Dorf	Flurnamen im Ort und ihre Herkunft Wegkreuze, Bildstöcke und ihre Geschichte
Literatur	Ausgewählte Werke aus der ungarndeutschen Literatur mit dem Schwerpunkt Heimat
Kunst	Bedeutende Künstler ungarndeutscher Abstammung nach 1945
Musik	Merkmale der ungarndeutschen Volkslieder Die ungarndeutsche Volksliedforschung Möglichkeiten der Traditionspflege

Versetzungsvoraussetzungen:

Wissen über die Auswirkung der deutsch-ungarischen Beziehungen auf die Politik von Fürst Geisa und St. Stefan.

Wissen des Beitrags deutscher Bauern und Bürger zur ungarischen Wirtschaft und Kultur anhand von Beispielen.

Verstehen des internationalen Zusammenhanges bei der Vertreibung der Türken aus Ungarn.

Das Wesen der wichtigsten Bräuche, die Flurnamen im Ort und deren Herkunft kennen.

Jahrgangsstufe 11
Stundenzahl im Jahr: 37

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Die Entwicklung der deutschen Siedlergemeinschaften im Rahmen der Geschichte des Habsburgerreiches verstehen und erklären können.

Die Umstände der Ansiedlung beschreiben können.

Einordnung des Heimatdorfes in den Ansiedlungsprozess.

Wissen, woher die Kolonisten im 18. Jh. gekommen sind, und wo sie sich niedergelassen haben.

Nacherzählen von Siedlerschicksalen.

Die Ursachen des Madjarisierungsprozesses in der ersten Hälfte des 19. Jh.-s erläutern können.

Beispiele kennen über die wirtschaftliche und kulturelle Leistung der Deutschen in Ungarn im 19. Jh.

Die Unterschiede begründen können, die zur unterschiedlichen Beurteilung der Revolution und des Freiheitskampfes von 1848-49 durch die Siebenbürger Sachsen führten.

Die Widersprüche der Minderheitenpolitik im Schulwesen zwischen Gesetz und dessen Vollstreckung anhand des Eötvös sowie Apponyi Gesetzes erklären.

Die Einschaltung des Deutschtums in die kapitalistische Umgestaltung der Landwirtschaft und der Industrie durch Beispiele beweisen.

Nacherzählen der Zeichen des Madjarisierungsprozesses im Reformzeitalter und um die Jahrhundertwende.

Nacherzählen der Folgen der zwei Schulgesetze aus der Monarchie-Zeit auf das Deutschtum.

Über abstrakte Begriffe wie Heimat, Identität usw., sowie über Symbole der Ungarndeutschen sprechen.

Die Herkunft und Bedeutung dieser Symbole kennen.

Mit der Interessenvertretung der Ungarndeutschen im Klaren sein, die Landesorgane nennen, sowie über die Tätigkeit der Vereine und Kulturgruppen sprechen.

In Literatur gelten die Anforderungen weiterhin wie oben erwähnt.

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Ansiedlung der Deutschen im 18. Jh.	Tätigkeit von Leopold Kollonich Die Schwabenzüge unter Karl III., Maria Theresia und Joseph II. Siedlungsaktionen der Grundbesitzer und der Kirche Neue deutsche Siedlungsgebiete in Ungarn Das Siedlungspatent 1782 von Josef II.
Das ungarnländische Deutschtum im Reich der Habsburger	Einschaltung in die Industrialisierung Madjarisierungsprozess der Deutschen in den Städten am Anfang des 19. Jh-s
Haltung des ungarnländischen Deutschtums zur Zeit der Revolution und des Freiheitskampfes (1848-49)	Unterschiede bei der Beurteilung der Revolution und des Freiheitskampfes von Seite der Siebenbürger Sachsen sowie der Banater Schwaben und Einwohner der Schwäbischen Türkei Deutschstämmige Offiziere unter den Märtyrern von Arad
Das Schulwesen in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie	Das Nationalitätengesetz von 1868 Das Volksbildungsgesetz von Baron Eötvös Lex Apponyi - Gesetz über die Volksschulen Debatte im Parlament über den „Schulverein“
Die Wirtschaft in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie	Einschaltung des ungarnländischen Deutschtums ins Gründungsfieber Die „deutschen Industriezweige“ in den Städten Der Südungarische Landwirtschaftliche Bauernverein aus Temeschwar (1891) für die kapitalistische Umgestaltung der Landwirtschaft
In Volkskunde: Anders sein	Klärung des Begriffs Identität Gespräch über die Identitätsauffassung der Schüler
Öffentliches Leben	Symbole: Wappen, Hymnen der deutschsprachigen Länder Wappen, Hymne der Ungarndeutschen Ungarndeutsche Selbstverwaltungen, Organisationen, Vereine Tätigkeit der Ortsvereine und Kulturgruppen
Literatur	Ausgewählte Werke aus der ungarndeutschen Literatur mit dem Schwerpunkt Identität

Versetzungsvoraussetzungen:

Herkunft und Niederlassung der Kolonisten im 18.Jh. wissen.

Siedlerschicksale nacherzählen können.

Beispiele über die wirtschaftliche und kulturelle Leistung der Donauschwaben und der Siebenbürger Sachsen im 19. Jh. kennen.

Zeichen des Madjarisierungsprozesses im Reformzeitalter und um die Jahrhundertwende kennen.

Nacherzählen der Folgen der zwei Schulgesetze aus der Monarchie-Zeit auf das Deutschtum.

Über abstrakte Begriffe wie Heimat, Identität, sowie über die Symbole der Ungarndeutschen sprechen können.

Die Interessenvertretung der Ungarndeutschen kennen, die Landesorgane nennen können.

Jahrgangsstufe 12
Stundenzahl im Jahr: 32

Einzuführende Kenntnisse und Fertigkeiten:

Erfassen der Artikulierung der Interessen des Deutschtums in politischen Parteien vor dem Ersten Weltkrieg.

Wissen über die Minderheitenpolitik der bürgerlich-demokratischen Republik.

Einblick gewinnen in den Kampf Jakob Bleyers für die Interessen der Deutschen in den 20-er Jahren.

Motive der Spaltung des Ungarndeutschtums während des Zweiten Weltkrieges erläutern können.

Verstehen, welche Heimsuchungen die Ungarndeutschen wegen der Kollektivschuld erleiden mussten.

Kennen von Lebensschicksalen.

Wissen über die tragischen Geschehnisse der 30-er und 40-er Jahre, die erst zur Spaltung und dann zur Vertreibung der Ungarndeutschen führten.

Durch Interviews mit Zeitzeugen die Ursachen der Vertreibung und Enteignung ergreifen können.

Die Zeichen der kulturellen Aufbautätigkeit der Minderheit in den Jahrzehnten nach der Revolution 1956 beschreiben können.

Detaillierte Kenntnisse beherrschen über die heutigen gesetzlichen Regelungen und deren Verwirklichung beurteilen können.

Die Lage der deutschen Minderheit in anderen europäischen Ländern kennen.

Formulierung eigener Meinung über den heutigen Stand der Minderheit, über ihre Möglichkeiten, Identität und Zukunft in Ungarn.

Grundlegende Kenntnisse über das Minderheitengesetz, über die Rechte und Pflichten der Minderheiten besitzen.

Ungarns Minderheitenpolitik kennen und in diesem Bereich angemessen diskutieren, argumentieren und Kritik ausüben können.

Die ungarndeutschen Medien kennen, einen Einblick in ihre Rolle bei der Bildung des Identitätsbewusstseins erhalten, sich mit ihnen kritisch auseinandersetzen können,

weiterhin die Brückenfunktion der Ungarndeutschen in der europäischen Integration erkennen, über die Rolle und Situation sowie Pflichten der ungarndeutschen Jugend sprechen.

In Literatur gelten die oben erwähnten Anforderungen weiterhin

Die Schüler sollen weiterhin in allen Jahrgängen zu ausserunterrichtlichen Tätigkeiten angeregt werden

Erarbeitung der Themenkreise

Themenbereiche	Lerninhalte
In Geschichte: Das Ungarndeutschtum vor dem ersten Weltkrieg	Änderung der gesellschaftlichen Struktur der deutschsprachigen Bevölkerung Gründung der Ungarnländischen Deutschen Volkspartei (1906) und der Organisation der Ungarnländischen deutschen Sozialdemokraten (1907)
Die bürgerlich-demokratische Republik (1918-19)	Minderheitenpolitik von Oszkár Jászi Gründung des Deutschen Volksrates für Ungarn von Rudolf Brandsch Autonomiegesetz für die Deutschen - Jan. 1919 (Károlyi, dann Berinkey Kabinett)
Von Trianon bis zum Zweiten Weltkrieg	Jakob Bleyer, Minister für die nationalen Minderheiten (1919-20), Parlamentsabgeordnete Schulgesetz von Kultusminister Graf Kuno Klebenschberg Gründung des Ungarnländischen Deutschen Volksbildungsvereins, Vorsitzender Gustav Gratz Bleyers Wochenzeitschrift Sonntagsblatt Kampf für die Förderung der kulturellen Interessen der Deutschen
Der Zweite Weltkrieg (1939-45)	Waffenbrüderschaft mit Hitler-Deutschland Folgen des Ersten und Zweiten Wiener Schiedspruches Nach deutschem Überfall der Sowjetunion, Waffen-SS-Werbungen im Kreise der Ungarndeutschen Entfaltung der Treuebewegung (1942-44) Evakuierung der Volksbund-Aktivisten ins Reich (Herbst 1944) Verschleppung ungarndeutscher Einwohner zwischen 17-45 Jahren in die Sowjetunion auf Wiedergutmachungsarbeiten (malenki robot) 1944-49
Die Lage des Ungarndeutschtum zwischen 1945-49	Artikel XIII. der Potsdamer Erklärung über Umsiedlung der Deutschen aus Ungarn nach Deutschland Vorstellungen über die Lösung der „Schwabenfrage“ in den Regierungsparteien Vertreibung der Ungarndeutschen zwischen 1946 und 1948 in die Besatzungszonen Deutschlands Enteignung, Kollektivschuld aller Ungarndeutschen Verfassung von 1949: in Ungarn gebliebene deutsche Minderheit de iure anerkannt
Das Ungarndeutschtum zwischen 1949-89	Wiederherstellung der Gleichberechtigung der Ungarndeutschen de facto im Jahre 1955. Gründung des Kulturverbandes der Deutschen Werktätigen in Ungarn (1955) Beginn des muttersprachlichen Unterrichts und der deutschsprachigen Radiosendungen (1957), und des Wochenblattes Neue Zeitung (1956) Neubelebung der Kulturgruppen Prinzip des Automatismus in der Nationalitätenpolitik der Volksrepublik Ungarn (bis 1968) Fortschreiten der sprachlichen Assimilation Ausbau der kulturellen Eigenständigkeit in den 70-er, 80-er Jahren
Die politische Wende von 1989-90 und ihre Folgen auf die deutsche Minderheit	Grundvertrag zwischen Ungarn und der BRD unterzeichnet (1992) Verabschiedung des Minderheitengesetzes im Jahre 1993 Rechte der Minderheiten in den Ländern der Europäischen Union, zB. Nordschleswig, Südtirol Ausbau der kommunalen Minderheitenselbstverwaltungen nach den Wahlen von

Themenbereiche	Lerninhalte
	1994, danach die Wahl der Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen (LdU) Neue Symbole der Ungarndeutschen (Wappen, Fahne, Hymne) Wahl des Minderheitenbeauftragten im Parlament Weitere Entfaltung der kommunalen Minderheitenselbstverwaltungen an den Wahlen von 1998
In Volkskunde: Politik	Das Minderheitengesetz Rechte und Pflichten der Minderheiten in Ungarn Ungarns Minderheitenpolitik
Medien	Das Erscheinen der deutschen Minderheit in den Medien – kritische Auseinandersetzung mit der Rolle der Medien
Öffentliches Leben	Politische Interessenvertretung der deutschen Minderheit auf Landes – und lokaler Ebene Europäische Integration – Brückenrolle der Ungarndeutschen Rolle und Situation der ungarndeutschen Jugend, ihre Pflichten der eigenen Volksgruppe gegenüber
Literatur	Ausgewählte Werke aus der ungarndeutschen Literatur mit dem Schwerpunkt: erlebte Vergangenheit – Zukunftsvision

Versetzungsvoraussetzungen:

Die tragischen Geschehnisse der 30-er, 40-er Jahre kennen. Durch Interviews mit Zeitzeugen die Ursachen der Vertreibung und Enteignung ergreifen können.

Formulierung eigener Meinung über den heutigen Stand der Minderheit.

Grundlegende Kenntnisse über das Minderheitengesetz, Ungarns Minderheitenpolitik, sowie die Medien kennen.

Die Brückenfunktion der Ungarndeutschen in der europäischen Integration erkennen.“

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.
A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.
A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FAMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.
Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.
Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypultjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.
2001. évi éves előfizetési díj: 48 720 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 84 Ft.
A kiadó az előfizetési díj évközbeli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

01.1510 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.